પ્રાક્કથન

મહારાજા સર પ્રતાપસિંહ ગાયકવાડે ૧૯૪૮ મા ભારતીય વિદ્યા ભવનને રૂા. ૩૦,૦૦૦ નુ અનુદાન કર્યું હતુ. અનુદાનનો ઉપયોગ પ્રાચીન ગુજરાતી સાહિત્યની પ્રશિષ્ટ કૃતિઓના શાસ્ત્રીય સપાદનને અર્થે કરવાનો હતો. એ શરત અનુસાર શામળ ભટ્ટની જે કૃતિઓ પ્રામાણિક રૂપમા પ્રગટ ન થઈ હોય તેમનુ સપાદન કરાવવાનો નિર્ણય કરવામા આવ્યો. એ નિર્ણય પ્રમાણે ભારતીય વિદ્યા ભવનની નર્મદ ગુજરાતી શિક્ષાપીઠ તરફથી જે કૃતિઓનુ સપાદન કરાવવામા આવ્યુ, તેમાથી આ શામળ ભટની 'સિંહાસનબત્રીશી' માથી પાચ વાર્તાઓનુ સપાદન પ્રગટ કરવામા આવ્યુ છે. પ્રસ્તુત આવૃત્તિ તૈયાર કરવાનો યશ ભવનની નર્મદ શિક્ષાપીઠના પ્રાધ્યાપક શ્રી ભાયાણીને છે

આ પ્રસગે ભવન તરફથી મહારાજા શ્રી પ્રતાપસિંહ ગાયકવાડનો હુ આભાર માનુ છુ

કનૈયાલાલ મુનશી

પ્રાસ્તાવિક

સદ્‌ગત રામનારાયણ પાઠકના પ્રધાન સંપાદકત્વ નીચે ભારતીય વિદ્યા ભવને શામળ ગ્રંથાવલીનું સંપાદનકાર્ય ૧૯૪૮ થી હાથ ધરેલું. એ યોજના નીચે તૈયાર થયેલી કૃતિઓમાંથી પ્રસ્તુત 'સિંહાસનબત્રીશી'ની પાંચ વાર્તાઓ પહેલા ગ્રંથ તરીકે પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવી છે. ૧૯૨૬માં સદ્‌ગત અંબાલાલ જાની દ્વારા પ્રામાણિક રૂપમાં સંપાદિત સિંહાસનબત્રીશીની પહેલી સત્તર વાર્તાઓ પ્રકાશિત થયેલી. બાકીની વાર્તાઓનો વિશ્વસ્ત મૂળપાઠ મળતો ન હતો. એ ખોટ પૂરી પાડવાની દૃષ્ટિએ એ દિશામાં આ પ્રયાસ કરવામા આવ્યો છે.

શામળની આ રચનાઓનો અત્યારે તો મુખ્યત્વે લોકકથા, ભાષા કે સાહિત્યઈતિહાસની દૃષ્ટિએ જ રસ છે. અત્યારની સાહિત્યિક રુચિ ધરાવતો વર્ગ સાચા અર્થમાં તેમને કલાકૃતિ કેટલે અંશે કહે એ વિચારવું રહ્યું. અંગત રીતે મને એમા ઝાઝી આશા નથી લાગતી. આ વાતનો વિચાર કરનારે શામળના શ્રોતાવર્ગની સામાજિક કક્ષા અને એમનો 'સાહિત્ય'નો ખ્યાલ નજર સામે રાખવો અનિવાર્ય છે. એ પણ ભૂલવાનું નથી કે વાર્તાઓ વાંચતા અને સાભળતા પડતી છાપ જુદી જુદી હોય છે.

પ્રસ્તુત સંપાદન માટે હસ્તપ્રતો સુલભ કરી આપી તેમનો ઉપયોગ કરવા દેવા માટે હું ફાર્બસ ગુજરાતી સભા (મુબઈ), ગુજરાત વિદ્યા સભા (અમદાવાદ), પ્રાચ્ય વિદ્યા મંદિર (વડોદરા), એમ. ટી. બી. કૉલેજ (સુરત) અને ડાહીલક્ષ્મી લાયબ્રેરી (નડિયાદ) એ સંસ્થાઓનો ઋણી છુ. ભૂમિકામા 'શામળનુ વાર્તા સાહિત્ય' (નવલરામ જ. ત્રિવેદી), 'કવિ શામળ'માનો લેખ 'ભાભારામની વાર્તા' (મંજુલાલ ર. મજમુદાર), 'સિંહાસનદ્વાત્રિંશિકા' (એજર્ટન), 'મલયચંદ્રકૃત સિંહાસનબત્રીશી' (રણજીત પટેલ) અને 'લોકવાર્તાવિષયક પ્રાચીન ગુજરાતી સાહિત્ય' (ભોગીલાલ સાંડેસરા) એ

કૃતિઓમાંથી કેટલીક સામગ્રી ઉપયોગમાં લીધી છે અને તે માટે તેમના કર્તાઓનો હું ઋણસ્વીકાર કરું છું. ડૉ. ગણપત પટેલે તેમનો અપ્રકાશિત મહાનિબંધ સદ્ભાવપૂર્વક સુલભ કરી ન આપ્યો હોત તો ભૂમિકા થોડીક વધુ દૂબળી-પાતળી થાત. સદ્ગત રામનારાયણભાઈએ ખૂબ જ સદ્ભાવથી મને આ કામ સોંપેલું તે બદલ તેમના પ્રત્યે, અને ભારતીય વિદ્યા ભવને કરી આપેલી અભ્યાસ અને પ્રકાશનની અનુકૂળતા બદલ તેના કુલપતિ શ્રી. મુનશીજી પ્રત્યે અહીં મારી આભારની લાગણી વ્યક્ત કરું છું.

નાળિયેરી પૂનમ, ૨૦૧૬
ભારતીય વિદ્યા ભવન,
મુંબઈ.

હરિવલ્લભ ભાયાણી

અનુક્રમ

*

ભૂમિકા

૧. ગ્રંથપાઠના આધારભૂત સાધનસામગ્રી

સંપાદિત વાર્તાઓના પાઠનિર્ણય માટે ઉપયોગમાં લીધેલી હાથપ્રતોની ભાળ કે. કા. શાસ્ત્રીની ગુજરાતી હાથપ્રતોની સંકલિત યાદી (૧૯૩૯, ગુજરાત વર્નાક્યુલર સોસાયટી, અમદાવાદ) ને આધારે મેળવેલી છે. તે અનુસાર ક્યા સંગ્રહની પ્રત છે તે નીચેના સંકેતો દ્વારા સૂચવેલું છે :

द = ગુજરાત વર્નાક્યુલર સોસાયટી (ગુજરાત વિદ્યા સભા)નો કવીશ્વર દલપતરામ હસ્તલિખિત પુસ્તકસંગ્રહ.

फा = ફાર્બસ ગુજરાતી સભા (મુંબઈ)નો હસ્તલિખિત પુસ્તકસંગ્રહ.

डा = શ્રી ડાહીલક્ષ્મી લાયબ્રેરી (નડિયાદ)નો હાથપ્રતસંગ્રહ.

व′ = વડોદરા પ્રાચ્યવિદ્યામંદિરનો સંગ્રહ.

डे′ = ડેક્કન કૉલેજ લાયબ્રેરી (પૂના)નો સંગ્રહ.

इ′ = સ્વ. ઇચ્છારામ સૂર્યરામ દેસાઈનો ગુજરાતી પ્રેસ (મુંબઈ) નો હાથપ્રતોનો સંગ્રહ.

अ = શ્રી અંબાલાલ બુ. જાનીનો ખાનગી સંગ્રહ.

पु′ = શ્રી પુરુષોત્તમ વિશ્રામ માવજીનો ખાનગી સંગ્રહ.

सू = એમ. ટી બી. કૉલેજ (સુરત)નો સંગ્રહ

દરેક વાર્તા વાર ઉપયોગમાં લીધેલી પ્રતોનું વર્ણન વગેરે નીચે આપવામાં આવ્યું છે. તેમાં પ્રતોનું પ્રાપ્તિસ્થાન, તેમની પત્રસંખ્યા, તેમાં મળતી ઇતર કૃતિઓ, ઉતાર્યાસાલ, તેમની પુષ્પિકાઓમાંથી મળતી ઉપયોગી માહિતી, તેમની લેખન તેમજ જોડણીવિષયક વિશિષ્ટતાઓ વગેરે વિશે વીગતો આપેલી છે. દરેક વાર્તા માટે ઉપયુક્ત પ્રતોનું વર્ણન સામાન્યતઃ એ પ્રતોની પાઠપરંપરાની વિશ્વસનીયતાના ઊતરતા ક્રમે કરવામાં આવ્યું છે. ક. પ્રતનો પાઠ સામાન્ય નિયમ તરીકે ખ. ગ. વગેરેના પાઠ કરતાં વધારે વિશ્વસનીય છે. ખ.નો પાઠ ગ.ઘ. વગેરે કરતાં પ્રાચીન છે માત્ર એક ૨૧મી વાર્તામાં ખ. કરતાં ગ. પરંપરાની દૃષ્ટિએ પ્રાચીન જણાય છે સંકલિત યાદીમાં નોંધાયેલી બધી પ્રતો પ્રસ્તુત સંપાદન માટે ઉપયોગમાં નથી લઈ શકાઈ, કારણ કે પ્રયત્ન કર્યાં છતાં એક કે બીજા કારણે તે પ્રતો મળી નથી.

૧૮ મી વાર્તા. સંકલિત યાદીમા ૧૮ મી વાર્તા (વહાણની વાર્તા)ની द ८२, फा ११९ ख, द १०३७ ब, अ ५० (નકલ), અને ઘ ૪૫૯૮ એમ પાચ પ્રતો નોધાયેલી છે. આમાથી પ્રસ્તુત સપાદન માટે મને માત્ર પહેલી બે, એટલે કે फा ११९ ख અને द ८२ મળી શકી છે. એટલે ૧૮ મી વાર્તાનો મૂળપાઠ એ બે પ્રતોને આધારે તૈયાર કરાયો છે.

(૧) फा ११९ ख પ્રસ્તુત સંપાદનમા તેને માટે ક. સંકેત યોજ્યો છે. આ પ્રતમા ૮૨૯ પૃષ્ઠ છે. પૃષ્ઠસંખ્યા કોઈએ પાછળથી મૂકેલી છે. મૂળમા અનુકૂળતા પ્રમાણે બે ત્રણ કે વધારે વાર્તાઓને માટે એક સળગ ક્રમાક આપેલો છે, અને જમણા પૃષ્ઠ પર નવી કૃતિ શરૂ થતા નવેસરથી નબર અપાયો છે. આરંભના ૨૫ પૃષ્ઠ શામળની નંદબત્રીશીએ રોક્યા છે. પછીથી સિંહાસનબત્રીશી શરૂ થાય છે. તેમા ૧૪ મી વાર્તાના પત્ર કોરા છે. આખી પ્રત સળગ એક જ હાથે લખાયેલી છે અને લેખનને લગતી છૂટકત્રૂટક વીગતો નંદબત્રીશીને અતે તથા સિંહાસનબત્રીશીની સાતમી, દસમી, બારમી, પંદરમી, સોળમી, વીશમી, એકવીશમી, ત્રેવીસમી, ઓગણત્રીશમી ને બત્રીશમીને અતે આપેલી છે. તે ઉપરથી આપણે જાણીએ છીએ કે પ્રત સવત ૧૮૩૬ થી ૧૮૪૬ ના ગાળામા કપડવણજમા ગોરજી શ્રી ૫ મીઠાજીના શિષ્ય જીવણજીએ પરોપકારાર્થ લખી છે લેખન ઘણું શુદ્ધ અને મૂળની ભાષાને ચીવટથી સાચવવાના વલણ વાળુ છે.

ઈકારની માત્રા બાબત કેટલીક શિથિલતા છે ચોકિ, મુકિ, આવિયો–લાવાયો, ભરી–ઠરિ, કાપીઈ–આપિઈ, હકાર તથા યકાર વાળા રૂપો મળે છે. ભૂતકાળમા જાણ્યો, વાધ્યુ, ચલવલ્યુ કર્યો એ નિયમ છે. તેડે, ટાલ્લુ જેવા અપવાદે, ક્વચિત સકાર–સુભ, સુક. ખાસ વિશિષ્ટતા તે અર્વાચીન ગુજરાતીમા જ્યા વિવૃત એકાર મળે છે, તેવા એકાર સાનુનાસિક 'એં' (=એ) તરીકે લખવાનું પ્રબળ વલણ પ્રતે' કહે, છેં, રહે, મેંર, હતેથી, જેણેં, મુઝને', વગેરે. ભાડારકર પ્રાચ્ય વિદ્યામંદિરમાની મડાપચીશીની (નં. ૧૯૯, ૧૮૭૨–૭૩) પ્રતમા પણ આ વલણ. તેમા બેઠા, કહેસ્યુ, વેપાર, ઝવેર બેહ મેંર, વેર, કરે, છે, સવા બે', બેસારિ, સો વરા, પેસા, વેલા, વેર પેર, નોધારા વગેરે છે ક. પ્રત અનેક દૃષ્ટિએ શુદ્ધ અને પ્રાચીનતર છે.

(૨) દ ૮૨. એને માટે ખ. સંકેત યોજ્યો છે. પૃ. ૧–૭૦. ઉતાર્યાસાલ નથી. ક. ની તુલનાએ ખ. ની ભાષા અર્વાચીન છે. વિશિષ્ટતાઓ : (૧) 'એ' સર્વત્ર 'ઐ' જેવો. (૨) 'ડ' 'ઙ' 'ઢ' વચ્ચે સંભ્રમ. (૩) 'ત' ને 'જ' વચ્ચે પણ ક્વચિત. (૪) 'દ્ર' ને 'ડ' વચ્ચે સંભ્રમ (૪) 'ઝ' ને બદલે ઘણુંખરું 'જ'. (૫) તૃતીયા-સપ્તમીના 'ઇ'ને બદલે 'યે'. (૬) સર્વત્ર 'રુ' (દીર્ઘ). (૭) 'વ્યા'ને બદલે 'યા'. (૮) 'તમો', 'તમારી' 'નવ'ને બદલે 'ત્મો' 'ત્મારી' 'ન્વ'.

મુખ્ય પ્રત તરીકે फा ૧૧૯ ख. ને ગણી છે.

૧૯ મી વાર્તા. સંકલિત યાદીમાં આ વાર્તા(ભાભારામની વાર્તા)ની फा. ૧૧૯ ख., द. ८८, व ৫८६८., सु. ४, द. १००३, द ७३७, ज. ५१, पु. २८. એમ આઠ પ્રતો નોંધી છે. તેમાંથી પ્રસ્તુત સંપાદન માટે પહેલી પાચ પ્રતોનો ઉપયોગ કરી શકાયો છે. તેમનું વર્ણન આ પ્રમાણે છે :

(૧) फा. ૧૧૯ ख. આનો ક. સંકેત રાખ્યો છે. આનું વર્ણન આગળ આવી ગયું છે.

(૨) द. ८८. આનો ખ. સંકેત રાખ્યો છે. પૃ. ૧–૨૮. ઉતાર્યાસાલ નથી.

(૩) ঘ. ৫८६. આનો ગ. સંકેત રાખ્યો છે. આ પ્રતમાં પ્રેમાનંદનું ઓખાહરણ (પા. ૧૮–૮૦), શામળની સિંહાસનબત્રીશીમાંની કસ્તુરચંદની વાર્તા (૨૩ મી વાર્તા) (૮૦–૧૩૪), ભાભારામની વાર્તા (૧૩૪–૧૫૮) અને સિંહાસનબત્રીશીમાંની ભરથરીની વાર્તા (૩૦ મી વાર્તા) (૧૫૯–૧૬૩, અધૂરી) એટલી કૃતિઓ છે. ભાભારામની વાર્તાની ઉતાર્યા સાલ સં. ૧૯૦૯ છે. આ પ્રતની બીજી કૃતિઓની પુષ્પિકામાંથી ઉપયોગી માહિતી આ સાથે આપી છે :

ઓખાહરણની પુષ્પિકામાંથી : સ્વંત્ ૧૯૦૬ ના પૌષવદિ ૮ વાર ચંદ્રે બોટાદમધ્યે લખું છે. લખિતંગ દવે રામચંદ્ર મોરારજી વાસ્તવ્ય લીંબડીમધ્યે અનદિચ ગ્નાતિ.

કસ્તુરચંદની વાર્તાની પુષ્પિકામાંથી: સંવત્ ૧૯૦૮ શાકે ૧૭૭૩ ના પ્રર્વતમાંન્યે કારતગ વદી ૭ ને શનો સંપૂર્ણ:। લખિતંગ દવે રામચંદ્ર મોરારજી ઇદં પુસ્તકં.

આની ભાષા બીજી પ્રતોની તુલનાએ અર્વાચીન છે.

(૪) સૂ. ૪ : આનો ઘ. સંકેત રાખ્યો છે. પૃ. ૧–૪૪. ઉતાર્યાસાલ સં. ૧૯૩૦

(૫) द. १००३. આનો ચ. સંકેત રાખ્યો છે. પહેલું અને છેલ્લું પૃષ્ઠ નથી. પૃ. ૨–૨૮.

ક. ને મુખ્ય પ્રત ગણી છે. એક પક્ષે ક. અને બીજે પક્ષે ખ. ગ. ઘ. ચ. વચ્ચે ગ્રંથપાઠમાં ઘણો મોટો ફરક છે. ક. માં તે ૮૫૨ કડી જેટલો છે, જ્યારે ગ. માં ૪૪૬ કડી જેટલો. આમ ૪૦૦ કડી જેટલો મોટો તફાવત મૂળ ગ્રંથપાઠની પરંપરામાં મોટી ગરબડ થઈ હોવાનો સૂચક છે. પ્રસ્તુત સંપાદનમાં એક નિયમ તરીકે फा. ११९ ख. ને મુખ્ય પ્રત ગણેલી છે, એટલે તેને આધારે જ ગ્રંથપાઠ તૈયાર કરવામાં આવ્યો છે.

અન્ય પ્રતોનાં પાઠાંતરોને લક્ષમાં લેતા ખ. ગ. ઘ. ચ. ઘણુંખરું ક. ના વિરોધમાં હોય છે. ચ. ભિન્નતા ક્રમે ગ. ઘ. ખ. ને મળતી આવે છે. ઘ. કેટલીકવાર ગ. ચ. થી જુદી પડે છે, તો ગ. ઘ. ચ. ક્યાંક ખ. થી જુદી પડે છે.

ચ. માં તત્સમોની જોડણી શુદ્ધ કરવા તરફ અને તદ્ભવ શબ્દોમાં સર્વત્ર હ્રસ્વ ઇ વાપરવા તરફ વલણ છે.

૨૦મી વાર્તા. સંકલિત યાદીમાં આ વાર્તા(વેતાલ ભાટની વાર્તા)ની फा. ११९ ख, द. ८१, द. ४४८, इ १७३, अ. ५२ એમ પાંચ પ્રતો નોંધાઈ છે. તેમાંથી પ્રસ્તુત સંપાદન માટે પહેલી ત્રણ ઉપયોગમાં લઈ શકાઈ છે. તેમનું વર્ણન આ પ્રમાણે છે:

(૧) फा. ११९ ख. આનો સંકેત ક. રાખ્યો છે. વર્ણન આગળ આવી ગયું છે.

(૨) द ८१. આનો સંકેત ખ. રાખ્યો છે. પૃ. ૧–૩૫. ઉતાર્યાસાલ નથી.

(૩) द. ४४८. આનો સંકેત ગ. રાખ્યો છે. શરૂઆતનાં ત્રણ પૃષ્ઠ નથી. આમાં વઈતાલની વાર્તા (પા. ૪–૪૬), સિંહાસનબત્રીશીમાંની સત્ત્વબુદ્ધિ–લક્ષબુદ્ધિની વાર્તા (વાર્તા ૨૭મી) (૧–૫૧), પાનની વાર્તા (વાર્તા ૨૧મી) (૫૨–૧૦૬), મેનાપોપટની વાર્તા (વાર્તા ૧૫મી) (૧૦૭–૧૩૮), ગુટકાની વાર્તા (વાર્તા ૨૪મી) (૧૩૯–૧૭૬) એટલી

કૃતિઓ છે. લિપિ કોઈ અક્ષર બાદ કરતાં ગુજરાતી. ઉતાર્યાસાલ નથી. ભાષા મુકાબલે અર્વાચીન છે. પહેલી પ્રતને મુખ્ય ગણી છે.

૨૧ મી વાર્તા. સંકલિત યાદીમાં આ વાર્તા(પાનની વાર્તા)ની फा. ११९ ख, द. ९४, द. ४३१, फा_ ९८ ग., द. ४४८, डा. ३–१ અને નં. ૫૩. એમ સાત પ્રતો નોંધાઈ છે. પ્રસ્તુત સંપાદન માટે તેમાંથી પહેલી ૭ પ્રતોનો ઉપયોગ કર્યો છે. તેમનું વર્ણન આ પ્રમાણે છે.

(૧) फा. ११९ ख. આનો સંકેત ક. રાખ્યો છે. વર્ણન આગળ આવી ગયું છે.

(૨) द. ९४. આનો સંકેત ખ. રાખ્યો છે. પૃષ્ઠ ૧–૨૯. ઉતાર્યાસાલ નથી.

(૩) द. ४३१. આનો સંકેત ગ. રાખ્યો છે. આમાં ૧–૨૬ પૃષ્ઠ **પાનની** વાર્તાએ રોકયા છે. ઉતાર્યાસાલ સં. ૧૮૩૪.

(૪) फा. ९८ ग. આનો સંકેત ઘ. રાખ્યો છે. આ પ્રતમાં **સિંહાસનબત્રીશીની પહેલી વાર્તા** (પા. ૧–૫૦), **સ્ત્રીચરિત્રની વાર્તા** (૨૯ મી વાર્તા) (૧–૩૫), **પાનની વાર્તા** (૧–૨૮) એટલી કૃતિઓ છે. ઉતાર્યાસાલ સં. ૧૮૩૯. બીજી કૃતિઓની પુષ્પિકાઓમાથી અગત્યનો ભાગ નીચે ઉતાર્યો છે :

પહેલી વાર્તાની પુષ્પિકામાંથી : સં. ૧૮૩૮ ના વરખે આશાડ શુદ ૫, વ. શોમે લખી છે.

સ્ત્રીચરિત્રની વાર્તાની પુષ્પિકામાથી : સંવત ૧૮૩૯ ના વરખે માશોતંમ માશે ફાલગુણ માશે શુકલપક્ષે અસ્ટમી ને રવીવાર (સુધારીને, રવીવાશરે), રાત્ર પોહોર એ શમે શંપુરણ કરૂ છે. શાંમી પરત માફક ઉતારી છે. અક્ષર અદકો ઓછો શંભાલી વાંચજો. લખનારને દોશ દેવો નહી. એ ચોપડી શોની શીવદાશ દયાલદાશની છે. પોતાને હસ્તે ઉતારી છે. એ ચોપડી જો કોઈ વાંચવા લઈ જાએ ને રાખે, અથવા ચોરી લઈ જઈને રાખે, અથવા કોઈ પાશે મગાવીને રાખે, અથવા ભુલેચુકે રાખે તેને માતા હરશીધ પુછશે તે જાંણજો. કથા વાંચીને ધરંમ ઉપર મંનશા રાખજો. ધરમે કરીને જેએ થાશે. શહી. શંપુરણ.

(૫) द ४४८. આનો સંકેત ચ. રાખ્યો છે. આ પ્રતનું વર્ણન ૨૦ મી વાર્તાની પ્રતોના વર્ણનમાં આપેલું છે. આમાં પૃ. ૫૨–૧૦૬ પાનની વાર્તાએ રોકયા છે. ઉતાર્યાસાલ નથી.

(૬) ઙા. ૩–૧. આનો સંકેત છ. રાખ્યો છે. શરૂઆતનાં બે ત્રણ પાન નથી. પાનને સંખ્યાંક નથી આપવામાં આવ્યા. આ પ્રતમાં સિંહાસનબત્રીશીમાંની અગ્નિવૈતાળની વાર્તા (૬ ઠ્ઠી વાર્તા) અપૂર્ણ ઉતારેલી છે. છેવટના પાના તૂટે છે. ઉતાર્યાસાલ સં. ૧૯૦૦. લિપિ ગુજરાતી.

આ ૭ પ્રતો ઉપરાંત બૃહત્કાવ્યદોહન, ભાગ ૩, પા. ૩૨૬–૩૭૮ પર છપાયેલી 'પાનની વાર્તા'નો પણ તુલના માટે ઉપયોગ કર્યો છે. તેનો સંકેત જ. છે. તેના જોડણીભેદોને લક્ષમાં લીધા નથી. માત્ર મહત્ત્વનો શાબ્દિક ફરક નોંધ્યો છે.

આમાં ક. ને મુખ્ય પ્રત ગણી છે. ખ. અને જ. એક જ પરંપરાની છે. તેવી જ રીતે ઘ. ચ. વચ્ચે પણ પાઠપરંપરાની બાબતમાં સારી સમાનતા છે. ગ. કેટલીક વાર ઘ. ચ. સાથે મળે છે, પણ વધારે તો સ્વતંત્ર ખ. ની જેમ સ્વતંત્ર પરંપરા રજૂ કરે છે. છ. કેટલીક વાર ચ. સાથે મળે છે, તો કેટલીક વાર જુદો પાઠ રજૂ કરે છે. ખ. માં 'ળ' છે, પણ પાઠાંતરોમાં તે નોંધવામાં નથી આવ્યો. ચ. છ. ને જ. ની અને કાંઈક અંશે ખ. ની ભાષા અર્વાચીનતાની છાંટવાળી છે ઘ. કરતાં ગ. પ્રાચીન ભાષા જાળવી રાખે છે. એટલે બંનેમાં એક જ પાઠ હોય ત્યારે ગ. ની જોડણીવાળો પાઠ જ ગ. ઘ. નાં નામે નોંધ્યો છે. ઘ. માં 'ક', 'ખ', 'ગ', 'ટ', 'જ', 'તુ' ને 'એ' નો વળાંક ધ્યાન ખેંચે તેવો છે.' 'શ' ને 'સ'ને બદલે ઘણું ખરું 'શ' જ મળે છે. સંખ્યાબંધ સ્થળે ત–ટ, થ–ઠ, દ–ડ વચ્ચે ગોટાળો કરેલો છે. (પ્રચંદ=પ્રચંડ, પટની=પત્ની, મહિતો–મહોટો, °ઠી=°થી વગેરે). છ.માં અનુનાસિક નથી. ચ. મા બધે 'શ' જ છે, છ.માં 'સ'જ.

૨૨ મી વાર્તા. સંકલિત યાદીમાં આ વાર્તા(કામધેનુની વાર્તા)ની फा ૧૧૯ख, ङा ૮–૧૨, द ૯૨, व ૭૫૦૮ અને ब ૫૪. એમ પાંચ પ્રતો નોંધાઈ છે તેમાંથી અહીં પહેલી બે પ્રતો જ ઉપયોગમાં લઈ શકાઈ છે. તેમનું વર્ણન આ પ્રમાણે છે

(૧) फा ૧૧૯ ख આનો સંકેત ક. રાખ્યો છે. વર્ણન આગળ આવી ગયું છે.

(૨) ङा. ૮–૧૨ આનો સંકેત ખ. ગણ્યો છે લિપિ ગુજરાતી. આ પ્રતમાં આટલી કૃતિઓ છે. સિંહાસનબત્રીશીમાંની વિક્રમચરિત્રની વાર્તા

(૨૯મી વાર્તા) (પા. ૧–૩૮), અબોલારાણીની વાર્તા (૬ઠ્ઠી વાર્તા) (૧–૧૨), કામદુરગાની વાર્તા (૧–૨૭); સ્વર્ગારોહણી (૧–૨૧). પ્રતનો વચ્ચેનો ભાગ ઉધઈથી ખવાઈ ગયેલો છે. ઉતારોસાલ સં. ૧૮૮૭. બીજી કૃતિઓની પુષ્પિકામાંથી :

વિક્રમચરિત્રની વાર્તાની પુષ્પિકામાંથીઃ સંવત ૧૮૮૪ના આષાડાદિત્ય શા. ૧૭૫૦ પ્રવર્તમાને પ્રથમ અસાડ શુદી ૧૩ વાર બુધે સંપૂરણ સમાપ્તં. શ્રીરસ્તુ. કલ્યાણમસ્તુ. લી. પંડ્યા. કાલીદાસ વિ. દઆરાંમનુ પુસ્તક છે. પરત પરમાણે ઉતારુ છે. વધ ઘોટ માપ કરવી. જે વાંચે તેને અંમારો નમસકાર કેહેજો. ગાંમ ડભાંણ મધે વડે ફલીયે રેહે છે. શ્રી રણછોડજી સત્ય છે.

સ્વર્ગારોહણીઃ સંવત ૧૮૮૭ના શા. ૧૭૫૨ પ્રવરતમાને પોસ વીદી ૧૦ વાર શનીવારે સંપૂરણં. લા. પંડ્યા. કાલીદાસ દઆરાંમની ચોપડી છે. પોતે લખુ છે.

ખ. માં 'ડ' 'ઢ'નો વળાંક 'ઠ' જેવો જ છે. 'જ'નો વળાંક 'જા' કે 'જી'ને મળતો છે. 'ય' નથી. કને મુખ્ય પ્રત ગણી છે.

૨. સંપાદનપદ્ધતિ

ઉપલબ્ધ પ્રતોમાંથી સમયની કે જોડણી ને ભાષાની પ્રાચીનતાના ધોરણે પ્રાચીનતમ ઠરાવી શકાય તેવી પ્રતને મુખ્ય પ્રત ગણી છે, અને સંપાદિત ગ્રંથપાઠ તેને આધારે તૈયાર કરવામાં આવ્યો છે. બીજી પ્રતોનાં પાઠાંતરો સંપાદિત ગ્રંથપાઠની કડી અને પંક્તિના ક્રમે નોંધવામાં આવ્યાં છે. સંદર્ભ માટે આવશ્યક હોય તેવા અપવાદો બાદ કરતા બીજી પ્રતોમાં મળતા વધારેના પાઠને સંપાદિત ગ્રંથપાઠમા સ્થાન આપવામા નથી આવ્યુ. તેજ પ્રમાણે, મુખ્ય પ્રતની એક કે વધારે કડીઓ બીજી એકે પ્રતમાં ન મળતી હોય તેવી બાબતોમાં તે કડીને સંપાદિત ગ્રંથપાઠમાંથી કાઢી નથી નાખવામાં આવી. પણ સંદર્ભ, જોડણી કે ભાષાની પ્રાચીનતા, અર્થનુ ઔચિત્ય વગેરે દૃષ્ટિએ મુખ્ય પ્રતનો પાઠ સ્પષ્ટ રીતે નિકૃષ્ટ લાગ્યો ત્યાં અન્ય પ્રતનો ઉત્કૃષ્ટ લાગ્યો તે પાઠ સ્વીકાર્યો છે, અને મુખ્ય પ્રતના પાઠને નોંધમાં મૂક્યો છે ટૂંકમાં એક નિયમ તરીકે પ્રમાણ, ક્રમ, ભાષા ને જોડણી એમ દરેક વિષયમાં મુખ્ય પ્રતને આધારભૂત ગણવામાં આવી છે.

પ્રાચીન ગુજરાતી કૃતિઓના સંપાદનમાં પાઠાંતરોની નોંધ એ એક ખૂબ ગૂંચવે તેવો પ્રશ્ન છે. અનેક કારણે પ્રતોમા જોડણી બાબત સંપૂર્ણ અરાજકતા પ્રવર્તતી જોવામાં આવે છે. એકની એક પ્રત એકના એક શબ્દની જોડણીની બાબતમાં તદ્દન વિસંગત માલુમ પડે છે. આ પ્રકારની અવ્યવસ્થા (૧) હ્રસ્વ ને દીર્ઘ 'ઇ' તથા 'ઉ', (૨) 'ઓ' અને 'ઉ', (૩) અનુસ્વાર તેમજ અનુનાસિક, (૪) તૃતીયા-સપ્તમીનો 'ઇ', 'યે', 'એ', (૫) 'ય' કાર, (૬) 'ક્ષ', (૭) 'સ' અને 'શ', (૮) 'હ'કાર અને તેના અનુગામી સ્વરની પૂર્વશ્રુતિ પર અસર ('કહે', 'કેઉ' વગેરે), (૯) 'જ' ને 'ઝ', (૧૦) 'ટ' ને 'ઠ', તથા 'ડ' અને 'ઢ' (૧૧) 'ષ' અને 'ખ', (૧૨) 'લ' અને 'ળ' એ વિષયમાં હોય છે. એકજ શબ્દની જોડણીમાં એકજ પ્રતમાં 'ઇ'ને 'ઉ' એક સ્થળે હ્રસ્વ મળે ને બીજે સ્થળે દીર્ઘ પણ મળે; શબ્દાંતે ક્યાંક 'ઉ' મળે તો ક્યાંક 'ઓ'. તૃતીયા-સપ્તમીનો પ્રત્યય સાનુનાસિક તેમજ નિરનુનાસિક બન્ને રૂપે મળે. તેવુંજ વર્તમાન ત્રીજા પુરુષના 'ઇ' પ્રત્યયનું ને નાસિક્ય ધ્વનિઓ (nasals) પૂર્વેના સ્વરનું ('રામ', 'રાંમ'). 'ય'કાર ભૂતકાળમાં (તથા અન્યત્ર) બાબતમા પણ જે પ્રત 'ય' આપતી હોય તેમાં પણ કોઈવાર 'ય' વગરનો શબ્દ હોય છે. તત્સમ શબ્દો પણ મૂળ રૂપે લખવાનું વલણ કોઈકજ પ્રતમા હોય છે, અને ત્યાં પણ સંપૂર્ણ સુસંગતતાની આશા રાખવી નકામી છે.

આ તો થઈ માત્ર જોડણીભેદોની વાત. જોડણીભેદો સિવાયના પાઠભેદો પણ કમ નથી. બહુવચન અને એકવચનની અદલબદલ કે એક કાળના રૂપને બદલે બીજા કાળનું રૂપ, અથવા તો 'ને', 'જ', 'જે', 'તે', 'તો', 'આ', 'કે' વગેરે જેવા પાદપૂરકો: એ સૌને લઈને ઉદ્ભવતા પાઠાંતરો પણ પાર વગરનાં છે. વળી અમુક એક પ્રતના પાઠને બદલે દરેક પ્રસંગમા જુદાજુદા પર્યાયો ને સમાનાર્થ કે લગભગ સમાનાર્થ ઉક્તિઓ પણ અનેકાનેક સ્થળે મળે છે: અને અર્થફેર હોય તો પણ મૂળ વાત માટે કશી જીવ જેવી અગત્ય ન ધરાવતાં હોય એવા પાઠાંતરની સંખ્યા પણ અલ્પ નથી. આ કારણે એકજ કડીના ત્રણ ચાર પ્રતોની તુલનાને આધારે જોવામાં આવતા પાઠાંતરોની સંખ્યા એવડી હોય છે કે તેની નોંધનું કામ એ બધી પ્રતોનો સળંગ પાઠ ઉતારવાના કામ કરતા પણ વધારે જટિલ બનવા જાય છે.

પ્રાચીન ગુજરાતી કૃતિઓ ઘણુંખરું પદ્યમાં હોવાથી, અને તેમને માટે વધતે-ઓછે અંશે ગેય હોય તેવા, મુકાબલે મુક્ત માપના દેશી છંદો પ્રયોજાયા હોવાથી, પાઠનિર્ણયમાં અન્યત્ર જે છંદનું સાધન ખૂબ મૂલ્યવાન બની રહે છે, તે અહીં જરાયે કાર્યસાધક ઠરતું નથી.

આવા સંજોગોમાં બધાયે પાઠાંતરો નોંધવાં કે અમુક જ? બધાયે નોંધવાં જતાં જે સમય, શ્રમ વગેરેનો વ્યય થાય તેના પ્રમાણમાં તેમનું મૂલ્ય ખરું? અમુક જ નોંધવાં, તો પસંદગીનું ધોરણ શું રાખવું? વગેરે પ્રશ્નો પ્રાચીન ગુજરાતી કૃતિના સંપાદકની સામે આવીને ઊભા રહે છે. અને પાઠાંતરના જંગલને લક્ષમાં લેતાં તેમાંથી એક છાપ આપણા ઉપર એવી પડે છે કે અમુક અંશે ગ્રંથપાઠ પ્રવાહી કે અનિશ્ચિત સ્વરૂપનો જ હતો—એટલે કે સંસ્કૃતપ્રાકૃતાદિ કૃતિઓના મૂળ પાઠના સ્વરૂપ અંગે જે નિશ્ચિતતા હતી, તેવી મધ્યયુગીન ગુજરાતી કૃતિઓ માટે ન હતી. ઉપર ઉલ્લેખ્યું તેવા જોડણીના વૈવિધ્યથી કે અહીંતહીં દેખાતા શાબ્દિક પરિવર્તનથી પણ મૂળ ગ્રંથકારને પોતાની કૃતિમાં કોઈ ખાસ ફેરફાર થયો હોવાનું—કે તેમાં કશું વાંધાભર્યું હોય તેવું નહીં લાગતું હોય. મુખ્ય કથયિતવ્યમાં કે હકીકતો ને વીગતોમાં પરિવર્તન થયેલું ન લાગે ત્યાં સુધી પાઠમાં થતો શાબ્દિક ફેરફાર લક્ષમાં લેવાની કોઈને જરૂર જ ન લાગતી

હસ્તપ્રતોમાં જોડણીને લગતી વ્યવસ્થા કે સુસંગતતા નથી જોવા મળતી એ ખરું, પણ ચીવટ અને ચોકસાઈથી તપાસવાને બદલે સ્થૂળમાને જોતાં દરેક હસ્તપ્રતમાંથી અમુક જોડણીવલણો સ્પષ્ટ રીતે તારવી શકશે અને તે તે પ્રતોની જોડણી કાંઈક અંશે એ તારવેલા વલણોને અનુરૂપ જોવામાં આવશે. જે પ્રત 'સ' ને 'શ' ને બદલે માત્ર 'સ' જ લખતી હોય, તેમાં ઘણુંખરું સર્વત્ર 'સ' મળશે, બીજી કોઈમાં ઘણુંખરું 'શ' મળશે. કોઈમાં 'ય' શ્રુતિ કે 'વ' શ્રુતિ નોંધવાનું વલણ સ્પષ્ટરૂપે જોઈ શકાશે, તો કોઈમાં તેનો અભાવ જણાશે. જો કે 'ઇ'કાર કે અનુનાસિકની બાબતમાં આવું ચોકસ વલણ ઓછું જોવા મળે છે. એટલે એક વાર એક પ્રતના જોડણીવલણો નજરમાં આવી જાય એટલે પછી તેની લેખનવિષયક વિશિષ્ટતાઓ વિશે નવું જાણવાનું બહુ ઓછું રહે છે. બધાયે પાઠાંતરો નોંધવામાં આવે તો તેમાં, જોડણીને લગતાં પાઠાંતરો એકના એક આવ્યા કરશે અને તેથી તે તે પ્રતના ભાષાવલણ કે જોડણીગત વિશિષ્ટતાઓ વિશે કશો વધારાનો પ્રકાશ નહીં પડે.

આ હકીકતને લક્ષમાં રાખીને પ્રસ્તુત સંપાદનમાં પાઠનોંધની એક વિશિષ્ટ પદ્ધતિ ગ્રહણ કરવામાં આવી છે. મુખ્ય પ્રતની પહેલી સો પંક્તિ સુધી તુલનાપ્રાપ્ત પ્રતોના બધાયે પાઠાંતરોની નોંધ લેવામાં આવી છે. પછીની સો પંક્તિ સુધી શાબ્દિક ભેદો નોંધ્યા છે. તે પછીથી ખાની જોડણીવિષયક, પર્યાયાત્મક કે પાદપૂર ને લગતા પાઠાંતરોની નોંધ નથી લીધી—સિવાય કે આ રચનાની, વિશિષ્ટ જોડણીની કે એવી કોઈ દૃષ્ટિએ તેમની અગત્ય હોય. પણ પાઠ વધતો ઓછો હોય તેવાં સર્વ સ્થળોની નોંધ લીધી છે. બે પ્રતોમાં જોડણીભેદે એક જ પાઠ હોય, ત્યાં પ્રાચીન પાઠ બંને પ્રતોના સંકેત નીચે આપ્યો છે. આ રીતે દરેક પ્રતની લેખનવિષયક વિશિષ્ટતાઓનો અને તેના વિશિષ્ટ જોડણીવલણોનો જરૂર-પૂરતો ખ્યાલ આપણને મળી રહે છે, અને સાથે નિરર્થક પાઠાંતરોથી સંપાદનને ફુલાવવાના શ્રમમાંથી બચી જવાય છે. પણ ભાષાની, અર્થની યા બીજી કોઈ દૃષ્ટિએ મૂલ્યવાન જણાતા પાઠાંતરોની નોંધ અચૂક લેવામાં આવી છે. અને સંપાદિત ગ્રંથપાઠમાં, મૂળની કોઈ પ્રતમાં ન હોય તેવા એકે કલ્પિત પાઠને સ્થાન આપવામાં નથી આવ્યું. એકે પ્રતમાં ન હોય તેવી જોડણીવાળો પાઠ વિશિષ્ટ કારણે ક્યાંક મૂક્યો ઉચિત ધાર્યો છે, ત્યાં પાઠને આડકતરી રીતે પ્રતોનો આધાર છે.

ચરણ ના ચાલ્યા, ચરણ ન ચાલે
મેહલી, મેહેલી, મેહલીને
આણે, એણે
તુજને તાહરા માર્યો જાણું તુઝને માર્યો અમે જાણસ્યું
રઢીયાલે રુપ, રઢિયાળા રૂપ, રઢીઆલુ રુપ
ઘણો, ઘણું ઘણા
મનમા અણી પ્રીત મન આણીને પ્રીત
કેહે જયે મુને, કહેજી મુને, કહો જી મુને
પ્રધાનને સુંપ્યુ પાગ, પરદાનને તો શોપે પાગ

આ જાતના પાઠભેદોની પ્રસ્તુત સંપાદનમા નોંધ લેવામાં નથી આવી, સિવાય કે બીજી કોઈ દૃષ્ટિએ તેમની અગત્ય હોય.

સંપાદિત ગ્રંથપાઠની જોડણી મુખ્ય પ્રત પ્રમાણે નિયમ તરીકે રાખી છે. તેમાં વિસંગતતા હોય તો પણ ઘણુંખરું જેમની તેમ રહેવા દીધી છે. માત્ર જ્યારે ક્યાંક મુખ્ય પ્રતને આધારે નિયમ તરીકે સ્વીકારેલી જોડણીથી

જુદી જોડણીવાળો પાઠ મુખ્ય પ્રતમાં હોય, અને અન્ય પ્રતોમાંથી કોઇનો પાઠ, સ્વીકૃત જોડણીને અનુરૂપ હોય ત્યારે મુખ્ય પ્રતના પાઠને જતો કરી, તે બીજી પ્રતોના પાઠને લેવામાં આવ્યો છે. કેટલીક વાર મુખ્ય પ્રતથી મુકાબલે અર્વાચીન ભાષાભૂમિકા રજૂ કરતી પ્રતનો પાઠ અન્ય કારણે ઉત્કૃષ્ટ લાગતાં સંપાદિત ગ્રંથપાઠમાં સ્વીકારવામાં આવ્યો છે, ત્યાં ગ્રંથપાઠની સામાન્ય જોડણીથી તે પાઠની જોડણી જુદી પડતી હોવા છતાં અને એ રીતે સંપાદિત ગ્રંથપાઠમાં એ પ્રકારની જોડણીનું કોઈક કોઈક સ્થળે મિશ્રણ થતું હોવા છતાં, તેને એમને એમ રાખી છે; એટલે કે કવચિત જોડણીની એકરૂપતાને ભોગે પણ પ્રતોના મૂળ પાઠ સાથે કશી છૂટ લેવામાં નથી આવી. તત્સમ શબ્દોની બાબતમાં પણ પાઠને શુદ્ધ કરવાનો કે અન્ય પ્રતોમાં શુદ્ધ જોડણીવાળો પાઠ મળતો હોય તો તેને સ્વીકારવાનો આગ્રહ નથી રાખવામાં આવ્યો.

સંસ્કૃતપ્રાકૃત ગ્રંથોના સંપાદનમાં સ્વીકારાતી પાઠનોંધની પદ્ધતિથી જુદી પડતી પદ્ધતિ પ્રાચીન ગુજરાતી કૃતિઓના સંપાદન માટે અહીં સ્વીકારવાનું મુખ્ય કારણ શરૂઆતમાં સૂચવ્યું તેમ એક જ છે. આપણી મધ્યકાલીન જોડણી એટલી અનિશ્ચિત સ્વરૂપની હતી, અને મૂળ કૃતિનાં ભાષા, જોડણી કે ગ્રંથપાઠ જાળવી રાખવા માટે એટલી ઓછી ચીવટ રખાતી કે ઉપલબ્ધ હસ્તપ્રતોને આધારે પાઠ, ભાષા ને જોડણી નિશ્ચિત કરવાનું કામ અશકયવત હોય છે. તેમાં ભાષાસ્વરૂપમાં ચાલુપણે થયેલાં ઝડપી પરિવર્તનોનો ફાળો પણ ઘણો છે. આથી સંસ્કૃતપ્રાકૃત કૃતિઓના માટે, પ્રતોની તુલનાદ્વારા કૃતિના મૌલિક સ્વરૂપની નજીક પહોંચવાની જે શકયતા છે, તે પ્રાચીન ગુજરાતી કૃતિઓ માટે નથી. આમ હોવાથી સસ્કૃતપ્રાકૃત કૃતિઓના સપાદનમાં પ્રયુક્ત પાઠનોધની પદ્ધતિ પ્રાચીન ગુજરાતી કૃતિઓના સંપાદનમાં કાર્યસાધક નથી બનતી. એટલે પ્રસ્તુત સંપાદનમા એ સામાન્ય પદ્ધતિ આવશ્યક ફેરફાર કરીને સ્વીકારી છે.

૩. સિંહાસનબત્રીશીની પરંપરા

શામળની પુરોગામી રચનાઓ

સિંહાસનબત્રીશીનુ નામ લેતા જ પરદુઃખભંજન રાજા વીર વિક્રમની પ્રભાવશાળી મૂર્તિ આપણા માનસપટ પર ઝળકી ઊઠે છે. અંધારપછેડો ઓઢી

રાતે નગરચર્ચા જોવા ઘૂમતા, આગિયાવેતાળ અને હરિસિદ્ધ માતાની સહાયતાથી અનેક સાહસ ખેડતા, અસાધારણ પરાક્રમો કરી દુખિયાંનાં દુખ ભાગતા, ઉદારતાની અવધિ સમા એ નરવીર વિક્રમથી કોણ અજાણ હશે? શામળ-ભટની બત્રીશ પૂતળીની વાર્તાએ રચેલી અદ્ભુત–કૌતુકથી ભભકતી સૃષ્ટિમાં આપણી ઉત્તેજિત બાળકલ્પના મુક્તવિહાર કરતી હતી, તે વેળા અનુભવેલા રોમાંચ આપણી સ્મૃતિ પર કેટલા ચિરંજીવ સંસ્કાર મૂકતા ગયા છે!

શામળની આ સિંહાસનબત્રીશી તેના વસ્તુની દૃષ્ટિએ કોઈ મૌલિક રચના નથી. કોઈ નહીં તો પાંચ સો વર્ષની અતૂટ રચનાપરંપરાના અંત ભાગમાં એ આવે છે. ને શામળ પોતે જ કહે છે ને કે 'સંસ્કૃતમાંથી સોધિયુ'— આ કૃતિ મેં સંસ્કૃતને આધારે રચી છે. એ તો વળી રાજા ભોજના આશ્રિત કવિ કાલિદાસની કૃતિ ઉપરથી પોતે સિંહાસનબત્રીશી બનાવ્યાની વાત કરે છે. પણ આપણે એવા કોઈ કવિ કે કૃતિને જાણતા નથી. આપણી તપાસમાં તો શામળ પૂર્વે જુદેજુદે સમયે ને જુદેજુદે હાથે રચાયેલી હોય તેવી એકબે નહીં પણ ચારેક સંસ્કૃત સિંહાસનબત્રીશીઓ અને તે ઉપરાંત અગિયારેક પ્રાચીન ગુજરાતી સિંહાસનબત્રીશીઓ મળે છે. અને વિક્રમવિષયક બીજા કથાગુચ્છોને લગતી તથા વિક્રમચરિત્રને લગતી તો અનેકાઅનેક કૃતિઓ શામળ પહેલાની શતાબ્દીઓ પર વેરાયેલી પડી છે.

સંસ્કૃત સિંહાસનબત્રીશીઓમા જે સૌથી પ્રાચીન હતી, તે ઈ. સ. ૧૩૦૦ લગભગની ગદ્યરચના હતી. તેના કર્તાના નામથી આપણે અજાણ છીએ એટલુ જ નહીં, તેના મૂળ રૂપમાં પણ તે આપણને અત્યારે મળતી નથી. મળે છે માત્ર તેના પાછળથી થયેલા ને 'સિંહાસનદ્વાત્રિંશિકા,' 'વિક્રમાર્કચરિત' વગેરે નામે જાણીતા પાંચ ભિન્ન ભિન્ન રૂપાંતરો કે વાચનાઓ (recensions). એમનું સંપાદન ને સૂક્ષ્મદર્શી તુલનાત્મક અધ્યયન કરનાર સંસ્કૃત–વિદ્વાન એજર્ટને એ પાંચ વાચનાઓને દક્ષિણી, લઘુ પદ્યમય, જૈન ને વારરુચ એવાં નામે ઓળખાવી છે. તેમને મતે દક્ષિણી વાચના મૂળ કૃતિની નિકટતમ છે. 'સિંહાસનદ્વાત્રિંશિકા'ની એ દક્ષિણી વાચનાની યોજના ને કથાસૂત્ર આપણે સંક્ષેપમા જોઈ લઈએ, જેથી સમયે સમયે થયેલી વધઘટ ને રૂપાંતરને પરિણામે મૂળ કૃતિની છેવટ શામળ સુધીમા કેવી કાપાપલટ થઇ ગઇ તે તપાસવુ અનુકૂળ પડે.

સિંહાસનદ્વાત્રિંશિકાનું કથાસૂત્ર

કથાપીઠ

(૧) **ઉપક્રમ :** એક વાર કૈલાસમાં પાર્વતીને વિનોદ ને મનોરંજનની કોઈ સરસ કથા સાંભળવાનું મન થયું. તેમનું કુતૂહળ સંતોષવા શંકરે રાજા ભોજને પ્રાપ્ત થયેલા અદ્ભુત સિંહાસનની અને એ સિંહાસન પરની બત્રીશ પૂતળીઓએ કહેલી બત્રીશ વિક્રમકથાઓની વાત માંડી:

(૨) **અમરફળ :** ઉજ્જયિનીના કોઈ દરિદ્ર બ્રાહ્મણને ભુવનેશ્વરીની ઉપાસનાથી અજરતા ને અમરતા અર્પે એવું એક અદ્ભુત ફળ મળ્યું. દરિદ્ર અમર થઈને શું કરે, એ વિચારે બ્રાહ્મણે એ અમરફળ રાજા ભર્તૃહરિને ભેટ આપ્યું. તેણે તે પોતાની પ્રાણપ્રિય રાણી અનંગસેનાને આપ્યું. અનંગસેનાએ એ ફળ પોતાના પ્રેમી અશ્વપાલને, અશ્વપાલે દાસીને, દાસીએ ગોવાળને ને ગોવાળે છાણા થાપતી છોકરીને એ ફળ પ્રેમની ભેટ તરીકે દીધું. છોકરીને માથેના ટોપલા ઉપર મૂકેલું અમરફળ જોઈ ભર્તૃહરિએ તપાસ કરી ને બધી વાત જાણી. સંસાર પર વૈરાગ્ય આવ્યો. પોતાને સ્થાને નાના ભાઈ વિક્રમાર્કનો અભિષેક કરીને ભર્તૃહરિએ વનવાસ લીધો.

(૩) **વેતાલસિદ્ધિ :** ન્યાય ને ઉદારતાથી પ્રજાપાલન કરતો વિક્રમ એક વાર કોઈ સિદ્ધની મંત્રસાધનમાં ઉત્તરસાધક તરીકે સ્મશાને ગયો. કપટથી સિદ્ધ વિક્રમનો બલિ દેવા માગતો હતો, પણ વિક્રમે સિદ્ધને જ હોમી દીધો. એ પ્રસંગથી એક વેતાળ તેના પર પ્રસન્ન થયો ને તેને અષ્ટ મહાસિદ્ધિ આપી.

(૪) **સિંહાસનપ્રાપ્તિ :** એક વાર વિશ્વામિત્રનો તપોભંગ કરાવવા રંભા ને ઉર્વશીમાંથી જે વધુ કુશળ નર્તકી હોય તેને મોકલવાનું ઇંદ્રે વિચાર્યું. નૃત્યપ્રયોગ પરથી કુશળતાનો નિર્ણય ન થઈ શક્યો, એટલે નારદની સૂચનાથી ઇંદ્રે નૃત્યકોવિદ વિક્રમને બોલાવ્યો. વિક્રમે ઉર્વશીને વધુ કુશળ ગણી ને પોતાના નિર્ણય માટે શાસ્ત્રપ્રમાણ આપ્યાં. પ્રસન્ન થયેલા ઇંદ્રે વિક્રમનું સન્માન કરી તેને એક રત્નજડિત બત્રીશપૂતળીવાળું અદ્ભુત સિંહાસન ભેટ આપ્યું.

(૫) **વિક્રમનું મૃત્યુ :** કેટલાયે વરસ વિક્રમે રાજ કર્યાં પછી ઉજ્જયિનીમાં દૈવી ઉત્પાત થવા લાગ્યા. દૈવજ્ઞોએ તેમને રાજા માટે અનિષ્ટસૂચક ગણ્યા.

વિક્રમને શંકરનું વરદાન હતું કે અઢી વરસની સ્ત્રીથી જન્મેલા પુત્રને હાથે જ તેનું મૃત્યુ થાય. તપાસ માટે મોકલેલા વેતાળ ખાત્રી કરી લાવ્યો કે પ્રતિષ્ઠાનમાં અઢી વરસની બ્રાહ્મણપુત્રીને શેષનાગથી પુત્ર જન્મેલો છે. નામ શાલિવાહન. વિક્રમ ખડ્ગ લઈને પ્રતિષ્ઠાન પહોંચ્યો, શાલિવાહનને મારવા ગયો ત્યાં તેના દંડપ્રહારથી પોતે ઊડીને ઉજ્જ-યિનીમાં પડયો, ને ઘાની વેદના અસહ્ય બનતાં મરણ પામ્યો. ભટ્ટિ-મંત્રીએ તપાસ કરાવી તો અપુત્ર વિક્રમની એક રાણીને સાત માસનો ગર્ભ હતો. તેનો અભિષેક કર્યો. મંત્રીઓ રાજ્યપાલન કરવા લાગ્યા. ઇંદ્રે આપેલુ સિંહાસન ખાલી પડેલુ, તેને આકાશવાણીના આદેશથી પવિત્ર ક્ષેત્રમાં ભંડારી દેવામાં આવ્યુ.

(૬) ભોજની સિંહાસનપ્રાપ્તિ (ચમત્કારી ટીંબો) : અનેક વર્ષો પછી રાજા ભોજ રાજ્ય કરતો હતો, ત્યારે જ્યાં સિંહાસન દાટેલું હતું તે અતિ ફળદ્રુપ ખેતરનો માલિક કોઈ બ્રાહ્મણ હતો. સિંહાસનવાળી જગાએ બનેલા ટીંબા ઉપરના માચડેથી તે રોપો કરતો. એક વાર સેના સાથે ભોજ ત્યાંથી નીકળ્યો એટલે માચડા પર ચડેલા બ્રાહ્મણે રાજાને ધાન્યનો યથેચ્છ ઉપયોગ કરવા નોતર્યો. પણ માચડા ઉપરથી ઊતર્યો તેવો જ તેણે અંદર આવેલા રાજાને જાકારો દીધો. આવું બે વાર બન્યુ, તેથી સ્થળનો ચમત્કાર સમજી, ભોજે પોતે ટીંબા પર ચડીને અસાધારણ ઉદારતાનો ઉદય અનુભવ્યો. બ્રાહ્મણ પાસેથી ખેતર ખરીદી લઈ, ટીંબો ખોદાવતાં નીચેથી અદ્ભુત સિંહાસન નીકળ્યુ. ખસેડવા માંડયુ, પણ ખૂબ જ ભારે થઈ ગયુ. મંત્રીની સલાહથી બલિ, પૂજા વગેરે વિધિ કર્યાં ને સિંહાસન હળવુ બની પોતાની મેળે જ ખસ્યુ. ભોજે મંત્રીની બુદ્ધિ વખાણી. મંત્રીબુદ્ધિની કાર્યસાધકતા પર મંત્રીએ એક દૃષ્ટાંત કહ્યું.

(૭) શંકિત રાજા તથા કૃતઘ્ન રાજકુમાર ('સસેમિરા') : વિશાલા નગરીના રાજા નંદને રાણી ભાનુમતી વિના ઘડી પણ ન ચાલે. રાજસભામાં સિંહાસન પર પણ સાથે બેસાડે. આવા મર્યાદાભંગમાંથી બચવા, મંત્રી બહુશ્રુતની સલાહ માની, આખ સામે રાખવા તેણે રાણીનું ચિત્ર દોરાવ્યુ. રાણી પદ્મિની. ચિત્રકારે લક્ષણ વરતીને દોરેલા ચિત્રમાં રાજગુરુ શારદાનંદને એક ખામી બતાવી: એક ગુપ્ત સ્થાન પર મત્સ્યાકાર

તત દર્શાવવો રહી ગયો છે. રાજાએ આ સાંભળ્યું. તપાસતા સાચું નીકળ્યું. રાજગુરુને રાણી સાથે સંબંધ હોવાનું માની, મંત્રીને વાત કરી ને રાજગુરુને મારી નાખવા આદેશ દીધો. ડાહ્યા મંત્રીએ રાજગુરુને મારવાને બદલે ગુપ્તપણે પોતાને ત્યાં રાખ્યો.

શિકારે નીકળેલા રાજકુમારને અપશુકન થતા જોઈ, પ્રધાનપુત્રે વાર્યો, પણ તેણે ન માન્યું. કાળિયારની પાછળ પડતા, સૌથી વિખૂટો પડી એક અઘોર વનમાં અશ્વ પરથી ઊતરી તે વિસામો લેતો હતો, ત્યાં વાઘ આવ્યો. ઘોડો નગર તરફ ભાગી છૂટ્યો. ધ્રૂજતો રાજકુમાર ઝાડ પર ચડી ગયો. ત્યાં પહેલેથી જ એક રીંછ ચડીને બેઠું હતું. તેણે રાજકુમારને અભયવચન આપ્યું, રાતે પોતાના ખોળામાં સુવાડ્યો, ને વાઘના લોભાવવા છતાં શરણે આવેલાનો વિશ્વાસઘાત ન કર્યો પણ પછી રાજકુમારે સૂતેલા રીંછને વાઘના કહેવાથી નીચે ધકેલ્યો. વચ્ચેની ડાળી પકડી બચી ગયેલા રીંછે રાજકુમારને શાપ દીધો 'સસેમિરા' બોલતો તું પિશાચ થઈને ભમ્યા કર. સવારે વાઘ ને રીંછ ચાલ્યા ગયા. ખાલી ઘોડાને જોઈ રાજા વનમાં જઈ શાપિત રાજકુમારને શોધી લાવ્યો. અનેક ઉપાય કર્યા છતાં તે સાજો ન થયો. રાજાને રાજગુરુની ખોટ સાલી ને મંત્રી પાસે તેને માર્યાનો પસ્તાવો વ્યક્ત કર્યો. રાજકુમારને સાજો કરે તેને અરધું રાજ્ય આપવાની ઘોષણા કરાવી. મંત્રીએ રાજગુરુને બધી વાત કરી. તેની સૂચના પ્રમાણે રાજાને કહ્યું કે મારી નાની છોકરી પાસે રાજકુમારને લઈને આવો. તે ઉપાય કરશે. સૌ મંત્રીને ત્યાં આવ્યા. 'સસેમિરા' જપતા રાજકુમારને પરદા આગળ બેસાડ્યો. પરદા પાછળથી શારદાનંદને 'સ' 'સે' 'મિ' ને 'રા' અક્ષરથી શરૂ થતા, ને રાજકુમારે કરેલા વિશ્વાસઘાત ને મિત્રદ્રોહને લગતા ચાર શ્લોક કહ્યા. શ્લોકે શ્લોકે રાજકુમારનો એક એક અક્ષર છૂટતો ગયો. તેણે બનેલી વાત પિતાને કરી. 'અહીં બેઠા વનનો વૃત્તાંત ને પ્રાણિભાષા તે ક્યાંથી જાણી?' એવા રાજાના પ્રશ્નના ઉત્તરમાં રાજગુરુ શારદાનંદે કહ્યું કે દેવકૃપાએ મારી જીભે શારદા વસે છે, ને તેથી જેમ રાણીના તલની વાત જાણી, તેમ આ પણ જાણ્યું. પડદો હટાવી રાજાએ બોલનારનું સાચું સ્વરૂપ જાણ્યું ને અગમચેતી વાપરવા માટે મંત્રીની પ્રશંસા ને સન્માન કર્યાં.

(૮) બોલતી પૂતળી : આ પછી ભોજ સિંહાસનને નગરીમા લાવ્યો. હજાર સ્તંભના મંડપમાં મૂક્યુ. પૂજા, દાન વગેરે કરી શુભમુહૂર્તે પૂતળીના મસ્તકે પગ મૂકી સિંહાસન પર ચડવા જાય છે ત્યાં મનુષ્યની વાણીમાં પહેલી પૂતળી બોલી : હે રાજા, તારામાં તેના જેવાં શૌર્ય, ઔદાર્ય, સાહસ, સત્ત્વ વગેરે હોય તો જ આ સિંહાસન ઉપર બેસજે. ભોજના દાનેશ્વરી હોવાના દાવાને પૂતળીએ આત્મપ્રશંસા કહી. ભોજના પૂછવાથી સિંહાસનના મૂળ માલિકની ઉદારતાની વાત કરી. અને એમ એક પૂતળીની વાત પૂરી થાય એટલે ફરી ભોજ સિંહાસન પર બેસવા જાય. એટલે બીજી પૂતળી વિક્રમના ઔદાર્યની નવી વાત કહે. એમ એકત્રીશ વાર બન્યુ.

વાર્તા પહેલી—વિક્રમનો દાનનિયમ.

પહેલી પૂતળી બોલી : આ સિંહાસન વિક્રમાર્કનું છે. એની ઉદારતા એટલી હતી કે યાચકને જોતાં હજાર સોનામહોર, તેની સાથે વાત કરતાં દસ હજાર, તેની સાથે હસતાં લાખ અને સંતુષ્ટ થાય તો કરોડ આપવાનો તેનો નિયમ હતો. તુ એટલો ઉદાર હો, તો આ સિંહાસન પર બેસ.

વાર્તા બીજી—મસ્તકનું બલિદાન.

બીજી પૂતળી બોલી : એક વાર ગુપ્તચરે આવીને વિક્રમને જણાવ્યુ ચિત્રકૂટ પાસેના તપોવનમા એક દેવાલય છે, ને તેની પાસે પર્વત પરથી જળધારા પડે છે. ત્યા મહાપાપી નહાય, તો તેના શરીર પરથી કાળુ પાણી નીસરે ને પાપ જાય. ત્યા એક બ્રાહ્મણ કેટલાંય વરસોથી હોમ કરે છે, ને કોઈની સાથે બોલતો નથી. આ સાભળી વિક્રમ એ સ્થળે ગયો. સો વરસથી હોમ કરતા બ્રાહ્મણની સહાયતા કરવા પોતે આહુતિ નાખી. જગદંબા પ્રસન્ન ન થયાં એટલે મસ્તક હોમવાનુ કરતો હતો, ત્યા દેવતા પ્રસન્ન થયા. બ્રાહ્મણ એકભાવે ક્રિયા ન કરતો હોવાથી તેને દેવતા નહોતાં ફળતા. વિક્રમની વિનંતિથી દેવતાએ બ્રાહ્મણનો મનોરથ પૂર્યો.

વાર્તા ત્રીજી—ચાર અદ્દભુત રત્ન.

ત્રીજી પૂતળી બોલી : દાનમાં જ ધનની સફળતા માનતા વિક્રમે જેમાં સર્વસ્વ દક્ષિણામાં આપવાનુ હોય તેનો યજ્ઞ માંડ્યો. દેવ, ઋષિ, ગંધર્વ, રાજાઓ, બ્રાહ્મણો વગેરે આવ્યા. એક બ્રાહ્મણને સમુદ્ર નોતરવા મોકલ્યો. સમુદ્રે

પ્રત્યક્ષ થઈ વિક્રમને માટે ચાર અદ્‌ભુત રત્ન ભેટ મોકલ્યાં : એક રત્ન ચિંતિત વસ્તુ આપે, બીજું અમૃત ભોજન, ત્રીજું ચતુરંગ સેના, ચોથું દિવ્ય વસ્ત્રા-ભરણ. બ્રાહ્મણ ભેટ લઈને આવ્યો ત્યાં સુધીમાં તો યજ્ઞ સમાપ્ત થઈ ગયેલ. રાજાએ સર્વ સંપત્તિ દક્ષિણામાં આપી દીધી હતી, એટલે બ્રાહ્મણને સમુદ્રે દીધેલાં રત્નમાંથી દક્ષિણામાં કોઈ પણ એક રત્ન લઈ લેવા કહ્યું. બ્રાહ્મણ, તેની પત્ની, પુત્ર ને પુત્રવધૂ જુદું જુદું રત્ન લેવાના મતનાં હોવાનું જાણી વિક્રમે તેને ચારેય રત્ન આપી દીધાં.

વાર્તા ચોથી—કૃતજ્ઞતાની કસોટી.

ચોથી પૂતળી બોલી : ઉજ્જયિનીના એક અપુત્ર બ્રાહ્મણને ઈશ્વરની આરાધનાથી પુત્ર થયો. દેવદત્ત નામ. મોટો થતાં પરણાવ્યો; સદ્‌ઉપદેશ આપીને બ્રાહ્મણ યાત્રાએ ગયો. એક વાર સમિધ લેવા દેવદત્ત વનમાં ગયો, ત્યારે મૃગયા રમતાં ભૂલા પડેલા વિક્રમને તેણે નગરનો માર્ગ બતાવ્યો. ઉપકારવશ વિક્રમે તેને યોગ્ય કામ સોંપીને આશ્રય આપ્યો. વારંવાર કૃતજ્ઞતા વ્યક્ત કરતા વિક્રમની કસોટી કરવા દેવદત્તે રાજકુમારને પોતાને ઘરે સંતાડી, નોકરને રાજકુમારના ઘરેણાં વેચવા મોકલ્યો. ગુમ થયેલા કુમારની તપાસ ચાલી. નોકર પકડાયો. દેવદત્તને બોલાવવામાં આવ્યો. ધનલોભે મેં કુમારને મારી નાખ્યો છે, એમ દેવદત્તે કહ્યું. મંત્રીઓએ તેને કઠોર પ્રાણદંડ દેવા કહ્યું, પણ આશ્રિત ને ઉપકારી દેવદત્તને વિક્રમે અભયદાન દઈ, ભેટ આપી વિસર્જિત કર્યો. દેવદત્તે પુત્રને લાવીને વિક્રમના હાથમાં સોંપ્યો.

વાર્તા પાંચમી—રત્નો મોંઘા કે રાજાજ્ઞા?

પાંચમી પૂતળી બોલી : રત્નપરીક્ષકોએ અમૂલ્ય ઠરાવતાં વિક્રમે એક ઝવેરી પાસેથી છ છ કરોડની કિંમતે અગિયાર રત્ન ખરીદ્યાં. ઝવેરી સાથે તો એક જ રત્ન લઈ આવેલો. બીજાં દસ તેને ઘેર હતાં. તે લઈ આવવા વિક્રમે એક વિશ્વાસુ સેવકને આઠ દિવસમાં પાછા આવી પહોંચવાનો આદેશ દઈ ઝવેરી સાથે મોકલ્યો. રત્નો લઈને તે પાછો ફરતો હતો, ત્યાં રસ્તામાં વરસાદ વરસ્યાથી નદીમાં પૂર આવેલું. પાર ઉતારવા નાવિકે દસમાંથી પાંચ રત્ન ભાડા પેટે માગ્યાં. મુદ્દત સર પહોંચવા, સેવકે આપ્યાં. પાંચ રાજાના હાથમાં મૂક્યાં. રાજાજ્ઞાનો ભંગ ન થાય તે માટે નાવિકને પાંચ આપ્યાંની વાત કરી. પ્રસન્ન થયેલા વિક્રમે, પોતાના હાથમાં હતાં તે પાંચે રત્ન સેવકને ભેટ આપી દીધાં.

વાર્તા છઠ્ઠી—કપટી તાપસ.

છઠ્ઠી પૂતળી બોલી વસંતોત્સવમાં ઉપવનમાં રાણીઓ સાથે ક્રીડા કરતા વિક્રમને જોઈને, પાસેના ચંડિકામંદિરમાં વર્ષોથી તપ કરતા એક બ્રહ્મચારીને તપ નિષ્ફળ લાગ્યું, ને વિષયસુખ માણવા તેનું મન લોભાયું વિક્રમ પાસે જઈને તેણે કહ્યું મેં પચાસ વરસ જગદંબાની ઉપાસના કર્યા પછી માતાએ સ્વપ્નમાં આવીને મને ગૃહસ્થાશ્રમ માંડવાનો આદેશ દીધો, ને કહ્યું કે તારો મનોરથ પૂરવા મેં વિક્રમને સ્વપ્નમાં આજ્ઞા કરી છે સ્વપ્નની વાતને બનાવટી જાણવા છતાં વિક્રમે તે ક્પટી ચંડિકાપુર નામે નગર વસાવી તાપસને રાજા બનાવ્યો ચતુરંગ સેના આપીને નો સુંદરી પરણાવી

વાર્તા સાતમી—ધડ સજીવન કર્યાં.

સાતમી પૂતળી બોલી ઉજ્જયિનીના અત્યંત ધનવાન વણિક ધનદ સાંસારિક સુખની નશ્વરતા જાણી પુણ્ય દાનધર્માદિ કર્યાં, ને મોટા સંઘ સાથે કુંભદર્શન કરવા દ્વારકા ઊપડ્યો

સમુદ્ર વચ્ચે એક ઊંચા ખડક ઉપર ભુવનેશ્વરીનું મંદિર ધનદે પૂજા કરી તેણે મૂર્તિની ડાબી બાજુએ સ્ત્રીપુરુષના બે ધડ પડેલા જોયા, ને આગળની ભીંતે લખેલા અક્ષર વાંચ્યા કે જે પરોપકારી પોતાના કંઠરુધિરથી ભુવનેશ્વરીને પૂજવાની સાહસિકતા બતાવશે, તે આ યુગલને સજીવન કરી શકશે યાત્રા કરીને પાછા ફરેલા ધનદે આ વાત વિક્રમને કરી વિક્રમે એ સમુદ્રબેટના ભુવનેશ્વરીના મંદિરમાં જઈ પોતાનું ગળા ઉપર ખડ્ગ ઉગામ્યું, તેવા જ પેલાં દંપતી સજીવન થયાં, ને પ્રસન્ન થયેલાં ભુવનેશ્વરીએ તેમને રાજ્ય આપ્યું

વાર્તા આઠમી—તળાવ ભરવા માટે બત્રીશલક્ષણાનો ભોગ.

આઠમી પૂતળી બોલી લક્ષ્મીપુરના એક ધનવાન વણિકે પાંચ કોશનું તળાવ ખોદાવ્યું વચ્ચે જલશાયી નારાયણનું મંદિર બંધાવ્યું પણ તળાવમાં પાણી ન નીકળ્યું વરસાદ આવ્યા છતાં ટીપું ન ટક્યું પાળે બેસી નિઃશ્વાસ નાખતા વણિકને આકાશવાણીએ કહ્યું કે બત્રીશલક્ષણાનું કંઠરુધિર છાંટીશ તો તળાવ ભરાશે વણિકે સૌ સદાવ્રત બાંધ્યું બહારથી તળાવમાં પાણી લાવી આપે તેને સો ભાર સોનું આપવાની ઘોષણા કરી પણ કોઈ તૈયાર થતું ન હતું ગુપ્તચરને મોઢેથી આ કૌતુકકથા સાંભળી, વિક્રમ એ સ્થળે

પહોંચ્યો ને પોતાના ગળા ઉપર ખડ્ગ ઉગામ્યુ, ત્યાં જળદેવતા પ્રસન્ન થઈ. તળાવમાથી વિક્રમ બહાર આવ્યો તેવુ જ તે નિર્મળ જળે ભરાઈ ગયું.

વાર્તા નવમી—રાક્ષસ-અધિષ્ઠિત સુંદરી.

નવમી પૂતળી બોલી : પિતાના ઠપકાથી માઠુ લગાડી વિક્રમનો પુરોહિત-પુત્ર સર્વજ્ઞ બનવાની પ્રતિજ્ઞા કરીને વિદ્યા ભણવા ગયો. અનેક વર્ષ ગુરુસેવા કરી, ગુરુ પાસેથી સિદ્ધસારસ્વતમંત્ર મેળવી સર્વજ્ઞ બન્યો. ઘરે આવતા નીકળતા રસ્તામા કાચીનગરમા એક કૌતુક જોયુ ત્યાની એક સુંદરી નરમોહિનીનુ એવુ અદ્ભુત રૂપ કે જોનારને તે મંત્રમુગ્ધ કરી દે. પણ જે કોઇ તેની સાથે રાત ગાળવા જાય, તેનુ એક વિંધ્યવાસી રાક્ષસ લોહી પી જાય. પુરોહિતપુત્રે ઉજ્જયિની પહોચીને વિક્રમને આ કૌતુક કહ્યું. વિક્રમ તેની સાથે કાચી આવ્યો. નરમોહિનીને ત્યા રાત રહ્યો. રાત્રે રાક્ષસ પથારીમાં માત્ર એકલી નરમોહિનીને જોઇને પાછો ફરતો હતો, ત્યા વિક્રમે તેનો ઘાત કર્યો. નરમોહિનીને પુરોહિતપુત્ર સાથે પરણાવી.

વાર્તા દસમી—મંત્રસાધિત ચમત્કારી ફળ.

દસમી પૂતળી બોલી: ઉજ્જયિનીમા એક વિદ્યાશાસ્ત્રપારંગત યોગી આવ્યો. વિક્રમને તેણે જરામરણરહિત બનાવે તેવા મંત્રનુ અનુષ્ઠાન શિખવાડ્યુ. તે પ્રમાણે એક વર્ષ બ્રહ્મચર્ય પાળી નગર બહાર રહી મંત્રજાપ કરી, વિધિ-પૂર્વક હોમ કરતા હોમકુંડમાથી પ્રકટ થઈને એક પુરુષે વિક્રમના હાથમાં એક ફળ આપ્યુ. એનુ ભક્ષણ કરે તે જરામરણરહિત બને. વજ્ર જેવી કાયા થાય. ફળ લઈને વિક્રમ ઉજ્જયિનીમા આવતો હતો, ત્યા રસ્તામા એક કોઢિયો બ્રાહ્મણ મળ્યો. વિક્રમે ફળ તેને આપી દીધુ.

વાર્તા અગિયારમી—નરભક્ષક રાક્ષસ.

અગિયારમી પૂતળી બોલી : યોગીવેશે ધરતી પર ભમતો વિક્રમ એક અરણ્યમાં વૃક્ષ ઉપર રાત ગાળતો હતો, ત્યારે ત્યા રહેતા એક વૃદ્ધ ચિરંજીવી પક્ષીને તેનો પુત્ર પોતાના દુઃખની વાત કહેતો હતો તે તેણે સાભળી : પલાશગ્રામના માણસોને મારી નાખતા બકાસુર સાથે ગામલોકોએ વારા પ્રમાણે દરરોજ એક માણસ ભક્ષ તરીકે મોકલવાનો કરાર કર્યો છે. આજે મારા પૂર્વભવના મિત્ર બ્રાહ્મણના એકના એક પુત્રનો વારો છે. વાત સાભળી વિક્રમ પલાશગ્રામ પહોચ્યો ને વધ્યશિલા પર બેઠો. રાક્ષસે પહેલી જ વાર

બ્રાહ્મણનું રૂમતું મુખ જોઈ તેની ઓળખ પૂછી. પરોપકારાર્થે તેને આવેલો જાણી, રાક્ષસે ત્યાર પછી જીવહત્યા ન કરવાનું વચન આપ્યું.

વાર્તા બારમી—સ્ત્રીપીડક રાક્ષસ.

બારમી પૂતળી બોલી. મૃત પિતાનું બધું ધન વાપરી નાખી, પ્રતિષ્ઠા ગુમાવી બેઠેલો વણિકપુત્ર કેટલોક સમય પરદેશ રખડીને આવ્યો. વિક્રમને મળ્યો ત્યારે તેણે પોતે જોયેલા એક કૌતુકની વાત કરી: હિમાલય પાસેના એક ગામને પાદર આવેલા વાંસવનમાંથી રોજ મધરાતે રડતી સ્ત્રીનો ચીત્કાર સંભળાય છે—બચાવો, બચાવો, આ રાક્ષસ મને મારી નાખે છે. પણ બીકથી કોઈ ત્યાં જતું નથી. આ સાંભળી તેને સાથે લઈ વિક્રમ એ વાંસવનમાં પહોંચ્યો. રાક્ષસને માર્યો. સ્ત્રીએ પોતાની વાત કરી: પાસેના ગામના એક બ્રાહ્મણની તે વ્યભિચારિણી સ્ત્રી હતી. સંગ ઇચ્છતા બ્રાહ્મણને જીવનભર સંતાપ્યો, તેથી તેણે મરતાં શાપ દીધો: તને વાંસવનનો રાક્ષસ ભોગેચ્છાથી રોજ પીડશે. કોઈ પરોપકારી આવીને રાક્ષસને મારશે ત્યારે છૂટીશ. બ્રાહ્મણીએ વિક્રમને આપેલા સોને ભર્યા નવ ઘડા વિક્રમે વણિકપુત્રને આપી દીધા.

વાર્તા તેરમી—વિક્રમે કરેલી પ્રાણરક્ષા.

તેરમી પૂતળી બોલી: યોગીવેશે ધરતી પર ભટકતો વિક્રમ એક નગર બહારના દેવાલયમાં મહાજનો પુરાણકથા સાંભળતા હતા ત્યાં બેઠો. કથામાં અભયદાનનો મહિમા કહેવાતો હતો. ત્યાં બાજુની નદીમાં પત્ની સહિત તણાતા કોઈ વૃદ્ધ બ્રાહ્મણે બચાવવાની ધા નાખી. શ્રોતાઓમાંથી કોઈ ન ઊઠ્યું. વિક્રમ જઈને બંનેને બચાવી લાવ્યો. બ્રાહ્મણે પોતાના જપતપનું પુણ્ય વિક્રમને આપ્યું. ગત જન્મના અનાચારના ફળ તરીકે એક બ્રાહ્મણ હજારો વરસથી બ્રહ્મરાક્ષસપણું ભોગવતો ત્યાં બાજુના પીપળા પર રહેતો હતો, તેણે વિક્રમને મળેલું પુણ્ય પોતાના છુટકારા માટે માગ્યું. વિક્રમે આપી દીધું. બ્રહ્મરાક્ષસપણું ટળ્યું.

વાર્તા ચૌદમી—રાજ્ય રક્ષણાધીન કે દૈવાધીન?

ચૌદમી પૂતળી બોલી: યોગીવેશે ધરતી પર ભમતા વિક્રમનો એક તપોવનમાં જગદંબાના મંદિરમાં કોઈ અવધૂત સાથે ભેટો થયો. રાજ્યચિંતા છોડીને ભમવાનું અવધૂતે અનુચિત કહ્યું. વિક્રમે સર્વ દૈવાધીન હોવાનું જણાવી તે ઉપર દૃષ્ટાંત કહ્યું ત્યાંથી પણ રાજ્યભ્રષ્ટ રાજા રાજશેખર એક

નગર પાસે વૃક્ષ નીચે વિસામો લેતો હતો ત્યાં વૃક્ષ ઉપરના પાંચ યક્ષોની વાત પરથી તેણે જાણ્યું કે સવારે પોતે તે નગરીનો રાજા થશે. સવા હાથણીએ રાજશેખર પર કળશ ઢોળ્યો. ત્યાંનું રાજ્ય કરતો હતો ત્યારે રાજશેખર પર એકવાર દુશ્મનો ચડી આવ્યા. ત્યારે તે પાસા ખેલતો હતો. ચિંતા કરતી રાણીને રાજશેખરે કહ્યું કે બધું ભાગ્યાધીન છે—જેણે રાજ્ય અપાવ્યું, તે જ તેની સંભાળ રાખશે. આ સાંભળી યક્ષોને પોતાનાં વચનનો મહિમા ટકાવી રાખવા તેની મદદે આવવુ પડ્યું. ભયંકર રૂપ ધરી, તેમણે શત્રુઓને ભિવડાવી નસાડ્યા.

આ સાંભળી પ્રસન્ન થઈ અવધૂતે વિક્રમને મનોવાછિંત વસ્તુ આપતું કાશ્મીરી શિવલિંગ ભેટ આપ્યું. પણ વિક્રમે રસ્તામાં, શિવલિંગ ખોવાઈ ગયાથી ત્રણ દિવસનો ઉપવાસી બ્રાહ્મણ મળ્યો, તેને આપી દીધું.

વાર્તા પંદરમી—ઊકળતી તેલકડાઈ.

પંદરમી પૂતળી બોલી : જાત્રાએથી પાછા ફરેલા રાજપુરોહિતે રસ્તામાં જોયેલા કૌતુકની વિક્રમને વાત કરીઃ એક નગરમાં શાપિત અપ્સરાનુ રાજ્ય. ત્યાં લક્ષ્મીનારાયણના મંદિર આગળ કડાઈમાં તેલ ઊકળે. જે કોઈ તેમાં ઝંપલાવવાની હિંમત કરે તેને અપ્સરા વરે. પુરોહિતને સાથે લઈ વિક્રમ એ સ્થળે પહોચ્યો; ને તેલકડાઈમા કૂદી પડ્યો. માસનો લોચો બની ગયો. હાહાકાર મચ્યો. અપ્સરાએ અમૃત છાંટયુ, એટલે વિક્રમ દિવ્યરૂપધારી કુમાર બની ગયો. વિક્રમના કહેવાથી અપ્સરા પુરોહિતને વરી.

વાર્તા સોળમી—સોને તોળી કન્યાનું દાન.

સોળમી પૂતળી બોલી : દિગ્વિજય કરી પાછા ફરેલા વિક્રમે કુમુહૂર્ત હોવાથી નગરપ્રવેશ ન કરતા, નગરબહાર મુકામ કર્યો. વસંતોત્સવને કારણે વંસતપૂજા કરી. ત્યાં એક બ્રાહ્મણે આવીને માગણી કરીઃ અંબિકાની કૃપાએ, આઠ પુત્ર ઉપર આવેલી આ પુત્રીને, માનતા પૂરી કરવા મારે સોને તોળીને યોગ્ય વર સાથે પરણાવવી છે, તો તું મને એટલુ સોનું આપ. વિક્રમે બ્રાહ્મણને માગ્યા ઉપરાંત બીજું આઠ કરોડનુ સોનું આપ્યું.

વાર્તા સત્તરમી—નિત્ય સ્વશરીર હોમતો રાજા.

બંદીમુખે વિક્રમના ત્યાગ, પરોપકાર, સાહસ, શૌર્યનાં ગુણગાન સાંભળી એક રાજાએ તેવા જ પરોપકારી થવાનું વિચાર્યું. તે માટે જોઈતું

અપૂર્વ દ્રવ્ય મેળવવા તેણે એક યોગીએ બતાવ્યા પ્રમાણે કાળીચૌદશની રાતે ચોસઠ જોગણીઓની સાધના કરી, હોમમા પોતાના શરીરની આહુતિ આપી. જોગણીઓએ તેને સજીવન કર્યો. વરદાનમા રાજાએ રોજના સોનૈયાથી સાત ઘડા માગ્યા. ત્રણ માસ સુધી શરીર હોમે તો ઇચ્છા પૂરી કરવા જોગણીઓએ વચન આપ્યુ. રાજા દરરોજ શરીર હોમતો. વિક્રમે આ વાત જાણી તેણે આવીને રાજાને બદલે પોતાનુ શરીર હોમ્યુ. તેની આવી પરોપકારવૃત્તિથી પ્રસન્ન જોગણીઓએ રાજાની વાછા તરત જ પૂરી.

વાર્તા અઢારમી—વિક્રમ સૂર્યમંડળમાં.

પરિભ્રમણ કરતા પરદેશી પાસેથી વિક્રમે જાણ્યુ કે ઉદયાચળ પર્વત પર સૂર્યમંદિર, પાસે ગંગાતટે શિવાલય. સૂર્યોદય થતા ગંગાપ્રવાહમાથી સુવર્ણસ્તંભ ને ઉપર નવરત્નજડિત સિંહાસન પ્રગટે. મધ્યાહ્ને સ્તંભ સૂર્યમંડળ સુધી પહોચે. સૂર્યાસ્ત થતા તે ગંગાપ્રવાહમા સમાઈ જાય. વિક્રમ પરદેશીની સાથે તે સ્થળે ગયો. સ્તંભ પ્રગટતા તે સિંહાસન પર બેસી ગયો. સૂર્યમંડળ સમીપ પહોચતા દાહક સૂર્યકિરણોને લીધે વિક્રમનુ શરીર બળીને માસનો લોચો બની ગયુ. એ સ્થિતિમા તેણે સૂર્યસ્તુતિ કરી. સૂર્યે અમૃત છાટી વિક્રમને દિવ્ય શરીર આપ્યુ ને પોતાના નવરત્નજડિત કુંડળ ભેટ આપ્યા. પાછા ફરતા રસ્તામા મળેલા દરિદ્ર બ્રાહ્મણને વિક્રમે એ કુંડળ આપી દીધા.

વાર્તા ઓગણીશમી—પાતાળપ્રવેશ.

મૃગયામા પ્રચંડકાય વરાહનો પીછો પકડતા વિક્રમ તેની પાછળ પાછળ એ ભૂમિવિવરમા પેઠો. અંધકાર પૂરો થતા, અત્યંત પ્રકાશ સોનાના કોટવાળુ અદ્ભુત નગર મનોહર રાજભવન ત્યા સિંહાસને બેઠેલા બળિરાજાએ મૈત્રીભાવે વિક્રમનુ સ્વાગત કર્યું, ને સુવર્ણસિદ્ધિ રસની તથા જરામરણ નિવારક રસાયનની ભેટ આપી. પાછા ફરતા રસ્તામા વિક્રમને દરિદ્ર વૃદ્ધ બ્રાહ્મણ ને તેના પુત્ર મળ્યા. રસ ને રસાયનમાથી કોઈ પણ એક માગી લેવાનું વિક્રમે કહ્યુ, એટલે રસાયન ઇચ્છતા પિતા ને રસ ઇચ્છતા પુત્ર વચ્ચે વિવાદ થયો. વિક્રમે બંને વસ્તુ આપી દીધી.

વાર્તા વીશમી—યોગીશ્વરનાં દર્શને

એક ઘોર અરણ્ય વચ્ચેના દુર્ગમ પર્વત પર મનવાછિત આપે તેવા યોગીશ્વર રહેતા હતા. પરિભ્રમણ કરતા વિક્રમ સાહસિ વૃત્તિથી તેમના દર્શને

ઊપડયો. બીજા પ્રવાસીઓને સાથે જવાની હિંમત આવી. ભયંકર વિષાગ્નિ ઓકતો સર્પ પડેલો જોઈ સાથીદારો નાસી ગયા. વિક્રમને સર્પ વીંટળાઈ વળ્યો, ડંખ્યો. તેને વિષમૂર્છા આવી, તોયે પર્વત ચઢી જઈ યોગીના દર્શન કર્યાં. વિષ ઊતરી ગયુ, સર્પ ચાલ્યો ગયો. યોગીએ વિક્રમને ત્રણ વસ્તુ આપી : જેટલી રેખા દોરે તેટલા યોજન એક દિવસમાં જઈ શકાય તેવી ગુટિકા, જમણા હાથમાં રાખી સ્પર્શ કરતાં મૃત સૈન્ય સજીવન કરતો, ડાબા હાથમાં રાખી સ્પર્શ કરતાં શત્રુસૈન્ય મૃત બનાવતો યોગદંડ અને પહેરતાં ઇચ્છિત વસ્તુ દેતી કંથા. એ લઈને પાછા ફરતા વિક્રમને માર્ગમાં અગ્નિપ્રવેશ કરવા જતો રાજ્યભ્રષ્ટ રાજકુમાર મળ્યો. તેને ત્રણે વસ્તુઓ આપી દીધી.

વાર્તા એકવીશમી—અષ્ટ મહાસિદ્ધિ.

પિતાના ઠપકાથી વિદ્યાભ્યાસ કરી પાછા ફરતા મંત્રીપુત્રે માર્ગમા વન વચ્ચે દેવળ જોયુ. બાજુમા ધગધગતા પાણીથી ભરેલુ સરોવર. મધરાતે આઠ દેવાગનાઓ તેમાથી નીકળી. નૃત્યગીત સાથે દેવપૂજા કરી. દેવે પ્રસાદ દીધો. સવારે ધગધગતા પાણીમાં પાછી સમાઈ ગઈ. જતા મંત્રીપુત્રને તેમના નગરમાં આવવા કહેતી ગઈ. તેની હિંમત ન ચાની. તેણે ઉજ્જેણી આવી વિક્રમને વાત કરી. તેને સાથે લઇ વિક્રમ ત્યા આવ્યો. દેવાગનાઓની પાછળ તે ધગધગતા સરોવરમા કૂદી પડ્યો. તેમના પાતાળમા તેમના નગરમાં પહોચ્યો. એ અષ્ટ મહાસિદ્ધિ હતી. તેમણે વિક્રમને આઠ સિદ્ધિના ગુણ ધરાવતાં આઠ રત્ન આપ્યા. પાછા ફરતા વિક્રમે માર્ગમા મળેલા દરિદ્ર બ્રાહ્મણને તે આપી દીધા.

વાર્તા બાવીશમી—સુવર્ણસિદ્ધિ રસ.

પર્યટન કરતા વિક્રમને એક બ્રાહ્મણે વીતક કથા કહી : નીલપર્વત પર કામાક્ષી દેવતા. તેનો જપ કરતા ત્યાનુ પાતાળવિવર ખુલે ને તેમાં રહેલા સુવર્ણસિદ્ધિ રસનો કુંભ પ્રાપ્ત થાય. બાર વરસ જપ કર્યા છતા કામાક્ષી પ્રસન્ન ન થઈ તેથી બ્રાહ્મણ દુખી. વિક્રમ તેને સાથે લઇને તે સ્થાને ગયો. સ્વપ્નમા આવી દેવતએ કહેલા વચન અનુસાર બત્રીશલક્ષણા વિક્રમે પાતાળ-વિવર આગળ જઇ પોતાનુ લોહી રેડવા ગળા ઉપર ખડ્ગ ઉગામ્યુ. દેવતાએ પ્રસન્ન થઈ વિવર ઉઘાડુ કર્યું. બ્રાહ્મણને રસ મળ્યો.

વાર્તા ત્રેવીશમી—દુઃસ્વપ્ન.

એકવાર વિક્રમને પાડા પર બેસી દક્ષિણ દિશા તરફ જતો હોય તેવું સ્વપ્ન આવ્યું. જાણકાર બ્રાહ્મણે એને દુઃસ્વપ્ન ગણાવ્યું. તેનું નિવારણ કરવા માટે આવશ્યક પૂજાદિ કરી તેણે ત્રણ દિવસ રાજભંડાર ખુલ્લો મૂક્યો ને જેને જેટલું જોઈએ તેટલું ધન આપ્યું.

વાર્તા ચોવીશમી—વિચિત્ર વારસો: વિક્રમ ને શાલિવાહન.

એક નગરમાં વણિક મરતાં પહેલાં ચાર પુત્રોને આપવાના મિલ્કતના ભાગ નક્કી કરી ગયેલો. એક માસમાં જ સ્ત્રીઓ વચ્ચેની તકરારથી જુદા થવાનું નક્કી કરી વણિક પુત્રોએ પિતાની સૂચના પ્રમાણે પલંગના ચાર પાયા નીચે ખોદ્યું. ચાર તાંબડીમાં માટી, કોલસો, હાડકું ને ઘાસ નીકળ્યા. એનો અર્થ વિક્રમ પણ ન ઉકેલી શક્યો. પ્રતિષ્ઠાન નગરમાં કુંભારને ત્યાં રહેલા શાલિવાહને ખુલાસો કર્યો. ચારે પુત્રોએ જમીન, સોનું, ઢોર ને ધાન્ય એમ વહેંચણી કરવાની છે. વિક્રમને જાણ થઈ. તેણે શાલિવાહનને પોતાની પાસે મોકલવા મહાજનને લખ્યું. શાલિવાહન ન ગયો. વિક્રમ સેના લઈને પ્રતિષ્ઠાન આવ્યો. દૂત મોકલવા છતાં શાલિવાહન ન આવ્યો. વિક્રમ યુદ્ધ કરવા ઊતર્યો. શાલિવાહને માટીની બનાવેલી ચતુરંગ સેનાને મંત્રબળે સજીવન કરી સામનો કર્યો. શાલિવાહનની સેનાનો નાશ થયો. આ સંકટ સમયે તેણે પિતા શેષનાગને સ્મર્યા. તેમણે મોકલેલા સર્પોના ડંખથી વિક્રમસેના મૂર્છા પામી. ઉજ્જયિની આવી વિક્રમે એક વરસ પાણીમાં અર્ધું શરીર ડૂબેલું રાખી મંત્રથી વાસુકીને પ્રસન્ન કરી અમૃતઘટ મેળવ્યો. તે લઈને પ્રતિષ્ઠાન જતો હતો, ત્યાં માર્ગમાં મળેલા બ્રાહ્મણને માગ્યું આપવાનું કહેતાં, તેણે અમૃતઘટ માગ્યો. શાલિવાહને જ બ્રાહ્મણને મોકલ્યો હતો. વિક્રમે અમૃતઘટ તેને આપી દઈને વચન પાળ્યું.

વાર્તા પચ્ચીશમી—અનાવૃષ્ટિ.

એક વાર દૈવજ્ઞે અનાવૃષ્ટિ થવાનું ભાખ્યું. નિવારણ માટે વિક્રમે યજ્ઞદાનાદિ કર્યાં. પણ વૃષ્ટિ ન થઈ. ચિન્તામગ્ન રાજાને આકાશવાણીએ કહ્યું: બત્રીશલક્ષણા આશાપુરીને બલિદાન દેવાથી વૃષ્ટિ થશે. વિક્રમે મંદિરમાં જઈ ગળા પર ખડ્ગ ઉગામ્યું, ત્યાં તો દેવીએ પ્રસન્ન થઈ અનાવૃષ્ટિ નિવારી.

વાર્તા છવ્વીશમી—કામધેનુ.

ઇંદ્રસભામાં નારદે વિક્રમપ્રશંસા કરી. ઇંદ્રે વિક્રમની પરીક્ષા કરવા કામધેનુને મોકલી. દુર્બળ ગાયનુ રૂપ લઇ, કામધેનુ વિક્રમના માર્ગમાં કાદવમાં ખૂચીને ભાભરતી દેખાઇ. પાસે વાઘ બેઠો. વિક્રમે ગાયને કાઢવા ઘણો પ્રયાસ કર્યો. ગત પડી ગઇ. વરસાદ પડયો. સવાર સુધી રક્ષા કરતો વિક્રમ ત્યાં રહ્યો. પ્રસન્ન કામધેનુએ બહાર નીકળી પરીક્ષાની વાત કરી ને વિક્રમની સાથે ચાલી. રસ્તે મળેલા દરિદ્ર બ્રાહ્મણને તેણે કામધેનુ આપી દીધી.

વાર્તા સત્તાવીશમી—જુગારી.

પર્યટન કરતા વિક્રમે એક નગરના દેવાલયમાં એક વૈભવયુક્ત પુરુષને વેશ્યાથી વીંટળાઇને ક્રીડા કરતો જોયો. બીજે દિવસે તેનેજ દીનહીન દશામાં જોયો. પૂછતાં જાણ્યુ કે તે જુગારી હતો. ધન રળવાનો ઉપાય બતાવે તો જુગારનુ વ્યસન છોડી દેવા તે તૈયાર થયો. એટલામા બે બ્રાહ્મણની વાતચીત પરથી વિક્રમે જાણ્યુ કે પિશાચલિપિમા લખેલા એક પુસ્તક પ્રમાણે એ દેવાલયના પૂર્વભાગમાં અમુક સ્થળે ભૈરવપ્રતિમા પાસે દીનાર ભરેલા ત્રણ ઘડા દાટેલા છે. પોતાના લોહીથી પ્રતિમાને સીંચે તેને તે મળે. વિક્રમ પ્રતિમા પાસે જઇ લોહી રેડવા જતો હતો, ત્યા ભૈરવે પ્રસન્ન થઈ જુગારીને ઘડા આપ્યા.

વાર્તા અઠ્ઠાવીશમી—શોણિતપ્રિયા દેવી.

પર્યટન કરતા વિક્રમે પ્રવાસીઓ પાસેથી સાભળ્યુ કે વેતાલપુરીમા શોણિતપ્રિયા દેવીને ત્યાનો રાજા અને મહાજન પોતાના મનોરથ પુરાય તે માટે દર વરસે એક પરદેશી પુરુષનો ભોગ આપે છે વિક્રમ ત્યા પહોચ્યો. એક પુરુષને ભોગ માટે મહાજન લઈ આવ્યુ. વિક્રમે તેને છોડાવી બદલીમા પોતાના ગળા પર ખડ્ગ ઉગામ્યુ, ત્યા દેવી પ્રસન્ન થઈ ને વિક્રમની માગણીથી પુરુષ ભોગ લેવાનુ છોડી દીધુ.

વાર્તા ઓગણત્રીશમી—ભાટની દાનસ્તુતિ.

ભાટે આવીને કોઈ ધનેશ્વર રાજાએ વસતપૂજાને પ્રસગે કરેલા અઢાર કરોડ સુવર્ણના દાનની વિક્રમ આગળ પ્રશંસા કરી. વિક્રમે ભાટને રાજ-ભંડારમાથી જોઇએ તેવા ને તેટલાં રત્ન લેવા દીધા. ભાટે સર્વશ્રેષ્ઠ દાની તરીકે વિક્રમની સ્તુતિ કરી.

ક્ષેમંકરીય વાચના

વિક્રમચરિતની દક્ષિણી વાચના પ્રમાણેની આ રૂપરેખાની તુલનાએ ક્ષેમંકરની જૈન વાચનામાં થોડાક મહત્ત્વના ફેરફાર થયેલા છે. જૈન વાચનામાં કથાપીઠમાં ખંડોની ગોઠવણી થોડીક જુદી હોવા ઉપરાંત બે ખંડ વધારે છે. એકમાં વાત આમ છે. ભર્તૃહરિના ગયા પછી રાજ્ય રાજા વગરનું થયું, કેમ કે વિક્રમને ભર્તૃહરિએ કોઈ કારણે પહેલેથી જ દેશવટો દીધેલો હતો. લાગ જોઈને એક અગ્નિવેતાળે ત્યાં પોતાનો અડ્ડો નાખ્યો. પ્રધાનો નવો રાજા બનાવે તેને તે મારી નાખે. ગુપ્તવેશે વિક્રમ રાજ્યમાં પાછો આવ્યો ને પોતાને રાજા બનાવવા કહ્યું. વેતાળ માટે તેણે અનેક સ્વાદિષ્ટ વાનીઓનું બળિદાન તૈયાર રખાવ્યું. પ્રસન્ન થઈને વેતાળે દરરોજના બળિદાનની શરતે તેને રાજા બનાવ્યો. પછી વેતાળની પાસેથી વિક્રમે જ્યારે જાણ્યું કે પોતાનું આયુષ્ય પૂરાં સો વરસનું છે, ને કોઈ તેને વધતુંઓછું કરી શકે તેમ નથી, ત્યારે તેણે તેને યુદ્ધ માટે આહ્વાન આપ્યું. તેની સાહસિકતાથી પ્રસન્ન થયેલો વેતાળ સંભારે ત્યારે આવીને કામ કરી આપવા બંધાયો.

બીજા ખંડમાં જૈન સૂરિ સિદ્ધસેન દિવાકરના જ્ઞાન અને પ્રભાવથી વિક્રમ પ્રભાવિત થયાની વાતો છે.

મુખ્ય કથાઓમાં જૈન વાચનામાં મૂળના કથાપીઠની 'શક્તિ રાજા ને કૃતઘ્ન રાજકુમાર' (ખંડ સાતમો) એ વાત પહેલી પૂતળીની વાર્તાના ભાગ તરીકે મૂકેલી છે. વાર્તા ૨૯મી, ૩૧મી અને ૩૨મી દક્ષિણી વાચનાથી જુદી છે. ભાટની વિક્રમપ્રશસ્તિને બદલે જૈન વાચનામાં ૨૯મી વાત (સામુદ્રિકની વાર્તા) આ પ્રમાણે છે:

સામુદ્રિકે રાજવી લક્ષણો ધરાવતો એક માણસ ખરેખર તો કઠિયારો હોવાનું જોયું, અને અપલક્ષણો ધરાવતા વિક્રમને ચક્રવર્તી જોયો, તેથી તેને શાસ્ત્ર ખોટું પડતું લાગ્યું. પણ વિક્રમના કહેવાથી તપાસ કરતાં સામાન્ય નિયમના બે અપવાદ શાસ્ત્રમાંથી નીકળ્યા: જેને તાળવે કાકપદ હોય તેના રાજવી લક્ષણ અશુભ થઈ જાય, ડાબી બાજુએ કાબરું આંતરડું હોય તેનાં અશુભ લક્ષણો શુભ થઈ જાય. કઠિયારાને કાકપદ હતું. વિક્રમ પેટ ફાડીને બતાવવા જતો હતો, પણ આવા હિંમત દાખવનાર આનરડાવાળાને જ હોય એમ સામુદ્રિકે સ્વીકાર્યું.

૩૧ મી વાર્તા ('પડું પડું'ની વાર્તા) આમ છે દાતા શેઠે પુત્રના કહેવાથી એક સાત માળનો અદ્‌ભુત પ્રાસાદ બંધાવ્યો. બધું બાંધકામ પુષ્પયોગમાં જ કરાવ્યું શુભ મુહૂર્તે ગૃહપ્રવેશ કર્યો. રાત્રે 'પડું છું' 'પડું છું' એવા અવાજ પ્રાસાદમાં સંભળાયા કરે. આથી ડરીને શેઠે વિક્રમને વાત કરી. વિક્રમે પ્રાસાદનું મૂલ્ય ચૂકવી આપ્યું. પોતે ત્યાં સૂતો. 'પડું છું' સાંભળતાં તે બોલ્યો, 'જલ્દી પડ' એટલે ગૃહદેવતાએ એક સુવર્ણપુરુષ નીચે નાખ્યો.

૩૨ મી (દરિદ્રપુત્રકની વાર્તા) આમ છે દિવસને અંતે અવંતીમાં જેટલી વેચવા આવેલી ચીજ ન વેચાય, તેટલી વિક્રમ ખરીદી લે એ નિયમ પ્રમાણે વિક્રમને એક વાર વેચાવા આવેલું દળદરનું પૂતળું ખરીદી લઈને ભંડારમાં મુકાવવું પડ્યું. રાત્રે દળદરને કારણે પહેલાં લક્ષ્મી ને પછી વિવેક, વિક્રમની વીનતી છતાં, તેને છોડીને ચાલ્યા ગયા. સત્ત્વ પણ જવા લાગ્યું. આ સહન ન થતાં રાજાએ માથું વધેરી આપવા માંડ્યું. સત્ત્વ પાછું ફર્યું. એટલે લક્ષ્મી ને વિવેક પણ પાછા આવ્યા.

આ સિવાયનો ફરક વીગતોને લગતો અને મહત્ત્વ વગરનો ગણાય.

ક્ષેમંકરની વાચના કરતાં દક્ષિણી વાચના મૂળની ઘણી જ નિકટ હોવાનું એજર્ટને સપ્રમાણ બતાવ્યું છે.* મહાભારત, રામાયણ, બૃહત્કથા, પંચતંત્ર વગેરેની જેમ વિક્રમચરિતની પણ લોકપ્રિયતા જાણી જૈનોએ પોતાની દૃષ્ટિ ને માન્યતાઓને અનુરૂપ એવું તેનું એક રૂપાંતર તૈયાર કરેલું. ક્ષેમંકર કોઈ મહારાષ્ટ્રી પ્રાકૃતમાં રચાયેલી કૃતિને આધારે પોતાની કૃતિ તૈયાર કરી હોવાનું જણાવે છે એજર્ટન આ કથનને અશ્રદ્ધેય ગણે છે. પણ ભોજવાળી પૂર્વપીઠિકા વિનાની અને કેવળ વિક્રમકથાઓનો સમાવેશ કરતી કોઈ પ્રાકૃત રચના પ્રચારમાં હોવી અસંભવિત નથી. દેવમૂર્તિમાં કથાઓ ભોજને નહીં પણ વિક્રમપુત્રને કહેવાઈ છે એ નિરૂપણ સૂચક છે.

ઉત્તરકાલીન પરંપરા

પછીની પરંપરાની દૃષ્ટિએ જોઈએ તો સંસ્કૃતમાં રામચંદ્ર (૧૪૩૪), અને ગુજરાતી રાજસ્થાનીમાં મલયચંદ્ર (૧૪૯૩), જ્ઞાનચંદ્ર (૧૫૪૩), સિદ્ધિસૂરિ (૧૫૬૦), હીરકલશ (૧૫૮૦), સંઘવિજય (૧૬૨૨), વિનયલાભ (૧૬૯૨), રાજસ્થાની ગદ્ય વાર્તાકાર (૧૭૩૪ પહેલા) તથા સુંદરજી (૧૭૪૦)

* ક્ષેમંકરમાં મૂળની ૨૯ ૩૧ ને ૩૨ ને બદલે જે વાર્તાઓ છે, તેને બદલે દેવમૂર્તિની સિંહાસનમાં જુદી જ વાર્તાઓ છે, તેથી પણ આનું સમર્થન થાય છે

એ સિંહાસનબત્રીશીકારો, કોઈ એકાદ કથાના ક્રમફેરે કે વસ્તુફેરે ક્ષેમંકરની પરંપરાને અનુસરે છે. દેવમૂર્તિ(આ. ૧૪૧૫)માં તથા અજ્ઞાતનામ બ્રાહ્મણ સિંહાસનબત્રીશીકાર (૧૪૯૭) માં કથાપીઠ જુદું છે, તથા 'વિચિત્ર વાગ્સો' (મૂળ ૨૪મી), સામુદ્રિક (ક્ષેમંકરની ૨૯મી), 'સુવર્ણપુરુષ' (ક્ષે. ૩૧મી) અને 'દરિદ્રપુત્રક' (ક્ષે. ૩૨મી) એ વાર્તાઓને બદલે જુદી જ વાર્તાઓ છે. 'સુવર્ણપુરુષ' ને સ્થાને 'વિક્રમ અને શનિશ્વર' ની વાર્તા છે.*

અજ્ઞાત ગદ્યવાર્તાકાર (૧૬ મી શતાબ્દીનો અંત)માં પણ કથાપીઠ અને છેલ્લી ત્રણ વાર્તાઓ આગવી છે, તેમ વાર્તાક્રમમાં પણ થોડોક ફરક છે. બ્રાહ્મણ વાર્તાકારમાં પણ મૂળની 'શોણિતપ્રિયા' (૨૮ મી) અને 'ભાટ' (૨૯ મી)ને સ્થાને જુદી વાર્તાઓ છે અન્યત્ર તેમાં ક્ષેમંકરીય પરંપરાનું અનુસરણ છે. પણ વસ્તુ તેમ જ ક્રમની દૃષ્ટિએ મૂળની પરંપરામાં જબરી ઊથલપાથલ પહેલવહેલી રાજસ્થાની દેઈદાસ(૧૫૭૭)ની કૃતિથી શરૂ થાય છે. અને શામળ તથા હિંદી ગદ્ય સિં. બ. કાર લલ્લુલાલજી(૧૯ મી શતાબ્દીનો આરંભ)મા એ ઊથલપાથલનુ પ્રમાણ એટલે સુધી પહોંચ્યુ છે કે તેમની રચનાઓમાં મૂળની સંસ્કૃત કૃતિની સમૂળગી કાયાપલટ થઈ ગઈ છે. દેઈદાસમાં મૂળ સસ્કૃત(કે ક્ષેમંકરીય વાચના)ની માત્ર બારેક વાર્તાઓ મળે છે મૂળની વાર્તા ૨, ૩, ૪, ૯, ૧૭, ૧૮, ૨૦, ૨૧, ૨૪, ૨૬, ૨૯ ને ક્ષેમંકરની ૩૦નુ વસ્તુ દેઈદાસની સિં. બ. ની અનુક્રમે વાર્તા ૬, ૩, ૭, ૧૪, ૧૧, ૧, ૮–૯, ૧૦, ૧૧, ૧૫, ૪ ને ૧૮ના વસ્તુ સાથે સામાન છે. ઉપરાત દેઈદાસની ૧૩ મી વાર્તામા મૂળના કથાપીઠનો એક અંશ છે. બાકીની વાર્તાઓમાંથી બીજી ('દ્યૂત') પહેલવહેલી જ્ઞાનચંદ્રમા (૨૯ મી) મળે છે, જ્યારે બાકીની વાર્તાઓ સિંહાસનબત્રીશીની મૂળ પરંપગની નથી. દેઈદાસની અને શામળની સિંહાસનબત્રીશીઓમાની નવતર સામગ્રી અમુક અંશે સમાન છે. કથાપીઠમાં ભોજ અને ગોવાળિયાની વાત, સિહલદ્વીપની કન્યા (દેઈદાસ ૫, શામળ ૭), કલાકુશળ ભાટ અને લાખા ગણિકા (દેઈદાસ ૪, શામળ ૨૦), વીરવર (દે.માં વનરીજ–૧૬, શા.મા 'મડાપચ્ચીશી'–૩), અગ્નિફળ ને દેવકમળ (દે. ૧૭, ૨૩, શા. ૩), પરકાયાપ્રવેશ (દે. ૨૪, શા. ૭) એટલી વાર્તાઓના ખોખા બંનેમા ઠીકઠીક મળતાં

*ભિન્નભિન્ન સિંહાસનબત્રીશીઓના સમય, કર્તૃત્વ વગેરે વિશેની માહીતી, તેમની વાર્તાઓના સાર અને તુલનાત્મક અધ્યયન માટે જુઓ ડૉ રણજીત પટેલનો મહાનિબધ (અપ્રકાશિત) 'મલયચંદ્રકૃત સિંહાસનબત્રીશી' (ભૂમિકા), ૧૯૫૬.

છે. પણ ભરચક વર્ણનો, બોધવચનો, કહેવતો, સમસ્યાઓ ને આડકથાઓની
પ્રચુર જાળથી શામળની સિં. બ.ની વાર્તાઓ એટલી ફૂલીફાલી છે કે
વિસ્તારપ્રસારની દૃષ્ટિએ આગળની કૃતિઓની તુલનામા નદીના ભર
નાળાના જળપ્રવાહની સામે ભરવર્ષાના જળભંડારનો ખ્યાલ આપે. કદાચ
વાડી અને અડાબીડ જંગલ વધારે ઉચિત ઉપમાન ગણાય. શામળમા મૂળ
સિંહાસનદ્વાત્રિંશિકાની ત્રીજા ભાગ જેટલી જ વાર્તાઓ ઊતરી આવી છે.

સિં. દ્વા.	શામળ	સિંદ્વા.	શામળ
૩ = ૧૩ (ઉત્તરાશ જુદો)		૧૭ =	૯ (બીજુ ઘટક)
૪ = ૧૫ (ત્રીજા ઘટકનો પૂર્વાંશ)		૨૪ (પૂર્વાંશ)	૩૨ (કથાપીઠ, પહેલું ઘટક)
૮ = ૧૭ (ત્રીજા ઘટકરૂપ ઉત્તરકથા)		૨૬ =	૨૨ (પહેલુ ઘટક)
૯ = ૯ (ત્રીજુ ઘટક)		૩૦ =	૩૨ (કથાપીઠ, ત્રીજું ઘટક)
૧૦ = ૧૫ (ત્રીજા ઘટકનો ઉત્તરાશ)			

આ ઉપરાત ક્ષેમંકરીય વાચનાના કથાપીઠમાંની 'વિક્રમ ને વેતાળ'ની
વાત શામળમા ૩૨મીના કથાપીઠના છેલ્લા ઘટકરૂપે છે, અને પદ્ય વાચનની
૩૨મીની સામગ્રી શામળની ૧૦મીના અમુક અંશ રૂપે છે.

શામળમા મૂળમાથી ઊતરી આવેલા ઉપર્યુક્ત અંશને બાજુએ રાખતા,
બાકીની નવતર સામગ્રીના મૂળસ્રોત કયા એ પ્રશ્નનો વિચાર આવશ્યક બને છે.

એક વાર લોકકલ્પનામા વિક્રમના પાત્રનો અમુક વિશિષ્ટ આકાર
બંધાયો એટલે પછી એ સ્વરૂપમા અનુરૂપ રંગો વધુને વધુ પૂરાતા રહે એ
અનિવાર્ય છે. આથી, સિંહાસનદ્વાત્રિંશિકા ઉપરાત સાહસ અને પરમાર્થની
અદ્ભુત ઘટનાઓથી ભરેલા બીજા અનેક કથાગુચ્છો વિક્રમને નાયક બનાવીને
પ્રચારમા આવતા ગયા. આવા કથાગુચ્છોમાની જે કોઈ વિક્રમ કથા હૃદ્ય કે
મનોરંજક ગણાઈ તે, પાછળની સિંહાસનબત્રીશીઓમા મૂળની નીરસ લાગતી
કથાનુ સ્થાન લેતી ગઈ

એ રીતે વેતાલપંચવિંશતિકા, પંચદંડ, માધવાનલ, હંસવત્સ, ચંદન-
મલયાગરી, શીલવતી, સત્યબુદ્ધિ, કાષ્ઠનો ઘોડો, વિધાતા ને અબોલારાણી
જેવી મૂળે સ્વતંત્ર કથાઓ કે કથાગુચ્છોએ સિંહાસનબત્રીશીમા સ્થાન પ્રાપ્ત
કર્યું. બીજે પક્ષે વિક્રમચરિત્ર, વિક્રમલીલાવતી, વિક્રમ ને ખાપરો ચોર, વિક્રમ
ને શનિશ્ચર એમ નવનવી વિક્રમકથાઓ પણ પ્રચારમા આવતી ગઈ કથા-
સરિત્સાગરની વૈતાલપંચવિંશતિકા ઉપરાત સંસ્કૃતમા જ ભલદત્ત ને શિવદાસની

કૃતિઓ છે અને સંસ્કૃતને આધારે પ્રાચીન ગુજરાતીમાં જ્ઞાનચંદ્ર (૧૫૩૭), ગદ્યાત્મક (૧૬ મુ શતક ?), દેવશીલ (૧૫૬૩), હેમાણંદ (૧૫૯૦), સિંહપ્રમોદ (૧૫૪૬ કે ૧૬૧૬ ?), હાપૂ (૧૭મી સદી ?) વગેરેની વૈતાલપચ્ચીશીઓ મળે છે. શામળની મડાપચ્ચીશીની બારેક વાર્તાઓ કથાસરિત્સાગરવાળી કૃતિમાંની વાર્તાઓને મળતી છે. વૈ. પ. ૧, ૪, ૫, ૬, ૮, ૯, ૧૧, ૧૫, ૧૬, ૨૧, ૨૨, ૨૪ ને ૨૫ની સામગ્રી અનુક્રમે મ. પ. ૧૧, ૩, ૫, ૨૧, ૧૮, ૨૩, ૧૪, ૧૬, ૧૫, ૧૨ (અંશાંશ), ૨ (પૂર્વાંશ), ૨૫ અને અંતમા મળે છે. મડાપચ્ચીશીની અન્ય વાર્તાઓ ઉત્તરકાલીન વૈ. પ. વિષયક રચનાઓમાથી કે ઇતર કથાઓમાંથી આવી છે. ઉ. ત કથાપીઠ તરીકે રહેલી 'સિદ્ધ અને બ્રાહ્મણપુત્ર'ની વાત 'વૈતાલપચ્ચીશી'ના તિબત્તી, મોગોલ ને નેવારી રૂપાંતરોમા પણ મળે છે પણ અમાં એક બીજી ખૂબી એ થઈ છે કે કથાસરિત્સાગરવાળી વૈ. પંની કેટલીક વાર્તાઓ શામળની સિંહાસનબત્રીશીની અલગ અલગ વાર્તારૂપે કે તેમના અંશરૂપે ગોઠવાઈ ગઈ છે. આ રીતે વૈ. પં. ૭, ૬, ?, ૧૪, ૧૦, ૧૨ ને ૧૯ અનુક્રમે સિં. બ. મા ૬, ૬ (૨), ૬ (૩), ૧૧ (આરંભ), ૧૧ (૨), ૧૪ અને ૧૫ (૨) એ રૂપે મળે છે.

પંચદંડ પણ સંસ્કૃતમા અજ્ઞાતકર્તૃક (૧૨૯૦ કે '૯૪), રામચંદ્ર (૧૪૩૪) ઉપરાંત બીજા બેત્રણ, અને વિક્રમકથાના ભાગ તરીકે પણ શુભશીલ (૧૪૪૩) વગેરેના રચેલા મળે છે. ગુજરાતીમા ૧૫૦૦ની, ૧૫૦૬ની (નરપતિ), ૧૬માના ઉત્તરાર્ધની (રાજધર), ૧૬૬૬ (?)ની (માનવિજય), ૧૬૭૨ની (લક્ષ્મીવલ્લભ), ૧૭ મીના ઉત્તરાર્ધની (લબ્ધિરુચિ) કૃતિઓ તથા પ્રાચીન બ્રજ, મારવાડી વગેરેની રચનાઓ પણ મળે છે. માધવાનલની પરંપરા પણ ત્રણેક સંસ્કૃત રચનાઓ અને ત્રણચાર પ્રાચીન હિંદી ગુજરાતી રચનાઓમા મળે છે. સિં. બ. મા તે ૨૬ મી વાર્તારૂપે છે.

ગુણચંદ્રકૃત મહાવીરચરિત્રમા આડકથારૂપે મળતી એક વાત પાછળથી ચંદનમલયાગરીની કથા તરીકે પ્રચલિત થયેલી છે. તેના આઠનવ જૈનજૈનેતર રૂપાતરો મળે છે. મડાપચ્ચીશીની આઠમી વાર્તા તરીકે શામળે તેનો ઉપયોગ કર્યો છે. સાથે તેમા ઓરમાન માતાના કપટથી પરદેશ નીકળેલા બે રાજપુત્રોની વીતકકથા સમાવી લીધી છે. અસાઇતની હંસાવલીથી આરંભીને કાઠિયાવાડની જયસિંહવિજયસિંહની લોકકથા સુધીમા તે અનેક રૂપે ગુજરાતીમાં મળે છે.

સિં. બ. ની ૨૩ મી ભદ્રાભામિનીની વાર્તાનો અમુક અંશ જૈન પરંપરાની શીલવતીની (જુઓ નેમવિજયકૃત શીલવતીનો રાસ, ૧૬૯૪) અને તેથી પણ પ્રાચીન મૃગાંકલેખા ને અંજનાસુંદરીની વાર્તાની અમુક ઘટનાને મળતો આવે છે.

૨૭ મી લક્ષબુદ્ધિની વાતમાં વણિકપુત્રોનાં નામ અને લક્ષણ પંચતંત્રના શતબુદ્ધિ, સહસ્રબુદ્ધિ વગેરેની યાદ આપે છે. તો વણિકપુત્રોની કસોટી કરવા કહેવી આડકથા પ્રાચીન સમયથી જાણીતી છે. વળી બારમી શતાબ્દીમાં રચાયેલા પ્રાકૃત કાવ્ય સુપાસનાહચરિત્રમાં આપેલી દેસલની કથામાં ઢેફું, લાકડું, ઘાસ વગેરે દ્વારા કરવાની ધનવહેંચણીની વાત છે.

શામળની સિંહાસનબત્રીશીની નવતર સામગ્રી માટે ઉપર ગણાવી તે ઉપરાંત વિક્રમચરિત આપતી અન્ય રચનાઓ પણ જોવી આવશ્યક છે. ઉદાહરણ તરીકે શુભશીલગણીકૃત 'વિક્રમચરિત્ર' જોતાં જણાશે કે તેમાંની પાંચ ૭ કથાઓ શામળમાં મળે છે. શામળના પંચદંડની કથાઓમાંથી છેલ્લા પ્રતાપદંડની પ્રાપ્તિની કથા શુભશીલમા સ્વતંત્રપણે સ્ત્રીચરિત્ર–વિષયક રત્નમંજરીની કથા તરીકે આપેલી છે—શુભશીલના પંચદંડમા પાચમા દંડની પ્રાપ્તિ પણ વિક્રમના બટુકવેશે પાતાલગમનવાળા પ્રસગે જ થઈ જાય છે. 'છઠ્ઠીના લેખ' (શામળ ૨, પૂર્વાંશ), 'પરકાયાપ્રવેશ' (શામળ ૭), અને 'ચાર ચોર' (શામળ ૧૧) વાળી કથાઓ પણ વિક્રમચરિત વર્ણવતા શુભશીલે આપી છે. અમોલારાણી (શામળ ૬)ની કથા શુભશીલે પહેલી 'ચામરહારિણી'ની કથા તરીકે આપી છે. આરંભ શામળથી જુદો છે, પણ બંનેમાં ત્રણ આડકથાઓ('ચાર ઘડવૈયાને એક સુંદરી,' 'માયાની અદલાબદલી,' 'ત્રણ વર ને એક કન્યા') સમાન છે, જ્યારે શામળની ચોથી આડકથા('આધળો અને પાગળો')ને બદલે શુભશીલમા શામળની મડાપચ્ચીશીની ત્રીજી—'સેવકનુ સ્વાર્પણ' કે 'વીરવર'—વાત છે.

વિક્રમચરિત્રની (શામળ ૧૨) વાત શુભશીલે, તેમ જ સ્વતંત્ર કથા તરીકે ઉદયભાનુ ('વિક્રમચરિત્રરાસ,' ૧૫૦૯) વગેરે અનેકે આપી છે. કથાનાં સ્પષ્ટ રીતે બે ઘટક છે. વિક્રમચરિત્રની ઉત્પત્તિ અને વિક્રમચરિત્રના પરાક્રમ. ઉત્પત્તિકથાનો સંબંધ મૂળે સ્વતંત્ર વિક્રમલીલાવતીની કથાપરંપરા સાથે છે. જૈન રચનાઓમાં એ કથા વિવિધ રૂપાંતરે મળે છે. સાધુકીર્તિના 'વિક્રમચરિત્રકુમાર રાસ' (૧૪૪૩) માં વિક્રમ-હંસાવતીની પરપરા છે, તો ઉદયભાનુમાં

વિક્રમલીલાવતીની (આ ચૌદમી શતાબ્દીની અસાઈતકૃત હંસાવળીના આદ્ય ઘટક સાથે ઘણું નિકટનું સામ્ય ધરાવે છે.), જ્યારે શુભશીલગણીએ આપેલું કથાનક વિસ્તારિત અને અધારામાં જુદું પડે છે. શામળમાં વિક્રમચરિત્રની ઉત્પત્તિ વિશેના આ કથાનકને બદલે સાવ જુદી જ—મૂળે લોકકથામાંથી આવેલી—વાત મળે છે. તેની અને જૈન પરંપરાની વચ્ચે કશું સમાન નથી.

બીજા ઘટકમાં વિક્રમચરિત્રનાં પરાક્રમો છે. એ ઘટકની કેટલીક ઘટનાઓ શુભશીલ, ઉદયભાનુ ને શામળ વચ્ચે સમાન છે, તો કેટલીક ત્રણેમાં ભિન્ન છે.* વિક્રમચરિત્રના મૂળ કથાનકમાં મૂળદેવ ને શશીની (કેટલીક મૂળ પ્રાકૃત 'ધૂર્તાખ્યાન' સુધી જતી) ધૂર્તકથાઓની ભેળસેળ થઈ ગઈ છે, એ આનું એક કારણ છે.

આ ઉપરાંત કથાસાહિત્યના બહોળા પ્રવાહમાંથી ઇતર કથાઓ કે કથાગુચ્છોનો પણ શામળે લાભ ઉઠાવ્યો છે એ હકીકત શામળની કેટલીક કથાઓના અન્યત્ર મળતાં સંવાદી રૂપાંતરો ઉપરથી સમજી શકાય છે. ઉ. ત. પહેલી જ કથાના મુખ્ય પ્રસંગ ('મધરાતની અદ્ભુત રચના')ને મળતી ઘટના ભોજકૃત શૃંગારમંજરી કથાની એક આડકથામાં છે. તો અગિયારમી કથાની આડકથા ('સૌથી ઉદાર કોણ?') હરિભદ્રસૂરિકૃત 'ઉપદેશપદ' (આઠમી શતાબ્દી)માં ગુરુવિનયના પહેલા દૃષ્ટાંતને મળતી છે.

શામળે લોકપ્રચલિત ટુચકાઓ ને કથાઓમાંથી પણ મનફાવતી સામગ્રી ઊંચકી છે સિં. બ. ના પોપટપોપટી ઉપર્યુક્ત 'સુપાસનાહચરિય'ની ધનદકથામાં પણ દેખાય છે, એ તેમના સમાન લોકકથામૂળને આભારી હોય. તે જ પ્રમાણે ૨૯ મી સ્ત્રીચરિત્રની વાર્તાની કેંદ્રીય ઘટનાઓ સિંધની લોકકથા 'બીરસિંહ અને સુદરબાઈ'મા મળે છે,

પણ શામળની સિં. બ. માંની નવતર સામગ્રીનાં મૂળસ્રોતોની વ્યવસ્થિત અને વીગતી તપાસ એ તો એક સ્વતંત્ર અને વિસ્તૃત અધ્યયન માગી લે તેવો વિષય છે આ આમતેમ કરેલા થોડાક અંગુલિનિર્દેશ સિવાય તેને માટે અહીં વિશેષ અવકાશ નથી. પણ એવા અધ્યયનમા ઉપયોગી થાય એ દૃષ્ટિએ સિંહાસનબત્રીશીની વાર્તાઓના અલગ પાડી શકાય તેવા બધા મણકાઓની—'કથામુક્તકો'ની—એક યાદી નીચે પ્રમાણે તૈયાર કરી શકાય.

*વિક્રમચરિત્રવિષયક સાહિત્ય અંગે કેટલીક માહીતી રણજિત પટેલ, ઉદયભાનુકૃત વિક્રમચરિત્રરાસ, ૧૯૫૭, ઉપોદ્ઘાત, પૃ ૪-૬ માંથી મળી શકશે

સિંહાસનબત્રીશીનાં કથામુક્તકો

૧.	મુંજ ને ભોજ	૧, ૩૦
૨.	ચમત્કારી ટીંબો (સિંહાસનની ઉત્પત્તિ)–૧	૧, ૩૨ (કથાપીઠ)
૩.	મધરાતની અદ્‌ભુત રચના	,,
૪.	છઠ્ઠીના લેખ	૨
૫.	આપકર્મી કુંવરી	,,
૬	કૂવામાંનું અદ્‌ભુત કમળ	૩
૭.	સિંહલદેશની પદ્મિની	૪
૮.	પંચદંડ	૫
૯	વિક્રમ અને દેવદમની	,,
૧૦.	ઊડણદંડ	,,
૧૧.	અજિત દંડ	,,
૧૨.	અભય દંડ	,,
૧૩.	વિષધર દંડ	,,
૧૪.	પ્રતાપ દંડ	,,
૧૫.	અબોલા રાણી	૬
૧૬.	ચાર ઘડવૈયા ને એક સુંદરી	,,
૧૭.	માથાની અદલાબદલી	,, ૩૨/૨૧
૧૮	ત્રણ વર ને એક કન્યા	,,
૧૯.	આંધળો ને પાંગળો	,,
૨૦.	પરકાયાપ્રવેશ	૭
૨૧.	જડીબૂટી	,,
૨૨.	ધનવંત શેઠ	૮
૨૩	વિક્રમપ્રશંસક હંસ	૯
૨૪.	દાનેશ્વરી રાજા	,,
૨૫.	પુરુષનો ભોગ લેતી કુંવરી	૯
૨૬	ગર્દભસેન	૧૦, ૩૦, ૩૨ (કથાપીઠ)
૨૭	રાણી ને ચોર	,, ૩૦
૨૮.	વિક્રમ ને હરસિધ	,, ૩૦
૨૯.	વિક્રમ ને આગિયો વેતાળ	,, ૩૦

આમ શામળની બત્રીસ વાર્તાઓમાં એક સો વીસ જેટલી ન્યાય પર્યાપ્ત ગણી શકાય તેવા કથાનકોનો સમાવેશ થયેલા છે

૪. સંપાદિત વાર્તાઓ

સંપાદિત પાંચ વાર્તાઓમાંથી 'વહાણુની વારતા'ને બદલે કોઈ કોઈ પ્રતોમાં 'રણથભગડની વાર્તા' સિંહાસનબત્રીસીની ૧૮મી વાર્તા તરીકે આપેલી છે પણ પ્રસ્તુત સંપાદનમાં અર્થસાઠ પૂરતી બધી મહત્ત્વની બાબતો માટે ક્ર. ૧૧૯ ખ ને પ્રમાણભૂત ગણી હોવાથી તેને અનુસરીને 'વહાણુની વારતા' જ ૧૮મી તરીકે આપી છે

સંપાદિત વાર્તાઓની કે તેમની ઘટક કથાઓ કે પ્રસંગોની સમાન્તર સામગ્રી પૂર્વસાહિત્યમાંથી તારવવી એ એક રસિક અભ્યાસવિષય છે સમયાભાવે વ્યવસ્થિત તપાસ જતી કરવી પડે છે પણ તો યે થોડાંક ચ સુચનો કર્યા વિના નહીં ચાલે

ધૂર્તકથાઓનો એક વિભાગ ધુતારાનગરી કે ઠગપુરની વાર્તાઓનો બનેલો છે વહાણુની વાર્તા એ પ્રકારની છે તેનું માળખું 'રત્નચૂડરાસ' વાળી રત્નચૂડકથાને મળતું છે જુદા સંદર્ભમાં છાણમાં રત્ન સંતાડવાની યુક્તિ શુભશીલે આપેલી મતિસાગરમંત્રીની કથામાં છે વૈતાલપંચવિંશતિના પ્રાગ્ભિક પ્રસંગમાં પણ સિદ્ધ ફળમાં સંતાડીને રાજાને રત્નો મોકલ્યા કરે છે. ઠગારી ગણિકા તો અનેક કથાઓમાં (સિં બ માં પંચદંડના ત્રીજા દંડની વાતમાં, ભદ્રાભામિની કે શીલવતીમાં, ચંદનમલયાગિરિમાં, નમદાસુંદરીમાં, પુણ્યવંત જાતકમાં) દેખા દે છે રજપુતાણીવાળી સ્ત્રીચરિત્રની વાત પંચતંત્રમાં (દેવશર્મા અને અષાઢભૂતિ, ૧–૪) અને બોકેસિઓના 'ડેકેમેરોન'માં પણ છે ભાભારામની વાર્તા શામળની મૌલિક કૃતિ છે પોતાના આશ્રયદાતા રખીદાસ પટેલનું ઋણ શામળે આ વાર્તામાં કણબીકોમની પ્રતિષ્ઠા અને ગુણગાન કરીને ફેડયુ છે તેમાં તે કોમની ઉત્પત્તિઅંગેની તેમજ અન્ય દંતકથાઓનો તેણે ઉપયોગ કર્યો છે નરંનુ તથા પાપપુણ્યના ફળનુ વર્ણન અને તુલસીમહિમા–એ સામગ્રી પુરાણોમાંથી લીધેલી છે, જ્યારે ભાભારામ એક ઐતિહાસિક વ્યક્તિ હતા "ભાભારામ 'મતીયા' અથવા 'પીરાણા' પંથમાં ભળ્યા હતા" એ 'પીરાણા, સતપંથ'ના મૂળ સ્થાપક સૈયદ ઇમામુદ્દીન કે ઇમામશાહ ઇ સ ૧૪૫૨માં ઈરાનથી હિંદ આવી ગુજરાતના પીરાણા ગામમાં વસ્યા હતા. કહે છે કે સુલતાન મહમુદ બેગડાના આશ્રયથી હિંદુઓને વટલાવવા તેમણે એ પંથ સ્થાપેલો 'એ પંથે લુહાણા, કણબી, ખારવા, કોળી વગેરે જેવી કોમમાં સારી જડ

નાખી.' ઈ. સ. ૧૪૬૮માં પીરાણાની દરગાહનો પાયો નખાયો. સૈયદ ઈમામુદ્દીનની દરગાહ ગીરમથામાં છે.

ભાભારામ આ ઈમામશાહના ગાદીવાન, પેટલાદના ગરીબ પાટીદાર હતા. તેમને પંથનો ફેલાવો કરવા ચરોતર જિલ્લામાં મોકલવામાં આવ્યા. તેમણે પેટલાદ પરગણાના નડિયાદ તાલુકામાં દેવા ગામે પોતાની ગાદી સ્થાપી અને ત્યાં જ તેમનું મૃત્યુ થયું 'આ ભાભારામના માનમાં છેક આજ દિન સુધી પણ દરસાલ ભાદરવા સુદ પાંચમે મોટો મેળો દેવા વાડામાં ભરાય છે.'

ભાભારામના સંપ્રદાયનું માહાત્મ્ય ખેડા જિલ્લામાં આવેલા માતર તાલુકાના સિંહુજ ગામમાં પહોંચ્યા વગર રહે નહીં. શામળે પોતાના હેતુ માટે ભાભારામના મહિમાને ઉપયોગમાં લીધો *

વેતાળ ભાટની વાતનાં મૂળ સિંહા. દ્વાત્રિં. માં છે ખરી (૨૯મી–'ભાટની દાનસ્તુતિ'), પણ શામળમાં મળતા રૂપે તે પહેલવહેલી દેઈદાસની સિંહાસનબત્રીશીની ચોથી વાર્તા–'કળાકુશળ ભાટ'–માં મળે છે. 'માછીની પૂજા' વાળી વાત કોઈ લોકપ્રચલિત ટૂચકો લાગે છે.

'પાનની વાર્તા'માંની બે આડકથાઓ ('ઋષિપુત્રો અને અપ્સરા', 'દશરથનું શ્રાદ્ધ') પૌરાણિક સાહિત્યમાંથી લીધેલી હોવાનો વહેમ જાય છે. ચમત્કારિક પાનને કાંઈક મળતો પ્રસંગ શુભશીલની કૃતિમાં એક સ્થળે છે.

કામધેનુની વાતમાં વિક્રમની ગોભક્તિની પરીક્ષા કાલિદાસે ગાયેલી દિલીપની ગોભક્તિની કસોટીની યાદ આપે છે. પોતા સહિત પત્ની ને પુત્રનું બલિદાન અમુક અંશે વીરવરવાળી વાત (વેતાળપચીશી ૩, હિતોપદેશ ૩–૮, કથાસરિત્સાગરની અનંગવતી ને મદનમંચુકા લંબકની અમુક ઘટનાઓ, જગદેવ પરમારની વાર્તા વ.) વાતનું સ્મરણ કરાવે છે ને પોતાના હાથે કરવાના પુત્રવધની સમાન્તરતા ચેલૈયા આખ્યાનમાં મળે છે.

પણ આવી તપાસ વ્યવસ્થિત રીતે હાથ ધરાય તો જ તે પૂરતી ઉપયોગી નીવડે. આપણા પ્રાચીન કથાસાહિત્યના કથાઘટકોની અને કથાપ્રકારોની એક વ્યવસ્થિત યાદી તૈયાર કરવી એ આપણા કથાસાહિત્યસંશોધનની એક તાત્કાલિક જરૂરિયાત છે.

*ભાભારામ સંબંધી ઉપર્યુક્ત માહિતીનો આધાર મંજુલાલ મજમુદારનો 'ભાભારામની વાર્તા' ('કવિ શામળ' ૧૯૪૦, પૃ ૧૪૦–૧૪૩) એ લેખ છે. શ્રી મજમુદારે પટેલ નારાયણજી રામજીભાઈ કૃત 'પીરાણા સતપંથની પોલ' (૧૯૨૬) માંથી એ લીધી છે.

*

વહાણની વારતા

કવિ શામળ ભટ કૃત સિંહાસનબત્રીશીની ૧૮ મી વાર્તા
(કહેનાર પૂતળી ઇંદુમતી)

ચોપઈ

શ્રીગણાધીપત્ય તુઝ-નેં નમુ શુભ કારજ આપે જે સમુ
વરદાયક લાયક ગુણનીધ્ય સદા સરવદા આપેં સીધ્ય ૧
શંકરસૂત પારવતી-પુત્ર શોભા-ચીંતામણી ઘરસુત્ર
લખ-લાભ તન, સુધ-બુધ સુભ નાર રીધ્ય-વીધ્ય તે આપેં પરીવાર ૨
સ્વામિ-કારતક જોયણ જાત્ર ખેમ-કલ્યાણ જેહ-ના જમાત્ર
ઉજ્વ(?)મુખેં એકજ દંત નીરમલ-ગુણ જે અધીક અનંત ૩

છપય

એકદંત અનંત વકત્ર, તુંડ સુઢ સરુપેં
કરુણાનિધ્ય કલ્યાણ, ભક્તવત્સલ ભડભૂપેં
સુમ્સનકાદિ દેવ, દેવદેવાધિદેવા
પ્રથમ જે પુજાય, સરવ કરેં સુભ શેવા
ઇંદુ ભાલ, ઉપવીન અહી, સેંદુર અંગ સોભે ઘણું
જયજયકાર જગત ઘણુ, (કરુ) વખાણુ ગુંણપત્ય-તણું ૪
વેણા-પુસ્તક-પાણ્ય, જાંણેં જગ પણ દાતા
હંસવાહની હેજ, તેજ વર દેય વીખ્યાતા

અનેક કાટિ બ્રમાડ, રચ્યા જુગત્યે જેણે
આદ્યથકિ જે આદ્ય, ત્રીપુગ વંદીત તેણે
કૈક કોટિઘાત કવી-કાર, દાતા તું દેયણુ-મતિ
પ્રીછયા ચાહો પુરાણુ, સાંમલ કહે સેવો સરસ્વતિ ૫
તપ્ત કાચન વર્ગ વરણુ, શરણુ-સરણાગત લાયક
દખ્યણુ કરમા ફરશી, સીધ્ય સેવક સુખદાયક
અખીલ પુરે જે ય મન, નૃપતિ કરે જે હેર્જ
ત્રીગુંણુ-રુપ ત્રીદેવ, ત્રીલોક તપે જે-તેજે
વિશ્વપાલક વિશ્વભરી, કરુણારુપ કરો કુરણુ
સામલ સાચી સેવો સહુ, આદ્ય દેવી અનપુગંણુ ૬
વીરભદ્ર માહાવીર, ધીર ધનુરધર ધારિ
રાજેસ્વર માહારાજ, ગજ બટુક બલહારિ
વિકટ કામમા ધાય, ચાહે મન-મે મો હી અપે
વીદ્યા વિવેક વિલાશ, વાસ થીર થાવર થપે
મનવંછીત-ફલ દેયણો, ચતુર્વિધા મન મહામતિ
માહાય ક્વી સામલ-તણો, બટુકનાથ ભૈરવજતી ૭

ક્વી તેડયો કવી કોડ, જોડી દો પાણ્ય જ પ્રીતે
ખાન પાન સનમાન, સંતોષ્યો રાજ્ય રીતે
'સિંહાસનબત્રીસ, કથા સતર પે હેલી
કોડે સાભ ચો કાવ્ય, અધીક થઈ અમૃત-અહેલી
પનર નહી અણુસાભર્યે તે, સંસકત મન ધીરજ ધરો'
મોહનજીન્સુત રખીદાસ કહે, 'પ્રાકતમા એ પુરાણી કરો' ૮

ચોપઈ

સામલે વચન ચઢાવ્યુ સીસ આરાધે ઉમયાપતિ ઈશ
વિશ્વેશ્વર મોટો માહાદેવ સમ્યક્ પ્રકારે કીધી સેવ ૯

સંસ્કૃત-માંથી જોઈ જથા પ્રાકૃત પુરાંણ કવીઇ કહી કથા
બ્રાંમણ ભાટ કવિજન કોડ ચરણ ચીત, ન દેશો ખોડ ૧૦
ભગણ તગણ ભેદ અનેક લઘુ-દીરઘ-ની વાંણ્ય-વીવેક
પીગલ-પાઠ પુરાણેં પ્રૌઢ ઘણા ભેદ અલેખ છેં ગુઢ ૧૧
તેહ-નો હું નવિ જાણું મરમ તુમ કીપા-થી રહેં મુઝ ધરમ
કરતા તો સાચી સરસ્વતી મયા કરી આપેં જે મતિ ૧૨
વાયુ-નેં વસ તરણુ જ હોય કવિ-ની ગત્ય ન જાંણેં કોય
ગંગા-લહેર ચાલેં છેં ઘણી તેહવી ગત્ય છેં કવિયણ તણી ૧૩
જેહવી સારદા કરુણા કરેં તેહવી તે મત્ય હઇડેં ધરેં ૧૪

દુહા

સીવ-વાસ સદા જિહાં ધારનગર ધર્મ-ધીર
ભોજરાજા ભરતખંડ-માં વારુ વડહથ વીર ૧૫
કરણ-સમોવડ કલ્પતરુ સાસ્ત્ર-સમસ્યિ સુજાંણ
અકલ-તણો અરણવ ભર્યો પંડીત-પીહર પ્રમાંણ ૧૬
દાનેં માનેં ડાહાપણેં સુભ વાતેં સમરથ
અવતારિક એ અંસપસ વડેં કાંમેં વડહથ ૧૭
ચીત ચરચા ચતુરભુજ-તણી નારાયણ-સ્યું નેહ
ભલી ભક્ત બ્રામણ-તણી દીવ્ય દેવાંસી દેહ ૧૮
ખટ શાસ્ત્ર ખોલેં ખરાં પંડીત-સાથેં પ્રીત
ધર્મશાસ્ત્ર ધીરજ્ય ધરેં રામરાજા-ની રીત ૧૯
કુડ કરેં નહી કલ્પના દોશ-થકી રહેં દુર
જુઠી વાત જોડેં નહી સાસ્ત્ર-સાખ્ય-માં સુર ૨૦

સીદુલ એક ને મુંજ એ માંના જાયા ભ્રાત
સીદુલ તો મૃતેં મુયો કુંવર ભોજ વરસ સાત ૨૧
ચ્યાર પુત્ર શ્રી-મુંજ-નેં રમેં એકઠા પાંચ
મુંજ-સુત મુરખ રહ્યા ભોજ સત્યવાદિ સાંચ ૨૨

મુંજે મન વીચ્યારિયું	'માહારા-થી ન રહે ગન્ય	
કદાચ નામ રહે માહરું	જો કરુ ભોજ-નેં તાન્ય'	૨
મહિપત્યેં મારા મોકલ્યા	બલે આટ્યો બાહ	
ચતુર ચેત્યો તે ચિત-મા	લખ્યો શ્લોક એક ત્યાહ	૨
શુએગ-રેગ દુધના	અખ્યર લખીયા આક	
'મારી નંખાવે મુઝ-નેં	કેહો વેગ, ગ્યો વાક'	૨
મન માન્યુ તે મુજનું	કબુધ્ય કીધી તાન્ય	
રીઝી મન રાજા ઘણું	ભોજને સ્યુપ્યુ રાન્ય	૨

ચોપઈ

ખરી વાત-તણો જે ખોજ	ભરતખંડ ભુપત્ય ભડ ભોજ	
અઘડી વર્ણ અઢારે સુખી	તેહ-માહે નહી કો દુખી	૩૧

મોબત સોનાર ને વીપ્ર જ હ(ખ?)રી તેણે બુધ્ય વિદેશે કરી

રાય વિદેશે જાત્યો યત્ન	રૂખી કમાયો ચ્યાર જ રત્ન	૩
વીપ્ર વીદેશે રાજા-ઘેર રહ્યો	સ્વદેશે સોની તતખર થયો	
રત્ન અમુલ્યક હુતા હાથ	સુપ્યા વીપ્રે સોની નેં સાથ	૩૧
તસકર-જાત્ય તેણેં બુધ્ય કરી	લોભે લક્ષણ લાલચ ફરી	
તે બ્રામણ-ની બ્રામણી	દુખે દેહ દિસે દામણી	૩૦
પ્રથમ સોની તે ઘેરે ગયો	કહી સદેસો સાચો થયો	
ચ્યાર હુન સાખ્યેં કરી દીધ	ગયો ઘેર જરીને સીધ્ય	૩૦
તે કોય ન પ્રીછે પેર	વીપ્ર ઘણેક દિવસે આવ્યો વેર	
રાગ્યા જોઇ મદિર-તણી	દીઠી અણાથ ઘર-માહે ઘણી	૩૨
પૂછી પ્રેમદા પ્રીત્યે પેર	રત્ન અમુલક નાવ્યા ઘેર	
સોની સાચો થયો તાહરે	રાજ-સભાઇ આવ્યા જાહરેં	૩૩
બ્રામણ-ને કર્યો પાખડ	ગામ-બાહરે કાઢો કરી દંડ	
ગામ-ભાગોળેં ગોપ જ ઘણા	ચનવનાર તે ચોપાન્તણા	૩૪

તે-માં એક તે નરપત્ય થાયેં   પૂછેં સહું બીજી પરજાય
ખરી ખબર જાંણી જાહરેં   સોની સહીત તેડચો તાહરેં ૩૫
મૃતીકા-કેરાં રત્ન જ ઘડયાં   લાંચી, સોની જુઠા પડયાં
માર મુતારા-નો વેહેંવાર   રત્ન અમુલ્યક આપ્યાં ચ્યાર ૩૬
તે વિપ્રેં દિધી આસીસ   'જીવે ગોપ તું કોડિ વરીસ'
પાંમ્યો રત્ન ને પોતો ઘેંર   પ્રીછો ભોજરાજા પોતે પેંર ૩૭
ન્યાય ચુકવ્યો તેહ-નું જે નાંમ   અમુલ્યક ટેંબો તેણેં ઠાંમ
ખોદિ ભુમી ભુપત્ય-ભાવીયું   સુભ સિંહાસન તિહાં આવીયુ ૩૮
ચતુર હસ્ત-તણો વીસ્તાર   જડીત્ર પુતલી વીસ નેં બાર
સુભ કંચન વિશ્વકર્માંઇ ઘડયું   હીરા રત્ન અમુલ્યક જડયું ૩૯
પંચ પીરોજી ઝલકેં પત્ર   ફરેં પંચદંડ-નુ છત્ર
જોવા-સરખી જુગતેં જાત્ર   સોભા સ્વર્ગ-ની કોણ જ માત્ર ૪૦
જેહવી ચિંતામણી-જયોત   ઉદ્યોતકાર અતી ઉદ્યોત
શોભા એહ-ની કોણ જ કલેં   જાંણેં કારિમા દિપક બલેં ૪૧
પંચ પરથાર સોના સુતલી   પદ્મની-સરખી છેં પુતલી
ઇંદ્ર-અપસરા આદ્યે અંશ   કોહો-ને કર વીણા નેં વંશ ૪૨
કો-કર તાલ પખાજ મૃદંગ   એ સોભા સિંહાસન-સંગ
હરખ્યો ભોજ હીમત મંન ધરી   મંદીર લાવો મોહોટંમ કરી ૪૩

દુહા : છપય

ભુપત્ય ભલેરો ભોજ, ખોજ ખરોખરી વાતેં
ગૌ-બ્રામણ-પ્રતીપાલ, જુગ-જાંણીતલ જાતેં
કૌતક સભા-માં કોડ, હોડ વચન થીર થાપેં
કહેં કથા કવી તેહ, સવા લાખ સહેંજેં આપેં
અજર કર(રી) જો આપતો, દુણો અપાવેં ડંડ-માં
'બમણ-ભોજ' તે-થી પડયું   નાંમ ભલું નવ ખંડ-માં ૪૪
આણ્યાં ગંગોદક-નીર, સુધ સિંહાસન કીધું
મેલા વીપ્ર સુજાંણ, મુરત પુણ્યારક લીધુ

ગાંમ કરાવ્યુ ભોજ્ય, શોભા કીધી વર વાસ
દીયાં દાન બોહો લાખ, પંડીત સહુ પ્રીત્યે પાસ
પ્રદક્ષણા પ્રીતે કરી, આસન બેસે જાહરે,
કહે સામલ, કૌતિક થયુ, કહુ મંખેપે તાહરે ૪૫

દુહા

મહરાજ-રાજ ભડ ભુપતિ, ભોજસાહ સુજાંણ
આસન બેસે અધિપતિ પુરણ પ્રીત પરમાંણ ૪૬
ઇદુમતી એક પુતલી બત્રીસ-લક્ષણ જેહ
બોલી વચન વીવેક-સ્યુ 'સુણ્ય, રાયજી' તેહ ૪૭
'રખે બેસો તમે, રાયજી આસન બેસો આજ
પ્રીછા-વિણ જો પગ ધરો તો વણસે તુજ કાજ' ૪૮
સાભલ્યુ કૌતિક કારમુ અચરિજ પામ્યા સર્વ
પગ ખેંચી રાજા રહ્યો મેહલી મનનો ગર્વ ૪૯
'શા માટે તુ ના કહે' મહિપત્ય કહે છે 'મુઝ
વનીતા વાત કહો તમ્યો જે હુ પુછુ તુઝ' ૫૦
ઇદુમતિ ઇમ ઉચરે સાભંય ભારે ભુપ
ઇદ્રરાય તે અધિપતિ રાજસ-રુપે રુપ ૫૧
પુત્ર પરતાપીક પ્રગટ્યો ધર્મધન માહાધીર
સુભ સામદ-સીરોમણી વડહથ વીક્રમ વીર ૫૨
સહોદર પર-નારિ-નો ગૌ-બ્રામણ-પ્રતિપાલ
અવિદ્યા એકે નહી, ખરી વાતનો ખ્યાલ ૫૩
વસુધા વસ તેણે કરી કોટિ કામ શુભ કીધ
પાલ્યા લાડ પરજા-તણા જસ લાખીણો લીધ ૫૪
અણરણી અવની કરી સાકો હામોહામ
પરજા-માહિ પડાવીયુ પર-દુખ-ભંજન નામ ૫૫
પંચડંડ પ્રથવી-ઉપરે જીતો જોર જગત
આસન આપ્યુ ઇદ્રએ એક આણ્ય ફેરે છત્ર ૫૬

જુધિષ્ઠર-જેહવો જગપતિ રાજા સિંહાસન રુપ
જસ જિત્યો છેં તેહ-નો વિક્રમ ભારે ભુપ ૫૭
રાજ્ય કર્યું શ્રીરાંમવત અગીઆર સહસ્ર આ લોક
અંત્યેં સ્વર્ગે સંચર્યો શાંત પમાડિ શોક ૫૮
આસન ગયું અવનિ-વિષેં ન્યાવટ સાથેં નેહ
લાવા ભોજ તમો ભાવ-સ્યું આસન આધિપત્ય એહ ૫૯
તે-સરખો દાતા થશેં કરેં ઘણાં પર-કાંમ
તે સિંહાસન બેંસસેં પર-દુખ-ભંજન નાંમ ૬૦
રખે ગયજી પગ ધરો બેઠેં સુખ નહી થાય'
એહવું સાંભલી ઉચર્યો રુડો રંજીત રાય: ૬૧

'કીરત કાનેં સાંભલી સંખેપે સુભ રીત
વિસ્તારી તુમે કહો મુંનેં પુરણ પામું પ્રીત્ય ૬૨
કેહવો નીરમલ નરપતિ કેહવાં કિધા કામ
કેહવા શભા પંડિત મલ્યા કેહવું ગુંણવંત ગાંમ ૬૩
કેહવી ઇષ્ટ-ઉપાશના વીદ્યા કેહવી વિવેક
કેહવું જોર જસ જગત-માં આપ કેંહેંવાણો એક ૬૪
જીત્યો હિડચ કિમ હુંસ-સ્યુ. જીત્યા કિમ સાહ સુર
અરી-કૂલ-દલ દહેવટ કર્યું, પુન્ય પરમારથ પુર ૬૫
તે કહો પ્રીતેં પુતલી હુંશેં જોડું હાથ'
ભોજરાય ઇમ બોલીયો સાંભલતેં સહુ સાથેં ૬૬
'તેહવાં પ્રાક્રમ હું કરું નીત્યે પુજું પાય
યથારથ કથા કહો' રીઝેં બોલ્યો રાય ૬૭

ચોપઈ

કહેં પુતલી: ભોજ, સુજાણ વીવધ પ્રકારેં સાભલ વાંણ
શ્રૃષ્ટી સકલ બ્રમાજી તણી પંચાસ કોટિ પ્રથવી છેં ઘણી ૬૮

તેહ-મા ઉજેણી અનુપ વીક્રમસેન-સરિખો છે ભુપ
માહારાજ રાજેશ્વર ઘણો સહોદર પરનારી-તણો ૬૯
નવતેરી નગરી વીસ્તાર વસે વાસ તિંહા વર્ણ અઢાર
પનર સહસ્ત્ર છે પ્રશ્નોતરી એક લક્ષ અગ્નીહોતરી ૭૦
બીજા અપર-પાર અનેક વાડવ બીજા વિવીધ વીવેક
વસે વીવહારીયા અલખ અતી સહસ્ત્ર લખ તિંહા કોડાપતિ ૭૧
છપન-ઉપર વાગે નાદ એહવા વીસ વેપારી વાદ
ની કહુ સોભા નગ્ર જ તણી રાજરિધ્ય અતીસે ઘણી ૭૨
કરે રાજ્ય પોતે પરવાન મહિપત્ય દે મંગણને માન
ઘડ-પાછલ ઘડીયાલા ઘોર દુખીયો આવી પાડે સોર ૭૩
રાજા મહોલેથી સાભલે મન મનાવ્યે સફલો પલે

એક સમે બેઠો છે રાય ભર-પુરણ છે સર્વ સભાય ૭૪
નાટક ચેટક કઉતક હોય જુઠી વાત ન બોલે કોય
નાચે અપછરા અપરપાર વાડવ વેદ કરે ઉચાર ૭૫
જોસી જોસ બોલે સુજાણ પડીત બેઠા કેહે પુરાણ
ભાટ ભલેરા ગાઈ ગીત પરમારથ-ઉપર બહુ પ્રીત ૭૬
ચારણ ચતુરાઈ ચાલવે કવીત ભાન અથેખે આલવે
નાગડ નીતમ ગાનજ ગાય પૂરાણ જસ પ્રભાતે થાય ૭૭
અનેક વાજા વિનધ વાજત સગીત-સ્વર ઘણા ગાજંત
સાધુ-કેરા નાજાને સગ ઘર-ઘર શીવ-પુજનના લીંગ ૭૮
રાગ પચમ પ્રભાતે થાય વૈશ્નવ જન હરી-કીરતન ગાય
ઇંદ્રપુરી થકી નહી નૂન્ય જિહા પરમારથ ઝાઝા પુન્ય ૭૯

દુહા

વાટે જતો વટેમારગુ વણીક વેપારી-તંન
કામી કરવત કાન્હો મસ્ત્રા-ઉપર મંન ૮૦
આવ્યો નગર ઉજેણીમા દીઠુ લીલ વિલાસ
અચીરીજ દિઠું અતીઘણું હરી ગયો તે પાસ ૮૧

પંથી એક-નેં પુછીયું | 'કુણ ગાંમ આ ઠાંમ
કોડ ધરી કહો મું-નેં | નરપત્ય-નું સ્યું નાંમ ૮૨
ઘડીયાલ ઘડ બાજ્યાં ઘણાં | કોણ અર્થ-સ્યે કાજ
ચર્ચા કહો આ દેશ-ની | જે રામ-તણાં છે રાજ્ય' ૮૩
પંથી કહે, 'પ્રીછં નહી | માલવ-મુખ્ય મન-ધીર
ગાંમ ઉજેણી અધીપતિ | વડહથ વીક્રમ વીર ૮૪
દુખીયો કો દીસે નહી | નહી પરમાણું પાપ
અહર-નીશાઇ અધીપતી | અરજ સુંણે છે આપ ૮૫
કો દુખીયો આવે દેસ-માં | તે કરે ઘડીઆલે નાદ
રાજા તેડી રીઝ-થી | સુંણતાં શ્રવણે સાદ ૮૬
મન મનાવે તેહ-નુ | એહવું વરત વીવેક
સકલ શૃષ્ટ બ્રમા-તણી | એહવો સરજ્યો એક' ૮૭

ચોપઈ

એમ કહીને પંથી જાય | વણિક-પુત્ર હરખ્યો મન-માહે
ઘડીયાલે ઘા દીધા દસ-વીસ | રુદયા-સાથે આણીને રીસ ૮૮
સાચું કે જુઠું જે હશે | સંદેહ મનનો નિર્ધ્રે થશે
વિક્રમસેન્ય મોટો માહારાજ | બેઠો ભુપ ભોજન-નેં કાજ ૮૯
એટલે શ્રવણે સુરતા થઇ | ભોજન-ની વાત હતી તે રહી
પાઠવ્યા સેવક પંથી-પાસ | વણીક-પુત્ર-ને તેડ્યો વાસ ૯૦
કોડ પસાઇ કરુણા કરી | હેત ઘણેરુ મન-મા ધરી
'કિહાં થી આવ્યા, સ્યુ તુમ નામ | સ્યુ ધારો છો કરવું કામ ૯૧
છે સંપત્ય, સુખીઆ કે દુખી | મન મુંકી કહો તે મુખી
પ્રતીઉતર તેહ-નો દીજીઇ | પછે ભોજન ભાવે કીજીઇ' ૯૨
એહવો પુછ્યો પ્રસ્ન વીચ્યાર | એટલે ચાલી આંસુ-ની ધાર
ગદગદ કંઠે દુખીયો થયો | બીહીતે બીહીતે બોલ જ કહ્યો ૯૩
'મોટાં છો મહિપત્ય માહારાજ | કરીઇ ભોજન-કેરાં કાજ
પછે વાત સુંણો અમ-તણી | કરમ-કથા અધ્યકી છે ઘણી ૯૪

કરી ભોજન આવો એકાંત્ય   તાર પછી ભણું મન-ભ્રાંત'
રાજા કહેં, 'એ જુઠી વાંણ્ય   નીર ન લેવું ની'ચેં જાંણ્ય   ૯૫
ટાલું દુખ, મનાવું મંન   તાર પછી તો જમસ્યું અંન'
દુખીયો કહેં, 'સાંભલ્ય, માહારાજ   એ વાતેં તો મુઝ-નેં લાજ   ૯૬
સત્યવાદિ-દેહ-નેં કિમ દમું,   તમ સાનિધેં ભોજંન હું જમું
તાર પછી ભાગીસ્યું ભેદ   ભાગી સકો તો ભાગજ્યો વેદ'   ૯૭
હરખ્યો મહીપત્ય પોતેં મંન   પંથી-સાથેં કર્યું ભોજંન
લવંગ એલચી ફોફલ પાંન   કરી મુખવાસ બેઠો દેઇ માંન   ૯૮
'કહેં, ભાઈ, તાહરેં જે હોઇ દુખ   ઇશ્વર ભાગસ્યેં તાહરી ભુખ'
પંથી બોલ્યો નાંમી સીસ: કહેંતાં રાય ન કરસ્યો રીસ   ૯૯

ચંદનાવતી નગરી અનુમાંન   નગરસેઠ નીમંલસા નાંમ
કોટીધ્વજ વસેં તે ગાંમ   અભયચંદ્ર છેં મુઝ નાંમ   ૧૦૦
નગરસેઠીયો અમારો બાપ   હું ભરજોવન આપોઆપ
એક' સમેં છેં ઉલટ-ભેંર   નાગડ ભાટ આવ્યા છેં ઘેંર   ૧૦૧
મલ્યા ભેટીનેં દીધાં માંન   દીધાં ભોજન આપ્યાં બહુ પાંન
તે પરતે બોલ્યો મુજ તાત   પૂછી વીવેકેં એક વાત   ૧૦૨
'દેશ-દેશ ફરો છો તમ્યો   તે માટેં પુછું છું અમ્યો
મહારા તન-નેં એહવી હોઇ જોડ   જે-માં નહી ખાંપણ નેં ખોડ   ૧૦૩
અધીક રુપ અતીસેં ધંન   જે જોતાં પરસન થાઇ મંન
લક્ષણ-આગલી ગુણવંત ઘણી   એહવી કન્યા તનયા કુણ-તણી   ૧૦૪
નાત્ય જાત્ય રુડું ઘરસુત્ર   કોહો ભાલ, તીહાં પરણાવું પુત્ર   ૧૦૫

દુહા

નાગડ કહેં, 'નિમંલ, સુણો,   દીવ્ય દમલપુર ગાંમ
દેવીસંગ રાજા વડો,   આણ્ય ફરેં તે ઠાંમ   ૧૦૬
ભાનુમેક ભાવીક ભલો,   ભાનુમતી નીજ નાર
દહીતા નાંમેં દીકરી,   અરણવ પેસેં પાર   ૧૦૭

બાલા વરસ જ બાર-ની, બત્રીસ-લક્ષણી બુધ્ય `
આસન-ભેદ અધીક લહે, સકલ કાંમ-માં સુધ્ય ૧૦૮
નાટક નવ રસ નીત્યેં ભણે, જોવન-કેરે જોર
ચતુરા ચાતુર દેશ-માં, ચીંતની તે ચીત-ચોર' ૧૦૯

ચોપઈ

કરી વખાંણુ ગુંણુવંત તે ગયા વાત-તણા મનોરથ થયા
'વખાંણુ કરી નારિ જેહ-નેં પુત્ર પરણાવું હું તેહ-નેં' ૧૧૦
ઇમ કહ્યૂં પીતાઇ વૃત માસ-છમાસે પાંમ્યા મૃત
પોઢો ભાર અમારેં સીસ ઇમ કરતાં ગયા બહુ દીસ ૧૧૧

હું પ્રતીજ્ઞા મનમાં ધરું: આ ભવ તે વનીતા-નેં વરું
વણદીઠેં નારિ-સ્યુ નેહ ચાર વાર વીખાંણી દેહ ૧૧૨
વરસ એક ગયુ જાહરેં મંન વિચારું મેં તાહરે ',
માલ-ખજાંનો હુતો પાસ વોહોર્યો બુધ્ય કરી બરાસ ૧૧૩
કસ્તુરી વોહોરી કેહિ કોડ વાહાંણુ ભરાવ્યાં જુગતેં જોડ
સર્વ માલ મંદિરથી લીધ પરદેશેં પરયાંણુ જ કીધ ૧૧૪
ગરથ એકઠો કીધો ઘણો ટંકા કોડ પંચાણું-તણો
ચૌદ વાંહાંણુ ચોખુટાં ધીર નાંખ્યાં અરણુવ-કેરી તીર ૧૧૫
કાલા પાંણી-કેરો પાર પોતેં આપ ગયો તે ઠાર
છીપ્યાં વાંહાણુ ઠેકાંણેં ઠાંમ પુછ્યું સસરા-કેરૂ નાંમ ૧૧૬
પુરણુ પ્રીત તે-સાથેં કરી રહ્યો ઘેંર તેહ-નેં જઇ ઠરી
નાત્ય જાત્ય નેં ગાઠેં ગરથ તે-થી સરેં મન-વાંછીત અરથ ૧૧૭
પુરણુ તે-સાથેં થઈ પ્રીત જેહવી રાજસ-ગુંણુ-ની રીત્ય
તેં કન્યા તો દ્રષ્ટેં જોય રહ્યો સેઠ મનડા-માં મોહ્ય ૧૧૮
દીઠી ચતુરા ચતુર-સુજાંણુ વાગ્યું વૃહ જોરાવર બાંણુ
'ક્રમેં જો પામું કન્યાય તો જનમ સફલ અમારો થાય' ૧૧૯

હેત દેખાડે તેહ-ને ઘણું મંન પલસે નાંહી કન્યા-તણું
આખા દેશ-માં ચાલી વાત કોટીધ્વજ-ની વારુ ખ્યાત ૧૨૦

દુહા

કસ્તુરી તોલા-તણો બેં મત બેસે દામ
સાત વાંહાંણ એહવાં ભર્યાં કોટી લક્ષધા કાંમ ૧૨૧
ટંકાં ખરચે ત્રણ સત બેં તોલા બરાસ
સાત વાંહાંણ સંગે ભર્યાં મોટી સમરીધ પાસ ૧૨૨
નગરસેઠ મન-માં લહે 'જોયા સરખી જાત્ર
મંન-વાંછીત થાઇ માહરે જો કરું જામાત્ર' ૧૨૩
ઈછાવર કુંયરી વરે જે વરસ્યું હોઇ વાહાલ
મઝ-ન બીજાં સ્યું કરે સસરા-નો શો ચાલ ૧૨૪

ચોપઈ

ગુણિકા એક ડાહી છે ઘણી તે મન-માંની કન્યા-તણી
જીમ એક ને જુજુવી દેહ જેહવી પ્રીત દાદુર ને મેહ ૧૨૫
એ બેહુ-નુ છે એક સરીર જીમ મછ-સંઘાથે નીર
જેહવી સ્ત્રી કમલની રિત્ય ગુંણીકા-સાથે એહવી પ્રીત્ય ૧૨૬
બત્રીસ-લક્ષણી જુગતે જડી જેહવી વીરંચીયે હાથે ઘડી
એક માસ રહ્યો તે દેશ પણ સ્ત્રી-નું મન ન માન્યુ લેશ ૧૨૭
સેઠે હઇડું સપ્યું હાથ કરી પ્રીત ગુંણકા-ને સાથ
'એ કન્યા વશવે મુંને તો મન-વાંછીત આપું તુને' ૧૨૮
ગુંણીકાઇ જોયો લય-લીન જિમ જલ-ને વશ હોયે મીન
'એહ-ને કાંઇક ધીરત્ય દેઉં ચૌદ વાંહાંણ ખુચીને લેઉં ૧૨૯
સાંમ દાંમ ને ભેદે કરુ એહ-નુ ધન હેતે-થી હરું'
એહવી હુંસ હઇડા-માં ધરી પ્રીત પુરુષ-સંઘાથે કરી ૧૩૦
'જા સીઘ્ર તુ ઠેકાંણે ઠેર તુઝ-ને પરણાવું રુડી પેર'

એમ કરી દિલાસો દીધ પછે ઉપાય તો તેનો કીધ
નારિ-પાસે ગુણકા ગઇ વાત પ્રીતે નારિ-ને કહી ૧૩૧

દુહા

'વાંહાંણવટી વેહેવારીયો રહ્યો જે મંદિર-માંય
તેહ-ને ઈછા અતીઘણી પરણ્યા-નુ મન થાય ૧૩૨
મન માને જો માનની તો દિલાસો દેઉ
નહી તો ફંદ રચું અમ્યો વાંહાંણ ચતુરદશ લેઉ' ૧૩૩
શામા કહે, 'સહીયર, સુણો એ ચતુરાઈ આજ
પરીખ્યા જુયો પટંતરે કહું કરીને કાજ ૧૩૪
ચાતુરી વમે ચીત-માં તો પરણું રુડી પેર
નહીતર વાહણ લ્યો વાહિને તે જાસ્યે પાછો ઘેર' ૧૩૫
ગુંણિકા કહે, 'તુ-ને મેલવું વાહાણવટી-નો પુત્ર
તમ-ને ગમે તો કરો સાચ દલાસો સુત્ર' ૧૩૬
એકાંત્ય મેલ્યો અધીપતી નારી નરખ્યો તેહ
પરતાપિક દીઠો પુરુષ, દીવ્ય દેવાંસી દેહ ૧૩૭

ચોપઈ

કહે ગૃણીકા, 'સાંભલ્ય, રે સેઠ કહું વાત કરો તે નેટ
સઘલી વીદ્યા તમમાં હોય તે જુવતી જુગતે-થી જોય ૧૩૮
ઉણુમણુ એક તમ-માંહે નથી(?) સ્ત્રીચરિત્ર-વીદ્યા તે નથી
તે વીદ્યા ભાવે-થી ભણો એ મોટો સંદેશો તમ-તણો ૧૩૯
એહ ચરિત્ર જો તમ-માં હશે તો તે કાંમ તમારું થસ્યે
શીખો શાસ્ત્ર પ્રીતે એ પેર પરણો પદમની રાખો ઘેર ૧૪૦
તે વિદ્યા નાવે તમ-પાસ તો પરણવા-ની મુંકો આશ'
કાંમિનીઇ કહ્યું કર જોડ હા કહી સેઠે હાકી હોડ ૧૪૧
'ભલી વાત વીદ્યા એ ભણું ગુંણ સઘલા હું લેખે ગણું
પ્રીતે વેલતો આવો આસ જીતું હોડ હાકીને હાસ' ૧૪૨

સુંપ્યો માલ વાણોતર-નેં હાથ　　માગી શીખ સહોદર-સાથ
'રહેંજ્યો, જાલવજ્યો માંતગ　　દશ દીવસ જવું જાતગ'　　૧૪૩

સુંમત બંધાણો તે નીસર્યો　　સુખ વેહેંવાર સર્વ વીસર્યો
ચિંતાતુર થયો મન-માહેં　　એક જ્યોજન સુધી તે જાય　૧૪૪
સુંદર સાહસ, કોમલ શરીર　　દુખ-ની વાત સ્યુ જાંણેં વીર
કમલફુલ કરમાઈ જિમ　　કોમલ કુયર કરમાયો તિમ　૧૪૫
સરોવર-પાલ ગુંણસાગર ગામ　　બેંઠો સેઠ ઠરી તે ઠામ
દુખ-રુપી અરણવ-મા પડ્યો　　એકેં ઉપાય તેહ-નેં નવિ જડયો ૧૪૬

દુહા

જલ ભરવા યુવતી તીહા　　આવી અચાનક એક
લક્ષણવંતી ગુંણ-આગલી　　વીનિતા ઘણો વીવેક　　૧૪૭
પર-મનની પરીક્ષા કરે　　પરખેં પુરુષ પ્રમાણ
દુખીયો દીઠો તેણીઇ　　શામા સકલ-સુજાંણ　　૧૪૮
ઉભી રહી, આદર દીયો　　કરી મરકલો મુખ
'સાચ કહેં સલક્ષણા　　સ્યું દેહે પ્રગટ છેં દુખ　　૧૪૯
રુપેં દિશો છો રાજવી　　ધન-રેખા કુલ-કર્મ
ચતુર જાણ્ય ચીંતા કરેં　　મુઝ-આગલ કહો તે ભ્રમ　　૧૫૦
નારી-કેરા નેહથી　　આવ્યો છેં એ આજ
સીવ-આજ્ઞા માગુ કહો　　મનથી મુકી લાજ'　　૧૫૧
પુરુષ કહે, 'સુણ, પ્રેમદા　　સાચા અક્ષર એહ
સ્રી-ચરિત્ર ભણવા તણુ　　નારી-સાથે નેહ　　૧૫૨
ધન અનરગલ છે અતિ　　માલ-ખજાનો મોટ
સ્રીચરિત્ર સોધુ અછ્યો　　ખરી એક મુઝ-મા ખોટ'　　૧૫૩
સાન કરી શામા વલી　　પ્રીત ધરી બહુ પેંર
તેહ-પાછલ હુ પરવર્યો　　ગયો ગુણવંતી-નેં ઘેર　　૧૫૪
ઉતારો અન્ય થાનકે　　પ્રીતે રાખો પાસ

એટલેં એક કૌતુક થયું	દુખ-ની જોડેં હાસ	૧૫૫
મોહોલેં મુંકી તે માનની	વનીતા જોબંન-વેશ
ઘણે દિવસે તેહ-નો ઘરધણી	તે વેલાં આવ્યો દેશ	૧૫૬
આગતસ્વાગત અધકી કરી	નર નારી એકાંત
રીસ કરી શમા-પરે	ભાગી મન-ની ભ્રાંત	૧૫૭
'હુ પરદેશેં પરવર્યો	તેં કીધા કૌતક કોડ
તે નીત્યેં ખબર મુઝ-નેં આવતી	ખરી તુઝ-માં ખોડ	૧૫૮
જાર-વીદ્યા જાંણેં ઘણુ	પુરુષ-સ્યું પ્રીત પ્રમાંણ
કોડ લોકે મુઝ-નેં કહ્યુ	સામા, તુહ સુંજાણ	૧૫૯
તે દુખેં આવ્યો અહી	પુછવા કારણ મત
મુઝ-આગલ માનેં નહી	તો માનજે તાહરુ મૃત	૧૬૦
માન્ય ખરું મુઝ-આગલેં	કરતુત તાહરાં દીશ
નહી તો તાહરું છેદસ્યું	કાલ્ય સવારે શીશ	૧૬૧

ચોપઈ

કામની, સાચું કહે તું આપ | કરું વાક સર્વ તાહરો માફ |
--- | --- | ---
રાંમ-દુહાઈ ખાતેં ખાયું | પાછો પ્રભાતેં પરદેશેં જાઉં | ૧૬૨
મુઝ-આગલ ન માનેં નાર | ઠીક પ્રભાતે મારું ઠાર |
મુંકું જીવતી તુઝ-નેં આપ | બ્રહ્મહત્યાદિક મુઝ-ને પાપ | ૧૬૩
એ-માં સાચું જાંણેં જેહ | તેહવુ બોલ્ય તારુણી તેહ |
કહેંશો વનિતા સત્ય વચન | તો તાહરું માહરુ જાંણશે મંન | ૧૬૪
જુઠી વાત કરસ્યો જે કોક | તો જાંણસ્યે નગરના લોક |
ફજેત થાશો દુખીયા થસ્યો | જોવન-વેશેં જીવેં-થી જસ્યો' | ૧૬૫
કામિની કર જોડી કહેં કથી | 'એ વાત તો મુઝ-મા નથી |
નદ વાત-સાથેં શી રીત (?) | પરમેશ્વર-સાથેં પ્રીત | ૧૬૬
ધ્યાંન ઈશ્વર-નુ મન-માં ધરું | કુડો સંગ કીમેં નવી કરું |
તાહરેં માહરેં અધિકો નેહ | દેખી ન શકે દોષી તેહ | ૧૬૭

ગઢ કમવાનેં કાજેં બણ્ અવગુંણુ બોલેં બાજે
તમયોકિમ માનો સધા થઈ આજ કહેંનાં મનમાં-આણો લાજ ૧૬૮
'કહો તેવા સમ ખાઉં તમ-સાથ ઘાલુ હોટેં અગ્નિ-માં હાથ'
ઓવ્યચિત્ર પ્રથવી-માં જે થયાં કામીનીઇ કંઘ-આગલ કહ્યા ૧૬૯
કોટી-કોટી પ્રતિના કરી તે ધણીઇં મનમા નવિ ધરી
'સાચું માનેં ઉવસ્યો તમ્યો સમ ખાધિ નહી મુંકું અમ્યો' ૧૭૦
બોલી કામ્યની તેણી હીસ 'તારેં હુમણાં ખેદા શીસ
સાચી હુસ્યેં જો માહરી ટેવ તો ઉગારસ્યે મોટો માહાદેવ' ૧૭૧
જો જુઠુ હુશેં મુઝ વૃત તો ખેદા શીસ, હું પામું મૃત'
કહી વાત સાચી જમ ચીન રજપુતતણેં મન આવી રીસ ૧૭૨
અફીણીયાનેં અધિકો ખોધ ઉઠ્યો જોર કરીનેં ક્રોધ
મંદિરમ્વચેં એક મોટો થંભ બાંધી રીસ કરી તેં રંભ ૧૭૩
પ્રહાર કોરડા-કેરો કરી 'સાચું બોલ, રે તું સુંદરી
મુંકું જીવતી એકજ ગત લેસ્યુ પ્રાંણ તાહારો પ્રભાત' ૧૭૪

બાંધી વનીના પોતેં વાસ મંચક ઢાલી પોઢ્યો પાસ
પોહોર એક. થયો જાહરેં ઉઠ્યો અફીણ-કારણ તાહરેં ૧૭૫
બોલાવી કીધિં કામીની 'જીવતી મુંકું છુ જાંમની
સાચું બોલ્ય જો હોય સુજાંણ પ્રભાતેં તજવા પડસ્યે પ્રાણ' ૧૭૬
નારી કહેં, 'જખ મારે તું સાચી સતવંતી છું હું
માહરો જસ મહીમા છેં ઘણો ઇશ્વર બેઠી સાચા-તણો' ૧૭૭
સાચું નવી બોલી સુંદરી અમલીઇ ફરી નીદ્રા કરી
એટલેં એક તો કૌતુક થયું પટંતરેંથી પુરુષે લહ્યુ ૧૭૮

દુહા

નારી એકજ નાપીણિ ફુરન્તણી કુમાર
બોલવેં જે નીતે ભામિની આવી તેહેં દ્વાર ૧૭૯

કરે' કપાટ ઉઘાડિયાં ચીત વર્ત્તે જમ-જોર
આતે' બેઠી પાસ તે રાત્ય અંધારી ઘોર ૧૮૦
સહીયર-સાથે' શનિ-શનિ વાસ્ કીધી વાત
'કોલ ન પાલ્યો કાંમિની થોડી રહિ હવે' ગત્ય ૧૮૧
વાટ જુઈ તીહાં વાયદો વચન ન પલે' તે સાથ'
નારી કહે', 'હુ સ્યુ કરું પરવશ, સ્વાંમી સાથ' ૧૮૨
નાપણ કહે', 'નારી, સુણો તાહરું વચન તો જાય
પણ હું કરી આવી વાયદો તે મીથ્યા નહી થાય ૧૮૩

ચોપઇ

હેતે' તુઝ-ને' છોડું હુ મુઝ-ને' બાંધી જા તીહાં તું
ઘડી એક-માં આવો આજ તો રહે'સે' આપણી લાજ' ૧૮૪
છોડી બે'હન, બંધાણી આપ જોજો એહ-નાં પરગટ્યા પાપ
મહુરત એક થયું જાહરે' ઠાકોર કંથ જાગ્યો તાહરે' ૧૮૫
અમલ ચઢાવ્યુ પીધુ નીર ખુખારા ખાધા, ધૃઠતા ધીર
'અરે શામા, કાઈ સમઝણ હોઇ તો આ વેલા નથી પાસે કોય ૧૮૬
સાચું બોલે' તો છોડું આજ રે'હેસે તુઝ લાખીણી લાજ
નહીતર તો વણખુટે' મરે' છુટે' નહી કોટી ઉપાય જ કરે'' ૧૮૭
નાપણ તો નવી બોલે' બોલ 'સાદ શાભલતે' જામે' તોલ'
સાદ કર્યાં એહવા દશ-વીશ ચઢી ગજવ'ગી-ને' રીસ ૧૮૮
'બોલાવતાં નથી બોલતી મન-તણો પરદો નથી ખોલતી'
ઝાલી કેશ ને' ખડગ કાઢિયુ નાશીકા ચ્યાર આગુલ વાઢિયું ૧૮૯
રુધીર-ધાર ચાલી સાથ-મા આપ્યું નાક નારી-હાથ-માં
'બાંધી ગાંઠ ને' બે'સી રહો કરતુત કર્યાં તેવા સહો ૧૯૦
પોહોર પાછલી રહી છે નીશ હવડા નાક, સવારે શીશ.'
પરવશ અમલી ડાહ્યો દેહ થયો નીદ્રાવશ પોહોઢો તેહ ૧૯૧
એટલે' આવી સ્ત્રી આપણી બોલાવી નારી નાપીણી
રીડી સવ' હકીગત પાર 'નાક મારૂ વાઢ્યુ, મ.રો માર'. ૧૯૨

છોડી તે બંધાંણી આપ　　પરમારથ-માં લાગું પાપ
નાસીકા કર-મા નારી લેઇ જાય　　ચાતુર ચરચા જોવા જાય　　૧૯૩

પટંતરે પંથી જે પડયો　　તે જોવા-કારણ પુરણ અડયો
પ્રીછો નાપણ-કેરી પેર　　સીધ્ર ગઈ પોતા-ને ઘેર　　૧૯૪
બોલી રીસ ચઢાવી ઘણી　　'જાગ્ય અઘોરી, માહગ ધણી
ઉઠય ઉઠય, કિમ સુઇ રહો　　આજ ઉલટ આપણેં થયો　　૧૯૫
પટલ-નેં ઘેંર આવ્યો પુત્ર　　સોભાવ્યા બાધા ઘરસુત્ર
નાલ-વધ કરવી તે સાથ　　લાવ્ય પાછણો, દેં મુઝ-હાથ'　　૧૯૬
ઉઘે આકલો ઉઠયો તે નાઇ　　કાઢેં લોઢું ધસમસ ધાઇ
'નાખ્ય છુટું' નારીઇ કહ્યૂ　　'ખોટી થાયુ નવી જાઇ રહ્યૂ'　　૧૯૭
નાખ્યો પાછણો, નારી પડી　　'અરે અરે' કરેં એક ઘડી
'નાસીકા છેદી પાપી તેં　　હવેં કિમ જીવાઇ મેં　　૧૯૮
હત્યા આપુ તુઝ-ઉપર મરું　　નાક-પાખી કીમ દેહ ધરું'
આવ્યો નાપીક કરવા વાત　　છેદું નાક દીઠું ઉતપાત　　૧૯૯
આગતસ્વાગત કરી હેત ઘણેં　　પગેં લાગો નારી-તણેં
'અપરાધ થયો અજાણેં આજ　　જાંણુ કારીગરી-નુ કાજ'　　૨૦૦

દુહા

અગની પાડી દીપ કર્યો　　'બોલેસ મા માહરો વાક'
સાધેં સાધો મેલીયો　　તતક્ષણ સાધ્યું નાક　　૨૦૧
બાંધી કરીને લોપરી　　અમૃત આપ્યો અહાર
'જનમ-સુધી કરીસ ચાકરી　　તુ હઇયડા-નો હાર　　૨૦૨
કરું લાખીણા લાડુઆ　　કરુ નિત્ય તાહરા કામ
નાકે ખોડ રની રહે નહીં　　નરપતિયો માહરુ નામ'　　૨૦૩

ચોપઇ

સંતોષી રાખી સુંદરી　　ગયો પંથી તે પાછો ફરી
પટંતરે જૈ બેઠો ફરી　　બીજી જોવા-કારણ સુંદરી　　૨૦૪

રયણી રહી જવ ઘટીકા ચ્યાર — જાગ્યો ભાંમની-નો ભરથાર
દાંતણ-પાંણી કોડે કીધ — અમલ લાખીણાં મુખ-માં લીધ ૨૦૫
પલંગ-ઉપર બેઠો ઠરી — બોલાવી રીસેં સુંદરી
'સાચું બોલ ઉગમતે દીસ — નહી તો હવડા છેદુ સીસ ૨૦૬
પ્રથમ નાસીકા કીધિ તાજ્ય — મુસ્તકનો વારો છે આજ.' ૨૦૭

દુહા

ભામની કહે, 'મુરખ, સુંણુ — મેટે મન-નો મરમ
કેહ-નો ભંભેર્યો આવીયો — ભાંમીનિ-સ્યું સ્યો ભ્રમ ૨૦૮
ઇશ્વર વચ-માં આપણે — આદ્ય પુરુષ જે જંન
કહે તે દેખાડું પારખું — જિમ માને તાહરુ મંન' ૨૦૯

ચોપઇ

કંથ-તણે મન કપટ જ વસ્યું — હૈઇયડા-માંથી આવ્યુ હસું
'જોજ્યો મને રમાડે એહ — ડાહી સતી થવા-ને તેહ ૨૧૦
હું કીમ માંનુ ડાહિ આજ — સ્રી-ચરીત્ર કાંમીનિ-નુ કાજ
જો એક રંડા માનુ અમ્યો — કહું તે વાત કરો જી તમ્યો ૨૧૧
સતી સાચ તાહરું જો હસે — છેદું નાક તે સાજું થશે
તો સાચું મન માને માહરે — તો લાગું પાય સતી તાહરે ૨૧૨
સાંભલ્ય વાત ખોલી બેં કણું — ઘટીકા રાત્રી હજી બે ત્રણ
કહે પરમેશ્વર-આગલ વાક — સાજુ કરસ્યેં તાહરું નાક ૨૧૩
તો સાચી તું ને જુઠા અમ્યો — કહો પરમેશ્વર-આગલ તમ્યો' ૨૧૪

દુહા

નારિ કહે, 'સુંણુ, નાહલા — માહરે સીર શ્રીનાથ
કુંણુ મારી મકે મુઝ-ને — કુણુ અડાડે હાથ ૨૧૫
તેં નાસિકા છેદન કરી — પરહું ગાઢે પાપ
સહજ-માં સાજું થશે — કરસ્યેં ઇશ્વર આપ' ૨૧૬

સવાર થયો સહજ-મા મહરે ઉગ્યો સુર
કંથે જોઇ કાંમની તો નારી-માં ખરૂ નુર ૨૧૭
'માહરે હાથે મેં છેદિયું' કીધો અતિ ઉતપાત
માજું થયું એ સહજ-મા મોટી વપરીત વાત' ૨૧૮
પ્રદક્ષણા પ્રીતે કરી પાએ લાગ્યો પત્ય
અચિરજ પામ્યો અતિઘણું જોઇ શાંમા મત્ય ૨૧૯
'હુ અપરાધી તાહરો રામા-આગલ રાક
કરગરી બોલા પાથરૂં ખીમા કરો મુઝ વાંક' ૨૨૦

ચોપઇ

સુદરી કહે, 'એ મારું થયું એહ-માં તે મારુ શું ગયું
જો તું બેદત મહરું સીસ ચોઢત પાછુ ઉગામતે દીસ ૨૨૧
જેહ-ને છે સત્ય-નો આધાર તેહ-નેં મન નહી બીક લગાર'
ગયો કંથ ઉદર-કારણે કાઢ્યો પંથી-નેં બારણે ૨૨૨

'શ્રી-ચરિત્ર તેએ હવા હોય જેહ-નો પાર ન પામે કોય
જેહવી એક દેખાડી સાખ્ય કહે તો એહવા દેખાડું લાખ ૨૨૩
ડાહ્યા પંડિત લાયક બેશ શ્રી-ચરિત્ર તે ન લહે લેશ'
સેઠ કહે, 'સમઝા છુ અમ્યો ભલી પેર ભણાવી તમ્યો' ૨૨૪
માગી સીખ વદેસે વલ્યો વાહણ વ્યાપારિ-માહે મલ્યો
માનની-ને જઇ મલ્યો મીત 'સીખ્યો સર્વ ચતુરાઇ ચરીત્ર ૨૨૫
ઉણમ એહ-મા નથી કસી સઘલી વાત માહરે દિલ વસી' ૨૨૬

દુહા

કુયરી કૌડાપત્ય-તણી બોલ્યા વાણિ વીવેક
'લાખ વચન તે બોલની કહુ તુઝ અક્ષર એક ૨૨૭
કરે પાગ્યું પ્રેમદા કોકિલ શુંપિકા નામ
તે વરને હુ તો વરુ બીજા નુ નહી કામ ૨૨૮

કંથ જઈ એ માહરો રાજા, સાહ કે રંક
તે અમો સીસ ચઢાવીઈ સાચો અક્ષર અંક ૨૨૯
અવરનુ કહ્યું તો નહી કરું પ્રતીજ્ઞા ધરી એ પેંર
ગરજ હોઇ તરુણી-તણી તો જાયો ગુંણિકા-ઘેંર' ૨૩૦

વનીતા-પાસેં વેહવારીયો આવ્યો તે વેલાં તરત
'સાચું કહે સલક્ષણી જે પુછું વાયક વરત ૨૩૧
કન્યા પરણાવો જો તમ્યો તો રહું નગર-મુઝાર
નારિ કહે, 'ત્રણ વાત કરો તો પામો એ નાર ૨૩૨

ચોપઈ

પરનારી-તણો નહી રંગ ચોરી-કેરો ન કરે સંગ
જુઠુ જે જંન નવ બોલે બોલ એ ત્રણ વાત-માં જેહ-નો તોલ ૨૩૩
એ ત્રણ વાના મન-માં ધરે તે વરને એ વંનીતા વરે
તમો વીદેશી છો કુલ કથી પારખું તાહરું કીધુ નથી ૨૩૪
રહો નગર-માંહિં ખટ માસ કરું પરીક્ષા તારેં પાસ
લખ્યાં કરો તમો એ સંચ-ના સાખ્ય બોલ પુરણુ પંચ-નાં ૨૩૫
રાજદ્વાર-સુધી ખત લખો સાચી વાત ભાવેં તો ભખો
એ ત્રણ-માં હસ્યો અજાણુ તો ખોઇનેં જાસ્યો ચૌદે વાંહણુ ૨૩૬
વણુપરણેં કુયારા મરો વાણોતર મુલ-ખરીદી કરો
લખો ખત નેં તતખર થાયો નહિ તો ઘેંર પોતા-નેં જાયો' ૨૩૭
તાહરેં વલતો બોલ્યો સેઠ વનીતા તો રુડી છેં પણ વેઠ
સાચી-વાતેં સાં-ની રીસ કહેં તો ખત કરી આપું વીસ' ૨૩૮
આંણ્યો કાગજ, લખીયાં પત્ર સાખ્ય-મતાં સાધેં તે તત્ર
'પારકુ ધંન ને પારકી નાર સ્વપંન-માહે નહી વેવાર ૨૩૯
શ્રીચરીત્ર-તણા જે ઠાઠ ભણું સર્વ પુરાણેં પાઠ
એ ત્રણ વાત-માં જુઠો થાયુ હારુ વહાંણ, પાછો ઘેંર જાયું' ૨૪૦
લખ્યુ દેશ જાણીતે હોય ફરી ન બોલેં બે-માં કોય

હાવ-ભાવ નરિ તે કરે' નીમેખ-માત્ર એ તો નવિ ધરે' ૨૪૧
એમ કરતાં માસ વીતા ચ્યાર કરે' ઉપાય નમે'રી નાર ૨૪૨

દુહા

વણિક-પુત્ર વે'હવારિઓ નિત્ય-નિત્ય રમવા જાય
વાડી તીર સમુદ્ર-ની સી કહું સોભાય ૨૪૩
પોહોર એક રહે' પાછલો પ્રીતે' રમવા પે'ર
સમી સાઝે' સાથે' સહુ ઘણા હેત આવે' ઘે'ર ૨૪૪
ગુણીકા-ને' એક દીકરી રુડી રાજસ-રુપ
પુરુષ તે પરઠીયો (?) જેહવો ભારે ભુપ ૨૪૫
મરડી બાંધે મોલીયું પહે'રી અંગ અજાર
બાંહે' બાજુબંધ બહેરખા સઘલી સોભા સાર ૨૪૬
કેશ સોરંગી સીર પરે' જેવા-સરખી જાત્ર
રઠ લાગે' કો પુરુષ-ને' કામીનિ કુણુ જ માત્ર ૨૪૭
વાંણુવટી કૌતુક જુઇ કોડ પ્રકારે' કાંમ
આપ અશ્વ-થી ઉતર્યો આવ્યો તેણે' ઠાંમ ૨૪૮
'જય જય કૃષ્ણ' કરી મલ્યા ઉઠી બાંહ બેહુ હાથ
કરી વાત વીનોદ-ની સાહસમ'ધી-સાથ ૨૪૯
'કુણુ નગ્ર, કુણુ નાંમ છે' સ્યુ આ દેશે' કાજ
ઇહાં નીત્યે' આવું અમ્યો રાજ તો દીઠા આજ' ૨૫૦
'નાતજાત કો તમ-તણી સુંદર સાહરું' નાંમ
લેહણું છે ઇહાં કો-કને' મોટું તો તે કાંમ ૨૫૧
કાલ્ય આવ્યા આ દેશ-માં સાંભલી તાહરી ખ્યાત
પછિમ-દીશાઇ ઉતર્યો કરવા આવ્યો વાત ૨૫૨
શુકન સુભ અમ-ને' હસ્યે', મલવું તમ-સ્યું હોય
સદેસી-વાલો કો નથી અવર નહી દુજો કોય' ૨૫૩

ચોપઇ

'ભલે' કહ્યું તમે રુડી રીત્ય' પરસપરે' કીધી બહુ પ્રીત્ય
રમ્યા સોગઠી રમત્ય અનેક વખાંણ વદેરાં વીવધ વીવેક ૨૫૪

પડી રાત્ય તે તતખર થયા આપઆપણે ઉતારે ગયા
રમત રમીને મંદિર જાય આનંદ અંગ બેં-નેં નવ્ય માય ૨૫૫
'આવજ્યો નિત્ય માહરે બારણે' એકઠા ભોજન-ને કારણે'
'જો એવડું તમારું મંન તો આવીસ્યું એક જ દિન' ૨૫૬

ગુંણીકાઇ મન કર્યો વીચ્યાર 'કરું ચરિત્ર અધિક અપાર
લેચું છેતરી સઘલાં વાંહાંણ જો માહરી દેહ-માં છેં પ્રાંણ' ૨૫૭
તેહ ગાંમ-નો રાજા ધણી તેહ-સ્યું પ્રીત્ય ગુંણીકા-નેં ઘણી
તેહ-ના ગાંમ-ની ચરચા કરેં ડાટાં-સાટાં મન-માં ધરે ૨૫૮
ચ્યાર રત્ન અમુલીક કોડ જોતે ચીંતામણ-સરખી જોડ
એક દિવસ માંનનીઇ માગ જોયો લેવા-કેરો લાગ ૨૫૯
રાજ-સેજે રમવા-નેં ગઇ નરપત્ય-નેં મહાનીદ્રા થઇ
કાઢ્યાં આપ અગોચર રત્ન ડાટયાં બાહાર જરુરી જત્ન ૨૬૦
નારી નીદ્રા થઇ જેટલે મહીપત્ય મંન જાગ્યો તેટલે
'ઉપર આભ અગાસો હોય તસ્કર-વીદ્યા કરી ગયું કોય' ૨૬૧
જોર કરી જાગી કાંમિની વસ્ત્ર-વીસર્જન છે જામિની
પહરે વસ્ત્ર બંખેરી અંગ જુઇ રાજા સમીપે સંગ ૨૬૨
(વો)લાવી ગુંણીકા-ને ઘેર પછે કરી તસ્કર-ની પેર
પડો વજડાવ્યો બાધેં ગાંમ મુંકી ચોકી ઠામોઠાંમ ૨૬૩
'હાજી કાજી સેવક સર્વ પેદા કરી આપો એ દ્રવ્ય
મંદિર સહુ-નો લુટી લેઉ સુવીઇ સહુ સામંદ-નેં દેઉ' ૨૬૪
કરેં માસ-તણો વાયદો પુછે સહુ પુગ-માં કાયદો
પોલે ચઉટે ઘડીએ ઘડી બેઠા જાસુસ રાજા-ના છડી ૨૬૫

દુહા

કુંયરી જે ગુંણીકા-તણી પુરુષ-રુપે જે પેંય
નીશા એક મુદરત જતે આવી મીત્ર-નેં ઘેર ૨૬૬

'આજ અમ્યો કામેં રહ્યા નાવ્યા વાડી-માહેં
માહરૂં મન તમ-સ્યુ અટક્યું માટેં આવ્યો આહેં ૨૬૭
રમીઇ રમત સેત્રંજની પ્રીત્યેં બેંસો પાસ
ઘડી ચ્યાર છહ્ના ચીન ઠેં વલના જામ્યુ વાસ' ૨૬૮
આનંદ વીનોદ-કલ્લોલ સ્યું વીતો એક જ પોહોર
તે કુયર તતપર થયો 'જાયું ઠેકાણેં ઠોર' ૨૬૯

ચોપઇ

વલગો મીત્ર હુસે-થી હાથ્ય હશીનેં બોલ્યો તે-સાથ્ય
'સ્યું રણ-મા બેંઠા છો તમ્યો રાતેં નહી જાવા દેયું અમ્યો ૨૭૦
સ્યુ વાટ વનીતા ઘેર જુઇ કેં અગલક નાહના ઘેંર ગઇ
પરદેશી-નેં જેહ સ્યુ પ્રીત્ય તિહા વાસો રહેંવાની રીત્ય' ૨૭૧
રાજી થઈને રાખ્યો ઘેંર કપટ-તણી નવ્ય પ્રીછેં પેંર
સુભ માજમ સુદર દીધ લક્ષ સલામ કરીનેં લીધ ૨૭૨
તરસીબ તે તેજાના તણી ચઢેં કેંફ કાયા-મા ઘણી
આલસ આવેં મોટા અંગ પોઢેં જુજુઆ આપ પલંગ ૨૭૩
ભર નીદ્રા થયો જાહરેં તે રામા ઉઠી તાહરેં
છોડ્યો બચકો કરી જતંન તેહ-મા બાંધ્યા તે ચ્યાર રતંન ૨૭૪
નાખ્યા ઠેકાણેં તે ફરી જાણેં નહી કો જતનેં કરી
ચ્યાર પેસા બીજેં ભાગ ઘર-મા એક નમેરી નાર ૨૭૫
પુરુષ-વેશ મુક્યો પરહરી સુદર તે સો થઈ સુદરી
સકજ-મા મજ્યા છેં સોલ તરુણીઇ ચાવ્યા મુખ તબોલ ૨૭૬
બીલીફલ આકારેં ઉર જુવતી-કેરું જોબંન પુર
ઝલહલ જ્યોત્ય, તેજ અપાર કોટેં અમુલ્યક એકાવલ હાર ૨૭૭
રમઝમ કરતી આવી ત્યાહ એકાંતે ગેંહ સુના ઘર-માહેં
ધંધોલીને જગાડ્યો ધણી 'પરહરો નીદ્રા, આ સી ઘણી ૨૭૮
ચદ ચકોરવત જોઇ રહ્યો કામેં ઘેલો તે થઇ ગયો
'તમેં કુંણ કામે આવ્યા આ ઠામ અન્ધી ગત્ય અમ સ્યુ સ્યુ કામ ૨૭૯

માહરી છેં દેવાંસી દેહ પરનારી-સાથેં નહી નેહ
મેઠ-થી મીત્ર માહરો જાગસ્યેં વેં'હેં'વારભલા લોક-માં જસ્યેં ' ૨૮૦

દુહા

' સાહ-પુત્ર સમઝેં નહીં ઉલખેં નહી અજાંણુ
જે-માટેં તું ઇહાં આવિયો ધરીને પ્રીત પ્રમાંણ ૨૮૧
ભાનુચંદ ભુપત્ય-સમો તાત અમારો તેહ
દુહિતા નાંમે ડાહી ભલી નીર્મલ-સુત-સ્યું નેહ ૨૮૨
પોઢી હુ પલંગ પર સ્વપંન સાચુ હોય
બોલી કોયક દેવાંગના અવર નહીં તે કોય ૨૮૨ અ.
" સ્યું દુખ દે છેં સાહુનેં કરો વીવાના કાજ
આલીધંન આપ તુ આ વેલા-મા આજ ૨૮૩
પાંચ દિવસ-પુઠેં પરણજે તો પાંમે સુખ શરીર
કહ્યૂ કરેં નહીં કાંમીની તો ખોશો નારી નીર " ૨૮૪
ઉલટ થયો એ સાંભસ્યેં ન ગણી માઝીમ રાત્ય
આવી આલ્યેંધન-કારણેં વીપરીત થઇ છે વાત ૨૮૫
તે દેવી-પરતાપથી મલુ નહી મારગ કોયે
મેહેલી અંતરખ મોહોલ-માં અચરત અદકું હોયે ' ૨૮૫ અ.

ચોપઇ

કેંઇ ભર્યો નેં રુડી રાત્ય જુવતીની સ્યું જાંણેં વાત
એક દિવસ મલી'તી ઘડી તે તો વાત વીસારે પડી ૨૮૬
જતી જોગી ચુકેં છેં આંક ગરીબ બાલક-નો શો વાંક
તે નારી-સ્યુ કીધો નેહ ચુકયો પોતા-નુ ડહાપણુ દેહ ૨૮૭
બીજું કપટ ગુણકાઇ કર્યું દેઇ કલંક બાધું ધન હર્યું
તે ગુંણીકા-ની જે માત પાડી બુબ સેહેજે સાખ્યાત ૨૮૮
કરેં રાવલેં જુગતેં જાંણુ તે વેલા ફરાવી આંણુ
' માહરી કુંયરી-ને લેઈ ગયો તસ્કર કેહુ કો ચેંદા થયો ' ૨૮૯

ગલી કુંચી નેં ઠામેં ઠામ   મુકી ચોકી બાંધેં ગામ
પ્રાતસકાલ થયો જાહરેં   મ્યામા શોધ્ય જડી તાહરેં ૨૯૦
કર્યું રાવલેં જગતેં જાંણ્ય   વેંપારી લાવ્યો છેં વાહાણ
તેહ-નેં ઘેંર-થી ગુણીકા જડી   કલંક ચોરી તેહ-નેં ચઢી ૨૯૧
ગુણીકાઇ જઇ કીધો સોર   'ગુણીકા-નો જાર તે તાહરો ચોર
માહરા મન-મા એહવુ અડે   રતન આપણા એહ-થી જડે' ૨૯૨
રાજાઇ તેડાવ્યો પાસ   'વેપારી તુઝ નેં શાબાસ
એહવા કામ તમો કિમ કરો   નારી પીયારી હેતે હરો ૨૯૩
એહવુ કામ કરતા જો જત્ર   તો પ્રથમ મીદ લખી આપ્યો પત્ર'
'રાજા તું સ્યુ પુછેં છેં જોગ   ભોલો થયો તે માહરો ભોગ' ૨૯૪
ગુંણીકા કહે ,'એહ-ને ધન ખરુ   એ એકઠું ચોરીનેં કર્યું
ખોલો ખજાંનો એહ-ના ઠામ   લખો માલ જે દેખો દામ' ૨૯૫
વસ્તુ ભાવ જુઇ જેટલેં   રતન હાથ આવ્યા તેટલેં
ગુદરાવ્યો ગરથ રાજા-ને ઘણો   દીઠો માલ પોતા તણો ૨૯૬

શ્લોક

काके सौच द्युतकारेषु सत्य   क्लीवे वीर्यं मद्यपे तत्त्वचीता
सर्पे क्षाति स्त्रीषु कामोपशात   राजा मीत्र केन द्रष्ट श्रुत वा २९७

ચોપઈ

રાજા મીત્ર ન દિઠો કોય   જુવતી ને વશ જે જન હોય
રતન આપ-મંદિર થાપીયા   હવેં ડડ વાણીડ-ને આપીયા ૨૯૮
સુલી સોપવા માંડ્યો તેહ   દેવ-સરુપ દેવામી દેહ
મલી ખલક જોવા-ને આપ   આવ્યો કન્યા-કેરો બાપ ૨૯૯
તે નવિ જાણેં કાંઇ મરમ   તેહ-ને વાલો ઇશ્વર ધરમ
'મતવાદી તી માહ સુજાણ   તેણે ઉગાર્યો મુંઝ પ્રાણ' ૩૦૦
કાઢિ મુકયો કષ્ટ જ ઘણેં   'ના' વીશ દિશ હવેં અમ-તણે'
સાજુ વસ્ત્ર ન આપ્યૂ કન્યૂં   ખરચી નાંપી પોરો વસુ ૩૦૧
આવ્યા આણંદ-કેરેં પાર   મન માહે વારં કરે વીચ્યાર
'ખોઘો માલ ખજાનો ગરથ   ન મર્યો માહરો એકેં અરથ ૩૦૨

વેદ જાયુ હું વાગીઇ મુંકાવું કરવત કાસીઇ
પ્રાગે જઇ દેહ પ્રાજે કરું ભારે દુખ રુદે કીમ ધરું ' ૩૦૩
સંભારું છું માહરાં વાંહાંણુ રુદયા ફાટિ જાઇ પ્રાંણુ
જાતો 'તો કરવા એ કાંમ આવ્યો નગર ઉજેણી-ગાંમ ૩૦૪
દીઠી સોભા ધાયઠ ઘણી કીરત સાંભલી ગજાતણી
દીઠો સતવાદી સાખ્યાત કહિ મેં રુદયા-કેરી વાત ૩૦૫
તમ દીઠે તે દુખડું ગયું તમ દરસન-થી સુખડું થયું
નીસપાપ થયો હું આપ છુટો પાંચ જનમનાં પાપ ૩૦૬
રાજ કરો તમો આ વાસીઇ અમો કરવત-કાજ જાઉં કાસીઇ
પ્રયાગ-મધ્યે પાડુ પ્રાંણુ માગું એ વનિતા ને વાંહાંણુ ૩૦૭
આ ભવ તો નવિ પોતી આસ પેલા ભવ-નો પરઠુ પાશ ૩૦૮

દુહા

પંથી-નેં રાજા કહે ' તાહરું દુખ એ સહેલ
બમણો ધન અપાવું તુ-નેં રાખું માહરે મહેલ ૩૦૯
પરણાવું રુડી પદમની મન-ગમતાં દેયું માંન
નગરશેઠ કહો તો કરું કહો તો કરું પ્રધાંન ૩૧૦
કહો તો સેન્યા સજ કરું પૂરું વાંહાંણુ પ્રચંડ
બાંધું તિહાં જઇ રાય-ને તુ કેહે તો દેયું ડંડ ૩૧૧
લાવું ગૃણિકા-નેં ગ્રહી તાહરે પાય નમાવું શીસ
પરણાવું તે પ્રેમદા જો ગમે શ્રીજગદિશ ૩૧૨
બોલ તું બુધેં કરી જે કરવું હોઇ કાંમ
છશ્વર-આણુ નીર્ઘે કરું તો વીક્રમ માહરું નાંમ ૩૧૩
લેશ લાજ રખે કરો મન મુકી કહો સુખ
હરસીધ્ય હજુરી આપણે તે કરસ્યે તુઝ-નેં સુખ ' ૩૧૪

ચોપઇ

સુભ સાભલી બોલ્યો દુખી ' તુમ-વચને થયો હુ સુખી
કહો તમો તે ન કરું આંક જોતાં સાસ્રેં અમારો વાંક ૩૧૫

પ્રથમ લખી આપ્યુ જેટલુ ન પર્યુ કાઈ તેહમા તેટલુ
મે જાણ્યુ ચરીત્ર શીખ્યો લાખ સમઝ્યો નહી તેહમા હુ રાખ ૩૧૬
ભણાવનારીઇ આપ્યો ભેદ ભોલવીયો વનિતાઇ વેદ
પ્રીછુ છુ હુ માહરો પ્રાણ માહરે વાકે મે ખોહા વાહાણ ૩૧૭
જોગવરીયે લેઉ ધરમુર તો હુ સાહુકારનો નહી પુત્ર
વારવાર કહુ સ્યુ કથી અન્યા અધરમ કર્યો નથી ૩૧૮
એક કામ કરો જો તમ્યો તો તો ધીરજ રાખુ અમ્યો
જુવતીને જીતે નહી કોય તેહ થી ચત્રિ અધિકુ હોય ૩૧૯
હરે નારને પાડિ હોડ તો પોચે મન ના ચીન કોડ
આધો દેશ પુગરે માખ્ય ભુપત્ય મન થી ભાખે ભાખ્ય ૩૨૦
વાહાણ ગુણીકા નો ગરથ તો તો મરે આપણો અરથ
દુખ ધરીને જો કા જાય ભુડી ગડ કરે અન્યાય ૩૨૧
મુકી ઘો તે ગામ નુ નામ તમો તમારે વલગો કામ
સત્યવાદીને દુખ કિમ દેવુ પાપ ભાર માથે કિમ લેવુ ૩૨૨
તમ સરખો સતવાદી જાય દે ઘાત તો અન્યા થાય
તે દેસે નહી તાહરી આણ મુઝ માટે ખોશો કા પ્રાણ ૩૨૩
મુઝ સુત એક જ જીવ જાન તુમ હાથે થાય તો નરગ દાય'
રાજા કહે, 'સી ચીંતા કરો મુઝ પુઠે સુખે સંચરો ૩૨૪
છેતરી ન્યા, છેતર્યુ ગય તુઝને પરણાવુ એ ન્યાય
આપુ ધન સવાયુ તુંને તો જાણજે તું વિક્રમ મુને ' ૩૨૫
ખાલી વાહાણ અરાવીસ લીધ કરે પથ સવારે સીધ્ય
ઉપરે ઉતર્યો છે નાર જેહવુ માણસ તેહવો વેપાર ૩૨૬
ગોબર કેરા ગોલા ભર્યા પચ લાખ પુન્ય તે ભર્યા
અરાધ્યા જેહનો આ ઇ ભયા અનેખે અપર પાર ૩૨૭
જે દેશ સાથે છે કામ ઠીપ્યા વાહાણ જઈ તેણે ઠામ ૩૨૮

દુહો

વાડિ ઓડમા ઉતર્યો થયુ રાયને જાણ
'કો આવો પરદેશ થી વ્યાપારી લાવ્યો વાહાણ ૩૨૯

માનવ-સરીખો છેં નહી છો કો ડાહો દેવ
મલીયે તેને માન-સુ કરીયે રૂડી સેવ' ૩૨૯ અ.
ફિરત લોક કોડ કેહે સાચું માનુ વરત
સાથેં સામદ તેડીયા મલવા ચાલ્યા તરત ૩૩૦

કાજી કોટવાલ અમીર અતી રાજા નેં પરધાંન
વાંહાંણવટી-નેં જઈ મલ્યા દીધાં ઝાઝાં માંન ૩૩૧
ઉઠી અતી આદર કર્યો સિંહાસન સુભ-સાર
તિહાં જઇ બેઠાં રાયજી અનમુખ સહુ સરદાર ૩૩૨
ખબર પુછી એક-એક-ની દેશ-દેશ-ની વાત
આનંદ સહુ-નેં ઉપનો લીલા ખુબી ખ્યાત ૩૩૩
ગાંન-કાજ ગુંણીકા ગઇ તેડી પોતા-ની તાય
રામાઇ રાજા-આગલેં કરી દેખ્યાડ્યો નાચ ૩૩૪
સરપાવ આપ્યો સેઠ-નેં અર્ઘ અરખી એક
ઉપરેં અમુલ્યક પામરી જાંણી વાંણ્ય વિવેક ૩૩૫
ઉઠેં જિમ આદર કરી બેંસારેં ગ્રહી બાંહેં
ગયો સેઠ તે એકલો આપેં ડેરા-માહેં ૩૩૬
રુપા-કેરી થાલ-માં આપે ખંદરી પાંન
ઉપર પાંચ ગોલા ધર્યા મહિપત્ય-આગલ માન ૩૩૭
બીજા સામદ સાથ છેં ચ્યારેં ચતુર વીવેક
તેહ-ના મુખ-આગલ મુંકીયુ વસ્ત્ર નેં ગોલો એક ૩૩૮
બેં આપ્યાં પરધાંન-ને અચરજ પામ્યા સરવ
'ગોલા છેં ગોબર-તણા નથી એહ-માં કાંઇ દ્રવ્ય ૩૩૯
અમુલ્યક વસ્ત્ર આપીયાં તે તો છેં વેંવાર
ગાર-તણા ગોલા કરો અચરત એક અપાર' ૩૪૦

ચોપઇ

પ્રધાંન બોલ્યો વાચક નેટ 'સાંભલ્ય, વાંણુવટી તું સેઠ
વસ્ત્ર આપ્યાં તે ખુબી ખ્યાલ પણ ગોબર-ગોલા-માં શો માલ' ૩૪૧

વેંવારી કહે, 'સાભલ્ય, ભાઇ   પરદેશી-ને સી વડાઇ
જેહ-ની ગાઠે હોઇ જેહ   તાજમ તેહ-નેં કરસ્યે તેહ ૩૪૨
માહરે પુછ્યે એ હાથ-મા   તેં દેખાડી સહુ સાથ-મા
પર-મુલક જોવા આવીયા   ગરથ-માહે ગોલા લાવીયા' ૩૪૩
ઉઠયા સહુ આણીને નેહ   'અમારે મન અમુલિક એહ'
પરસપરેં કીધી બહુ પ્રીત્ય   ગજ-સોભા-ની જેહવી રીત ૩૪૪
ગયા સહુ પોતા-નેં વાસ   ગુંણિકા બેઠી તેહ-ને પાસ
માગી સીખ ગઇ જાહરેં   આપેં વસ્ત્ર ગોલો તાહરેં ૩૪૫
સલામ કરી ચઢાવ્યુ સીસ   ગઇ ઘેર આથમતે દીશ
સહુ-સહુ-નેં મંદિર ગયા   મન-માહે ચીંતાતુર થયા ૩૪૬

દુહા

ગોલો ભાગો ગોબર-તણો   દેઇ અતીસેં આથ
તેહ-માથી પછે નીકલ્યા   મોતી અમુલ્યક પાચ ૩૪૭
આમલા પ્રમાણે પોહુ અતી   ઉજ્વલ જાત્ય અમુલ્ય
તોલ તરાજીએ તેવડા   સઘલા છેં સમતુલ્ય ૩૪૮
પચવીસ પુન્ય ગય-નેં   દીઠા દશ પરધાન
પાચ-પાચ જણ સ્થાન-નેં   પામ્યા મન-થી માન ૩૪૯
બીજે દીવશે નગ્ર-નો   સેઠ સમીપેં જાય
અરસપરસ મલ્યા અતી   આનંદ અંગ ન માય ૩૫૦
ઉઠો તવ આદર કરી   સુપ્યો ગોલો હાથ
ડગલા દશ વોલાવા ગયો   સેઠ જાણીનેં સાથ ૩૫૧

ચોપઇ

સહુ-કો સહુ-ના મન-મા લહે   એકએક આગલ એં કહે
'સાહુકાર કો દેવ-સરુપ   કે કો નગરિ-કેરો ભુપ ૩૫૨
ભલે આવ્યો એ આપણે ગામ   જે સુપે તે કરીઇ કામ
સાહુમીક સતવાદી હોય   એહ-નેં રખે દુભો કોય' ૩૫૩

ગુણીકા કાલી-ઘેલી થઇ અમુલીક મોતી જોઇને રહી
એક દિવસ-માં વાર જ સાત આવે નીત્ય વખાણે વાત ૩૫૪
કરે ચરિત્ર દેખાડે હેત તન મન ધન સર્વ સમેત
પરદુખ-ભંજન વીક્રમ વીર ચુકે નહી મન દ્રઢતા ધીર ૩૫૫
સત્યવાદિ ગુંણુવંતો ઘણો સહોદર પરનારિ-તણો
પરદુખ-ભંજન-નેં કારણેં બાંધું કાંમ કરે બારણેં ૩૫૬

એક દિવસ છેં ગુંણિકા પાસ હેત-પ્રીતેં કરે છે હાસ
'એક ગોલો જો આપો મુનેં સ્ત્રી-ચરિત્ર ભણાવું તુનેં ૩૫૭
મુઝ-જેવી ભણાવણહાર સરખી નથી બાધિં સંસાર
તુઝ-માં સઘલી વીદ્યા મોટ સ્ત્રી-ચરિત્ર-તણી છેં ખોટ ૩૫૮
આગલ અરથ છેં એહ-નો ઘણો હું અધ્યારુ તે વીદ્યા-તણો' ૩૫૯

દુહા

સેઠ કહેં, 'સુંણ, સુંદરી પુરણ કહ્યું પવિત્ર
પુરુષ-ચરીત્ર પુરણ ભણ્યો તો સ્યુ કરુ સ્ત્રી-ચરિત્ર ૩૬૦
પ્રતાપ પુરુષચરિત્ર-નો અનમી મોટો આંક
સ્ત્રી-ચરિત્ર-નો ચારો કશો જેહ બચ્યારુ રાક ૩૬૧
સમુદ્ર-આગલ ખાબડું તેતર-ઉપર બાજ
તીમ નર-આગલ નારી-ચરિત્ર તે આવેં કુંણ કાજ ૩૬૨
સીહ-આગલ સીયાલ જમ વેદ-આગલ જમ ભેદ
નર-આગલ નારી-ચરીત્ર કરી સકે સ્યુ ખેદ ૩૬૩
નાંખી દે નારી-ચરિત્ર-નેં આવેં અર્થ સ્યેં કાંમ
પુરુષ-ચરિત્ર ઇહાં પરવરેં જાંણેં બાધુ ગાંમ' ૩૬૪

ચોપઇ

'પુરુષ-ચરિત્ર મોટું' કહેં રાય 'જાલવજે તાહરા મન-માહેં'
નારીચરિત્ર-નુ કહેં નારી નામ 'બીજો અરથ શેં આવેં કામ' ૩૬૫

'એ વાતેં લખ્યા કીજીઇ   કોલ સાત પરીયાનો દીજીઇ'
તેહ વાત-ની સાખ્યો કરી   ઉપર મોહર રાજા-ની ધરી   ૩૬૬
સાચવેં સહુ પોતાના મંચ   'આલ ન દે કો તેહ-મા પંચ
આપઆપણી વીધા જે હોઇ   તેહ-માં હરવી ન સકેં કોય   ૩૬૭

શુંણીકા કહેં, 'સાભલ્ય, માહાગજ   કરતાં વાત આવેં છેં લાજ
જે-ની પાસે જુવતી નહી જોડ   ખરૂ કલંક તેન્માથે ખોડ'   ૩૬૮
સેઠ કહેં, 'સાભલ્ય, સુદરી   તું જો ડેગ-માહેં ફરી'   ૩૬૮અ
મંદિર ગુણકા જુઇ જાહરે   આક-ઝમાલ દીઠું તાહરેં
ચ્યાર મંદિર નેં ચ્યારજ નાર   જેહવી પદમની-નો અવતાર   ૩૬૯
સોલ વરસ સરખી સુભ-રુપ   ભામીનિ કો ભલપણુ-નો ભુપ
કોટી-કોટી આભુપણ ધર્યાં   રતન અમુલ્યક હીરેં જડ્યા   ૩૭૦
જેહવી ઇદ્ર-તણી અપછગ   મોહની મદ-ભરી મછરા
સાક્ષાતકાર કો દેવી દામ   લજ્જ પામેં રતીપતિ કામ   ૩૭૧
મુકી માન પછેં આવી બાહાર   'ધન ધન, સેઠ, તાહરો અવતાર
અહ કાગ તમ-ને નાર્યો-તણો   પણ ત્રીચરીત્ર-નો મહિમા ઘણો'   ૩૭૨
'જખ મારેં છેં તરુણી તુ   પુરુષ-ચરીત્ર વખાણુ હુ'
લખ્યા લેખ પરઠણુ બંદ પેંગ   પાડિ હોડ શુંણીકા ગઇ ઘેંર   ૩૭૩
ચ્યારેં કામિની છે કામીનિ   જેહવી ભુતલ નહી ભામીનિ
શુણિકા જાણેં એહ-ની નાર   ભોલવાણી છેં, પસ્યો મન ભાર   ૩૭૪
'ચરિત્ર દેખાડું અપરમપાર   ઉતારુ એહ-નો અહંકાર
કલક ચઢાવુ પુર પ્રમાણ   ખૂંચી લેવું વ્યાપારી-વાંહાણ'   ૩૭૫

દુહા

આવ્યા વેહેપારી નગરના   દેખાડેં ભલી ભાત્ય
'વસ્તુ વોહારો તેં લાવીઇ   જેહ ગમે તે જાત્ય   ૩૭૬
કાઇક ન્યો કસ્તુરિકા   બેહેંકત દ્યો બરાસ'
'ગોરો હોય જો ગામટો   તો પ્રીત્યેં આવજ્યો પાસ'   ૩૭૭

ગયા દલાલ ગુંણીકા-કનેં કરેં વધાઇ વખાંણ
'કસ્તુરી-બરાસ-નાં વેચ્ય હવેં તું વાંહાંણ ૩૭૮
ખરીદાર મલ્યો ખરો મોહ-માગ્યાં લ્યો મુલ
ખુસ રાજાઇ ખપ કરો (?) લ્યો મુક્તાફલ અમુલ્ય ૩૭૯
ભાગ્ય ભલું તુઝ ભાંમિની મલ્યો છેં હવેં જોગ
અજર હવેં જો કરેં તો તાહરા ભોગ' ૩૮૦

ચોપઇ

ગુંણિકા કહેં, 'નહી વેચું અમ્યો ઘેંર બેંઠા સહુ રહેંજ્યો તમ્યો
તેડ્વા આવું તો આવજ્યો કુંણ કહેં છેં ડાહ્યા થજ્યો' ૩૮૧
રીસ કરી તે જાય દલાલ 'અપાવસું બીજા-નો માલ'
વીચાર કરેં તે ગુંણિકાય 'માહરી કુંણ દલાલી ખાય' ૩૮૨
છાંની આવી સેઠ જ પાસ કરેં હેત ઘણા-થી હાસ્ય
'સાત વાંહણ કસ્તુરી કોડ સાત બરાસ-તણી છેં જોડ ૩૮૩
હેત-પ્રીતેં અમે દીજીઇ માહરા સંમ સવેં લીજીઇ'
તાહરેં વેંપારિ ખડખડ હસ્યો 'નારી-સાથેં સોદો કસ્યો ૩૮૪
વેંપારની સ્યું જાંણો રીત્ય પરપુરુષ-સાથેં કરો જે પ્રીત'
ગુંણીકા કહેં, 'સ્યા બોલો બોલ ભારે મુલ અમારાં તોલ ૩૮૫
ખોયુ કે લાભ સવાયો ખાયુ ફરીયાદ એ વાતેં નવી જાયું
લખ્યાં ઘણાં તે વાતેં કરું પરીક્ષા સઘલી હઇડેં ધરુ' ૩૮૬
વ્યાપારી કહે ઉપદેશ 'બરાસ-કસ્તુરી-સાટેં સું લેશ'
હશી નાર બોલી તે જાંણ્ય 'ગોલા-નાં ભરી આપો વાંહાંણ ૩૮૭
ચૌદ વાંહાંણ એ ગોલા ભરો માહરા મંદિર-માં જઇનેં ધરો
બરાસ-કસ્તુરી આપું અમ્યો ખુસાલ થૈ તે લ્યોનેં તમ્યો' ૩૮૮
'સાંભલ્ય કાંમીની કહું છું કથી એ ગોલા-માં ગરથ જ નથી
ગોબર-ગોલા-માં નહી માલ એ વાત-માં પડો નહી ખ્યાલ ૩૮૯
તું જાંણેં કાંઈ એહ-માં ગરથ એ વાતેં સરેં નહી તુઝ અરથ
મુરખ-સાથેં મેલ નહી મલેં ઘેંર જઇ પડેં તું ગલેં ૩૯૦

સમંધ કરૂં નહી શામા-સાથ — ગોલા નવી સોપુ તાહરેં હાથ' ૩૯૧

દુહા

વનિતા કહે, 'સુણ, વાહણવટી	ફરી બોલે' ને કોક	
સહેંર-વચે' સુની ચડે'	દેખે' બાધા લોક	૩૯૨
ગોલા દયુ ગોબર-તણા	છાણાં-માટે' છેક	
લાખ વન લખી આપીઇ	વચ-માં ઈશ્વર એક'	૩૯૩
લખ્યા કનવ્યા લોક-મા	'ફરી બોલે' ને ફાલ	
ચડે' મહેંર-મા શુલીઇ	ખોયે ગરથ ને માલ'	૩૯૪
કસ્તુરી-બગસની	પ્રથમ આણી મોટ	
તાર-પછી ગોલા-તણી	પુરણ ભગવી પોઠ	૩૯૫
ગોલા નાખ્યા ગુણીકા-ઘરે'	જઈ સહેંર સહુ સાથ	
ભાગી જોયા ભામિની	હડકે' દીધા હાથ	૩૯૬
કઠામ-કેરૂં ગુબડું	સસરો વેંદ જ હોય	
ચોર-કેરી માવડી	મોહુ ઢાંકીને' રોય	૩૯૭
સહેંર સકલ વાતો કરે'	ટોલે' ટોલા જોડ	
'વાહી લીધો વેવારીઈ	માલ તે કોડાકોડ'	૩૯૮
રાડ રોઇ સકી નહી	મરે' નહી એકે' અરથ	
'જાંતુ થાઈ જો ગવચે	તો ખોહુ જીવ ને' ગરથ	૩૯૯
ઉપાય એક એહવો કરૂ	ચરીત્ર ગમાડુ આજ'	
કલક ચડાવુ કામીનિ	લોપાવુ એહ-ની લાજ	૪૦૦
પુરુષ-ચરિત્ર એહો કર્યું	તે જાંણો' માહરૂ મંન	
તિમ વીવા માહરી કલવુ	જુવતિ જેવુ જંન'	૪૦૧

ચોપઇ

નીસરતી વીચારી રીત્ય	પછી ગાડિ બમણી પ્રીત્ય	
જાય મંદર-મા મનના ધરે'	નાગરીઓ નૃત્ય જ કરે'	૪૦૨

ચ્યાર સેઠાણી નેક જ તણી ॥ કીધી પ્રીત્ય અલેખેં ઘણી
સુતાર-નેં વશ જીમ પુતલી ॥ કીધિ વશ તીમ થામા સુતલી ૪૦૩
સહીયરપણુ-નો કીધા રંગ ॥ સુપુ તંન મંન ચારે અંગ
'તું કહેં તારેં જમીઇ અન ॥ તાહરી સાથેં બંધાણું મન' ૪૦૪
ચ્યારેં વશ કરી લય-લીન ॥ જીમ જલ-નેં વશ હોઇ મીન
હેત દેખાડી બોલી બોલ ॥ લીધા ચ્યાર જણી-ના કોલ ૪૦૫
'જે તમ્યો ગખો માહરી મામ ॥ હું કહુ તે કરો એક કાંમ
એક પુરુષ જે લાવુ અમ્યો ॥ તેહ-નેં રત્ય રમાડો તમ્યો ૪૦૬
તો સાચી સહીયર માહરી ॥ હું જનમ-જનમ દાસી તાહરી'
'અરે ભુંડી, મેં કિમ થાશેં કાજ ॥ રહુમ્યેં માહરી તે કિમ લાજ ૪૦૭
તુઝ-નેં તો કિમ ના કહેંવાય ॥ કોયક દિવસેં કરસ્યુ ઉપાય'
તે વાત-ની પ્રતીજ્ઞા કરી ॥ હરખી હઇડા-મા સુંદરી ૪૦૮

બેઠો છે કાછ એક દીસ ॥ ગુંણીકાઇ નામ્યુ જઇ સીસ
હરખેં તાલી દીધી હાથ ॥ બોલી સુભ વાણી તે-સાથ ૪૦૯
'વાણુવટી-નેં નારી એક ॥ પદમની-થી વડો વીવેક
તેહ-નેં હાથ કરી મેં ઘણી ॥ તે-આગલ સ્તુત કીધી તુમ-તણી ૪૧૦
એક દિવસ તે આગલ ધરું ॥ સફલ જનમ તમારો કરું
ભામીનિ ભોગવીનેં આવજ્યો ॥ મોતી દસ-વીસેક લાવજ્યો' ૪૧૧
તે ઠેંકાણેં તો પામી માન ॥ ગઇ જિહા બેઠા છેં પરધાન
તેહ-નેં પણ એ રીત્યેં કહ્યુ ॥ વખાણુ સાભલી મનડું થયુ ૪૧૨
કર્યાં કોટિધા લખ્ય વખાણુ ॥ મ્રેહ વેદ વગાડ્યા બાણુ
તેહ-નેં વચન દેઇનેં ગઇ ॥ અમીન-તણેં પાસેં જ રહી ૪૧૩
તેહ-નેં પણ કીધો પ્રતીબોધ ॥ 'કામ તમારું કરો તે નોધ'
ખાત કરી લગાડ્યો ખ્યાલ ॥ 'કામીની ગઇ જિહા છેં કોટવાલ ૪૧૪
તેહ-નેં પણ ઉપજાવ્યો નેહ ॥ પરવશ કીધો તે-નો દેહ
કરી વાયદો બીછિ પેર ॥ ગઇ ગુણિકા પોતા નેં ઘેર ૪૧૫

બીજો દિવસ થયો જાહરેં   તરુણી ડેરે ગઈ ત્યાહરેં
હેત-પ્રીત-થી વલગી ગલેં   'વચંન આપણું ક્યારેં પલે' ૪૧૬

દુહા

કર જોડી કામીનિ કહેં   'માન્યુ માહરુ મંન
કાલ્ય તેડીનેં લાવજ્યો   છે એકાદશી-નો દંન   ૪૧૭
અમારો નેહ ઉછવ કરેં   કાલેં વાડિ-માંહ
સુંદરી-સાહસુ જુઇ નહી   ના'વેં મોહલ-નેં માંહ   ૪૧૮
તેડી લાવો તેહ-નેં   જેહ-નેં અમન્યુ કોડ
ગત્ય રમાડુ રંગ-મા   હાર-જીત્ય ની હોડ'   ૪૧૯
એમ ચતુર ચ્યાર-નેં   કર્યો થાપ એકાત્ય
કોહો કોટો-ની કહેં નહી   ભાગી નહી મન-બ્રાત્ય   ૪૨૦
ગત્ય પડી છેં રીઝ-મા   ઉછવ માડયો આપ
ગઇ શુંણીકા પછેં તેડવા   છેહા રચ્યો છેં ઠાઠ(પ?)   ૪૨૧

ચોપઇ

એ વાત તો તેહ-ને સહેંલ   જુજુઆ માનનીયોના મહેંલ
એક ઘડી-નેં અંતર થઇ   પ્રથક પ્રથક તેડીનેં ગઇ   ૪૨૨
દ્રષ્ટેં જે જુવતી-ને જોય   મુગ્ધાજન રહે મન મોહય
ભામીનિ કહેં, 'ભલે' આવ્યા તમ્યો હેત પ્રીતેં તેડાવ્યા અમ્યો   ૪૨૩
ભુખ્યા હો તો ભોજન જમો   રમત્ય એક ગોનહા-ની રમો
પછેં રમજો રંગેં રાત્ય   પોચાડું મંદિર પરભાત્ય   ૪૨૪
રમત્ય રમતા હારુ અમ્યો   મણુગાર સોલે લેજ્યો તમ્યો
તમ્યો હારો તો કરો સલામ   મુલ-ખરીદી કરુ ગુલામ'   ૪૨૫
નાખી ભુરકી મોહ-ની તરત   બોલ બોલીનેં કીધિ સરત
હાથ અક્ષર લખાવ્યા પત્ર   ચ્યાર પુરુષ ચ્યાર ગમા જત્ર ૪૨૬
માંડી રમત્ય પાસા ચોપાટ   એક-એક વખાણું વાટ
વીક્રમનેન્ય-નણુ જંન હોય   તેહ નેં છતી ન સકેં કોય ૪૨૭

જેહ-નેં આગીયા-નુ બલ પુર — હરસીધ જેહ-નેં હજુરાહજુર
તેહ-તણાં ચરીત્ર જ કલેં — તે શ્રષ્ટ બ્રહ્મા-ની-માં નવ્ય મલેં ૪૨૮
પોહોર એક બે રમતાં થયા — 'હાર્યો' મુખ પોતા-નેં કહ્યા
વસ્ત્ર આભુષણ ખુંચી લીધ — બાંધીનેં ચોહો મેખાં કીધ ૪૨૯
નીશા પોહોર રહી જાહરેં — બેંસાર્યો હોડી-માં તાહરેં
'બેટ-મધ્ય ઠેકાંણું ઠાંમ — ઘો કારાગ્રહ તેણે ગાંમ' ૪૩૦

તે વેલાં એક કૌતુક હોય — તે તો અન્ય ન જાંણેં કોય
ગુંણીકા રાજા-પાસેં જાય — વીવધ પેંર વધાઇ ખાય ૪૩૧
'કહુ તુઝ-નેં એક અંકોર — સાહુકાર એક દેખાડુ ચોર
કરે જે વાંહણ-તણો વ્યાપાર — તેહ-નેં ઘેંર ચતુરા છેં ચ્યાર ૪૩૨
વ્યાપાર તે ગુંણીકા-નો કરેં — દ્રવ્ય લોક રુડાં-નો હરેં
બાધા સહેંર-નો લીધો દ્રવ્ય — લુટયા લોક વ્યાપારી સર્વ ૪૩૩
દીવાંન તાહરો દાઢી જાય — વ્યાપારી સ્ત્રી-સાથેં ચ્યારેં ખાય
આજ બન્યો તમારો દાયો — નવિ માનો તો જોવા જાયો ૪૩૪
નીશ્ચે ચ્યારેં છેં ઘર-માય' — ઉઠેં રાજા તતખર થાય
ચતુરા-વચંન માંન્યુ છેં ચેંત — પરવરીયો તે વેલા પંથ ૪૩૫
એકાદશી-નો ઉછવ થાય — આવ્યો તિહા નગર-નો રાય
મહિપત્ય બોલ્યા મગ્ડી મુખ — દાવો-સાથ ધરીનેં દુખ ૪૩૬
'રાંત્ય મધ્ય ઘણેરી ઘોર — તુઝ ડેરા-મા માહરો ચોર
અપલક્ષણ ઘણુ તુમ ઘેંર — પ્રીછયો સર્વ તમારી પેંર ૪૩૭
પવિત્ર જાત્ય કરો પાખંડ — મોટા માણસ-નેં શો દંડ'
તાહરેં બોલ્યો સેઠ સુજાંણ — 'એવડી સી અમ-ઉપર આંણ ૪૩૮
અમ ઘર અવગુંણ એકે ન હોય — કા માઠું બોલો તમો મોહચ'
રાજા કહેં, 'લખ્યા તે કરો — અહંકાર એવડો તે શો ધરો' ૪૩૯
શીવ-સાનિધિં લખીયો લેખ — વાર ન લાગી પલક જ એક
'અન્યા દેખું તો દંડ જ દેયુ — વાહાંણ માલ ખુંચીને લેયુ' ૪૪૦

કહે શેઠ, 'સંભલ્ય, રે રાય   એ સાચો કહો ઉપાય
કાવીતરું ન હોઇ મુઝ ઘેર   તાહરી સી કરવી તો પેર' ૪૪૧
રાજા કહે, 'સુંપું તુઝ રાજ્ય   કરું દેશ અમારો તાજ્ય'
તે પંથે પ્રમાંણ જ કર્યું   સાચ્ય સાહ-ની ધારણ ધર્યું' ૪૪૨
ડેરા જોયા વ્યાપારી તણા   ખોલતાં નવી રાખી મણા
પર માણસ નહી કો ત્યાંહ   કન્યો પડચો વીચ્યાર મન-માંહ ૪૪૩
'કરો છો જુઠા પાખંડ   શો તમારો ઘટે છે દંડ'
કર જોડીને રાજા રહ્યો   પ્રતીઉતર તેહ-નો નવિ થયો ૪૪૪
હાહાકાર નગર-માં થયો   રાજા હારી ઉભો રહ્યો
વાહાણવટીઇ વીચ્યારું મંન   'આ નગરી-નો એ રાજંન ૪૪૫

દુહા

અમ્યો દંડ શો દીજીઇ   પર-મુલકી પર-ગાંમ
દીવો કરો એક દેવ-ને   સાચ શીવ-ને ઠાંમ' ૪૪૬

ઘ્રતનું ભરીયુ કોડીયુ   કીધો દીપક વાદ
પેઠો એકલો પુરપતિ   દીધો સીવ-પરસાદ ૪૪૭
ચઢ નગર જુગતે જુઇ   નગર એહના લોક'
દીવા-થી છુટો દેશપતિ   ભમીયો મહલો શોક ૪૪૮
વીર હકાર્યો આગીયો   બાંધી લીધો રાય
મુંકયો અંતરિખ તીહાં જઇ   અગ્ણવ-ખાડી-માહે ૪૪૯

ચોપઇ

દેશ-માં પેંઠા ઠાહરા   વીલાપ એહવા લોકે કર્યા
'એ અધરતું દીધુ કાજ   કીહાં ગયા મહીપત માહારાજ' ૪૫૦
હાનુ દેપડ મીવ-નુ હોય   મનુષ નાંમ ન દીઠું કોય
અચીરજ પામ્યા સર્વે લોક   કલંક ચઢાવ્યુ એહ-ને ફોક ૪૫૦અ
'સાચા માણસ-ને જુઠો કહ્યો   તેણુ કોપ ગીવજી-નો થયો'
પાચેં પાટિ (?) કેગે નાગ   કરપાંત કરે તીમ નઇ હાહાકાર જાણે

'કોણે માર્યો, કોણે હર્યો' વીલાપ એહવા લોકે કર્યા
'આપણ દેખતાં પેંહા રાય તે અલોપ તતખીણ-માં થાય' ૪૫૨
'સાહા સતવાદી' ચાલ્યું નામ લાગે ફાગ બાધું તેહ-નેં ગાંમ
પેલા ચ્યાર રાખ્યા આંચ-માં સુંપ્યો રાય તેહ-નેં પાંચમા ૪૫૩
બોલ્યો એ જ્યોધો મહાધીર 'તમ-નેં બોલસ્યું અરણવ-નીર
તમારાં કૃત ભોગવસ્યો તમ્યો ઉંડે દ્રહ બેઠીસ્યું અમ્યો ૪૫૪
ચ્યાર દિવસેં ચતુરદસી-નો જોગ આપીસ્યું ભવાંની-ભોગ'
રાખ્યા એમ અગોચર ઠાંમ કોય ન જાંણે એહ-નું નાંમ ૪૫૫

પુત્રી જે નગરસેઠ જ તણી જેહ-માં ચાતુરી છેં અતીઘણી
પ્રાક્રમ એહ-નાં અપરમપાર કરવો તેહ તણો વીચ્યાર ૪૫૬

દુહા

એક દિવસ તે વાંહાંણવટી આપ વીચ્યારે મંન
'જાયુ ગોકરણેં જાતરા તીહાં થાસ્યેં દશ દંન' ૪૫૭
કરી કાંમીની કારમી પુરુષ-તણે પ્રમાણ
આભુપણ અતી સોભતાં સીહ-લંકી સુજાંણ ૪૫૮
વસેં જીહાં વીવહારીયો કન્યા-કેરો બાપ
તેહ-તણે મંદિર ગયા વાહાંણ-વેપારી આપ ૪૫૯
'જગત જાય છેં જાતરા પુરણ ધરીનેં પ્રીત્ય
મન અમારું તે થયુ રુડુ કરવા રીત્ય ૪૬૦
જુવતી ઘેંર જોખંનપણેં અમ્યો પારકે દેશ
સાથેં તેડી નવી સકું લાગ ન દેખુ લેશ ૪૬૧
રત્ન એક ઘડા જેવડું જ્યાંહાં ત્યાહાં નવી સુંપાય
માટેં તમ ઘેંર આપીયું ઘોનેં આજ્ઞાય' ૪૬૨
નગરસેઠ કહેં, 'સાહ, સુંણુ ભલેં આવ્યા આ ઠામ
માનની મુંકો મુઝ ઘરેં કરો તમારા કાંમ' ૪૬૩

સુંદરી શામા એઠ-ઘરે' ગયા જાતરા-કાજ
તીહાં કૌતુક ન્યું નીપનુ જાણે સહુ-નુ 'રાજ ૪૬૪
કન્યા વન્મ જ તેર-ની રામા રૂપ-નીધાંન
સુખ્યાં સેઠાંણી તેહ-ને' દેઇ આગ્ના માન ૪૬૫
અધીક હેતે' રાંમા રહી કુંયરીના મંદિર-માહ
એટલે' રમવા-કારણે શુંણીકા આવી ત્યાહ ૪૬૬
દીઠી રંભા અપ્સરી જેહવી વાડી-ની વેલ
હાસ્ય-વીનોદ હેતે' રમે' કરે' રંગ-ની રેલ ૪૬૭
શુંણીકા ગર્વ મુકી રહી જોઇ અતી રુડા અંગ
મન મેલાવ્યુ માનની રામા-સાથે' રંગ ૪૬૮

ચોપઇ

કોટી પ્રકારે' કીધી પ્રીત્ય રાજમાર્ગ-ની જેહવી રીત્ય
એકએક-વીના તે મરે' 'સહીયર, સહીયર' મોઢે' કરે' ૪૬૯
અધીક હેત દેખાડ્યા દાઠ દીવસ એમ વીતા છે' આઠ
શુંણીકા આવી લાગી પાય્ય 'માગુ' એક જરૂરી જાય્ય ૪૭૦
સાચી પ્રીત્ય હોય મુઝ-પે'ર તો ભોજન-કાજ્ય આવો મુઝ ઘે'ર'
કેહે સેઠાણી નમ્રતા નાર 'રેહે નહી એ વાતે વેવાર ૪૭૧
અધીક જાન ગુણકા-માં અટે કલંક માહરે' માથે ચડે'
તમ લોક-નો નહી વિશ્વાસ પ્રીત કરાવી નાખે પાસ ૪૭૨
જાયે વાહાણવટી-નુ તોલ જાયે માહાન બાપ-નો બોલ
માટે' મંન વીચારો તમો એ કામ કંમ કરીએ અમો' ૪૭૨ અ
ગુણીકા તો સઠ લોકને' સ્ત્રી ફરી ફરીને' તે જક કરી
જુવતી બોલી જોડી હાથ 'વનંતા સઇઅર સાભલ વાત ૪૭૩
આ સાહુ-પુત્રી જમાની કરે' તો અર્થ તાહરો કાઇ સરે'
જેહવી ઉદા લીજ આપ-મા તેહવી રુપે' મંદીર-માં ૪૭૩ અ
પન્ડે સમમ્યા ઇ તે પેર તો હુ આવુ તાહરે' ઘેર'
સાહ-બેટી કહે' 'નાભસ્ય બેંન આગ્ના મ્યાં કરે' છે' મંન ૪૭૪

કદાચિત જો રાખે તને તો તારો વર વરસ્યે મને
તાહરે ઠાંમે જાસ્યું અમ્યો જો એક રાતી-માં મરસ્યો તમ્યો' ૪૭૪અ
મોકલી માંનની કષ્ટે ઘણે એક શત્ય ઘેર ગુંણીકા-તણે
જીમ ઘેર આવ્યા હોઇ દેવ કરી સર્વથા એહવી સેવ ૪૭૫

દુહા

એટલે ઘેર ગુંણીકા-તણે આવ્યો જોશી જુહાર
લાવ્યો ભેટ ભાવે કરી. એક અમુલક હાર ૪૭૬

ચોપઈ

અભ્ર-માં હોઇ ઇંદુ જીમ તેણે તરુણી દીઠી તીમ
તેણે પુછી લીધો પાર ઉલખી વાહણવટી-ની નાર ૪૭૭
'તાહરે માહરે સાચી મીત્ર હોય તો કાંઇ રમાડ્ય ચરીત્ર
વલી આપું લાખેણી લાંહાંણુ જનમજન્મ-નો થાઉં વેચાંણુ' ૪૭૮
સંતોસી બેંસાર્યો બાર ગઇ એકલી ઘર-માં નાર
હાર દેખાડ્યો હેતે કરી જોતા આંખ્ય સહુ-ની ઠરી ૪૭૯
સેઠાંણી કહે 'રુડો હાર મુલ કરાવો ભારોભાર'
તારે ગુંણીકાઇ નામ્યુ શીશ 'વાત કરતે નવિ કરસ્યો રીસ ૪૮૦
કરો પ્રતીજ્ઞા જેહ-ની તમ્યો મુલ હારનુ કહિઇ અમ્યો
વલસ્યે વનીતા એક જ વાર તેહ પેરે કરી લ્યો હાર' ૪૮૧
ભોલવી તે ભાગી મન-ભ્રાંત્ય તેડ્યો જાર આપે એકાંત્ય
રહિ ગુંણિકા આપોપે દુર કરાં બેહુ-ને હેતે હજુર ૪૮૨
'કીહાં-થી હાર લાવ્યા છો કંમ સાચું કહો-ને માહરા સંમ'
'તસ્કર-વીદ્યા શત્યે રમું (કરું?) દેખુ દ્રવ્ય તેહ-નો હું હરુ ૪૮૩
આપુ છું નિત્ય એહ-ને હાથ સંગ કરું છું ગુંણીકા-સાથ
ચેંતવું તેહ-ને મારું ઠાંમ લેઇ સકે નહી કો માહરું નામ' ૪૮૪
લીધો પાર તેહ-નો અંકોર 'ચંડાલ જાત્ય દિસે છે ચોર
તસ્કર મારે પાતીક જાય સુખ સાતા તે સહુ-ને થાય' ૪૮૫

કેટ્-થકી નિદ્રાવશ કીધ કર-માહે'-થી પાલી લીધ
ચેતાડી માર્યો તે ધીગ નાખ્યો ઉદ' અન્ણુવ-નીર ૪૮૬
માવીડ-થી અશેપ જ થયો પાછો પુમ્પ થૈને' ગયો
વનીતા-વેપ તજીને' વર્યો એક પોતાના-ને જે મર્યો ૪૮૭
કામ કર્યુ' તે પોતે કહ્યુ માભલતા-મા સિનલ થયુ
એ આગીયા-તણુ જે કામ શ્રી-નામરૂપ ધરુ જે નામ ૪૮૮

પ્રાતુઃકાલે ગુણીકા જઈ હાલુ ઠામ દેખીને રઈ
એક વાત ન સુણી પે'ગ આવી નેઠ-પુત્રી-ને ઘેર ૪૮૯
'વીપરીત થઈ આપણે' વાત થયો અતીને' મહા ઉતપાત
જાગ એક જુવતી લેઈ ગયો અન્યાય આપણે' મીગ થયો' ૪૯૦
તે નારીઈ હાથ જ ઘન્યા વનીતા-બોલ મન-માહે' વમ્યા
એન્લે' જાતગ પુન્ણ કરી આવ્યો સાહ તે પાછો ફરી ૪૯૧
'નગ-એક એ પુન્ય તાહરુ' મોકલ્યો ઘે'ર માણુસ માહરુ'
ગયો બાપ બેટી-ને પાસ 'સુદગ તુઝને' છે' માણસ ૪૯૨
સામરવામો આપણ કીજીઈ કવચેગ કામીનિ દીજીઈ'
એકે' નવી સુણે' તિહા બોલ બોલ્યૂ તરુણી આપે તોલ ૪૯૩
આલપ'પાલ તાતે' નીરખીયુ પુત્રીનુ કારણ પરખીયુ
'જબાપ દીધા-નો ગ્યો ઠામ બોગ કહેસ્યે બાધુ ગામ' ૪૯૪
ગદગદ-કંઠ થયો તે ઈશ આવી બોલે' સુકયુ નીશ
'જીવ-જીહાન માહરા ઘરબાર માલ-ખજાના ને વ્યાપાર ૪૯૫
શ્રી પુત્રી માણુમ માહરા એ સર્વે' વેચાણુ તાહરા
અમ્યો અપરાધી તાહરા ગક પરયો સમુદ્રવત માહરો વાક' ૪૯૬
હીન દિન બાદ બોલ જ કર્યા દાના પુરુપને આવી દયા
જીત્યુ બાધુ અધવુ નામ પરમાન્ગી પરાવ્યુ નાન ૪૯૭

બાધ્યા'તા અન્નવ-મા પાય દેવા માડી અન્ની આય
માટ્યા બે વવા અન્ણુવ-નીર મુકી માન ને' પૂરના ધીગ ૪૯૮

'જે કહો તે અમ્યો દીજીઇ — જીવત-દાંન અમ-ને' દીજીઇ
જીવાડો પરમેશ્વર-પ્રીત્ય — જાંણી અમ-ને' રંક જ રીત્ય' ૪૯૯
લખી આપ્યાં પાંનાં પત્ર — ઘરઘર વાદ તરુણી-સ્યું તત્ર
સાખી શ્રી-સુરજ-ને' કર્યા — અહંકાર સહુ-કો-ના પરહર્યા ૫૦૦
પછી નીશા આપે' જાહરે' — સીવ-દેહરે' મુંકયા તાહરે'
થયું નગર બાધા-માં જાંણ — ઘેંરઘેંર વરત્યું કલ્યાંણ ૫૦૧
વધાવ્યા મોતી જાહરે' — કહ્યું વચંન તેણે' તાહરે'
'અમ્યો અજાંણ જુઠા છું આલ — આ સર્વ વાંહાંણવટીનાં માલ ૫૦૨
રાજપાટ એહનું શું ણ ગાંમ — સેર અંન આપે' તો કાંમ
આવ્યા જીવતા આપોઆપ — એ પુન્યવંતતણો પરતાપ' ૫૦૩
કહે' સેઠ 'કાં દુખીયા થાયો — સહુ સહુ-કો-ને' મંદીર જાયો
ખાયો પીયો ને' ખુશી કરો — પ્રજા-પુત્ર-માંહે' પરવરો' ૫૦૪
સહુ સહુ-ને' પોચાડયા ઠાંમ — શુંણ કેહ્યો છે' બાધે' ગાંમ
આવ્યો પાસ નગર-નો રાજ — ધરતો મન-માંહે' બહુ લાજ ૫૦૫
'ખીમા અપરાધ અમારો કરો — પુત્ર કરીને' બાંહે' ધરો'
મેહલાં-માંથી આવ્યા ચ્યાર — થયા પુરુષ જે નીરમલ નાર ૫૦૬
સણગાર ઉતાર્યા તજીયાં રુપ — દીઠા પુરુષ કો ભારે ભુપ
અચિરીજ દીઠું અધિકું આજ — બોલ્યો તવ નગર-નોં રાજ ૫૦૭

દુહા

'કુડ કર્યું' શે' કારણે' — જીત્યા નેટ નરેશ
કીયા દેશ-ના અધીપતી — પરવરીયા પરદેશ ૫૦૮
વીક્રમસેન-થી વડાં — કરતા દિશો છો કાંમ
અમ-ને' ઉલખાવો તમ્યો — જે રાજ-તણું છે' નાંમ ૫૦૯
ઇંદ્ર અવતાર આપે' ધર્યો — કે' અર્જુન કે' કરણ
કે' હરિચંદ કે' બલ હુયો — છો કો અસરણ-સરણ' ૫૧૦
ભાવ ભક્તા દિઠી ઘણી — મેહલ્યો અતી અહંકાર
પ્રગટ નામ પોતે' કર્યું — સાંભલતે' સંસાર ૫૧૧

ચોપઇ

'અતીસુદર ઉજેણી રુપ ઇંદ્ર-પુત્ર વીક્રમ ભડ ભુપ
પાલે લાડ જે પરજા-તણાં આવે માંણસ દુખીયાં ઘણાં ૫૧૨
વાહાણ-પુત્ર આવ્યો એક સુખા દાવાદલ-થી અધીકો દુખી
થયુ સેવક-ને જગતે જાંણ પુછયુ તેહ-ને પ્રીત-પ્રમાણ ૫૧૩
તેણે કહ્યૂ બેઠો મુઝ વાત વીવા વખાંણ કરી તે ખ્યાત
કન્યા વખાણી તાહરે ગામ નગરસેઠ-ઘેર સુદર નામ ૫૧૪
એહ-નો તાત તો સ્વર્ગે ગયો મન-માં હરખ અધુરો રહ્યો
પરણ્યા-ઉપર પ્રીત-પ્રમાણ અનાસકસ્તુરી-ભરીયા વાહાણ ૫૧૫
આવ્યો દેશ તમારે તેહ નારી-ઉપર જેહ-ને નેહ
વીવા તો નારિ-ને હાથ તે વેચાણી ગુંણિકા-સાથ ૫૧૬
ભાવ ધરી ભક્તિ-મા ભર્યો માનનીને દ્રવ્ય આપી મર્યો
સ્ત્રી-ચરિત્ર દેખાડી દીધ માલ ઉતરી ખુંચી લીધ ૫૧૭
સુલી દેતા તા એહ-ને સેઠે ઉગાર્યો તેહ-ને
આવ્યો આવન્દા ભલીયુ થયુ મુઝ-ને દુખ માંડીને કહ્યૂ ૫૧૮
"પરણાવુ પદમની અરથ તેહ-થી બમણો આપું ગરથ"
એહનુ મન ન માન્યુ અતી 'તાહરું ધન ન લેયુ રતી ૫૧૯
માહરો માલ ને માહરા વાહાણ પરણું સુંદર નાર સુજાંણ
તે ગુંણીકા-ને દંડ જ દેયુ માલ ઉતરી તેહનો લેયુ ૫૨૦
એ વાતે માહરું દુખજ જશે સો પ્રકારે શાતા થશે'?
એહનું દુખ સુંણી આવીયો પરકાજે વાહાણ લાવીયો ૫૨૧
સ્ત્રી-ચરિત્ર મનાવ્યા માંન કરી હલવી જિમ પીપલ-પાન
પરદુખ ભંજન-ને કાજે આવ્યા દેશ તાહરે આજે" ૫૨૨

દુહા

'પાએ લાગ્યો પુરપતિ 'ધન ધન માહરો દેશ
ધન છે આ નગરને દીઠા નીરમલ નરેશ ૫૨૩

જયજયકાર જશ હુયો જયકારેં જયકાર
કાને કીરત જેહ-ની તે આવ્યા આ ઠાર ' ૫૨૪
નગરસેઠ ને નરપતી પુરપતી-નો પરધાંન
કન્યા-ની કંકોતરી દેઇનેં ગ્રાઆં માંન ૫૨૫
હીરા સમુદ્ર-ભેટ-ના નીલ મણી નવ લાખ
ભેટ કરેં તે ભુપ-નેં સ્વપને નહી જે સાખ્ય ૫૨૬
પાંચ લક્ષ તો પીલાં મણી સ્વેત મણી લખ સાત
રક્ત મણી શાંમ મણી વીસ લક્ષ-સુ વાત ૫૨૭
સાથેં જે આમંદ હતો વેપારીયા-નો તંન
તરુણી ત્રણ પરણાવીયો માણી મનાવ્યુ મન ૫૨૮
પ્રથમ પુત્રી પ્રધાન-ની રીજી બીજી રાય
તરુણી ત્રીજી શેઠ-ની ચતુર રુડી લાય ૫૨૮ અ
લોક મલ્યા છેં લક્ષધા કરેં અરજ ' સુંણ રાય
ગુંણિકા-નેં દ્યં સુલીઇ હઇડું ટાઢું થાય' ૫૨૯
આણી તે ઉભી કરી ' મુડો એહ-નુ સીસ
ખરવાહન એહ-નેં કરો સુલી ઘો આ દીસ ' ૫૩૦
કર જોડી કહેં કાંમીનિ ' આવ્યા વીક્રમરાય
સુખ કીધુ છેં સરવ-નેં મુઝ-નેં દુખ કીમ થાય ૫૩૧
મેં ચરીત્ર મોટુ કર્યું તો ઇહા આવ્યા ભુપ
નહી તો દરસન કીહા-થકી રઢીયાલુ રાજસ-રુપ ૫૩૨
પ્રસન થયા પ્રથવીપતિ કરણા તેહ-નેં કીધ
સરવ માલ સમરપીયો સરપાવ સવાયો દીધ ૫૩૩

ચોપઇ

' દુખ દેશ બાધેં-થી ગયુ દેવ તમારું દરસન થયુ '
વલેં તીહા-થી વીક્રમ-નરેશ મન ધરેં પોતા-નેં દેશ ૫૩૪
વોલાવી સહુ પાછા વલ્યા પ્રીત ધરીનેં પંથેં પલ્યા
કોડ પશાય લોકેં કહાવીયા ઉજ્યેણી અધીપતિ આવીયા ૫૩૫

વણીક-પુત્ર-નેં નહી વીશ્વાસ 'ગરથ રાખસ્યેં પોતા-ની પાસ
પાછો આપેં માલ માહરો તો પાડ માનુ તાહરો ૫૩૬
ત્રણેં કન્યા આણી જેહ ગમે ઘર-મા રાખેં એહ
એ કન્યા આપેં તો લેઇ જાયુ તો હું ન્યાહાલ ઘણો થાયું ૫૩૭
સાત કસ્તુરી સાત બગસ એહવુ પોહોચેં મારે વાસ'
વણીક એહવુ મન-મા ધરે હઇડા-ભીતર ડગમગ કરે ૫૩૮

દુહા

પુરમા રાજા પગ્રયો તેડી વણીક નો પુત્ર
'સઘલી અમરીધ તાહરી ભોગવ તું ઘરસુત્ર ૫૩૯
વાહણ અઠાવીસ તાહરા' તરુણી સુપી ત્રણ
અમુલ્ય મણી અલખલ્ય ઘણી સુપી સરવેં શરણ ૫૪૦
સાસરવાનો શુભ કર્યો પૂરણ પંચ પશાય
પુર-સુધી પોચાડીયો ગજી થઇનેં ગાય ૫૪૧
સજન સહુ-નેં સુપીયો સુપ્યો પુરપતી પાશ
શેઠ ગયો સ્વદેશ-માં વીવીધ્ય મોભાઇ વાસ ૫૪૨

એહવો જે દાતા હસ્યેં જે કરસ્યેં પર-કાંમ
તે એ આસન બેંસસેં દેવ-તણો એ ઠામ ૫૪૩
વીક્રમ-મહિમા સાભલેં આણી મન-માં ભાવ
ટાઢિ ઉ નો ચોથીયો સ્વપનેં નાવેં તાવ ૫૪૪
એમ કહીનેં પુતલી આપેં ગઇ આકાશ
અઠાવીસમી કથા પુરણ થઇ કહે કવી શાંમલદાસ ૫૪૫
એક ઇંદુમતિ પુતલી કહી કથા સુવીશાલ
હવેં પ્રદ્યુમના બોલ-યેં આગલ વાત રસાલ. ૫૪૬

. ભાભારામની વારતા

કવિ શામળ ભટ કૃત સિંહાસનબત્રીશીની ૧૯ મી વાર્તા

(કહેનાર પૂતળી પ્રદ્યુમ્ના)

ચોપઈ

મેવું આદ્ય માતા સરસતી	આપે વીદ્યા મહીમા મતિ	
બ્રમ્મા ચ્યારે વેદ જ ભણ્યો	સરસતી-પ્રતાપે ગુણ સર્વ ગણ્યો	૧
બાવન અક્ષર વીદ્યાનુ બીજ	બારે રાશ રાજસ-ગુણ-રીઝ	
અઢાર પુરાણ એક રોમે વસે	તે વીદ્યા મહાગુંણ મસમસે	૨
જેહ-ને શ્રી-સારદા પરસન	દેવ તેત્રીસ કોડના નીત દરસન	
વેદવ્યાસ ઇશ્વર નો અવતાર	શ્રી-સરસ્વતી હૈડા-નો હાર	૩
કોડ ઘણા કીધી તે કવી	નૌતમ વાત તેણે બાંધી નવી	
તે સરસ્વતી-પ્રતાપ	કરૈણા કરે તે આપોઆપ	૪

છપય

બ્રમાને તુઠી ભેદ, વેદ ચ્યારે વખાણ્યા
વાશે અઢાર પુરાંણ, પ્રીત-થી તે પરમાણ્યા
અષ્ટપદિ જયદેવ, વગ્ણવી તેં વેદ ન વાચ્યો
પદમાવતી પદમની નાર, પ્રીત-થકી તે પામ્યો
જુવતી થઇ તે છવતી, તે પ્રાક્રમ પામ્યો બહુ
મંન્નાગમાં ગાર છે મરસ્વતી, સામલભટ કેહે એવો સહુ ૫

સરસ્વતી-કેરું ધ્યાંન, ગોવંદ ગુંણ નીત નીત ગાઇ.
માહારુદ્રજી માગે' માંન, પ્રણમી પરસન થાઇ
અઠ્યાસી સહસ્ર રુષીરાય, જોજના જુગતે' જોડે'
તેત્રીસ કોડ જે દેવ, હાથ એ આગલ ઉડે'
ૐકાર-મંત્ર તે સરસ્વતી, જેહ-થી સુષ્ટ પેંદા થઇ
ખટ દરસન ખટ શાસ્ત્ર-મા, સાંમલ કવીઇ મોટી કહી ૬

શ્રીકૃષ્ણ-આગલ કર જોડ, નવ ગ્રહુ-નેં મીર નાંમ્યો
ચતુરભુજના ચાપો ચરણ, પુરણ મન-વંછીત પામો
પધ્યત જ પુજા કોડ, મંત્ર-જંત્ર મહા મહીમા
હાકી જીતે હોડ, સીધ્ય શીવ-પુજન સીમા
જગદંબ અંબ જે ઇશ્વરી, કરે' અષ્ટ નીધ્ય કરુણા
સાંમલ કહે' સેવો સહુ, આદિ-શક્ત અનંપુરણા ૭

ચોપઇ

પ્રથમ શ્રી સરસ્વતી પ્રણમું' વીક્રમાજીત-બલ તો વરણવું'
સીંહાસનબત્રીસિ અતી સાભલતાં થાય નીરમલ મતી ૮

ગુંણપત્ય રુડો દુંદાલો દેવ સરવ-પેંહેંલી તો એહ-ની સેવ
પ્રથમ એહ-ની પુજા કરે' ભંડાર તેહના ભરપુરે' ભરે' ૯
મોદક-નો તો એહ-નેં આહાર સઘલા દેવ-માં એ છે' સાર
જેહ-નેં વાહલું' તેલ સેંદુર રક્ત પુષ્પ તે એહ-નુ નુંર ૧૦

દુહા

શ્રી-મહારાજ નૃપ ભોજ ભડ આપ વીચ્યારું' મંન
પંચામૃત લેઇ પુજીયું અધિપત એ આસન ૧૧
પ્રદક્ષણા પુરણ કરી બેંસે' તેણેં ઠાંમ
'માં માં' કહે' છે' પુતલી પ્રથમના જેહનું નામ ૧૨
'પગ મ ધર, રે પુર-પતી બેઠે' સુખ નહી થાય
એ આસન છે' ઇંદ્ર-નું' બેઠો વીક્રમરાય ૧૩

વીક્રમ-સરિખો દાતા થસ્યે' પુરણ પરમારથ-પ્રીત
એહવા બેસે' એ આસને' રાંમરાજય-ની રીત્ય ૧૪
સંકટ-હરણ તે સુખ-કરણ તરણ તારણ-સંસાર
સહોદર પરનારિ-નો દેવ-રુપ દાતાર ૧૫
તે-વીણ એ આસન-પર કરે' સપરસ-સંયોગ
પામે' અદાતા આપદા કે' દેહે' વ્યાંપે' રોગ ૧૬

ચોપઇ

મહીપત્ય મન જાંણો તે કરો પુજા કરો જ કે' પાયજ ધરો'
ભોજરાજ કર જોડી રહ્યો બોલ પુતલી-પ્રત્યે' કહ્યો ૧૭
'સાંભલ્યુ વીક્રમસેન્ય-નું નાંમ સ્યાં સ્યાં કર્યાં' પરમારથ-કામ
તે વીસ્તારીને' કહો મું-ને' પ્રણમી પાય લાગુ' છુ તુ-ને' ૧૮
તેહવો થાયુ તો પાયજ ધરુ નહીતર એહ-ની પુજા કરુ'
એમ કહી કર જોડી રહ્યો બોલ રાજા-ને' પુતલીઇ કહ્યો ૧૯

દુહા

પ્રીતે' બોલી પ્રેમદા' સુણ રે ભોજ સુજાંણ
ઇંદ્ર-તણો સુત અંશપત્ય પ્રતાપ પુરણ-પ્રમાંણ ૨૦
લઘુલાઘવી-વીદ્યા લહે' પરકાયા-પરવેશ
અદ્રષ્ટ-વીદ્યા આચરે' આણ્ય અખિલ આ દેશ ૨૧
અઉરણી અવની કરી ધરમ-વાત ધૃડ ધીર
શાકો ચાલ્યો શાસ્ત્ર-માં વડહથ વીક્રમ વીર ૨૨
અકસ્માત ઇમ દિલ કર્યું' રંજીત રુડો રાય
ચતુર ચાતુરમાસ-માં ચરચા જોવા જાય ૨૩
અંગરખ્યો ધર્યો અંગ-માં ઝલમ-ટોપ સુભ સીસ
મહીપતે' મેહ-માં મન કર્યું' વીષમ દોહલે' દીસ ૨૪
'વર્ણ અઢાર વાસે' વસે' પ્રથક-પ્રથક પુર-માંહે'
એક-એક દિવસ સરવ-ની ચરચા જોયુ ત્યાહે'' ૨૫

વાસ જોયો તીહાં વીપ્ર-નો ભુપત્ય આંણી ભેદ
સ્નાંન કરેં સકાલ-માં વાંણિ ભણુતા વેદ ૨૬
આપેં અરઘ અરુણુ-નેં સેવે સાલીગરાંમ
પરસાદ આરોગેં પોહોર-માં કર-થી ન કરેં કાંમ ૨૭
વાહેંણેું ઉઠી નાહેં નીત્યેં સીવ-પુજન કરેં તે દિશ
જપ-માલા નિત્યેં હાથ-માં ધ્યાંન ધરેં અહનિંશ ૨૮
અભોટ અભોખણુ અતિઘણા કો ભીક્ષાવશ થાય
શ્રાધ શેવા કેં સમરણેું કેં ભોજન કરવા જાય ૨૯
દુખ ન દેં કાંય દેહ-નેં કરમ-અનુસારેં ખાય
સુખસાગર-માં ઝીલતાં રીઝો દેખી રાય ૩૦
નીત્ય ચરચા કરેં નાત્ય-ની કરેં ભોજન-ની વાત
લખ્યણુ ઝાઝું લોભ-નુ ખરી લાડુઇ ખાંત્ય ૩૧
વીપ્ર રુડા એ વરણુ-મા વીપ્ર વડેરે વંશ
ત્રણુ લોક-નેં તારવા અધિકારેં એ અંશ ૩૨
બ્રામણુ એ તો ભુપતિ બ્રાંહ્મણુ સીરોમણુ-સાર
બ્રાંમણુ-નેં જે કો પુજસ્યેં તે પામેં ભવ-પાર ૩૩
બ્રમાઇ બ્રામણુ કર્યો બ્રાંમણુ પરતખ્ય પીઠ
દેવ બ્રાંમણુ-મા અંતર નહી દૈવત એહવું દીઠ ૩૪
દેવ સહુ-નો દેવતા બ્રાંમણુ-માં સઘલા ધરમ
સાંમલ કહેં સહુ-થી વડા તે તો ભારે બ્રમ ૩૫

વણીક-વાસ જોયો વીપ્રેં આપ અલેખેં અહાર
લેખણુ-માં લેં લોહીનેં ભોગેં ઉપાડેં ભાર ૩૬
દુંદ મોટી નેં દુખ નહી ઠરી બેઠા રહેં ઠાંમ
સાહા નાંમ સઃ કો કહેં જોડેં ઝાઝા દાંમ ૩૭
ઉધ્ધું આપવેં આગલો લેવે અદકો લાભ
મુલ કાઢેં માગેં તીહાં ઉડલ ઘાલેં આભ ૩૮

ડાહ્યા દેવું વાલવે લેખું ગણતે લીન
મલીને વરતે મોહોટાં જને જિમ વરતે જલ મીન ૩૯
થોડે કાંમે દાંમ બહુ રમે ઘણેરા રોક
મીથ્યા મો કુટે ઘણુ કરે ફજેતી ફોક ૪૦
ઘાસે નહી કહે ગુંણ-વીના તરે નહી દે કાંય તોલ
કાપીને લે કાલજુ બોલે મીઠા બોલ ૪૧
વણજ ઘણેરે વાણીયો વીદ્યાઇ વડો વીવેક
વધે નહી જિહા વાંણિયો તે જાંણો ઉદવસ છેક ૪૨
પેંરપેંર-નાં પારખાં વીવધવીવધ-ના વ્યાપાર
સાહવટ ન્યાવટ વાંહાંણવટ તે સીરોમણ-સાર ૪૩
એક સાહ-સીરોમણી બીજો સાહ-સુલતાંન
વમતી બાધી વાંણીઇ મહિપત્ય-કેરાં માંન ૪૪
રાંક કહાવે રીત-માં કરે કોટિધા કાંમ
લેવે દેવે ડહાપણે રલવે દોકડા દાંમ ૪૫
ધરમે કરમે ધન જોડે અધીક એકએક-થી અધીકો એક
સાંમલભટ કહે સહુ-થી વડો વણીક-તણો વીવેક ૪૬
ખરું કુલ ખત્રીયાં-તણું નીરમલ જેહ-નુ નાંમ
દીલીપ-કુલ ઉપાવીયુ તે રાજીવીલોચન રાંમ ૪૭
ખ્યાત જુઓ ક્ષત્રી-તણી જનક જવરલો જાંણ
સુખદેવ-સરીખો સીસ કરે પ્રીછે સરવ પુરાંણ ૪૮
કછપતી ભડ ભુપતી આલાપત ને જાંમ
અશ્વ અનરગલ આપીયા એ ક્ષત્રી-કુલ-ના કાંમ ૪૯
ખરું ખડગ ક્ષત્રી-તણુ ડાહાપણ દિલથી દાખ
ગજસ-થી રુડું નહી સી વખાંણુ સાખ્ય ૫૦
ચીંતવણ ચાતુરી ચોખવટ સુભ કાંમે એ સુત
ભલે સરજ્યો એ ભુપતી રાંણી-જાયો રજપુત ૫૧
દુંકારા-થી તન તજે દિલ-થી વાહલું દુત
મંગણ મોજ દેયણો રાંણી-જાયો રજપુત ૫૨

કુલ-માં કોય કાયર નહી — સુભ સંગ્રામેં સુર
ભલેં જનમ્યો એ ભુપતિ — રાંણિ-જાયો રજપુત ૫૩
વાહારેં ચઢેં વીપ્ર-તણી — ધંધો લે કે ધુત
નામરદ થઇ નાસેં નહી — રાંણી-જાયો રજપુત ૫૪
સુગપણુ નેં શાંણુપત્ય — સરણાંગત-નો સુર
સ્ત્રીયાસો નેં રાજવી — રાંણી-જાયો રજપુત ૫૫

સોની નીરખ્યા સહેંર-મા — ઘડેં ઘણેરા ઘાટ
તસ્કર તેહ-સમો નહી — મન-માંન્યા લેં માટ ૫૬
ન ગણેં પાપ પટંતરો — સનેહ નહી કો-સાથ
સોંના-નુ રૂપુ કરી — હેતેં આપેં હાથ ૫૭
ખાઇ ખમેં છુહાં જેટલુ — તેહ-નુ નહી કાંય તોલ
આવેં ઘેંગ અલખન ઘણી — ઉતમ તેહ અમોલ ૫૮
તસ્કર જાત્ય સોની-તણી — ચોર્યા-ઉપર અતી પ્રેમ
બીજેં કન્યે અડેં નહી — ચોરી લેં તે હેમ ૫૯
ઘાટ ઘડેં સોની ઘણા — સોના-રુપા-ના તેહ
ઉછુ આપવેં આગલો — એહ-માં નહી સંદેહ ૬૦

કંસારા જોયા કુટીયા — ત્રાંબા-કેરા તોલ
જુના-નાં નવાં કરી — મંન-ગમતાં લેં મોલ ૬૧
કરેં ઉપાવી ઉજલાં — લાભ સવાયો ખાય
માંહેં બેઠા મંદિરેં — જે ગરજે લેવા જાય ૬૨

દરજી-નું દેવન જુયો — સોય-દોરો દો હાથ
રાગ કરેં તે રંગ-માં — સનમુખ સ્યાંમા સાથ ૬૩
હરેં વસ્ત્ર સહું વિશ્વ-નાં — અધિક અહંકારી આપ
સોટમ માંહેં મોદ-તણી — જે લેં લાખીણો બાપ ૬૪
પાંખોટાં ટાલેં પ્રીત-શી — બોલેં નાક-માં નેહ
બસાનેં દલ ન ગણેં — તોલ પોતા-ની તેહ ૬૫

ઘર જોયાં ઘાંહજા'તણાં જોખ જાંણીતિ જાત્ય
અદકી એક જ પાસલી નખરાં કરતી નાત્ય ૬૬
અણબોલ્યે અદ-ક્ષણ નવી રહે' કરે' તરણાનું મેર
અણદીઠું અણસાંભલ્યું સેં'હે'જે' નાંખે' સેર ૬૭
મન-થી મેં'નત નવિ કરે' કરે' પરાણે' પ્રીત
વાત ન પરઠે' પેટ-માં તે નાઇરાત-ની રીત ૬૮

કોકીલ જોયા કારિમા હણે' હરાંમીખોર
દાહાડે' દાતા થઇ રહે' ચીત-થી ગલ્યે' ચોર ૬૯
દેખી દાંમ સકે' નહી મુંકે' નહી મન માંમ.
વેદ વીદ્યાંણ ચુકે' નહી કોકીલ-કુલ એહ કાંમ ૭૦
કોયકનું દે'હે'વટ કરે' કોયક-ને' કરે' નીહાલ
ઘડી એક-માહે' ઘહે'લા થસ્યે' ભાંત્યભાંત્યના ખ્યાલ ૭૧
દીઠું રુડું મુંકે' નહી છલ કરી લ્યે' એ છાપ
સઘલો મદ્દ લોકો-થકી એ લખ્યણ શુભ આપ ૭૨
નાસે' નરમ પડચા-થકી સુઢે' તાહરે' સુર
ખાંધ્યો તાહરે' બાપડું નાઠો તાહરે' નુર ૭૩
વેદ વીદ્યાંણ ચુકે' નહી હારી ન સકે' હોડ
કહુ કરતુત કોલી-તણાં જન જવરલો જોડ ૭૪

કાયર તો કોલી નહી કોલી નહી કપુત
કોલી કુલ-અજુવાલણો સાચી વાતે' એ સુર ૭૫
લેવે' લુટવે' લખવરા અકલ ઘણે' અં'કોર
તસ્કર-વીદ્યા તરુવાર તતી ચૌદમી વીદ્યા ચોર ૭૬

જોયા ગગસીક ગાંમ-ના કરે' ખું'ખારા ખાંત્ય
અમલ અરોગે' અતીઘણો હોડ હઠીલી જાત્ય ૭૭
દાવો દુસમને' મુકે' નહી આછો ઉપે' અં'ગ
સમરથ્ય ઘર-માં સોભતી તોહે' રાખે' રંગ ૭૮

ઘણા વરણ વધરડા-તણાં કરેં કારિમા કોડ
જમ વાહલો કરેં જગત-માં હુસ્યેં જીતેં હોડ ૭૯
આહાર થોડો નેં અમલ ઘણો રીસ-તણો તો રાય
દાવેં થાઇ દોગ્ડી ઘણો ઘાટ દેં ઘાવ ૮૦
પ્રાસન કરેં પસાયતાં ક્ષત્રવટ-નો ખેત
મલતા જન-નેં માગ્તાં હઇડેં નાંણેં હેત ૮૧
ભાટ જોયા ભલી ભાંત્ય-ના મગ્ડેં મુંછ મહાસુલ્ય
લાજ વધારેં લોક-ની ફોગટ વખાણેં કુલ્ય ૮૨
આપુ ઉમીકલ કરેં વીવધ કરેં વખાણ
આદર કરેં અમૃત કહત તજેં હુકારે પ્રાંણ ૮૩
ગાજ્યો ન જાઈ ધાહડેં લોપેં નહી કો લાજ
રીઝિ સહુ રાજા કહેં રાજસભા-નો રાજ ૮૪
પરમારથ પરિયા લગેં લક્ષ-કોટીધા લાજ
ભુંડું ભાટ વદે નહી તો રાજસભા-નો રાજ ૮૫
લાજ વધારે લોક-ની અંતર નહી ઉચાટ
સામલભટ સાચું કહેં ભલો ભુપત્ય તે ભાટ ૮૬
ચતુરાઇ જોઇ ચારણ-તણી બોલેં બરડક બોલ
માન ન દેં કો મહીપતિ તરત ઉતારેં તોલ ૮૭
વચન જ ફલે જેહ-નું વીદ્યાવંત વીવેક
ચોહો ખુટે ચારણ વડા અકલવંત એહ એક ૮૮
અમલ આરોગેં અતીઘણો બોલેં મીઠા બોલ
કમરેં કટાર વાકડા તે ઘડવી તાહરુ તોલ ૮૯

ચોપઈ

નામ લેતા નવી આવેં પાર એહવી જોઇ વર્ણ અઢાર
નાંણાવટી નેસ્રતી અતીસાર તે તો સુખે કરેં વ્યાપાર ૯૦
કડીયા સુતાર કામેં જાય છેં તે કરારેં રોટલા ખાય છે
કુંભાર કાછિયા કરેં કલોલ તેહ-નેં છેં અધકેરી રોલ ૯૧

થોડું કાંમ ને અધિકું ખાય   જોતા જોતા રાજા જાય
કણબી-લોક તો ખેતી કરે   ધરણીપત્ય હઇડા-માં ધરે ૯૨
જુગત્ય-થી જોયા સહુ લોક   કાયા દુખ વેઠે તે ફોક
બીજા લોક તો સુખે રહે   દુખ ન પામે કો-ની દેહે ૯૩
કણબીલોક-ને કષ્ટ જ ઘણું   સ્યું દુખ જોયું આજ તે-તણું
પલવાડ-પુઠે ઠેંકાણું ઠાંમ   ભોલો કણુબી એક ભાલોરાંમ ૯૪
ઘણાં ઢોર ઘણું ઘરસુત્ર   પોઢા પાંચ પ્રતાપીક પુત્ર
હલ-નાંગલ ખેતીના ઠાઠ   ઢાંઢા અતલીબલ ઘર-માં આઠ ૯૫
હલબલ કરે ગાડાં જોતરે   ધરણીપત્ય રુદયાં-માં ધરે
ઘડી પાંચ રયણી જાહરે   તે ઉઠે સુતાં તાહરે ૯૬
ગોબર કાહાઢવા ઢોરાં છોડીયાં   પલાસ-તણાં પાંગરણ ઉઢીયાં
કધાંન સવે ઘર-માં ખાય   મહેંનત-મજુરી કરવા જાય ૯૭
ખભે હોલ કરીને ધાય   રહ્યો નીરખવા રીઝી રાય
ભુમી ખોદવા હલ જોતયું   વરખ-તલે મેહલાંણુ જ કયું ૯૮
વારાફરતી આવે જાય   પલક એક ટકે નહી પાય
વાઢે ઝાંખરાં કાંટા ઘણા   કરે નહી રક્ષણ કાયા-તણાં ૯૯
કાંટા સુઠ(? ઠી)ને વાડયો કરે   જીવ-જંત-થકી નવી ડરે
થુહર-ખરસાંણી ઉપર નેહ   દુધ તેહ-ના લપટાઇ દેહ ૧૦૦
વાઢે બાવલ ને બોરડી   કષ્ટે દેહ થાઇ દોરડી
મેહ વરસંતે ધ્રુજે હાડ   સુખે કરે વાઢે-થી વાડિ ૧૦૧
પાહાંણુ હોય તો પાણિ-થી બીહે   કણુબી-ને મેહલીબ તી કીહે
ખડધન આહાર ખેતર-મા ખાય   એટલી વાર ટકાવે પાય ૧૦૨
તરણેંતરણે વીણે ચાર   ભારે અતોલ માથે લ્યે ભાર
પાંચ ઘડી નીશા-નિ ચેર   ઘણા હેત-થી આવ્યા ઘેર ૧૦૩
રાશ પરાણો જોતર જુઇ   સાચી મધ્યરાતે તે સુઇ
તીહાં વૈભવ-નો નહી પાર   ઉડે ડાંસ તે તેણી ઠાર ૧૦૪

ગત-સમે તે રણ-મા મુઇ ઉધ અધીકેરી તે નવી ખુઇ
માકણ ચાચણ કરડે ઘણા તેહ-ના દુખ-મા નહી કાઇ મણા ૧૦૫
ખાવુ થોડુ ગલવું ઘણું દુખ નિરખ્યુ તે કણબી-તણું
એક દિવસે એકાતે ઠામ રીઝે ગયે બોલાવ્યા ગંમ ૧૦૬
'મોહિટા કાં છી દુખીયા થાયો તમ્યો તે સગવે દીઠુ છે અમ્યો
પ્રીતે-થી તે દુખ પરીહરો ઉઠો હાથ કાંઇ ઇછા કરો ૧૦૭
આપ મન-માહે આવે અરથ ઘણો માગો મુઝ-પાને ગરથ
દુખ વેઠવુ ન પડે દેહ એહવી વસ્ત માગો છી તેહ ૧૦૮
તમ દુખે દુખીયો થાયું છુ નીતનીત દુખ જોઇ જાયુ છુ
આપ વીચારી કરીને આમ પ્રીત ધરી માગો મુઝ-પામ ૧૦૯
જેહ માગો તે આપુ અમ્યો સુખે ઘેર બેસી રહો તમ્યો'
ચારુ બોલ ન્હેં-મા વમ્યો હેતે ભાભોરામ જ હસ્યો ૧૧૦

દુહા

'કહે ભાઇ તું કુણ છે આવ્યો આપવા આજ
દુખીયો કહેતા મુઝ-ને આણ્ય ન્હેં-મા લાજ ૧૧૧
સમરથ કોય સરજ્યો નથી સૃષ્ટ બ્રમાની માહે
કણબી-ને આપી સકે કોણ પુરશ છે કાહે ૧૧૨
મન-ની વાત સાહાગ તણી કોહો તો કહુ એક કામ
સમ ખાઇ સાચું કહે પ્રથમ તાહરુ નામ ૧૧૩
ગય પ્રધાન-ને પાટવી પટલ તલાટી થાય
ગમાતરુ ગરાસીયો તે માહરુ આપ્યું ખાય ૧૧૪
દેસોત દેસાઇ અતીઘણા ઘણા ધધા-મા ધાય
ભાટ-ચારણ તો અતીભલા તે માહરુ આપ્યુ ખાય ૧૧૫
ગન્ય થયા'તા રામ-ના કો નોહોતો કો દિશ
કન્ તે દાહાડે આપતા કણબી દીલ અહનીસ ૧૧૬
ભાટ ભવાઇ ને બ્રામણા વસવાઇયા જુગ જોડ
આમ કરે તે અમ-તણી કણબી-કેરુ કોડ ૧૧૭

તમે કોણ છો તે કહો તો કહું મન-ની વાત
સીવ-આત્મા સાચું કહો જેહ તમારિ જાત્ય' ૧૧૮
'શેવક હું હરસીધ્ય-નો દેવ-વીપ્ર-નો દાસ
પાલક સહુ પરજા-તણો પુરી અવંતી વાસ ૧૧૯
માંગણ મોજાં દેયણો કરણ દુખ-ભંજન કાંમ
અરી-ગંજણ રંજણ-સજણ નરપતિ વીક્રમ નાંમ ૧૨૦
નીરખ્યુ નગર નેહેં કરી વરણ અઢારેં વાસ
ચશ્યા જોવા જુગત્ય-સું પ્રીત્યેં આવ્યો તુમ-પાસ ૧૨૧
દુખ દીઠું તુમ દેહ-નુ કાયા બેઠો કષ્ટ
પરોઢ-થી પોહોર ગત્ય-સ્યું ધારી જોયું દ્રષ્ટ ૧૨૨
માલ થોડો મેંનત ઘણી જગત નહી કો જાગ
તે પરખી પરસન થયો મન-માનેં તે માગ્ય ૧૨૩
રખે ઉણમ રાખતા લેશ મ ધરશો લાજ
કોઇ પોહોચાડું કુલ-તણાં કહેં અમ-સરીખું કાજ ૧૨૪
વરદાંન અમારેં એટલુ દુખ-ભંજણ સુલ દેહ
માટેં માગો મુઝ-કનેં નસંક ધરીનેં નેહ' ૧૨૫

ચોપઇ

કહેં કણબી 'સાંભલ્ય રે અંશ દેવ-રુપ વારુ તુઝ વંશ
રીશ ન કરસ્યો કહેંતા કથી માહારા મંન-મા કપટ નથી ૧૨૬
વારુ બીજી અઢારેં વરણ અભીનવા સહુ-નેં આચરણ
મેંહનત થોડેં સુલ જ ઘણું. સ્યુ દુખ નીરખ્યુ તમ્યો અમ-તણુ ૧૨૭
ત્રણ શેં સાઠ દીવસ સુખ જોય હેતેં વરસ એક પુરું હોય
એહ-માં ઘડી એક એંઠા-નો માગ લેશમાત્ર જડેં નહી લાગ ૧૨૮
ગત્ય દિવસ તો ફેરી ફરું એહવાં કાંમ તો નિત્યેં કરુ
તેહ-માં એક ઘડી-નુ સુખ દાવાદલ કણબી-નેં દુખ ૧૨૯
મહાકષ્ટેં અંન પેંદા થાય વરણ અઢારેં સહુ વેચી ખાય
એક બળદ નેં કણબી સાર ઉપાડેં પ્રથવી-નો ભાર ૧૩૦

એક ખત્રી નેં બીજો તુરી — દેશ જીતવા કીધા હરી
બીજો બલીયો કુંણ કણુબી-પખેં — અતોલ ભાગ ઉપાડી સકેં ૧૩૧
બ્રાહ્મણ ગાય નેં તુલસી જેહ — તુમડા સ્વરગ-તણા તો એહ
એક સન્યાસિ બીજા જોગણા — એહુ તુમડા સ્વરગ જ તણા ૧૩૨
અગથીયો ભાગગે પીપલ-પાન — એ પીત્રી-ઉધારણ-ના ઠામ
ગંગા-નરમદા મહિમા ઘણો — એ પાવક પાપ બાલવા-તણો ૧૩૩
એક વણીક નવીસંદો નામ — સહુ-નો સહીયારી વણ-કામ
વંશ ખત્રી આચારી જેહ — એહ વાત મા તો નહીં સંદેહ ૧૩૪
એક ગુણીકા બીજી માલણી — મન-રંજણ દ્રવ્ય નીકાલની
એક સુરજ નેં બીજો ચંદ્ર — જગત-માંહિં અજુવાલો ઇંદ્ર ૧૩૫
એક ધરતી નેં બીજો મેહ — જગત-રખ્યણ-કેરી દેહ
એક નરમદા બીજી ગંગ — જગત-પાવન તેહ-ના અંગ ૧૩૬
એક અન નેં બીજું નીર — સકલ લોક-નું એહ શરીર
મણી-માણિક નવિ આવેં કાજ — અગની નેં આધીક (?) મહારાજ ૧૩૭
અગની-નીસ્વીના નવી રહેંવાય — તે-વીના તો રહેં કાય
જવ તલ નેં અક્ષત અતિ — તે-થી પીત્રિ થાઈ તરપતિ ૧૩૮
પ્રથવી-માથી એ પેદા થાય — એહ-થી રહે મનુષ્ય ની કાય
એ સરવ જગત નેં કારણેં — જીવાડવા નેં એ તો વારણેં ૧૩૯
એક સુગલ નેં બીજો ચોર — જગત-માહેં અંધારુ ઘોર
એક દયાવંત બીજો દાતાર — સકલ પ્રથવી કે સાર ૧૪૦

ઇશ્વર-કેરુ એહ-મા નુર — તેહ-નેં પરમેશ્વર હજુરાહજુર
દોસ્તી સહીયર વાહાલા ઘણા — એહ ઉવન-મા આઠમા ભાગ-ના ૧૪૧
શુભ મોચી બીજો સુતાર — પામેં ભાગ કણુબી મા બાર
નાપીક-જંન જે નખગ કરે — દેતેં ભાગ વીસમો તે હરે ૧૪૨
ધોબી કે આવે અપાર — ભાગ અઢા-મો હયે તે ઠાર
દેશાઈ તલાટી કરે બહુ જોર — ચોથા ભાગ-ના એ પણ ચોર ૧૪૩

ગરાસીયો ગુણવંતો પેંર ભાગ સોલમો બેંઠાં બેં ઘેંર
બ્રાંમણ આવી આસીસ જ દેં તે પણ એ માગીનેં લે ૧૪૪
ભાટચારણ કરેં કવીત હરેં માંહેથી એ તો વીત
બીજા આવેં ભીખ્યા-કારણેં તેહ-માંથી ભાગી જાયેં વારણેં ૧૪૫
એહવાં કૈ લખધા આવેં લોક માગી ખાય તે પણ ફોક
સતવાદિ હાકમ જે વરધ પામેં ઘેંર બેંઠાં તે અરધ ૧૪૬
કોડ વરણ અઢારેં કહ્યા સહુ-કો કણબી-કેડેં થયા
કણબી આસ કરેં જે તુ-નેં એહવો એક દેખાડો મુ-નેં ૧૪૭
કોકીલ ભાગો તાહરેં ચોર હાકમ ભાગો વાલેં ઢોર
વણીક ભાગો દેવાલું સહેંલ બ્રાંમણ ભાગો નાંખેં ટહેંલ ૧૪૮
દેશાઇ ભાગો દાવા કરેં બીજા સહુ ભીક્ષા આદરેં
દેશોત ભાગો મારેં વાટ કરેં જમાંની ભાગો ભાટ ૧૪૯
વેપારી ભાગો જાય વિદેશ પોતાના પરિયા વખાંણેં વેશ
કણબી ભાગો ખેતી કરેં હાથ કો-આગલ નવિ ધરેં ૧૫૦
ભુંડો હાકમ કર બહુ કરેં વાહલાં પોતાનાં આગલ ધરેં
રુડો હાકમ લેં નહીં નાંમ તો વાસેં કહેં બીજું ગાંમ ૧૫૧
ઇશ્વર-આગલ ઉઢં હાથ સાચું બોલું છુ હુ તમ-સાથ
મહીપત્ય માનો સાચો મરમ કહું કરતુત કણબી-નાં કરમ ૧૫૨
ત્રણ સત સાઠ દિન લેખેં લીયો સુખ-નો દાહાડો કણબી-નેં કીયો
ન મલેં એક ઘડી બેંઠાનું સુખ દારુણ વેઠેં દેહેં દુખ ૧૫૩

પ્રથમ વૈશાખ માસ એ સાર તે દાહડેં-થી મેંહેંનત અપાર
આદ પરવણી અખયા-ત્રીજ કરે મુહુરત બોલેં બહુ બીજ ૧૫૪
ડોહાં સવાયાં બમણાં લખેં ઇશ્વર-ઉપર પુજી-પખેં
ગડમથલેં ગાડાં જોતરેં ખાતર પુજા મેંહનત કરેં ૧૫૫
ઉકરડા ઉસરડેં ગોખી-તણા (?) મેંનત-માં નવી રાખેં મણા
સરીર ઉઘાડેં તડકો સહેં ભાર અલેખેં માંથેં વહેં ૧૫૬

કાંઇ મંન નવી ગમે કુડ   ખેદે કોદાવે ભુમી સુડ
ગોખરુ કાંટા નવી ગમે છેક   તે ભુમી સુધ કરે નગ નેક ૧૫૭
અધકી ગમે મન-માં આશ   આવે જેઠ એમ કર્યાં માસ
લાકડ-જોકડ તાકે ઘણાં   હલ-પંજેટી કરે તેહ તણાં ૧૫૮
કોશ-કોદાલા લોઢકટ ઘણી   શી કહું મેંનત તે નર-તણી
ખાવું થોડું ખડધન છાસ   હલ-પગીણો પ્રીતે પાસ ૧૫૯
રાત્યદિવસ નેં સાંઝ-સવાર   જંપ વાલીને નવી બેંસે ઠાર
પેહેલી પાછલી ઉઠે રાત્ય   ખેટે ભુમી પોઢે પરભાત ૧૬૦
વણીક-નેં ઉપજાવે રીઝ   ઘેંર આણું જોઇએ તે બીજ
માથે ગાજે અસાઢો મેહ   ધુજે ગાત્ર, ઉઘાડી દેહ ૧૬૧
પુછ તે પ્રથવી-માં ધરે   ખેતર-પાછલ વાડ્યો કરે
ભુમીયો તો વાયે છેં ઘણી   સર્વ અનાજ નીપાવણ-ભણી ૧૬૨
ખરસાણી બાવલ બોરડી   નહી શ્રાંત કાયા-મન અડી
થોડો વરસે તો વાટજ જુઇ   ઝાઝો વરસે બી-બીયારુ ખુઇ ૧૬૩
અમધારણ વરસે જાહરે   અન તો પાકે છેં તાહરે
શ્રાવણમાસ આવે જાહરે   નીદવા જાઇ નાર્યો તાહરે ૧૬૪
અરભક નારિ નયુવતી નાત   વેઠે શીર-માથે વરસાત
ભીના વસ્ત્ર દેહ ટીપે સુઇ   એહુવે વસ્ત્રે ઘર આવી સુઇ ૧૬૫
ભરપુર દેહે ભીનો રહે   એ દુખ કો નેં નવી કહે
ભાદરવે ભારે દુખ-જોર   ઘડી એક નવી રહેવું ઘેંર ૧૬૬
આમા મણચી બગડી બહુ   ભાજીપાલો વેંણું સહુ
પ્રદખણા ખેતરની કરે   આઠ પોહોર તો પુઠે ફરે ૧૬૭
ઘડી એક ટકાવે નહી પાય   કષ્ટ વેઠે છેં પોતા-ની કાય
દાડે અંન આવે જેટલે   આમોઇ આવ્યા તેટલે ૧૬૮
સુભ માલા સાતીડા ધરે   ગોફણ ગુંથે ને ગોલા કરે
"હેહે" "હેહે" કરે હુકાર   છાનો ન રહે લેશ લગાર ૧૬૯
ચરના સુખ-સાહમું નવી જુઇ   સીયાલા-મા વગડે સુઇ
મોહકમ પંખી-નેં દે માર   પંખી નવી આવે એણે ઠાર ૧૭૦

કાચું કૈરું ખેતર-માં ખાય — રાંધ્યું તો ઘર-માં લેઇ જાય
કારતગ-માં કરે કલોલ — હાકમ પ્રીતે બેસે પોલ ૧૭૧
ફરે આંણું ઘાહડ-થી ઘણી — થઈ બેસે ખેતર-નો ધણી
ખાતાં માલ દેખે જેહ-ને — જઈ હેડે ઘાલે તેહ-ને ૧૭૨
જાંણે મરવ માહરું લુટાય — કો-ને નવી પેંશવા દે માહે
જ્યોજ્યો એહ વીધાતા-વાંક — વાવનાર બિચારો રાંક ૧૭૩
એ દુખ બીજા કો-ને હોય — અરે રાય તું દ્રષ્ટે જોય
માગસીર માસ ભરાયે મંન — ભાગ્ય સારું તો પાકે અંન ૧૭૪
કુડો ભુંડો દુષ્ટ કલનાર — કલે બાવીસ હોય જો બાર
નીચ માંણુસ નીચ દ્રષ્ટે જુઈ — તો તેહ-ને નાંમે ખેડુ રુઈ ૧૭૫
સારો હોય તો સાચું કલે — નહીતર જાઇ ખલવાડે ખલે
કાહાડી કરજ ઘર-માથી ખાય — ખેતર-સાહમું નવી જોવાય ૧૭૬
કો લેઇ જાય ખેતર-માથી આપ — તો ખેડું-ના પુગ્ય પાપ
પોસમાસ-ઉપર બહુ પ્રીત — કરે મજુરી કુલ-ની રીત ૧૭૭
કઠોલ વીણવાને તે પણ જાય — આખો દિન તે ધંધે ધાય
લણુવા ઢાલવાંને હાલરાં — સોહવા ઉપાણુવા આલરા ૧૭૮
ખરજાય ખજુલી ખાત્યે ખાય — કરમ-અનુસારે અંન જ થાય
હલો હરકતી મલે ઘણુા — પ્રુજે હાડ તે ખેડુ-તણુા ૧૭૯
માહામાસ-ના પામ્યા લાગ — કરે કણુ ઢગલા બે ભાગ
અરધ ભાગ હાકમ તે હરે — અરધ-મા આવી લોક જ ઠરે ૧૮૦

પરથમ બી-વાલો લેઈ જાય — તાર-કેડે સહુ પેંદા થાય
પછે બ્રામણુ આવે માગવા-કાજ — તે તો આણે અધીકા વાજ ૧૮૧
ખડ જગન કરીને લે — અધીકી તે આસીસ જ દે
નાપીક આવે તે નાંમી સીસ — દેખાડે આરસી તેણે દિશ ૧૮૨
સઈ સુતાર મોચી-ના ઠાઠ — "ભલો ભલો" કહેતા આવે ભાટ
ભવાઇયા કે આવે ભાડ — ચાલા ચેટક કરે છે માડ ૧૮૩

ઢાઢિ ચારણ આવે છે જ્યાહ   કરે ચ્યાન-નંબુરો ત્યાહ
જે કો ભીખ-ની ઈછા કરે   તે આવી ખોલો પાથરે ૧૮૦
જણ ભાગીયા બલદ ને બીજ   તે સહુ-કો આણી રીઝ
લુટી લેતા-મા જે ગહેં પેંગ   તે આવે કણબી ને ઘેર ૧૮૧
તગાવી માગણા માટા સાચ   લીધી જેઈઇ પટલ ને લાચ
એહુ બેઠો સાહામુ જુઇ   તેહ ના છોકગ ભુખે રઈ ૧૮૨
ફાગુણમાસે હોઇ વસંત   તે દાહડે પણ દુખ અનત
મ્યુ કહુ મોહડે હુ તે તણું   દુખ તો કણબી ને સીગ ઘણું ૧૮૭
ઝાડ-બીડ જાલવવા ગહે   તડકા ચૈતર ના માથે સહે
એહવા-મા શત્રુ માતરું   મલે ઘોડાગેગ-મા તરું ૧૮૮
કણબી-દુખ-તણો નહી પાર   ધરતી-નો એહ ને સીર ભાર
બીજે જોટે બલહદ કલ્યો   કણબી બલદ સમતોલે કહ્યો ૧૮૯
રાજાજી નવી કરશો રીમ   કહુ પાગ નમાવી શીશ
નો ઘર માહાગ કબીલા તણા   બીજા ઘર કણબીના ઘણા ૧૯૦
એકેક સહસ્ત્ર મણ પકવે ધાન   આપે અરધ મહીપતિ ને માન
હાથી ઘોડા લશકર તાહરુ   જીવે અન ખાઈ માહરું ૧૯૧
તો અમ ને સ્યુ આપો તમ્યો   સાચી વાત કહુ છુ અમ્યો
માહારા હોસ થી મે આપુ રાય   દસ-બારેક હાથી તેહ-ના થાય ૧૯૨
પર દુખ ભજન તમારું નામ   કરો લોક બીજા-ના કામ
અમ-ઉપર જો કરુણા કરો   ભાગ નવી ૮યો તો ભુખે મરો ૧૯૩
ખેતી-માહે ન માગો પીઠ   તે કો રાય એહવો નવી દિઠ
પાછા ઘેર તમારે જાયો   રલે કણબી તે સુખે ખાયો ૧૯૪
કણબી હાથ ઉડે જે કથી   તે ભ્રમાઈ સરજ્યો નથી
ખડધાન ખાઈ છે તે અતીસ   તોહેં કોહો ને નવી નામેં શીશ ૧૯૫
આખો દિન જો ભુખ્યો રહે   તે કોહા-ને મોહોડે નવી કહે
ઘર મા હોઇ અધકી અણાધ્ય   તોહે કણબી નવી ઉડે હાથ ૧૯૬
મ દિર જાયો મહિપતિ તમ્યો   નથી માગતા કાંઈ અમ્યો'
ભાલે ભાગ્યો એહવો ભેદ   ખરો રાય ને લાગો ખેદ ૧૯૭

દુહા

વીચ્યાર કરી વીક્રમ કહેં 'સત્ય કહયું એ કાંમ
મન સંદેહ માહરો ગયો તમ્યો ભોલા ભાભોરાંમ ૧૯૮
સહ-મધ્યે સીરામણી મોહોટમ કીધિ મહેંર
રીસ ન કરો રુદયા-વીપેં તો સાચો કહું છું સેર' ૧૯૯
રાંમ કહેં 'સુંણુ રાયજી આપણુ છું એકાંત્ય
કરેં રીસ કુંઇ પરેં ભાગો મંન-ની ભ્રાંત્ય ૨૦૦
અવગુંણ હોઇ અમ-તણો તે કહો આણેં દિશ
પ્રતીઉતર તેહ-નો કહું રાય મ મ કરસ્યો રિસ' ૨૦૧

ચોપઇ

બોલ્યો નરપતિ તેણેં ઠાંમ 'સાંભલ ભોલા ભાભારાંમ
કણબી-ની ઉતપત કીમ હોય પુરાંણ-માંહેં નવી પ્રીછેં કોય ૨૦૨
તેહ બતાવો અમ-નેં આજ કહું હું તે કરોનેં કાજ
ઉત્તમ જાત્ય કેં મધ્યમ તમ્યો એટલો સંદેહ પુછું છું અમ્યો ૨૦૩
ઉતમ કુલ-નાં તો નહી કાંમ મધ્યમ દીસેં છેં તમ નાંમ
કહું છે તમ કુલ-નું કાજ તમ-નેં કહેંતાં આવેં લાજ ૨૦૪
બ્રાંહ્મણ ક્ષત્રી વૈશ જ વરણ સૌ ઇ જાતી એ તો આચરણ
રુડા કુલ નેં રુડો વંશ ઉતમ જાતી એ તો અંશ ૨૦૫
એહ-માં તો ઉતમ વેંહવાર આપ-આપણુ કુલ-નો આચાર
પાંણીગ્રહણ કન્યા-તણું તે તો વાર એક જ ભણું ૨૦૬
તંમ કુલ-માં મોહોટો અંન્યાય બીજો કંથ કરેં કંન્યાય
તેહ-નું નાંમ તો છેં નાતરું તરખું નહી એ બુડવું ખરું ૨૦૭
સઘલા ગુંણ તમ-માં જોય અવગુંણ એહ માહરેં મન હોય
રુડા ગુંણ-ની તમ-માં મોટ એહવી વાત જોતાં-માં ખોટ ૨૦૮
પરગટ પાપ એ તો પરચંડ એ વાત-નો લેં છેં ડંડ
પ્રતીઉતર તેહ-નો દો આજ લેશ ન ધરશો તેહ-માં લાજ' ૨૦૯

દુહા

ગમ કહે' 'સુણુ ગયજી ભલે' પુછું' એ બ્રાત્ય
સંદેહ ભાગું' એહ-નો જો આપણુ છું' એકાંત ૨૧૦
ઉતપત્ય કહુ કણુબી-તણી કહુ કુલ-ની સૌ રીત્ય
ઉચ-નીચ આગલ કહુ' પરીયા માડી પ્રીત ૨૧૧
ડાહ્યો હોય તે દિલ ધરે' મુરખ ને નહી મેલ'
ભાભો કહે' 'તાહરે ભાગીયો ભુપત્ય મન-નો ભેવ ૨૧૨

પંચ માભુત જાહરે નહી નહી અવની આકાશ
નહી ગ્રહ તારા ર્વી એક પરિશ્રમ પાસ- ૨૧૩
લઘુ દિરઘ સુક્ષ્મ નહી નહી આકાર ઉદ્યોત
અલખ્ય-રૂપ કો એક છે' 'અગમગ જયુગતે' જોત્ય ૨૧૪
છાઇ તેહ-ને ઉપની થઇ કો શગતિ-સરૂપ
"કર સૃષ્ટ તું કામિની" બ્રમ ભમકારે ભુપ ૨૧૫
આદે' મંત્ર ઓકારથી કીધો પુરસ જ એક
કર જોડી ઉભો રહ્યો વારૂ કરી વીવેક ૨૧૬
પ્રીત-થકી તે પગ ધર્યો નારાયણ-પર નેહ
પંચકોશી પ્રથવી થઇ કાશીપુર તો તેહ ૨૧૭
"વર તુ મુઝ ને' પીરુવપત્ય" સીવા કહે માખ્યાત
વીરુમે પામ્યો વીષ્ણુ તે "તું તો મારી માત" ૨૧૮
જન્મ કર્યો તેહ ભામિની મન વીચારી મરમ
પ્રીતે પુષ્પ પ્રગટાવીયો જેહ-ને' કહે' છે' બ્રમ ૨૧૯
"ભજ મુઝ ને કહે' ભામીનિ" તે કહે' "મુઝ નહી કામ
અકલ જોતા તુ અધીપતિ જનુની-કેરે' ઠામ" ૨૨૦
પ્રલે કીધો પલકમા, ઉપજાવ્યો અબધુત
"વર મુઝ-ને'" વનિતા કહે નાચું' માર્‌યું સુત ૨૨૧
ભસ્મકરી છે' એ ભામીનિ છીવાડો એહ જંન
તો તું કહે' તે હું કરું મેલુ તુઝસ્યું' મંન" ૨૨૨

કલ્યાણિયે કરુણા કરી   કર્યું સંજીવન-કાંમ
સૃષ્ટી-કાંમ તે સુંપીયુ   ત્રીગુંણ ધરાવ્યું નામ   ૨૨૩
સીવ-સગતી-ના સંગ-થી   થયું ઇડ તીહાં એક
બ્રમાડ ભરપુરે થયુ   જુયો કરી વીવેક   ૨૨૪
મન્જે પાલે મીડારવા   કરવા માંડી સૃષ્ટ
સકલ બીજ સરજાવીયા,   વારુ વીવધ્ય એ વૃષ્ટ   ૨૨૫
કહે બ્રમા "કીમ જીવશે   માનવી-જોનિ જંન"
કરુણાઇ કણુબી કર્યો   એહ ઉપાસે અંન   ૨૨૬

સૃષ્ટી-નું બીજ તે કણ કર્યા   કણ-નુ બીજ તે એહ
કણુબી-ને કહે કેલવો   નીશ્ચેં કરીને નેહ   ૨૨૭
પરજા પાલવા પ્રીત-થી   કીરતારે એ કીધ
કણ નાંખ્યા કોડે કરી   તેહ ઉપાડી લીધ   ૨૨૮
કણ લીધે કણુબી ઠર્યો   સઘલે ભવ-મા નામ
અન પકવે તે અતીઘણા   ગુંણનીધિ ગામેંગામ   ૨૨૯
જગત-નેં જીવાડવા   પોષણ કરવા પ્રીત
કણુબી કીરતારે કરી   રાજસ રુડી રિત   ૨૩૦
સરજી સૃષ્ટ જે દિન-થકી   તે દિન કણ-નાં બીજ
સૃષ્ટ-કાજે કણુબી કર્યા   રાંમ ધરીને રીઝ   ૨૩૧
કણુબી રસે કષ્ટે કરી   ભુપત્ય પાંમે ભાગ
પાલણ-પોષણ પ્રીત-થી   રુડા જોઇ લાગ   ૨૩૨
કણુબી-કુડે કોટિધા   સાહ સુલતાંને સાથ
કર ઉડે કણુબી-કને   હેત ધરીને હાથ   ૨૩૩
કણુબી મોટો વીશ્વ-મા   દેહ કહાવ્યો દાતાર
સહુ-મધ્યે સીરોમણી   અપરમપાર અપાર   ૨૩૪
કણુબી તો કલપ-વરખ એ   સામદ-માહેં સુર
લાડ પાલે સહુ લોક નાં   નારાયણ-નુ નુર   ૨૩૫

પ્રતીપાલણ પ્રથવી તણો કરવાને સુભ કામ (?જ)
કીરતારે કણબી કર્યા મોગ એ મહારાજ ૨૩૬
વકાર્યો વાયુવત વધે હકાર ઉપર હામ
નકાર કહેતા નીચુ નીહાલે તે કણબી કેરા કામ ૨૩૭
ભુમ ડલ નો ભાર ઉપાડે કણ નો બી કહેવાયો
હાથ ઊઢવણ તે હલપતીયો તે જનુનીઇ જાયો ૨૩૮
નરપત છત્રપત દેશાધિપત સુબા સવતાના સાથ
એ સરખે(?વે) ઉઠો એ આગલે હલપતી આગલ હાથ ૨૩૯
લખપતીયા ક્રોડપતીયા ઘણો ભર્યો ભ ડારે ગ્રથ
કરે આસ કણબી તણી તે હલપતિ ઉઠાવણ હથ ૨૪૦
ઉચ નીચ ઉમગઉ અતી *સામદ સુર સમરથ
કરે આસ કણબી તણી હલપતી ઉઠાવણ હથ ૨૪૧
ભોલો જાત્ય ભાલો કહે વાય જાયે પ્રાણી માન
તેહ ને હાથ ઉઠાવે હલપતિ જે માગ સોના છત્ર ૨૪૨
સ. પેહેલો કણબી કર્યો મહીપત્ય જેહ નુ મન
પ્રજા પાલે પ્રીત થી અતી કસ્ટે પકવે અન ૨૪૩
કણ સુપી કણબી કર્યો સ્યુપ્યો એ અધીકાર
જગત જીવસ્યે એ થકી વલતી વરણ અઢાર ૨૪૪
ચ્યાર ચૌદ પ્રતીપાલવા કણ સરજવા કામ
સૃષ્ટ સ ઘાથે સરજીયો કણબી નીરમલનામ ૨૪૫
ભાર અઢાર જે વનસપતિ ન કર્યા તે ઠામ (?)
એહ ની મેલે ઉગસે કેલવણ નુ સ્યુ કામ ૨૪૬
કણ કેલવ્યા વીણ થાયે નહી કણ વીણ (?)
કણબી તે માટે કર્યો કણ કેલવણ ને માટ ૨૪૭

કહે વીધાતા વીશ્વપત્ય "એહ આપણો અંશ
કણબી હોઇ જીહા લગે તિહા લગે સૃષ્ટી-વંશ ૨૪૮

કણુ-વીના ચાલે' નહી જીવે' જન નહી કોય
કણુ નીપજાવી નવી સકે' કણુબી-વીણુ નર ન હોય" ૨૪૯
વીચાર કર્યો એ વીસ્વપત્ય "કણુ-ના કીડા લોક
સૃષ્ટી કણુ-કણુબી-થકી બાકી સરવે' ફોક ૨૫૦
કદાચ જો એ કણુ જશે' કે કણુબી-કુલ જાય
તારે' બાધી સૃષ્ટ-ની જીવ જુગત કુંણુ થાય ૨૫૧
ચાલસ્યે' બીજી વરણુ-વીણુ અટક્યુ' નહી રહે' કાંમ
કણુબી-પાખી ચાલે' નહી ઠરે નહી કો ઠાંમ ૨૫૨
સ્વાંમી સરગ ગયા પછી અવર કરે' કોઇ આપ
તેથી વ'શ જ વાધસ્યે' ભેદી ન સકે' પાપ ૨૫૩
ઉત્તમ વરણુ આદે' કહી 'અલવે' ખુટે' અ'શ
તેથી કાંઇ જસે' નહી સૃષ્ટી-કેરો વ'શ ૨૫૪
કણુબી જતે' તો કણુ જશે' તો માંનવ સ્યુ ખાય
કણુબી કુલ જાહરે' ગયુ તાહરે' સૃષ્ટી પ્રલે' થાય" ૨૫૬
દુખ •જાણ્યુ દુનીયાં-તણુ' અધીપત્ય સોપ્યુ અ'સ
"સૃષ્ટી-સુધી વાધસ્યે' કણુ-કણુબી-નો વ'શ ૨૫૭
નાતરુ નહી એ નોતરુ' કર્યુ" જગત-ને' કાજ્ય
કુલ વાધો કણુબી-તણું તો રીઝે' કરસ્યે' રાજ્ય" ૨૫૮

બાધું વીશ્વ તે અન-થકી વીશ્વ-થકી જે વરધ
અમ્યો ઉપજાવી આપીઇ અવનીપત્ય-ને' અરધ ૨૫૯
પોષે' જે પે'દા કરે' લે' લાખીણો લાગ
અ'તસ્કરણ રીઝીને' આપીઇ ભુમીપત્ય-ને' ભાગ ૨૬૦
સતજુગ-માં સાખી જુયો તાંહે' જીવ એ તુંણુ (?)
કેલવનાર તે કણુ-તણો કણુબી-વીણુ તે કુંણુ ૨૬૧
સહુ-પે'હે'લો એ પરગટ્યો સહુ-થી કેડે' જાય
ભાગ આપે' છે' સહુ-ને' તેણે' ભાભો કહે'વાય ૨૬૨

ભા કહે મહુ તાત નેં તન થી પ્રગટ્યો તન
ભાભા એ ભુમી-પરે મહીપતિ વીચ્યારો મન ૨૬૦
નાત્ય-બાહરો એકે નહી ઉચ-નીચ ન હોય
નહી ચૌદ નેં ચ્યાર મા જુગ-આદે એ જોય ૨૬૧
કુલ-હીણો કોઇ નહી નહી ઠેકાણું ઠાંમ
મહીપત્ય-સરખા માન દે કણબી મોટું નામ ૨૬૫
નહી વપુ વરણાગીયો નહી કાયર નહી સુર
કાયા કષ્ટ કણબી ઘણો પરમારથ નો પુર ૨૬૬
બીજી વરણ જે વીશ્વ-મા રચ્યું પારકું ખાય
કણબી મેંહનત-થી એ તે બારે વાટે જાય ૨૬૭
ધાયે ઘણુ ધ ધો કરે ધુલ-થી પકવે ધાન
અધીપતિ-કેરા અંશ-મા મહિપત્ય-કેરા માન ૨૬૮
વીત્વપતિ-થી જલપતિ હલપત્ય તે થી જોડ
પ્રથવીપત્ય નેં છત્રપત્ય તેહ લખપતિ-કેરી કોડ ૨૬૯
ડાહ્યા સાચું દિલ ધરે જુઠા-નો સ્યો જોડ.
સૃષ્ટ કણ-કણબીતણી કણબી-કેડે કોડ ૨૭૦
મેહણું દિધુ તમ્યો મહીપતિ એ ઉતર તેહ નો આજ
કુલ વાધે કણબી-તણુ તે સકલ સૃષ્ટ-નેં કાજ' ૨૭૧

ચોપઇ

રીઝયો રાજા સુણીનેં વાત 'સાચું સુત્ર માગો સાક્ષાત
વલી પ્રશ્ન પુછુ એક આપ નીતનીત તમ-નેં પોઢા પાપ' ૨૭૨
હસી વાત બોલ્યા ભડ ભુપ 'રુડા પણ તમ્યે અધના રુપ
માહા મહા પાપ કરો છો ઘણા કૌતક સાભલો પોતા-તણા ૨૭૩
લીલા તરણુ તે વાઢો ઘણા હલ-નાગલ કરો તે-તણા
ભુમી ખણુતે પાપ જ ધરે કોડ અલગીયા કીડા મરે ૨૭૪
જનાવરો-નેં દ્યો છો માર ચરવા નથી દેતા કણુ ચ્યાર
લીલા ઝાડ કરશણ જેહના રોકા મરરો છો તેહના ૨૭૫

ખાતસ્-પુંજ નાંખો જોડ મારો જીવ તે લક્ષ કરોડાંણુ કોડ
મુલ ખોદો છો ચાસ્યો-તણાં એહવાં પાપ કરો છો ઘણાં ૨૭૬
થઈ બેસો છો મોટે મુલ્ય નહી પાપ કણુબી-સમતુલ્ય
થાયો છો પવીતર આપ તમો તો કરો છો પોઢાં પાપ ૨૭૭
સઘલી વાત સાચી કહી જેહ પાપેં લપટાંણી તમ-દેહ
પાપી-માંહિં વધતેરો વાંક તમ-માં ભુંડા અક્ષર આંક' ૨૭૮

દુહા

કહેં ભાભો 'સુણ ભુપતિ વવેકી વીક્રમ વરધ
કણુબી પાપ કરેં ઘણુ તેહ-માં તાહરું અરધ ૨૭૯
જેટલા ભાગ ભોમી-પરેં અમલ કરેં છેં આપ
તે લેં છેં કણુબી-નુ લોહીને પલકપલક્-નુ પાપ ૨૮૦
રતી-ભાર રહેતું નથી નિમેષ કરંતે નુન્ય
ખડ જગન-માં વેંહચીઇ તે ગાઠે બાધીઇ પુન્ય' ૨૮૧

ચોપઇ

રામ બોલ રુદેં-મા વશ્યો રીઝિ રાજા હેતેં હસ્યો
'મન-સંદેહ માહરો ભાગીયો' પ્રણામ કરી પાએ લાગીયો ૨૮૨
'એક તો જાત્યેં ઘરડા છો વૃધ બીજું રસ્યા-માં આપો અરધ
ત્રીજે મન ભાગ્યો સંદેહ ચોથો નારાયણ-ઉપર નેહ ૨૮૩
માટેં હું આવ્યો આપવા સંકટ દુંખ તાહરાં કાપવા
કાંઇક માગો માહરેં પાસ સંતોખી બોલાવું વાસ ૨૮૪
જે વસ્તુ ન હોઇ તાહરેં તે પાસેં માગો માહરેં'
એહવું વચન રાજાઇ કહ્યુ તે તો ભાભેં મન-મા લહ્યૂં ૨૮૫

તેહ બોલ્યો જાંણિતો જંન 'મહિપત્ય આપ વીચારો મંન
વરસ થયાં પંચાણું મું-નેં તો હવેં મ્યું જાચું તું-નેં ૨૮૬
પાંચ પુત્ર પોઢા પરિવાર ખાવાપીવા કણ-કોઠાર
જે જોઇઇ અમારેં પેંર તે સમરીધ્ય છેં માહરેં ઘેંર ૨૮૭

દુધ દહી પીરી ઘર ધામ — ઠાલો નહી કો માહરો ઠામ
સઘલી સમરીધ્ય મહિમા મોટ — નહી માહરેં ઘેર એકેં ખોટ ૨૮૮
લીલા-લહેર છેં મુઝ ઘણી — મીદ આશા કરું કો-તણી
સઘલીસમરધ્ય માહરેં અમુલ્ય — ફોગટ ઝાકી ન કરવી કુલ્ય' ૨૮૯

રાજા હઠ લેઈનેં રહ્યો — ફરી ફરીનેં બોલ જ કહ્યો
'મેં તો તાહરી જોઈ ચરચાય — તેહ વચન માહરું કીમ જાય ૨૯૦
પાછો જાયુ તો જુઠો પડું — તો દોષી દુસમન-નેં કીમ નડું
માટેં મન ગમે તે માગ્ય — જેહ-ની તાહરેં નોહેં જાગ્ય' ૨૯૧
ઇમ અતીસેં કોડેં કહ્યુ — જ્ઞાંન ઉદેં ભાભા-નેં થયુ
એક નાંમ તો ગંમ જ રહું — ભાભો રાય વીક્રમેં કહ્યું ૨૯૨
ધરતી ભાર ઉપાડેં કાંમ — ભાભો તે તે માટેં નાંમ
તે ભાભેં તો જોડ્યા હાથ — બોલ્યો વીક્રમરાય-નેં સાથ ૨૯૩

'હુ ઇશ્વર પાસેં માગું છુ જેહ — કહુ વાત માંડીનેં તેહ
બાંધી સૃષ્ટ ઇશ્વરેં જાહરેં — તે સરવેં પ્રગટ્યા તાહરેં ૨૯૪
ઇછા બલ બ્રમાઇ ઘડ્યા — પાસ કરમ-બંધન-નેં પડ્યા
ચ્યાર ખાણુ ચોરાસી-તણી — પીડા પામેં છેં દેહ ઘણી ૨૯૫
કરેં પાપ તે નરકેં જાય — પાછો આવેં અવની-માહેં
કુઇ ઘેડ ઘટ-માલા જીમ — પુનરપી ફેરા ફરવા તીમ ૨૯૬
અહંકાર પદમી છેં કો આપ — પલક પલક બેંસે બહુ પાપ
આપસ્તુતી પરનંદા કરેં — ગોત્રી મારી પરદ્રવ્ય હરેં ૨૯૭
ખેડેં ભુમી વરખા-વરસણેં — ગલી વાવેં જેં કરમણેં
ઇક્ષુ લાખના જંત્ર અનેક — કરેં વેંહુ વણુ-જાંણે વવેક ૨૯૮
જુઠા પેટ-કારણુ જુવે જોસ — લેતા દાંન બેસેં બહુ દોસ
ગાય બ્રામણુ સ્ત્રી બાલક હણેં — લોભેં દોશ કોયે નવી ગણેં ૨૯૯
પીત્રી-દિવસ-ઉપર નહી પ્રીત — તજેં કુલ આચાર ની રીત
ગોત્ર-ગમન ગુરુ-પતની-ગામ — કુડે કોડ કરેં બહુ કાંમ ૩૦૦

માહા માહા પાતિક તેણે ઠાંમ ધીકે અંગારા દે હીડા-માં હાંમ
આઘ વગ્ણુ જ મોહોટા બ્રંમ તે નવી પાલે સંધ્યા-કરમ ૩૦૧
ગુરુ-નંદા નંદે પીતા માત કરે જાર નર નારિ ગરભ-પાત
પંચ ગરાસ-વીણુ ભોજન કરે જોતાં પાપ અધીકોગં કરે ૩૦૨
જે જે છુતે કુલ-નાં કાંમ મોટા પાતિક-ના તે ઠાંમ
નીચ ભોજન ભાવે-થી ખાય નીચ-પાસે જાચવા જાય ૩૦૩
અધમ-ને ઉપદેશ જ કરે પાપે પેટ પોતા-નુ ભરે
વાણી વેદ વીદ્યા નવ લહે કુડાં-આગલ કથાનક કહે ૩૦૪
વણીક જાત-ના જુઠા બોલ અધિક ઉછાં તોલે તોલ
ફોકટ ધંધો મેલે મેલ ઘણી ઘૃત-મા ભેલે તેલ ૩૦૫
પરપંચે થાય બહુ પંચ ગરીબ-લોક-પે માગે લંચ
એહવી વગ્ણુ અઢારે કહી લક્ષણુ જોતા મરવે લહી ૩૦૬
વરણાવરણુ જોઇ ઘણી સી કહુ નંદા સરવેહ્નતણી
અલપ આયુશ-મા અધીકુ પાપ મરવું તે વેદ-પુરાણે છાપ ૩૦૭
મરગ-સમાંન બીજું સ્યુ સુખ નરક-સમાન બીજું નહી દુખ
પાપ કરે તે દેહ પરહરે જમ-સાંનીધ્યે તે સંચરે ૩૦૮
એક ઘડી ઇહાં સુખ ભોગવે એક કલપ તીહા નરક ભોગવે
જુજુવાં નરક સતાવીસ ઘણા શા શા કષ્ટ કહુ તે તણાં ૩૦૯
અંગુષ્ટ-પ્રમાણે જીવ જ થાય કોટી કલપ તે માર જ ખાય
નીકલે કોયક કલપે નેટ અવતરે કો પાપીને પેટ ૩૧૦
વલી પાપ કરંતો મરે બીજા નરક-માહે અવતરે
ઇમ સતાવીસ નરકે જાય માયા-બંધાણો માર જ ખાય ૩૧૧
પીડા પામે દેહે ઘણી અનંત વ્યાધી તેહ જ તણી
કોટીકોટી જીવ કરડીને ખાય તીહાં કોય કરે નહી સાહાય ૩૧૨
એ તો પાપી-જન-ના જંત પુનરપી બીજા જે પુન્યવંત
જપ-તપ-સાધન-વ્રત આચરે સદાવ્રત પરમારથ કરે ૩૧૩

તે જન ઉતમ લોકેં જાય પાછા આવેં અવની-માહેં
પુન્યવંત નવી પામેં દુખ જીહાં અવતરેં તીહા તો સુખ ૩૧૪
જનુની-જઠર ગરભ-વાસેં ઘણુ જન્મ-મરણ-અવતરણ તે-તણુ
ઉદરેં અવતરવું નવી પડેં સાયુજ્ય-મુગતી નો મારગ જડેં ૩૧૫
છુટેં બીજ બંધન ના કરમ માણે મોક્ષ-પદવી નો મરમ
મુગતી ચ્યાર પ્રકાર જ તણી સાયુજ-પદવી મોટી ઘણી ૩૧૬
પરિબ્રમ-ન્યુ પ્રીતેં પલે સાક્ષાત તેજ-માહેં જઈ ભલેં
ઇશ્વરવત તે થાઇ આપ છુટેં કરમ-બંધન-ના પાપ ૩૧૭
તે પદવી જીહા હોઇ આથ ઇશ્વર-પાસ તીહા ઉડું હાથ
માગુ મુગતી-પદ નો ઠામ' એહવું કહે તે ભાભોરામ ૩૧૮
'મનુસા-દેહ-તણું જે સુખ એ મારું નવી ભાગેં ભુખ
હાથી-ઘોડા ગરથ-ભંડાર ઘર ઘરસુત્ર પુત્ર-પરિવાર ૩૧૯
અમરવ આપવા હોઇ જેહ તે-આગલ નમાવું દેહ
સમરથ્ય સર્વ અલખત છેં જેહ એહ વાત-મા નહી સંદેહ ૩૨૦
જે જોઈ તે માહરેં ઘેંર અલખત ઘર-મા ઢગલા બહુ પેર
એ સરવે ઝાકલ-ના નીર થીર નહી કાયા કોય શરીર ૩૨૧
સમણા કેરુ સુખ જેટલુ પાણી નો પપોટો તેટલુ
છાજ નો તાપ, કુપલ ની વાડ સંસાર-સુખ તો એ-વત આડ ૩૨૨
જીવ નેં જે કો સીવ કરેં તેટલો જીવ તે નવી અવતરે
માહરેં મન તો એહવુ હોય' ગમેં બોલ કહ્યો તે સોય ૩૨૩
 ગમ બોલ રાજાઇ લહ્યો અચીરજ પામી ઉભો રહ્યો
'મેં ભાભો ભોલો જાંણીયો પુન્યવત દિસેં છેં પ્રાણીયો ૩૨૪
દુખ-ભંજન કીધા મેં ઘાટ તે ભાભો ઉકાડવા આવ્યો વાટ
કીમ એહ-ને ઉસકલ થાઉ ન્યુ મોહ લેઇનેં મંદિર જાઉ' ૩૨૫
વીસમેં વાત પગણેં પડી અણબોલ્યો રહ્યો એક ઘડી
એકેં વાત ન સુઝેં પેંગ ભાભોરામ કહેં 'જાયો ઘેંર ૩૨૬
કા ચાતા કરો મન-સાથ નથી વચન આપ્યુ મુઝ હાથ
આપનારો છે એક નાથ સરવ નેં આપેં છેં તે આથ ૩૨૭

કાં ચીતા બેંઠા છો ધરી આપનાર મોટો છે હરી
આપણ સહુ ભીખારી-લોક મોટમ-વાત કરવી તે ફોક ૩૨૮
દુનીયાં-માંહે છેં એક દાતાર માંનવ સહુ-કો માંગણહાર
માટેં રખે આંણો ખરખરો પ્રથવીપતિ મંદિર પરવરો ૩૨૯
જે કોય જાચીક-જંન તેહુ-નેં જઇ અપાવો અંન
કો દરિદ્રી-નેં ધન-નોં અરથ તેહુ-નેં કાંઇ અપાવો ગરથ ૩૩૦
કો આવેં હુસી જોડલા તેહુ-નેં આપો હાથી-ઘોડલા
કો ક્ષુધાતુર આવેં કાંમ તો તેહુ-નેં જઇ આપો ગાંમ ૩૩૧
કુંયારો કો આવેં બાહાર તો તેહુ-નેં પરણાવો નાર
કો બ્રાંમણ ભીક્ષુક મંન ધરો અષ્ટ માહાદાંન કોડેં-થી કરો ૩૩૨
જે-કો ભીખ-ની નાખેં ટહેંલ તેહુ-નેં આપો રુડી વેંહેંલ
જે-કો હોઇ જાત્યેં દુખી ઉતમ આપો તેહુ-નેં પાલખી ૩૩૩
જાચીક-જન આવેં થાપજયો તો પસાયતેં ભુમી આપજયો
કો દવાલીબંધ(?) વાયક ભાખજયો તો તેહુ-નેં ચાકર રાખજયો ૩૩૪
વસવાયુ-જન લહેં જો લાજ તો દેઇ દાંમ કરાવો કાજ
વણીક-જંન કરેં કો આસ માલવેરો ન લેશો તે-પાસ ૩૩૫
કણુબી-લોક મજુરી કરેં સીદ આશા તમારી ધરેં
ઘેંશ-છાસ-વેલાઇં મલાં નવનીધી-માંહેં એ ભલો ૩૩૬
બેં બલદ દુઝાંણું હેહ તો કોડપતિ-થી વધતો એહ
ગાહુ ઘેંર હોઇ જાહરેં નવ નીધ્ય મલે તાહરેં ૩૩૭
હોલ-નાંગલ હોઇ છતી તો ઘર-માં અલખત આવેં અતી
થોડેં લોભેં ખોવેં ભાર તે માગ્યા-નો શો વેહેવાર ૩૩૮
જે આપો તો ખુટી જાય તે માગેં માહરી વ(બ)લાય
ઇશ્વર-પાસેં માગીસ્યું નેટ ગરભ-વાસ નાવેં જનુની-નેં પેટ ૩૩૯
તે તમ-થી અપાઇ કીમ રીસ કરો તો માહારા સમ
શાબાશ મોહોટા છો પ્રથવીપતિ મહીપત્ય તાહરી રુડી મતિ ૩૪૦

વેદ ચ્યાર વીદ્યા ચૌદ-મા ખટ દરસન મહા મરમ
ખોજી ફરે છેં ખોલતા ભાસેં નહી કો ભ્રમ ૩૯૪
ભટકાવ્યા તે ભુર-નેં માયા-મોહ-ની જાલ
અકલ-વીના સ્યુ ઉલખેં પ્રીછેં આલપંપાલ ૩૯૫
મન અટકેં જીહા જેહ-નુ વારુ ધૃઢ વીશ્વાસ
તેહ રુપેં તેહ-ને મલેં પ્રીત ધરીનેં પાસ ૩૯૬

માહરેં તાહરો આસરો ઇષ્ટ અધીપત્ય આથ
જીમ લકડિ હાલર-તણી હેત ગ્રહી દેં હાથ ૩૯૭
લાડ પાલ્યા તમ્યો લક્ષધા કરો કોટિધા કામ
પર-દુખ-ભંજન પાડીયુ નવેં ખંડ-મા નામ ૩૯૮
ખ્યાત્ય ચલાવી તે ખરી લેઇ પોહોચાડ્યો લંદ
શાકા ચલાવ્યા શાસ્ત્ર-મા વાટ્યો આડો આક ૩૯૯
પંચ-દંડ જીતાવીયો મોટી માત હરસિધ
પર-દુખ-ભંજન પાડીયુ જીત્યા-નો જસ લીધ ૪૦૦
સાખ્ય ચલાવી તે ખરી કરો પરમારથ પુન્ય
અદ્દુરણી અવની કરી નીમેખ ન રાખી સુન્ય ૪૦૧
વાત બાધીં વીસ્તરી કરેં ઘણા પર-કામ
વીક્રમ તો ઉજેણિં વસે કર્યું નવ ખંડે નામ ૪૦૨
એક છત્ર-ધર અધિપતી કર્યો અતુલીબલ આપ
દુખ-ભંજન હું દેશ-મા તે તાહરો પરતાપ ૪૦૩

ભાભોરામ મુઝ-ને મલ્યા સંતોષી નહી શોક
પરદુખભંજન નામ છે તે કરવા બેઠા ફોક ૪૦૪
વણ-માગ્યે મન-કલપના મુગતી-પદારથ-માટ
સુકીત સરવ દહાડા-તણુ તે વેદ ઉઘાડે વાટ ૪૦૫
ખરું કહેતા શો ખરખરો કહી માહા વસમી વાત
માટે સમઝી તે તું મીવા મોટી વાતે માત' ૪૦૬

સગત્ય સંતુષ્ટ થઇ તીહાં હેતેં મુંક્યો હાથ
'પરહર દુખ તું પ્રથવીપતિ સાચું કહું તુઝ સાથ ૪૦૭
તાહરું સત્ય સાખી થસ્યેં ધાશેં વાહારેં ધરમ
કરુણા કરી કહુ તે કરો મુલ બતાવું મરમ ૪૦૮

ચોપઇ

સુધ દેહ કરી સજ થાયો જુગતેં ઇદ્ર-સદન-માં જાયો
બાવન વીર-તણો અધિપતી માંમે લેઈ જાસ્યેં મહીપતિ ૪૦૯
એહુ-ની ગત્ય તીહાં સુધી હોય ગંજી ન શકેં તુઝ-નેં કોય
તું પણ ઇદ્ર-તણો છેં અંશ વડેં ભાગ્ય દેવતાઈ વંશ ૪૧૦
પુન્ય પદારથ છેં તાહરો બીજો હાથ માંયેં માહરો
માહરી માયા અપરંપાર વીખાંણુ કરેં સ્યુ વારંવાર ૪૧૧
જિમ ઘર-માં મુંકી હોય આથ તીમ સચરાચર તાહરેં સાથ
ત્રણુ લોક-માં માહરું તેજ અધીક ઘણુ તુઝ-ઉપર હેજ ૪૧૨
તેહ-નુ દુખ ન ધરસ્યો તમ્યો એ કામેં અધિપત્ય છુ અમ્યો
તેડી વીર કરી સિધાયો દેવલોક-માં તેડી જાયો' ૪૧૩

વાયુ રુપે વીર જ થયો સુરનાયક-પેં ઉભો રહ્યો
એક અંગુઠેં ભુમી ધરી મહીપત્યેં સ્તુતી મઘવા-ની કરી ૪૧૪
'ભોલાનાથ મોટા છો ઈશ ગ્વયેં વીધાતા શ્રી-જુગદિશ
આદિ નીરંજન અકલ-સ્વરુપ પાર ન પામેં ભારે ભુપ' ૪૧૫
મોટો મન-થી મેહલો ગરવ તન મન ધન સમરપું સર્વ
ગદગદ-કંઠ થયો જાહરેં સુરનાયક બોલ્યા તાહરેં ૪૧૬
'તાહરી ભગત માહરેં મન વસી માગ્ય ઉણુમ નવી રાખેશ કસી
કોડિ વાર કહું છુ કથી તમ્યો સાચું માનો સરવ-થી ૪૧૭
ઇહા કસી ન મલેં ખોટ માલ અનરગલ ભારે મોટ'
એમ કહિનેં દિધો કોલ બોલ્યા અમૃત-જેહવા બોલ ૪૧૮
'માહારાજ, માહારેં મોહોટુ કાંમ રુડો કણબી એક ભાલોરામ
જઇ ચઢયો હું તેણી જાગ્ય દીધુ વચન કહ્યૂં જે માગ્ય ૪૧૯

તે તો બચારો ભોલો કહ્યો હું તો તેહની કેડે થયો
જે જોઈઈ તે કહોનેં મુન્નેં હું માગી આપું તુંનેં ૪૨૦
તેણેં કહી એક મોહોટમ ઘણી માયુજ્ય-પદવી મુગતીન્તણી
તે મુઝ માંનવ-થી કીમ મલેં વચન દીધું તે કીમ પલેં ૪૨૧
ભારે ભુદર કહેંવાયો આપ તે ટાલો સરવેં સંતાપ
જેહુ-થી મુગતી-માગ્ગ જડેં દુરીજન કોયેં નવી નડેં ૪૨૨
વચન બ્રષ્ટ-થી પ્રલેં થાય વચનસાથેં સુકીત જાય
વચનેં તો સગ્વેં છતાય વચન-વીના સગ્વેં મીથાય ૪૨૩
વચન પલેં તો સગ્વેં પલ્યુ વચનવીના તે બાધુ બલ્યુ
વચન સુકીત જાહરેં ગયુ પછે પ્રાણ રહે સ્યુ થયુ ૪૨૪
વચન ન પાલેં બોલ્યુ જેહ જનમ-જનમનો પાપી તેહ
માહરેં તો તમારો શર્ણું' એમ કહીનેં વલગો ચર્ણું ૪૨૫

દુહા

ઇંદ્ર કહેં ' સુણુ અધિપતી એહ અસંભમ હોય
મુગતી માગ્ગ મોટો મરમ કહી ન સકેં કોય ૪૨૬
આ મોભા છેં અમતણી ટાઢવનૃત્ય અનેક
અહુરનીશ ગાઈ અપછરા છયે રતુ છન ઠેક ૪૨૭
શમણા-માહેં દુખ નહી સઘળી વાતેં સાર
આઠ પોહોર આનંદ-મા અમૃત-કેગ આહાર ૪૨૮
રતન ચીતામણિ-તણા ધવલહર મોધાં ધામ
કામદુર્ગા ઘેર દુઝણી સોભા હમોહાંમ ૪૨૯
પુષ્પ પારિજાતના એગવન અનુપ
ત્રીદશ દેવ વાને વનેં મઘવા મોહોટો ભુપ ૪૩૦
જે જન યાગ ગાઝા કરેં અશ્વમેધ અહુરનિશ
અગ્નિહોત્રાદિક આવસત જપે જાપ જુગદિશ ૪૩૧
સદાવ્રત જે આચરે દેં અવારી દાન
જગન કરે નીત જુજુયા મઘવાનેં દેં માન ૪૩૨

ઈંદ્ર-લોક-માં તે અવતરે સુખ-સાગર-માં સહેલ
આયુશ હોઇ ઈંદ્ર-નું માણે સુખ આ મહેલ ૪૩૩
કહો તો કરીઇ એટલું શમાંવીઇ સરવ શોક
અવશાંન-કાલે રાંમ-ને એહ આવે ઈંદ્ર-લોક' ૪૩૪

ચોપઇ

વીકમ કહે 'સાંભલ્ય મહારાજ એહ વાતે સરે નહી કાજ
મુગતી-પદારથ પ્રીતે પલે તે મારગ મુઝ-ને કીહાં મલે ૪૩૫
વચન ભ્રષ્ટ જો માહરું હસ્યે તો તે જીવ વણુ-ખુટે જસ્યે'
કહે ઈંદ્ર 'તમ્યો ધીરજ્ય ધરો મુહુરત એક બે ઈહાં ઠરો ૪૩૬
ધરમરાજ છે જેહ-નું નાંમ સહસ્ર જોજન ઉચો છે ઠાંમ
તિહાં સુધિ માહારી ગત્ય ગણી પુછું પેર હું મુગતિ-તણી ૪૩૭
તાહરું વચન જિમ તેહ-ને હાથ સત્ય વચન માહરું તમ સાથ'
વીમાંન બેસીને ઈંદ્ર જ ગયો ધર્મરાજ પાસે જઇ રહ્યો ૪૩૮
તે સોભા-કેરો સ્યો મરમ વસે વાસ ધોરંધર ધરમ
પુન્ય-વાત-ઉપર બહુ પ્રેમ જુઠું બોલ્યા-નો તિહાં નેમ ૪૩૯
અધરમ-અન્યા-નો નહી લેશ સદા-કાલ તીહાં જોબન વેશ
નીરમલ વાડી નિરમલ લોક સ્વપ્ન-માંહે કો-ને નહી શોક ૪૪૦
હરખ ઘણેરો મન-માં હોય આનંદ-ઉછવ કરે સર્વ કોય
બેઠો ધરમ ધોરંધર ધણી કીધિ સ્તુતિ મઘવાઇ ઘણી ૪૪૧
પ્રણમી જાહરે લાગો પાય 'પધાર્યા ભલે સુરપતિ રાય
કહો કાજ કવણુ કારણે આજ પધાર્યા આ બારણે' ૪૪૨
'કાઇક માગવા આવ્યા અમ્યો તેહ વચન આપોજી તમ્યો
આશાબંધો હું છું આજ ઘણું જરુર તમ-સરિખું કાજ' ૪૪૩
'સાંભલ્ય સુરપતિ રાજંન લોને માહરું સત્ય વચન
મુજ-થી થાયે તે હાજર કરું મુસ્તગ વચન તમારું ધરું' ૪૪૪

દુહા

ઈંદ્ર કહે 'શ્રી-ધરમ સુંણુ મોહોટું માહરે કાજ
મુગતી-મારગ મુ-નેં કીહાં જડેં તે કહીઇ માહારાજ ૪૪૫
જપ તપ દાંન નેં જગન-વિણુ પામેં મુગતી-પદ-ઠાંમ
તે તમ-થી પાર જ પાંમીઇ માહારેં તો એ કાંમ' ૪૪૬

ચોપઇ

મોહોટો સાંભલ્યો જાહારેં મર્મ કર જોડી પછેં બોલ્યા ધરમ
'પ્રીછું નહી એ વાતેં પાર માહરો તો છેં એહ વેહેવાર ૪૪૭
ચીત્ર વીચીત્ર લેહિયાં છેં નાંમ અહર-નીશ તેહ-ને એ કાંમ
લખ્ય ચોરાશી જ્યોની જંન કરેં કરમ અચીરત અન્ય ૪૪૮
કોડેં ક્રમ જે રુડાં કરેં તે રુડેં ઠાંમેં અવતરેં
ઉતમ ઉપાસન કહેંવાય ઇંદ્ર લોક-માં તે જંન જાય ૪૪૯
સત કરમ સાચાં જોગવેં માહરો લોક ભાવેં ભોગવેં
માહરું આયુશ પુરુ હોય તેહ-નેં કાહાઢી ન સકે કોય ૪૫૦
જે નર પાપી પાપ જ કરેં તે નર તો નરકેં અવતરેં
જમણી પાશ પુન્યવંત-નાં ગાંમ ડાબી પાસ નરક-ના ઠાંમ ૪૫૧
મહા પાપી તે નરકેં જાય તે તુઝ-નેં દેખાડું રાય
જેહ-નાં જેહવા કરણી-પાર તે જન તેહવો લેં અવતાર ૪૫૨
માત-પીતા-ની નંદ્યા કરેં મુકી થાંપણુ જે કો હરેં
રંક-સાથેં માંડેં જે રાઢ પુન્ય કરંતેં કરે છેં વાડ ૪૫૩
અણુગલ નીર જેણેં વાવર્યાં નીલાં તરવર-નાં વધ કર્યાં
જીવ હણી કરેં છેં આહાર પર-દ્રવ્ય દેખી આણેં ખાર ૪૫૪
પંચ ગરાસ-વીણુ ભોજન કરેં તસ્કરવીદ્યાઈ ધન તો હરેં
સુતક-સ્નાન કરેં નહી જંન સુતકી-ઘેંર કરેં ભોજંન ૪૫૫
કશાં દાંન કીધા છેં આહાર બ્રાંમણુ-ઉપર મેહલ્યા ભાર
બ્રમસ્ત જેણેં વીધવા વર્યાં બ્રાંમણુ-નાં અન-ભોજન કર્યાં ૪૫૬

રાખ્યાં બ્રાંમણ-નાં રણુ શીશ હેત-થકી ન પુજ્યા ઇશ
વણ-વાંકે કારાગ્રહ જડ્યા તે નર પેહેલે નરકે પડ્યા ૪૫૭
રૌરવ કહેવાયે છે જેહ એહવા પાપી રહે નરક તેહ
દુરગંધ સોણિત-નો સાલ ભોગવસ્યે કષ્ટ ઘણાયેક કાલ ૪૫૮
મોહોટી ચાંચ-નાં પંખી કહેવાય નેત્ર ખોતરી તેહ-નાં ખાય
ભુખ તરસ ને મોહોટો માર કરે નરક-શોણીત-નો આહાર ૪૫૯
એક વરસ બ્રહ્મા-નું જિહાં રૌરવ ભોગવસ્યે તે તીહાં
પછે નીચ અવતરસ્યે એહ દુખીયો મહાદરિદ્રી દેહ ૪૬૦
પ્રાંણી તે કરસ્યે બહુ પાપ જસ્યે નરક બીજા-માં આપ
ભ્રમ-નંધા-માં બીહતો રહે ખટ-શાસ્ત્ર-ને ખોટાં કહે ૪૬૧
વરત-દિવસે વાવે જે અંન પરદારા-ગમન-માં મંન
જોરાવરી કરે છે જાર ગોત્ર-ગમન ખરાસ્યુ ખાર ૪૬૨
વાટે જતાં-ને ફાંસિ દે પેટ-કારણ દ્રવ્ય તેહ-નો લે
કરે વૃત ને નંદે સરવ મન-માં આંણે ઝાઝો ગરવ ૪૬૩
અહર-નીશ આલ દે જુંહુ શીશ ખોટી વાતો કરે અહર-નીશ
કુંયારી-સાથે વીધવા-નો સંગ અહર-નીશ પરનારી-ઉપર રંગ ૪૬૪
અતોલ ભાર બલદાં-ને ભરે ઘાલે નાથ ને ખાસી કરે
વિષ દેઇને હરે કો દાંમ અકસ્માત ભજવે ગાંમ ૪૬૫
ગાય બાલ ને ગાંમ દહે સંગે મદપાની-ને રહે
કાચા ગરભ ગલાવે ઘણા શણગાર લુટે તે સતીયો-તણા ૪૬૬
વાટ-ઘાવા દેતાં નવી ડરે લુંણ હરાંમ કોડ-થી કરે
કુડી સાખ્ય ને લોભે લાંચ સાધુજન-ને જે દે આંચ ૪૬૭
નંદે ભેખ ને નંદે માત કરે દ્રોહ વીશવાસે ઘાત
ખોટી કહે પોતા-ની નાત્ય સાચી કહે જુવતી-ની જાત્ય ૪૬૮
સેવા શ્રાધ પીત્રિ નહી પ્રીત શાસ્ત્ર-વરજીત જે ચાલે અનીત
ખોટાં ખત જે કુડે કરે આપી ભુમી પાછી જે હરે ૪૬૯

વરતી લોપ કરાવેં વાટ   ઉથાપેં દેવસ્થલ ઘાટ
વીપ્ર વેદ દેખી નવી નમેં   ગરીબ જંતુ તેહ-નેં દમે ૪૭૦
કન્યા ધેનું ભુમી-નો ગરથ   બાલક મારેં ઔીયો વધ વરથ
ધરમશાલા વેચેં કો ધીર   કરેં કર નીવાણું નીર ૪૭૧
નીવાંણ પુરાવેં, વીપ્રન્સ્યુ વેર   પાડોસી-ઉપર રખેં અહેંર
ગોડેં વાડિ લીલી ઘણી   ઉસંકલ ન કરેં વીઘા ભણી ૪૭૨
સત્યવાદિ-ઉપર નહી પ્રેમ   નીચ નંદીક-નેં પુરો નેમ
તીરથ-ભોમ કરેં જે પાપ   વણ-વાકેં દે કોહ-નેં શ્રાપ ૪૭૩
દાપા ભાગેં બ્રામણ-તણા   વણ-વાકે જનાવર મારે ઘણા
વાટ પડાવેં વગડેં રાણ   કથા-કીરતંન સુણેં નહી કાન ૪૭૪
દવં બાલે ડુંગરેં આપ   લેઇ લાંચ નેં કુડી દેં છાપ
વણ-કરડેં મારેં છેં સાપ   પોઢા કરેં છેં અમથા પાપ ૪૭૫
તલ મહુડા રખેં ઘણા   . પોથા રખેં વગર ભણા
ખોટા વૈદ્યા કરેં છે જેહ   દમેં છેં અમથી પારકી દેહ ૪૭૬
ગોચર ખેદે ગાયોના અતીશ   ગુડા જન નેં નવી નામેં શીશ
પંગત-ભેદે અંન જ ખાય   તે નર બીજે નરકેં જાય ૪૭૭
બે જોજન-તણું છેં એહ   ઘણુ કષ્ટ વેઠાવેં દેહ
તાડ-શરીખા તેહ-ના દંત   એહવા છેં જમ-દુત અનંત ૪૭૮
કાયા તેહની કરડી ખાય   અમર જીવ કીમેં નવી જાય
પાડેં બુંબ કરે પોકાર   નહી કો તેહ-નેં રખણહાર ૪૭૯
રુધીર અંગ પોતાને ઘણું   કરેં ભક્ષણ ભુખે તે-તેણુ
અગાધ દુખ અધિકેરુ હોય   રખી ન સકે તેહ માથી કોય ૪૮૦
બ્રમાનું વરસ જ થાય   તાર-સુધી પાચે તે-માય
ઉત્તમ નર મદપાની કરે   માસ-આહાર-ઘકી જે ઠરેં ૪૮૧
પાપ કરેં છેં કુડા કરમ   ઘણા આચરેં છેં તે અધરમ
બ્રામણની હત્યા-નો ભોગ   વગુએ વેશ ધરીનેં જોગ ૪૮૨

શ્રીપાત(?) થઈને સ્ત્રી-નો સંગ	વરતીક થઇને રાંમા-નો રંગ
ગૌ-વધ કરી તે-થી નવી ડરે	લુટી લોક-ને ભંડાર જ ભરે ૪૮૩
વીસવાસે કરે જે ઘાત	હણે માત પીતા સુત ને ભ્રાત
કરે વીપ્ર-ને જે ઉપમાંન	અસનાત-થકી ઉતમ ખાયે ધાંન ૪૮૪
વછોહ પડાવે વાહલાં-તણા	લુટાવે મઠ જોગી-ના ઘણા
સદાવર્તિ-ને દે જે દંડ	કરે ભેખ-થકી પાખંડ ૪૮૫
ઉરમાઇ પીતરાઇ કુલ-માં કહે'ર	વીપ્ર-સાથે રાખે બહુ વેર
વેદ-પુરશ-ને ખોટા કહે	કોકીલ જાત્ય સાચો થઇ રહે ૪૮૬
આખો દાહો પર-નંદા કરે	વગર ઉદ્યમે પેટ જ ભરે
ઘાલી ગરથ નામકરિ જાય	કરે કુડ ને સાચો, થાય ૪૮૭
કરે સેઠાઇ બ્રાંમણ-તણી	વોહોરત લવણ ગલી-ની ઘણી
નીત્યે ચાડી ખાયે રાવલે	ન આપે દાન ખેતર-ને ખલે ૪૮૮
પીપલ વાઢે આંણી પ્રેમ	ન્યાય વાત બોલ્યા-નો નેમ
ગાય બ્રાંમણ સ્ત્રી પીડાઇ જાંહાં	વાહારે નાવે ક્ષત્રી તાંહા ૪૮૯
પુસ્તક બોલે, પુસ્તક હરે	વીદ્યા વેચી પેટ જ ભરે
ગમન કરે ગુરુ-પતની-સાથ	હોઇ ગરથ ને કેહે અના(ણ)થ ૪૯૦
રાજ-પ્રતીગ્રહ જે નર કરે	ગ્રહણ-કાલે જે હાથ જ ધરે
કર-ની વાત કરે કો નવી	કીરત જુઠી કરે જો કવી ૪૯૧
માત-પીતા-ને એ છે તંન	અધિકા ઉછા રાખે મંન
છલ કરી રાતે લે ચોર	સાહ ગાંમ-ના વાલે ઢોર ૪૯૨
ખાતર પાડે રાતે ઘોર	પાસે બેસવા નવી દે ઠોર
એહવાં પાપ જે નર આચરે	તે નર ત્રીજે નરકે સંચરે ૪૯૩
ત્રણ જોજન તેહ-નો વીસ્તાર	મોહોટો જમ-દુતાં-નો માર
ત્રણ વરસ બ્રમાજી-તણાં	ભોગવે કષ્ટ અતીસે ઘણાં ૪૯૪
જંમ-કીંકર તેહ-ના સાથ-માં	મોહોટા ઘણ તેહ-ના હાથ-માં
વારા-ફરતી મેહલે ઘાવ	નહી નાસી છુટા-નો દાવ ૪૯૫

બીજેં દીવસ ફર ફરમી ધરેં   શત કટકા તેહુના કરેં
દયા ન આંહી તેહુમા કોય   કર્યું ભોગવાવેં જુહા તે જોય ૪૯૬
સગા સહોદર ન આવેં કાંમ   અંન-ઉદક નહી તેંહી ઠામ
વસ્ત્ર ઉઢવાનેં નહી અંગ   આપ્યુ હોય તો આવેં સંગ ૪૯૭
આપ-માંસ તે ભખ્યણ કરેં   અમર જીવ દુખેં નવી મરેં
તેહ નરક-ની પીડા ઘણી   ભોગવેં એહવા પાપના ઘણી ૪૯૮

ગુરુ-વચન નેં મંત્ર-નો લોપ   ગુરુ-ઉપર આણેં કોપ
માહા પાપી જે ગુરુ-નેં હણેં   હત્યા ગુરુ-પતની ની નવી ગણેં ૪૯૯
હણેં ગર્ભણી જે કો નાર   બાલક-વધ કરેં તે ઠાર
ગોત્રી હણે હણે જે બ્રમ   ગો-વછ-વધ માહેં જેંમ દમ(?) ૫૦૦
જગન કરતા કરે જે જોર   જાત્રા-માંહેં પડેં છેં ચોર
ગરથ-ને દેખી મારેં ઠાર   કે જણ નેં દુખ દેં છે અપાર ૫૦૧
હણેં ભગની હણેં ભાણેજ   પાપી-ઉપર રાખેં હેજ
રહેં બ્રમહત્યાર-નેં સંગ   રાખેં અધર્મીય કરતો જંગ ૫૦૨
ગામ જમારના રાખેં બાર   ધણી-નેં વીષ દે ઘર-ની નાર
નર નારી મારી બીજી કરેં   સ્ત્રી-માણસ-ની થાપણ હરે ૫૦૩
વીસવાનેં કરેં જે ઘાત   સહજ-મા કરેં ઉલકાપાત
વાટિ મારેં રમાતરં   અધિકા કરેં કલતરુ ૫૦૪
પરલ થઈને વસ્તુ કરેં (?)   ઈશ્વર ભાણે (?) જે નવી ડરેં
અભક્ષાભક્ષ બ્રામણ થઈ ખાય   સ્ત્રી એક તજી બીજા-નેં જાય ૫૦૫
જેહનું લુણ ખાય અહરનીસ   તેહનુ જે કો છેદે શીશ
અઘોર પાપ એહવા થાય છેં   તે નર ચોથેં નરકેં જાય છેં ૫૦૬
થાય વરસ વીરંચી ચાર   ખાય પ્રાણી અધીકેરો માર
એ. નરક-મા. દુખ. જ ઘણુ   સે હેં ભોતના આતજ તણું ૫૦૭
ભીંત્યો લોહાની ચીહું પાસ   તાતા અગની ધીકેં તે પાસ
ખેંરતણા ધીકેં અંગાર   વીવધ પ્રકારના મોહકમ માર ૫૦૮

તેહ-માં નાંખ્યો તે નર રઇ ફરિ ખબર કોયેં નવી જુઇ
એક ઘડી-માં જોજન ચ્યાર હેંડે નાસતા હારોહાર ૫૦૯
પરુ પાચ જે દાધા તણા કરેં અહાર જંતુ જ ઘણા
અનેક દુખ બીજા-થી આપ બમણાં દુખ તિમ બમણાં પાપ ૫૧૦
અનેક બીજાં પાપ અનેક દુખ ભોગવતે અતી વીવેક
જો કહો તો દેખાડું દ્રષ્ટ કુડેં કરમ ભોગવસ્યેં કષ્ટ ૫૧૧
બમણાં ચોમણાં કષ્ટ કાયા-નેં હોય તે તો જાણેં છેં સર્વ કોય
એ રીત્ય-નાં સતાવીસ કહ્યાં તેહ પુરસેં સર્વે લહ્યાં ૫૧૨
કરેં પાપ તે આવેં આંહ હું નવિ પ્રીછું મુગતિ-માંહેં
કોલ તમ-નેં દિધો છેં અમ્યો આ ઠામેં ઠરી રહે જ્યો તમ્યો ૫૧૩
હું નહી મુંકું માહરો ધરમ લખ્ય જોજન ઇહાં-થી છેં બ્રમ
પુછો જઇ બ્રમા-નેં વાત સાચી વાત સુંપુ સાક્ષાત' ૫૧૪

ચોપઇ

ધરમ બ્રમપુરી ગયા વાહંન કરી વીમાન
સાખ્યાતકાર જે બ્રમપુરી સકલ સુખ-નીધાન ૫૧૫
રાગ-દ્વેષ કોહ-નેં નહી મોટિમ સુધેં સુલ્ય
ચ્યારેં પદ બ્રમા-તણું સુખ તેં સરગ-સમતુલ્ય ૫૧૬
સહસ્ર અઠયાસી આરાધના નારદ વીણા વાય
કોટી જીભ કવી કરેં પણ તે શોભા કીમ કહેંવાય ૫૧૭
દિવશ નીશા નહી તીહા નહી પાપ-પરવેશ
અમૃત-ઉધ વરખા વહેં ભાવ ધરે બ્રમેશ ૫૧૮
ઉદય અસ્ત તેહ-નેં નહી નહીં પરવેશે પાપ
કડવું ગલુ તો એક છેં તેહ પદમી તીહા આપ ૫૧૯
કંચન-કથીર જેહ-નેં એક છેં એક કાંમિની એક કંથ
એક અગની એક સીત છેં ચતુર વિચારો ચિત ૫૨૦
સુખ-દુખ જેહ-નેં એક છેં એક પાપ નેં એક પુન્ય
ધરમ-અધરમ જેહ-નેં એક છેં તેહ-નેં સી રહી નુન્ય ૫૨૧

રચનાર સકલ સ્રષ્ટી-તણો   કરતા-પુરસ કો કામ

ચતુર પુરુષ ચીંતામણી   ધાતા નીરમલ નામ ૫૨૨

ધરમરાજ ધ્યાને કરી   સ્તુતી કરવા સમરથ

બ્રમ કહે 'ધરમ આવીયા   અમ આગલ કહો અરથ ૫૨૩

આનંદ આપ તણુ તજી   આવ્યા તે કુંણ કાજ

તે વીસ્તારી કહો મુ-ને   ઇશ્વર રાખે લાજ' ૫૨૪

ધરમ કહે 'હુ તો કહુ   જો આપો નીજ-કોલ

અર્પો કહ્યુ છે ઇન્દ્ર-ને   તેહ પાલવો બોલ' ૫૨૫

કર્યો કોલ બ્રમાજીઇ   'કહો વચન વીવેક

મુઝ-થી થાય તો હુ કરુ   અજર કરુ નહી એક' ૫૨૬

'માનવ-ને મુગતી મલે   જપ તપ કર્યો વીણુ કાજ

તે મહારાજ મુઝ-ને કહો   તો રહે માહરી લાજ ૫૨૭

મુગતી-પદ તે છે કીયુ   ઠીક બતાવો ઠામ

એ ઉતર આપો તમ્યો   તો થાય અમારુ કામ' ૫૨૮

કહે વીરચી 'સાભલ્ય ધરમ   તે તો પુછયો મોહોટો મરમ

તે તુઝ-આગલ કહુ છુ કથી   મુગતી-ઠામ માહરે ઘેર નથી ૫૨૯

સદાવ્રત સંતોખે ઘણા   દાણ મુકાવે તીરથ તણા

જાત્રા અડસઠ જુગતે કરે   પ્રથવી ની પ્રદક્ષણા ફરે ૫૩૦

ધરમશાલા કરાવે ઘણી   કનકે કાયા તોલે પોતા-તણી

પોષે બ્રામણ કરીને વ્રત   ઇછા ભોજન ઝાઝા ઘ્રુત ૫૩૧

ડગલા ડોટી સવછી ગાય   ઉપર કનક-તણી દક્ષણા ય

પંચ પરવણીયે વીપ્ર જ વરે   હસ્ત શ્રાધ ગયા મા કરે ૫૩૨

શ્રાવણે કરાવે સીવ પુજન   તેહ થી રીઝે સહુ-નુ મન

નવરાત્રી કરાવે ઘણા ઇશ્વરી પ્રસન થાઇ તેહ-મા નહી મણા ૫૩૩

કરાવે કુયા વાવડી   પુજે પરમેશ્વર-ની પાવડી

અતીત ને આપે આહાર   રુડા પુન્ય ને દે અધીકાર ૫૩૪

કરે' નીવાંણુ ભરાવે' નીર કરે' વીસામા તેહ-ની તીર
મુંકે' ગોચર ચરવા ઠાંમ કરે' કોટિ પરમારથ-કાંમ ૫૩૫
આપ-આપણા કુલ-કેરા ધરમ કો કેહ-નો નવી ચુકે' મરમ
પ્રતીવૃતા જે વૃત આચરે' માબાપ-ની નિત્ય સેવા કરે' ૫૩૬
પાલે' સકલ શાસ્ત્ર-ના પાર મુંકાવે' જેહ-ને' દેતા હોઇ માર
ભલપણુ સાચી વીદ્યા ભણે' હરી-કથા નીત્ય શ્રવણે' સુંણે' ૫૩૭
આપ્યા વીના જે અન ન ખાય નીરમુખ કો જાચીક નવી જાય
જાર-વાત-ઉપર નહી રંગ ન કરે મદ-પાંનીનો સંગ ૫૩૮
બ્રામણુ-ઉપર ભગતી ઘણી સેવા કરે નીત્ય સાધુ-તણી
તુલસી પીંપલ પુજે ગાય ઘર-માં છતે મુખ ન કહે નાય ૫૩૯
પુસ્તક લખાવી આપે અન્ય મોટમ-વાત ન રાખે મન
રણુ-સંગ્રામે સામદ સુર પુન્ય-વાત-મા પહેલે પુર ૫૪૦
અસત્ય-થકી જે અલગો રહે આપો આપો સહુ-ને કહે
જાચીક-ને દેખી મન ઠરે આદર-ભાવ મંગણુ-ને કરે ૫૪૧
પવીત્રપણું પોતાની દેહ નારાયણુ-ઉપર બહુ નેહ
વરત સઘલાં વીવેકે કરે ઉદ્યાપન તેહ-નાં આચરે ૫૪૨
અગ્નીહોમ-આવસત્યાદીક કામ બોલે વચન નીરમલ હરિ-નામ
પાલે પક્ષ પોતા-ની પ્રીત રાખે કુલ રુડા-ની રીત્ય ૫૪૩
વાવે' તુલસી બીજા વૃક્ષ ભુખ્યા જન-ને' આપે' ભક્ષ
ભાર કુટુંબ બાધા-નો વહે' તેહવા બ્રમ-સદન-માં રહે' ૫૪૪
એહવા-ને' અવસાંન જ થાય જન માહારા તેડવા તીહાં જાય
પ્રીત કરી રહે' માહરી-પાસ માહરા આયુશ સુધી વાસ ૫૪૫
એટલી ગત માહરી તો હોય મુગતી-કામ કહે' નહી કોય
આપો કોલ ઉશંકલ થાયુ વિષ્ણુ-લોક વીમાને' જાયુ ૫૪૬
દશ લાખ જોજન છે' દુર પાંમે' પુન્ય પરમારથ પુર' ૫૪૭

દુહા

વાહન વીમાન-તણુ કરે' ધોર'ધર જે ધાત્ર
વીષ્ણુ-લોક વૈષ્ણવ ઘણો માણે ક્ષણ એક માત્ર ૫૪૮
વખાણે' વૈકુંઠ ને' શોભા કહે' જે સાર
તે બ્રમાઇ સરજ્યો નથી અલખત અપરપાર ૫૪૯
રેણુ ગણે' અવની તણી ખગ-તારા ગણાય
તરણ ગણે' ભુમી-તણા અરણવ નીર તોલાય ૫૫૦
એહવી વાતો અનેક છે' શેષ સરીખા મ(સાઁ)ત
વૈકુંઠ વખાણુ કરી મકે' તે નહી શારદાયે માત ૫૫૧
બ્રમા તો ભેદે નહી નીગમ ઘણા ગુણ ગાય
સનકાદિક ને સ્વપને નહી સરગ તણી શોભાય ૫૫૨
કોટિ એક બ્રમા પડે' અબદ કોટિધા ઇદ્ર
વૈકુંઠ વાસ ડગે' નહી મહિમા મોટો મદ્ર ૫૫૩
નિત નિરખણુ નારાયણનુ પલક ન પટતર થાય
એહ-થી સુખ બીજુ કીયુ તે કીમ મુખે કહેવાય ૫૫૪
ધાતા ધ્યાન ધરે ઘણુ અંતર થઇ લયલિન
'મુઝ ઉપર મયા કરો દેવાધિદેવ હુ દિન' ૫૫૫
વારુ પ્રષ્ટ વીષ્ણુ કરી મન થી દિધા માન
'માગે તે આપુ તુને' દયા ધરીને દાન' ૫૫૬
ધાતા કહે' 'ધરણીપતિ દુલભ તાહરી દેહ
પુછુ પ્રશ્ન મુને કહો સુભ ભાગે મ દેહ ૫૫૭
મ્રત્યુ લોક જે માનવી અકાચીન (?) અપાર
મુગતી-તણો મારગ કશો તે કીમ પામે પાર ૫૫૮
જનુની જઠર ન અવતરે છુટે ઘણા ગર્ભવાસ
તે માડી કહો મુને હુ સેવક તુઝ દાસ' ૫૫૯

ચોપઈ

'બ્રમા વીષ્ણુ નેં રુદ્ર જ નામ બ્રમાંડ-રચણ સ્રષ્ટી-નુ કામ
સકલ સ્રષ્ટ ઘડો છો તમ્યો તે પ્રતિપાલણ કરુ છું અમ્યો ૫૬૦
તમ્યો કહી તે વાત જ વસી કરે વરત જે એકાદશી
માસ બાર ચોવીસે તણી જુજુવી નીધ્ય તેહ-ની છે ઘણી ૫૬૧
અભયા દેવસયની નીરજલા શ્રવણ શ્રાવણી વીધ્ય વીજલા
સાધેં દશમી મુંકી માન દ્વાદશીઇ દેં અંન-ના દાન ૫૬૨
વાહાણેં નાહી કરેં સીવ-પુજન તાર-કેંડેં લેં મુખ-મા અન
તે દાહાડેં નીરમુખ નવી વલેં બોલ સાચો વચનેં પલેં ૫૬૩
એકાદશી કરેં ઉપવાસ કરેં જાગરણ તે બારેં માસ
ભુમી સુઇં બ્રમચર્ય રહેં "કૃષ્ણ કૃષ્ણ" મુખ થી નીત કહેં ૫૬૪
એ વીધેં સાધેં જે વરત મુખ-થી નવી બોલે અનરત
સાચું બોલવુ તેણેં દીશ જે-થી રીઝેં ઉમયા-ઇશ ૫૬૫
એ રીત્યેં પરમેશ્વર પરસન થાય ગુંણ ગંગા ગોવંદ-ના ગાય
વડ-પીપલ-નેં પુજેં જેહ તુલસી-ઉપર અધિકો નેહ ૫૬૬
પુજેં બ્રામણ પુજેં ગાય જે કો નીર નીવાણેં નાહાય
પાલેં વૈષ્ણવ-જન ના ધરમ પોતા-ના સાચવે ખટ-કરમ ૫૬૭
શ્રી ભાગવત ગીતા રસ જ્ઞાન કથા સાભલે મહીમા માન
ગ્રંથ વીષ્ણુપુરાણ જ તણા સાભલે આપે લખાવી ઘણા ૫૬૮
મોટમ ર્ન કરે જે મોહની નદા ન કરે દેવ કોહ-ની
પોતા-ની નવી બોલે કુત્ય કોહ ને ન કરે હલકો તુલ્ય ૫૬૯
રાખે વૈષ્ણવ-કેરી રીત સીવ ભગતી-ઉપર બહુ પ્રીત
નવાણ સમરાવે આવાસીઇ કાઢી સઘ જાઇ કાસીઇ ૫૭૦
વેણી-માહેં સમરપે દેહ નારાયણ ઉપર બહુ નેહ
મુગતિ-ખેત્ર કહે વાયે સાત કરે અવગાહન દીન ને રાત્ય ૫૭૧
ગોપાલલાલ ના પુજન કરે અષ્ટ ભોગ મુખ-આગલ ધરે
પરસ્ત્રી માત-સમાને જાણ્ય વેદ-શાસ્ત્ર-ની માને આણ્ય ૫૭૨

સાક્ષાતકાર વીષ્ણુ-નુ રુપ   તે તો બ્રામણ ભારે ભુપ
તે બ્રામણ-ને મનુષ્ય નવી કહે   કર જોડી તે ઉભો રહે ૫૭૩
એકે ધર્મ-ને નંદે નહી   એ તો રીત્ય વૈષ્ણવ ની કહી
પરમારથ કરતા જે મરે   પ્રીતે તે મર્ગે પરવરે ૫૭૪
જેહ થી દુખ ન પામે કોય   અભય-દાન જે નર થી હોય
અક્ષય દાન કરે પરમારથ અન્ય   માગવા વાસના નહી કાઇ અન્ય ૫૭૫
નીશ્કામ-થકી જે સેવે પાર   માયા-રહીત અતર અપાર
કાયા કષ્ટ વૃત દીએ સુખ   નવી દે કોય પ્રાણી ને દુખ ૫૭૬
પુન્ય ન જણાવે પોતા-તણુ   કહે નહી આપે મોહોકમપણુ
સાધુ-ની સ્ત્રી-ની(?) સુખી કરે   દુખ પારકા હેતે હરે ૫૭૭
પારકુ સુખ દેખી રખે પ્રીત   ચતુરભુજ-ચરણે રહે ચીત
કોયક જન જો રુડુ કરે   તો પોતા-નુ અંતર ઠરે ૫૭૮
ગુરુ-ને ઇશ્વર જાણે જેડ   નારી ભેખ ની (?) નવી લે કેડ
પર નારિ પર-નંદા પર-ધન   તે ઉપર નવી ઘાલે મન ૫૭૯
સુલ મારગ સઘલા ચાલવે   ભુંડો અખ્યર નવી આલવે
ધન ઉપરાજે સાતે સાજ   તેહ ખરચે પરમારથ કાજ ૫૮૦
જેહ વાત મા બેમે પાપ   તે સાહમુ ન જુઈ આપ
અહર-નીશા જેહ ને એ કામ   સુખ-થી ક્ષણ ન મુકે રામ ૫૮૧
સુતા બેઠા જાગતા ભણે   રામ અસર તારક ગુણ ગણે
નીદ્રા સ્વપ્ન કરતા કાઈ કાજ   કહેતા રામ ન આણે લાજ ૫૮૨
હિંડતા બોલતા જપતા જોડ   રામ રામ કહે મુખ-થી કોડ
શાલીગરામ તુલસીદલ માલ   સકલ પ્રાણી ઉપર બહુ વાહાલ ૫૮૩
સઘલે ઠામે ઇશ્વર ને લહે   કડુવું વચન કેહ ને નવી કહે
અતનાલ-સમે રુદે રહે રામ   તે નર પામે હરી ના ધામ ૫૮૪
વૈકુઠ જાય તે જુગતે ભોગવે   ભારે પદ વૈભવ ભોગવે
વિષ્ણુ-સહિત વૈભવ હોય   તેહ ને રાછ ન નડે કોય ૫૮૫

કોટિક બ્રમા-સુધી કલોલ ઐસે અધીપત્ય આસન ઉ(?ઓ)લ
જીવ ફીટીને શીવ થઇ જાય તેહ-નો તમ-ને કહું ઉપાય ૫૮૬
તેહ વચન ઉશંકલ કરું સીવ-લોકે સેહ જે સચરું
પુછી પાર ને ઉતર દેયુ પાર સાયુજ-મુગતી-નો લેયુ ' ૫૮૭

દુહા

વીષ્ણુ વીમાંન વાહન કર્યું દેવ-તણો જે દેવ
કેલાશ પ્રીત્યે પરવર્યા સહે જે સદગુરુ-ની સેવ ૫૮૮
ઇદ્રાસન-થી સત-ઘણી શોભા છે જિહાં ધરમ
સહેસ્ર-ગણી તેહ-ના થકી જીહાં વસે છે બ્રમ ૫૮૯
લખ્ય-ઘણી તેહ-ના થકી સોભા અપરમપાર
પીષ્ણુ-પદ વૈકુઠ છે સઘલી શોભા સાર ૫૯૦
કે વાય નહી કરી કલપના વીષ્ણુ-લોક-નો વાસ
તેહ-થી સોભા સીવ-તણી તે કોટિધા કેલાશ ૫૯૧
જનુની આધા જગત-ની માયા રુપ મ ડાંણ
અરધાંગે આપે ધર્યાં કરુણા-રુપ કલ્યાણ ૫૯૨
અજીત નાંમ જાણે જગત સરજણહાર શરિર
ત્રણે ગુણ પેહેલા તે શીવા ગુણસાગર ગભીર ૫૯૩
પાંર ન પ્રીછં તેહ-નો અખ્યર પેહેલી અદ્ય
વીશ્વ-વીષે વ્યાપી રહી હુ કાર-તણી જે હદ્ય ૫૯૪
ખટ ચક્ર ખોજી જુઇ બ્રમગ્ય નાંના ભુપ
તે જન એહ-ને ઉલખે રાંમા-કેરુ રુપ ૫૯૫
શ્રી(?) પરથમ સીવજી પછે પરથમ સીતા પછે રાંમ
શ્રી-કેડે કૃષ્ણ વીષ્ણુ રાધા માધવ નાંમ ૫૯૬
અવની-રુપે શગતિ એ શિવ-રુપ આકાશ
માયા-રુપ મર્યાદ એ પ્રણવ-રુપ એ પાસ ૫૯૭
સુધા-રુપ એ ખાંત-થી નીદ્રા રુપ નીમેષ
ખુધ્ય-રુપ એ બાલિકા વવેક-રુપ વીશેક ૫૯૮

લખમી-રુપ એ લાડકી ત્રધા-રુપ એ તોલ
મહીમા-રુપ સુગ્ન્યાદ એ શ્રીયા-રુપ એ બોલ ૫૯૯
મોહોદ્ સગપણ માતનુ તાર પછી તો તાત
જવલો જણુ જાણુગ્યે વેદ વાયક કહે વાત ૬૦૦
કો કહેસ્યે સુદી નગ્તણી કો કહેસ્યે કરી નાર
એકઠા એ બે થઈ સરજ્યો મ સાર ૬૦૧
ભગાકાર ને લીંગથી સકલ સૃષ્ટ્ય ભર ભુપ
જાંણી જુયો જુગતે કરી શીવ-સગતી એક સ્વરુપ ૬૦૨
પ્રથમ જલાધારી કરે વલતુ બેસારે લીંગ
અકલ ગતી કલે નહી રામા રામનો રંગ ૬૦૩
કલ્યાણ-રુપ કરુણાનિધી કલ્યાણ કારણી પાસ
કલ્યાણ કરતા જગતનુ કલ્યાણ-રુપ કૈલાસ ૬૦૪
સીવ સાનીધ્યે મ ચરે પુરુશોતમ પાવન
જે નામ કોટિ જનમના બાલે અઘના વન ૬૦૫
એ બે મા અંતર નહી શાસ્ત્ર નોધતે સાથ
અગ્સપરસ એ અધીપતિ બ્રમાંડ કોટિ નરનાથ ૬૦૬
હરી-હર માહે અંતર કરે સદેહ રહે મન માહે
કોટિ કલપ બ્રમા તણા તે નર નરકે જાય ૬૦૭
પરમેશ્વર પચાસ નહી આદ્ય પુરષ તો એક
સમદ્રષ્ટે જોતા સુઝસ્યે અગ્નાન થકે અનેક ૬૦૮
'પરસોતમ પધારીયા ભુમી-તણુ સુભ ભાગ્ય
દરસણ થકી દુખ ગયા પવીત્ર થઈ આ જાગ્ય ૬૦૯
કામ કહો કરુણા નીધિ લખ્ય વસા થી લેઉ
હેત થકી હાજર કરુ પ્રીત્યે પ્રતીઉતર દેઉ' ૬૧૦
'મૃત્યુ-લોકનુ માનવી પોઢા કરે જે પાપ
તેહને કિમ મુગતી મલે થાઇ અધીપતિ આપ ૬૧૧

છુટે ઘણી ગર્ભ-વાસના નરક મુંકાવે નેટ
સેવે જઈ સાયુજ્ય-ને પુનરપી નાવે પેટ ૬૧૨
કોય વસે ઇંદ્ર-લોક-માં કોય વસે પુર ધરમ
કોય ગ્રહ રવી ચંદ્રે વસે કોય વસે છે ભ્રમ ૬૧૩
કો વીષ્ણુ-પુર કો સીવ-પુરે જેહ-નાં જેહવાં પુન્ય
તે દેહ-સુધી તે ભોગવે નીમેષ ન રાખે નુન્ય' ૬૧૪

ચોપઈ

શીવ કહે 'સાંભલો શ્રીનાથ જગત ભ્રમાંડ તમારે છે હાથ
પાલણ-પોષણ છો જી તમ્યો અધીકાર દ્યો છો તો કહીસ્યુ અમ્યો ૬૧૫
ત્રણ ગુણ ને (તે) જે-થી થયા સુંપો કાંમ રાજી થઈ રહ્યા
જે ગમે તે કાંમ દીજીઇ કોડ વસા અમ્યો કીજીઇ ૬૧૬
સરજે ભ્રમા પાલો આપ શ્રી-દ્વારીકા-માં શીવજી-ની છાપ
રુદ્ર કહે છે તેહ-ને સર્વ વરદાંન-પુન્ય તણી ઘેર પરવ ૬૧૭
તપ-ફલ-દાતા માહરી મતી કપટ ન રાખુ રજીક રતી
મુઝ-ને કહે છે ભોલો ભુપ મહાપુરુપ જોગી-નુ રુપ ૬૧૮
તપ કરતાં જે કો મરે તે આ લોકે આવી અવતરે
જે કો કરે છે ઝાંઝાં પુન્ય નીમેષ માત્ર રહે નહી નુન્ય ૬૧૯
ભ્રમ-ભોજન કરાવે ઘણાં પામે સ્વરગ નવી રહે મણા
અડસઠ તીરથ કરે અતીસ તે જઇ સેવે વીષ્ણુ સીસ ૬૨૦
સેવે નીર ગંગા-નાં ઘણાં આ મંદિર છે તે નર-તણાં
નીત્યે પીઇ નરમદા-નાં નીર વસે વાસ આવી આ તીર ૬૨૧
પ્રયાગ-માહે દેહ પ્રાજે કરે કરવત માથા-ઉપર ધરે
ગાલે હીમાચલ-મા હાડ તે ભોગવે મંદીર આ મહાડ ૬૨૨
કેદાર-કંકણ જે નર કરે મથુરાં-માહે દેહ જ ધરે
ગોદાવરી જે જન સેવે ઘણી તોલે કનક દેહ પોતા-તણી ૬૨૩
મથુરાં-માંહે જે નર મરે તે નર વૈકુંઠે અવતરે
દ્વાદશ જ્યોતીલિંગે જાય સત્ય અરણુવ સદ્દીતાઇ નાહાય ૬૨૪

કચનના મેરુ જે કરે   વેદ પાત્રના કર મા ધરે
વૈષ્ણવ નો વૈભવ જોઈ ઠરે   તે પ્રયાણ કૈલાસે કરે ૬૨૫
નીત્યે જઇ નીવાણે નાહાય   જગન વિભુત ધરે છે કાય
રુદ્રાખ સીર ધરે છે હાથ   "સીવ શીવ" કહે રુદયા સાથ ૬૨૬
શીવ અક્ષર એ બે નામ મા   કૈલાસ સીખર પોહોચે ઠામ મા
શીવ-સેવક ને કરે છે સાર   તે વૈકુંઠ ભોગવે આ પાર ૬૨૭
સાલીગરામ ને તુલસી ચઢાવે આપ   તે તો પસ્નન થા પોતે હરે પાપ
સમારથી સમ ધરમે (?) ધાય   તે શીવ-લોકે સહજે જાય ૬૨૮
ન દે નારાયણનુ નુર   તે કૈલાશ થકી રહે દુર
સમસ્ત જન મા ન થા હોય   આવે ઇંહા જવલો કોય ૬૨૯
પરદોષ-વૃત કર્યો છે જયમ   અત મકરણ મા આચરસે તીમ
શની મોમ માગે સર્વ થી   તે નર થી સીવ પદ દુરે નથી ૬૩૦
પક્ષ પરદોશ જે કોટે કરે   ધરમ-લોકે તે તો અવતરે
પરમ દોશ વૃત તણા જે મરમ   ધ્યાન કરી ધારે જે ધરમ ૬૩૧
જન્માષ્ટમી વૃત કરે અહુર નીસ   તે તો લખમી પામે અતીશ
જન્માષ્ટમી વૃત વૃતે કરે   તેહના એકોતર મત ઉધરે ૬૩૨
જન્માષ્ટમી કરે પુરણ પેર   સઘળી અલખત તેહ ને ઘેર
શીવ ચતુરદશી વૃત વીધ વીધ   તેહ ની દાસી થઈ રહે નીધ ૬૩૩
પુજા પારથેસ્વર ની કરે   કોટિ જનમના પાતિક હરે
પચમુન ના પુજન પાસ   તેહ સમીપે છે કૈલાશ ૬૩૪
પારથેસ્વર પુજે આણી રીઝ   તે તો ફલ પામે રુડા બીજ
પાર્થેસ્વર પુજે રીઝી મન્ય   તે તો પામે રુડા મન (?) ૬૩૫
દેવ સ્થલ શીવ-સ્થાનક જીહા   કરે દીપ ઘૃત કેરા તીહા
પચ ગ્રામ કાઢી જન તે જમે   ગુણ ગોવ દતણા મન ગમે ૬૩૬
ગવાનીક નીત્યે દે ગાય   તે નર સ્વ દેહે સ્વરગે જાય
બ્રામણ ને જાણે જે દેવ   કરે શીવ જાણીને સેવ ૬૩૭

બ્રાંમણ તે ઇશ્વરનું રુપ બ્રાંમણ તેહ અધિક અનુપ
માહરુદ્ર જગન અતી આદરે તે પ્રીત ધરીને ઇડાં પરવરે ૬૩૮
જેહલા શગતી-તણા જે વરન કરે નરનારી તગ્નીબે તગ્ત
સગતી-પુજન એવે સંસાર ઉતરે ભવ-જલ પેલો પાર ૬૩૯
દેહ-વીગલ કરે નહી કોય સકલ જુવતી-ને જનુની જોય
સકલ જંતુ-સાથે હીન હાસ તે પદ પામે ગીરી કૈલાશ ૬૪૦
મદ-પાની બ્રમં-હત્યા ઘણુ ઘણો(?) નથી છુટકો એ ત્રણે-તણો
વલી કહું છું એક દ્રષ્ટાત જો આપણ એ છુ એકાત ૬૪૧
જે કો કાસી ગંગા નાહાય સ્વેતે મંધુ-રામેશ્વર જાય
નિહ-ગુરુએ ગોદાવરી કાવડ ગંગોતરીઇ ભરી ૬૪૨
દ્વારામતીJ જઇ લે છાપ અંતસ્કરણ સુધિ-થી આપ
પુશ્ગ ગોકર(ણ) ગોમતીકેરી તીર સુધ કરે તિહા જઇ શરીર ૬૪૩
માયા અવંતી અજોધ્યા જેહ "શીવ શીવ" કહેતા પડન્યે દેહ
ગોકુલ મથુરાં વંદ્રાવંન ઠાંમે પડન્યે જો તંન ૬૪૪
ભાગીરથી બીજી છે ગંગ શરીર પડે જો હિયે નંગ
શુકવતીરથ જો પડે શરીર તો પામે માહરો ત્રટ તીર ૬૪૫
શિવ-પૂજન-મા તતપર રહે "શીવ શીવશીવ" મુખ-થી જે કહે
કરે દાન આતમ સગત્ય-ને નંદે નહી વીષ્ણુ-ભગત-ને ૬૪૬
જાણે હરી બાધા જગત-ને વ્યાપી રહે બાધા વ્યગત-ને
રોપાવે બીલી-વૃક્ષ જ ઘણા વાવે વૃક્ષ વડલા તણા ૬૪૭
પીપલા વવરાવે અતીસ આનંદ-ઉછવ જેહ-ને અહરનીશ
પાપ-લેશ-ન્કી મન બીહે પ્રીતે નીર ગંગાના પીઇ ૬૪૮
વેદ-શાસ્ત્રીના પાલે ધરમ કુડાં કહારે ન કરે કરમ
અધરમ અન્યાય કરતાં જે બીહે તે તો જશ લાખીણો લીયે ૬૪૯
જે કો દે છે નિત્યે દાંન તેહ-ને ઘણાં મહારુદ્રના માંન
તે જન પ્રીતે માહરે પાસ વાસ વસે આવી કૈલાશ ૬૫૦
માહરું તેજ જીહા લગે હોય તેહ-ને ગાંજી ન સકે કોય
પ્રથવી-પીઠ-માહે જે સાર વેદ-વચન એક વીચાર' ૬૫૧

તીરથ-લોભ્ય દેહાતેં થાય   ભલી તેજ-મા તે નર જાય
દેહ પડતે તીરથ મલેં   તાહરેં જીવ શીવ થઇ ભલેં ૬૭૮

વલી કહુ એક બીજો ઠામ   મુગતિ-પદ છેં જેહનુ નામ
પંચાસ કોટી પ્રથવી છેં કથી   કાશી-ખેત્ર તો તેહ મા નથી ૬૭૯
પંચકોશી કહેંવાઈ જેહ   મુગતી ક્ષેત્ર મોહ્ટુ છેં તેહ
પંચકોશી-મા જે કો નાહાય   કાયા નીરમલ તેહ ની થાય ૬૮૦
પંચકોશી-મા જે નર મરેં   તે તો સ્વગ્ગ માહેં સંચરેં
કાશી-મા કરેં બ્રમ-ભોજન   તેહ-નેં ન ભેટેં જમ-ના જન ૬૮૧
કોટિ-કોટિ થાય કલ્પાત   તેહ-મા નહી કાસી નો અંત
શીવ-ત્રાશુલ-ઉપર તે રહેં   જે-ઉપર ગંગાજી વહેં ૬૮૨
ઉચું જલ આવેં જ્યાહરેં   અંતરીખ ઉપર કાસી તાહરેં
બ્રમાંડ કહેવાયેં એકવીસ   તીહા તીહા જલ ચઢેં જે ઈશ ૬૮૩
ત્રણુ લોક તીહા બુડી જાય   જલ ફરસ કાસી નવી થાય
બ્રમા તે નથી લહેંતા ભેદ   વખાણતા નવ્ય જાંણેં વેદ ૬૮૪
સત્યપુરી માહેં જે નર મરેં   તે કાસી માહેં અવતરેં
એ કાસી-મા દૈવત ઘણું   સ્યુ વખાણુ કરું તે-તણું ૬૮૫
જમ દુત તે સધનં જાય   અમલ નહી પંચકોસી-માહ
જમ-દુત નુ તીહા નહી જોર   જમ-દુત તેહ નો ચાકર ચોર ૬૮૬
જમ નુ ચાલેં નહી લગાર   કરેં જોર તો ખઇ માર
બ્રમ-હત્યા ગૌ-હત્યા કરેં   તે જઇનેં કાસી-મા મરે ૬૮૭
એહવા નર કાશી-મા પડેં   તેહ-નેં જમ-કિંકર નવી અડેં
મહા માહા પાપ કરેં અતીસ   ઘણી હત્યા કરેં તે દીસ ૬૮૮
અઘોર અઘોર કરેં છેં ઘણી   બીજે કહી નહી છુટકા તે તણી
તેહવા નર કાશી-મા પડેં   તેહ-નેં જમ-કીંકર નવી અડેં ૬૮૯
અનેક પાપ કરેં પરચંડ   તો તેહ-ને ભૈરવ દેં દંડ
કાસી-ધરતી નું એ જોર   જમ-દુત તેહ-ના ચાકર ચોર ૬૯૦

એ તો વાત છે કહેવા માત્ર　　પાપી-ને કીહાં-થી કાસી-જાત્ર
કદાચી કો સંચે-થી જાય　　જમ-નો ભય નહીં સ્વપના-માંહે ૬૯૧
કરે પાપ તિહાં રહી પરચંડ　　દુખ દોહીલા તેહ-ને દંડ
જમ-દુત તેહ-થી વેગલા રહે　તીહાં દુખ ભોગવે જમ-દુત ની દહે(?) ૬૯૨
તે ઠાંમે છે સીવ-નો શ્રાપ　　પગ ધરતી માંડા-થી પાપ
પરમાંણુ પાપ જો તાં ભોગવે　　મેરુ-પરવત જેહવું જોગવે ૬૯૩
મુત્ર-વીષ્ટા તે ઠાંમે થાય　　એ વાતે મોહોટો અંન્યાય
અણુ-માત્ર કરે જો પુન્ય　　બ્રમાંડ ભોગવે ન રહે નુન્ય ૬૯૪
અણુ-માત્ર કરે જો પાપ　　કોટી-કોટી-ઘણું છત છાપ
કોઇક કરમ કરી તીહાં જાય　　પોઢાં પાપ તે પ્રલે થાય ૬૯૫
નીસપાપ થઇ મરે જો ત્યાંહ　　મણીકર્ણિકા મહિમા-માંહિ
"શીવ શીવ શીવ" ત્રણ વાર જ તંત્ર　પાંમે કાંન-માંહે તારક મંત્ર ૬૯૬
દેહ-પાત તે ઠાંમે થાય　　જીવ ક્ષણ-માંહે શીવ થઈ જાય
સંદેહ નહી એ વાત જ તણો　　મુગતીપદ-મારગ એ ઘણો ૬૯૭
કોટી-કોટિ વાત બીજી છે કથી　　એહ-સમાંન બીજું તો નથી
એ વાતે જેહ ને સંદેહ અડે　　તે નર રૌરવ નરકે પડે ૬૯૮
કાસી-સમાંન મુગતી નહી કોય　　શીવપુરાંણ કાસિખંડે જોય
મણિકર્ણિકા મેહલે દેહ　　નિત્યે જતા દેખું છું તેહ ૬૯૯
કોટી કરમ-થી છુટી જાય　　જીવ ટલી આપે સીવ થાય
સમ્યક્ પ્રકારે સુંણજ્યો તમ્યો　સીવજી કહે સત્ય જાંણું છું અમ્યો ૭૦૦
કામીખંડ કથાનક એહ　　સાભલજ્યો જેહ-ને સંદેહ
જે દાઢે આ સૃષ્ટી હવી　　આદિ કથા એ છે નહી નવી ૭૦૧
કાંમના પ્રતે પુછે જાહરે　　તેહ-ને માંડિ કોહો તાહરે
ધરમરાજ સુણીને કલે　　તીહાં નાંમું કાસી-નુ નવી મલે ૭૦૨
સઘલે જમ-દુત-નુ પુર　　પંચકોશી-થી તે દુર
દેહ માંનવ દેવ જ થાય　　બીજો તો નહી એક ઉપાય ૭૦૩

મરણ-કાલેં કાસિ પામસ્યેં   વેદના મરણ-તણી વાંમસ્યેં
નીશ્ચેં નીશ્ચેં નહી સંદેહ   મારગ મુગતી-તણો તો એહ ૭૦૪
એહ ઠાંમ તો ઉતમ હોય   પાપી-આગલ નવી કહેંસ્યો કોય'

લાગી પગ્ય સીખ્યા સુભ લીધ   વીમાંન વાહન પીહ્ણુ દીધ ૭૦૫
શીવ-મુખેં-થી જેટલું લહ્યું   આવી બ્રમા-આગલ કહ્યું
નારાયણ-નેં બ્રમા નમ્યા   બોલ શાસ્ત્રતણા ગુંણ ગમ્યા ૭૦૬
પાગ્ય લાગી પ્રયાંણ જ કરેં   ધરમ-તણેં સ્થાંનક સંચરેં
કહેં મારિનેં મોક્ષ જ મરમ   હેત ઘણેં-થી હરખ્યા ધરમ ૭૦૭
કરી ડંડવૃત આવ્યો તે પાસ   વારુ સુરનાયક-નેં વાસ
કહ્યા મુગતી-ના મારગ ઘણા   કાશિ મણિકર્ણિકા-તણા ૭૦૮
પ્રદક્ષણા કરી મહા મન્ય   આવ્યા ઈંદ્ર આપેં આસન
સહેંજેં ગ્નાંન પોતા-નેં થયુ   કારણ વીક્રમ-નેં માંડી કહ્યૂં ૭૦૯
'દેહ-અંત કાસી-માં થાય   સહેંજેં પ્રાણ સરગેં જાય
નીરમલ દેહ પડેં જો નેટ   નાવેં ગરભ માતા-ને પેટ ૭૧૦
ફરી અવતાર લેવો નવી પડેં   જમદુત તેહ-નેં નવી નડેં
ગરભ-વાસ-નો ફ(ફે)રો ટલેં   સહેંજેં તેહ-ને મુગતી મલેં ૭૧૧
પંચકોસી-નો મોટો મહિમાય   તે સ્વદેહેં મરગેં જાય
મહા મોટાં પાતીક જાય   જીવ ફીટી તે શીવ થાય' ૭૧૨

દુહા

વીક્રમસેન વૈકુંઠ-ની   શુંણી ઉદારેં વાત
કર જોડી ઉભો રહ્યો   'સાંભલ માહારા તાત ૭૧૩
હું અપરાધી અતીઘણો   દેવા આવ્યો દુખ
રાજ-વીના કુંણ રીઝવેં   બાગેં માહરી ભુખ ૭૧૪
દુખ-ભંજન ગુરુ-નેં કહેં   માનવ અપરા જન
કહેંસ્યેં પુત્ર એ ઇંદ્ર-નો   અચિરજ સ્યું છે અન્ય ૭૧૫
જસ જગત-માં માહરો   અનુટી-ગઉ હું આપ
પુન્ય તેહ પીતા-તણું   પદ-દેવું-પરતાપ ૭૧૬

સુખ-કરણ સંસાર-માં દુખ-ટાલણ આ દિસ
ભાભા-નેં મુગતી મલેં તો શાતા થાય અહરનીશ ૭૧૭

ચોપઇ

હું આવ્યો જાહરેં તુમ ધાંમ કરો છો સદા માહરાં કાંમ
કહું વાત તે મન-માં ધરો એક કાંમ અમારું કરો ૭૧૮
એક વાર ફરી તીહાં જાયો જીહાં ધરમરાજ ધીરંધર રાયો
તેહ-નેં જઇનેં પુછો તમ્યો તીહાં મોકલીઇ છેં અમ્યો ૭૧૯
કાયા ભાભારાંમ જ તણી કીહારેં પડસ્યેં ઘાહડ ઘણી
બીજું અન્ય ન જાંણેં કોય એહ સંદેહ માહરેં મન હોય ૭૨૦
આયુસ કેટલું એહનું જોય તેહ બતાવો મુઝ-નેં સોય
આવરદા હોઈ જેટલું હું જાંણું આપેં એટલું ૭૨૧
એટલું નીશ્ચેં મુઝ-નેં થાય તો જુગ જીત્યો મેં કહેંવાય'

વચન બંધાણો તે કારણેં ગયો ઇંદ્ર ધરમ-નેં બારણેં ૭૨૨
પુછી પાર પટંતર લીધ ચીત્રગુપ્તેં કહું જે સીધ્ય
'કહો તે વીક્રમ-નેં વાત આજ-થકી તો દિવસ જ સાત ૭૨૩
એકાદશી નીરમલ દીન નેહ પોહોર દિવસેં પડસ્યેં એ દેહ'
એહવું સાંભલી આવ્યો ઘેર પ્રીત-થી મઘવા પોતેં પેંર ૭૨૪
પુત્ર-ઉપર ધરીનેં પ્રીત વાત કહી સરવ રુડી રીત
ડંડવૃત કરીનેં નમ્યો બોલ દેવતા-નો મન ગમ્યો ૭૨૫
બાવન વીરતણો વડ વીર વાયુ-રુપ તે ધૃસ્તા ધીર
મીચ્યાં નેત્ર મહિપત્યેં જાહરેં મુંક્યો ઉજેણી-માં તાહરેં ૭૨૬

શમણેં દીઠું હોઇ જીમ અચીરજ વાત સુંણી તે તીમ
કોડેં પુજા હરસીધ-ની કરી પંચામૃત સામગરી ભરી ૭૨૭
શોડશોપચાર પુજા-નો જેહ કરી જોત્ય તરતીબેં તેહ
સુકડ ચંદન અખત લીધ કેસર કુંકુમ બાવના કીધ ૭૨૮

પુસ્ફ જાયચ્ચંબેલી-તણા ધુપ-દીપ કરેં છેં ઘણા
અબીલ-ગુલાલ ચઢાવે અતીશ ફોફલ-નૈવેદ્ય મુંકેં અહુરનીશ ૭૨૯
ઘંટ ઘુઘરા નેં આરતી ભલા ભોગ આપ્યા ભારતી
દેઈ પરદખ્યણા આવ્યો ઘેર સી કીધી ભાભા-ની પેંર ૭૩૦

નીરમલ દુખ-ભંજન જે નામ જો જો કીધા તેણેં કાંમ
સી કહુ તેહ-ની સોભાય સભા ભરી બેઠો છેં રાય ૭૩૧

દુહા

ફરેં છત્ર સીર-ઉપરેં બેંઠો અધિપત્ય આપ
વરણ અઢાર વ્યાપી રહી પુન્ય-તણો પ્રતાપ ૭૩૨
સુખપાલ મોકલી સહુજ-માં ભાભારામ-નેં ઘેંર
'તમ-નેં તેડેં રાયજી પ્રણાંમ કરી બહુ પેંર ૭૩૩
રાંમ કહેં 'કહો રાય નેં ભુપત મલવા ભાવ
મંદ સરીર છેં માહરું ત્રણ દિવસ થયા છેં તાવ ૭૩૪
ગાત્ર સીથલ ઘરડો ઘણો નહી આગમણ કે આય
મન મલવા માહરું ઘણું પણ મહિપત્ય કેમ મલાય ૭૩૫
અમ્યો અભાગીયા અવતગ તે તો જોગ કીહા-થી જન
અંત-કાલ અવનીપતી કીહા-થી દેં દરસન' ૭૩૬
પાછા સેવક પરવરા કહેં રાય-નેં આક
'ઉઠાય નહી એ-થકી વૃદ્ધ-તણો શો વાક' ૭૩૭

આપેં અસવારી કરી મુંક્યું ઘરનું કામ
મંદીર પોહોતા મહીપતિ રીઝે બોલાવ્યા રામ ૭૩૮
દેખેં દુનીયા કારનુ 'આ તો અસંભવ વાત
રામ-નેં જોવા રાયજી પ્રતેં આવ્યા પરભાત' ૭૩૯
કુસલ પુછુ કે દીન-તણુ સીસ ફેર્યો હાથ
'રાંમ ખબર કોઈ તમ-તણી સાચું કહો મુઝ-સાથ' ૭૪૦

રાંમ કહેં 'રાજા સુંણો આનંદ માહરેં અંગ
મોત આવ્યું છે ઢુકડું રામ-સંઘાથેં રંગ ૭૪૧
આ અવતાર આનંદ-માં જોખ ઘણે-થી જાય
અવતરવું અન્ય જોન્ય-માં તીહાં તો સી ગત થાય ૭૪૨
પશુ પંખી કે માંનવી ઝાડ બીડ કેં વૃખ્ય
દ્વીપદ ચોપદ પટપદેં વાઘ વરુ કેં ભૃખ્ય ૭૪૩
કોય તેહ કલેં નહી જે સ્યો ધરવો અવતાર
ભોગ કરમ તે ભોગવેં ઇશ્વર-નેં વીવહાર' ૭૪૪

મહીપત્ય-નેં જોવા મે.ની આવેં ઠામેં ઠાંમ
ઘણી ગુઝ છાંના કરેં રાજા નેં ભાભોરાંમ ૭૪૫
રહીયત બાધા નગર-માં અચરજ ગામોગામ
'છાની ગુઝ એ સી કરેં રાજા નેં ભાભોરામ' ૭૪૬
'કણુમી કરાર કાલ્યેં થસ્યેં' અંતર કાં ઉચાટ
વ્યાધી જસ્યેં વૈદુ કરેં મરશો તે સ્યા-માટ ૭૪૭
દુખ આવેં છેં દેહ-માં ગાત્ર સીથલ થઇ જાય
કરાર થસ્યેં કવાથ-થી ઉઠી બેંઠા થાય' ૭૪૮
ભાભો કહે 'સ્યું ભોલવો મેં ચૈતન જોયાં ચેંન
લમણા ત્રુટા લંક-થી નમી ગયા બેં નેંન ૭૪૯
કાનેં ઘાલે આંગટી સાભલવા-નેં સાદ
તે ઘોર ગગન સુંણેં નહી જે અનહદ વાજેં નાદ ૭૫૦
પહેરેં પોર સ્વી-દિનેં જુઇ પોતાની છાહ
કાયા દીસેં છેં કારમી સુરતક નહી તે-માહેં ૭૫૧

ગગન તો ગરજેં નહી મેઘ ન છંડે ધાર
હાલકહુંલક એ નગર-મા હંસા ચાલણહાર ૭૫૨
ઉડ્યો અન-નો અધીપતિ વપુ-થી જીણુ વાર
પ્રસ્થાનાં તે પેંડ-થી હંસા ચાલણહાર ૭૫૩

નવેં નાડ નમી ગઇ જીવ રહેં નહી ઠાર
હલ હલ થઇ હજુગ્ની તે હંસા ચાલણહાર ૭૫૪
કહ્યું કાને સુંણેં નહી ગલેં ન ઉતરેં વાર
કર્યાં દદામાં કુચન્ના હંસા ચાલણહાર ૭૫૫
દમ વાધી ગઈ દેહન્માં અવર અંગ તો હાર
ત્રંવાલુ ત્રીજું થયુ હુંસા ચાલણહાર ૭૫૬
નેંન નવેં રંગેં થયા ઢલતી દીઠી ધાર
રેરા દેસ બાહિર થયા હુંસા ચાલણહાર ૭૫૭
સીત સમીપેં આવીયુ ઘેંન-તણું છે ઘાર
અસ્વારી ઉભી થઈ હુંસા ચાલણહાર ૭૫૮
નખ જીભ-નેં દંડ તડા(?) કાલક કીધિ કાર(?)
પરીયાણુ કર્યાં હવે પંડ-થી હસા ચાલણહાર ૭૫૯
કફ વાયુ નેં પીત એ ત્રણેં મલ્યા જે ઠાર
અસવાર થયો તે આપ-થી વેગ નહી તે વાર ૭૬૦
બલખો બાહિર ન નીસરેં નમેં ન હેઠુ નીર
પ્રયાણ કર્યું તે પ્રાણીઈ સુખ્યુ સબ સરીર ૭૬૧
હુંસ હલકી નીસર્યો લેખેં લેઇ તે લાગ
પાચ હતા તે પંચ-મા ભલી ગયા તે ભાગ ૭૬૨
પચવીસ પયેં પચવીસ-મા ભયેં એક-મા એક
મૃતીકા માહેં મૃતીકા ભયેં વેદ કરે વીવેક ૭૬૩
સોએ કલાકડા સામટા કરેં એકઠા સહેંલ
આદર-થી ઉભી કરો વીશ્વ કહેં છે વેહેંલ ૭૬૪
કાહાડા તલના પે જણી પઇડા માગી દામ
વેરી નાખ્યા વેગલા તો નહી વેંહલનું નામ ૭૬૫
રુધીર માસ ને હાડકા નસો જાલ-ની નેહ
મલ-મુત્ર સુરજાદ-મા દીસેં છેં એ દેહ ૭૬૬

જડ-રૂપ એ જાંણવી ચૈતન કો-એક હંસ
એહ પંખી જવ ઉડીયો રહ્યો કાઠ કે મંસ ૭૬૭
આપ-માંહે-થી ઉલખે એ પંખી-ને આપ
તો ભટકયો નાવે ભુતલે ટલે ત્રવેધી તાપ' ૭૬૮
ભાભો કહે 'સુંણ ભુપતિ એહ વેલા છે આજ
પેંર થસ્યે પંખી તણી તો લક્ષ્મી-વર લાજ ૭૬૯
પગ ભાગા પીંડી-થકા સુંણે કારિસું કરણ
તાહરે નીશ્ચે જાંણવું માથે આવ્યું મરણ ૭૭૦
તે સર્વે ચેંન મેં ચાલવ્યાં કર્યાં વીચારી કાંમ
રાંમ કહે લ્યો માહરો રાંમ રાંમ શ્રી-રાંમ' ૭૭૧

ચોપઇ

રામાદે તેહ-ની ઘર-નારિ તે આવી પછે તેણે ઠાર
નર-નારિ-ને અધકી પ્રીત તે તો ચેંન રુડી રીત ૭૭૨
નર-નારી-તણા નેહ-ને સત ચઢું તેહ-ની દેહ-ને
સુંકયુ જલ ધણી-ને હાથ 'માહરે આવવું છે તમારી સાથ ૭૭૩
તમ-કેડે થાવુ છે સતી સાચું કહું છું સર્વ-થી
આતમ-ગ્નાંન થયું છે મું-ને દીવસ છઠે મરવું છે તું-ને ૭૭૪
સહ-ગમન કરવું સર્વ-થી સંસાર-સુખ હવે જોવું નથી
સંસાર-સુખ ભોગવ્યુ ભરપુર એકે વાત ન રહી અધુર ૭૭૫
કંથ-કેડે જે કાંમીનિ બલે તેહ-નો મહિમા કુંણ જ કલે
સાઠ સહસ્ર વરસ દેવતા-નાં ઘણાં સુખ ભોગવે સ્વરગ જ તણાં ૭૭૬
અઘોર પાપ જો કંથ જ કરે સતી-પરતાપ-થી તે તો તરે
પુરું પુન્ય થાઇ જાહરે પ્રથવી-પતી થાઇ તાહરે ૭૭૭
અવતરે રાજા રુડો અંશ તેજવંત પુરો પરસંશ
ભોગવે વૈભવ સુખ-નીધાંન કોયક ભવે ભેટે ભગવાંન ૭૭૮
સાંભલ્ય રે તું માહારા પતિ તુઝ-કેડે થાવું છે સતી'
ભાભો કહે 'એ તો સાયરું મન નવી માને એહેણું માહરું ૭૭૯

રહેવું અધર નેં જાવું ઠેઠ   કોયક કાલેં અવતરશું પેટ'
રાજા કહેં 'સાંભલજ્યો રાંમ   હું કહું તે કરો એક કાંમ ૭૮૦
સુંકો માયા આવામીઈ   કહો તો ચોચાડું કાસીઈ
મણીકર્ણિકા નૌનમ જેહ   તીહાં તમારી પડસ્યેં દેહ ૭૮૧
જનમ-મરણ-નો ફેરો ટલેં   જીવ તેજ-માં સીવ થઇ ભલેં
સુંદો કાંમ થાચે સમરથ   ઘણો ખરચવા આપું ગરથ' ૭૮૨

કહેં કણુબી 'નવી ઉઠું હાથ   ઘર માડરા-માં ઘણી છેં આથ
જે જોઇઇ તે ઘર-મા હોય   તારેં સીદ માગું તમ-પાસેં સોય ૭૮૩
જેકો માગેં કોડેં કથી   તેહવો કણુબી કોયેં નથી
પારકું લઇનેં પુન્ય જ કરેં   તે-થી અરથ એકેં નવી સરેં' ૭૮૪
'પ્રથવી-પતિ પીતા-નેં ઠામ   રહીયત સહુ પરજા-નેં નાંમ
સુરખ-લોક ન જતેં કોય   વીષ્ણુ-અંશ-વીણુ રાજા ન હોય'૭૮૫
વચન ઉશંકલ આપેં થાય   સુભ સત્યવાદિ વીક્રમરાય
પુરાંણુ-શાસ્ત્ર પ્રીછવીયો ચેંર   સહીપત્ય આવ્યા પોતા-નેં ઘેર ૭૮૬
સુભ સાંઢણીયેં પોતા-તણી   ઘડીયા-જોજન તો છેં ઘણી
પંખી-પહેંલી ઉડેં જેહ   મન-વેગી દેવાંસી દેહ ૭૮૭
ઘડીઇ ચ્યાર જ્યોજન ચીત ધરેં   વાઘ-સીઘ-ની બીકેં નવી ડરેં
જોરાવર જોઇ તેણી ઘડી   સરખી સમાંણી તેવતેવડી ૭૮૮
પલકા કોસી એહવી પાચ   અસવાર-નેં ન અડેં ઉની આંચ
સરવ મહુર્ત-મા સજ કરી   બોરી હેમ મોહોરા-ની ધરી ૭૮૯
મોહોરો હેમ-ની ભરી અતીશ   સંઘાથેં લીધી તેણેં દીસ
પટલેં પુન્ય કર્યું તીહા ઘણુ   ધન લુટાવ્યુ પોતા-તણુ ૭૯૦
ભુમી પસાયતેં આપી ઘણી   દીધી દક્ષણા જેહ-નેં વીદ્યા ભણી
મચ્છી તીહા આપી ગાય   બ્રાંમણ-નાં ચરચ્યા તીહાં પાય ૭૯૧
દીધી ઘણી ડગલા દોટીયો   બ્રમ ચોરો આપી મોટીયો (?)
સુખ સીજ્યા આપી તેણેં ઠાંમ   ઘણાં પુન્ય-ના કીધા કાંમ ૭૯૨

વેંહચી સહુ-નેં આપ્યા ભાગ જોયો આપ લાખીણો લાગ
વડા પુત્ર-નેં તેડયો સાથ રામાદે સતી તે સાથ ૭૯૩
ભાભોરાંમ નેં ચોથો રાય લોઇ સુકન નેં પંથ પલાય
'ભ.ભ રાંમ-ની સીન્યા છે જીહાં નાદ વાગસ્યેં ગેંબી તીહાં ૭૯૪
પુષ્પ-વૃષ્ટિ થાયેં જાડરેં સ્વરગ ગયા જાંણુજ્યો તાડરેં
તાડરેં કજ્યો કુલ-ની રીત્ય પુર બાધા-નેં પુરણ પ્રીત' ૭૯૫
જયજયકાર થયો વાસીઇ કોડ ઘણેં-થી ગયા કાસીઇ
વાટેં નાવી ઉની આચ પ્રાતુસ્કાલેં થયા દિન પાચ ૭૯૬

ક્ષૌર-કરમ કરાવ્યું જ્યાંહ નાહવા-કાજ નીર મુંકું છેં ત્યાંહ
કરાવેં તેહ-નેં ગંગા-સ્નાંન સુપાત્ર-કર-માં દિધાં દાંન ૭૯૭
નીરાહાર ધૃઢના મન ધીર પીધાં નીરમલ ગંગા નાં નીર
ત્રીવીધ તાપ તે વેલાં ગયા અઘ-ના ઉઘ તો ભસ્મ જ થયા ૭૯૮
નાંમ-નારાયણ ઉપર નેહ દેવ-રુપ મુંક્યો તીહાં દેહ
પંખી હંસ ઉડે જેટલેં અંતરીખ વચન થયું તેટલેં ૭૯૯
'તાહરો વાધસ્યેં રુડો વંશ તેહ થશેં દેવતાઇ અંશ
એક વચન માનેં માહરું જગ-માં નામ રહેંસ્યેં તાહરું ૮૦૦
એકવીસમી પેઢીએ પ્રગટેં પુત્ર માહા સત્યવાદિ તે ઘરસુત્ર
ગુજર-દેશ ઠેકાણું ઠાંમ તેહ-નુ નાંમ તે ભાભોરામ ૮૦૧
પુજાસ્યેં થઇનેં તે દેવ સકલ લોક કરસ્યેં બહુ સેવ'
ગેંબી સબદ સાંભલીયો તેહ સીતલ થયો ભાભા-નો દેહ ૮૦૨
પ્રાંણ-તાગ થયો તે પતિ થઇ રામાદે શામા સતી
જનમ-મરણ-ના ફેરા ટલ્યા તેજ-રુપ થઇ તેજ-માં ભલ્યા ૮૦૩
નીરંજણ નારાયણ જેહ તેજ-માહેં ભલ્યા જઇ તેહ
ગયા શ્રાધ તે પુત્ર જ કરેં કોટિ જનમ-નુ પાતીક હરેં ૮૦૪
અધીપત્યેં સફલ કર્યો અવતાર એહવો દેવાંસી દાતાર
રાંમ જે વેલાં સ્વરગેં ગયા ગેંબી નાદ તે ઘર-માં થયા ૮૦૫

પચ પુત્ર પ્રાક્રમી એ ક-એ ક થી એ ક
દાતા ગુંણ ડાહાપણ દિલેં વડું ભાગ્ય વીવેક ૮૩૨
પાટોદ્દર પુત્ર પાટવી સુભ ઠામેં સમરથ
લાજ ઘણી લઘુ વેશ-મા વેણીરામ વડ-હથ ૮૩૩
સપુત તે રખીયલ-તણો મોરમ-પ વી મેર
કણબી કહાવેં કલપતરૂ જસવંત-રૂપ ઝવેંર ૮૩૪
હરીનામ હરી-સમો ભલપણ-કેરો ભાણ
કરણ-સમો કહાવીયો પંચ કરેં પરમાણ ૮૩૫
વીક્રમ-થી જસ વાધીયો તેજ-પુંજ પ્રકાસ
ગુણીયલ નર એ ગુંણ-નીધી ગુણવંત ગંગાદાસ ૮૩૬
હરી દાસ ગંગાદાસજ અતી પ્રાક્રમ અપાર
રખીયલ-કેરા રાજવી રમેં સેર-તણા સકાર ૮૩૭
શામજી વીર સલખ્યણો કરેં કોટિ પર-કામ
જગ છતયો બાધા જગત-નો નવે ખંડ-મા નામ ૮૩૮
પુત્ર બે પરાક્રમી નામ-વધારણ નીર
બહુ પરાક્રમે બુધ્ય નાધી માધુ ઉધુ બેં વીર ૮૩૯
પાચ પુત્ર પ્રતાપવંત બહુ ગુંણ બોયણ બીજ
રાજમ-પદ રખીયલ તણા ભાવીક સુભ ભનિજ ૮૪૦
ભાટ દલુદી તેહ નો ગુંણ-સાગર ગુંમાન
ગ્રંથ સુંણ્યો તેહ-ને દેઈ નેં આઝા માન ૮૪૧
કર જોડીને કવીનેં કહ્યુ સુંણ્યા શાસ્ત્ર સુભ રીત
પુનાવ-પરમારથ કરો વાધેં પુન્ય-પર પ્રીત ૮૪૨
સીંહાસનબત્રીસ નો કરાવ્યો રુડો ગ્રંથ
સંસ્કૃત-માહે-થી સોધીયું પરમારથ એહ પંથ ૮૪૩
કથાનર કાલીદાસ નુ બોજ પુન્ય પવીર
પ્રાકૃત કીધુ પંડીતેં વારુ વીક્રમચરીત્ર ૮૪૪

સાચા-નેં મોહામણું જુઠા-નેં . તો જ્યાંન
ગુણીયલ-નેં મન ગુણ ગ્રહો દાતા-નેં તો દાંન ૮૪૫

કહે પુતલી ભોજ સુંણુ એહવો થયો વીક્રમ વીર
વચન પાલે પોતા-તણું ધરમ-વાત દ્દઢ ધીર ૮૪૬
બરદ પાલે બોલ્યા-તણું સુખ દીઠે સંતોષ
રહીયત સુખે રીઝે ઘણું દુખ દીઠે મન દોષ ૮૪૭
પર-દુખ દેખી નવી સકે પર-કાજેં દે પ્રાંણ
કલપતરુ તે કુલ-વીષે સાચો વીર સુજાંણ ૮૪૮
પ્રાક્રમ જે એહવાં કરે તે ધરે સીહાસન પાય
દાંન કરે એ સાંભલી પાંચે પાતીક જાય ૮૪૯
એહવા થાયો તો પગ ધરો નહી તો પુજો પાય
પુન્ય કરો પરમારથે ફરીનેં બીજો દાય ૮૫૦
એમ કહીનેં ઉતપતી આપે ગઈ આકાસ
ઉગણીસમી કથા પુરણ થઇ કહે કવી શાંમલદાસ ૮૫૧
એમ કહીનેં પુતલી પ્રદ્યુમના ગઈ આકાસ
સભારંજક હવે બોલસ્યે કહે કવી સામલદાસ ૮૫૨

★

વેતાલ ભાટની વારતા

કવિ શામળ ભટ કૃત સિંહાસનબત્રીશીની ૨૦મી વાર્તા

(કહેનાર પૂતળી સભાગજની)

ચોપઈ

શ્રીમુખ્ય આરાધુ સરસ્વતી — મયા કરો આપો સુભ મતી
કરુણા વાન સ્મના, કરો — બાલક જાણિ બાહે ધરો ૧
કરુ ગ્રંથ ગણેસ લાજ — કરુ આરાધન તેહ ને કાજ
સરસ્વતી જેહ ને મુખ વસી — વલતી તેહ ને ઉણમ ન્મી ૨
બાળુ માત કીપાથી આપ — પડીત થયા તે તુઝ પ્રતાપ
ગ્રંથ અધુરો જો રહી જસે — તે તો માત હમારત થસે ૩
તરણુ વસ છીમ વાયુ તણે — ભરુને તારુ ડવી તો ભણે
તન કીપા હશે તાહરી — તો તો લાજ રહેસ્યે માહરી ૪
હંસ વાહની મોટી માત — સનમુખ સાહામુ જો આક્ષાત
આપો બુધ્ય તરંગ અનેક — અકલ દેયણી તું છ એક ૫
જગત પાવની શ્રી જુગદીસ — આવ ઉમયાપત્ય શ્રી તુ ઈશ
ભોલો નાથ ભવાની ભુપ — રાજગજેશ્વર નીત્યસ્વરૂપ ૬
અનપુરણા આનંદ કારણી — શ્રી મલ કેરી અઘ હારણી
શ્રી ગરુપદપંકજ પરતાપ — કરુ શ્ર... [illegible] આપ ૭

શ્રીભોજ ભુપત્ય ભના — શ્રીધારા ધરમ ધામ
શ્રીપતિ સેવક સત્ય એ — શ્રીનીઅમલ સુભ નામ ૮
આણ્યુ આસન અભીનવુ — ધરણી ધરીયુ ત્યાહ
સભા સઘર સોભી રહી — મહીપતિ બેઠા માહ ૯
પોહતા પડીત ને પુછીયુ — લીધુ લાખીત લગન
મુહુરત વેલા માન સુ — મહિપતિ મન મા મગન ૧૦

ભોજ'ન સુભ ભલી ભાત્ય-નાં પુર પોષે' પ્રમાંણ
સુપાત્ર દાંન સમરપીયાં જસ જગત-માંહે જાંણ ૧૧
બ્રાંમણ ભલા મનાવીયા ભર્યા ભાટ ભલી ભાંત્ય
ગુપત-દાંન ઘણાં કર્યાં અધીપતિઇ એકાંત્ય ૧૨
પાંચ પ્રદક્ષણા કરી પ્રીતે' ધરે' તે પાય
'હાં હાં' હુંકારો કર્યો 'રહે' વેગલો રાય' ૧૩
સભારંજની બોલીયાં પુતલી આંણી પ્રીત
'એ આસ'ન વીક્રમ-તણું રુડી જેહ-ની રીત ૧૪
દાતા દિલે' દરિયા-સમો ગુણ-ગીરુયો ગંભીર
કનક-દેયણ એ કરણ-વત વાદે' જીત્યો વીર ૧૫
હરસિધ હજુરી જેહ-ને' જેહ-ને' માથે' ઈશ
પુન્ય કરે' પરમારથી જીવ જપે' જુગદીસ ૧૬
પ'ચ-દંડ સીર-છત્ર-ધર અખીલ આણ અપાર
અહુરણી અવની કરી સકલ શાસ્ત્ર-માં સાર ૧૭
કહું મહિમા સંક્ષેપ-માં સાગર-માં સુક-ચ'ચ
મુઠા-માંહે' મુંઠડી સાહાસ સાખ્ય-થી સ'ચ' ૧૮

ચોપઇ

પુછે' ભોજ જોડી બે' પાંણ 'વનીતા કે'હે' તું તેહ વખાણ'
'ભરતખંડ-તણો તે ભુપ નગર ઉજેણી અતી અનુપ ૧૯
ગુણ લક્ષણ સુભ સોભા ઘણી જેહવી હોઇ ઘડ લંકા-તણી
વર્ણાવરણ જિહાં વીવધ વીવેક એક-એક-થી અધીકા એક ૨૦
અધીક તેજ અરજન-વત હોય જીતી ન શકે' તેહ-ને' કોય
એ'ઠો સિંહાસન-ઉપર ઠરી ભારે સભા ભરપુરે' ભરી ૨૧
જાચીક-જન બોલે' છે' જથા કવી પ'ડીત કહે' છે' કથા
નાચે' અપછરા સંગીત તાંન ગુણી-જન રુડાં ગાઇ ગાન ૨૨
થઈ રહ્યો સભા-માંહે' ઠાઠ તીહાં આવ્યો ભુપત-વત ભાટ
સદવીદ્યા ખરો દિલ ખ્યાલ વડું નાંમ તેહ-નું વૈતાલ ૨૩

દેવ-સરીખો દીશે રુપ   જાંણે ભાટ કો બીજો ભુપ
વદ્યો તેણે સુખ આસીરવાદ   અતી રાજા પામ્યો ઉલાદ ૨૪
મહીપત્યેં આપો અધિકો માલ   વીક્રમે બોલાવ્યો વેતાલ
'દેવતાઈ કો દિશો છો રૂપ'   મોહ પામ્યો નગર-નો ભુપ ૨૫
કાલો-ઘેલો વીક્રમ હોય   એહવો ભાટ ન દીઠો કોય
ગુંણ-લક્ષણ દીસે સુભ દેહ   નાગયણ-ઉપર અતી નેહ' ૨૬

દુહા

કહે ભોજ 'સુણ ભામીની   ભાટ-ને કહે છે ભુપ
મોટુ સ્યુ પ્રાક્રમ કર્યું   રૂડુ કહે કીમ રુપ ૨૭
જોગ્ય પુરુષ પણ જાચીકો   અકલ વડે અનુપ
માનની કહે કિમ સુખ-થકી   ભીખારી-ને ભુપ ૨૮
કેહ-નો પુત્ર કિહા અવતર્યો   કુંણ અધીપત્ય અંશ
વપુ વીદ્યા વિનય કર્યો   વારુ કહે-ને વંશ ૨૯
કેહવો પડિત પરાક્રમી   કેહેવા મહીપત્ય-ના માન
કેહી પ્રકારે આવીયો   લીધા દીધા શા દાન ૩૦
કહે, સ્યો તેહ મા ગુંણ હતો   કહે, સી વીદ્યા હોય
કહો, તે અવતર્યો કીહા   જનુની-જનક કુણ જોય' ૩૧

ચોપઈ

કહે કામિની 'સાભલ નગ્નાથ   કહુ વાત જોડી બે હાથ
દુસ હયડે માહરે છે ઘણી   કહુ ઉતપત વેતાલ જ તણી ૩૨
પંચાસ કોટિ પ્રથવી-નુ પીઠ   તેહ-મા દેવસ્થલ કે દિઠ
ભરત-ખંડ તે ભારે ભોગ્ય   કરમ ખેત્ર બ ઘાણિ ગ્યોમ ૩૩
કનોજ દેશ સુંદર કારિમો   તે લકા-ધડની હાર નો
માનવ-મહિમા જાંણે મર્મ   ધરતી-માહે ઘણો ધર્મ ૩૪
શ્રીવંત લોક સુખી સદુ જંન   નીરમલ નરનારીના મન
ગુલઝાર ગુંણ-સાગર સુભ ગામ   ભાટ ભીમ એક નીરમલ-નામ ૩૫

ઉમયાદે ઘર-નારિ મતી
રુડી કરમ-ની રેખા રતી
સતી-સિરોમણ સાહમ રુપ
અતી નીરમલ તે નાર્ય અનુપ ૩૬
દોલત દુનીયાં વૈભવ ઘણો
દસુંદિ સેષનાગ જ તણો
માગેં નાગ નેં લાવેં ધંન
મંગણ જાત્ય પણ મહિપત્ય-માંન ૩૭
કોટિધ્વજ કહેંવાઇ નામ
દેસપતી-થી આવેં દામ
વસ વરતેં માનવ નેં દેવ
કરેં નાગ-સરીખા સેવ ૩૮
દસુંદીયો પણ દાતા જોય
કલા કલી સકેં નહી કોય
ગજ-રીધ્ય સમરીધ્ય સુત્ર
પ્રતિવ્રતા-પેટેં નહી પુત્ર ૩૯
વપુઇ તેહ-નેં મોટો ત્રેંહ
દાવાદલ જેહવો દુખ દેહ
કલના એક પડેં નહી કસી
વ્યાધિ આવી વપુઈ બાદુ સિ ૪૦

શામા ઘેંગ સીરોમણ મતી
પ્રેમદા કહે 'સાભ(ળ) રે પતી
શિવ સેવંતો વામેં સુત્ર
પ્રભુ-પ્રતાપેં પામેં પુત્ર ૪૧
ગાઠેં તમારેં છેં બહુ ગરથ
વાટ ઉઠેં એ મરવેં વરથ
પુત્ર-વીના ઘરનુ સુ સુખ
પુત્ર-વીના કિમ ભાગેં ભુખ ૪૨
પુત્ર વીના તે શ્રાધ કુણે કરેં
પુત્ર-વીના પીંડ કુંણ ધરેં
પુત્ર-વીના કો સુખ નવિ જોય
સુકન ન વાદે કારણ કોય ૪૩
વાઝીયા નામ એ કાગણ વડુ
પુત્ર-વીના જીવત ભઠ પડયુ
પુત્ર-વીના અલખત સી અગ
પુત્ર-વીના કીમ વાધેં વંશ ૪૪
પુત્ર વીના શા મહિપત્ય-માન
પુત્ર-વીના શા આલવા દાન
પુત્ર-વીના મેહેણા દેં સહુ
પુત્ર-વીના ઘેર નાવે વહુ ૪૫
અવતાર અપુત્રીયા-નો અન્યો
પુત્ર-વીના શોક નવી ટલ્યો
પુત્ર-વીના નવી પામેં નાત
સગા-સહોદર-ની સી વાત ૪૬
જેહ-નેં પુત્ર ન આવેં પેટ
તેહના જીવત મા ઉઠી વેઠ
પુત્ર-વીના વચન કીમ પલેં
ચઢા ઢાલ પાછા કિમ વલેં ૪૭
વેહેંવાઈ કોહો-ને કીજીઈ
લાહો કસ્યો આપણ લીજીઈ
ધીક અવતાર વાઝીયા-ની ગાલ
નવિ ઉધારેં ધીરેં માલ ૪૮

પુત્ર વીના જનક નહી જોર — પુત્ર-વીના અંધારું ઘોર
પુત્ર-વીના ઘર તે શમશાન — પુત્ર-વીના નવી દે કો માન ૪૯
કોય ધન ન પુછે કથી — મટ્ટ સંતાન પુછે સગ્વ થી
કોડ દામ જો ગાઠે હોય — તો યે પનોતા ન કહે કોય ૫૦
પુત્ર હોય ને ન હોઇ દામ — પુન્ય-પનોતો તેહનુ નામ
કુલ ઉદવસ કુલ-દીપક-પખે — વેદ-શાસ્ત્ર લક્ષણ-થી લખે ૫૧
પુત્ર-વીના જીવત તે કસ્યું' — માનની નેં મંન એ તો વસ્યુ
'ભંડાર લુટાવ્યો આણી નેહ — તાજીઇ જીવતા આપણ દેહ ૫૨

દુહા

ભીમ કહે 'સુણ ભામિની — તજ્ય ચીંતા મંન શોક
ગમતું થાય ગોવદનુ — હાહાપણ કરવું ફોક' ૫૩
ભારે વૈભવ ઘરતણો — તેહ કરો મંન તાજ્ય
ભીમ ભયાનક વન ગયો — તે તપ કરવા-ને કાજ્ય ૫૪

ઝલમલાનદે સગ ભીવ વડો — જાજુલ્યમાન જુગ જોત
તેજ-પુંજ ત્રીયોકના — ઉદે કાર ઉદ્યોત ૫૫
પંચ વદન પ્રતાપ પુર — નારાયણનુ જેહે તુર
દાતા દેવ દયા નીધિ — હેતડ એહ હજુર ૫૬
બીલી પત્ર તુલસી તાંદુલે — પંચામૃત પખાલ
અહર્નિશાઇ આરતી — આણી અદકુ વાહાલ ૫૭
શીવપુરાણ શ્રવણે સુણું — શીવ-કવચ-ના પાઠ
શીવ-મંત્ર ઉભા જપે — ભાવ ધરી તે ભાર ૫૮
ગુંપુ ગાઇ શીવ-ચાપણે — કરે નીત્ય જલધાર
'શીવ સંતાન આપો મુ-ને — નોધાર-આધાર ૫૯
દેવ-તણો તુ દેવતા — ઇશ-તણો તું ઇશ
કર્તા હર્તા તુ વિશ્વપત્ય — જગત પાવંન જુગદીશ ૬૦

નથી ખોટ ઘેંર તાહરેં આપવેં નથી અસમરથ
તપ-દાતા એક તું લહ્યો તુજ-વીણ સરવેં વરથ ૬૧
અધીક જન વર પાંમીયા દાનવ દેવ અતી આપ
પુત્ર એક સુભ-પ્રાક્રમી પાંમું તુઝ પ્રતાપ ૬૨
જેહ-થી નાંમ જગ-માં રહેં વખાંણેં સહુ વાટ
નાંમ થાઇ નવ ખંડ-માં ભુપતિ જેહવો ભાટ ૬૩
તારેં પરીયાં ત્રીહો પક્ષ-ના તારેં નાત નર નાંમ
એહવો પુત્ર આપો મું-નેં કરુણા-નિધી કર કાંમ' ૬૪
માહાદેવ કહેં 'મંગણ સુંણો' સ્વપન-માંહેં એ આપ
'કોયક જન્મ-તણાં ઘણાં તાહરેં માથેં પાપ' ૬૫
એહવું સાભલી ઉઠીયો પ્રીછી શીવ-ની પેંર
ભીમ વલ્યો તે ઘર-ભણી સોધિ આપેં સેંર ૬૬

બ્રાંમણ વરીયા ભાવ-થી શત શત ચંડી કીધ
પુરણાહુત પુરણ કરી દક્ષિણા દાંન બહુ દિધ ૬૭
માહારુદ્ર એકાદશ કરેં લુટાવ્યુ બહુ ધંન
દાંન અવેરી આવરી માહાદેવ-ઉપર મંન ૬૮
વિપ્ર વરા તે વેદિયા સાહાસ્ત્ર-તણી જે શાખ્ય
પારથીવ ચિંતામણી ક્ર્યાં પુરા તે નવ લાખ ૬૯
શીવ તો થયા અતી આકલા 'એહ-નેં સુખ અપાય
પાંચ સેં પુત્ર જ આપના ઉશંકલ ન થાય ૭૦
સંતોખ્યો એણેં ઘણું ચઢયો ભુદર-નેં ભાર
વ્યાજ સહીત જેહ-નેં વાલવું એહવો એ દાતાર ૭૧
નીરમલ દેહ તેણેં કરી તજ્યુ પોતા-નું ગાંમ
પાછો વલી તે આવીયો તપ કરવા આ ઠાંમ' ૭૨
કાયા કષ્ટ વેઠેં ઘણું સાધેં સઘલા સુત્ર
શીવ બચારો સ્યુ કરે લખો નહી કરમ-માં પુત્ર ૭૩

ચોપઇ

એમ કરતેં વીત્યું વરસ એક   કરેં પુજન તે વિવિધ વિવેક
આવ્યો એક ઢીમર તે-પાસ   તેહ-ને પુત્ર-તણી મંન આસ ૭૪
આવ્યો શિવ-સમીપેં તેહ   ધરી નારાયણ-ઉપર નેહ
'જો તું પુત્ર નાપેં જગદિસ   કાલ મછ પછાડું વીસ' ૭૫
સીવ પ્રસંન થયા તે સાચ   પુત્ર પલક-માં આપ્યા પાંચ
ઘરો હેલે ગયો તે ઘેંર   ભીમેં મંન વીચારિ પેંર ૭૬
'કલીયુગ-માંહિ લંડ-નો લાગ   ખલિયો થાય તે લેં બેં ભાગ
બીજા જીવ મેં કીમ મરાય   હત્યા આપ કાયા-ની થાય' ૭૭
કાઢી કરારિ કાલજ ધરી   કોડેં બુધિ મરવા-ની કરી
છેદવા માડું આપેં શીશ   'હા હાં' કહીનેં બોલ્યા ઈશ ૭૮
'વણ-મોતેં શા માટેં મરેં   આતમ-હત્યા તું મીટ કરેં'
કર જોડીનેં ભીમ તેં ભણેં   'હુ આવ્યો છુ શરણ તુઝ-તણેં' ૭૯
વરસ એક તો વહી ગયુ   સ્વપન-માહે દરસણ નવી થયુ
આવ્યો પાપી માછી-જંન   તરત આપ્યા કિમ પાચ જ તંન ૮૦
તે-થી મુઝ નેં ભુંરો કીધ   એકેં પુત્ર મુઝ નેં નવિ દીધ'
સીવ કહે 'દેહરા-પાછલ જાયો   નીરખો નેહ-થી સુખીયા થાયો' ૮૧
ગયો ભીમ પાછલ જેટલેં   ગોબર ગાર દીઠી તેટલેં
દીઠા કીડા તિહા દશ લાખ   બોલ્યો ભીમ શીવ-પરતેં શાખ્ય ૮૨
'કોટી કીડક મેં તો નીરખીયા   તેહ નો પાર તો નવી પ્રીછીયા'
શીવ કહેં 'તુઝ-સ્યુ બોલુ સાચ   જીવ એહ-માથી આપ્યા પાચ ૮૩
પાપ કરતે નરકેં પડ્યા   પાપી-તણેં પેટેં જઈ અડયા
તુ નેં આપવા-જોગ્ય જ તંન   નથી મલતો કો માહારે મંન ૮૪
કુલ, નાત્ય ને તારે ગામ   નવખંડ રહેં નિરમલ નામ
તાહરો ભાર મારે સિર ઘણો   જપ તપ-પુજા-પુન્ય જ તણો ૮૫
પુરુશોતમ ભરુઆડા-પેટ   વચનેં આપ્યા અવતરિયા નેટ
તિમ કરવુ પડ્યું માહરેં   અવતાર રુદ્ર નો કુલ તાહરે ૮૬

ભક્ત-વછલ માહરું નાંમ તે કિમ ખરદ જસેં આ ઠાંમ
પુરણ એક કલા-થી પેંર પ્રગટ પુત્ર થશેં તુઝ ઘેંર ૮૭
નર અવતાર ધરાઇ નેટ પુત્ર પ્રતિવૃતા-નેં પેટ
વલી ઈછા હોઇ મન-તણી આપું અલખત લક્ષમી ઘણી' ૮૮
ભણેં ભીમ શીવ-પ્રતેં ભાખ 'લછ ઘણી કરોડાં લાખ' ૮૯

દુહા

કહેં સીવ 'પુત્ર આવશેં ખરચ કરે બહુ પેર
ના કહેં તારેં નિસરેં ઘડિ એક રહેં નહી ઘેંર' ૯૦

વરદાંન પાંમી તે વલેં શીવ દાતા સમરથ
આણંદ પામ્યો અતિ ઘણો ઘણો ખરચાણો ગરથ ૯૧
જોગ ગરભ જઠરેં ઠર્યો કાંમીનિ-કેરેં કાંમ
પુત્ર પ્રતાપિ પ્રગટયો વૈતાલ ધરાવ્યુ નામ ૯૨
ઈદુ નીકલેં અભ્ર-થી પંકજ જલ-થી જિમ
સોભા શકલ-સીરોમણિ પુરુષ પુરુશોતંમ ૯૩
આકાર રુદ્ર એકાદશેં સાહસીક કો સિધ
હેત હરખ મા-બાપ-નેં કામ જાતક-ના કીધ ૯૪
શુકલ-પક્ષ પડવે-થકી વાધિં છેં જિમ ચંદ્ર
વાધિં રુપ વૈતાલ નુ અભિનવો કોઈ ઇંદ્ર ૯૫
તેજ-પુંજ કો દેવતા વપુ સિરોમણ વંશ
અવતારિ કો અંશ-પતિ આપ ઈશ્વિર-નો અંશ ૯૬
સાત વરસ મહેંજેં થયા અનેં મુકયો નિશાલ
વંણુ-શીખવી વિદ્યા ભણે વીસ વીશા વઈતાલ ૯૭
પીગલ પાઠ પુરાણ પુર ભગણ-સગણ ભર ભેદ
ભાષા-મા ભુપત જસો વાણિ વખાણેં વેદ ૯૮
બત્રીશ-લક્ષણ બહુ-ગુંણી ચૌદ વીદ્યાઇ ચિંત
રાગ છત્રીશેં રીઝ-મા ખરી વાત-ની ખંત ૯૯

માહાદેવ-આગલ જલ મુંકિયુ મનમા-મિધ્ય-થી માન
'જુઠું ન બોલુ જીભ-થી દેવુ જાચીક-ને દાન' ૧૦૦
મેરંજ પાસા સોગઠા નાજ રામ-ની રીત્ય
જાઇ જુવટે જોખ-થી પરિભ્રંમ-ઉપર પ્રીત્ય ૧૦૧
પુન્ય કરેં પરમાત્થી વરેં વીપ્ર અનેક
શીવ-પુજંન સેવે સદા વિવધ પ્રકાર વિવેક ૧૦૨
ઉમેં બોરી લ્યે હેમ-ની જુવટુ રમવા જાય
જો જીતે તો જોખ-મા પુન્ય કરેં પન-માહ ૧૦૩
ભીમ કહેં 'ભંડારી સુણ ભર્યા મોય ભંડાર
દામ ખરચતા દેવ ને ન કરીશ તુ નકાર ૧૦૪
ખાતે શોવન સાકલા કડા વાકડા કોડ
જીત્યો તાહા તો જશ કરેં હાર-જીત-ની હોડ ૧૦૫
જશ વાધ્યો બહુ જગત-મા કઇ ઘણાના કાજ્ય
અહરનિશા કામ એહવું કરેં આપ્ય આપ્ય નેં આપ્ય ૧૦૬
સુરા વાહાલા સ્વામિ-નેં કુટલ નર નરિયા
દાતા વાહાલા જાચિકા માતા ડાકિણીયા ૧૦૭
દેહ રુડા રહાપણ ઘણું સગ્રામે સિરદાર
જાચિક ન વખાણે તેહ-નેં જો દિલ નહિ દાતાર ૧૦૮
કાલો કરુપ કાયા ઘણી મોટિમ નોહે માન
જાચિક જશ તેહ-ના કરેં જો દેતો હોઇ દાન ૧૦૯
મેર તે મોટો નહિ સાણો નહિ તે માર
પંડિત તે પોઢો નહિ દેહ વડો દાતાર ૧૧૦
વેતાલેં ધન વાવર્યું વપુઇ નાહનેં વેશ
કિરત ચાલી કોટિધા દેશ વિદેશ દશો દેશ ૧૧૧
વિદ્યા નારિ તસ્યાર ધંન પરમેશ્વર અતિ ઉર
પાંચેં એ છેં પારકા માણે તેહ-ની મોટ ૧૧૨

કન્યા કુંયારિ કે કહેં દે તેહ-ને બહુ દાંમ
ભુખ્યાનું મોહ નવિ જુઇ કરે નિત્ય એહવાં કાંમ ૧૧૩
ભરતખંડ-માં ભીમ-સુત લહે લોક ચીત ચાલ
અવતર્યો અધિપત્ય અંસ કો વખાંણે વડો વૈતાલ ૧૧૪
દેશ પરદેશ ને ગાંમ-માં વખાણ કરે કૈં કોડ
ઉપમા કોહ-ની આપીઇ પણ જવલો નહી કોય જોડ ૧૧૫

એક દિવસ ભંડારિઇ કરી ભીમ-ને અરજ
'દાંમ સઘલો દેહેંવટ ગયો કહો તો કાઢું કરજ' ૧૧૬
ભંડાર ભીમે જોયો જઈ મુખ મુંકયો નિશ્વાસ
હેમ દાંમ ખરી મોહોર-ના પરવાર્યા કોડ પંચાસ ૧૧૭
ભીમ-રાયે બેંસાસિયા ઘણા હેત-થી ઘેર
પાસે બેંસારિ પુત્ર-ને પ્રીતે પુછી પેર ૧૧૮
'ફુભાસ્યો માં દિલ-થકી કહું તમારે કાજ
ભાટ જાત્ય ભિક્ષુક-તણી જોઈ રીધ્ય ઘણી ગજ્ય ૧૧૯
કમાતા કે દિન ગયા કપોલ વખાણી કોડ
ઉડાડા એક પલક-મા હાર-જીત-ની હોડ ૧૨૦
ધારણ માહારા હઇડા-તણી તે તમ્યો હર્યું હીર'
કહી વાત ને કલકલ્યો નયણે ભરીયાં નીર ૧૨૧
'દાંમ જોડવા તે દોહિલા વાવરનાર-ને વાણિ
જાલવતાં તો જુગ ગયો ખુટાડી તે ખાંણ ૧૨૨
કુહો દગડ ને દાંમ એ ત્રણે જાણ્યાનો (?) ટેક
વંઝા ન જાણે વેદના વાહ્યા-તણી વિવેક ૧૨૩
શ્વેત બાંધ્યા જેહ-ને ઘેરે સવા સેર-ની ફેક
હોડે તે હારે નહી સોયે વાત-ને એક ૧૨૪
સહસ નગદ સોલે જિહાં હસ્ત બલ એક હાથ
લાખ લછ વશે જિહા જિતે કુંણ તે સાથ ૧૨૫

ધન જોવન વસંત-નુ કાંમની જોવન કંથ
મરદ-નુ જોવન માલ-ધન ચતુર વિચ્યારો ચિંત્ય ૧૨૬
તે હીર માહરું હર્યું જોબન રુપ નેં જોર
જાચું હવેં હું કિંહા જઇ અકલ-હીણુ અંકોર ૧૨૭
જાચિક જાય હાથી-ચઢચો. તિહાં-થી પાંમ્યો લાંહાંણુ
ઘોડા-ચઢ ઘોડેં ચઢેં વપુ-તણાં વખાંણુ ૧૨૮
જાચિક જાય ગરીબ-થી મહીપત્ય જાચણુ મંન
સભા સનમાંન પાંમેં નહી અતિ દુખેં લેં અંન ૧૨૯
મંગણુ મેંલેં લુગડે એંસી વરશે વૃધ
વણુ-વીદ્યાઈ વિપ્ર તે મોભિત નહિ એ સ્મૃધ' ૧૩૦

સોલ વરસે સલક્ષણો તાત-સ્યું બોલ્યો વ્રત
'વાસ વસું નહીં તાહરેં' એ વાંણી બોલ્યો વૃત ૧૩૧
'દામ ખરચ્યા-થી દશ ગણો આપું તમ-નેં આપ
મોહોલેં આવું મલપતો પોહોડા શીવ-પ્રતાપ' ૧૩૨
ઉઠચો તે આલસ તજી ઝલમલાનંદ જગપત્ય
પ્રીતેં તિહાં પુજા કરી પુજી આદ્ય શગત્ય ૧૩૩
'બહુ દ્રવ્ય ખરચ્યો બાપ-નો આપી ઉશંકલ થાયુ
માહામાયા મતિ-દેયણી જશ દ્યો તે દિશ જાઉં' ૧૩૪
સીસ નમાવી સંચર્યો સમરણુ શીવ-નુ સાથ
સુતાર પડચો મારગ વીખેં હેતેં લીધો હાથ ૧૩૫
ગણદ ઉઠચો એક સહજ-મા 'મારગુ એહ મ મ લેશ
સું-ને ઉપાડી તે સકેં જે જાય ઉજ્યેણી દેશ '૧૩૬
લાખો લક્ષણુ-આગલી તે જીતેં સહુ-તેજ
અંશ અવછરા અવતરી સહેંજ સમગ્પેં મેજ ૧૩૭
કુતકો એ છેં કારિમો સીવજી માથ સોહાય
મુકેં સેજ લાખાં-તણી તે ઇહાં-થી લેઈ જાય' ૧૩૮

ઇંદ્ર-તણી તે અવછરા શ્રાપેં ગુંણીકા હોય
દેવ પડ્યો છેં આપ થઇ જોડા બેં-નો જોય ૧૩૯

ચોપઇ

લીધો સુતાર સુરજાદા ધણી ચાલ્યો આપ અવંતી-ભણી
આપ વેષ કર્યો અબધુત ધરી અંગ ભાલે ભભુત ૧૪૦
તેજ-પુંજ કલેં નહી કોય જાણે કો સીવ-ના ગુંણ હોય
ભાવેં મંત્ર મુખ શીવ-નો ભણેં તરણ-વત તે જગત-નેં ગણેં ૧૪૧
માયા લાજ આસાંની દેહ ત્રણ લોક-નેં જીતેં તેહ
માઠી જુઠી નહી જે-મુખ સંતોષ આનંદ રહે તે સુખ ૧૪૨
એક કરેં ઇશ્વિર-ની આશ માગેં શ્રી-પરમેશ્વર પાશ
'બાપ-તણી વૃતી-મા જ્તયું તે વાતેં તો હલુયો થાયું' ૧૪૩
આવ્યો નગર ઉજયેણી-ગાંમ દીઠો ઘડ લંકાન્વત ઠાંમ
ગુણવંત ક્ષીપ્રા દિઠી ગંગ અવગાહન-થી નીરમલ અંગ ૧૪૪
સાચી સાક્ષ શક્તી હરસિધ્ય નિત્યેં વાસ રહેં નવ નિધ્ય
જાય પુરુષ ગાંમ-માં જાહરેં દીઠા મહેંલ મોટા તાહરેં ૧૪૫
ઠાંમ ઠાંમ ઉચા આવાશ તેજ-પુંજ પુરણ-પ્રકાશ
રાજ ચોર ભય નહિ તે ગાંમ તેણેં શોભા ઠાંમેં ઠાંમ ૧૪૬
રાજમહેંલ કો રુપા-તણા કોટેં કલશ શુનાંનાં ઘંણાં
જાણેં મહેંલ ઝવેરેં જડ્યા વાદેં જાંણે વિશ્વકર્માઇ ઘડ્યા ૧૪૭
નવ-ટુંકા નવલ મણિ લહેંક બરાસ-કસ્તૂરી બાવન બહેંક
મોતી-તોરણ બાંધ્યાં ચિહું પાસ ઘણાક બાહિર દાસી નેં દાસ ૧૪૮
જિમ કો મંદિર મહીપતિ-તણું ઝલઝલાટ થાયડ ઇમ ઘણું
નવલ મણિ નવ ગ્રહ જુકતેં જડ્યા આદિત આદેં જાંણે સહુ અડયા ૧૪૯
માંણિક હીરા મોતી ચંદ્ર મંગલ પ્રવાલડાં છેં મેંદ્ર
બુધ પાંનું ગુરુ પુખરાગ ભૃગુ હીરો લીલુડી મણિ માગ ૧૫૦
લુહાર લસણીયો ગોમેદ કેત જડીત્ર ગ્રહ નીલ પીત શ્વેત
રાત્ય-દિવસ-નું ન રહેં ગનાંન એહવો ઉજેશ અતિ અનુમાંન ૧૫૧

ચાસો જઈ ઘર લખમી વસી — કોડ સમરથ વખાંણુ કસી
શુધુ શોભા જોવા-કારણે — બુધ-સાગર આવ્યો બાગ્ણે ૧૫૨
સોનેરી આસા ચહી મહેલ — જાંણે કો મહીપતિ-નો મહેલ

પુર-પ્રવેશ કરો જ્યાહરે — પ્રતીહાર પ્રતે બોલો ત્યાહરે ૧૫૩
'ઉભો રહે અદ-લક્ષણુ એક તિહાં — વણ-પુછે તે જાસ્યું કિહા
દિસંતા છો ભારે ભુપ — સકલ કલા ગુંણ સીધ સ્વરુપ ૧૫૪
સ્યું એ મહેલ તમારે કાંમ — બીજા વાસ ભલેગ ગાંમ'
વૈતાલ કહે 'એ કોહ-નો વાસ' — પ્રતિહાર પ્રીત-થી બોલ્યો પાસ ૧૫૫

દુહા

'ગુણવંતી ગુંણીકા રહે — લાખા કેહે લખ લોક
ભોગી આવે ભાવ-થી — જોગી જવું તે ફોક ૧૫૬
સાત સદાવ્રત માંમટા — મન-ગમતા મહામુલ્ય
કામ હોય તો કહો મુને — સાંભલવા સમતુલ્ય ૧૫૭
મંગણુ આવે જે માગવા — પ્રીત ધરી એહ પાસ
ભંડારિ પ્રીતે ભરે — જે ઇછા હોય આસ ૧૫૮
સતર હજાર ને સાત મે — પંચાસ ઉપર ચેર
સદાવ્રત સોભી રહે — ઉજ્યેણુ-મા એટલે ઘેર' ૧૫૯
પંથી કહે 'પુછયા-તણું — માહેરે છે એક કામ
લાયક લખણુવંતી-તણુ — લાખા તે કિમ નામ' ૧૬૦
'આ દેખ દદામો બારણે' — પોઢો નાખ્યો પ્રીત
ડંકો વાહે દેખતા — રહે ઉલટે રીત્ય ૧૬૧
એક ડંકે-થી આગન્યા — બીજે જઈ મહેલ
ત્રીજે ચડે અટારિઈ — ચોથે સિજ્યા સહેલ ૧૬૨
પાચમે આલીંધન અતિ — છઠે વાંણી વાત
ભોગી-પુરુષ જે ભોગવે — તેહ સુણાવે સાત ૧૬૩

એક લક્ષ એક નાદ-થી ડંકે ડંકે દાંમ
લખ્ય માતે મોબત લહે માટે લાખાં નાંમ ૧૬૪
મોહોલ-માહામું માંણિ જુઇ ઘણો લાવે જે ગરથ
પ્રીછી તે પાછો વલે સરે નહી એકે અરથ ૧૬૫

વૈતાલ જઈ વલગો તિહાં દેઈ દહાંમે દોટ
સુતાર-મારે મોહોકમ કરે ચીત ધરીને ચોટ ૧૬૬
સો ઘાયે દીધા ગાંભટા પ્રહાર કર્યા મહા પુર
દાહાંમું દેહેવટ કર્યું ચિત-થકી તે ચૂર ૧૬૭
અધિક નાદ અટારિઇ સુંણ્યા સાંભલ્યા સરવ
ગુંણિકા તે ઘેંહલી થઇ મેંહલી મન-નો ગરવ ૧૬૮
'કોઈક સિધ અવધુત છેં એ વીમ-કેરોટી વૃત
કે કોઈક ઘેંહેલો આવીયો ટેક તજવા વ્રત ૧૬૯
જો બોલ ગીસ્ત માહરો જશે કષ્ટ થયુ એ કામ
કિહાં-થી આપે કોટિધા દેશપતિ-થી દામ' ૧૭૦
પાઠવ્યો એક પ્રતિહાર તિહાં 'સાહો ગયો કે ગીધ
દીયા દહાંમે ઘાયો બહુ શેક મી ગાડે રિધ્ય' ૧૭૧
લાખાં-ને લખ્યણ કહે 'લે મન-ગમતો માલ
આદર-થી તેડ્ય અટારિઇ વેદ આવ્યો વૈતાલ' ૧૭૨
કીસ્ત તો કાને હતી જે અવતરીયો અંશ
માંન-થી તેડ્યો મોહલ-મા વૈતાલ વડેરો વંશ ૧૭૩
અલખત જોઈ અટારિઇ માનનિયે દીધા માન
વપુ જોઇ શાંમા રહી પ્રીત-થી સ્યુંપ્યા પાન ૧૭૪
અમુલ્ય મેવા અતોલ-ના અમૃત-જેહવા અહાર
ભેટ કરે તે ભાટ-ને સોવૃણ-પાત્રે માર ૧૭૫
માન-થકી મુખ-માં ધરે હઇડે આણી હેજ
સમરણ કર્યું સુલપાંણિ-નુ સહેંજે સુતા સેજ ૧૭૬

પારિજાતક-પુષ્પેં રચી બહેંક ઘણા બગાસ
કસ્તુરી-કાદવ ઘણા લીલા-લહેંર વીલાસ ૧૭૭
મસાંણ-તણી જિમ મૃતિકા એ ચિન્ત્યા એકાંત્ય
એહ સમોવડ આપ-થી ભેદ-ભાવ નહી ભ્રાંત્ય ૧૭૮
વૈતાલ-તણે તો મહેંલ સખ માયા કે મસાણ
નર નારિ કે નરપતિ સઘલા જીવ સમાંણ ૧૭૯
લાખા આવી લોભ-થી લક્ષણ કરતી લાખ
ભાટ પડ્યો ભંગી થઈ ભાખેં નહી મુખ ભાખ ૧૮૦
ચરણ તલાશેં ચિત-ની આલિંઘન દે અત્ય
ચુંબે વીર કીમ ચીતથી મોટમ જેહ-ની મત્ય ૧૮૧
દીસંતો એ દેવતા જોબન બાલેં વેશ
લાખા લક્ષ પ્રકાર-થી લાજ ન આણે લેશ ૧૮૨

પોહોર રાત્ય રહી પાછલી ડાહી આવી દામ
વૈતાલ-પાસ શંમા રહી પ્રીતેં આવી પામ ૧૮૩
'ક્ષણું ન નેવૂર ખલખલે' કંકણ ન સુણાઈ કાંન
પલંગ તો જણાઇ નહી એ લખ્યણ અનુમાંન ૧૮૪
ઘાયો દીધા એણે ઘણા ઝલમલી આવ્યો જોડ
ડાહાપણ તેં ન દાખવ્યું ખોજંતો એ ખોડ ૧૮૫
તીલક અભંગો તપતપેં અધર વધ્યો તંબોલ
માંગ રચ્યો સુગન્ધ-થી રેલાયા નહી રોલ ૧૮૬
કસ્તુરી કાજલ કુમકુમેં ટર્યા અંગેં મન ટાંમ
એ બેંમા અવગુણ કર્યો જુઠો જાર કે કામ ૧૮૭
નીમેં નાદ બન્યો નહી પાંગર્યા પગડ્યાં પ્રીત
ચાતુર ચતુર બેં મલ્યાં તો રેલાઇ નહી રીત ૧૮૮
બાંધ્યા કિમ કાંમિની ક્યા બાહિં કંચુકીબંધ
ટાલું આમન ખસ્યાં નહી પીંજુ કે પટ્ટીઇ પંધ ૧૮૯

વપુ પ્રસ્વેદ વલ્યો નહી ડંક ન લાગો દેહ
નૌતમ બેં નરનારિ-માં નેહ ઠર્યો નહી તેહ ૧૯૦
પુષ્પ રહ્યાં પુર પાથર્યા કરમાયું નહી કોય
સાચું બોલ સલક્ષણી હેત અસંબો હોય ૧૯૧
ગરથ ખરચ્યો જેણે ઘણો માનની માંણ્યા-માટ
બુધ્ય જોતાં તો એહ-માં કેહ-ની ઉઠી વાટ ’ ૧૯૨

લાખાં લાજ તજી કહેં અક્ષર સાચો આંક
‘ કાંમીનિ પુંછું કિમ કહું વેદ વિધાતા વાંક ૧૯૩
રઢીયાલા રુપેં ઘણા મંન મનોહર મોર
કાંમ-હીણ તે સ્યુ કરે ચિતની-આગલ ચોર ૧૯૪
આંબો ઉકરડા-તણો હુંસી જેહવો હોય
દિલ-રંજન તે દેખતાં પણ ફલ ન પાંમેં કોય ૧૯૫
અતિ રુડાં ઇદ્રવારણાં લહેં લક્ષણ સઘલાં લોક
રજ ચાખેં કોયેં નહી ફલ ફલ્યાં તે ફોક ૧૯૬
જિમ મોતી ઝાકલ-તણાં વારુ દિસંતાં વાંન
નાકેં ન પહેરેં નારિયાં કુંડલ ન થાયેં કાંન ૧૯૭
કાચ-તણા જે કારિમા હીરા ફોકટ કુલ્ય
દિસંતાં-માં દિલ હરેં મેલ ન આવેં મુલ્ય ૧૯૮
કનક કહેં ધંતુર-નેં નીરમલ મોટું નાંમ
આભુષણ ઓપેં નહી કોય દિઇ નહી દાંમ ૧૯૯
ચીતારા બહુ ચીતરેં ઘણ-મુલી ઘોડા ગજ
બાંધેં નહી કો બારણેં કેં અસવારી અજ ૨૦૦
તાતી બાંધેં તરુયારડી સોભેં સામદ સુર
રણ દેખી રીઝેં આવેં નહી નાસેં બોહી નુર ૨૦૧
જિમ લાડુ સમણા-તણા નૌતમ મીઠા નેટ
સ્વાદ ઘણો પણ સ્વપ્ન-નો પલક ભરેં નહી પેટ ૨૦૨

ગાજે ગગને ઘન ઘણો ભ્રમાડ ભજાવે ભાળ
તે-થી કણ પાકે નહી જો વરસે નહી વરસાત ૨૦૩
નિવાણુ ખોદાવે નિરમલા દ્રઢતા મોટે ધીર
તે-થી તરસ છીપે નહી જો ન હોય મીઠા નીર ૨૦૪
દેહરું કરાવે દીપતું ખરા દ્રવ્ય-થી ખેવ
તેહ-નેં કો પુજે નહી જો મુરત નહિ માહાદેવ ૨૦૫
કોડીયુ કગવીઇ કારિમું મેહલી દીવટ મેલ
તેહ-થી અજુયાલુ નહી જો માહે ન પુરે તેલ ૨૦૬
વારૂ વીપ્ર વપુઇ ભલો ભાવ ઘણેરા ભેદ
સનમાંન સભા-મા નવી જડે જો નોહે વીધા વેદ ૨૦૭
મનોરથ માનવ કરે આદર અધિકા અરથ
તેન્થી ન તોલે વાણિયો જો ગાંઠે ન હોઈ ગરથ ૨૦૮
નામ મોટા પણ દામ નહી કરવા-કારણુ કોડ
જગ્ગીના જીતે નહી હાર-જીત-ની હોડ ૨૦૯
બહેરો રાગ-ને સ્યુ કરે ગુંગો કરે સ્યુ ગીત
પાપી પુન્ય-નેં સ્યુ કરે રોતા-થી સી રીત ૨૧૦
સુબ કીરત-ને સ્યું કરે લોભી સ્યુ કરે લાજ
ગુંણ નેં અવગુંણ સ્યુ કરે કરે સ્યુ આલસ કાજ ૨૧૧
કાયર સસ્ત્ર-ને સ્યું કરે સ્યું કરે જર-નેં જોગ
નપુસક નાર-ને સ્યું કરે ભાવે નહી મન ભોગ ૨૧૨
વરતીયો વીપ્ર-ને સ્યું કરે નગન-નેં સ્યું કરે ચોર
વણ-રોગે વેદ સ્યું કરે ઘણું અંધારું ઘોર ૨૧૩
પંડિત નેં મુરખ સ્યુ કરે ગુંણ-હીનો જિમ ગગ
હેત કર્યું મન નવી જડે રમાન્સાથે સો રંગ ૨૧૪
કાગ કપુર નેં સ્યું કરે ગરધભ બહેક બરાસ
નર રીઝે તે નારિ-થી જો પુરષારથ હોય પાસ ૨૧૫

ભગત જગત-નેં સ્યું કરેં પંડિત તિમ પાખંડ
ઘેલો ધાયડ સ્યું કરેં ભીષક સી દેં ભંડ ૨૧૬
આકલ-કેરાં આંઝુયાં આગીયાં-કેરાં તેજ
કામનવિના કાંમની કસી હઈડેં સ્યાનુ હેજ ૨૧૭
મર્કટ-કોટેં મોતીયાં હનુમંત-કોટેં હાર
બાવરી-મસ્તક બેઢલુ નપુંસક તિમ નાર ૨૧૮
ઘડ લેવો લંકા-તણો તરવો સાગર પૂર
દાવાદલ-માં દેહ ધરેં તે જીતેં નારીનુ નુર ૨૧૯
બાધિ સાહ-સું બાકરે(રી) શલા ભાગેં જે શીસ
હજમ હલાહલ જે કરેં તે જુવતી જીતેં દીસ ૨૨૦
અહિ-મુખ જે ચુંબન કરેં વ્યાઘ્ર-મુંછ લેં વાલ
આભ ભરેં જે બાથ-માં તે લહેં ચતુરા-નો ચાલ ૨૨૧
મામ વડેરે માંનની જુવતી-માંમ અજીત
જયવરેલો જન જીતસેં શઠ લહેં સી રીત ૨૨૨
હાથી વેચાવેં હોસ-સ્યુ કાંમ કર્યું કુભાર
મુલ કસ્યુ તે માંણુસેં જે ભરેં ગરધબેં ભાર ૨૨૩
બોડી માથેં કાસકો સાપ તણેં ઘેંર સાપ
રાંડ-તણેં ઘેંર રાંડુયો સ્યું દેખાડેં આપ ૨૨૪
નૌતમ નાગર-વેલડી પરઠેં જેહના પાન
ઉટ બચ્યારો સ્યું કરેં જે ચરેં થેરીયા રાન ૨૨૫
ખાખર-ની ખીલોલડી તેહ-નેં સ્યો સાકર-નો સ્વાદ
મુરખ માનેં કીમ માનનિ વેદ કરે સ્યો વાદ' ૨૨૬

ચોપઈ

કહ્યાં કાંમિનીઇ એહવાં કહેંણ વૈતાલેં સુણ્યાં વનિતા-ના વેંણ
મેંહેંણાં દીધા બહુ માંનની 'તોલ તજાવુ એ તાન-ની ૨૨૭
ઝંઝેર્યો વસીહર તેણીઇ ઝાઝા જન જીત્યા એણીઇ
કાંમીનિ સ્યું બોલી એ કુડ મન ન જાંણે મુન-થી મુઢ ૨૨૮

સાહ-પુરુષ સદ-ગુરુની સેવ દિલ-થી વહાલા જેહ-નેં દેવ
દેખી વનિતા જે કિમ જડે સોને થાંમ કિમ આવી અડે ૨૨૯

વજર-કછોટો બાંધ્યો જેણ તરીયા કુણ છોડાવણ તેણ
જિમ લક્ષમણ અજોધાપતિ તિમ હનુમાંન જોગી જતિ ૨૩૦

તેહ-તણા ગુંણ માણે વૈતાલ અવર કુંણ છોડાવણ આલ'
વૈતાલ કહે 'રે વનિતા સુંણો ભેદ ગમે તેહવા સુખ ભણો ૨૩૧

કુંણ જાંણે કીઇ કારણે બેઠો આવી તાહરે બારણે
ઝેર હલાહલ જીરવણ કરું અતોલ નીર અરણવ-નાં તરું ૨૩૨

વાઘ સિંહ નેં સરપ જ ઘણા એ તો આભુસણ અમ-તણા
જીતવું સ્યું જુવતી-નું જેહ ભાગું મન તાહરો સંદેહ ૨૩૩

સઘલા તાહરી સાથેં જોગ ભરપુર ભર્યા ભાવંતા ભોગ
કાંમ-બાંણ છેં તાહરાં કોડ મારે છેં હાથી તું હોડ ૨૩૪

એહ-માંથી અમર થઈ જાય તે પુરુસેં જુવતી જીતાય
ભાલી નહી ભોગી ભાંમિની કોડ-થકી કેહ-ની નહી કાંમિની' ૨૩૫

તે દષ્ટાંત દેખાડ્યા સરવ ગુંણ ગુણિકા-તણે જે ગરવ
'એટલાં વાનાં જે નર કરે તે પલંગ-થકી પ્રેમદા પરહરે ૨૩૬

તુછ-વત તરુણી-નેં ગણે પડે પાસ નહી તુઝ તણે
તાહરા મેંહેંણા ન ધરે મંન તે નર જીતે જુવતી-જંન ૨૩૭

જેહ-ના ગુંણ ભર્યા છેં ગાત્ર માંનની તેહ-નેં કુંણ માત્ર
જે નર સાકર-સીરા જમે તેહ-નેં રાબ કેઈ પેરેં ગમેં ૨૩૮

અમૃત જેહ હરી-રસ પીઇ તેહ-નું મન ન ઠરે કીઇ
જે કસ્તુરી બહેંક બરાસ લસણ પ્રીત રહે કિમ પાસ ૨૩૯

કલ્પવૃક્ષ-તણાં ફલ ખાય આવલીઇ કિમ બુધ જ જાય
પરિભ્રમ-ઉપર જેહ-નેં પ્રીત્ય ગમેં કિમ ગુંણીકા-ની રીત્ય ૨૪૦

છપય

અતિ લાલચ બહુ લોભ, થોભ જુગતેં જુહા-નો
આલશ નીદ્રા અંગ, રંગ રીઝી રુડા-નો
નરદેં નગણુ નનેહ, દેહ મલીન મન દંન
સસુર-પખ-પર ખાર, આહાર ઘણેરા તનુ તંન
નીરલજપણુ નહી નમ્રતા, નીચ સ્વભાવેં જાંણવી
આપ-મત્ય ડાહી ઘણી, અધિક હિત કિમ આંણવી' ૨૪૧

'સ્રી રતનાકર-ખાંણ્ય, જાણો એ રંભા રુડી
ધરેં સોલ શૃંગાર, હાર કંકણ કર ચુડી
સોભે ઝલહલ ગેહ, દેહ સકોમલ સાજી
સોભા-કેરુ સદન, મદન નર-સ્યું રહેં રાજી
વીક્રમ કરણ ભડ ભુપ, અતી હરીચંદ્ર અતી હાર-ના
પંડીત ચતુર-પુર-પાટવી, નરપત્ય નેટ પણ નાર્ય-ના' ૨૪૨

'મુખ-ઉપર નહી મુંછ, કુછ દીસેં નહી દાઢી
કરેં નીચ-નો સંગ, અંગ હીંડેં ઉઘાડી
નીર નિવાંણેં જાય, ધાઈ પર-મંદિર પેંસેં
પર-પુરુષ-સ્યુ લગન, નગન થઈ નાહવા બેંસેં
મુખ-પગ આંમ નેં નક નથન, કથન કુડ તાનેં જડેં
ચતુર પુરુષ ચેતેં ચીનેં, માનની-સ્યુ મન કિમ અડેં' ૨૪૩

'જો ઘર-મા નહી નાર, તો કુણ દામ ઉધારેં દેશેં
જો ઘર-માં ઘર-નાર, તો પિંડ પીત્રુ લેશે.
જો ઘર-માં ઘર-નાર, તો મેંહેંણું સરવે ટલસેં
જો ઘર-માં ઘર-નાર, તો માંન સહોદર મલમેં
નારી જુગત જે નર હન્યેં, સોભત વનસિહ-જશો
નારિ-વણ નર નીખલ, દીપક વિના ઘર તિસ્યો' ૨૪૪

'શેહસ્ર ભગ પામ્યો ઇંદ્ર, ચંદ્ર ચીત ખાંપણ લાગે
રાવણે ખોહો રાજ્ય, સીસ દશ વૈભવ ભાગે
કૌરવ હણીયા કાંમ, સોઇ ભડ સમીયા સાથે
કૈચક કીધા ચુર, તેહ ગુંણુ તરણી તાથે.
આદ્ય અંત અધ જુવો, પરદારા પ્રાક્રેમ કસ્યુ
બુડા જન બહુ વાર, તો કાંમ નીમ અટકે કસ્યું' ૨૪

'નારિ-વીના નર રંક, અંક રહે નહી કોઈ
નારિ-વીનાં નર ચોર, જોર જશ બેસે ખોઇ
નારવીનાં નર નીરબલ, સબલ નારી-ને સંગે
નાર-વીના નર હીન, લીન સુખ નહી અતી અંગે
ચતુરા-વીણ ચાલે નહી, જગ-મા રહ્યો નર જાહરે
સામલ કહે શામા કશી, સંસાર મુંકી દે તાહરે.' ૨૪૬

'નારી નીચ સ્વભાવ, અજીત ન જાઇ હારિ
પર-સ્યું કરે પર-પ્રીત્ય, પુરુષ-ને નાખે મારી
ચીવલ ચીત મંન મદન, રુદન કરે વણ-વાકે
સાચી કોય ન દીઠ, જુઠ અતી આડે આકે
કરે સીખામણ સાભલી, તેહ તો ન માનીઇ
છત છોછી ઓછી અકલ, પ્રેમદા બુધિ તે પાનીઇ' ૨૪૭

'જોવન-મા દે રંગ, સુખ અતી અતી (?) તન-ની
- પામે માન નીજ જાત્ય, વાત કરે મત મન-ની
અરધાગ પુન્ય-વિભાગ, રાગ-સ્વરુપે ગુંણ ગાતી
ચતુર ચીત હરનાર, સાર ઉર મદ માતી
વરધપણે સેવા કરે, પ્રેમે-થી સબ દુખ ટલે
અંત કાલ અલગી નહી, સ્રી-વીણ બીજી કો બલે' ૨૪૮

'રણ-માંહે ભમીયા રાંમ, કાંમ બાલ્યો કરુણાનિધી
નલ મુંકાવ્યો ઠાંમ, રાજ તજાવ્યું રીધ વિધી
વગુયાંણો બહુ વ્યાસ, મન મછગંધા માંણી
ગૌતમ ગમાયો આપ, શ્રાપ દિધો જગ જાંણી
પર-દારા-થી દિલ દહેં, દુખ પાંમ્યા દિલ દેહ-થી
સાંમલ કહેં સોભા કિમ લહું, તે પરનારિના નેહ-થી' ૨૪૯

'સ્રી-ચરિત્ર બહુ લાખ, નીચ બુધ જગતેં જોડેં
લાખ દિવસ-ની પ્રીત્ય, રીત્ય રતિક-માંહેં ત્રોડેં
હસેં વણ-પ્રસ્તાવ, ભાવ-વણ ભોજન છંડેં
કઠણ રુદેં કમત, મમત પોતા-નો મંડે
ગરજ પડેં ગીરુવી ઘણી, સ્વામી-સાથ સમરથ સદા
સહજ મારગ દેં શ્રાપ, આપ કલંક ન કહેં કદા ૨૫૦

ચરંટ*

માનીઇ તો તો મીર, ચીત ચાકર-કું ચપોટીઇ
પેંહેંરીઇ તો તો હીર-ચીર, ધાબલી-કું ધપોટીઇ
ખાઇઇ તો તો ખાંડ-ખીર, રાબ-કું રબોટીઇ
... ...
નેહ કરીઇ નારાયણેં, નારી-સાથેં નેહ કર્યો
કવી સાંમલ કહેં કાંમિની, વૈતાલ-મન એસો વર્યો ૨૫૧

ધરીયે મન ધરમ ધીર, પાપ-કું પલોટીઇ
વસીઇ તરવેંણી-તીર, ખાબડ-કું ખલોટીઇ
સેવીઇ શાંમ-શરિર, ભુત-કું ભલોઠીઇ
યાદ કરીઇ તો વીર, રાંડાં-કું રલોટીઇ
કવી સાંમલ કહેં કલ્પવૃક્ષ, જોનાં-માંહેં ફ્લ જડેં
વૈતાલ કહેં વનીતા કસી, અબલા-સંગેં અનરથ અડેં ૨૫૨

દુહા

પર-નારી પાલી-પરે' કાપે' નિત્ય નિત કાય
રુઠયા જેહ-ને' રામજી તે પર-નારી-પે' જાય ૨૫૩
પર-નારી-ના પરાભવ્યા બુડા બોહોતર લાખ
કહે' તો તે કથા - કહું શાસ્ત્ર વેદ-નું સાખ્ય: ૨૫૪

ચોપઇ

દીપાસા-કેરી દીકરી ગોખે' બે'ઠી છે' ગરવે' ભરી
ભરપુર જોવન છે' તે-તણુ મેંહે' વાધ્યો ઘરણી-માં ઘણું ૨૫૫
નાથ્ય શ્રાવકી સઘલી સુઝ અ'ન વોહોરવા આવે' પુન્ય
માંનની-ને' એક વૃતીક મલ્યો ચીં'તની-કેસ ચીતમાં ચડયો ૨૫૬
મમ ખાઈ ખાંત્યે' બેડીયો અતી આદરે' ઉપર તેડીયો
તેણે' વૃત કર્યાં છે' ઘણા અપવાસ કર્યા છે' મહીના-તણા ૨૫૭
બીજા વૃત સ્યુ કહુ વવેક પોસા સામટા વરસ જ એક
અધર્મ'-તણી તો નહી કુમતી મોઢે' બાંધી છે' મુમતી ૨૫૮
કુનારિ-તણે' તે સ'ગે' પડયો કોયક પાપે' તેહ-ને' ચીત ચડયો
ભારે વૃત તે ભુલી ગયો રયણી એક રાંમા-ઘે'ર રહ્યો ૨૫૯
સવાર થઈ પછે' આવ્યો સેઠ પડયો ધ્રાસકો બે'-ને' પેટ
તારતખાંનું હુંતું જિહાં ઘાલ્યો વૃતિક-ને' તે તિહાં ૨૬૦
વલગ્યો અ'તરિખ ઉભો રહ્યો સેઠ તે વેલા તેહ-માં ગયો
આવ'તો જા'ણ્યો વાંણિયો પૂજ્ય-તણો મલ્યો પ્રાણિયો ૨૬૧
હાથ વછુટયો ખાંત્યે' ખડયો નિરમલ હતો પણ નરકે' પડયો
કુ'ભીપાક-થી વીરુવી વાત રહ્યો દિવસ સ'પૂરણ સાત ૨૬૨
દારુણ દુખ પાંમ્યો'તો દેહ એહવે' વુઠો અસાઢો મેહ
ઘર-તણી પુખાધન(?) પડી નીકલ્યો તિહાં-થી કઠે' ચડી ૨૬૩
ધારણ ગખી પીયું ત'ન થયું માંનની મલવા-નું મ'ન
કરી ખુખાગં પૂરણ પે'ટ આવ્યો તે વનીતા-ને' ઘે'ર ૨૬૪

માંનનીયે દીધાં બહુ માંન   પ્રીત્યેં આપ્યાં ફોફલ-પાંન
કાંમિની-સંગ કરે જેટલેં   તતક્ષણ સેઠ આવ્યો તેટલેં ૨૬૫
ઘાલ્યો પેટીઇ સાંચ્યો સીધ   વણ સાંકલીઇ તાલુ દીધ
લથબથ કરતેં ભુલી ગઈ   સુરત સેઠ સાંણા-ની થઈ ૨૬૬
"ખોટું કાંમ કાંમિનીઇ કર્યું   ઉઘાડું મેહલ્યું જે ધન ભર્યું"
એમ કહીનેં વલગો તિહાં   મુંડક ઘાલ્યો દિઠો જિહાં ૨૬૭
કહેં સાહ "આંમાં છેં કુણ   આ તો અચિરજ દીઠું ઉણ
તું-ને જાંણુતો સાચી સતી   માનની તાહરી મોટમ મતી" ૨૬૮
કાંમીનીઇ કાંને દીધા હાથ   "સાચું બોલું હું સ્વાંમી-સાથ
વોહોરવા આવ્યો તો વરતીક અંન   સફલ થયો તે માહરો દિન" ૨૬૯
સાંભલતાં ચઢી છેં રીસ   "ત્રોડું મોજડેં તેહનું સીસ"
તાહરેં તે વૃતિક બોલીયો   પરદો મંન-તણો ખોલીયો ૨૭૦
"તેડો'તો તાહરી નારીઇ   બેંઠી'તી આંણી બારીઇ
સાહમુ જોયુ સેઠાંણી સાથ"   કામીનિઇ કાંને દીધા હાથ ૨૭૧
"વરતીક કહેં છેં જુઠો વાંક"   નિશ્ચેં કરીનેં છેદેં નાક
વાઢેં કાંન બેં તેણેં ઠાર   બુચો કરીનેં કાઢ્યો બાહાર. ૨૭૨
'સ્વાંમી મરું, મેહલુ શીશ   નારી-ગુંણ જાંણેં જગદીશ'
કહેં તો કહું હું લાખ કરોડ   ભુંડું નહી કો જુવતી-ની જોડ ૨૭૩
પોતેં તેડયો 'તો પરઠી પ્રીત્ય   રમાડયો 'તો તે એહવી રીત્ય
પોતેં પોતા-નો રાખ્યો ભાર   પૂજ્ય-નેં તો પડયો મોહકમ માર' ૨૭૪

વિવધ પ્રકારેં વીતી રાત્ય   ઉઠયો પ્રીત ધરી પ્રભાત
આલસ મોડી તે ઊઠીયો   જિમ ગયંદ મદગલ છુટીયો ૨૭૫
રુદેં ધ્યાંન ઇશ્વિરનું ધર્યું   પંથ જાવા-નું મનડું કર્યું
લાખાં આવી વલગી હાથ   બોલી સનેહ કરી તે-સાથ ૨૭૬
'વૃત ભંગ કરી મુઝ-તણી   મુઝ-નેં તો આસ્યા છેં ઘણી
સત ધાયો દીધા છેં તમ્યો   તેહ-માં કાંઈ ન પાંમ્યાં અમ્યો' ૨૭૭

છપય

'બે બારાં બત્રીસ, ત્રણ તેરાં તેત્રીસાં
પનર પાંચ પચવીસ, છક શોલાં છત્રીસાં
સતર સતાવીસ સાત, આઠ અઢાર અઠાસી
એક અગીયાર એકવીસ, ચોક ચૌદાં ચોરાસી
બાવન બોહોતર એકોત્તરાં, છપન બાસઠ ચોસઠ ચીતે'
ઉગણપચ અઠોતરી, વૈતાલ વીક્રમ રખ્યા રીત્યે' ૨૯૩

દુહા

પરન્ન દ્યા પરભાત નીત પટ્-મ દિરે' પેસો તમો
પરન્નારી વાહો હથડા એ આસીમ કહું અમ્યો ૨૯૪

છપય

'કટો કરે' કલ્યાણ, જાર તુજ જય કર'તો
જોગી જગ્ગ દેય'ત, ભોગી ભ'ડાર ભર'તો
મુરખ નામ નીરદય, ગતી પ'ગાન્ની પુરણ
ભુખાલ ભાગ ભાવટ, નીચા ચી'તા કર ચુરણ
રોગી રોગ હરે' ઘણો, તે તો તુઝ રખ્યા કરોં
કવિ સાંમલ કહે' વૈતાલ, આસીસ વીક્રમ મન ધરો ૨૯૫
એય-તણું તન તેજ, ચ્યાર વસા તુઝ મુખે'
ત્રણ-તણી સુભ સેવ, સતર વસો ઘે'ર સુખે'
સોલ-તણી નીત્ય વૃધ, ચૌદ ચ'ચલ હો ચીતે'
વીસ વપુઇ વવેક, નવ પરસન રાય રીત્યે'
દશ દિલ-માહે' દાદી રહો, અગીયારન્તણો આદર અતી
આઠન્નવ અહરન્નિશ ઘે'ર, કહે શાંમલ સુણ પુરપતિ ૨૯૬

બત્રીસ-કેરી બુધ, છત્રીસ છતેં રહેં તાહરી
ચોવીસેં-નું તોલ, સતાવીસ સોભા સારી
ચોસઠ હરેં ચીંતાય, બોહોતર બહુ ગુંણુ દેયણી
છય-તણી છત છાંહ, બારે બલીહારી લેયણી
પાંચ પ્રાક્રમ પનર પતી, અઢાર-તણી ઓસડ ફલો
એકવીસ-માંહેં એકોતેરેં, સાંમલ એક અધિપત્ય મલો ૨૯૭

દયાયેં દાસીપુત્ર, કરુણા નીત્ય કરેં કુમારી
ઢીમર-તનયા-નો તન, બુધ તેહ-ના વત તાહરી
કંસારિ-નો ભ્રાત, જાત-માં જોરજ તેહ-નું
બ્રમ-હત્યારી-નો પુત્ર, નાંમ નીરમલ છેં જેહ-નુ
ચાર-પાંચ-ખટ-સહસ્ત્ર-મુખ, જીવ સહસ્ત્ર એં મન ધરો
કવી શાંમલ કહેં, નિત્ય કલ્યાંણુ કરુણા કરો ૨૯૮

ચાર સહસ્ત્ર પર સાત, આંખ્ય અણીયાલી જેહ-નેં
આઠ ચરણુ અતી રમણુ, પુછ તે બેં બેં તેહ-નેં
પુરુષ ત્રણુ પવીત્ર, નારિ નીરમલ બેં જાંણુ
શીંગ ત્રણુ તરતીબ, વપુ વીધવીધ વખાંણું
જોગી-માંહેં જાગતો, ભોગી-માંહે ભરપુર રહેં
વૈતાલ કહેં સુંણુ વીક્રમા, આસીસ કવી શાંમલ કહેં ૨૯૯

નવ મુખ નીરમલ હોય, હાથ હીતેં ચ્યાર ભણીજેં
અવલ નેત્ર અઢાર, સાર ખટ ચરણુ ગણીજેં
અહર-નિશ આહું જાંમ, કાંમ કાસદ કહીજેં
આદ્ય નવેં-માં એહ, દેહ અતિ ઉજ્વલ લહીજેં
જલ-થલ જંગમ-થાવરેં, સાખીભુત જુયેં જવ
કવિ સાંમલ વૈતાલ કહેં, રખ્યા કરો એ દેવ તવ ૩૦૦

વાયુતણો જે મિત્ર, પુત્રનો બંધુ કહાવે
તા-વાહનનો શત્રુ, તાસ ભુષણ જે ભાવે
તા-સિર રહે જે વાસ, તાસ તન-કેરો વેરી
તા-ભગની-ભરતાર, પ્રીત સખા ઓહોતેરી
એહ દેવ રખ્યા કરો, કવિ શાંમલ ઇમ ઉચરે
'ભાટ વૈતાલ ભાવે ભણે, વીક્રમસેન મન-માં ધરે' ૩૦૧

ચોપઇ

રીઝ્યો રાજા મનમા ઘણુ પ્રીત પ્રેમ વચન તે-તણુ
સુભ મનમાન દેવતાઈ દીધ, કોડ પસાય કરુણાકર કીધ ૩૦૨
વલી પુછી એક વાત અં-ચ્યાર સાસ્ત્ર સકલ-માંહિં જે સાર
'કહો કેટલા છે ઝી દેવ શુંણ કેટલા સદગુરુ-સેવ ૩૦૩
જાત કેટલી જીવ કેટલા સરજીત જંતુ જીવ જેટલા
કેટલા ઘર કેટલા વાજિત્ર કેટલા કરસણ પુન્ય-પવીત્ર ૩૦૪
કેટલા કાલ કેટલા છે વેસ કેટલા શાસ્ત્ર કેટલા છે દેશ'
કેટલા પંડીત કેટલા જોસ કેટલા સાથી કેટલા દોસ ૩૦૫
કેટલા સાક કેટલાએક સ્વાદ કેટલા ચોક કેટલા ઉલાદ
જર કેટલા કેટલા વસ્ત્ર વાત કેટલી સાહાપણ દસ ૩૦૬
ભગણ કેટલા કેટલા ભોગ કેટલી ભીખ્યા કેટલો જોગ
કેટલા ભેદ કેટલાએક રામ કેટલા અગની કેટલા કાંમ ૩૦૭
પુછયા બ્રમા-ની સૃષ્ટ-માં વૃષા-તણી બાધી વૃષ્ટ-મા
ઉતર એહ-તણો દીજીઇ પછે ગીધ્ય કારજ કીજીઇ' ૩૦૮
કહે વૈતાલ 'સાભલ રે કરણ તમ્યો પુછા તે સગવે ત્રણ
તેહ તણો પ્રતીઉતર દેઉ લાભ જસ લાખીણો લેઉ ૩૦૯

દુહા

પ્રથમ તમ્યો જે પૂછીયું કહો કેટલા દેવ
બ્રંમા વીષ્ણુ રુદ્ર એ ત્રણેં સુર સુભ-સેવ ૩૧૦
રાજસ સત્વ તામસી ત્રણેં ગુણ કહેંવાય
ખત્રી વૈશ ને સુદ્ર એ ત્રહો જાત્ય એ રાય ૩૧૧
હીડે હાલે અવનીઇ ઉડે પંખ આકાશ
જીવ ત્રણ એ જાંણજ્યો પ્રીત ધરીનેં પાસ / ૩૧૨
માઠી લાઠી ને ગછી એ ત્રણેં ઘર-માંહ
ઘાયો વાઓ નેં ઘસરકો ત્રણેં વાજા ત્યાંહ ૩૧૩
સીંગ સાઠો નેં પોપટો એ ત્રણેં રુડા ધાંન
વેલો વૃક્ષ ને કંદ એ ફલ ફુલ નેં પાન ૩૧૪
દયા દરશંણુ ને દાન એ ત્રણે પોહોઢા પુન
પ્રાતુસ્કાલ મધ્યાન સાયંકાલ એ શુન્ય ૩૧૫
બાલ યુવા ને વૃધ એ તો ત્રણેં વેસ
ઉરધ અધ આકાશ એ ત્રણેં દૈવત દેશ ૩૧૬
અણી ધાર નેં ધબડકો સાચા ત્રણે સસ્ત્ર
લુણ સણ ને હીર એ વારુ રુડા વસ્ત્ર ૩૧૭
આગમ નીગમ ને અધગમ એ જાણીતો જોસ
મનસા વાચા કરમણા ડાહાપણ ત્રણેં દોસ ૩૧૮
વાટ્યુ ખાડ્યુ નેં દલ્યુ પોઢા એ પકવાન
ખારુ તીખું ને ખાટડું સુદર સાક અનુમાન ૩૧૯
ગલ્યુ મોલુ ને ગરકલુ સોભીત ત્રણેં સ્વાદ
જનમ પરણુ નેં જર જડણુ એ ત્રણે ઉલાદ ૩૨૦
ઉપમાન જાંન મરણુ એ ત્રણેં સાચા શોક
પાખાણુ ધાત ને કાષ્ટ એ જર ત્રણ જાંણો લોક ૩૨૧
હા હુંકારો જી કહેં એ ત્રણે વારુ વાંત
પુછ્લુ પ્રીછ્લુ પારખું ડાહાપણ ત્રણેં ખરી ખ્યાત ૩૨૨

વીવેક વિદ્યા ને' વીનય ભારે વીદ્યા લોગ
નીમ નીરમલ ને' નરમતા જાણો ત્રણે' જોગ ૩૨૩
સેવા વીદ્યા ને સાણુપણુ એ ત્રણે ભીખ્યા-ભાવ
અગન જઠર વડવાનલે પાવક-બુધિ બનાવ ૩૨૪
હલધર ધનુર્ધર કુરસગમ એ ત્રણે' રુડા રામ
વૃત પુન્ય ને જગ્ન એ કહ્યા તે રુડા કામ ૩૨૫
ગાય તુલસી ને પીપળો પુન્યંણુ એહ પવિત્ર
સપુત સદગુરુ સ્રી સતી મોટા ત્રણે' મિત્ર ૩૨૬
દાન-પાત્ર પુજ પાત્ર ત્રીજો કીરત-પાત્ર
પ્રથવી પાણી પ્રતિમા જોયણુ રુડી જાત્ર ૩૨૭
દેવ-રણ પીત્રી-રણ મનુષ્ય-રણુ જુગ જાણીતા જોય
બ્રંહ્મા વીષ્ણુ-શીવ થકી અન્ય વડો નહી કોય ૩૨૮
વીદ્યા તો આપે વડી લખમી ત્રીજુ . ભાગ્ય
એહથી કો અધિકુ નહી જડે' નહી કો જાગ્ય ૩૨૯
ચોથું રતન મલે નહી ચોથી ન મલે કાવ્ય
એક રામ એક મેલો ત્રીજો વીકમરાજ ૩૩૦
નદા કોહની નવી કરે ગીરુયાપણુનુ ગાત્ર
સતોષ શીલપણું ધરે તેહ પ્રમાણુ પાત્ર ૩૩૧
અવગુણ અતર નવી લહે માણુ ગુણુ મન માત્ર
નાત્ય તજે જે તન-થકી તેહ પવીત્ર જ પાત્ર ૩૩૨
અસત્યપણું નવી આચરે દિલ બુધિ રહે' દાન
સમદ્રષ્ટિ સઘળે રહે' તેહ સત્ર સુભ પાત્ર ૩૩૩
પાલે બરદ પોતા-તણું ચીત-વૃત્ય રાખે ચાત્ર
નીચ બુધિ કરે' નહી તેહ પરમાણો પાત્ર' ૩૩૪
'કીહા થી આવ્યા કુણુ છો કહો નીરમલ સુભ નામ
કુણ ઇષ્ટ-ઉપાસના કહો સેવક-સરિખુ કાંમ' ૩૩૫

છપય

'નાંમ એક કીરતાર, નાંમ દાતાર કહાવે'
નાંમ તો સકલ-વસ જાંણુ, નાંમ ભગતાં મન ભાવે'
નામ ગીરુચા ગંભીર, નાંમ પંડીત જે પૂરા
નાંમ ઉઢાવણુ-હથ, નાંમ સામદ જે સૂરા
નામ એક શ્રી-રાંમનુ, નાંમ તો દુખ-ભંજન-તણું
વૈતાલ કહે વસુધા-વિષે', કવી શામલ કહે' છે' ઘણું ૩૩૬

આવ્યાનુ કહું કાજ, લાજ આવે' છે' કહેતાં
નવી જાંણું આકાશ, સ્વર્ગ પાતાલે' રહેતા
નવી જાંણું નીર નીવાંણુ, જડ ચૈતન કે' ઝાડ'
માંનવ પસુ કે' પંખ, પાંણુ ચાર-ની ખાડે'
અવની-માંહે'-થી આવીયો, અવની-માહે' જાવું સહી
લખ લખ કરતાં લખવરાં, શાંમલ અન-નીરે' આંણ્યો અહી ૩૩૭

તરુવર નીલુ જાંહ, છાંહ સહુ તેહ-ની બેસે'
ભર્યું નીર નીવાંણુ, પ્રાંણી પીવા તિહાં પેસે'
ફલ્યો દિશે' વનરાય, જાય ક્ષુધાતુર ખાવા
ગંગા જિહાં ગંભીર, નીર રહે' સહુ નાહવા
દાતાર દરિઆચો જાંણો તિહાં, જાચિક જન આવે ઘણા
વૈતાલ વીક્રમ નર નિરખીયા, શાંમલ કહે' સી મોટિમ-મણા ૩૩૮

પુજે' જે કો દેવ, દેહ દેવાંસી થાઇ
અમર થાઇ તે આપ, જેહ અમર-ફલ ખાઇ
ભલે' ગંગા-માં નીર, તેહ પણ થાઇ ગંગા
અડે' ચંદન-નો વાય, કાષ્ટ ચંદન અતી અંગા
સધરે સદસંગ-થી, તુંબા-સંગ જિમ તન તરે'
કવિ શાંમલ કહે' વૈતાલ ભણે', આપ-સરિખા સહુ કરે' ' ૩૩૯

દુહા

વીક્રમ કહેં 'વૈતાલ સુંણ્ય   વીદ્યા ભણ્યો શી વેદ
જાહિર કરો તો જાંણિઇ   લણ્ય ન રાખો ખેદ' ૩૪
'વીરંચી વીદ્યા ભણ્યો   ભણી ભારતી ભાલ
વૈદ બ્રાંમણુ ભોજન-થકી   જડી જુઠ વૈતાલ ૩૪

ભણ્યો વિદ્યા એક કરણ, સુવર્ણ સવા ભાર દિધો
ભણ્યો વિદ્યા હરીચંદ્ર, ઇંદ્ર આસન લીધો
ભણ્યો વિદ્યા એક ધરમ, પરમ-પદ જીવત પાંમ્યો
ભણ્યો વિદ્યા પ્રહલાદ, જનમ લેખમ-થી વાંમ્યો
દ્રુ અમરીખ આદેં હુયા, કીરત કોટી સુભ સુણી,
કવી સાંમલ વૈતાલ કહેં, વીદ્યા તો વીક્રમ તે મેં ભણી' ૩૪

ચોપઇ

કહેં વૈતાલ 'સુંણ ભારે ભુપ   રાજ-તેજ રાજસ ગુંણ રૂપ
તાહરા દિલ દરસણ-કારણેં   ખુધિ-નિદાંન આવ્યો બારણેં ૩૪૩
કીરત સાંભલી કાંને ઘણી   પ્રગટ ભુખ ભાગી તે-તણી
લક્ષણ મોટું આંખેં લહ્યુ   કાંન નું નવી માને તે કહ્યુ ૩૪૪
આંખ્ય ક્રાંન પડી'તી હોડ   સ દેહે ભાગો, પોતાં કોડ'
ગજા કહેં 'મુઝ દ્વારેં રહો   સેવક-સરિખું, કારજ કહો' ૩૪૫

છપય

'ઝાઝી જે ઘર પુત્રી, કોયક કુલ તેહનુ બોલેં
ઝાઝા જિહાં વ્યાપાર, કોયક દિન રખ્યા ચોલેં
ઝાઝા પટલ-પરધાંન, કરેં ઉધ્વસ તે ગામેં
ઝાઝા જાચીક જાંહ, મમત' મુંકાવેં માનેં
ઝાઝી મીત જિહાં પરવરેં, કણુયક માંન માઝા મટેં
મહિપત્ય-પાસ મંગણ વસેં, તો શાંમલ કવી કહે ગુંણ ઘટે' ૩૪૬

ચોપઇ

કરે વાત એહવી જેટલે સેવકે પાસ આવ્યો તેટલે
આપી ચીઠી નરપતિ નેટ સીંઘલ-દેશ-તણી જે ભેટ ૩૪૭
સત ઘેંયંવર ગાજંતા ઘણા ભારે જોતે ભદ્ર-જાતી-તણા
સોના-સાંકલાં મોતી મુલ ફટક-મણી-જેહવાં સમતુલ્ય ૩૪૮
અંકુશ અંબાડી અતી સાર માલ-ખજાનો અપરંપાર
બેં શત ઘણુ-મુલી ઘોડલા જેવા ગંગા-જલ જોડલા ૩૪૯
અગલખ અરાકીય અનુપ રાજહંસ રુઢીયાલા રુપ
મોરડે મોતી ચોકડે ચીત્ર પલાંણ પંચરંગાં પવીત્ર ૩૫૦
પવન-વેગી મન-વેગી તુરી ઝુલ્યો રતન-અમુલક-ભરી
સવામણ મોતી શોભીતાં આંમલા પ્રમાંણ અતી ઓપીતાં ૩૫૧
પાંમરી પનર સેંહે પંચાસ જરદોજી જરકસબી તાસ
પાંચ સેંહે પટોલી પુર નક્ષત્ર-જેહવા જેહે-નાં નુર ૩૫૨
પાંચ કોટી સોના-ની મોહોર આવી ભેટ તે વેલાં ઠોર
પાંચ વરસ-તણી ભર ભેટ નજર કરી નરપતિ-ને નેટ ૩૫૩
સાંમગરી સકલ સાથ-માં સુંપી વીક્રમના હાથ-માં
વાંચી જોતાં વીક્રમ હસ્યો કરમ વૈતાલ-તણે મન વસ્યો ૩૫૪
'મેં તો ધાર્યો'તો મોટો ધરમ એહનુ જોરાવર એટલું કરમ'
હસ્તી પોતા-ના આસંનં-તણો મેહેરાવણ ગજ, મહિમા ઘણો ૩૫૫
અંધારે અજુઆલું થાય જડ્યાં નંગ અંબાડી-માંહિ
સકલ માલ હસ્તી-નો સાથ વીક્રમ સુંપે વૈતાલ-ને હાથ ૩૫૬
કંચન-મેહ રાજા વુઠીયો માહા-પસાય કરી ઊઠીયો
ભરી પોઠીઈ મોહોરો દ્રવ્ય મોકલ્યું લાખાં મંદિર સર્વ ૩૫૭
હસ્તી ઘોડા મોતી માલ વીનય કરી સુપ્યું સર્વ આલ
ભાગ્યુ દરીદ્ર તે લાખાં-તણું પાંમી દ્રવ્ય અનરગલ ઘણું ૩૫૮

લીધો સુતાર જે સુધ સુજાંણ ગયો વીર જિહા મોટુ મશાણ
અમલ-પાણી તીહા લીધો લોટ ગયો મસાણ-મા મોટમમોટ ૩૫૯
શેકે રોટા બહુ ગુંણ ગણે મંત્ર મહારુદ્ર–તણો ભણે

પ્રાતુસ્કાલ થયો જાહરે લાખા સુતી ઉઠી તાહરે ૩૬૦
ગજ મહેંગવણ-ને પાખર્યો વાહન કોડ રુપેં-થી કર્યો
નીકલી નારિ ઉગમતે દીશ દાસી ચમર કરેં છેં સીસ ૩૬૧
બેઠો છેં મહીપતિ માહારાજ આવી નારી કલાવંત કાજ
સલામ-કાજ હેઠી ઉતરી નરખે નરપતી દ્રષ્ટે ભરી ૩૬૨
'કુણ દાતા એહવો તાહરો માણે ગજ મહેંગમણ માહરો'
લાખા કહે 'સુપ્યો મુઝ માલ વટેમારગુ નર વૈતાલ ૩૬૩
પાસેં મંદિર માહરે વસ્યો લંગોટ બંધ નહી કુડો કસ્યો
"ભુપતી એ પમાયો ભણે સુપ્યુ કર શામા તુઝ-તણે" ૩૬૪
વચન બંધાણો, તે મુઝ દીધ પંથ સફલ પોતા નો કીધ'

જુવતી-વચન જાણ્યુ જાહરે તે વેલા નૃપ ઉઠે તાહરે ૩૬૫
સેના સજ કરાવી સાર થયો અશ્વ આપે અસવાર
સોમચંદ સાહા સેઠ સુજાણ પ્રધાનવટે પુન્ય પ્રમાણ ૩૬૬
વૈતાલ-ને જોવા ને કારણે દશ દીસાયો બાધી બાન્ણે
વીસ જોજન ખોલાવા વાટ જાવા ન પામે ભારે ભાટ ૩૬૭
રાજા ને મન રોશ જ થયો 'આપ્યો એહવો નીરમુખ ગયો'
કુંકું કુતકુ ભોગી ભગ બેઠો મસાણ કરે છે રગ ૩૬૮
સેવકે દીઠો તે સીધ વીક્રમસેન-આગલ કહી વીધ
'કાવ્ય પસાય કર્યો' તો તમ્યો આજ મશાણે દિઠા અમ્યો' ૩૬૯
છડી અસવારી રાજા રીધ આવ્યા તીહા જિહા સાચો સિધ
કરી પ્રણામ રાજા તે રહ્યો ભારે આશીશ તે ભાટે કહ્યો ૩૭૦

છપ્પય

'સાઠ નારિઇં નાર, નારિ આઠેં નર જાંણું
આઠ નરે નર એક, પ્રીછે઼ં એક પુરુષ પ્રમાણું
બાર પુરુષે બલવંત, એક નરપતિ-જેહવો
એહવા નર દસ સહસ્ર, ભોજ તસ્તીખેં તેહવો
સ્વાંમી સતાવીસ નોક, છતપત્ય-નેં જુગ ભોગવેં
સુભ આશિશ વૈતાલ ભણેં, ભુપતિ સુખ નીત ભોગવેં ૩૭૧

ચોપઇ

આસીસ કહી અંતર-થી અસી ક્રોધ રીસ રહી નહી કસી
પ્રીત કરી પકડીયો બાંહ 'કહો અલખત આપી તે કાંહ' ૩૭૨
કહેં વૈતાલ 'પરઠણ જે' પેંર ગઈ અલખત ગુંણીકા-નેં ઘેંર'
રાય કહેં 'તેહ-નેં દાંમ જ દીયો ગજ મહેંરાવણ પાછો લયો ૩૭૩
મેં જાણ્યું જાચીક બેંસી જશેં તો નિરમલ નામ નવ-ખંડે થશ્યેં
તે રંડા બેંસીને રટેં એ ગજ ગુંણીકા-ને નવી ઘટેં ૩૭૪
દાંમ સવાયો તિહાં દિજીઇ લાખાં-ઘેંર-થી ગજ લીજીઇ'
રુદેં સાથેં ચઢી બહુ રીસ ભાટેં ભમર ચઢાવ્યાં શીશ ૩૭૫
કહેં વૈતાલ 'સાંભલ રાજંન વપુ જતેં નહી જાય વચંન
મલ-મૂત્ર-ભરી દેહ ઠાંમ તેહ-માં વચન એક આવે કામ ૩૭૬

છપ્પય

વચન એક-નેં કાજ, લંક ભભીખણ થાપી
વચન એક-નેં, દુરજોધને પ્રથવી તસુ ન આપી
વચન એક-નેં કાજ, પોહોતો બલ પાતાલેં
વચન એક-નેં કાજ, પાંડવ વન વન જાલેં
વચન એક-નેં કારણેં, કવચ કરણ અતી અંગ-નું
વચન-કાજ ખોહી ગયો, રાવણ રાજ્ય ઘડ લંક-નું ૩૭૭

વચન-કાજ હરીચંદ, નીચ ઘેર પરઠું પાણી
વચન એક-ને કાજ, કૃષ્ણે કુબજ્યા ઘેર આણી
વચન એક-ને કાજ, હરે હલાહલ પીધો
વચન એક-ને કાજ, દેવ વર દૈત્યા દીધો
ધરમ કરમ ને સરમ સરવ, વચન જાતે તે વહી ગયુ
કવી સામલ સુજાંણ સુણ, વચન જાતે પછે સ્યુ રહ્યુ ૩૭૮

બહુ કરે જે બાપ, વચન બે 'વ રાં બોલે
બહુ કરે જે બાપ, પ્રીત પટંતર ખોલે
બહુ કરે જે બાપ, ફોગટ-થી ફૂલ વખાણે
બહુ કરે જે બાપ, આપ આપ્યુ ઘેર આણે
ભલી જીભ કર કાટવી, ભલો મોત માહા મોલ-નો
સામલ કહે સરવ-થી બુરો, ગીસ્ત વચન ગયો મોહુ-મે બોલ-નો' ૩૭૯

ચોપઇ

ઘાયડે વાત સુંણી તે-તણી — ચઢી રીસ રાજા-ને ઘણી
'જાચીક-જન-નો ટેક જ તેહ — એવડુ સ્યુ જાચીક-નુ જોર ૩૮૦
પ્રથીપતી-થી વચન નવી પલે — તો મંગણ મેલ એવડા કીમ મલે
કાઢવી હઠી ને આગલ દડ — સાથી થોડા ને લેવો ઘડ ૩૮૧
ખાતર દેવુ ખુખારા ખાત્ય — રમવી ભવાઈ રહેવુ એકાત્ય
ભીખ માગતે ભુંડુ બોલવુ — ઘાલવુ ઉધારે અધીકુ તોલવુ ૩૮૨
ઉસડ ખવુ ને કરવો સ્વાદ — ઉસીયાયે રે હેંવું કરવો વાદ
પટલાઈ કરવી ને રાખવી પ્રીત્ય — દ્રવ્ય-વીના રાખવી ઘર-રીત્ય ૩૮૩
સસરો વૈદ કહામે રોગ — ભામીનિ ભોગવવી જાલવવો જોગ
વીદ્યા વીના સભા-સનમાન — લુટવા વીપ્ર ને દેવું દાન ૩૮૪
વઢ્યા-વીના કહેંવરાવવુ સુર — સુકી વેલુયે પરાઠી પુર
ભુત સાધન ને માગવો મોખ — ગામ બાલવું ને ગણવો દોખ ૩૮૫

બ્રમન્નંધા કરવી વધારવો વંશ | વૈષ્ણવ થવું ને કરવોં ધ્વંસ
વ્રત કરવું ને ખાવું અંન | બ્રમચર્ય પાલવું ને પરણ્યાનું મંન ૩૮૬
શ્રીપાત થવું ને સ્ત્રીનો સંગ | કર જોડાવણ 'માડે જંગ
દીગ્ત કરવી ને ન ખરચે ગરથ | એહવા તે સરે, કીમ અરથ' ૩૮૭
એહવા વચન કહ્યાં અનેક | રાયેં મન ધરી વીવેક
કહે વૈનાલ 'સાંભલ માહારાજ | લાજ-થકી તો વણસે કાજ ૩૮૮

દુહા

માન ન મુંકે મન-થકી | મંગણ કહાવ્યા માટ
જાયું જોરાવર-કનેં | ભુપત-વત હું ભાટ ૩૮૯
ચાડી ચોરી ચીત નહી | ખોલુ નહી પર ખાટ
અરા-પરી નવી આચરું | તો ભુપત-વત હું ભાટ ૩૯૦
સદાય મન-માં સાહવી | અંતર નહી ઉચાટ
અમ-નેં આનંદ અહુર્નિશા | ભુપત-વત તે ભાટ ૩૯૧
બોલ હુકારો નવી ખમું | વોલામણ નહી વાટ
મીઠા-બોલો મોહો-થકી | ભુપત-વત તે ભાટ ૩૯૨
મન-થકી માણું ઘણુ | ઠીક સંધાયે ઠાઠ
પર-નારી-ને પરહરે | તે ભુપત-વત ભાટ ૩૯૩
દાતા-નેં ડુંગર કરું | દોષી વાલું દાટ
સુંબ-સાથેં સનેહ નહી | તે ભુપત-વત ભાટ ૩૯૪
કરપી દેખી તે કઢે | હરામ-થકી હડહાડ
પુન્યવંત-નણા પરીયા કહે | ભુપત-વત તે ભાટ ૩૯૫
બ્રામણનાં લે બ્રાનણાં | ગુંણ ગુન્ના ઘડે ઘાટ
ચ્યાર ખુંટ-માં ચતુર-નર | ચારણ-ભુપત ભાટ ૩૯૬
કમુયક તુરંગમ ચઢે | કણુયક વાજે નીશાંણ
કમુયક પોઢે પલંગ-ઢર | કણુયક મડા-મસાણ ૩૯૭

કણુયક ખટ-રસ ખાંત-થી કણુયક રાણ રસાલ
કણુયક ભંગા ભુંછઇ કબહુ બજાવે ગાલ ૩૯૮
કણુયક સીવ-સેવા કરે કણુયક ગાયે ગીત
કણુયક સીન્યા પા(સા?)થરે એ રાયો ભાટ-ની રીત્ય ૩૯૯
વીખમ વાટ-માં પરવરે ભય મન નાંણે ભીત
તું કહેંતાં-માં તંન તજે તે રાયો ભાટ-ની રીત ૪૦૦
કણુલ કોડી માંન-ની ઉપમાંન-તણી રથવાટ
ઓસીયાલો ટલો નવી રહે તે તો ભારે ભાટ ૪૦૧
કરે જમાંની જોખ-સ્યું કેઇ દસુંદી ખાય
નવી જાચે કો નીચ-ને તે રાજા કહેંવાય ૪૦૨
કરે કટારી કોડ-સ્યુ આંણી ઉપરે આથ
ગાલ ન સાંખે સહુ-ની હાંમ ઘણેરી હાથ ૪૦૩
બોલ્યુ પાલે પલાંવવે સાહુકારાં વટ સાટ
પ્રાણ તજે પર-કારણે તે ભુપત-વત ભાટ ૪૦૪
રાખે લાજ લોહી-તણી જીવ-તણો મંન જોર
દેહ-સ્યુ નેહ ધરે નહી એ ઇધાંણે અંકોર ૪૦૫
વાત કરે વીનોદ-ની સભા સોહતી સાર
રાજ-સભાઇ રીઝવે તે ભુપત્ય-વત ભાટ ૪૦૬

છપય

કરે જમાની કોય, કોયક દસુંદી દાવે
કો વોલાવે વાટ, કોય કીરત-જસ ગાવે
કોય પીંગટી પાટ, કોય મિઠ્યાસ મોહ-ની
કોય પસાયતાં ખાય, કરે નહી સેવા કોહની
સનમાંન પાંમે તિહાં સાહળી, ઉપમાંન આપ દેખી ડરે
કવી શાંમલ કોડે કહે, ભાટાં ભાવે સો કરે ૪૦૭

ચોપઇ

પ્રથવીપત્ય પરઠી બહુ પ્રીત સુંણી રાજભાટાંની રીત
સુભ સનમાંનેં પુરણ પેંર ઘણા હેત-થી તેડ્યો ઘેંર ૪૦૮
આપવા અધિકો માંડયો માલ વીક્રમ-સ્યુ બોલ્યો વૈતાલ
'હવેં લેઉ તો લોભી થાઉ લોભ-તણી વાટેં નવી જાયુ ૪૦૯
લોભેં કાર ઘણેરો ઘટેં લોભેં માંન-મુરજાદા મટેં
લોભેં ન રહેં કુલ-ની રીત્ય લોભેં ન રહેં પોઢી પ્રીત્ય ૪૧૦
લોભ-થકી રહેં નહી ભાર લોભેં પલેં નહી વેંહેવાર
લોભેં સઘલાં લખ્યણ જાય લેભેં ભારે હલુયો થાય ૪૧૧
લોભેં વિદ્યા નવી પોસાય લોભેં પુન્ય સમૂલુ જાય
લોભેં લખણ તિહાં સગલા સુલ લોભેં સઘલાં તે પાપનુ મૂલ ૪૧૨
ઇહુ લોક પર-લોક બુડાડે થોભ મોહ દ્રવ્ય તે જાંણો લોભ
લોભ-સાથેં વધેં સરવ દોસ સુખ-નુ મૂલ તે તો સંતોષ ૪૧૩
સંતોષી-ને ઝાઝાં માન સંતોષી સોભેં વપુ-વાંન
સ તોષી-નેં સાની નુન્ય સંતોષ-થકી બીજું શું પુન્ય ૪૧૪
સંતોષી-નેં મહીપતિ મંન સંતોષી-નેં ઝાઝા ધંન
સંતોષ રાખ્યા-નો એ અરથ ફરી લેવો ઘટેં નહી ગરથ' ૪૧૫

સોમચંદ-સાહા સેઠ સુજાંણ વડો વજીર પુર-નો પ્રધાન
તે કહે 'મીત્ર અમ્યો તાહરા કબુલ કરો રોટા માહરા' ૪૧૬
ઘણા માંન-થી તેડ્યો ગામ ઉત્તમ આપ્યા ઉતારા-ઠામ
પંચ દિવસ રાખેં પ્રધાંન પસાય કરેં બીડું એક પાન ૪૧૭
પાચ ·સહસ પટોટી સાર જરદોજી જરકસી-ના તાર
પાચ સહસ પુરી પામરી લક્ષ મોહોર સોના-ની ભરી ૪૧૮
ઘણ-મૂલી મોતી અમુલ અધિક રત્ન બીજાં અતુલ
દસ ઘોડા દશ ઘેંમર ઘણા અવતારી દેવાસી-તણા ૪૧૯

સગુણાગ પુરુષ તણા જેટલા મોમચંદે સુંપ્યા તેટલા
'કરો કબુલ અધિપત્ય આપ એ સરવે ગજાનો પ્રતાપ' ૪૨૦
માહા પસાયો કર્યો તે દીશ ભાટ ભણે અધીકિ આસીશ
"કોડ દીવાલી તપજ્યો તમ્યો આસીસ નીત-નીત કહુ છુ અમ્યો ૪૨૧
વર્ણ અઢાર તણી વિવેક અકલ વણીકતણી તો એક
વણીકસમાન કો ડાહ્યો નથી કોડ લોક બીજા છે કથી ૪૨૨
વણીકસમાને નહી દાતાર કરણાવંત કર્યો કીરતાર
બઢિ-ઓડાવણ માર્જન નામ વણીકવીના વસે નહી ગામ ૪૨૩
ગયુ લંક રાવણનુ રાજ્ય વણીક પ્રધાન કર્યો તો તાજ્ય
વણીક-વિના નહી વ્યાપાર વણીકવીના નવી પામે કાર ૪૨૪
વણીકવીના વસવુ તે ફોક વણિકથકી સુખ પામે લોક
વણિક જીવદયા-પ્રતીપાલ બીજા સરવે આલ પંપાલ ૪૨૫

છપય

જીવદયા-પ્રતિપાલ, આલ એક નવી બોલે
ન્યાવટ સાહવટ-સુજાણ, ધન-મની ધારણ તોલે
સદાવૃતની સાખ્ય, લાખ કરોડે લહિઇ
પુન્ય વાનમાહે પુર, નુર સુધ કુલે કહીઇ
માને મોગ મહિપતિ, દેસવીદેસે કોડી કરે
સામલ કહે સાહ સુલતાંન મેં, દાહ્ય નર ચીત મા ધરે" ૪૨૬

ચોપઈ

માન દેઇ ન્રુપયો તે માન કબુલ કર્યો વાધ્યે વૈનાલ
વીક્રમનેન વડહવ વીવેક તોલવી તન મુકે ટેક ૪૨૭
હેનપ્રેતસનમાને ઘણે તેડયો ભાટ ઘેર પોતાતણે
પડેલો પશાય કરણા થી કીધ બમણો દામ કીરનમા દીધ ૪૨૮
બમણો લાભ હજુરી હુયો સોમચંદસાહાનો બીજો જુયો
હાથી ઘોડા મોતી મોહોર તોલ બમણા કીધા તે ઠોર ૪૨૯

તેહ-ની સંખ્યા કરીઇ ભાવ . તો સુંબ-શરીરે આવે તાવ
કીરપી કસ ખાઇને પડે નીરગુંણ-જન કવી-ને જડે ૪૩૦
જુઠો જુઠી પાડે વાત કરે અદાતા તેહ-ની તાત
સાંચા હો તો સમઝો સરવ બમણો માલ-ખજાનો દ્રવ્ય ૪૩૧
નીશાંન-નોબત ઘણુ ગાજંત પંચ શબદ વાજાં વાજંત
હેતે માલ સમરપ્યો હાથ સત ડગલાં વોલાવા સાથ ૪૩૨
વૈતાલ આશીસ દેઇને વલ્યો પંથ પોતા-ને મારગ પલ્યો
વીક્રમ રાજસભા-માં રહ્યો તીહાં વાટે એક કૌતિક થયો ૪૩૩

દુહા

જોજન એક આપે (ઘેં?) જઈ ડેરા આપે દીધ
સરોવર-પાલ કોડામણી કોડે મુકાંમ કીધ ૪૩૪
હસ્તી બાંધ્યા હણહણે તેજવંત તોખાર
ઘોર વાજાં તિહાં ગડગડે અનમી સહુ અસવાર ૪૩૫
સીતલ સર સોહામણું ખીલ્યાં કમલ અંકોર
પંખી બોલે પ્રાંત-સ્યુ મીનાં, હંસ ચકોર ૪૩૬
તમાસગીરિ તે ગાંમ ની ભાલે બેઠો ભાટ
વીપ્ર વીદેસી વેદીયો વહો આવે તે વાટ ૪૩૭
કર જોડી અટક્યો તિહાં પુછે રાય-નુ નાંમ
'કુંણ દેશ-નો અધિપતિ ઉતર્યો આણે ઠાંમ' ૪૩૮
ચીત-થકી કહ્યુ ચાકરે 'ફરી સ્યુ પુછે ફોક
અકલ હોઇ તો ઉલખો એ તો રાજા-લોક' ૪૩૯
વીપ્ર જાણ્ય ને, વેદિયો આવ્યો વીહાંણી વાટ
ચીત-માં તે નવી ચેતીયો રાજા તે તો ભાટ ૪૪૦
લખ્યણ-થી તેણે લહ્યુ બીજ મન રાખી ધીર
'રાજ-લોક એ તો કહે વારુ વીક્રમ વીર' ૪૪૧

વીપ્ર સરવ વીદ્યા ભણ્યો મોટીમ-કેરી મોટ
સહસા કામ કરી પડે ક્ષણ એક હાહાપણ ખોટ ૪૪૨
પુઠે પુન્નક બાંધીયુ તુંબી-પાત્ર કર લીધ
'પર-દુખ-ભંજન સુખ-કરણ' એહવી આશીસ દીધ ૪૪૩
'ગૌ-બ્રામણ-પ્રતીપાલ ધંન પર-નારિ-સહોદર પુર
દેવન્રૂપ દાતા વડો ન્યાયવટ-કેરા નુર ૪૪૪
પ્રતાપ તો પ્રથવીપતી સકલ-શાસ્ત્ર-સુજાંણ
કલા બોહત્તરી બહુ-ગુંણી પૂરણ જશ પ્રમાણ ૪૪૫
જોગ શક જોતીક લખ્યો નવે ખંડમા નામ
અહુંણી અવની કરી એહવા કોટીક કામ ૪૪૬
કંયાણ કરે કરુણાનિધી વીષ્ણુ-વનીતા તુઝ વાસ
અષ્ટ સીધ્ય નવ નિધ્ય રીધ પ્રીતે રહો તમ-પાસ ૪૪૭
શિવ-પૂજંન-બુધિ સદા પુન્ય-ઉપર બહુ પ્રીત
મંગળ નીત્ય મહીમા કહે રુડી રાજસ રીત્ય ૪૪૮
દુખ ભાગો દુનીયા તણું જીવો વરસા કરોડ
સુરજ-ચંદ્ર તપે તિહા હૃશે જીતો હોડ ૪૪૯
રણ-દુતે જય તાહરે ગાજી ન શકે કોય
ભાવ-થકી બ્રામણ ભણે જસ સવાયો હોય' ૪૫૦
વીપ્રે વીક્રમ જાંણીયો દીધી એ આસીસ
વીમાસે વૈતાલ મન પોહોર પાછલે દીસ ૪૫૧
'અણસમઝયો આદર કરે પ્રીતે આવ્યો પાશ
મોહ મચકોડુ માહરું તો નિશ્ચે થાય નીરાશ ૪૫૨
જાચીક જિહા નીરમુખ વલ્યો હાણ ખખેરી હાથ'
વૈતાલ તીહા તેણે સમે વીચ્યારી રુદયા સાથ ૪૫૩
પાચ પ્રદક્ષણા કરી પ્રીતે લાગો પાગ
ચરણામૃત મુખ મા ધરે અધ-આસન યુગ જાગ ૪૫૪

'કહો મહારાજ જાસ્યોં કીહાં આવ્યા કીહાં-થી આજ
ચીત-વીપેં સ્યુ ચીતવો કોહ-સાથેં છેં કાજ' ૪૫૫

બ્રાંમણ કહેં 'સુંણ પુરપતી વીક્રમસેન વડ-હથ
દાંન-માં કાહ્યા ઘણું સુભ વાતેં સમરથ ૪૫૬
કહું હકીગત માહરી કરવા આવ્યો કાંમ
વાસ વસું છું વેગલો આવ્યો સાંભલી નાંમ ૪૫૭
દુખેં ડાલેં ડુંગશ સોખેં સાયર-નીર
ધરતી બાધી દુમપ્રમેં દ્રઢતા ન ધરેં ધીર ૪૫૮
દુખ દાવાદલ જેટલુ મોટું મેર-સમાંન
તે દુખ ભાગી સુંખ કરેં તે તુમે સુંણીયો કાંન ૪૫૯
આવંતાં ઉજેણી-માં ડેરો દીઠો વાટ
આસીરવાદ-તણે મસે આવ્યો દુખ કહેંવા-માટ' ૪૬૦
વૈતાલેં વ્યયુ ખોલી નહી 'નીરાસ થસ્યેં જો નેટ
જીવ ગઇ જોખમ થસ્યેં જો પાલી મારે પેટ' ૪૬૧

ચોપઈ

'કહો મહારાજ તમારું કાજ ઇશ્વિર સહૂ-ની રાખેં લાજ
દેવ-રુપ છો મોટા દેવ સકલ લોક કરેં તુમ સેવ' ૪૬૨

વીપ્ર કહેં : સાંભલ્ય મહીપતી માહરું ગાંમ તો ચંદનાવતી
અપુત્રવંત હતો મુઝ દેહ નારાયણ-ઉપર બહુ નેહ ૪૬૩
મેં ઉપાશા શ્રી-માહાદેવ સકલ લોક કરેં તુંમ સેવ
સીવ-પુજન-નેં ઉગ્યા સુત્ર પ્રસવ થયો પ્રતાપીક પુત્ર ૪૬૪
બત્રીસ-લક્ષણ ચતુરસુજાંણ પવીત્ર તેજેં પુન્ય પ્રમાંણ
જાત કરમ કુલ રીતેં કીધ ઉપવીત દાંન દયા-થી દિધ ૪૬૫
વરસ બાર થયાં જાહરેં તન બોલ્યો મુઝ-સ્યુ તાહરેં
'ભોજન તો તુમ ઘેર નહી ખાઉં તપ-કારણ વન-માં હું જાઉં ૪૬૬

સંસાર માં તે સાર જ નથી કોટી પુરાંણ કહું છુ'કથી
અલપ આવરદા થીર નહી કાય જે જનમ્યો તે નીચે જાય ૪૬૭
નાંમ જેટલું તેટલો નાશ કાચી કાયા-નો ચ્યો વીશ્વાશ
અમર દેહ અમારો કરું ગરભ-વાસ શાં-નેં અવતરું' ૪૬૮
તાહરેં મેં તો જોડ્યા હાથ બોલ્યો માંણા સુત-નેં સાથ
'મેં તપ કીધુ તુઝ કારણેં કાઢી મુંકું મ્યુ બારણેં ૪૬૯
વરતી ગરાસ ઘર માં છે ઘણો એ વૈભવ સરવે તમ-તણો
રુડા અસ્ત-તણી, દીકરી તુઝ-નેં પરણાવું પ્રીત જ ધરી ૪૭૦
આપ રુપ છે ઈશ્વર-અંશ વાધિ વેલો આપણો વંશ
અમ-નેં દુભી જાયો તમ્યો નીચે હત્યા આપુ અમ્યો' ૪૭૧
કુંયર કહે 'કહ્યુ નહી કરું વનીતા તો વપુઈ નહી વરું
પરણુવે તો વાધે પરીવાર બુડતા બુંબ-નેં નહી વાર ૪૭૨
ત્રણેં લોક-માં તારણહાર સોધી ન મલે નીગ્મલ નાર
માંણપણે મીરોમણ સતી સુખ પામે પોતા-નો પતી ૪૭૩
મન-માની મલે જાહરેં પ્રીતે પરણુ તરણી તાહરેં
માહરું મન કબુલ જ કરે વનીતા વરતે મનકુ ધરે' ૪૭૪
કુંયર-હાથે દિધો મેં કોલ બુધિ વીચારી બોલ્યો બોલ
'કબુલ કરે જુવતી જેહ-નેં હું પરણાવું તરુણી તેહ-નેં' ૪૭૫
અધિક સમ ખાધા મેં આપ પરડચા ઝાઝા પોલા પાપ
'ગૌહત્યાદિક પાતીક ક્રમ કોટી-કોટી હત્યાદિક બ્રમ ૪૭૬
તું કહે તે પરણાવું તું-નેં નહીતર પાપ અડો એ મુ-નેં'
બીજી પ્રતીજ્ઞા કીધી ઘણી થયો જમાન ધરમ-વાતેં ઘણી ૪૭૭

તે વાતેં થયા વરસ પાંચ ઓહોણુ થઈ એક તેહ-ની આચ
એક ગામ-મા બ્રામણ એક વારુ અસ્તાવટ વિવેક ૪૭૮
તેહ-નેં પેટ પણ નન્દ્રતો તન માહાદેવ પુજવા કીધુ મન
ચ્યાર લાખ ચીંતામણ કર્યા ઈશ્વર આપ રુદેં-મા ધર્યા ૪૭૯

પરમેસર પ્રસંન થયા પેર પુત્રી એક આવી તે-ઘેર
વરસ થયાં વનીતા-નેં સાત વર બોલે પિતા નેં માત ૪૮૦
તાહરે તે પુત્રીઇ કહ્યૂં 'બ્રમ-ગ્નાંન મુઝ-નેં તો થયું
પાંમી પદ્મની-નો અવતાર ભાવે નહી મુઝ-નેં ભરથાર ૪૮૧
બાધો જનમ કુંઆરી રહું કૃષ્ણ કૃષ્ણ કોડે-થી કહું
પરણવા-ની કરો જો વાત તો કરવી પડે દેહ-ની ઘાત' ૪૮૨
મા-બાપે ન ખાધું અંન પુત્રી પરણાવ્યા-નું મંન
લંઘન સાત થઈ જાહરે તાત-નેં તનયા કહે તાહરે ૪૮૩
'સુખે તમે બે ભોજન કરો શાં-નેં નયણે આંસુ ભરો
માહરું કહ્યૂં નર કરસ્યે જેહ તેહ-નેં પરણું આંણી નેહ' ૪૮૪
સંતોખ્યાં પિતા નેં માત માહરે પુત્રે જાંણી વાત
મન-માં પરણ્યા-કેરી આશ ગયો પુત્ર તે કન્યા-પાસ ૪૮૫
'તું કહે કન્યા તે હું કરું વિશ્વ દેખતાં તુઝ-નેં વરું'
તે વાત-નો દીધો કોલ બોલી વલતી કન્યા બોલ ૪૮૬
'હું કહું તે પરલું લાવ્ય ઉતાવલો પરણવા-નેં આવ્ય'
તે વાતે લખ્યા બે કર્યાં સહુ સજન તે હઇયડે ઠર્યાં ૪૮૭

દુહા

કોડે તે કન્યા કહે 'માહાલક્ષ્મી મુઝ નાંમ
વરનું નાંમ કલ્યાંણ છે તે જાંણે બાધું ગાંમ ૪૮૮
મહીમા રહે તે નાંમ-નો પુરણ કરું તે પેર
પછે પરણવા પ્રીત-થી આવો માહરે ઘેર ૪૮૯
ચ્યાર સત ઘર નાતિ-નાં કહું તે લાંહાંણાં લાહો
પછે આવજ્યો પરણવા જો તાહરે ચીત ચાહો ૪૯૦
એક હાથી એક ઘોડલો એક પાંમરી એક ચીર
સહસ મોહોર સોના-તણી તો રહે નાંમનું નીર ૪૯૧

એક-એક ઘેંર એટલુ લાહાણુ જો લહવાય
તો વચન તાહરુ પલેં નહીતર બોલ બાપ નો જાય' ૪૯૨
કરમાયુ મો કુંયરનું વીપ્ર તેં આવ્યો વાસ
માંડી વાત મુઝ-નેં કહી પ્રીતે બેંસી પાસ ૪૯૩
'આપણુ ભીક્ષુક બ્રામણા સોધ મલે નહી સરવ
સમણા-માહેં નવી સાભલ્યો હસ્તી ઘોડા ને દ્રવ્ય ૪૯૪
માન ઉતારવા માનની રચીયો એહ પરપચ
વચન વીહાણુ આપણુ તેહ-નો તે રચ્યો સંચ ૪૯૫
'કાયા પાડુ'' કુયર કહેં 'મુખ ન કહુ' નાકાર
"મુંઠી ગયા'તા સાસરેં" હસશેં સહુ સંસાર' ૪૯૬
પિતા કહેં 'કા પંડ તજેં અકલવંત તું આપ
મોહોમાગ્યું જે આપવુ (?) તે તો મુઝ-નેં પાપ ૪૯૭
તાહરા મન-માની તુઝ-નેં પરણાવું કન્યાય
મોહ-માગ્યું આપું નહી તે માહરો અન્યાય' ૪૯૮

વાયદો કીધો વરસ નો ચતુર સંતોષ્યા ચંત
મંન વીચારી માહરેં પછેં પલાયો ૧ પંથ ૪૯૯
'પ્રયાગ-મંધ્યે પરવરુ વેણી-માધવ જાંહ
દેહ સમરપુ દેવ-ને' તોલ કર્યું મેં તાહ ૫૦૦
એમ વીચારી આવીયો માલવ-દેશ મેહલાણ
કીરત કાને સાભલી વિક્રમસેન્ય વખાણ ૫૦૧
દુખભંજન દાતા વડો પુરણ મંન પ્રસંન
પુરણ પુન્યેં પામીઇ વિક્રમનું દરસન ૫૦૨
દાતા-મા દૈવત ઘણું નીમેષ મલેં નહી તુન્ય
નીરખે સુખ દાતા-તણુ પુરણ જગતનુ પુન્ય ૫૦૩
માણ્યો સુખ નીન મહીપતી દયો લક્ષ-લક્ષ આશીશ
અર્પ્યો તો પથેં પરવરું દ્રાવ્ય ઉગમતે દીશ ૫૦૪

ચોપઇ

વેતાલેં વીચાર્યું મંન   'એહ મું-નેં નવી જાંણેં અન્ય
એણેં જાંણ્યો વીક્રમરાજ   કીમ સરેં દુરબલ-નુ કાજ ૫૦૫

જુઠી વાત-તણુ નહી કાંમ   સાચી વાતેં રાચેં રામ'
કહેં હાથ જોડીનેં બોલ   રાખી ભાર પોતા-નો તોલ ૫૦૬

'વીક્રમ તો દેશાધીપતી   તેહ-ની કરમ જોરાવર રતી
ફરેં આંણુ દેશાવર વાટ   તે ભુપતિ-તણો હુ ભાટ ૫૦૭

ગયો જાચવા આણિ અરથ   પામ્યો હાથી ઘોડા ગરથ
એહવેં તમ્યો દીઠા આ ઠાર   માહરા ભાગ્ય-તણો નહી પાર ૫૦૮

તાહરી વાત-મા મનડું ધર્યું   કૃષ્ણારપણુ મેં તાહાર-નુ કર્યું
હેત-પ્રીત-થકી લીજીઇ   કુંયર-તણો વીહવા કીજીઇ ૫૦૯

એહ-માથી તે એક બદામ   તે નહી આવેં માહરેં કાંમ
ભ્રમારપણુ કર્યું જે અમ્યો   એહ માલના ભુગતારિ તમ્યો' ૫૧૦

તે બ્રાંમણ તો બ્રાતેં પડેં   એ તો સંદેહ મન-માં અડેં
'સાબાસ ભાઈ તાહરી જાત્ય-નેં   સાબાસ તાહરા માત-તાત-નેં ૫૧૧

મોટુ કરી તુ બેંઠો મંન   થઈ બેંઠો કોય ગીરુયો ધંન
લક્ષ આસીસ નીત તુઝ-નેં દેયુ   કોડિ એક એહ-મા-થી નવી લેયુ ૫૧૨

માગા-માં જે માગી લેં   નીરમુખ પીત્રી તેહ-ના રહેં
દીઠી વસ્ત નેં માગેં મૂઢ   તેહ-નેં પાપ બેંસેં બહુ પ્રૌઢ ૫૧૩

ગમેં એહવા પણ જાચીક-જંન   આપ્યા-પુઠેં દાઝેં તંન
હુ જાઉં વીક્રમ-નેં વાસ   માગું તિહા પ્રથવીપતિ-પાસ ૫૧૪

કબુલ ન કરું તાહરો માલ'   તારેં વચન બોલ્યો વૈતાલ
'રાજા-લોક કેહેંવાઉં અમ્યો   સુખેં-વીપ્ર માંલ લ્યો તમ્યો ૫૧૫

વલી જાયું ધરતી-નો ધણી   લાવું લછ અલેખેં ઘણી'
'વીપ્ર કહેં 'ન ચઢેં જો રીસ   કહુ વાત એક આણેં દિસ ૫૧૬

તું તો રાજરાજેસર વામ   બીજા છેં બહુ ખોટા નામ
પાણી રાખ્યુ તેં નામ-જ-તણુ   સ્યુ વખાણ કરુ હુ ઘણું ૫૧૭

રાજા-લોક તે સાચો સુર   રાખ્યું નામ-તણું તેં નુર
નામ-મહિમા તે રાખે કોય   એહવો પુરસ તે વરલો જોય ૫૧૮
નામ તો પાડે હેતે હરી.   બાલપણા-માં જાઇ મરી
નામ ધરાવે છે રણછોડ   ભરે વ્યાજ મોટી એ ખોડ ૫૧૯
નામ તો હોઇ જોગીદાસ   વનીતા ઘેર રાખે બે પાસ
નામ હોઇ છે સુરજ-જસ્યું   તે આંખ્ય ન દેખે કારણ કસ્યુ ૫૨૦
નામ સાકર મીઠો પે'ર   બોલ બોલે તે કડુયા ઝે'ર
નામ હીરા ઝવે'ર મોતીદાસ   ન મલે દ્રામ એક ખોટો પાસ ૫૨૧
નામ મંગલ સુખમલ કલ્યાણ   દુખ-દાવાદલ-પુઠ પલાંણ
નામ વાઘ ને હાથી મેર   ભારુ ન ઉપડે તેહ-થી સેર ૫૨૨
માહાદેવ કૃષ્ણ ને નામે રામ   કુણ જાણે કરે શાં કામ
નામ પનોતો નોહે પુત્ર   નામ હીર ને સેવે સૂત્ર ૫૨૩
નામ ધનપાલ ધંધો કરે   ધરણીધર મજુરીયે ફરે
ગીરીધર નામ ઘણાંનાં સાર   દેવભાઈ ઉપાડે ભાર ૫૨૪
ડાહ્યો બોલે ઘેલા બોલ   માગો તોલે ઉછું તોલ
ભુલો નામ વોલાવા જાય   સંતોષી તે ઝાઝું ખાય ૫૨૫
રાજારામ કે માગે ભીખ   બેહેરો દે છે સહુ-ને સીખ
નાહનો નામ તે ઘરડો હોય   પ્રતાપ નામ ન પ્રીછે કોય ૫૨૬
ચતુર નામ તે ચાડી કરે   નાગ નામ મેંડક-થી ડરે
ઈશ્વર-ની જેહ-ને કરુણા હોય   નીર નામ-નુ રાખે કોય ૫૨૭

છપય

અખઈ અમર મરંત, નાહાંના જન દીઠા ઘરડે
નાગો પે'હરે વસ્ત્ર, વાઘ-સિંહ કુતર કરડે
પરવત ડુંગર પરદેશ, મંગલ કેક દુખીયા
સંતોષી અધિકું ખાય, કાયદું કરે છે સુખીયા
દયાલ-માંહે દયા નહી, ખુસાલ કે રોતા ફરે
સાંમલ કહે નામ પનોતીયો, કેઈ લાખ કુયારા મરે ૫૨૮

કુબેર નાંમ કહેંવાય, દીઠા ઘણું ગાંઠેં ખાલી
કરમ ધરમ બહુ પાપ, નાહાલ ઘણાં ઘર ઘાલી
વાહલો રાખેં વેંર, બોલેં કડુઉ મીઠો
જોગી કરેં વ્યાપાર, ભોગી ભીખ્યા-માં દીઠો
ઘેંહેલો જાઇ છેતરી, બલીયોજી તો હારી જસ્યેં
રુડા કે ભુંડા હુયા, સાંમલ કહેં નામેં સ્યુ થસ્યેં ૫૨૯
હાથી નાંમ કહેંવાય, બીહેં ઉદર-થી આદેં
કપુર કાલો હોય, સાંમલ સુવેષી વાદેં
રુપો હોય કરૂપ, ભુષણ-માં દુષણ ઝાઝાં
શ્રીપાલ રાખેં કુડ, ભુપત કે વાઇ વાજાં
આશા ઇછા ઉલગ કરેં, કલંક નીરમલ સીર ચઢયું
ફોગટ ફરેં કે જોઇતા, શાંમલ કહેં નાંમ-નેં સ્યુ અડયુ ૫૩૦

દુહા

પાંણી ગખેં નામ-નુ ઘડ્યો મેં મન-થી ઘાટ
મન એ માન્યુ માહરું જે રાજા ભુપત ભાટ' ૫૩૧
સાખ્ય સોએક સાભલી તે બોલ્યો વૈતાલ
'કૃષ્ણાર્પણ સરવે કર્યો અરથ ન આવેં માલ ૫૩૨
સમરપ્યો મેં સરવ-થી એહ માલ અતોલ
વયણ વધા સાન્પુરુષ-ના ફરી ન ચેંશેં બોલ' ૫૩૩
વીપ્ર કહેં 'ખપેં નહી ભીક્ષુક-જાત્ય-ની ભીખ
માગ્યા-માહેં માગું નહી શાસ્ત્ર-તણી એ શીખ' ૫૩૪
રાત ગઈ એ રાઢં-મા પ્રેમેં ઉગ્યો પ્રભાત
વીક્રમસેન્ય-આગલ કહી હીત હલકારેં વાત ૫૩૫
'વૈતાલ વીદાય જ થયો લેઇ ઘણેરો ગરથ
ઉતર્યો એક જોજંન જઈ વાટ હુયાં છેં વરથ ૫૩૬

વાંટે એક વીપ્ર જ મલ્યો ભોલો બ્રંમા ભુપ
તેણે ભાટ ન ઉલખ્યો, જાંણ્યો રાજસ-રુપ ૫૩૭
દુખ કહ્યું દાવો તજી અધિક મોટો જે અરથ
વૈતાલેં તે ઉલખ્યો ગણી આવ્યો છેં ગરથ ૫૩૮
અંક આકારેં ઉલખ્યો માંન-ભંગ તે બ્રમ
સરમાયો સહુ દેખતાં ધારણ રાખી ધરમ ૫૩૯
ભાટ આપેં છેં ભાવ-થી વાડવ કહેં છેં નાય
અરસપરસ એ બેં જણા રાઢ કરેં છેં રાય ૫૪૦
વીપ્ર તો જાશેં વેણીઇ તીરથ-રાજ જ્યાંહાં પ્રયાગ'
હલકારેં એહવું કહ્યું લક્ષણ વીક્રમ લાગ ૫૪૧

ચોપઈ

છડી અસવારી વીક્રમ વીર આવ્યો રાય સરોવર-તીર
હેત પ્રીત નેં ઉલટ ઘણેં ઉતર્યા ડરેં વૈતાલ-જનતણેં ૫૪૨
સનમાન સોભીતાં કોડેં કીધ પુછી પાર બેહુ-નો લીધ
પ્રથમ પુછી જોયો બ્રંમ કહો માંડીનેં તેણેં કરમ ૫૪૩
'આવતો'તો ઉજેણી-માંહ વાટેં વૈતાલ દીઠો મેં આંહ
જાંણ્યો મેં વીક્રમ-માહારાજ જાચંતા નવી લાગેં લાજ ૫૪૪
દુખ સાંભલી વીરમેં એહ એહ ભાટ દેવાંસી-દેહ
એહ-નો કુલ-મા ઘટેં જેહવું રાખ્યુ પાણી ઘટેં તેહવું ૫૪૫
આપવા માંડ્યો છેં સરવે ગરથ રાખ્યો નહી પોતા-નો અરથ
મેં વીચ્યારું માહરેં મંન ભલો ભાટ પણ ભીક્ષુક-જંન ૫૪૬
મેં મન-માથેં કીધો નેમ માગ્યાં-માં કીમ લેવું ગ્રેમ
પ્રતીગ્ના સુંણી ક્રિસ દેઉ કોડી-એક એહ-ની કીમ લેવું" ૫૪૭
એમ કહીને છાનો રહ્યો વૈતાલે બોલ વીક્રમ-નેં કહ્યો
'વાડવ આવ્યો માહરેં પાસ વીક્રમસેન જાચ્યા-ની આશ ૫૪૮

અલખત જોઈ એ નવી લહ્યો	દુખ-ભંજણ દુખ-ભંજણ થયો
તે વેલાં જો કહું હુ નાય	તો પાંણિ રાય વીક્રમ-નુ જાય ૫૪૯
લખ્યાં ચીત્રાંમણ હોયેં દેહ	પર-દુખ દેખી ન સકેં તેહ
શમણા-માંહેં જો દરસન થાય	તો દુખીયા-નું દુખ ભાગી જાય ૫૫૦
જિમ ભરુંસો જાંણ્યો સું-નેં	કિમ ખાંપણ લગાડું તુ-નેં
કહેં તે વીપ્ર "મલ્યો'તો વાટ	જાચ્યો'તો લુપલ-નો ભાટ ૫૫૧
કોટિક ધન તેણેં આપીયુ	સંકટ દુખીયા-નું કાપીયુ"
કે કાલંતર વાતો થાય	પાનેં પુસ્તકેં લેખ લખાય ૫૫૨
એણેં વાત કહી જેટલેં	મે કૃષ્ણાર્પણ કર્યું તેટલેં
એ બ્રમસ્ત થયુ સરવ-થી	સમરીધ-સાંઝું જેવું નથી ૫૫૩
બ્રમસ્ત જેહ-ના મુખ-માં જાય	દશ સહસ્ર વરસ દરીદ્રી થાય
બ્રમસ્ત જેહ-નેં અંગેં અડેં	ચ્યાર જુગ-સુધિ નરકેં પડેં ૫૫૪
બ્રમસ્ત ભાગ-તણો ભોગીયો	જનમ-જનમ હોઇ રોગીયો
બ્રમસ્ત-માહેં જે કો લેં લાંચ	અપુત્રવંત રહેં ભવ પાંચ ૫૫૫
બ્રમારપણ કર્યું મન-સાથ	તે માલ કીમ ઝાલું હાથ
માહરેં મન પ્રતીજ્ઞા એહ	મન-માં નવી આણો સંદેહ' ૫૫૬

દુહા

એક કહેં 'રાખું નહી'	બીજો કહેં 'નહી લેઉ'
રામ વીસ્મેં થઇ રહ્યો	'પ્રતિઉત્તર સ્યો દેઉ ૫૫૭
સાબાસ ધન એ ભાટ-નેં	અલખત કીમ અપાય
સાબાસ ધન્ય એ વીપ્ર-નેં	જે ના કહી નાશી જાય' ૫૫૮
માન દીધાં ઘણાં મહિપત્યેં	તેડી લાવ્યો ઘેંર
એકાંત્ય તેડી પ્રીછવ્યો	વીપ્ર-નેં રુડી પેંર ૫૫૯
'દાંન-પાત્ર છે દેવ તું	મોટીમ મુંઘેં મુલ
કીરત-પાત્ર એ ભાટ છેં	સુભ સોભા સમતુલ્ય ૫૬૦

એ શ્રધાયેં આપેં તુંનેં જાંણું છું સહુ લોક
તમ્યો નીકલ્યા છો માગવા કુલેં તે તો ફોક ૫૬૧
ભુંડો પ્રતીગ્રહ ગજનો જુવો વીચ્યારી વાટ
પવીત્ર પ્રતીગ્રહ એહનો જે ભાવીક ભીક્ષુક ભાટ ૫૬૨
જુઠું જે જલપેં નહી નહી ચોરી ચાડી ખુંન
કીરત કરીનેં ધન લ્યેં તે લીધેં દીધેં પુન્ય ૫૬૩
નીરદોષ દાંમ તે એહનો જે આપ જાચવા જાય
ક્રષ્ણાર્પણ તેહમાં કરેં તે લખ-સવાયુ થાય' ૫૬૪
રાય વચનથી રીઝીયો જેહેં ભલેરો બ્રંમ
'એ દાના હું દાંન-પાત્ર સાંની લેતાં સરંમ ૫૬૫
સાહાસ્ત્ર-સાખ્ય સંકલ્પ કર્યો જલ તુલસી ગ્રહી સાથ્ય
ક્રષ્ણાર્પણ કરી મુંકીયો વૈતાલેં વીપ્ર જ હાથ ૫૬૬
આસીસ દીધી અતી ઘણી વેદમંત્રે તે ઠાંમ
'સાખ્ય સાહાસ્ત્ર નેં ચંદ્ર-રવી નવેં ખંડમાં નાંમ' ૫૬૭
વચન કહેં વૈતાલનેં 'વચન એક થીર થાપ્ય
જિમ આપ્યું એ વીપ્રનેં વચન એમ મુઝ આપ્ય ૫૬૮
અમ્યો અવનિપત્ય અધિપતી ઉહું તોપેં હાથ
કોલ આપેં પરિયાન્તણો તો બોલું તુઝ સંઘાથ' ૫૬૯
વૈતાલ કહેં 'વેચાંણુ હું તંન મંન ધંન દેહ પ્રાણ
મંગણપેં માગો મહીપતિ એહ હસારથ હાંણુ' ૫૭૦
પરઠયો કોલ પરીયાન્તણો નીરમલ મંનથી નેહ
'ગરથ એહથી ચોગણો લન્યા મુંકી લેહ' ૫૭૧
બાધી લીધો બોલથી ના કહીનેં કીહાં જાય
તે વેલાંઇ ચોગણો રીઝી દીધો રાય ૫૭૨
હસ્તી ઘોડા નેં પામરી મોતી પટોલી મોહોર
ભાટ કર્યો ભુપત્યસમો લક્ષ્મી લીલા લહેર ૫૭૩

કલીયુગ એ છે' કારિમો સાહાસ્ત્ર પુરે' છે' સાખ્ય
આપે' જે અંતર-થકી લાભ ઘણેરો લાખ ૫૭૪

સોમચંદ-સાહા સેઠ-ને' ત્રીહો ગણો આપ્યો વ્રત
'સાબાસ રે તું સાહપત્ય રાખ્યું માહરું વ્રત ૫૭૫

સાબાસ' એ' વૈતાલ-ને' કર્યું' ઘણેરું' કાંમ
પાંણી રાખ્યુ માહરું' નરપત્ય કહેતાં નાંમ' ૫૭૬

કથા કેહેવાસ્યે' કલીજુગે' સભા મલસ્યે' જન કોડ
કેટલા મોહ મચકોડસ્યે' કેટલા દેસ્યે' ખોડ ૫૭૭

દાંમ તેણે' દીઠો નથી રાય દીઠો છે' રાક
કરમ માઠે' જે અવતર્યા તેહ તણો સ્યો વાંક ૫૭૮

સાંચ્યે' લક્ષમી રહે' નહી આપે' તોહે' હાંણુ
કનક કરણ દેતો સવા કેઈ ભરી'તી ખાંણુ ૫૭૯

સુંણ કહે'સ્યે' એ સમઝીયા કિરીપી કહે'સ્યે' કુડ
દાતા-પુરુષ જે પુન્યવંત તેહ-ને' મન નંહી પ્રૌઢ ૫૮૦

કરી હાય' હસ્તી-તણી પાખરીયા તોખાર
ભર્યા ખજ્યાંના ગાડિઇ અલખત અપરંપાર ૫૮૧

પંડિત વોલ્યાવ્યો પુર-વીચે' ભ્રમ-દશાયે' ભાટ
સીમાડા-સુધી સહુ વીક્રમ વોલાવા વાટ ૫૮૨

એહવા જે ગીરુયા હસ્યે' નહી પુન્યવંત જો પાક
જુધિષ્ટિર-ની જોડ-માં શાસ્ત્ર લખાણા શાક ૫૮૩

, વીપ્ર ગયો ચંદનાવતી પરઠી પોઢી પે'ર
એક હાથી એક ઘોડલો લાંહાંણાં ઘે'રે' ઘે'ર ૫૮૪

એક પટોલી પાંમરી હેમ લક્ષ હજાર
તે નાત્ય નંદુયાણા-તણી અલખત અપરંપાર · ૫૮૫

પોતેં માહાલક્ષ્મી પરવરી નંદુયાણાની નાથ
જલ મુકયુ જાચ્યાતણુ ભ્રમ ભલેગી ભાથ ૫૮૬
વણુજ માહ્યા તે વીપરે ભાલેં નહી તે ભીખ
લક્ષ્મી-લહેર ખુટેં નહી સોલા રુડી સીખ ૫૮૭
કન્યા પરણાવી કોડ-થી વાધ્યો તેહ નો વંશ
લક્ષ્મી કન્યા કલ્યાણ વર આજ-સુધી છેં અંશ ૫૮૮

વૈતાલ આવ્યો તે વાસ-મા તે વેલાઈ જાંણ્યુ તાત
મોતી-ની થાલી ભરી મલવા આવી માત ૫૮૯
તે આપી અલખત તાત-નેં હય ગય મોતી માન
જગન કર્યાં તેણેં જુગત્યસ્યુ દેવ-રૂપ-નેં દાન ૫૯૦
સદાવૃત સહુ સાચવ્યા પુન્ય પ્રીત્ય-ની પરવ
ખરચ્યો બહુ ધન વાવર્યો ધરમ-મારગ-થી દ્રવ્ય ૫૯૧
રાજા કહેં સહુ ભાટ-નેં વાણી-માહેં વરત્ય
વૈતાલ વાધ્યો વીશ્વ-મા પાણિ રાખ્યુ પત્ય ૫૯૨
વરસ થોડેં વાસેં રહ્યો કહ્યુ તાત-ને કામ
'દામ ધામ ધન તાહરા માહરેં તો જપવા રામ' ૫૯૩
પીતા કહેં 'પરણાવીઈ તો પોચેં મનના કોડ'
વૈતાલ વાસ વસેં નહી જુગત કહી કર જોડ ૫૯૪
'વહો હવેં મુઝ વાયદો ઈહા ઘડી નહી એક
તપ કારણ વન સંચરું' વીનય કરી વીવેક' ૫૯૫
લાખીણિ પૂજા લહી ડેહરુ પોતેં દીધ
ઝલમલાનંદ સીવ સાનિધેં પૂજા કોટિક કીધ ૫૯૬
વીસ પોહોર ઇમ વહી ગયા લખ્યધા મલીયા લોક
પ્રીતેં પ્રસાદ ઉઘાડિયો સમીયો સહુ-નો શોક ૫૯૭
વૈતાલ નહી તે વાસ-મા સહુ જંન આવ્યા સંગ
દીઠું બીજું તે દેહરેં પંચ-સૂત્ર શિવલીંગ ૫૯૮

અચિરત પાંમ્યા લોક સહુ શુંણુ વાર્ધ્યો બહુ ગાંમ
વૈતાલેશ્વર લિંગનું પરઠ્યું નીરમલ નાંમ ૫૯૯
પ્રીત્યેં સહુ પૂજા કરેં કબુલ કનોજે દેશ
સરગ વૈતાલ સાધરિયો વપુઇ જોવન-વેશ ૬૦૦

લખ્યાં પુરાંણ તે પંડિતેં જે બેંઠા વીકમ-પાસ
તેહ કહ્યુ શ્રી-ભોજ-નેં પુતલીઇ પરકાસ ૬૦૧
દાતા દિલ એહવું કરેં મોહા મનોહર મંન
પુછી પોતાના પ્રાંણ-નેં રાય બેંસો આસંન ૬૦૨
પાઠ કહેં એ પુતલી સુંણ્ય ભોજ નૃપ વાંણુ
કાલીદાસ-માધેં કર્યા પ્રાકમ કથા-પુરાંણુ ૬૦૩
દુસમન તો ગંજેં નહી નહી પીડા દેં રોગ
ધર્મ સખાઇયો જેહનેં તે પાંમેં અષ્ટ ભોગ ૬૦૪
સહુથી મોટો ધર્મ છેં કરો વીચ્યારિ આપ
વીકમેં જશ દીકવીજેં કર્યો તે પુણ્ય-તણો પ્રતાપ ૬૦૫
ધર્મ-થકી લક્ષ્મી મલેં ધર્મ-થકી વશ લોક
જેહ-નેં પુન્ય મન-માં વસ્યુ એકેં દિન નહી શોક ૬૦૬

એહવા પ્રાકમ જે કરેં તે બેંસેં આસન
કહિ કથા જે પુતલી સુણીઇ ભોજ-રાજન ૬૦૭
એહ કહીનેં પુતલી સભારંજક ગઈ આકાશ
એ વીસમી કથા પુરણ થઇ કહેં કવી શામલદાસ ૬૦૮
એ સભારંજક પુતલી કહી કથા સુવીલાશ (ʼશાલ)
હવેં કપુરગૌરા બોલસ્યેં આગલ વાત રસાલ ૬૦૯

પાંનની વારતા

કવિ શામળભટ કૃત સિંહાસનબત્રીશીની ૨૧ મી વાર્તા

(કહેનાર પૂતળી કર્પૂરગૌરા)

પ્રથમ સીવ-સુત પરણમું   ગુંણપત્ય ગુંણ-નિધી નામ
દુંદાલો દુખ-ભંજણો   કરે મન-વંછીત કામ ૧
સિધ-દાયક સુભ સારદા   હંસવાહની માત
વીણા-પુસ્તક-ધારણી   વાંણી વેદ વિખ્યાત ૨
કૃષ્ણ કૃપાલ કરણાનિધી   નંદનંદ નરનાથ
ગિર-ધર મણિ-ધર ચક્ર-ધર   મોરલી-ધર હિત હાથ ૩
આદિ સગત તું અંબીકા   પાવાઘઠ પરચંડ
સનખલપુરી સાચી સદા   નિરમલ શ્રી નવ ખંડ ૪
બટુક ભૈરવ બલ-વીર તું   શીવ ગુણ સંત સરુપ
અજિત કહાવે એકલો   બ્રંમ ન જાંણે ભુપ ૫
ગુરુ ઇષ્ટ ગુરુ દેવતા   જુગ જોગણિ કોડિ
કવિ-જન સહુ કરુણા કરો   કરગરી કહું કર જોડિ ૬
વાણી રુડી વર્ણવું   વારુ વિક્રમ-ચરિત્ર
શ્રોતા વિગતે સાંભલો   પુરણ મંન પવિત્ર ૭

ધરણી માલવ ધાર સુભ   રુડું ભોજ-નું રાજ
દિલ સાચે દાતા ઘણો   પ્રીતે કરે પર-કાજ ૮
પુન્ય રુડે પ્રતાપ-થી   સારું સિહાસંન
ભાવે જડિયુ ભોજ-ને   મહિમા પુરો મંન ૯
આણ્યુ આપ સભા-વિષે   હિયડા સાથે હેત
પ્રેમલ-પુષ્પ-પુજા કરી   સુભ અક્ષત-સમેત ૧૦
ભોજે ભોજન ભાવ-સ્યુ   જુગતે કીધા જંગ
નરપતિ મેલ્યા નવ ખંડના   રુડો ગમ્યો રંગ ૧૧

શુભ મુહુરત શુભ લગ્ન ઘડી શુભ વેલા શુભ દીસ
પ્રમાંણુ કરું પુરુ પંડીતે સહજ ચઢાવ્યું સીસ ૧૨
ધન ભાગ્ય ધન એ ઘડી ધન વેલા ધન આજ
ધન ગુરુ ધન ઇષ્ટ એ કરૂ બેસવા કાજ ૧૩
શુભ આગ્ના તે સર્વ-ની શુભ પ્રદક્ષણા સાત
આસન-આગલ ઉભો રહ્યો હેતેં જોડી હાથ ૧૪
પગ દક્ષણ જવ પરઠવેં જાચિક જય જય કહેં
કપુરગૌરાઇ કહ્યું. 'હાં હાં વેગલો રહેં ૧૫

ચોપઈ

કપુરગૌરા છેં નીજ નાંમ કરવા આવી તાહરું કાંમ
કોડિ વાર કહું સ્યું કથી તું આસન-નેં ઉલખતો નથી ૧૬
કરી ગયો કોયક કીરતાર ઇંદ્રાસન-થી શુભ કૃત સાર
પરતાપ પરમેશ્વરનેં ઘણેં આવ્યું હાથ તે ઇંદ્ર-જન-તણેં ૧૭
તેહ-નેં વંશ પ્રગટ્યો એક રાય મોટો વિક્રમસેન માંહિમાય
પ્રતાપ પ્રથવી-માં પરચંડ જિત્યો છત્ર પોઢા પંચ ડંડ ૧૮
પર-કાજેં તે તો દેં પ્રાંણ સાહસીક નર ચતુર સુજાંણ
લાગ્યો ઇંદ્ર અધીપત્ય-નેં તાપ રખેં ઇંદ્રાસંન લે એ આપ ૧૯
આસન મોકલ્યું પોતા-તણું સ્વર્ગ-ભોગ-થી સુખ છેં ઘણું
કોટી-લક્ષધા કાંમ જ કર્યાં દુખ-દાવાનલ સંકટ હર્યાં ૨૦
રાંમ-રાજ્ય-થી રુડું હોય પરજા દુખ ન પાંમેં કોય
તેહવા થાયો તો પાય જ ધરો નહિતર એહ-ની પુજા કરો' ૨૧
આપ સાંભલી વાંણી કણું તતક્ષણ પાછો લીધો ચણું
'પવિત્ર પુતલી લાગું પાય મહિપત્ય-નો વાચો મહિમાય ૨૨
એણેં કેહેંવાં પ્રાક્રમ કર્યાં સંકટ-દુખ પર-નાં કિમ હર્યાં
પ્રણાંમ કરું કર જોડી તુ-નેં તે સંક્ષેપે સંભલાવો મું-નેં' ૨૩
કપુરગૌરા કહેં છેં વાંણિઃ સાભલ રાજા ભોજ સુજાંણ
ધીર વીર છેં વિક્રમ રાય તેહ-નો હું કહું મહિમાય ૨૪

દુહા

માલવ-મુખ્ય ઉજ્જેણિ-મા સીપ્રા-તટ હેઠાણ
ભુપતિ રાજ્ય કરે ભલો વિક્રમસેન સુજાણ ૨
સિવ માહાકાલેશ્વર તિહાં ગાચી સક્ત હરસીધ્ય
પરમેશ્વર-પ્રતાપ-થી નિપજે છે નવનીધ્ય ૨૬
સિધ ચોરાસી તિહાં વસે ચોસઠ જોગણી તીર
ભુતાવલી ભૈરવ ઘણા બલવંત બાવન વીર ૨૭
મુક્તિ-ક્ષેત્ર મહિમા ઘણો તીરથ લોમ્ય ઘર ધામ
કાશી કાંતિ દ્વારિકા એહ અવંતી નામ ૨૮
માહા-મશાણ છે ગાંધ્રવું સીધ-વડ રુડો સાખ
વૈતાલ આદે વ્યંતર ઘણા શીવ-સેન્યા બહુ લાખ ૨૯
અડસઠિ તીરથ તિહાં વસે દેવસ્થલ દરબાર
પુન્ય વરતે પુર-મા ઘણુ ઓછવ અપરંપાર ૩૦
વરણ અઢાર વસે તિહા ભારે ઋષિ છે બ્રંમ
અગ્ની-હોત્ર ને આવસત ખરા પાલે ખટ કર્મ ૩૧
વિવિધ વર્ણ વસે સહુ વિવેક ધરમ વિચ્યાર
મજ્યાદા મુંકે નહી વારુ કુલ-વેહેવાર ૩૨
ભાટ-ચારણ ભુપતિ-જશા ગાઇ ગુંણ ગાથા ગીત
પીગલ-પાઠ પુરાંણ છે રાજ-સભા-ની રીત ૩૩
જુઠું કો જલપે નહી ચોરી નહી કે ચાડિ
રાણી સહુ રહિયત રહે પાલે પ્રજાના લાડ ૩૪

ચોપઇ

પ્રથવી-નો પત્ય ભારે ભુપ ધર્મ-ધીરંધર ધર્મ-સ્વરૂપ
બેઠો સભા ભરીને તેહ દેવ-રૂપ દેવાસી દેહ ૩૫
તિહા એક તંબોલી આવીયો બીડા છાબ ભરી લાવીયો
મેહેલ્યો કાથો ચુંનો કરી કેસર કુશ્ણાગર ભારે ભરી ૩૬

લવંગ એલચી અહેંક બરાસ   વિવધ-માંહેં મુંકયો સુખવાસ
બીડાં લીધાં રાયેં હાથ-માં   વેંચી આપ્યાં સહૂ સાથ-માં ૩૭
પંડિત જોત્રી નેં પરધાંન   આપ્યાં પાંન દેઈનેં માંન
વેંચી છાબ જે ભરી વસેક   રહ્યૂં હાથ-માં બીડું એક ૩૮
પોતેં મુખ મુકેં જેટલેં   ગેંબી સબ્દ ઉઠયો તેટલેં
'માં ગાં મુખ-થી ના રે નાયો   રખે રાય એ બીડું ખાયો' ૩૯
સહૂ સાંભલતેં વાંણી ભણી   અચિરજ પાંમ્યો ઉજેણી-ધણી
'કહો રે ભાઈ બોલ્યું તે સુણું   એહવું વચન તે કોણે ભણ્યું' ૪૦
કોય ન બોલ્યું રાજા-સાથ   બીડાં ગ્રહી રહ્યા સહૂ હાથ
પુછી પંડિત લીધો પાર   નવિ સુઝેં કોહુ-નેં એહુ વીચ્યાર ૪૧
વલી બીડું ખાઇ જેટલેં   ગેંબી સબ્દ થયો તેટલેં
કોયક કહેં 'એહ-માં ભરીયું ઝેર   દોષી દુસમન-કેરી પેંર' ૪૨
પુછ્યુ પછેં તંબોલી-નેં ત્યાંહિં   ભરી સભા બેંઠી તે-માંહેં
'કિહાં-થી તું બીડાં લાવીયો   કેહ-નો મોકલ્યો ઇહાં આવીયો' ૪૩

વચનેં કહેં તંબોલી સાર   'ઇહાં-થકી છેં જોજન બાર
માહારી વાડી સફલેં ફલી   ભાર અઢાર રહ્યાં છેં લલી ૪૪
નાગરવેલ-નો ઉગ્યો છોડ   તે જોતાં પોહોચેં મન કોડ
વગર-વાવ્યો ઉગ્યો છેં તેહ   વણુ-પાંણી વણુ-વરસ્યેં મેહ ૪૫
ઉજવલ પાંન તે-નેં લાગીયાં   માહારાં તો દલીદ્ર ભાગીયાં
પ્રથમ-નાં વેડી આણ્યાં આજ   લાવ્યો ભેટ મહિપત્ય માહારાજ ૪૬
પ્રથમ જઈ રાજા-ને દેયું   સહેજ-માં લાંહાંણુ લાખીણો લેયું
નથી જાંણુતો અમૃત કૈં ઝેર   નથી કોય-સ્યું માહારેં વેંર ૪૭
એ તો સાચું બોલ્યા અમ્યો   કુલ બુઝેં તે કરજ્યો તમ્યો
ન્યાય-વચન તે તમ-નેં કહ્યૂં   તેહ-નો મર્મ અમ્યો નવિ લહું ૪૮
જો ગમેં તો ભક્ષજ કરો   નહી તો પાછી છાબ જ ભરો
દોસ ન દેસ્યો માહારેં સીસ   રખે કરો રાજાજી રીસ' ૪૯

માહોમાહેં માસુ જોય સુખ બીડાં નવિ થાયેં કોય
સમસ્યા-મા વાતો કરે' 'ચાવે' પાન તે નીશ્ચે મરે'
બીડા પાછાં નાખ્યાં ફરી પાછી છાબ હતી તિમ ભરી
આપ્યા હાથ તંબોલી-તણે' લાવ્યો તો જે કાટે ઘણેં
વલ્યો પાછો મુંકી નિશ્વાસ 'અરે દૈવ ન પોહોતી આસ'
કરમાયુ સ્યું દિદુ મુખ તંબોલી-ને' લાગ્યું દુખ ૫
નીશ્વાશ થઈ વલ્યો જેટલે' પાછો ગયેં તેડ્યો તેટલે'
'કા રે ભાઈ દુખ પામ્યો તું સત્ય વાત પુછુ છુ હું' ૫
તવ ,બોલ્યો તંબોલી વાણિ 'જો ગમેં તો લેજ્યો પ્રાણ
અમારો જીવન પાગ જ ગયો નિરાસ તમ મલ્યે-થી થયો ૫૪
ખરી વાત તમ-ગ્યું બોલેસ ધરમ-તણી ધારણ તોલેસ
ઉગ્યો વાડી-માહે' છોડ મેં જાંણ્યું જે પોહાતા કોડ ૫૫
જાંણ્યુ જે ભેટ ગજા-ને' કરું પછેં વેચી ભંડારેં ભરું
કબુલ કરે' ગજા-ની દેહ અમુલક કરીનેં વેચું એહ ૫૬
તે તો ન સર્યો એકેં અર્થ ન આવ્યો હાથ માંહાન માં ગર્થ
નંઘા બીડા માહરા અહીં હવેં બીજો કો ખાસે નહીં ૫૭
અકજ થયુ એ માહરું વંન તે-માટેં ઝુરું છુ મંન
સીદ હુ સભા-વિષેં આવીયો ઇહા બીડા આ-ને લાવીયો ૫૮
માહારા છોકરા મ-ગ્યે' ભુખ તેહ તું મુઝ-ને' અધિકું દુખ
પ્રથમ બીડા લાવ્યો આપ તે તો માહારા પૂરણ પાપ ૫૯
મોહોટા જાંણી કીધો સંજોગ્ય માહાગ કર્મ-તણા તે ભોગ
હવે' કરું હુ સી પેંર સ્યુ લેઈ જાયુ માહરેં ઘેંર' ૬૦

દુહા

•વિક્રમ-રાઈ છાબ-થી પ્રીતે' લીધા પાન
આસન બેસાર્યો તેહ-ને' દેઇનેં ઝાઝા માન ૬૧
'લાવ્ય ભાઈ હું ભક્ષ કરું જો પોહોચે તુઝ આશ
વિષ કેં અમૃત જે હસ્યેં માહારેં એ મુખવાસ' ૬૨

તંબોલી કહે 'રાય સુણ ન મલે એ તો મેલ
કદાચિ દુખ પામો તમ્યો તો કાહાઢે માહારું તેલ' ૬૩
રાજા કહે 'રીસું નહી દયા કરુ તુઝ દેહ
સાક્ષાતકાર એ ઝેર છે પણ માહારે અમૃત એહ' ૬૪

ચોપઈ

'રખે સરમ-થી સુરા થાયો' બીજી કહે 'રખે એ ખાયો'
કોહોનું વાર્યું તે નવિ કર્યું બીડું મહીપતિ મુખ-માં ધર્યું ૬૫
એક બે ત્રણ્ય ને ચ્યાર ભક્ષ કર્યાં બીડાં દસ-બાર
તંબોલી લાવ્યો જેટલાં ચાવ્યાં પાંન બીડાં તેટલાં ૬૬
કંચન સરખી કાયા થઈ દેવ-સરિખો તે સોભે સહી
અખંડ રંગ રહ્યો તિહાં સુખ વ્યાપે નહી દેહ-માંહે દુખ ૬૭
સવા ગજ-ના થયા સિર કેસ જોવનવંત થયો તે વેસ
સુર્ય-કાંતિ-સ્યું વાધ્યું રુપ નીરખી હરખ્યો ભારે ભુપ ૬૮
ત્રીલોક-મોહન રુપ જ થયું અગ્નાંન લેસ-માત્ર નવિ રહ્યું
થયો આપ દેવતાઈ અંસ જુઈ સભા સહું માનવ-વંશ ૬૯

દુહા

'સભા સહુ જોઈ રહી 'જોજ્યો કીધું કાંમ
અમૃત બીડાં આરોગીઆં લીધું ઝેરનું નાંમ ૭૦
આગલ-થી આપ્યાં હાથ-માં તે પછે પાછાં લીધ
જોજ્યો કાંમ એ સત્યનું એહ અઘટતું કીધ ૭૧
સહુએ મલીને સત્ય કરુ વાત નાય-ની નેટ
સર્વ-થી વાહાલું જાંણજ્યો પ્રીત્યે પોતા-નું પેટ' ૭૨
એમ : હાંસી કરે સહું 'રુડું કર્યું એ રાય
હેતે આપ્યાં હાથ-માં તે પાછાં કિમ લેવાય' ૭૩
સરખા સહુ હેતે હસે તાલી દેઈ તે ઠાંમ
'આજ-સુધી તો જાંણતા જે છો પર-દુખ-ભંજન નાંમ ૭૪

વેહેરો વંચો હતો નહી — નહોતું સવારથ-સુખ
આજ અચિરજ એ થયો — દિલ-મા પામ્યા દુખ ૭૫
દ્રઢ વિશ્વાસ જ એ થયો — જે પેટ જ વાહાલુ હોય
પુત્ર મીત્ર અધકા સહુ — પણ ઉદર-સ્રમુ નહી કોય' ૭૬
હસારત ચાલી હેત-ની — પણ શુચિ-જન-ને મન ગાલ
મહિપતિં મન વિચારિયુ — 'એ જુઠુ સીર આલ' ૭૭

ચોપઇ

સભા-મધ્ય સહુ હામી કરે — મહીપતિ પોતે મન-મા ધરે
'નાખી દીધા બીડા તમ્યો — તે તો ભક્ષ કર્યાં છે અમ્યો ૭૮
કદાચિત એહ-મા હોત ઝેર — તો સી થાત અમારી પેર
વલી મગાવું બીડા આજ — કરું આપ સહુ-નુ કાજ' ૭૯
તંબોલી મોકલીયો તિહા — નાગરવેલ-નુ વન છે જિહા
'એહ વેલ્ય-ના બીડા લાવ્ય — સીઘ્ર સભા-મા વેગે આવ્ય ૮૦
આ વેલા આ આસન છાડ' — ઘડીયા-જોજન આપી સાઢ
વોલાવ્યો દેઈ સનમાન — 'હવડા લાવસ્યે બીડા પાન ૮૧
પસાયે તું તંબોલી કરું — સહુ-ના મુખ તંબોલે ભરુ'
પ્રીતે એ પ્રતીગ્ના કરી — સાભલે સહુ સભા ભાવે ભરી ૮૨

ઉઠી સભા કરી એ વાત — પ્રીતે-સ્યુ તો થયો પ્રભાત
સભા સામત આવ્યા સહુ — બુધ-સાગર બલવતા બહુ ૮૩
'જેહ-નુ હસ્યે જોરાવર ભાગ્ય — તે બીડા પામે આ જાગ્ય'
એહવી વાત કરે જેટલે — સાઢ્ય પાછી આવી તેટલે ૮૪
રાજાઇ દીધા બહુ માન — 'લાવ્ય ભાઈ જે બીડા પાન'
વીર કહે 'મુઝ-ને છે વાહાલ — સરપાવ સુભ આપુ સુખપાલ' ૮૫

દુહા

કહે તંબોલી 'રાય સુણ — હુ ગયો'તો વાડી માહિ
તે વેલા સુકી ગયો — કાષ્ટ-વત દીઠો ત્યાહ ૮૬

ખરાં પાંન ખરી પડ્યાં સુક્યો છે તે છોડ
વેલો વીંટાઈ રહ્યો કમં ન પોહોતા કોડ ૮૭
કોટી ઉપાય કર્યા અમ્યે પણ એક ન આવ્યું હાથ'
'કોલ વચન તે કિમ પલે' બોલ્યો સભા-ને સાથ ૮૮
સામંત સહુ-કો બોલીયા 'અમ્યે નિરખ્યું ભારે ભુપ
પાંન ખાધાં અમ્યે પ્રીત-સ્યુ જો રુડું વાધ્યું તુમ રુપ ૮૯
તીરથ-રુપી રાય તું કરસ્યુ નિત દરસંન
તુઝ રુપ દિઠેં-થકી વિકસે અમારું મન ૯૦
સુરજ દીઠે જલ-થકી ફુલે કમલ રીધ્ય રંગ
ત્યમ રાજા તુમ દીઠડે અધિકું ફુલે અંગ ૯૧
સભા-વિચે અમ્યે આવીઇ ઘો છો જિહારે માંન
સુખ સોભે છે. અમ-તણું જિમ ચાવ્યાં હોઇ પાંન ૯૨
વીપ્ર સોભે વિદ્યા-વડે કરસણુ સોભે ખેત્ર
તુમ હેતે અમ્યે સોભીઇ નિરખો છો જવ નેત્ર ૯૩
દિવસ સોભે છે દિનકરે ચંદ્ર સોભે રાત્ય
તુમ કીપા-થી સોભીઇ પુછો છો જવ વાત ૯૪
મંદિર-સોભા દીપકે ધરમે સોભે દેહ
રામ-કીપા-થી રીઝીઇ ન્યાહાલી જોતે નેહ ૯૫
નિવાંણુ સોભે જિમ નીર-થી દેવસ્થલ-માં દેવ
તુમ દયા-થી દીસીઇ સાંમંત રુડી સેવ ૯૬
રીધ રાવલે છે ઘણી પાલો છો નિત લાડ
ઉછેરનાર છો અધિપતિ તો પાંન-તણો સ્યો પાડ ૯૭
બાંહે વલગ્યા બોલીયે મોહે ચઢાવ્યા માંન
રામ દુહાઇ રાજી સહુ પ્રીતે ખાધાં પાંન ૯૮
તે વાતે સ્યો ઉરતો તું કરુણા કીરતાર
પાચે પખ્ય પીતા તમ્યો અંન-તણા દાતાર' ૯૯

ચોપઇ

વિક્રમ કહે 'સાભલ રે વીર જાઇ નામ માહારાન્તુ નીર
શીવ-ને ગમશ્યે તેહવુ થશ્યે વચન સાથે તો જીવ જ જશ્યે ૧૦૦
બાલ્ય વચન જે જન નું ગયું બલતું તેજ તેહ-મા સ્યુ રહ્યુ
હાડ-ચામડ કે લોહી-માસ દુરગધ ગધન -હે કો પાસ ૧૦૧
પંચ માભુત-તણું તે તંન તેહ-મા અમૃત એક વચન
તેહ પછે તો સર્વે પંચુ બાકી સર્વે જીવત બંચુ' ૧૦૨
ગયો મોહોલ-મા મહિપતિ ઘેર પોતે મન વિચ્યારિ પેર
'ભરી સભા-માહે જસ લેઉ દયા કરી બીડા એ દેઉ' ૧૦૩

પ્રધાન ને સુપ્યુ પાટ અરધ રાત્યે ચાલ્યો એ વાટ
વેષ પાલટ્યો રજિત રુપ ઓળખે નહી જે એ છે ભુપ ૧૦૪
જુઇ દ્રષ્ટ આપે આડીઇ જોવા મન વેલો વાદિઇ
ઉઠ્યુ કાલ અગની ની ઝાલ વાટે આવ્યુ વન વિકરાલ ૧૦૫
તે દેખીને ધ્રુજે હાડ પશુ પખી નહી તરુવર ઝાડ
મારગ આપ જાઇ જેટલે પથી એક મલ્યો તેટલે ૧૦૬
ધ્રુજે થરથર તેહ-ની દેહ ઘણીક અગ ભરાણી ખેહ
મુખ માહે નથી માતો સાસ આવ્યો ધ્રુજતો મહીપતિ-પાસ ૧૦૭
હેતે ઝાલ્યો તેહ નો હાથ વાત કરવા લાગ્યો તે સાથ
'ભલા માણસ દીસો તમ્યો તે-માટે વારુ છુ અમ્યો ૧૦૮
દીસો છો તમો બાલે વેસ રખે જાયો આ ગમે દેશ
જો ગયા નુ મનડુ થાય તો તમ ને કોપ્યો વૈકુઠ ગય ૧૦૯
એ વાટે જાવા મનડુ થયુ તો આયુસ તમારુ આવી રહ્યુ
જેહ-ને દૈવ રૂઠો હશ્યે તે નર એણે મારગ જશ્યે' ૧૧૦
તાહરે બોલ્યો વિક્રમ વીર 'રહો ઉભા રાખીને ધીર
વાઘ સીંઘ કે સર્પ જ ઘોર કે વાટે મને છે ચોર ૧૧૧
ગઠિઆ કે લપટ લડ કે કો રાજા દે છે દડ
ફાસી દેઇ કો ગર્થ જ હરે વાટે પીડા તે કોણ જ કરે' ૧૧૨

તાહરેં બોલ્યો પંથી તાંમ
'આડેં પાસેં જોજન એક ગાંમ
ધરમવંત વિક્રમ-ની આંણુ
સિમાડે એક રાય અજાંણુ ૧૧૩
રુપવંત એક રાજા સાર
તેહ-નેં ઘેંર કન્યા છેં ચ્યાર
તેહ-ની સોભા અધકી ઘણી
જેહવી અપછરા ઇંદ્ર-જન-તણી ૧૧૪
સણગાર સરવ સજેં છેં સોલ
મુખ ભર્યાં રહે છેં તંબોલ
લક્ષણ વીસ નેં તેહ-માં બાર
ગુણ નેં રૂપ છેં અપરંપાર ૧૧૫
જાંણેં ચોરાસી આસંન-ભેદ
ડાહાપણ-માં ક્ષણું નહી ખેદ
સીંહ-લંકી તે સોહેં સુજાણુ
અમૃત-સરખી બોલેં વાણિ ૧૧૬
દીસેં છેં પદમણીથી વડી
રત્ન અમુલક જેહવી દીવડી
સોલ કલા શુભ સરખી સખી
ગજ-ગાંમની નેં ચંદ્ર-જ-મુખી ૧૧૭
આભુષણ ઓપેં છેં અંગ
ચંપક-વરણોં રૂડો રંગ
પ્રેમલ પારિજાતક-થી ઘણો
મદ અહંકાર મ્યુ કહુ તેહ-તણો ૧૧૮
વિદ્યા ચાદેં ભાવે-થી ભણી
કલાવંત બોહોતરી-માં ગુણ-ઘણી
નાગ-ફણા અંબોડા સીસ
સ્વય હાથેં ઘડી જગદીસ ૧૧૯
એહવી છેં ચ્યારેં કન્યાય
નહિ ભાંમનિ કો ભુતલ-માહિં
ચોકી બેસેં છેં તેહ-તણી
તેહ-નેં તે હુંસ હઇયડા-માં ઘણી ૧૨૦
જે-કો પંથી વાટેં જાય
ચોકીવાલા તેહ-નેં સાહિં
આગલ-થી તો દેં છેં માંન
હાજર કરેં છેં ફોફલ-પાંન ૧૨૧
"મરદ છો કેં નામૃદ તમ્યો
આગલ-થી ચેતાવું અમ્યો"
નાંમૃદ કહી જે ઉભો રહેં
તેહ-નેં સુખેં જાવા દેં ૧૨૨
જે-કોઈ મન મૃદાં-નો થાય
માંનની-નેં મોહોલેં તેડી જાય
તે-આગલ જઈ ઉભો કરેં
તન મન ધન જોતાં-માં હરેં ૧૨૩
વલતી પુછેં ચ્યારેં જ વાત
તેહ-ની કોય ન જાંણેં ખ્યાત
કોણેં નથી કેંહેંવાતો અર્થ
કારાગ્રહેં રાખે છેં તરત ૧૨૪
એક-નેં એ પ્રતીજ્ઞા દીસ
જે વણ-પાંણી મુંડાવેં સીસ
બીજી સ્યાંમ વદન જ કરેં
ખર-વાહન કરી ફેરવેં ૧૨૫

ત્રીજી ઇંદ્રે નાસીકા જાંણુ ચોથી વાતેં લેંત પ્રાણુ
પુછેં તેહ-નો ઉત્તર કહેં તેહ-નેં ઘેંર દાસી થઈ રહેં ૧૨૬
ચેનાવેં છેં આડે આંક ખરૂં કહેં તેહ-નો સ્યો વાંક
રખે મારગ એણેં જાયો વિના-સ્વાર્થ કાં દુખીયા થાયો ૧૨૭
નામૃદ થઈ નાઠો છુ હું રખે મારગ ભાઈ જાતો તું'
લક્ષણ જોતેં લેખેં લહ્યુ ૧૨૮

રાજા કહેં 'ભલે તેં કહ્યુ ગહુ વાસો જઈ તેણે ગામ
માહરેં પણ તેટલુ છેં કામ ભારે છેં કેહવી ભામની ૧૨૯
કોડેં જોયુ તે કામની જોયુ જુવતી-કેરો જોગ
તું નાઠો તે તાહરા ભોગ મન હોઇ તો માંનનીનેં મલો ૧૩૦
માહારી સાથેં પાછા વલો ત્યારેં પાય્ય લગાડું તાહરેં
મોહોટી હુંસ મનમા માહરેં માહરી સાથેં આવો તે કામ' ૧૩૧
તાહરૂં મર્દ ધરાવુ નાંમ

દુહા

વચન સુંણી વલતો વદેં 'વીત્યું છેં મુઝ આપ
જે જાઇ એ મારગેં તેહના પુરણ પાપ ૧૩૨
ગ્રહ વાંકા દીસેં ઘણા જેં કોપ્યા જગદીસ
જો તું એ મારગ ગયો તો કાલ ભમેં છેં સીસ ૧૩૩
આધો ભીતિં આથડેં તાહરેં માટેં વાત
મુરખ થાયું બીજી વરાં તો હું આવુ તુંમ-સાથ ૧૩૪
ઇશ્વરેં ઉગારીયો મુઝ ને એક જ વાર
બીજી વાર જે પગ ધરે તેહનુ નાંમ ગુંમાર ૧૩૫
પાય્ય લાગું છું તાહરેં કહુ છુ વાર દસ-વીસ
માહરૂં વાર્યું નહી કરો તો નીશ્ચેં ખોયો શીશ' ૧૩૬

ચોપઇ

વિશ્વપતિ કહેં 'ચાભલ વીર ધારણ રાખ્ય મનેં-માં ધીર
આપું વચંન હું તાહરેં હાથ સુખેં આવ્ય તું માહરેં સાથ ૧૩૭

સાખી સત્ય વચન-ની સાંચ   નાવેં તુઝ-નેં ઉની આંચ
કન્યા સાંભલી કાંનેં તમ્યો   રુડી રીત્ય દેખાડું અમ્યો' ૧૩૮
પંથી કહેં 'કહ્યું નહી કરું   વણ-મોહોતેં સા-માટેં મરું
તાહરેં હુંસ હોઇ તો જા   હુંસ્યેં લાડુયો મોહોટો ખા ૧૩૯
તું-નેં હુંસ હઇયડા-માં ઘણી   ખાજ્યો ઘુઘરી મોતી-તણી'
હેતેં ઝાલ્યો તેહ-નો હાથ   સુભ વચન બોલ્યો તે-સાથ ૧૪૦
પ્રતિજ્ઞા કીધી છેં ઘણી   નીસ્યાં કરેં તે પંથી-તણી
સમ સગરાં-નેં દીધો કોલ   બાપ-નો અમૃત વચને બોલ ૧૪૧
તેહ-નેં પણ સાથેં તેડીયો   ખરેં હિલેં મારગ ખેડીયો
પેલે જે કહ્યું હતું નાંમ   જઈ પોહોતા બેં તેણેં ઠાંમ ૧૪૨

બીજાના તો મજેં ચરણ   જાણેં માંથેં આવ્યું મરણ
ગલેંલી બેઠો વાટ-માં   'ઇહાં-થી નહી આવું ઘાટ-માં ૧૪૩
તું તો જા ભાઇ એણેં ગાંમ   .હું બેંસી રહું આણેં ઠાંમ
તેહ-ની વાત-થી સહુ હારસ્યેં   તે નિશ્ચેં તુઝ-નેં મારસ્યેં ૧૪૪
તુઝ-નેં માર્યો અમે જાણસ્યું   આસ્યા મેહલીનેં મંદિર જસ્યું'
ચરણ ન ચાલ્યા પંથી-તણા   દીધા સંમ રાજાઇ ઘણા ૧૪૫
'ઈહાં-થી તું જો જાઇ આપ   તો તુઝ-ને સુઝ માર્યા-નું પાપ'
સમ દેઇ રાખ્યો ઠાંમ-મા   ગયો રાય આપેં ગાંમ-માં ૧૪૬
દુર-થકી 'દ્રષ્ટે' ઘાલીયો   આવીનેં બાંહેં ઝાલીયો
'દીસો છો કો મોહોટા ભૂપ   રાજ-તેજ રઢીયાલે રુપ ૧૪૭
માટેં અમ્યો પાગે લાગીઇં   માંન દેઈ મેંહનત માગીઇં
ગાંમ અમારેં છેં નરેસ   ચ્યાર પુત્રી છેં જોબન-વેશ ૧૪૮
રાજપુત્રી રુપેં છે ઘણી   સહિયરો ત્રણ બીજી તે-તણી
બીજી પ્રધાન-તણી દીકરી   છેં કુંઆરી નથી તે વરી ૧૪૯
ત્રીજી રાય-સાલક-ની બાલ   ચોથી સેઠ-તણી રુપાલ
નિત્યેં એકઠાં ચારેં રમેં   ભોજન માંહેં બેસીનેં જમેં ૧૫૦

તેમણે એક કરું છૅં વૃત . મોહોનુ બોલ્યું પાલેં વ્રત
મરદ નાંમ ધરેં જેહ-નેં ત્યારે વાત પુછેં તેહ ને ૧૫૧
કરી અર્થ નેં આપે જે પાર તેહ-નેં વરેં કરે ભરથાર
અર્થ ન કહેં નેં થાઇ અજાંણુ નિશ્ચેં ખુયેં પોતાના પ્રાંણ ૧૫૨
નામૃદ થાયો તો નાસી જાયો છલ હોઈ તો છતા તિહાં થાયો
કૌતિક કાંઈક જુહું કાઢશેં જિમ-તમ તમનેં જુદા પાડશેં ૧૫૩
જીવવું ચાહો તો પાછા વલો મોહોત માગો તો તેહ-નેં મલો'
એહવું કહીનેં સેવક ગયા શઈ તે-પ્રતેં બોલ જ કહ્યાં ૧૫૪

દુહા

પંથી કહેં 'આવ્યો ઇહા તેહ-નેં જોવા-કાજ્ય
ફંદ રચી બેઠી ઘણા તેહ કરાવું તાજ્ય ૧૫૫
તેહ-સમીપેં સીઘ્ર જાયો ભાગો મન-ની ભ્રાંત
એક વચન કહાવું અચ્યો તે કહોનેં એકાંત ૧૫૬
ત્યારે સહીરો આવજ્યો કર ગ્રાહી વરમાલ
લખ્ય-ગણો તુંમ-થી ભટયો ઉતારેં એ આલ' ૧૫૭
એહવુ કહાવ્યુ રાયજી મન આંણીનેં પ્રીત
સેવકેં પરદે જઈ કહ્યુ નારીનેં એ રીત્ય ૧૫૮

ચોપઇ

'સાંભલ રે રાંણી તું માત કહેવાનેં આવ્યો છું વાત
પંથી ભુયો આવ્યો એક ગુંણ લક્ષણ નેં રુપ વિવેક ૧૫૯
દ્રઢ પીનજ્ય તેહ-નો પ્રાંણિયો અહંકાર અધિક તેણેં આંણિયો
કહ્યું "પૂછવા વહેલી આવ્ય નૌતમ વાત ગમે તે લાવ્ય ૧૬૦
સોયે વસા સંદેહ ભાજસ્યુ ગાજા મારુ ઘણુ ગાજસ્યુ"
માટેં જે જાંણો તે કરો ઇહાં તેડો કેં તિહાં પરવરો' ૧૬૧
સેવક વચન જીહારેં સાંભલ્યું ત્યારેં નારિનુ મનડું ચલ્યું
થઈ એકઠી આપેં ત્યાર એકાંત્ય બેંસી કર્યો વિચ્યાર ૧૬૨

સાંહાંમાં મોકલ્યાં ફોફલ-પાંન તેડ્યો મોહોલેં દેઈનેં માંન
હેત પ્રીત નેં હુંસ જ ઘણેં ગયો મોહોલ તે રાંણી-તણેં ૧૬૩
મોહોલ એકડો આકાસ સોભા ઇંદ્ર-પુરી તે વાસ
ચ્યાર સખી આસન-પર ઠરેં ઉપર દાસી ચંમરજ કરેં ૧૬૪
એક દાસી તલાસેં પાય બીજી વનીતા ઢાલેં વાય
બેંઠી સુભ રુપેં તે સખી તેહ-માં રાજપુત્રી તે મુખી ૧૬૫
કરેં એકઠાં આપ કલ્લોલ મુખ ચાવેં બેઠાં તંબોલ
વાજાં છત્રીસ વાજેં ઘણાં કરાવેં નૃત્ય નારિયોન્તણાં ૧૬૬
એહુવી સોભા દીસેં જિહાં મહિપતિ મોહોલેં પધાર્યા તિહાં
જુવતી-સમીપ આવ્યાં જેટલેં નારિ નૃપત દીઠો તેટલેં ૧૬૭
ગલી ગઈ જોતાં-માં નારિ જાંણેં કાંમ-તણો અવતાર
જાંણેં અભીનવો કો ઇંદ્ર જાંણેં તારા-ગ્રહ-માં ચંદ્ર ૧૬૮
જેહુવી નારિ સુંદર-રૂપ તેહ-થી સહસ-ગણેરો ભુપ
દિર્ઘ બાહુ-નેં ઉર વીશાલ ભ્રૃગુટી ધનુશ ચક્ષુ અણીયાલ ૧૬૯
ચતુર સોલ કલાઇ સુજાંણ માંનુની-નેં વાગ્યા મોહ-નાં બાંણ
'અરે અંબીકા માહરી માય અમ-નેં દેજ્યો એ વર-રાય ૧૭૦
એહુ-નેં વાત નું ગ્નાંન જ હજ્યો અમ ચ્યારેં-નો એ વર થજ્યો'
જોતાં આંખ ચ્યારેં-ની ઠરી ચુક્યાં જે પ્રતિજ્ઞા કરી ૧૭૧
'નોહેં પંથી કો કારણ રુપ ચક્રવર્ત્તિ કોય ભારે ભુપ'
સોના-નાં આસન સનમાંન મેહલ્યાં મુખ-આગલ તે પાંન ૧૭૨
'તુમ દિઠેં હરખ્યાં છું ઘણું પવિત્ર કીધું પુર અમ-તણું
દીસંતા છો જાંણેં કો દેવ શુભ પ્રકારે કરિયે સેવ ૧૭૩
રમો જમો નેં પાંન જ ખાયો જે કાંમેં આવ્યા તિહાં જાયો
અમ્યો પ્રતિજ્ઞા મોહોટી કરી ચારેં વાત રુદે-માં ધરી ૧૭૪
તેહ-નો જે કોઇ આપેં પાર ચ્યારે સખી-નો તેહ ભરતાર
વાત-તણો છેહ નવિ લીજીઇ તો ચ્યારેં દંડ જુજુયા દિજીઈ ૧૭૬

આગલ-થી ચેતાવું અમ્યે। ડાહ્યા છો વિચ્યારો તમ્યે।
વચન નં ચુકું આડેં આંક પછેં ન કાઢસ્યો માહરો વાંક ૧૭૭
દીસો છો કોય દેવ-આકાર દિજેં ડંડ તે નહી વીવહાર
તે-માટેં બુધ વિચ્યારી લહો હાના-નો પ્રતિઉતર કહો' ૧૭૮

સિંહાસન બેઠો રાજંન હર્ષ ધરી પોતા-નેં મંન
'પુછો વાત જે મન-માં હોય સંદેહ મન નવિ રાખો કોય ૧૭૯
સંદેહ તુમારા મન-નો ભાગસ્યુ ,પછેં અમ્યો અમારેં મંદિર જસ્યુ
કુણ બોલેં છેં માહરેં સાથ આવો સનમુખ પૂછો વાત' ૧૮૦

દુહા

વેંહવારિયા-ની બેટડી નંદવતી નીજ નાંમ
સનમુખ આવી તે હવેં બોલી તેણેં ઠાંમ ૧૮૧
'પ્રથમ વાત પુછું અમ્યો તેહ-નો પાંમું પાર
વરમાલ આરોપુ કંઠ-માં હું ભાંમનિ તું ભરથાર ૧૮૨
આ વેલાં આંણી ઘડી નારી તાહરી થાયું
મુલ-ખરીદી દાસ જિમ વણ-મૂલેં વેચાયુ ૧૮૩
માહરું પુછ્યું નવિ કહેં(હો) જો તમો આંણેં દીશ
વણ-પંણી મુંડણ કરું ચુંનો ચોપડુ શીશ' ૧૮૪
રાજા કહેં 'સમઝ્યા અમ્યો પ્રીછ્યા તાહરી પેંર
વિચ્યાર તાહરા મન-તણો તે રહેંસેં તાહરેં ઘેંર ૧૮૫
પુછ્ય જે કાંઈ હોયે પુછવું મન આવેં તે આજ
તું નવરિ તિમ હુ નથી માહરેં કોટિધા કાજ ૧૮૬
પુરવેં (?) તેહ-નેં પરણજે જેહ-નેં હોઇ ગરજ
હવડાં પુછો તો કહું અરથ-તણી જે અરજ' ૧૮૭

ચોપઇ

વણીક-પુત્રીઇં વાયક કહ્યૂ તે નરપત્યેં લેખેં લહ્યૂં
'તુમ-આગલિ કહું સ્યું કથી ડાહાપણ મુઝ-માં ઝાઝું નથી ૧૮૮

ભારે વાત તો પુછસ્યેં ત્રણ્ય હું સંખેપેં સંભલાવું કણ્ય
કનક-તણો અકોટો ઝાલ્ય કિંમ બેસેં છેં સ્ત્રી-નેં ગાલ્ય ૧૮૯
મુક્તાફલ-તણો જે હાર તે સ્ત્રી-નેં ઉર રહેં છેં સાર
ચુડો ગજ-દંત-નો જાંણિ સોભેં છેં તે સ્ત્રી-નેં પાણિ ૧૯૦
નેઉર છેં જે ધાતુ-તણાં તે રહેં ચતુરા નેં ચરણે ઘણાં
ચાર જાગ્ય જે લજ્જા-તણી તિહાં કિંમ થઈ બેંસેં એ ધણી ૧૯૧
મહાસતિ જે સત્ય આચરેં તે પણ એહ-નેં અંગેં ધરેં
લખમી-સીતા-જેહવી નારિ તેહ પણ વસ્ત ધરેં એ ચ્યારિ ૧૯૨
એ ચ્યારેં બેંઠાં ચરચા જુઈ પાંણ ખરું નારીનું ખુઈ
પોતા-નો જે હોઇ ભરથાર તેહ-નેં પણ લાગેં એ સાર ૧૯૩
લક્ષવંત સ્ત્રી હોઇ ઘણી ન ગણેં બ્રાંત એ ચ્યારેં-તણી
કો નવિ જોવા પાંમે સુખ તેહ-નેં પણ ચ્યારેંનું સુખ ૧૯૪
'સતિ નારિનું સત્ય જ રહ્યું- કહો એ ચ્યારેં-થી વેહેંતું ગયુ
એ સાહુકાર કેં ચ્યારેં ચોર. એહ વાત-નો કહો અંકોર ૧૯૫
પર-નારી-સ્યું કીડા કરેં પુણ્યેં કેં પાપેં અવતરેં
કોણેં છોછ એહની નવિ કરી એ ચ્યારેં નવિ મેહલ્યાં પરહરી ૧૯૬
અનમી અહંકારી જે કંથ તેહ-નેં એ ચ્યોરેં-સ્યુ ચિંત
પુરુષ પડાં કેમ એહ-નાં નાંમ કિંમ ઝાલી બેંઠા એ ઠામ ૧૯૭
સંદેહ માહારા મન-માં ઘણો ઉતર આપોજી તેહ-તણો
ડાહાઈ વાત જો દિલ-માં ધરું પ્રીત ધરીનેં તમ-નેં વરું' ૧૯૮

દુહા

ભુપત્ય કહેં 'સુંણિ ભામ્યની ચતુર વાણિકની તંન
પ્રશ્ન રુડું પુછ્યું તમે માન્યુ માહરું મંન ૧૯૯
મેહેં મન જાણ્યું માહરેં કેંહેંસ્યો કૌતિક વાત
પ્રેમદા જે પુછ્યું તમે તે સાસ્ત્રેં વચન વિખ્યાત' ૨૦૦

નૃપતિ કહેં : સુંણિ નારી વાત ખરી આવેં તાહરેં દિલ ખ્યાત
કોયેક જુગ થયા કેઈ કાલ ચ્યાર પુત્ર રુષી-ના બાલ ૨૦૧
એક જીવ નેં જુજુઈ દેહ પ્રીત ઘણી જિમ દાદુર મેહ
જોગ્ય વસ્તુ જડેં તે જમેં વેદ ભણેં નેં વન-મા ભમેં ૨૦૨
રૂડા બ્રાહ્મણ-કેરી રીત્ય પુરણ પરિબ્રંમ-ઉપરિ પ્રીતિ
એક સમેં ગંગા-ની તીર નાહાવા ગયા તે નિરમલ નીર ૨૦૩
ચ્યારેં જલ પેંઠા જેટલેં કૌતક એક થયુ તેટલેં
અંતરિક્ષ-થી અજુયાલું થયું વિમાંન ઉહું આવી રહ્યુ ૨૦૪
તેહ-માં ઈંદ્ર-તણી અપછરા માંનની મોહ-ભરી મછરા
કંદ્રપ-રુપ જેહવી કાંમ્યની નહી ભુતલ એહવી ભામ્યની ૨૦૫
કોટિ જીભાઇ નવિ કહેંવાય વર્ણંવ રુપ-તણુ નવિ થાય
શુભ સ્નાંન તે નારેં કર્યું ધ્યાંન ધરણીધર-નું ધર્યું ૨૦૬
ચ્યારેં જોઇ રહ્યા તે જાત્ર તે-આગલ બીજી કુંણ માત્ર
ચિત્ર લખ્યા ચ્યારેં હોઈ જિમ થંભ થઇ રહ્યા તે તિમ ૨૦૭
મોહ પાંમ્યા મન વીહ્વલ થયા એક દ્રષ્ટેં જોઈનેં રહ્યા
મહુર્ત એક ઇમ કરતાં થયું વિમાંન આપ આકાસેં ગયું ૨૦૮
વિદ્યુત ચમકી જાઇ જિમ અદ્રષ્ટ થયું જોતા-માં તિમ
નારી-સ્યું નેહ તે લાગો ઘણો પ્રેમ રહ્યો મન-માંહિ તેન્તણો ૨૦૯
'અફલ ગયો આપેં અવતાર સુપન-માહિ નાવિ કો નારિ
ઉગ્ર તપ આપણ કીજીઇ સ્ત્રી-સાથેં લાહો લીજીઇ' ૨૧૦

આસન વાલી બેંઠા ત્યાંહ દારુણ તપ માંડ્યું વન-માહિ
ધરણીધર-સ્યું રાખી ધીર તજ્યુ અંન નીદ્રા નેં નીર ૨૧૧
દુખ વેઠે આપેં નિશા નેં દીસ ઓંકાર મંત્ર જપેં સુખ ઈશ
ઘણા દિવસ તપ કરતાં ગયા દીલ મહાદેવ-નેં આવી દયા ૨૧૨
'માગો માગો હો ચ્યારેં મીત્ર બુધ્ય તમારી પરમ પવિત્ર
દુખ વેઠીનેં જે તપ કીધ તેણેં મુઝ-ને વેચાથી લીધ ૨૧૩

- ભગતિ તમારી મન-માં વસી માગતાં ભ્રાંત ન ગણો કસી'
ડંડવૃત કરી જોડ્યા હાથ બોલ્યા રૂષી શ્રી-શીવ-નેં સાથેં ૨૧૪
એક કહેં 'મેં દીઠું સુખ તે દેખી હું પાંમ્યો સુખ
તે પાંમવા-ની ઇછા કરું તેણેં ધ્યાંન તમારું ધરું' ૨૧૫
બીજો કહેં 'સરમાયું મહારાજ કહેતાં વાત આવેં છેં લાજ
શ્રી-પયોધર-ઉરવર-તણું મોહ-બાણ વાગ્યું છેં ઘણું ૨૧૬
તેહ મું-નેં માંણ્યા-ની આસ્ય ધરું ધ્યાંન તમારેં પાસ'
ત્રીજો કહેં 'સાચી કહું વાંણ્ય શ્રી-ના નીરખ્યા મેં પાંણ્ય ૨૧૭
તે સાહાવા-ની ઇછા થઈ એટલેં દ્રષ્ટ-આગલ-થી ગઈ
તેહેના મેહે-થી પ્રગટ્યો છેં તાપ આરાધ્યા ઉમયાપત્ય આપ' ૨૧૮
ચોથો કહેં 'મેં નિહાલ્યું અંગ રામા નગન-સ્યું લાગો રંગ
નારી-ઉપરિ પ્રગટ્યો નેહ નિરખું નીત્ય બેઠો એ દેહ ૨૧૯
આપો તો લાહો લીજીઇ નહીતર તો હત્યા દીજીઇ
તું માહારાજ છેં મોહોટો નાથ બીજા કો-આગલિ ઓડું હાથ ૨૨૦
તુમ-વીના નહી કો દાતાર મેંહેં જોયો બાધો સંસાર
તે-માટેં મોહોટો મહાદેવ મન-વાછિત આપ્યાની ટેવ ૨૨૧
સ્તુતિ કીધી છેં સીવ-ની ઘણી પ્રસંન થયા ત્રિલોક-નો ધણી ૨૨૨

દુહા

શિવજી કહેં 'સહુ સાભલો વીપ્રન્તણા છો તંન
અખિલ વરદાન એ આપીઇ જેહનુ તમ-નેં મંન ૨૨૩
સંસાર મધ્ય જે સુદરી રુપ સ્વરુપેં નાર
નિરખો તેહ-નેં નેહ-સ્યું આણી પ્રીત અપાર ૨૨૪
આદ્ય-થકી અંતેં લગી સ્રષ્ટિ-નુ નીરવાણ
નિરખો નારી તિહા લગી પ્રીત્ય ઘણેં પરમાણ ૨૨૫
પતિવ્રતા ને પદ્મની રંભી-પત્ની નેં રક
ઉરવંસી નેં મોહની માણો નીત્ય નીશંક' ૨૨૬

તાહરેં બાલક બોલીયા 'સ્યુ બોલ્યા મહારાજ
નારિ સઘલી નિરખતાં કુલ-નેં બોહોત લાજ ૨૨૭
લંપટ કહેંસ્યેં લોક સહું ફોગટ બેંસેં પાપ
ઘેંર-ઘેંર કિમ પરવરું એ કાંમેં નિત્યેં આપ ૨૨૮
એક નારિ-સ્યું જે રમેં તેહ-નેં મોહોટી ખોડ
સઘલી નારી નિરખતાં કિમ પોહોચેં મન કોડ' ૨૨૯

ચોપઈ

સીવજી કહેં 'વચન મુઝ જાય ત્રણ લોક તો પ્રલય થાય
પાપી નહી કેંહેંવાયો તમ્યો એહ વરદાંન આપીસ્યુ અમ્યો ૨૩૦
તુમ-સ્યુ ભેદ કોય નહી કરેં હેતેં-થી સહુ અંગેં ધરેં
જટ-રૂપ થઈ પ્રથવી-માં પડો આભણું-માહેં જઇનેં અડો ૨૩૧
વસો ઘરેણેં જઈનેં વાસ સદૈવ રહેંસ્યો સ્ત્રી-નેં પાસ
શાંમા નીરખતાં સમસ્યે શોક લંપટ નહી કહેં કો લોક ૨૩૨
સહુ ભામિની-ના જે ભરતાર દેશેં માંન તે અપરંપાર
અહર-નીસ રહો રામા-સંગ નીત્ય ઉઘાડાં નીરખો અંગ ૨૩૩
જેહ-નેં જેહની ઈછા ઘણી તે થઈ બેસો તેહ-નો ધણી
એહ વચનેં માણો નીજ આપ તેહ-થી લાગેં નહી તંમ પાપ' ૨૩૪
એહવું કહીનેં શીવજી ગયા અતિ ઉમેદે આભુષણ થયા
જેહ-નેં મુખ જોઈ મોહ થયો વેસર થઈ મુખ ઉપર રહ્યો ૨૩૫
જેહ-નેં ઉર વાહાલુ અપાર તે થયો મોતિ-નો હાર
અહર-નીશ ઉર ઉપર રહેં લંપટ તેહ-નેં કોય નવિ કહેં ૨૩૬
જેહ-નેં વાહાલા હુતા પાંણ કંકણ-રુપ થયો નીરવાણ
જેહ-નેં જેહ-સ્યું પ્રીત છેં ઘણી છતેં કંથ બીજો એ ધણી ૨૩૭
જેહ-નેં ચરણ-સ્યું હુતો પ્રેમ દેણેં વાસ કર્યો જઇ હેમ
વારુ વીંછુયા નેપુર-સંગ બેંઠો નીરખેં બાધું અંગ ૨૩૮

આભુષણ-માં કીધો વાસ કરવા માંડ્યો વારુ વિલાસ
આઘાં આભુષણ છેં ઘણાં આપ્યા સ્થાંનક રહેંવા-તણાં ૨૩૯
વરદાંન-થકી પામ્યા એ વાસ આદ્ય આભુષણ બારેં માસ.

પંથી કહે 'સાંભલ્ય સુંદરી વનિતા વાત કહી વિસ્તરી' ૨૪૦
એહવી પુછી વાત એકાંત્ય ભાગી તેહ-ના મનની ભ્રાંત્ય
'શિવ-વરદાંન-થકી એ વસા એહ વાત-મા અચરત કશા ૨૪૧
ઈશ્વર આણ્ય ન બોલુ વૃથા પદ્મપુરાંણ-મા પેંહેંલી છેં કથા
પુરાણ અઢાર સાભલ્યાં છેંજેહ તેહે-ને મંન તો નહી સંદેહ' ૨૪૨
તે નારી તો પાગે નમી સાચી વાત મન-માહિ ગમી
'બુધિવંત દીસો છો તમ્યો જીત્યા આપ નેં હાર્યાં અમ્યો ૨૪૩
કરો મુલ-ખરીદી દાસ રણ મુંકો કેં રાખો પાસ'
વલતા તો બોલ્યો રાજંન સાંભલ રે ક્ષત્રી-ની તંન ૨૪૪
'તાહરેં હઇયડેં હોઇ હામ પુછ વાત તે આણેં ઠામ
વણીક-પ્રીયા ની વાત જ ઘણી ભાગુ ભ્રાત તાહરા મન-તણી' ૨૪૫
તાહરેં બોલી બીજી નાર 'તુઝ-નેં વાતો પુછુ ચ્યાર
માહારા મન-મા સંદેહ ઘણો પ્રતિઉત્તર આપો તેહ-તણો ૨૪૬
માહારી સહીયર સુંદર નામ રહેં છેં ઇહાં-થી બીજેં ગામ
તેહ-સ્યુ મેં પાડી છેં હોડ તે તો છેં મુઝ સરખી જોડ ૨૪૭
વાતો કરતા વાદેં થઈ મેં તેહ-નેં સમસ્યા કહી
તેંણિઇ ભાગ્યો તેહ-નો ભેદ પણ મન-મા રાખ્યો છેં ખેદ ૨૪૮
હેતેં આવી માહારેં ઘેંર તેણીઇ એક વીચ્યારિ પેંર
કૌતક ચ્યારેક ઉભા કર્યાં તે માહારા મુખ-આગલ ધર્યાં ૨૪૯
તેહ-નો પાર જો આપો મુંનેં તો ચતુર-સીરોમણી જાણું તુ-નેં
સહીયર-માહે સપરાણી થાયુ બિડા પાન મુખ તાહરેં ખાયુ'૨૫૦
પંથી કહેં પોચાડું આસ સીઘ્ર લાવી મુકો મુઝ પાસ'
એહવા વચન વીક્રમેં કહ્યા તે નારિઇ મન-મા લહ્યા ૨૫૧

દુહા

સુણુતેં હરખી સુંદરી   ફૂલી આપે અંગ
વેલણુ મુખ આગલ ધર્યું   જેહનો રૂડો રંગ ૨૫૨
પંચ રંગે રંગ્યું ઘણુ   બે પાસા સમતુલ્ય
મેહેલ્યે પંથી-આગલે   મંન કરી માહાસુલ્ય ૨૫૩
'ટોચ કેઈ નેં થડ કિયું   સુકુ કાષ્ટ છેં એક
ઉપગિન્નુ કેહુ કહ્યું   તે કિમ ભાગે સંદેહ ૨૫૪

ચોપઈ

ઝાડ-થકી કાપ્યુ જેહે દીન   ઘણુ હરખ ધરીને મંન
દીધો રંગ મોકલીયું આહા   વીચ્યાર કરી જુયો મન-માહા ૨૫૫
ધર્યું સરખુ સુતારેં સાથ   ચકર-ઉતાર્યૂં હેતે હાથ
એ મેલો મ હરેં મન સંદેહ   થડ કેં ડાલ દેખાડો તેહ' ૨૫૬

પંથી કહે 'સાભલ્ય રે સતિ   એહમા ઝાઝું અચિન્ત નથી
સલિલા નદીયે વહે છહા નીર   વેહતું મુકો તેહ-ની તીર ૨૫૭
તણાતા-મા આગલ થઈયેં   તેણે તાહરો સંદેહ જાયેં
પાછલ રહે તે તો થડ જાણ્ય   આગલ તે તો ટોચ પ્રમાણ ૨૫૮
પ્રગટ પાન્ખુ તેહ-મા દોઈ   એહમા ભ્રાત ન રાખો કોઈ'
તાહરે હરખી તે કામની   ભાગો ભેદ ભાવે ભામ્યની ૨૫૯
'હવે સંદેહ બીજા છેં ત્રણ   તે સભલાવો માહરે કણ'
બાર બાર વરસ-ની બાલક બેહ   તે વેલા તેડાવી તેહ ૨૬૦
પહેરાવ્યા આભુષણ ઘણા   રુપ બેન્ના છે નમાનતણા
'તેહ-મા છેં એક નર ને નાર   ઓલખો અકલ-થકી આકાર' ૨૬૧
બેંન્ના સરખા દીસ રુપ   વિસમેં પામ્યો ભારે ભૂપ
'એહ વાતનણુ કાણ છેં સહેલ   હવડા ભ્રાત ભાગુ તુ મેહેલ્ય ૨૬૨
ઉભર Cલઘી ઘરમા આવ્ય   એ બે જણુને સાથે લાવ્ય
દાબો પગ ઉપાડે જેહ   જુવતી જાત્ય જાણો ને તેહ ૨૬૩

જમણો પગ પરઠે પરમાંણુ પુરુષ પારખું જુગતે જાંણ્ય'
તેહ-નું વચન તો મુસ્તક ધરૂં જેહવું સાંભલ્યું તેહવું કરૂં ૨૬૪

મન-તણો ભાગો તે ભેદ 'પંથી વચન તમારું વેદ
માંનવ્ય નહિ કો દીસો દેવ કરું સર્વથા તમારી સેવ ૨૬૫

બેં વાત રહી માહરા મન-તણી ભાગો ભ્રાંત્ય જે ઘાયડ ઘણી
'સરખા-સરખી બેં ઘોડલી રંગ રુપ એ છેં બેં જોડલી ૨૬૬

ચોકડાં મોહરડા સહીત પલાંણુ ઓલખેં નહી તેહ-નેં કોય અજાંણુ
એક મા નેં એક પુત્રી હોઇ તેહ-નો પાર ન જાંણેં કોઇ ૨૬૭

કેઇ માત નેં કેઇ તંન ઉલખાવો તેહ વિચ્યારિ મંન'
પંથી કહેં 'વિચ્યાર જ કર્યો એહ બોલ તો રુદ્રયામાં-વર્યો' ૨૬૮

પંથી કહેં 'સરોવર લેઈ જાયો વ્યણુ-અસવારી પાંણી પાયો
બેં-નેં છુટાં મુંકો ત્યાંહ આવવા દ્યો પાછાં પુર-માંહ ૨૬૯

આગત્ય ચાલી આવેં ઘેંર તે જનુની જાંણો પુર પેર
કુદેં નાચેં હરખેં ઘણું એહ વખાણ વછેરી-તણુ ૨૭૦

પાછલ રહી આગલ્ય જે જાય તેહ પુત્રી તેહ-ની કેંહવાય'
હર્ષ ઉપનો નારી-નેં ઘણો સંદેહ ભાગો મનડા-તણો ૨૭૧

'એક વિચ્યાર કેંહેંજયો મું-ને તો ચતુર-સીરોમણ જાણુ તુ-ને''
સરખા સરખી બેં સાહેલ પાસેં આવી વલગી બેલ ૨૭૨

કોટિ કલા રાજસ ગુંણ રૂપ દીઠેં-થી મોહ પાંમેં ભૂપ
ષોડસ વરષ-તણી બેં બાલ 'કુંકુમ-તીલક કર્યાં છેં ભાલ ૨૭૩

અંગ શ્રણગાર સજ્યા છેં સોલ મુખ-મંડણ બોહોલાં તંબોલ
પંથી-આગલ ઉભી કરી સોલ વરસ-ની બેં સુંદરી ૨૭૪

'એક લગ્ન પરણી છેં બેહ નાહ-સાથેં બેં-નેં છેં નેહ
એક-નો પતિ ગયો પરદેશ ઘેંર જુવતી છે જોબન-વેશ ૨૭૫

પરણીનેં પંથેં પરવર્યો સંગ નથી તે સ્રી-નો કર્યો
આ બીજી જોડેં સુંદરી પરણી કંથ-નેં કોડેં કરી ૨૭૬

એક રાતિ માંગી ઘેર રહ્યો   પ્રભાતિં ઉઠી પરદેસે ગયો
એક-નેં એક રાત્ય-નું સુખ   બીજીઇ તો નથી દીઠું સુખ ૨૭૭
વનીતા બેં જુઇ છેં વાટ   પતિ પરદેસ ગયો તે-માટ
બેઠી બેં તમારેં પાસ   પ્રાક્રમ હોઇ તો કરો પ્રકાસ ૨૭૮

દુહા

કેહી નારી નરભોગવી   કેહી રહી નિરમુખ
ઉલખાવો એહ-માં-થકી   તો ભાગે માહારી ભુખ ૨૭૯
દાસી થાશુ તાહરી   જો ભાગો સંદેહ
સંદેહ ભાગેં માહરો   તો દુધેં વુઠા મેહ' ૨૮૦

ચોપઈ

મહીપત-કેરું હરખ્યુ મંન   'વારૂ પુછયુ એક વચંન
પ્રથમ વાત સાંભલ માહરી   પછેં ભ્રાંતિ ભાગું તાહરી ૨૮૧
તમ-નેં વાત કહું એક અમ્યો   સમઝી ઉતર આપો તમ્યો'
સોલ વરસ-ની સરખી જાત્ય   વિક્રમ કહેં તે-આગલ વાતઃ ૨૮૨
એક વીપ્ર-તણો છેં બાલ   ખરી વાત-નો તેહ-નેં ખ્યાલ
માત-પીતાઇ વીવા કર્યો   વિપ્ર રુડી નારી-નેં વર્યો ૨૮૩
ચતુરા-માં ચતુરાઈ ઘણી   ત્રીયા વરસ ત્રયોદસ-તણી
પતિઇ પરણી કીધી તાજ્ય   ગયો વિદેસ વિદ્યા-નેં કાજ ૨૮૪
વિદ્યા-કામેં ગયો વિદેસ   જુવતી મેહલી જોબન-વેસ
પરણી નારિ-ની સી થઈ પેર   રહી પીહર પોતા-નેં ઘેર ૨૮૫
પીતા પ્રધાનવટું તો કરેં   રાજા હેત રુદેં-મા ધરેં
રાજદ્વાર-નું કારણ ઘણું   વજીર કાંમ ચલાવેં તેહ-તણું ૨૮૬
તેહ-નેં પેટ નહી કો તન   પુત્રી એક તન મન નેં ધંન
કેટલાક દાહા વીત્યા વૃત   તે વજીર પાંમ્યો છેં મૃત ૨૮૭
રાજા આવ્યો જોવાન-કારણેં   વિપ્ર પ્રધાન-તણેં બારણેં
રાજા-આગલ સ્તુતિ બહુ કરી   બોલેં બેંસારી દિકરી ૨૮૮

'તમ-સારુ માહારું ઘરસુત્ર   પેટ નથી કો પોંઢો પુત્ર
પુત્રી છેં બોલે તમ-તણે' '   રાજા ચીતવેં હેતેં ઘણે' ૨૮૯
'એ નારી છેં ચતુરસુજાંણુ   બત્રીસ-લક્ષણી ગું'ણુ-પરિમાંણુ'
રાઇ વચન તેહ-નું થાપીયુ   પ્રધાંનવટું-પુત્રી-નેં આપીયુ ૨૯૦
'રાજા હું નેં પ્રધાંન જ તમ્યો   રાજ-કાજ સુંપુ છું અમ્યો
કજા કજીયા નગર-ના જેહ   ચતુરાઈયેં ચુકવજ્યો તેહ' ૨૯૧

ઈમ કરતાં થયાં વરસ બાર   વિદ્યા સર્વ ભણ્યો ભરતાર
પોડી પાંચ પુસ્તકના ભર્યા   વિદ્યારથી બહુ આગલ કર્યા ૨૯૨
હેત પ્રીત નેં ઉલટ ભેંર   જાવા માંડયુ પોતા-નેં ઘેંર
વાટેં આવ્યો રુડો ઠામ   પોતાના સસરા-નેં ગાંમ ૨૯૩
ઇધાંણેું ઉલખ્યુ છે તેહ   મન-માંહિં ઉપનો સંદેહ
એટલેં આવ્યો બ્રાંમણુ એક   તેહ-નેં પુછી વાત વીવેક ૨૯૪
'કહેં ભાઈ આ તે કુણુ ગાંમ   રાય-પ્રધાન તણું સ્યુ નાંમ
ઇહાં આંણુ તે કોહ-ની ફરે   પ્રધાનવટું તે કોણુ જ કરેં' ૨૯૫
વલતો વિપ્ર બોલ્યો તે વાંણુ   રાજાસિંગ નરપત્ય નિરવાણુ
શિવસંકર પંડિત પ્રધાન   રાય-તણાં જેહ-નેં બહુ-માંન ૨૯૬
તે તો મૃત્ય પામ્યો દિન ઘણે' .   પુત્રી એક પ્રધાન-જ-તણે'
બત્રીસ-લક્ષણી છે તે નાંમ   પ્રધાંનવટાનુ ચલાવેં કામ ૨૯૭
ચુકવેં ન્યાય-અન્યાય જે ચોખ   ઓ પેલી બેંડી છે ગોખ'
ઈમ કહીનેં વીપ્ર જ વલ્યો   બ્રામણુ તો ચિંતા-માં ભલ્યો ૨૯૮
'એ નારી તે સ્રી મુઝ-તણી   અપકીરત હસ્યેં તે ઘણી
રાજ-ચેંહેંન જે અંગેં વહેં   અખંડ તન તે કિમ સ્થિર રહેં' ૨૯૯
તેહ-નુ પારખું પ્રીતેં જોયુ   માહારા મન-નો સંદેહ ખોયુ'
એમ વિચ્યાર કરે' તે મંન   તે કોઇ વાત ન જાંણે અન્ય ૩૦૦
વિદ્યારથી રસોઇયેં થયો   પોતેં રાજ-દ્વારેં ગયો
પટંતરે-થી નરખી નાર   અલખત રુપ છે અપરંપાર ૩૦૧

રુપન્તણી નથી કાંઇ મણા　　સેવક આગલ ઉભા ઘણા
બેંઠી ફેરવેં આપેં નયણ　　વિચિત્ર પ્રકારેં બોલેં વયણ ૩૦૨
મહા મનોહર દીઠું મુખ　　દેખી દિલ-માં પ્રગટું દુખ
‘ વજીરપણું વિનીતા નહીં રીત　　હસેં કો પુરષ-સ્યું પ્રીત ૩૦૩
છતેં થયેં સંદેહ નવિ ટલેં　　સ્રી-ચરિત્ર કોયેં નવિ કલેં
કોટિ થાય પણ કુડી નવિ થાય　　એહ-નેં મુખ કિમ પુછાય ૩૦૪
પ્રીત્યેં પૂછેં માંનેં કીમ્ય　　ખાઇ સહજ-માં સોએક સંમ
જોરાવરી પુછું આ દીસ　　તો નિશ્ચે છેદાવેં માહરું સીસ ૩૦૫
પાર લેવો રાખિનેં પ્રીત’　　કરેં વિચ્યાર તે રૂડી રીત
બે વાંનાં રહે જ્યમ દુંણિ ને દૂધ　　કરું સર્વથા તેહવી બુધ’ ૩૦૬

એહવી વિચ્યારી પોઢિ મન પેંર　　ગયો નગર-માં ગુંણિકા-નેં ઘેંર
‘ આજ-ની રજની રહેંસ્યું અમ્યો　　મોહેં-થી મુલ માગી લ્યો તમ્યો ૩૦૭
ચ્યાર પોહર-માં સઘલું સુખ　　રોક આપીઇ જે માગો મુખ’
તાહરેં ગુંણિકા હેંતેં હસી　　‘ એહ વાત-માં ભ્રાંત્ય છેં કસી ૩૦૮
સત રુપીયા આપો રોક　　સુખ ભોગવો સમાવો સોક
સ્વર્ગ-થકી સુખ અધીક દેખાડું　　રુડી રીતેં સ્યણ રમાડું’ ૩૦૯
એહવું પરઠીનેં પંડીત રહ્યો　　પ્રીત્યેં તે પ્રભાત જ થયો
સ્યાંમા કહે ‘ ખોટી કાં થાયો　　પરઠ્યું આપી પંથેં જાયો’ ૩૧૦
પંડિત આવ્યો પ્રેમદા-પાસ　　આપ્યા રુપૈયા અર્ધ પંચાસ
નારિઇ તો નવિ ઝાલ્યા હાથ　　નઢ માંડિ તે સન્મુખ સાથ ૩૧૧
‘ સરત્ય પરઠી રાખ્યો છેં રાત્ય　　જુઠું બોલેં છેં પ્રભાત’
માંહોમાંહેં-માં રાઢ થયાં　　રાવલેં રાજદ્વારેં ગયાં ૩૧૨
બેંઠી પુત્રી પ્રધાંન-જન્તણી　　ચતુરાઈ તેહ-માં અતિ ઘણી
આગલ બેં જણ ઉભા કર્યાં　　ન્યાય કરવા ઠેકાંણેં ઠર્યાં ’૩૧૩

જુવતી ગુંણીકાયેં જોડ્યા હાથ　　‘ બાઈ પ્રથમ સાંભલો માહારી વાત
સાચી વાત પરઠણ-ની પેર　　એ આપેં-થી આવ્યો માહરેં ઘેંર ૩૧૪

સત રુપીયા સાટું કરી   રહ્યો શત્ય મન હેત જ ધરી
માહારા કુલનું તો એ કાજ   એહ-માં સાં-ની મુઝ-નેં લાજ ૩૧૫
તેહ-માં તો અર્ધ આપી જાય છે   રુડે રાજ્ય અન્યા થાય છે'
વિનિતા કહે 'માહરો નહી વાંક   એહ-નેં પુછો આખર આંક ૩૧૬
બોલ્યું જે અબોલ્યું કરે   તે મુક્ષી-સાંનિધ્ય સંચરે'
આધો તેડીનેં પુછું બ્રંમ   કિમ ચાલ્યો તું કુડું કરંમ ૩૧૭
વિપ્ર-નો તો એ નહી ઘાટ   વિદ્યા ભણ્યા તે ઉડી વાટિ
કદાચિત કર્યું એ કુડું કાંમ   પરડ્યા પ્રમાંણેં આપો દાંમ ૩૧૮
રાજદ્વાર આવ્યા મહારાજ   નથી આવતી મન-માં લાજ
પરડણુ આપી પંથે પરવરો   ખરી વાત-માં રયો ખરખરો ૩૧૯
બ્રાંમણુ માટે જાવા દેઉ   નહિંતર સર્વસ્વ ખુંચી લેઉ
દીસો છો વિદ્યા-નું રુપ   ડાહાપણુ સર્વ પડું છે કુપ' ૩૨૦

દુહા

બ્રાંમણુ કહે 'સુણુ બ્રાંમણી   કાં ઘેહેલા ગુંણુ ગાયો
બેઠા ઇશ્વર-નેં બેંસણેં   તો સાચો ચુકવો ન્યાયો ૩૨૧
સુખ કહેતાં અમ્યો લાજીઇં   તમ્યો છો મોહોટાં જંન
અવિચ્યાર આપે કરો   મેલ વીચ્યારી મંન ૩૨૨
સાચું બોલું સર્વ-થી   ફાલ ન કાદું ફોક
ચ્યાર પોહોર-ના પરઠિયા   સત રુપઇયા રોક ૩૨૩
અરધ સુખ મેં ભોગવ્યું   આપ્યા અર્ધ પંચાસ
અર્ધ સુખ એહ-નેં થયું   તે રાખ્યા મેં પાસ ૩૨૪
વિચાર કરો મનડા-વીષે   સત રુપૈયા મુલ
અર્ધ અર્ધ બેં ભાગ-નું   સુખ બેં-નેં સમતુલ્ય ૩૨૫
માંણિ જુયો મનડા-વીષે   વધતો કોહો-નેં કાંમ
એક ઠરાવો એહ-નો   તો પુરો આપુ દાંમ ૩૨૬

ચોપઇ

નારી-નું નવિ ઉપરં કરો   સાચો નાય રુદે-માં ધરો
મહે નર-નેં કૈં નારી-નેં ઘણો   વિચ્યાર કરી જુયો તેહ-તણો ૩૨૭
મેં માહારો અર્ધ આપ્યો ભાગ   એહ-ના અર્ધ-નો આપેં લાગ
વાંક-વીના મુઝ સાથેં વઢેં   ગલેં ગરીબ જાંણીનેં પડેં ૩૨૮
સાચો અક્ષર ન કહો આપ   તો લક્ષ વીપ્ર હહ્યાંનું પાપ'

કહેં બ્રાંમણી 'સાંભલ રે બ્રંમ   મેં નવિ જાંણ્યો એહ-નો મર્મ ૩૨૯
નર-નારી-ના ન્રેહ-ની વાત   સમણેં નવિ જાંણુ સાક્ષાત
એ કરમ જે-કો આચરેં   કબુલ ન્યાય તમારો કરેં ૩૩૦
બીજી ચાતુરી મુંજ-માં ઘણી   અજા ણિ બુધ્ય એ વિદ્યા-તણી'

વિક્રમ કહેં 'સાંભલ એં નારિ   હુ ઉભો હતો તે ઠાર ૩૩૧
એહ બે-મા કુંણ જુઠું હસ્યેં   એહ-નો ન્યાય તે કો-થી થસ્યેં
પૂછી જોઉં છું ઠારોઠાર   નથી પ્રીછતો એહ-નો પાર ૩૩૨
તમ્યો બેં દીસો ડાહ્યાં ઘણું   વચન કહો મુઝ સદેહ-તણું
મન જાંણો નેં ન કહો મુ-નેં   તો ગૌહત્યાદિક પાતિક તું-મે' ૩૩૩

દુહા

પ્રેમદા કહેં 'પંથી સુણો   સંમ ખાધા તે ફોક
એહ-માં નવિ જાણુ અમ્યો   પુછો જઇ કો લોક' ૩૩૪
વલતી વનીતા બીજી કહેં   'સાચું કહુ આ ઠાય'
સાચો બ્રાંમણ બાપડો   ધુતારી તે નાય' ૩૩૫
સુખ સમતુલ્યેં ભોગવ્યુ   આપ્યા પ્રીત્યેં પંચાસ
લોભ-તણુ કારણુ કર્યું   સો-તણી સી આસ્ય ૩૩૬
રસોઇ લાવ્યો એક જણુ   જમવા એકલો 'લાગ
બીજો આવી તેહ-માં ભલેં   તો આપેં તેહ-નો ભાગ ૩૩૭
ન્યાય તે સાં-નો ચુકવ્યો   એહ-માં સી વઢવાઢ
દીસેં વાંક તે નારિ-નો   રાંડ કરેં છેં રાઢ ૩૩૮

આહાર તો બમણો નારીને લજા ચોગુણી હોઇ
આઠ-ગણો તો કાંમ છે આપ વિચ્યારી જોઇ ૩૩૯
નીસરી જાઇ નારિયો વિનીતા કરે વિલાપ
કાંમ ઘણેરો કાંમિની વેદ-પુરાંણે છાપ' ૩૪૦

ચોપઈ

ઇમ કહી તે નારી રહી પંથીની તો ચિંતા ગઈ
'સ્યાબાસ' કહીને તે તો રયો પ્રતીઉત્તર વલતો તે કહ્યો ૩૪૧
'આંબીઇ તો નથી દીઠું સુખ આ સમઝેં છેં સઘલું સુખ'
તે વાત સહુ-કોને ગમી પ્રદક્ષણા દેઈ પાગે નમી ૩૪૨
'તમે બોલ્યા તે વાંણી વેદ મલી ચાતુરી ભાગો ભેદ
હું તો દાસી થઈ તમ-તણી તુંમ-માંહેં ચતુરાઈ ઘણી' ૩૪૩

પ્રધાંન-પુત્રી ચતુર-સુલખ્ખંણ 'જે પુછું તે વખાંણો વાંણ
તેહનો પ્રતિઉત્તર દીજીઇ જીત્યા-કેરો જસ લીજીઇ' ૩૪૪
નૃપતી કહેં 'સુણ નારી સુંણો ભારે વાત ગમે તે ભણો
અમ્યો પંથી મારગડે જાઉં ઘણું કાંમ છે ખોટી થાઉં' ૩૪૫
પ્રધાંન-પુત્રી પાગે નમી ગુંણની વાત રુદેં-માં ગમી
'પુછું વાત સંખેપે આજ કહેંતા તો આવે છેં લાજ ૩૪૬
પુછું વાત તમને એક કથી મનનો સંદેહ ભાગતો નથી
સહુ-થકી મોહોટા માહાદેવ કરેં દેવ સનકાદિક સેવ ૩૪૭
નારાયણ-સરખા નર નમેં બ્રંમાદિક તો ભુલાં ભમેં
આદ્ય નિરંજન પુરુખ પુરાંણ વેદ ભણેં મુખ ચ્યારેં વાંણ ૩૪૮
સરજીક પાલક સંઘારક જેહ ત્રીગુણ રુપ નાંમેં છેં એહ
પારવતી-પતિ ભોલોનાથ અષ્ટ સીધ્ય નવ નિધ્ય છેં હાથ ૩૪૯
તે કિંમ પુજાવેં છેં લીંગ રુડા પુરુષ-તણો સ્યો રંગ
સર્વ દેવ પુજાવેં શીશ લીંગ પુજાવેં આપેં ઇશ ૩૫૦

સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાલેં ઠાંમ ડાહ્યા પુરુષ-તણાં એ કાંમ
લિંગ ઠાંમ લજાનુ ઘણું કરેં પુજન સહુ-કો તેહુ-તણું ૩૫૧
પ્રથમ પુછું છું એટલું જ્ઞાંન તમ-માંહિં કેટલુ
સંદેહ એક સંભલાવો કર્ણ વલતા પ્રશ્ન પુછીસ્યુ ત્રણ' ૩૫૨

દુહા

વિક્રમ કહેંઃ શાંમા સુંણો એહ ભલો મહીમાય
એહ વાત વખાંણતેં પાપી પાવન થાય ૩૫૩
ઘણુંક રેંહે ગોદાવરી સિંહ-ગુરુ-માં નાહાય
તે શીવ-મહિમા સાંભલેં પલ-માં પાવન થાય ૩૫૪
શીવ-મહીમા જે સાંભલેં પવિત્ર થઈ પરસંન
સ્નાંન ભાગીરથી-ગંગ-નુ રેવા-નું દરસંન ૩૫૫
વ્યપુ પાડેં જઈ વેણીઈ કરવત કરેં કેદાર
તે ફલ પાંમેં સહુજ-માં એ શીવ અપરંપાર ૩૫૬
ગુંણે કાવડ ગંગોતરી સમપેં સીવ-નેં શીશ
તે ફલ પામેં સહુજ-માં જે આરાધેં ઈશ ૩૫૭
પ્રથવી-પ્રદક્ષણા જે કરે હિમેં ગાલેં હાડ
તે ફલ પાંમેં સહુજ-માં શીવ પ્રીછેં તે પાડ ૩૫૮

શીવપુરાંણુ-માંહિં કથા સાંભલી રૂડી રીત
કાંમની તુઝ-નેં તે કહું પ્રેંમ ઘણેરી પ્રીત ૩૫૯
સ્તુતિ-ન દ્યા છેં શીવ-તણી ગુજ્ય ઘણેરી હોય
મહીમા સુરખ-આગલેં કેં હેંસ્યો માં જન કોય ૩૬૦
વંદે તે વેકુંઠ પાંમસ્યેં નીર્શ્રે કરો નીરવાંણ
નંદેં તે નરકેં જસ્યેં પડસ્યેં રેાૈરવ-ખાણ ૩૬૧
એહ અજોનિ ઈશ છેં આદ્ય-થકી છેં આદ્ય
બ્રહ્મા-થકી જે બ્રહ્મ છેં નિર્ગુંણ સગુણ-ની હદ્ય ૩૬૨

ચોપઇ

પંથી કહેં : સુણ સ્યામા વાંણિ	મીઠો પ્રશ્ન જોડીનેં બેં પાંણિ
વિચ્યાર કર્યો વિષ્ણુઇ એક દિન	માયા-રુપ-માં પડિયું મંન ૩૬૩
'નિત્ય કરે' છે' જેહ-ની સેવ	તે મોહોટો કહે'વાય માહાદેવ
મીછું આજ હું એહ-નો પાર	જોયું સોધ્ય શીવ-તણો સાર' ૩૬૪
અતલ નીતલ વીતલ છે' જિહાં	સુતલ પાતાલ તલાતલ તિહાં
ગમ્ય-સુધી ગયા તે શરણ	ચતુરભુજે' દીઠાં તિહાં ચણ' ૩૬૫
પાર ન પાંમ્યાં હેતે' હરી	મીતે' અરણ-ની પૂજા કરી
પાતાલ-લોકે' પુજાઇ ચણ'	જિહાં વસે' દેવતાઇ વર્ણ' ૩૬૬
મૃત્યુ-લોક તિહાં-થી આવિયા	શીવ-ભક્તિ લેખે' લાવીયા
નાવ્યો પાર શીવ-કેરો સંગ	અરધ અંગે' નિરખ્યુ છે' લંગ ૩૬૭
પાગ્ય લાગીનેં પૂજા કરી	લેંગ-ભક્તિ મન-માંહે ધરી
સાક્ષાતકાર વીષ્ણુ-કેરો સંગ	માંનવ સહુ પૂજે' એ લેંગ ૩૬૮
જોઉ ઉચા છે' શીવ આકાસ	પાર લેવા ચાલ્યા તે પાસ
ભુર ભુવર મહર-લોક-માંહે	સ્વર જન તપ સત્ય-લોક છે તાંહે
સ્વર્ગ-થકી ગત્ય ઉંચી ઘણી	જોઈ ચરચા શંભુજી-તણી ૩૬૯
તોહે' પાર ન આપે' ઈશ	સ્વર્ગ-લોક પુજાઇ સીસ
વિષ્ણું પૂછી પાછા વલ્યા	મહીમા ઈશ-તણા નવિ કલ્યા ૩૭૦
પાતાલ પગ મૃત્ય-લોકે' લિંગ	સ્વર્ગ-લોક શીવ-મુસ્તક સંગ
પ્રથવી કેરૂં જેહ-નેં પીઠ	સાત સમુદ્ર તો કુખે' દીઠ ૩૭૧
રોમાવલી તો ભાર અઢાર	એહ અજોનિ અપરંપાર
એ તો જે દિન સૃષ્ટી થઈ	વાત તે દાહડાની કહી ૩૭૨
સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાલે' સંગ	ચૌદ લોક પુજે' સહુ લંગ
દેવી લખમી નેં સરસ્વતી	બ્રંમાદિક નેં કમલાપતિ ૩૭૩
વેદ વિપ્ર સોભા-ના સંગ	સકલ લોક પૂજે' છે' લંગ
પુરાંણ-થકી ઓછું છુ અમ્યો	કહ્યુ તે ચીત ધરી લ્યો તમ્યો ૩૭૪

એક સમે એ અકલ-સ્વરુપ બેઠા કૈલાસે ભોલો ભુપ
બેઠા છે આપે એકાંત ઉપની મન-માં ભારે ભ્રાંત ૩૭૫
નંદી ભૃંગી છે તે-પાશ સોભી રહ્યો છે ગિરિ કૈલાસ
સહસ્ર અઠયાસી ધરે છે ધ્યાંન ત્રિદશ દેવ સહુ દે છે માંન ૩૭૬
ચોસઠ જોગણી જોડે હાથ સ્તુતિ કરે બેઠી શીવ-સાથ
આરતીયો વાલે છે ઇંદ્ર નીલવટ ઝલકે છે ચંદ્ર ૩૭૭
કોટિ રવિ પૂરણ પ્રકાશ સોભે એહવો ગિરિ કૈલાશ
પંચવદન ઝલકે છે જિહાં ત્રિણ નેત્ર શોભે છે તિહાં ૩૭૮
વાઘાંબર અતિ અંગે ધર્યું તિલક ભાલ વિભુતિ કર્યું
કર્પુરકૃત ઉજલ શુભ વાંન ઓકાસ્તણું અહોરાત્ર વિશાંણ ૩૭૯
અઘનાશા છે એહ-નુ નાંમ કોટિ-કોટિ લાજે છે કાંમ
બેઠા સીવ રાજસની રીત્ય પારવતી-સંગે બહુ પ્રીત્ય ૩૮૦

વાત કરંતે વાદ જ થયો અહંકાર બોલ કાંમનીઇ કહ્યો
શીવ કહે 'નર-વસ્ય નારી હોઇ એહ-માં ભ્રાંત્ય ન રાખો કોઈ' ૩૮૧
કહે પારવતી નાંમી સીસ 'મોહોટા છો અજ્યોની ઈશ
નારિ-ને વસ્ય નર તો જાંણુ પરગટ ભાખે સર્વ પુરાંણ' ૩૮૨
સિવ કહે 'માહરે જાવુ વંન તપ આરાધું જાંણે મંન
ગિરિ કૈલાસ કરું હું ત્યાજ્ય ધરું ધ્યાંન તપ કેરે કાજ ૩૮૩
સંસાર-સાર-માં મોહોટું ધર્મ તેહ-થી અધિકું તપનુ કર્મ
તપ-થી અધિકું સાર જ નથી ફેરી ફેરી સ્યુ કહીઇ કથી ૩૮૪
સુખે તમ્યો રહેંજ્યો બારણે અમ્યો તો જાસ્યું તપ-કારણે''
જગત-પાવનીએ જોડ્યા હાથ બોલ્યાં સ્વાંમી શીવ-સાથ ૩૮૫
'તપ-જોગ નથી તિહાં કોય આંનન્દ્રઈ વીચ્યારી જોય
પાંચ ઇંદ્રી-માં જે પરધાંન કાંમદેવ સહુ-થી બલવાન ૩૮૬
જાણ્યે કહાવે આપ અનંગ કરે તપ-કેરો જઈ ભંગ
કાંમ-જીત જે નર કહેવાય નથી સરજ્યો સૃષ્ટી-માહિ ૩૮૭

વારંતામાં વન-માં જસ્યો ખોયો ભાર કાંમાતુર થસ્યો '
કહ્યું એમ ઉમા સાંણિઈ ' તપ જાસપે વહેંતે પાંણિઈ ૩૮૮
તાહરેં વલતા કોપ્યા ઈશ પગ-ની ઝાલ લાગી સીસ
' મુંનેં કાંમ પાપી સ્યું કરેં પંચ ઈદ્રી તો દેખી ડરેં ૩૮૯
માયા નવિ લેપેં મુઝ અંગ રાચું નહી રાંમા-નેં રંગ '
પારવતી કહેં ' કહું સ્યું કથી મોહોટું કો માયા-થી નથી ' ૩૯૦

ઈશ્વર ગયા તપ કરવા કોડ પાડી પ્રીતિં પારવતી-હોડિ
મઢ થઈને માંડયું તપ ધ્યાંન આંણી આપ અદકેરુ ગ્નાંન ૩૯૧
માસ ચ્યાર ગયા જેટલેં વસંત રુત આવી તેટલેં
પાંચ-ગણો પુરુષ નેં કાંમ સ્રીનેં સોલ-ગણો તે ઠાંમ ૩૯૨
ફૂલી વનસ્પતિ બહુ વંન માહા-માયાઈ વિચ્યારું મંન
' આજ ઉપાસું એહ અનંગ ભોલા-નો કરું તપ-ભંગ ' ૩૯૩
એહવું જાંણી આંણ્યું હેજ તેડયો કાંમ ઉપાસી તેજ
પ્રદક્ષણા દેઈ પાગે નમ્યો સઘલો શોક શીવા-નો સમ્યો ૩૯૪
' સ્યે કામેં હું તેડ્યો આજ કાંયક દ્યો સેવક-નેં કાજ '
પારવતી કહેં ' વેગેં જાયો શીવ-સરીર-માં પરગટ થાયો ૩૯૫
છલ પાડો પરિભ્રમ-ને પેંર વિણુ-તેડ્યા સિવ આવેં ઘેંર
લજા પાંમેં ભોલોનાથ તો સ્નેહ કરેં અમારેં સાથ ' ૩૯૬
કહેં કાંમ ' સાંભલ રે માત જગતન્પતી જગત-નો તાત
કદાચિત જો રીસ જ ચઢેં તો નિશ્ચેં ઘાટ અમારો ઘડેં ૩૯૭
તાહરેં હુ કો-પાસેં જાયુ દેં શ્રાપ તો દુખીયો થાયુ '
કહેં પારવતી ' સાંભલ કાંમ તાહરું નહિ લેવા દેઉં નાંમ ૩૯૮
માહરી માયા-ની નાંખું જાલ જેહ-નેં લોપી ન સકેં કાલ
દેહ માયા વ્યાપેં જેટલેં પ્રવેશ કાંમ કરો તેટલે ' ૩૯૯

એહવું કહેંતાં આંણી ધીર ગયો કાંમ ગંગા-ની તીર
શીવ બેઠા છેં આસન કરી ધ્યાંન એક-ચીતેં-થી ધરી ૪૦૦

વસંત-રુતુ-નો વાયુ વાય　　કાંમ-વસ નરનારી થાય
નીરમલ પુરુષ ઉઘાડે નેંન　　વસંત રસ-નાં વ્યાપાં ચેંન ૪૦૧

એક વાત ઇંહાં-થી રહી　　કૌતુક વાત એક બીજી થઈ ૪૦૨

દુહા

ગંગા-ત્રટ પાવન ઘણી　　ગુહારણુ કેંહેંવાય
સહસ્ર અઠયાસી રૂષિ મલી　　તપ કરે છેં ત્યાંય ૪૦૩
આપ આપણા આશ્રમ-વીષેં　　ધ્યાન ધરેં નિજ ધર્મ
ઈષ્ટદેવ-ઉપાસના　　સાચવેં નીત્ય ખટ-કર્મ ૪૦૪
રુષી-પત્ની તેત્રતેત્રડી　　સતિ-સીરોમણુ સાર
વર્ત હુંતું એકાદસી　　સહુ મલ્યાં તે ઠાર ૪૦૫
આભ-થકી જિમ આભલાં　　વૃષા-રુતુ-માં થાય
રુષી પત્ની ઘેંર-ઘેંર-થી　　ગંગા નાહવા જાય ૪૦૬
નારી નાહવા નીસર્યાં　　આવ્યા ગંગા-તીર
પરમેશ્વર-નેં પરણુમ્યા　　નાહાયાં નિરમલ નીર ૪૦૭
દંડવત્ત રવિ નેં કર્યાં　　વનકુલ પેંહેંર્યાં અંગ
મન-ઉછાહ મલવા-તણો　　મલ્યાં માંનની રંગ ૪૦૮
વસંત રાગ આલાપીયો　　પરિશ્રંમ-ઉપરિ પ્રીત
વર્ણવ કરેં વિશ્વનાથ-નુ　　ગાઇ ગુંણુ-સ્યુ ગીત ૪૦૯
સ્વરુઈ સ્વર આલાપ-માં　　વિવધ પ્રકારેં ફાગ
સાસ્ત્ર-વિધે જેહવો ઘટેં　　તેહવો કીધો રાગ ૪૧૦
કરેં કુંડે સહુ કુદડી　　હંઓટા લે હાથ
કલોલ લોલ લખ્યણુ કરેં　　સખી સહુ-મા સાથ ૪૧૧

ચોપાઈ

અંતરકરણુ-માં પુરણુ પ્રીત　　રુષી-પત્નીઇ ગાયા ગીત
સ્વર સાંભલ્યો સદાસિવેં કાંન　　ધ્યાંન ધરેં બેઠા લિહા રાંન ૪૧૨

અમૃત-થી મીઠું લાગીયું કાંમ-બાંણ હરદેં વાગીયું
આંખ્ય ઉઘાડી નીહાલી જોય નારી નામ ન દીઠું કોય ૪૧૩

મોહ પાંમ્યા સાભલતેં રાગ કાંમદેવેં જોયો છેં લાગ
નેત્રે થઇનેં પેઠો તેહ અજીત-નાંમ કહેવાઇ જેહ ૪૧૪

અંગોઅંગેં બ્યાપ્યો કાંમ ઉઠ્યા સીવ તજી તે ઠાંમ
ગ્યાંન ધ્યાંન પોતેં પરિહર્યું વન વિજયા-નું ભક્ષ જ કર્યું ૪૧૫

મન ગયું તે નાર્યો-ભણી ન રહી સુધ્ય તે વસ્ત્ર-જ-તણી
જટાધારી નેં અંગ ભભુત ચાલ્યા જિહાં જુવતિ-નું જુથ ૪૧૬

રુષી-પત્ની ગાઇ છેં ગીત પ્રભુ પધાર્યા આંણી પ્રીત
આદ્ય નીરંજન પુરુષ પુરાંણ જેહ-નું વેદ કરેં વખાંણ ૪૧૭

તે સરિખો ભોલવાયો ભુપ માહા-માયા એ અકલ સ્વરુપ
ગ્નાંન આપ રુદેં આંણજ્યો માહા-માયા મોહોટી જાંણજ્યો ૪૧૮

પારવતી-ની માયા જેહ વશી રુષી-પત્ની-ની દેહ
તેણેં તેહ-નો વાધ્યો વેશ કાંમેં કીધો તિહાં પરવેશ ૪૧૯

ઉમયા આપ અંતર-માં વશી ન રહી બ્રાંત્ય નારિ-નેં કસી
તે-મધ્યે આવ્યા મહારાજ નીરગમી આપ રુદેં-થી લાજ ૪૨૦

તાલી પાડેં કુંદેં ફરેં તાંડવ-નૃત્ય નિરવાંણી કરેં
અંગ-માંહેં પ્રગટ્યો અનંગ બીજું આપ ઉઘાડું અંગ ૪૨૧

સ્ત્રી-સમીપેં ઉમયા વસ્યાં શીવ-સાંમું જોઈને હસ્યાં
કોટિ અરુણ-જેહવું છેં તેજ સહુ જુવતિ-નેં વાધ્યું હેજ ૪૨૨

વચ-માં નાચેં ભોલોનાથ તાલી દેઈ લે સ્ત્રી સીવ-સાથ
કો કહેં 'એ મોહોટાં મહાદેવ તેણેં કરીઇ એહ-ની સેવ' ૪૨૩

કો કહેં 'મેહલો આલિયેં નગ્ન-રુપ તે કિમ નાહાલિયેં'
કો કહેં 'આનંદી એહ નીરમલ જાંણી આંણો નેહ' ૪૨૪

જેમ ક્રશ્ણ-નેં વસ્ય કાંમની તિમ ભોલવાઈ સહુ ભાંમની
પારવતીઇ નાખ્યો પાસ નવિ ઉલખ્યો કોણે અવીનાશ ૪૨૫

કાંમ-રૂપ દીઠા તે કાંમ — વીભલ થઈ સહુ તેણે કાંમ
શીવ ક્રીડા કરેં છેં વંન — નારદજીઈ વિચાર્યું મંન ૪૨૬
સહુ રુષી-નેં પાસેં રહ્યા — મરમ-બોલ કૌતકના કહ્યા
'રુષી-પત્ની નાહેં છેં ગંગ — તિહાં તો થઈ રહ્યો છેં રંગ ૪૨૭
જોગી-સાથેં રામા રમેં — તેહના શું લુ તમ-નેં કિમ ગમેં''
આગલ-થી જે નંદ્યા કરી — તે ફરી રુષીઇ પૂજા કરી ૪૨૮
સ્તુતિ-વચન જે દેવેં કહ્યાં — તે શીવપુરાંણ-માં લેખેં લહ્યાં
તે કહેતાં તો કલપ જ થાય — સખેંપેં સમઝો મહીમાય ૪૨૯
રુષી ચાલ્યાં સહુ રુડી પેંર — તેડવા ઘરણી-નેં ઘેંર
આલીગાલી બ્રાંમણ-ની જાત્ય — સ્રુણતાં ધાઈ બાંધી નાત્ય ૪૩૦
ગ્નાંન આપ રુદેં-માં નવિ ધરેં — 'મારો મારો' સહુ-કો કરેં
આવ્યા સહુ ગંગા-ની પાસ — જિહાં શીવજી કરેં છેં હાસ્ય ૪૩૧
નગ્ન સરીર દીઠું તેન્તણું — લાગું દુખ રુષી-નેં ઘણું
રુષી-પત્ની-ને ખબર જ નથી — આંનંદ-રુપ કહું સ્યું કથી ૪૩૨
પારવતી-ની માયા ઘણી — લુરકી નાંખી છેં મોહ-તણી
કાંમ-વશ્ય કરુણાનિધી હોય — તેણેં દ્રષ્ટ ન દીઠા કોય ૪૩૩
'મારો મારો' કરેં સહુ રુષી — તિમ તિમ શીવજી થાઈ સુખી
કો છાંટેં ગંગા-નું વાર — કોયે રેલું ઉડાડેં છાર ૪૩૪
વલી ગ્નાંન રુદેં-માંહેં એ થાય — 'જાણેં જે ઘેંહેલો નાશી જાય'. -
રુષિ કરેં જિમ અધિકો પ્રકાર — શીવ-ના મન-માં નાવેં ખાર ૪૩૫
રુષી-નેં મન કોપ જ ઘણો — શીવ-નેં થાઈ ઉલટ તેહ-તણો

તાંમસ એક રુષી-નો બાલ — તેહ-નેં આવી પ્રગટ્યો કાલ ૪૩૬
કર્યો ક્રોધ મન તેણેં આપ — દીધો શ્રી ઈશ્વર-નેં શ્રાપ
'નાગો થઈ નારી-માં રમેં — દેવાંસી રુષી-નેં દમેં ૪૩૭
દેખેં માતા 'માહારી બેંહેંન — કિમ દેખી સકું તે ચેંહેંન
સત્ય વચન માંને માહરું — ત્રુટી લિંગ પડો તાહરું' ૪૩૮

એહવો બોલ સ્યુંહ્યો છે કર્યું   ત્રુટી લિંગ પડયું તે ઘણું
મન-થી પારવતીઇ કહ્યું   તિહાં-થી જાંહુય સહુ-કો-નેં થયું ૪૩૯
પંચવદન દીઠા જે ભુપ   ઓલખ્યા આપેં અકલ-સ્વરુપ
થયું રુખી-પત્ની-નેં જાંણુ   'એ માહારાજા પુરુખ પુરાંણુ' ૪૪૦
સ્તુતિ કરી જોડ્યા સહુ હાથ   દિન વચન બોલ્યા સીવ-સાથ
'અમ-માં મોટું મુરખપણું   રુપ ન જાંણ્યુ ઇશ્વર-તણું' ૪૪૧
એહ વાત તો ઇહાં-થી રહી   શીવ-અંગેં બહુ વ્યાધિ થઈ
વેદના જેહવી લખ્ય વીંછી-તણી   તેહ-થી વૃથા ઈશ્વર-નેં ઘણી ૪૪૨
એહ લેંગ જે થાંનક જાય   પ્રથવી-સહીત સહુ પ્રલેં થાય
એકેં સ્થાંનક તે નવિ ઠરેં   જિહાં જાઇ તિહાં પ્રલે કરેં ૪૪૩
પ્રથવી જવા માંડી પાતાલ   ડોલી પડેં દસેં દિગપાલ
ત્રુટાં નીર સહુ નદિયો-તણાં   વિઘન થયાં પ્રથવી-માં ઘણાં ૪૪૪
સલસલ્યા સેષ નેં પૃષ્ટ ધરા   ગ્રહ-ગણુ તારા નેં ખેચરા
બ્રમાંડ જાંણે ત્રૂટી પડયું   સંકટ સહુ-નેં આવી અડયું ૪૪૫

મલ્યા એકઠા બ્રમા નેં ઇંદ્ર   વરુણ વાયુ રવિં નેં ચંદ્ર
બીજા તેત્રીસ સર્વેં દેવ   વિષ્ણુ-સહીત કીધી સેવ ૪૪૬
જલ-થલ સઘલે લાગી આગ   નહી કોહો-નેં રહા-ની જાગ
'ક્ષમા કરોજી ભોલાનાથ   બુડતાં સહુ-નો ઝાલો હાથ ૪૪૬ ક
સહુ જન-નેં સંકટ થાય છેં   સૃષ્ટી તો દેંહેંવટ જાય છેં
કરતા કરતા છો જી તમ્યો   તેહ-માં સ્યું વખાણું અમ્યો' ૪૪૭
શીવજી કહેં 'સ્યું કહીઇં કથી   એહ-માં વાંક રખી-નો નથી
અનંગ-વસ્ય થયો જે આપ   તે-માંટે પાંમ્યો છું શ્રાપ ૪૪૮
કટકા લેંગ-ના થયા છે બાર   નથી રહેંતા ઠરીનેં ઠાર
પ્રલેં કરેં છેં આડેં આંક   સ્યો એહ-માં અમારો વાંક ૪૪૯
ધ્યાંન સહુ-કો સક્તિ-નું ધરો   આવાહન અંબા-નું કરો'
ધરણીધરેં ધર્યું છેં ધ્યાંન   દેવતાઇં દીધાં બહુ માંન ૪૫૦

સ્તુતિ અલેખેં અધકી કરી ત્રુઠાં છે ત્રિપુરાસુંદરી
દેખી દેવ સહુ પાગે નમ્યાં મોક-સંતાપ સહુના શમ્યા ૪૫૧
કરુણાનિધી પાંમ્યા જે કષ્ટ તે ઉમયાઇ દીઠું દ્રષ્ટ
દ્વાદશ રુપ પોતાનાં કરી દ્વાદશ ઠાંમ પોતે પરવરી ૪૫૨
શક્તિરુપીણુ આમન કર્યું શીવ-લિંગ યોનિ-માં ધર્યું
શીવ-શક્તી એ એક સ્વરુપ સુખ પાંમ્યા તે ભોલો ભુપ ૪૫૩
અગ્ની સમ્યો તે શીવજી-તણો ઉલટ થયો ઉમયાને ઘણો
કોપ કરી રુધીઇ કાપીયુ વેદ-મંત્રે સ્થિર થાપીયું ૪૫૪
જ્યોતિ-લિંગ છે ખારે નાંમ સ્થિર થાવર રહ્યાં તે ઠાંમ
શીવજી કહે 'કારજ કીજીઇ કાયક ડંડ કાંમ-ને દીજીઇ' ૪૫૫
કહે પારવતી નીરમલ નેહ 'માહરે મોકલ્યો આવ્યો એહ
કોય લેઈ સકે નહી નાંમ અજીત કરો વે 'દાઢે કાંમ' ૪૫૬
શીવ-ને પાસે આવ્યા રુષી ગદગદ-કંઠ થયા તે દુખી
અગ્યો ઇશ-ને દીધી ગાલ કીધો પ્રહાર ચઢ્યો બહુ કાલ ૪૫૭
એહ વાતે નરક-નો ઠાંમ પાપ-છુટકો કોહોને કાંમ'
શીવ શક્તિ બોલ્યા છે મેંહ 'દેવરુપ છો બ્રામણ-દેહ ૪૫૮
આપુ વરદાંન તુમ્હે-થી હોડ ક્રિપા કરી પોહોચાડુ કોડ
પૂજો સહુ રુડેરી પેર શીવ-લિંગ થાપો ઘેરે ઘેર'' ૪૫૯

લેંગ પુજી નવિ જાંણિયો ભટક્યો ભવ-માં તે પ્રાંણિયો
સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાલે સંગ પુજે સહુ શીવનું લેંગ ૪૬૦
લિંગ તે છે પરમ જ ઇષ્ટ લિંગ-થકી થઈ આધી સ્રષ્ટ
લિંગ ઈશ્વર ને લિંગ જ દેવ લિંગ-વિના બીજી સી સેવ ૪૬૧
જલાધારી તે જ્યોની રુપ લિંગાકાર તે ભોલો ભુપ
પ્રથવી-પીઠ તે યોની પાસ ઉપર લેંગ તે તો આકાસ ૪૬૨
અણુ-માત્ર ઠાલો નહી ઠાંમ લિંગ-ભગાકારી બે નાંમ
રોમ-રોમ શીવ વ્યાપી જ્યાં ભગ-લેંગ-સ્વરુપે થયા ૪૬૩

નંઘા એહે લેંગની કરે | કોટિ કલપ નરકેં અવતરે
પુજી લેંગ નેં લાગેં પાય | સ્વદેહે શીવ-લોકેં જાય ૪૬૪
જે નર-થી લેંગ-પુજન થયું | તેહ-નેં બાકી સ્યુ રહ્યું
લિંગ-પૂજન કરેં નર-નારિ | સફલ કર્યો તેણેં અવતાર ૪૬૫
લિંગ પુજ્યું કોડે કલ્યું | પુજન ત્રિદશ-કેરૂં વલ્યું
લિંગાકાર જગત-નો તાત | ભગાકાર માહા-માયા માત ૪૬૬
એહ-થી પ્રગટ્યાં એહ-માં લીન | એહ-થી ડાહાપણ એ-થી દીન
લેંગ જોની વિના નર હોય | એહવો એક દેખાડો કોય ૪૬૭
કહેવા-માત્ર કથાંતર ઘણું | વધતુ પુન્ય લેંગ-પુજન-તણું
આદ્ય સ્રષ્ટી-તણું મંડાંણ | જ્યોની-લેંગ પરઠાં પરમાંણ ૪૬૮
એહ-માં સાં-નો સંદેહ રીઝ | લિંગ સકલ સ્રષ્ટી-નું બીજ
સીવપુરાંણ-અનુસારેં લહી | તે મેં એહ વાંણિ કહી ૪૬૯

દુહા

એ પ્રતિઉત્તર અમ-તણો | કાંમની સાંભલ્ય કણ
અમ્યો તો પંથેં પરવરું | તો પ્રશ્ન તું પુછેં ત્રણ ૪૭૦
પાગ લાગી તે પદ્મની | 'પુછું તમ-નેં મમ'
પાખંડ-ઉપર પ્રીતિ નહી | સુઝ-નેં વાહલો ધર્મ ૪૭૧
સાક્ષાતકાર જે વિષ્ણુ છેં | બ્રમાં-સરિખો ભુપ
તેહ-નેં સહુ પુજે ગોલો કરી | રુડું જેહનું રુપ ૪૭૨
નહી આકાર નહી પ્રતીમા | નહી મોહ માથું મેલ
સખો કરી પુજે સહુ | શાલીગ્રામ-સ્યું ખેલ ૪૭૩
નહી લાંબો નહી ટુંકડો | નહી નીચો નહી ઉર્ધ
નહી સુક્ષ્મ દીરઘ નહી | નહી લઘુ નહી વર્ધ ૪૭૪
ગોલમોલ ગોલો કરી | કરેં પુજા-નાં કાંમ
આકાર તો એકેં નહી | વિષ્ણુ મોહોટું નામ' ૪૭૫

ચોપઇ

સ્યાબાસ રે સુંદર સુંદરી — એહ પુછયે-થી આંખ જ ઠરી
કોટિ જનમ-પાતિક કહેવાય — પ્રીછંતાં-માં પ્રલેં થાય ૪૭૬
ગજરાજેશ્વર પુરશ પુરાંણ — કરતા હસ્ના વિવીધ વખાંણ
શીવ બ્રમાં તેહને નિત્ય રટેં — નાંમેં બ્રમ-હત્યા અઘ મટેં ૪૭૭
જગત-કરતા જગત નું બીજ — રુડી વાત-તણી જે રીઝ
જ્યોત્ય-પુરષ જલહલ જે જ્યોત્ય — તેજ-પુંજ્ય ઉદેં ઉદ્યોત ૪૭૮
તેહ-ને સહુ-કો કહેં છે ધાંમ — જેહ-નો નાશ નહી નાંમ
નહી સ્ત્રી નહી પુરુષનું રુપ — ત્રીગુંણ બ્રંમ ન જાંણે ભુપ ૪૭૯
સઘલેં ખરો નેં કહિંઇ નહી — રમી ર્હ્યો સહુ-માં તે અહીં
બાવન-થી બાહિર પચવીસ થી પરો — કહિંઇ નહી ને સઘલેં ખરો ૪૮૦
નીરાકાર નેં શુભ સાકાર — અખીલ મંડલ-માં જે આકાર
વરણુવ ન્યાય કરેં વિવેક — આદ્ય નીરંજન વિષ્ણું એક ૪૮૧

સ્રષ્ટી કર્યાનું છે તે મંન — પંચ મહાભુત નહી તે દીન
નહી પવન પાંણી આકાશ — પ્રથવી તેજ નહી તિહાં પાશ ૪૮૨
તેહ-નેં ઇછા થઈ જ્યાહરેં — ત્રીગુંણ-રુપ થયા તાહરેં
થઈ થકતી રાજસ-ગુંણ રીઝ — થયા વ્રક્ષ બાધાનાં બીજ ૪૮૩
થયુ એક અધીકારી ઇંડ — ભાવેં થયું ભારે બ્રંમાંડ
એક-થકી તો થયા અનેક — વિવિધ પ્રકારેં વિવધ વિવેક ૪૮૪
અણુ-માત્ર ઠાલો નહી ઠાંમ — રમિ ર્હ્યો સઘલા-માં રાંમ ૪૮૫

દુહા

ઇછા-થકી તો ઉપનુ — સકલ લોક નેં દેવ
વિચ્યાર કર્યો ત્રણે ગુંણે — 'શી કરશુ છ્ો સેવ ૪૮૬
નાંમ-રુપ નિરખ્યુ નહી — એ કો અકલ-સ્વરુપ
કોણ પ્રકારેં પુજસ્યું' — કહે હરિ-હર બ્રંહ્મા ભૂપ ૪૮૭

'કો ચતુર્ભુજ પૂજસ્યે' કોયક પુજસ્યે' ઈશ
કોયક શક્તિ પુજસ્યે' કો પૂજે' જુગદીસ ૪૮૮
કો અગ્ની આરાધસ્યે' કો તારા રવિ ચંદ્ર ;
એમ ઇષ્ટ-ઉપાસના કો આરાધેં ઈંદ્ર ૪૮૯
આપણ ઈશ્વર જગત-ના સહુ પુજે' સાકાર
આપણ કોહો-ને' પુજસ્યું નિરંજન નિરાકાર' ૪૯૦

ચોપઈ

બ્રમા વિષ્ણુ રુદ્ર જ જંન એ ત્રણ્યે વિચાર્યું મંન
'આપણે તો એક દીઠું ધાંમ નથી જાંણતા તેહનું નાંમ ૪૯૧
નવિ જાંણિઇ તેહનુ રુપ નવિ જાંણિઇ બ્રાંમણ કે' ભૂપ
આપણો તો ઈશ્વર એહ દીઠી નહી આપણે દેહ ૪૯૨
ધાંમ તેજ ને' જયોત્ય કહેવાય એહની તે પુજા કિમ થાય
બ્રહ્માંડ આખું ખોલી જોય એ-વિણ ઠાંમ એકે' નહી કોય ૪૯૩
જલ થલ પવ્રન પાંણી આકાસ વ્યાપિક વીશ્વ આખેં પરકાસ
ધાતુ ધાન વનસ્પતિ-માય ઠાલો ઠાંમ મલે નહી કાય ૪૯૪
કોણ રુપ એ ઈશ્વર હસ્યે' એહની પુજા તે કિમ થસ્યે'
નીરાકાર નીરવાંણી નેટ ઠરી રહ્યા સાકારે' ઠેઠ' ૪૯૫

કલ્પના કલપ-સુધી તિહાં કરી પણ બુધિ એકે ઠાંમે' નવિ ઠરિ
ત્રણ્યે' દેવ મલીને' કહ્યું 'બ્રમાંડ ગોલાકારે' થયું ૪૯૬
બ્રમાંડ-રુપ એ ભારે ભુપ કરી કલ્પના ત્રિગુંણ-સ્વરુપ
ગોલાકાર એ તો આકાર નાંમ નહિ એ તો નિરાકાર' ૪૯૭
સઘલે' રમી રહ્યો એ ઠાંમ સહુ-કોયે ઠરાવ્યાં સાલિગ્રાંમ
'સાક્ષાતકાર એ તો છે' બ્રંમ' મોટે પુરુષ વીચ્યારું મર્મ' ૪૯૮
સાલીગ્રાંમ નાંમ જેહનું ત્રીગુંણ પુજન કરે' તેહનુ
સાલિગ્રાંમ-ની ભગતે' ભલે' સાક્ષાત ઇશ્વરની પુજા વલે' ૪૯૯

શાલીગ્રાંમ વિષ્ણુ નેં ઈશ સાલીગ્રાંમ સ્વયેં જુગદીસ
શાલીગ્રાંમ તે સ્વયેં શક્ત શાલીગ્રાંમ તે વ્યાપિક વ્યક્ત ૫૦૦

શાલિગ્રાંમ તે તો સાકાર નીશ્ચેં એક છેં નિરાકાર
એકે રુપ-માં એ તો નહી સકલ સ્વરુપેં વ્યાપિક સહી ૫૦૧

આદ્ય-નું આદ્ય જ્યોતિ-ની જ્યોતિ તેજ-નું તેજ અધીક ઉદ્યોત
રામ-નો રામ ઇશ-નો ઇશ શાલીગ્રાંમ તે શ્રી જુગદીશ ૫૦૨

મોહોટા પુરુષ-નેં ન જણ્યોમર્મં ત્રીગુણ આદ્ય પુજેં એ બ્રમ
કોટિ-કોટિ બ્રમાંડ જ કહ્યાં સાલીગ્રાંમ-રુપેં સહુ થયાં ૫૦૩

સમારથ સહુ પુજન જોય શાલીગ્રાંમ-સમો નહી કોય
સાલીગ્રાંમ-નેં જે નર નડેં કોટિ કલપ તે નરકેં પડેં ૫૦૪

સાલિગ્રામ-ની પૂજા કરેં સત્ય-લોકેં સ્વર્ગેં સંચરેં
શાંલિગ્રાંમ-નુ લેસ્યેં નાંમ પામેં પંચ પદારથ ઠાંમ ૫૦૫

શાલીગ્રામ-સમો નહી દેવ શાલીગ્રાંમ-સમી નહી સેવ
કોટિ સાસ્ત્ર કહેં સ્યું કથી એ-સમાંન કો દૈવત નથી ૫૦૬

શાલીગ્રાંમ-મહીમા નવિ લહ્યો અવતાર અફલ વાયુ-વત વહ્યો
સાલીગ્રાંમ-ની પુજા-માટ ચ્યાર વેદ ભણ્યા લે વાટ ૫૦૭

શાલિગ્રાંમ ન સેવ્યો નેટ તે ગર્ભં ગલ્યો જનુનિ-પેટ
શાલિગ્રાંમ ન પૂજ્યો જ્યથા તે જનુની-ગર્ભં નહી સર્વંથા ૫૦૮

તુલસી સમર્પિં નહી જે શીશ તેહ-નેં રુઠા શ્રી જુગદીસ
સાલિગ્રાંમ-નામેં નવિ નમ્યો તેણેં દેહ પોતા-નો દમ્યો ૫૦૯

સાલીગ્રાંમ-સ્યુ ન ધરી પ્રીત તે ડાહ્યો વાહ્યો રૂડી રીત
સાલિગ્રાંમ-સ્યું ન ધર્યો નેહ આંખ્ય છતેં આંધો નર તેહ ૫૧૦

શાલીગ્રાંમ ન જાંણેં સાર ઉંઠી વાટચ તેહ-નો અવતાર
બ્રમાંડ બ્રંમ-તણો છેં ઘાટ શાલિગ્રાંમ પુજેં તે માટ ૫૧૧

દુહા

કાંમ્યની કહે 'કરુણા કરી | કોડેં સાભલ્યુ કર્ણ
સુરત્ય નહી ભ્રમાન્તણી | પુછે પ્રશ્ન ત્રણ ૫૧૨
ચતુર્ભુજ તો વીષ્ણુના છે | શીવનુ લિંગ પુજાય
નહી બ્રહ્માની પ્રતિમા | એ અચરત કહેંવાય ૫૧૩
ધાતા કરતા સૃષ્ટિનો | આદ્ય દેવ છે એહ
તેહનેં કો પુજેં નહી | મોહોટો એ સંદેહ' ૫૧૪
'પ્રશ્ન પવિત્ર તેં પુછીયું | તેહથી પાવન થાઉં
અડસઠ તીરથથી અધીક | ઘરમાં ગંગા નાહાઉં ૫૧૫
કહ્યું છે બ્રંમપુરાંણમાં | સાખ્ય સાસ્ત્ર દેં સર્વ
સંખેપેં તે હું કહું | મેહેલો મનનો ગર્વ ૫૧૬

ચોપઈ

હરી હર બ્રહ્મા જે ભુપ | એ ત્રણ્યેંનુ એક સ્વરુપ
અધિક ન્યુન્ય એકમાં નહી કોય | વેદપુરાંણ સાસ્ત્રમાં જોય ૫૧૭
બ્રહ્માની પુત્રી સરસ્વતી | નિરમલનાંમ મનોહરમતિ
દેવાંગનાથી દીસેં વડી | ઘણે હેત કીરતારેં ઘડી ૫૧૮
દૈવતસાર તે પૃથવીતણું | તેથી તેજ તેમાંહેં ઘણું
અણુમાત્ર કલાનો ભેદ | તેહના ચ્યાર થયા છેં વેદ ૫૧૯
આદ્યઅનાદ્યથકી એ ગાત્ર | બ્રહ્મપુત્રી તે કેંહેંવામાત્ર
તેણેં મંન વિચ્યારું ખરું | 'વર રુડો હોય તો વરું ૫૨૦
જો પરણાવેં માહરો તાત | તો તે વિશ્વ વખાંણેં વાત
કિમ લજાઇ મેં કહેંવાય | તે કિમ જાંણ્ય પીતાનેં થાય ૫૨૧
બાલિકમાંહેં ગણેં છેં એહ | નથી થતો પરણાવા નેહ
માટેં દાખવું માહરું તંન | જો પીતા સમઝેં પોતાનેં મંન' ૫૨૨
બેંઠા એક સમેં એકાંતિ | ભાંમનીયેં વીચ્યારી ભ્રાંત્ય
પ્રકાસ કર્યું પોતાનું રૂપ | આવી ભ્રમતનયા જિહાં ભ્રમાભુપ ૫૨૩

બેંઠા સંધ્યા-વંદન કાજ   એકાંત્ય તાલી લાગી આજ
જિમ ઘંન-માહેં હોઇ વીજલી   પીતા-પુઠેં નારી નીકલી ૫૨૪
અકસ્માત અજુયાલુ થયું   ચૈતન ગ્નાંન રદેં-થી ગયુ
સંધ્યા-વંદન જોગે જ્યાંમનિ   કટાક્ષ-દષ્ટેં જોઈ કાંમની ૫૨૫
દેવાંગના દીઠી દેહ-નેં   વીર્ય-દ્રાવ થયો તેહ-નેં
ન રહ્યુ ધ્યાંન નેં બીજુ ધીર   અનંગ-વસ તે થયું સરીર ૫૨૬
પામ્યો મોહ અકલાંમણુ ઘણી   પુત્રી દીઠી તે પેટ-જ-તણી
લજ્યા પાંમ્યા રાજ-સ્વરૂપ   લોલવાયો જે ભારે ભુપ ૫૨૭
'જપ તપ તેજ ને ગુંણુ તો ગયુ'   સાંન વીચારી દુખડું થયુ
'ધીક અવતાર માહરુ જે નાંમ   ધીક ધીક પાપી છું એ કાંમ ૫૨૮
ધિક ધિક પુત્રી જે માહરી   ધીક ધીક બુધ્ય તરણી તાહરી
અચાનક આવી બારણેં   કોડેં પરણા-તણે કારણેં ૫૨૯
શ્રાપ અંતઃકરણ દેઉ અમ્યો   જનમ-જનમ કુંયારા તમ્યો
પરણવાની ન પોહોચો આસ   રહેં કુમારિ બારે માસ' ૫૩૦
એ શ્રાપ કન્યાતે કહ્યો   લાક્ષણવંતીયેં મન-માં લહ્યો
મુખ-થકી મુંક્યો નિશ્વાસ   'નિશ્ચેં કીધી મુઝ નેં નિરાસ ૫૩૧
બુદ્ધિ-હીણુ થયો તું બાપ   તો સાંભલજે માહરો શ્રાપ
હરિ હર બ્રંમા સરખા હોય   તેહ-માં તમ-નેં નવિ પુજેં કોય ૫૩૨
હરિ-હર-ની માંનતા હોજયો ઘણી   પુજાસ્યો માં પ્રતિમા તમ-તણી
જો તેં નિરમુખ મુકી મુ-નેં   રખે પુજતો કોઇ તું-નેં ૫૩૩
બાવના ચંદન બહેંક બરાસ   હરિ-હર પુજાસ્યે તે પાસ
ત્રિદશ દેવ સહુ જગ-માય   પ્રતિમા-રુપ થઇ પુજાય ૫૩૪
માહરા વચન-થી શ્રાપ જ હોય   બ્રહ્મા-નેં પુજે માં કોય'

માહોમાહેં દીધો શ્રાપ   પછ્યાં વીમાંસણુ બેઠી-નેં આપ ૫૩૫
કહે તેં સ્યુ કહેંવાઈ ગયુ   દુખ ઘણું બેં જણુ-નેં થયુ
દેવ-તણાં વચન કિમ જાય   ત્રણેં લોક તો પ્રલેં થાય ૫૩૬

દુહા

બ્રમા કહે' 'ભુડું' કર્યું મે' દીધો તુ-ને' શ્રાપ
ક્ષમા કરો તે તો તમ્યો આપું વરદાન જ આપ ૫૩૭
કુયારિ કુંયરી તમ્યો માહરું તુઝ-ને' માંન
પ્રસન થાઉ પરમેશ્વરી વારુ દેઉ વરદાંન ૫૩૮
મા તુ જેહને' મુખ વસી મોહોટો જ'ન તો તેહ
વિદ્યા-થી જે વેગલો પશુ-કાષ્ટ-વત દેહ ૫૩૯
વિદ્યા મુલ એ મોક્ષ-નું તત્વ-તણું એ તત્વ
ધર્મ-મુલ વિદ્યા ખરી સાસ્ત્ર સકલ-નુ સત્વ ૫૪૦
વેદ-મુલ તે સરસ્વતિ કર્મ-મુલ તું માત
તુઝ-વિણ આંધો આતમા તુઝ-વિણ સુંની જાત્ય ૫૪૧
સાર શુભ સ'સાર-માં વિશ્વ ખાધા-માં વાસ
સદવિદ્યા શોભે' જિહ્વા તેહ-ની લખમી દાસ ૫૪૨
વિદ્યા-વસ્ય સહુ દેવતા વીદ્યા-વસ્ય કુલ કર્મ'
વીદ્યા-વસ્ય તે ઇષ્ટ છે' વીદ્યા-વસ્ય ધન-ધર્મ' ૫૪૩
બ્રમા વીષ્ણુ રુદ્ર જે અનગી મન અહ'કાર
તે સહુ વસ વિદ્યા-તણે' આધપત્ય અપર'પાર' ૫૪૪

ચોપઈ

વરદાન પાંમી શ્રી સરસ્વતી જેહ-ની મનોહર નિરમલ મતી
'પીતા શ્રાપ-અનુગ્રહ કરું અવિચલ વાંણી આગલ ધરું ૫૪૫
તેત્રીસ કોડ ભીજા સહુ દેવ કરે' સહુ પ્રતિમા-ની સેવ
કો પાષાંણ કો કાષ્ટ પુજાય કો સપ્ત-ધાતુ પીતલ-નુ થાય ૫૪૬
કો સોને' રુપે' મુહુરતિ હોઇ પ્રત્યક્ષ પુજાઇ નહી કોઇ
મૃતુલોક-માં જે માનવી સ્વર્ગ'-પાતાલે' દેવ-દાંનવી ૫૪૭
તે સહુ પ્રેમ ઘણેરો ધરે' પ્રત્યક્ષ માહારિ પૂજા કરે'
બ્રાહ્મણ લે તમારું રૂપ તેહ-ને પુજસ્યે' ભારે ભુપ ૫૪૮

એ પ્રત્યક્ષ પૂજા તમ-તણી   જગત બાધા-માં વ્યાપે ઘણી
બ્રાંમણ બ્રમા બ્રાંમણ ઈશ   બ્રામણ તે હોઈ જુગદીસ ૫૪૯
બ્રાંમણ સુરજ બ્રાંમણ દેવ   બ્રાંમણ અગ્નિ સદગુરુ સેવ
બ્રામણ તીરથ બ્રાંમણ નીર   બ્રામણ ધર્મ કર્મ ધીર ૫૫૦
બ્રાંમણ-નેં જે માણસ ગણે   સુકૃત સત જન્મ-નુ હણે
દેવ-ના દેવ બ્રાંમણ-જાત્ય   બ્રામણ ઈશ્વર રુપી પરભાત્ય ૫૫૧
બીજાં તીરથ થાવર કાંમ   બ્રાંમણ તીરથ જંગમ નાંમ
પ્રથમ તો બ્રાંમણ પુજાય   જગન આરંભણ વલતો થાય ૫૫૨
વિષ્ણુ-પુજન બ્રાંમણ-થી વલેં   શીવ-પૂજન બ્રામણ-થી ફલેં
વરત-ફલ તો તાહરેં ઠરેં   જાહરેં બ્રામણ ભોજન કરે ૫૫૩
પીત્રી પિંડ તો લેં તાહરેં   ત્રપ્ત બ્રાંમણ થાઈ જાહરેં
હવન-હોમ દેવતા-નેં ગમેં   તેહ વલેં જો બ્રાંમણ જમેં ૫૫૪
પ્રથવી-માં જે પ્રત્યક્ષ દેવ   સાક્ષાત બ્રામણ-કેરી સેવ
અડસઠ તીરથ મહીમા ધમેં   તે વીપ્ર-તણે અંગુઠેં વસેં ૫૫૫
ભુદેવ તે બ્રમણા-નૂ નાંમ   સકલ જગન નાં એહ-થી કાંમ
જેણેં ઓલખ્યા બ્રામણ ભુપ   તેણેં ઉલખ્યા અકલ-સ્વરૂપ ૫૫૬
નહિં બ્રાંમણ-ને દે જે ગાલ   તેહ-નુ પુન્ય ગયુ પાતાલ
મંત્ર જંત્ર ઉપાસન અન્ય   વિપ્ર-સમાન બીજું નહી પુન્ય ૫૫૭
બ્રામણ-ઇશ્વર-મા અંતર જેહ   રૌરવ નર્ક ભોગવશેં તેહ
વીષ્ણુ વીપ્ર-ચ-રણોદક ધરેં   શીવ-આરાધન વીપ્ર-ની કરેં ૫૫૮
ભવાની તે બ્રામણ હોય   એહ-મા બ્રાંત્ય ન જાંણો કોય
સર્વ તજી જે પુજે બ્રમ   છેં સાસ્ત્ર-માં મોહોટો ધર્મ ૫૫૯
અનેક સાસ્ત્રે મત છેં ઘણા   સઘલેં મહીમા બ્રામણ તણા
વિપ્ર-વીના કરેં શુભ કામ   તેહવો દેખાડો કો ઠાંમ ૫૬૦
વિપ્ર-તોડ બીજું જે હોય   તેહવું સ્રષ્ટી-માં નહી કોય
વેદ બોલેં હાકી નીશ દીસ   બ્રામણ તે વિષ્ણુ ને ઈશ ૫૬૧

સાસ્ત્ર-સકલના એક સુજાંણુ પોકારીનેં કહેં પુરાંણુ
કોડિ મત બીજા જે કથી દેવત વીપ્રસમાંનેં નથી ૫૬૨
બ્રાંમણુ તે બ્રંમાનું રૂપ ભાગ્યસાલી તે બ્રાંમણુ ભુપ
બ્રાંમણુ તીરથ બ્રાંમણુ વૃત જિહાં બ્રાંમણુ તિહા ઇશ્વર વ્રત ૫૬૩
મુલ-થકી બ્રામણુ-નેં માન વલી વશેષ પાંમ્યા વરદાંન
સૃષ્ટ મંડાંણુ કરતા જે કાંમ તે તો નીરમલ બ્રાંમણુ નાંમ' ૫૬૪

દુહા

પાગ્ય લાગી તે પદ્મની પુછું પ્રશ્ન જ એક
ચીત-થી ચ્યાર પુરાં કરો વાંણી સુંણુ વિવેક ૫૬૫
મોટા વિપ્ર તમ્યો કહ્યા જેહવા શ્રી-જુગદીશ
પ્રથવી પૂજેં તેહ-નેં સંમ્યક પ્રકારેં શીશ ૫૬૬
ધેનુ જાત્ય પશુ-તણી ગુરુ-સમાંનેં ગાય
મન-માં સંદેહ માહરે જે પુછું કીમ પુજાય ૫૬૭
એ તો અચિરીજ અતિ ઘણુ કિયા સાસ્ત્ર-ની રીત્ય
બાહું અંગ અકજ કર્યું પુછ ઉપર સી પ્રીત્ય' ૫૬૮

ચોપઈ

રાજા કહેંઃ 'સુંણ્ય રાંમા વાત શુભ વાત પુછી સાક્ષાત
ગંગા ગોદાવરી કેદાર એહ-થી સાંભલ્યેં પુન્ય અપાર ૫૬૯
જેહવું નર્મદાનું દરસંન પુછેં પ્રશ્ન-થી પુન્ય પરસંન
એક વાર શ્રી 'રુડો રાંમ ગયા વંન કો કારણુ કાંમ ૫૭૦
જગત-પાવની નાંમ જેહનું ધરે ધ્યાંન બ્રંમા તેહનુ
પુરણુબ્રંમ પુરણ્યાનંદ જેહ નિરમલ નાંમ સુખદાયક તેહ ૫૭૧
શીતા લેઈ લંકા-થી વલ્યા સકલ શોક મન-માંથી ટલ્યા
રોલ્યો રાવણુ રાક્ષસ સુત્ર પુર્વે તે બ્રાંમણુ-નો પુત્ર ૫૭૨
રહ્યો ખરખરો મન અહરનીશ બ્રામણુ-હત્યા બેંઠી તે શીશ
ગયા નર્મદા-કેરી તીર મુંક્યાં વસ્ત્ર નાહાવા નીર ૫૭૩

તે જલ-મા પગ બોલે જાહરે　　નીકટ નહી નર્મદા તાહરે
જિમ-જીમ રામજી આધા જાય　　તિમ-તિમ રેવા દુર પલાય ૫૭૪
નવ ધનુષ નર્મદા ગયા　　જ્ઞાન રામ-રુદે-મા થયાં
કર જોડીને ઉભા રહ્યા　　બોલ નર્મદા પ્રતે તે કહ્યા ૫૭૫
'હુ આવ્યો નાહાવા-કારણે　　તમે દુર જાયો બારણે
તેહનુ કારણ કહોને તમ્યો　　પવિત્ર થવા આવ્યા છુ અમ્યો' ૫૭૬

દૂહા

કહે રેવા 'શ્રી-રામ સુણ્ય　　અસત્ય કહુ નહી આપ
બ્રંમ-રાક્ષસ રણ રોલીઓ　　તેહનુ પરતક્ષ પાપ　૫૭૭
નીસાપપ તે તપ-થી થસ્યો　　તેહ પાપ તુમ ત્રણ્ય'
લક્ષમણ રામ સીતા સહીત　　કથન સાભલ્યાં કર્ણ　૫૭૮
રામઘાટ રામે રચ્યો　　તપ કરવા દઢ ધીર
નીત્યે નરખે નર્મદા　　નેહે પીયે નીર　૫૭૯
વાડી સીતાયે વાડ કરી　　વાવ્યા કેલીના વંન
મન દઢ કીધુ માનની　　નીરમલ કરવા તંન　૫૮૦
લેંગ થાપ્યુ તિહા લક્ષમણે　　બેંઠા આસન વાલ્ય
મંત્ર જપે સુખ શીવ-તણો　　કર ગ્રાહી શુભ માલ　૫૮૧

વૈશાખ માસ ઇમ વહી ગયો　　થયો સંવત્સર સાર
નિસપાપ થયા નર નારિ સહુ　　પુન્ય તે અપરંપાર　૫૮૨
રુદ્રદેહા રંજીત થયા　　પ્રીત ધરી પરસંન
'કરો અવગાહન ગંગ-મા　　વિશ્વનાથ-દરસન'　૫૮૩
પ્રણામ કરીને પરવર્યા　　અજ્યોધ્યાપતિ જે અંગ
પુન્ય-પ્રતાપે પામીયા　　જે શુણવંતી ગંગ　૫૮૪
મુક્તિ-ક્ષેત્ર મહીમા ઘણો　　અધિપત્ય મન અતિ આમ
શ્રીકુટાન્તટ બાધી રહ્યા　　પ્રીત ધરીને પાસ　૫૮૫

વારૂ વાડિ વન કર્યું કેતકી-કેરાં વૃક્ષ
અગ્નીહોત્ર સેવે સુખે સકલ ધરમ-ની સાક્ષ ૫૮૬

ધેનું પુજે ધર્મ-કારણે સેવા શ્રાધ શુભ કાંમ
કાસી-વાસ વશી રહ્યા રાજીવ-લોચન રાંમ ૫૮૭

પ્રીતે આવ્યો પીત્રી-દિન આનંદ મન ઉલ્લાહ
દિવસ શ્રાધ દશરથ-તણો સંવછરાદીક શ્રાધ ૫૮૮

તાત-દિને તરપણ કરે પ્રીત્યે દે પીંડ-દાંન
આનંદ ઇકોત્તર તરે કોટિમ પાંમે માંન ૫૮૯

રાંમ કહે 'શીતા સુણો કરો સામગ્રી સર્વ
ઉપસકરણ જે શ્રાધ-નાં તે લાવું હું દ્રવ્ય' ૫૯૦

શ્રી રામચંદ્ર વન-માં ગયા રહ્યા સુંદરી ઘેંય
વેલા શ્રાધ-તણી થઈ તિહાં સી પરઠી પેંર ૫૯૧

'સમે જસ્યે જો શ્રાદ્ધ-નો તો પીત્રી નિરમુખ જાય
પુન્ય હોયે પંનર ભવ-તણું તે પલ-મા પ્રલં થાય' ૫૯૨

આકુલ-વ્યાકુલ અતિ ઘણું શીતાજી મંન સાથ
પ્રીતે પંડ્ય પોતે કર્યો દીધાં દશરથ-હાથ ૫૯૩

પ્રતક્ષ હાથ તે પરઠીયો સહુજ સમાવ્યો શોક
તે વેલાં ત્રપત થયા પીંડ-થી પીત્રી-લોક ૫૯૪

આગ્ના માગી સીત-ની પીત્રી સ્વર્ગે જાય
કર જોડી ઉભાં રહ્યાં શીતા લાગાં પાય ૫૯૫

'શ્રી-રામચંદ્ર કિંમ માંનસ્યે' ત્રીપત થયા એ દેવ
'તે-કારણ મુઝ-ને કહો જે કરુ સર્વથા સેવ' ૫૯૬

'અગ્ની સાક્ષ જ પુરસ્યે' સાચું કહેસ્યે ગંગ
ધેનુ જોડે કેતકી રૂડો રહેસ્યે રંગ ૫૯૭

જ્યારે સાખી તાહરાં પુરે સાક્ષ સુજાણ
રાંમ-તણું મન રીઝસ્યે પ્રીછસ્યે પ્રીત્ય પરમાંણ' ૫૯૮

ચોપઈ

પીત્રી દેવ તો સ્વર્ગે ગયા　સીતા-ના મનોરથ થયા
મુહુરત એક થયુ જેટલે　શ્રી રામચંદ્ર આવ્યા તેટલે ૫૯૯
'અરે સીતા અન્યાય થાય છે　શ્રાધ-તણી વેલા જાય છે
પીત્રી નીરમુખ પાછા જસ્યે　સકલ ધર્મ-તણો ક્ષય થસ્યે' ૬૦૦
ધસમસ કરે ઉતાવલ ઘણી　કર જોડી વાંણી શીતાઇ ભણી
'રાજરાજેશ્વર ભોજન કરો　એ વાતેં નવિ આંણો ખરખરો ૬૦૧
સાચું બોલુ હુ તુંમ-સાથ્ય　પિંડ આપ્યા મે પીત્રી-નેં હાથ
સંતુષ્ટ થઈ નેં સહુ-કો વલ્યા　પીત્રી-લોક-માહેં તે પલ્યા' ૬૦૨
રાજીવ-લોચન બોલ્યા રાંમ　'શીતા નહી તમારું કાંમ
જુઠા જે બોલો છો બોલ　એ તો નહી તમારો તોલ ૬૦૩
જુઠું વચન સેંહેંજેં સારીઇ　સુક્રીત જનમ-તણું હારીઇ
ભાગ્યની લાગી દીસેં ભુખ　માટે મુ-ને ઉપજાવો સુખ ૬૦૪
કોટી-વરાં તરુણી કહો તમ્યો　એહ વચન કિમ માનું અમ્યો
જુઠી વાત તો રહેવા ધો　ઉઠીનેં ડાભ-સંથારો ટયો' ૬૦૫
સીતા કહે 'તુમારી આંણ્ય　જો મુખ જુઠી બોલુ વાંણ્ય
દશરથ પિંડ લેઇનેં ગયા　તેહ-ના ચ્યાર આ સાક્ષી થયા ૬૦૬
ગંગા કેતકી અગની નેં ગાય　તે ચારે સાક્ષી તેહેના થાય
પરઠેં સાખ્ય તો સત્ય માંનજ્યો　નહીતર તો જુઠી જાંણજ્યો'
ચ્યારે મેં પુછે શ્રી-રાંમ　કોય ન બોલ્યુ તેણે ઠામ ૬૦૭
નવિ બોલ્યા કો તેણી ઘડી　સતિ-સીરોમણિ ઝાંખી પડી
ફરી શ્રાધ માડયુ શ્રી-રામ　પીત્રી બોલ્યા તેણે ઠાંમ ૬૦૮
'બીજી વાર કાં તેડ્યા તમ્યો　તેણે તૃપ્ત પાંમ્યા છું અમ્યો
સીતાઇ શ્રાધ ભાવેં-થી કર્યુ　જયેષ્ટ પેટ અમારું ભર્યુ' ૬૦૯
ગયા પીત્રી ફરી તે દીશ　ચઢી માત સીતા-નેં રીસ
'પાપી જુઠી મુજ નેં આપ　તમ ચ્યારેં-નેં દેઉં શ્રાપ' ૬૧૦

ગંગા નેં કહેં 'સુકી જાયો'　　અગ્ની-નેં કહેં 'સર્વે ખાયો'
ધેનુ-નેં કહેં 'ઉખર કરોં　　ભુતલ-માં જઈ નેં પેટ ભરો' ૬૧૧
'કેતકી તું નવિ બોલી દીસ　　રખે ચઢે તું સીવ-નેં સીસ'
સીતાઇ તો દિધો શ્રાપ　　ચ્યારેં-નેં તો લાગું પાપ ૬૧૨

દુહા

પાંમ્યા શ્રાપ તે ચ્યારેં જણાં　　કુડું કીધું કાંમ
કર જોડી ઉભાં રહ્યાં　　જિહાં બેંઠા શ્રી-રાંમ ૬૧૩
સમ્યક્ પ્રકારેં સ્તુતિ કરી　　ધર્યું હેત-થી ધ્યાંન
કરુણા-સાગર કીપા-નીધી　　મંન-થી દીધાં માંન ૬૧૪
'સ્યા-માટે બોલ્યા' નહી　　સાચી ન દીધી સાખ્ય
તેહવું પામ્યાં છો તમ્યો　　વાંક તમારો લાખ' ૬૧૫

ચોપઈ

ગંગા કહેં 'મેં જાણ્યુ એહ　　રાંમ પખાલેં મુઝ-માં દેહ
શ્રાધ કરેં તો પાવન થાઉં　　રાંમ-રુપી જલ-માં નાહું ૬૧૬
એમ જાંણીનેં નવિ બોલ્યાં અમ્યો　　જિમ જાંણો તિમ કરજ્યો તમ્યો'
અગ્ની કહે 'મેં જાંણ્યું એમ　　પરિભ્રંમ-ઉપરિ મુઝ-નેં પ્રેમ ૬૧૭
અગ્નીહોત્ર હોમેં જો એહ　　તો પવિત્ર થાયેં માહરી દેહ'
કહેં કેતકી 'મહીમા મલેં　　રાંમ આવી બેંસેં મુઝ-તલેં ૬૧૮
સ્પર્શે રાંમ-નેં પાવન થાઉં　　સ્વર્ગ લોક-માં સહેંજેં જાઉં'
કહેં ધેનુ 'નહી માહરો વાંક　　મેં વિચાર્યું આખર આંક ૬૧૯
ચ્યાર પિંડ આપેં શ્રી-રામ　　પોહોચેં કોડ થાઇ મુઝ કાંમ'
એહવું ચ્યારે વચન જ કહ્યુ　　'સવલુ કરતાં અવલું થયુ ૬૨૦
પુન્ય-કાલ છેં શ્રાધ-જ-તણો　　થયો શ્રાપ શીતાજી-તણો
હવેં શ્રાપ તે તો નવિ મટેં　　કરો પાવન અમ-નેં ઘટેં' ૬૨૧

દુહા

શ્રી-રામ કહે 'સીતા સુણો પ્રસંન થઈનેં આજ
વરદાંન આપો એહ-નેં તેહ અમારેં કાજ ૬૨૨
ગંગા પાવન જગત-ની ધેનુ જગત-ની માત
કેતકી-વલ્લભ આપણે અગ્નિ સુભ સાક્ષાત' ૬૨૩
'વચન જોઇ સીતા-તણું કિમ બોલાઇ ફોક
પ્રવેં થાઇ પલક-મા ચ્યાર ખંડ ચૌદ લોક ૬૨૪
શ્રાપ થયો તે તો થયો મુલ વધારું માન
પીત્રી-દીવસ સંતોખીઇ દિલ-માં જાંણી દાંન ૬૨૫
ગુપ્ત વહો ગંગા તમ્યો પ્રગટ વહો નહી પુર
સહસ્ર-ગણો મહીમા તુ-નેં કુલ-જુગ-માં નિરમલ નુર ૬૨૬
સકલ-ભક્ષ હુતાશની પવીત્ર સઘલેં કાંમ
અપવીત્ર અગ્ની ચીતા-તણો અધિકારી એ ઠાંમ ૬૨૭
કેતકી-નેં કરુણા કરી અંગ ચઢે નહી ઈશ
વીષ્ણુ આદ ત્રીદશ-તણું સોહાવેં તુ સીસ ૬૨૮
અપવીત્ર મુખ ધેનુ-તણું કહ્યૂ શીત સ્વરૂપ
પુછ પવીત્ર બહુ પરઠીયુ પુજેં બ્રહ્માદીક ભૂપ ૬૨૯
હરી હર બ્રમ નેં શકતી બહુ ત્રિદશ બીજા દેવ
તે પુજેં મહુ ધેનુ-નેં મહુ પ્રકારેં સેવ ૬૩૦
કહેં પશુ જે ધેનુ-નેં તે જન રૌરવ જાય
પ્રીત કરી પુજે નહી તે તો પતીત કહેંવાય' ૬૩૧

ચોપઇ

માક્ષાતકાર ગૌરી-ની દેહ નીરમલ નારાયણ-સું નેહ
ભૃગુગી-મા તો બ્રંમા વસેં માહારુદ્ર તો લલાટેં અભ્યસેં ૬૩૨
વિષ્ણુ તણો તો વિપુલ વાસ અડમઠ તીરથ પુછ-નેં પાસ
બ્રમાંડ-નો ઉર ઉપર ભેદ ચ્યારેં સ્તનેં વસેં છેં વેદ ૬૩૩

સાત સમુદ્ર ઉદર-માં હોય ધેનુ-મહીમા કલેં નહી કોય
ગાયનું મુત્ર તે જાંણો ગંગ અઘ-નીવારણ બાધું અંગ ૬૩૪
ગ્રહ-ગણ તારા નેં રવી-ચંદ્ર ચ્યાર ખરીઇ વસેં છેં ઇંદ્ર
એકાદશ રુદ્ર વશેં છેં પીઠ દેવ-ની દેવ ધેનુ-નેં દીઠ ૬૩૫
મુત્રે સ્પર્શ નેં મુત્રેં નાહાય અડસઠ તીરથ અવગાહન થાય
પ્રાસન છાંણ-તણું જે કરેં પાંચ ભવનું પાતિક હરેં ૬૩૬
પય દધી પ્રાસ્યેં ફલ હોય શીવ પુજેં કલે નહી કોય
માંખણ-ઘૃત-નો મહીમા ઘણો પંચગવ્ય થાઇ તેહ-તણો ૬૩૭
ધેનુ-પાછલ પ્રદક્ષણા કરેં પૃથ્વી-ની પ્રદક્ષણા સરેં
કોટિ વાર કહિઇ સ્યું કથી ગંગા ગૌરી-માં અંતર નથી ૬૩૮
અંતર આણેં સંદેહ થસ્યેં કોટિ કલપ તે નરકેં જસ્યેં
દેવસ્થલ તીરથ-નેં જાત્ર પુજવા-જોગ્ય તે ધેનુ પાત્ર ૬૩૯
ધેનુ ઈશ્વર-પારવતી-નાંમ ધેનુ લક્ષ્મી-નારાયણ-ઠાંમ
સોવણ મેરુ આપેં માંન તે-સમોવડ ધેનુનૂં દાંન ૬૪૦
કોટિ વર્ત્ત કોડ-થી કરેં ધેનુ-આગલ અસન જ ધરેં
નિત્ય ગવાંનક કાઢી જમેં જમ-દુત તેહ-નેં નવી દમેં ૬૪૧
ધેનુ-દાંન કરેં જન જેહ વૈતરણી ઉતરસેં તેહ
કનકેં કાયા તોલેં ધણી તિમ પુજા એ ધેનુ-તણી ૬૪૨
કલીયુગ કલ્પ-થી છુટેં કર્મ તે એક મોટો ધેનુ ધર્મ
એહ-માં દલ-મેં રાખો સંદેહ નરક-તણો અધિકારી એહ ૬૪૩
પુજ્યુ પુછ જે ધેનુ-તણું જુગ જીત્યો, પુન્ય કીધુ ઘણું
ધેનુ સકલ પદારથ સોય ધેનુ-સમું તીર્થ નહી કોય ૬૪૪

દુહા

કર જોડી કેહે કાંમની 'દેઈ પ્રદક્ષણા પ્રીત
દાસી દીન હું તાહરી રાજસ રૂડી રીત્ય' ૬૪૫
પંથી કહેં 'સુંણ્ય પ્રેમદા રાજપુત્રી તુઝ નાંમ
પુછ્ય તાહારે જે પુછવું કરવું હોઇ જે કાંમ' ૬૪૬

ચોપઈ

રાજપુત્રી કહે રૂડી રીત્ય 'પંથી તંમ-ઉપર બહુ પ્રીત્ય
કહેવા-જોગ્ય સમરથ છો તમ્યો તે-માટે પુછું છું અમ્યો ૬૪૭

દુહા

કોણ વડો સાયર-થકી કોણ અમૃત-પેં મીઠ
કોણ ગહ્યુ સાકર-થકી નિરમલ ચંદ્ર-થી દીઠ ૬૪૮
મેઘ-પેં ગીરુઉ કવણ કવણ તરણુ-થી તુછ
કવણ લોહ-થકી કઠણ પવન-પેહેલો કો પુછ ૬૪૯
કવણ કડુયું ઝેહેર-થી કવણ રવી થી તેજ
કવણ મોઘું માણુક્ય-થકી કવણ અગન્ય-થી એજ ૬૫૦
કવણ સંજીવન-થી અધીક કવણ શ્રીવંત-થી સુખ
કવણ સૂત-થી છેં સગો કવણ દેવા-થી દુખ ૬૫૧
પ્રીછે પાર એ ચ્યાર-નો સમ્યક્ પ્રકારેં સોલ
તો જીત્યા તમો હાર્યા અમ્યો માંણું તમારે મોહોલ' ૬૫૨

હરખ્યો ઘણું હઈયરા-વીષેં 'પુછયું પ્રશ્ન અપાર
ડાહાપણુ-થી એ દાખવું સાસ્ત્ર સકલ-નું સાર' ૬૫૩
ઉતર આપેં અધિપતિ 'સાંભલ સાંમા કંન
કહ્યુ કાલીદાસ ભોજ-નેં તે પત્ર લખાંણાં પાંન ૬૫૪
સત્ય વડુ સાયર-થકી ગરજ અમૃત-પેં મીઠ
પ્રીત ગહી સાકર થકી તપ ચંદ્ર-પેં દીઠ ૬૫૫
દાતા ગીરુઉ મેઘ થી મંગણુ તરણુ-થી તુછ
સુંમ લોહ-થકી કઠણ પવન-પેહેલું મન પુછ ૬૫૬
દુષ્ટ કહ્યો હલાહલ-થકી નેત્ર રવી-થી તેજ
માંન્ય મોઘાં માણિક-થકી ક્રોધ અગન્ય-થી એજ ૬૫૭
અંન સંજીવન-થી અધિક સંતોષ શ્રીવંત-થી સુખ
સવારથ સુત-થી સગો કુનાયં દેવા-થી દુખ' ૬૫૮

ચોપઇ

પાંચ પ્રદક્ષણા પુઠે ફરી લાગી પાય સાચી સુંદરી
કહ્યું પીતા-ને જુગતે જાણ્ય 'એ પંથી છે અમારો પ્રાંણ ૬૫૯
એહ-નેં વશ્ય દિલ માહરું થયું પુછયા-નો પ્રતિઉત્તર કહું'
પૃથક્ પૃથક્ ત્યારે ઘેર ગઈ હકીગત્ય પોતા-ની કહી ૬૬૦
પંથી કહે' 'વરું નહી અમ્યો હાથ પારકે આપ્યાં તમ્યો
એ'સાર્યો દુખીયો જ્યારણેં હું આવ્યો છું તે-કારણેં' ૬૬૧
તાહરે પ્રેમદા પુછે સોય 'સકે રાય વિક્રમ નર હોય
ઉલખ્યો આવ્યો તાહરે એન કમલ-પત્ર-ત્યાં નીરમલ નયન ૬૬૨
અમૃત-સરખી વારુ વાંણ્ય ઠીંચણ-થી હેઠા બે પાંણ્ય
નિરમલ મુખ મનોહર મતી સાચો વિક્રમ પૃથ્વીપતિ ૬૬૩
વચને બાંધી લીધાં અમ્યો જે જાંણ્યો તે કરજ્યો તમ્યો'

વીક્રમ કહે' 'કરો એક કામ પ્રકાસ કરો માં માહરું નામ ૬૬૪
દીવસ એક-બે રાઝી રહો પછે કહેવું ઘટે તે કહો'
કૌલ સાત પરિયા-નો દીધ પંથી પથ કર્યો છે સીધ ૬૬૫
એ'સાર્યો બાહિરતે તેહ્યો સાથ જેહ-નેં વચન આપ્યું હતું હાથ
ના આંણિ બીક કસી મન-માંહ ગયો વાડીયે વેહેલો તાંહાં ૬૬૬
નીસ-ચરચા જોવા તાંહાં રહ્યો દીઠો દાડ જે સુકી ગયો
રાય પેંપં વિચારે ઘણું પામ્યો દુખ મન-માંહે તે-તણું ૬૬૬અ
ધરી દુખ સુતો જેટલે સ્વપ્ન એક લાધું તેટલે
'ઉઠ ઉઠ રે નિદ્રા તજી કરો કર્મ ભવાંની ભજી ૬૬૭
બલ હોય તો બતાવું બુધ્ય લાવ્ય વીર વાઘણી-નું દુધ
નવ-પલવ એ વેલો હતો આવ્યો વાઘ વાડી અણછતો ૬૬૮
ચગલ્યો વેલો ચાવ્યાં પાંન ચઢયું ઝેર સુકું એ રાંન
પય વાઘણ-કેરું સીંચાય નાગરવેલ નવ-પલ્લવ થાય ૬૬૯

પાંન લેઈને પાછા વલો સુખ બોલ્યા છો તીહાં જે મલો
તુમ વચન પલશે જેટલે સુકસ્યે એ વેલા તેટલે ૬૭૦
પછે આસ્ય જે પાંન-ની કરે વણ-ખુટે નીશ્ચે મરે'
ઇષ્ટ-દેવ પોતા-નો આપ સ્વપ્ન-માહે પઠાવી છાપ ૬૭૧

ઝબકી જાગ્યો નીદ્રા ગઈ પ્રાત-સમય ની વેલા થઈ
'ધન-ધન રે માહરી તું માત તુઝ વીણ કોણ કરે એ વાત' ૬૭૨
સાથ લીધો'તો જે-કો જંન તેહ-ને મુંકયો વાડી વંન
ખડગ ચોધારું કર-માં ધર્યું સ્મરણ ઇશ્વરીન્તણું તો કર્યું ૬૭૩
ગયો એક પરવત ને પાડ જે દેખંતા ધ્રુજે હાડ
ગયો ગુફા જિહાં વાઘ-ની હોય મનુષ્ય નાંમ ન દિઠુ કોય ૬૭૪
એક વાઘણ ને બીજો વાઘ પોઢોંઢ્યાં એક સ્થાનક-માં લાગ
ગુફા-આગલ જઈ ઉભો રહ્યો છંછેડો વાઘ હુંકારો કહ્યો ૬૭૫
તે આલસ મોડી ઉઠીયો જિમ ગજ મદગલ છુટીયો
ઉઠી તે આવ્યો જેટલે વિક્રમસેન્ય બોલો તેટલે ૬૭૬

'ઇશ્વરી-ની ભગતી-માં ભલો પોતા-ની માતા-ને મલો
સુખ-દુખ પ્રીતે તે-પાસ મુંકો આપ જીવ્યા-ની આશ' ૬૭૭
એહવાં વચન કહ્યાં જાહરે હશી સેર બોલ્યો તાહરે
પગ ખેંચીને ઉભો રહ્યો વલતો બોલ રાજા-ને કહ્યો ૬૭૮
'માનવ-રુપ ઇહાં કિમ આવીયો આવડી હાંમ તું કિમ લાવીયો
નિકટ મોત આવ્યુ છે આજ સાચું બોલતાં સાં-ની લાજ ૬૭૯
તાહરું નાંમ કહે નહી મું-ને તો બ્રંમ-હત્યાદિક પાતિક તું ને' ૬૮૦

દુહા

રાજા કહે 'તેં સમ કર્યા એ સ્યુ કીધું કાંમ
પ્રકાસ કરસું પરસે મું ને માહરું તુઝ-ને નાંમ ૬૮૧
ઉજેણી-નો અધિપતી દેવ સહુ-નો દાસ
વિક્રમ નાંમ તો વિશ્વ કહે પ્રીતે આવ્યો પાસ' ૬૮૨

વાઘ કહે 'વિક્રમ નહી તું કે બીજો અન્ય
દુખ-ભંજણ દેહ તેહ-તણો મારવાનું રચ્યું મંન ૬૮૩
કે જક્ષ કે કો દેવતા કે કો પ્રતાપ-નો પુર
બીજો કોણ આવી ચઢે મારવા મુઝ હજુર ૬૮૪
સાબાસ હીમત તાહરી અતુલી-બલ તું આપ .
સત્ય નાંમ કહે નહી તો બ્રહ્મ-હત્યાદિક પાપ' ૬૮૫
ઈશ્વર-આંણ્ય સાચું કહું કરું, અવંતિનું રાજ્ય
જોઈઇ દુધ વાઘણ-તણું તે પર-દુખ-ભંજણ-કાજ' ૬૮૬

વાઘ હસીનેં બોલીયો 'ઇહાં-થી પય લેઇ જાય
નથી સરજ્યો કો સ્રષ્ટી-માં સુંઠ ન ખાધી માય ૬૮૭
દુધ વાઘણ-નાં દોહીલાં હુંસે મોહોટી હોડ
જા મુકો પાછો વલી એકે ન પહોચે કોડ ૬૮૮
દુખ-ભંજણ તું દેસ-નો ભાગે સહુ-ની ભુખ
તુઝ-ને મારી નાંખતાં લાગે મુઝ-ને દુખ ૬૮૯
કોટિ એક બ્રામણ હણે કોટિ હણે કો ગાય
તેહવાં પ્રછીત ભોગવું જો તે પય લેવાય ૬૯૦
એક હાથ-નો તું નથી જિમ ખાવું ખીચડી ઘૃત
મારું તલપ એક મુંડ-ની તો ડાકરે હાથે મૃત ૬૯૧
પાર લેવા દેઉ છું અમ્યો પ્રીત કરીનેં પેંર
હજી હેત છે મુઝ-નેં જો પાછા જાઉ ઘેંર' ૬૯૨
વિક્રમ કહે 'સુંણ વનપતિ નેટ વાત નીરધાર
માંકણ મસલી નાંખતાં તે તુઝ મારંતાં વાર ૬૯૩
બે કોટિ બાલક-હણે સાત. કોટિ સ્રી દીસ
પય લીધા-વીણ પાછો ફરું તો તે પાતિક મુઝ સીસ ૬૯૪
કે રાક્ષસ રણ રોલીયા કે હણીયા ઝેંરી સાપ
કેઈ વાઘ વિડારીયા અતુલી-બલ હું આપ ૬૯૫

વાદ જે મુઝ સ્યુ કરે ખડગ મેહલતે જાંણુ
જીવ લીધા-વીણુ નવિ વલે જેહવું ગંમનુ આંણુ ૬૯૬
કાં બેઠો બાલક થઈ દેખાડો દેહે જોર
પછે જુયો પટંતરો ગીદ કરો શેહેર ૬૯૭

પુંછ ઝાટકી ઉઠીયો કરવા વીક્રમ-ઘાત
'હાં હાં' કહી વીચ-માં ગઈ વાઘણી વાઘ-ની માત ૬૯૮
'તું મારીશ જો એહ-ને તો પૃથવી રંડાય
એક મારે જો તુઝ-ને તો મુઝ જીવ્યુ મીથ્યાય' ૬૯૯
'રહે રે મા તું વેગલી વાંણી બોલે વ્યર્થ
સંમ-જાઇ કિમ માહરા એક સરે કિમ અર્થ' ૭૦૦
રાજા કહે 'તું રીસ તજ્ય તું નવિ બોલે ફેર
વચન માહરું જયે નહી હુ સવાયો મેર' ૭૦૧

ચોપઈ

વીચ-મા આવી વાઘણી રહી 'પુત્ર પુત્ર' તે બે પ્રતે કહી
'ગઢ્ય ન કરસ્યો કોપે કોઈ તાહરું પય ને એહનું લોહી ૭૦૨
માહાગ તો તમ્યો બેહુ પુત્ર ઇશ્વર-આણ આપ્યું એ સુત્ર
તાહરે પય જોઇએ જેટલુ રુધીર પાંચ ગલું તેટલુ ૭૦૩
દુધ સવા મેર આપુ આજ પાયો રુધીર એહ-ને સેર પાંચ
એટલે બેન્ના વાયક ફલે પય લેઈ પ્રથવીપતિ પળે' ૭૦૪
કહી વાત જે નારે નમી ગુંણ-સાગર બે જણ-ને ગમી
નસાન્જાલ સાથે કાપીયુ રહે દ્ધી રુધીર આપીયુ ૭૦૫
સંતોખ્યો બલવંતો બુધ્ય લીધું વીરે વાઘણનું દુધ
કરી પ્રણાંમ તે પાછો વ-યો મીત્ર વાડીઇ તેહ-ને મ-યો ૭૦૬
સીંચ્યો વેલો નતે વાન બેહાં તેહ પ્રભાતે પાંન
વિણ્યાં પાંન વેલ-થી ઘણાં બાગ્યાં દલીદ્ર માલી-તણાં ૭૦૭

સાત પેઢી - સુધી તે ખાય અન્ય ઇછા તેહ-ને' સી થાય
પ્રીતે' પાંન લીધાં શુભ પે'ર આવ્યો પેલી રાંણી-ને' ઘે'ર ૭૦૮

નગર-માંહિ જાં'ણ્યુ સહુ આજ 'એ તો વિક્રમસેન્ય મહારાજ
દેવ-રુપ દીસ'તા પુતલું અધિક ભાગ્ય-થી આવી મલ્યું' ૭૦૯
ઠાંમ-ઠામ-થી નર-ને' નાર્ય' દરસન કરવા હુંસે' હાર
'ધન્ય ભાગ્ય ધરતી-નું ઘણું પ્રયાંણ થયું પ્રથવીપત્યન્તણું' ૭૧૦
બાધ્યાં તરીયા તોરણ બારણે' ચ્યારે'ના વીવા ને' કારણે'
રાજા કહે' તિહાં રુડી રીત્ય 'પરણો આ પ'થી-ને પ્રીત્ય' ૭૧૧
વચને' બ'ધાણી તેણે હા કહ્યું કમલ મુખ કરમાઇ ગયુ
બે'સાર્યાં ચોરી-માં જાહરે' પુછે' નૃપતિ નારી-ને' તાહરે' ૭૧૨
'સ્યા-માટે' કરમાયુ મુખ ઇશ્વર ભાગસ્યે' તાહરું દુખ
દુખ હોઇ તે કહે'જ્યો તમ્યો ઇશ્વર કરે' તે ભાગુ' અમ્યો' ૭૧૩

દુહા

કર જોડી કહે' કાંમ્યની 'ગરથ ઘણો છે' દેશ
પરણાવ્યો પ'થી તમ્યો વૃધ એક-નો છે' વેસ ૭૧૪
છે' કાલો ને' કુબડો રોતો દીસે' રાંક
આપ્યો તે ઇશ્વર હું પણ મન-માં મોહોટો વાંક ૭૧૫
'રોસ છ'ડો' રાજા કહે' પ્રીતે' આપુ પાંન
થયો પુરસ કો પ્રાક્રમી વીક્રમ-જેહવો વાંન ૭૧૬
પુત્ર નહી તે રાય ઘે'રે' સુંપ્યો તેણે' ઠાંમ
'જામાત્ર રાજ્ય તાહરું' કરે' કાંમસેન્ય શુભ નાંમ ૭૧૭
પ્રલણું જે આપો સું'-ને' તેહ કર્યુ' મે' માહ્ર
ખાઉ પીઉ ખુબી કરો તે ઇશ્વિર-પ્રતાપ'. ૭૧૮

ચોપઈ

આગના માગેં છેં જેટલેં   લાગી પાય ત્યારેં તેટલેં
'અંમ ત્યારેં-નાં પોહોતા કોડિ   હેત પ્રીત-સ્યું પુરી હોડ ૭૧૯
મન-ગમતો પરણાવ્યો પતિ   રાજા તાહરી રુડી રતી
એક એક પુછીઇ ત્યારેં વાત   પછેં પંથ જાઉ પરભાત' ૭૨૦
રાજા કહે 'જે હોઇ કામ   તે તમ્યો કહો આણેં ઠાંમ
પ્રીતેં સ્યુ જે પુછો તમ્યો   તે તુમ-પ્રતેં કહીસ્યુ અમ્યો' ૭૨૧

દુહા

વીઘા-થી વધતું કસ્યુ   લખ્યમી-થી સી લહેંર
ચીરંજીવી-થી જીવ્યૂ કસ્યુ   પ્રીત્રુ તેહુ-ની પેંર ૭૨૨
કાજલ-થી કાલુ કસ્યુ   કાયા-થી વાહલુ કોણ
દુધ-થકી સ્યુ ઉજલુ   બોલો વખાણી વાણ ૭૨૩
નીર-થકી નીરમલ કસ્યુ   તિમર-થકી સ્યુ ઘોર
આભુષણ સ્યુ હેમ થી   કહો એ વાત અંકોર ૭૨૪
દાન-થકી રુડું કસ્યુ   પુન્ય-થકી સ્યુ પવીત્ર
ભલી જાત બ્રામણ-થકી   મન-થી કહો એ મીત્ર' ૭૨૫
વિક્રમ કહેં 'વનીતા સુંણો   મુલ વિચારો મમં
સંદેહ મન સાનેં ધરો   ધારી જુયોને ધર્મ ૭૨૬
વિવેક વડો વિદ્યા-થકી   લખમી-થી કીરત લહેંર
જસજીવિ ચીરંજીવ-થી   પ્રીતે રુડી પેંર ૭૨૭
કાલો કપુત કાજલ-થકી   કાયા-થી વાહાલી લાજ
દાન દુધ-થી ઉજલુ   કુલ-અજુઆલણ કાજ ૭૨૮
નીરદોષ નીરમલ નીર થી   અગ્નાન તિમર-થી ઘોર
શુંણ આભુષણ-થી ઘણા   ગ્ર વિકો એહ અંકોર ૭૨૯
દાન થકી રુડી દયા   પુન્ય-થી પરોપકાર પવીત્ર
બ્રંમ ભલો બ્રામણ-થકી   મનસા વાચા મીત્ર' ૭૩૦

પાગે લાગી પદ્માની વારુ સાંભળી વાણ
સીખ માગીનેં સંચર્યો વડ-હથ ' વીર સુજાંણ ૭૩૧

આવ્યો નગર ઉજેણી-માં ગડગડિયા ઘોર નીસાંણ
જસ બોલેં બહુ જાચિકા હયેં લાખીણાં લાંહાંણ ૭૩૨
ભરી સભા ભુપતિ ઠર્યો દીધાં મેદની માંન
જે બોલ્યા તે પાલીયુ પ્રીતેં આપ્યાં પાંન ૭૩૩
સુખ મનાવ્યુ સર્વ-નેં સે.ભી સર્વ સભાય
એક થયો અવની-વિષેં રુડો વીક્રમરાય ૭૩૪

કહેં પુતલી 'ભોજ સુંણ્ય કર્યાં કોટધા કાંમ
તાહરેં દુખ-ભંજણ પડયું નવે ખંડ-માંહેં નાંમ' ૭૩૫

પુરાંણ લખાંણાં લખ્યધા કીધાં કાલીદાસ
સંસક્રત-માંથી સોધીયુ વિવિધ વીવેક વિલાસ ૭૩૬
ગુંણ-સાગર ગુજર-ધરા સેંહુજ-ગાંમ સુંજાંણ
કાઉજી-કુલ કણુબી વડો મનજી-સુત મહેંશાંણ ૭૩૭
રખીદાસ રાજસ ગુણેં પુન્ય-તણો જે પુર
લેઉઆ-માં લાયક લહો ન્યાયેપણાનુ નુર ૭૩૮
પરમારથ પ્રાક્રમ કર્યાં નીર-નેં સુભ નીવાંણ
પરવાર પનોતો પુત્ર શુભ સકલ ધર્મ સુજાંણ ૭૩૯
પાટીદાર પરતાપવંત સુભ સભાઇ સર્વ
બેંઠા બુધ-સાગર બહુ નહી મન ધાયડ ગર્વ ૭૪૦
ડાહ્યા દસુંદી તેડ-ના ગુંણ ગાડે ગમાંન
ક્રિસ્ન રુડી કુલ-તણી ગુણ-રુપ સુભ ગાંમ ૭૪૧
ભલુ વચન ભાટેં ભણ્યુ 'સુણ રૂડા રખીદાસ
કવી એક કાદી-સમો વેગનપુર-મા વાસ ૭૪૨
કિરતી કાંનેં સુણી અયો અકલ અમીરી આજ
તેડ-નેં તેડું મોકલો મનજી-સુત મહારાજ' ૭૪૩

પુત્ર પ્રતાપીક વડો વડ-હથ વેણીદાસ
આવ્યો અમદાવાદ-મા પંડિત-કેરે પાસ ૭૪૪
કવિ-નેં તેડ્યો કોડ-થી અલખત આપી અગ્ય
પુરણ અંન પમાયતા ઘણો ઘણેરો ગર્થ ૭૪૫
કર જોડી કવિ-નેં કહ્યું 'જે શાસ્ત્ર સકલ સુજંણ
નવો ગ્રંથ થાએ તે કરો પરમારથ-પુરાણ ૭૪૬
પ્રીત ઉપજે પુન્ય-પર ધરમ-ઉપરિ રહે ધીર
બુદ્ધ-થી બત્રીસી કરો વર્ણવો વીક્રમ વીર' ૭૪૭
સુંપો ગ્રંથ પુરણ કરી અખુટ પુન્ય જેં આથ
દીધો તેહ દિસોદિ-ને હેત ધરીનેં હાથ ૭૪૮
કિરત ચાલી કવી-તણી નીરમલ એહ-નુ નામ
રખીદાસ-પરતાપ થી કર્યું પુરણ એ કામ ૭૪૯

પ્રીત ધરીનેં સાભલે મન પુરણ પરસન
ફલ ચંદ્રાયણ વૃત-નુ રેવાનુ દરસંન ૭૫૦
રામ-ચરીત્ર રસ સાભલેં પુરણ મંન પવિત્ર
તેહ સમોવડ જાંણજ્યો વારુ વિક્રમ-ચરત્ર ૭૫૧
એકે અક્ષર-અક્ષરેં ગુંણ-ગુંણ મા ગૌદાન
ઈંડોતર સત ધરેં કથા સુણે જે કાન ૭૫૨

કહેં કવી જાંણું નહી સૌમ્ય અક્ષર-ની સુધ્ય
અંત-મા દા અધીપતિ બહુ પ્રકારે બુધ્ય ૭૫૩

કહે પુતલી 'ભોજ સુણ્ય તેહવો થયો તે રાય
એહવા પ્રાક્રમ જો કરો તો ધરો સીંહાસન પાય' ૭૫૪
એમ કહીને પુતલી આપે ગઈ આવાસ
એહ કથા પુરણ થઇ કહેં કવી શાંમલદાસ ૭૫૫

※

કામધેનુની વારતા.

કવિ શામળ ભટ કૃત સિંહાસનબત્રીશીની ૨૨મી વાર્તા

કહેનાર પૂતળી સુભગા

છપય

શ્રી શીવ-સરીખો તાત, માત ઉમયા છે જેહ-ની
લખ્ય-લાભ શુભ પુત્ર, રીધ્ય-બ્રૂધ તનયા જેહ-ની
એમ-કુ[શ]લ જ્ઞમાત્ર, પાત્ર અષ્ટ સીધ્ય દલ દાસી,
ત્રીદશ આઘ દેવ, સેવ નવ નીધ્ય ધરવાસી
પીતા પંચાનન પ્રભુ, ખડાનન ખાધેં ઘણું,
ગજાનન ગુણ-આગલો, પ્રથમ ધ્યાન ધરૂં તેહ-તણું ૧

દુહા

ગીરજાન્નંદન ગુંણ-નીધિ બુધ્ય-સાગર બલ-વીર
દાતા દિવ્ય, દયા દલેં ધરમ ધ્યાંન દ્રઢ ધીર ૨
શ્રી-બ્રમા-પુત્રી સરસ્વતિ મતિ-દેયણ તું માત
વાસ સકલ વ્યાપી રહી વીણા વેદ-વીખ્યાત ૩
બટુકનાથ બુધી-આગલો વીરભદ્ર ભડ ભુપ
ધમકે ધમધમ ઘુઘરા રંજીત રુડે રુપ ૪
આઘ સિવ ઉમયા-પતિ જગત-પાવન જુગદિશ
સેવક-સહાયક તું સહી અધ-નીવારણ ઇશ ૫
કૃષ્ણ કપાલ કરુણાનીધી કલ્યાંણ કોટિ કરંત
કરણ કોટિ બ્રમાંડ છે કે અધના ઓઘ હરંત ૬
બહુચર બાલા સુંદરી હેંગલાજ હરસીધ્ય
સમરતેં સુખ ઉપજે નીત્ય નીત્ય નવ નવ નીધ્ય ૭
પ્રણાંમ પ્રીતે-થી કરૂં પુરણ થાયુ પવિત્ર
પુરાંણ-પરમારથ કરું વારુ વીક્રમ-ચરીત્ર ૮

ચોપઈ

શ્રી-ધારા-ધર-નો ધણી   વીવેક ઘણી છેં વિદ્યા-તણી
ભલો ભોજ ભરતખંડેં નાંમ   કરેં કોટધા રુડાં કાંમ ૯
નવી વાત-ની દેં જે સાખ્ય   લેશ-માત્ર-માહેં દેં લાખ
નીરમુખ જાચીક નવી વલેં   કલપતરુ એ સફલેં ફલેં ૧૦
બમણા આપેં દિલ-થી દાંમ   બમણુ-ભોજ પડાવ્યુ નાંમ
નિત્ય નીત્ય કૌતક જુઈ કોડ   એ-સરીખો જવરલો જોડ ૧૧

એક સમેં સોની દ્વીજ-રાજ   ગયા એકઠા રલવા-કાજ
વીપ્રેં મોકલ્યાં રતન જ ચ્યાર   તે નામુકરી ગયો સોનાર ૧૨
માંહો-માહેં-માં રાઢેં થયા   રાજદ્વાર ન્યાય કરવા ગયા
પ્રધાંન ચીત-થી ચુકી ગયો   વાડવ-નેં દેસવટો દીયો ૧૩
પશુ-ચારવુ ઘડ પાસેં ગોપ   દીઠો કારમો તેણેં કોપ
રાજા થઈ બેઠો તિહા એક   વડી ચાતુરી વિવીધ વીવેક ૧૪
ન્યાય ચુકવ્યો કરી જતંન   અપાવ્યાં વીપ્ર-નેં ચ્યાર રતંન
તેહ વાત જાંણી ભડ ભોજ   ખરી વાતની માંડી ખોજ ૧૫
તેણેં ચાતુરી કીધિ ઘણી   સરવ એ રામત ભુમી-તણી
ખોદાવી ભોમી રાજંન   અભિનવું આવ્યું આસંન ૧૬
રતન-સિંહાસન હીરે જડ્યું   આપ હાથે વીશ્વકર્માંએ ઘડ્યું
ભલેં હેતેં ભુપાન ભાવીયો   સિંહાસન સભા-મધ્યે લાવીયો ૧૭
પંડિત-નેં પુછી મહુરત લીધ   આસન બેંસવા મનડું કીધ
તોરણ બાધા મોતી-તણાં   કુંકમ-છટણાં કીધા ઘણાં ૧૮
ઘેર મહોંર દીધા બહુ ધંન   જાચિક-માગણ-નેં મનમાંન
નગર-લોક સભા સહુ જોય   જયજય શબદ હેતે-થી હોય ૧૯
પંચ પ્રદક્ષણા પ્રીતેં કરેં   જમણો પગ ધણીપત્ય ધરેં
જોવા મેદની ઝાઝી મલી   એટલેં એક બેલી પુતલી ૨૦

'ભોજ સિંહાસન ન ધરો પાય બેઠે'-થી સુખ નહી થાય'
જુગતે ભોજે જોડ્યા હાથ બોલ્યો તે સુભગા-ને સાથ ૨૧
'કુંણ બેસસે એણે ઠાંમ તે નરપતિન્નું કહે નાંમ'
કહે સુભગા : સાંભલો નરનાથ બેસો હેઠા જોડિને હાથ ૨૨

દુહા

પ્રીત ધરી કહે પુતલી સુભગાસુંદરી નાંમ
વખાણ કહું વિક્રમ-તણું કરી ગયો જે કાંમ ૨૩
ઉજેણી-નગરી-નો અધીપતી દેવાંસી તે દેવ
ચતુર રાજ્ય તે ચુકવે કરે સદગુરુ-ની રુડી સેવ ૨૪
પર-દુખ હરે પરમારથે, પર-કાજે દે પ્રાંણ
પર-નારી-સહોદર પ્રાક્રમી તે વીક્રમ વીર સુજાંણ ૨૫
સભા ભરી સિંહાસને બેઠો છે એક દિસ
એટલે ગોર પોતા-તણો અતિ દીધી આસીસ ૨૬
'કોટિ કલ્યાંણ તાહરું થજ્યો નિત્ય નિત્ય પુર પ્રતાપ
સદા શીવ સનમુખ હજ્યો આદ્ય શક્તિ-થી આપ' ૨૭

ચોપઇ

વીપ્ર કહે 'સાંભલ રાજંન માહરું જાતરા-ઉપર મંન
કરો રાજ્ય તમો વાસિઇ અમ્યો વાસ કરસ્યુ કાસીઈ ૨૮
ખાધું, પીધું, અતી આનંદ કર્યું મન વણારસી-ઉપર ધર્યુ'
રાઇ શ્રીફલ આપ્યું હાથ-માં કહુ છું સભા સહુ સાથ-માં ૨૯
આપી ખરચી રતન અમુલ્ય શુભ ચીંતામણ-ને સમતુલ્ય
'કાંયક આગન્યા બીજી કરો માહરે વીપ્ર-તણો આસરો' ૩૦

દુહા

'બ્રાંમણ, તુલસી ને પીપલો ગાય ને બીજી ગંગ
એહ-થી અધિક બીજું નથી સદા કરજે તું સંગ' ૩૧

ચોપઈ

ચૌદ લાખ એ રીતેં ચરેં   ચાકલ લોક તે સેવા કરેં

એક દિવસ સીવ-રમણી સાર   માગશર શુદિ ચોથ સોમવાર ૪૫
સીવ-મહીમાનાં વૃત સુવીસેસ   આચરેં સરવ ઉજેણી-દેશ
પરદોસ-સમેં જે શીવ પુજાય   લણ્ય પુજન માનેં સીવરાય ૪૬
પરદોસ-પુજન-મહિમા ઘણો   સમરથ નહી કોય કહેંવા-તણો
બાધા વીશ્વ-તણા જે વૃત   પરદોશ-પુજનેં વલેં તે તરત ૪૭
સોમ-પ્રદોસ-તણું જે ફલ હોય   કહી ન સકેં મહીમા કોય
એહવું જાણી મહિપતિ શ્રી-મંન   સાંઝેં કીધું સીવ-પુજંન ૪૮
પરિશ્રમ તોખ્યા શુભ પેંર   જવા માંડ્યું પોતાને ઘેંર
સેવક કોય નથી તે-સાથ   ખડગ-કોહલું છે એક હાથ ૪૯
આવેં વાટેં વટ-કુથ વીર   ગાય બરાડેં ક્ષીપ્રા-તીર
ભાં ભાં કરી પોકારેં ઘણું   કાંને વચન સુંણ્યું તેહ-તણું ૫૦
ગયો રાય તે-પાસેં વલી   દીઠી ગાય તે કાદવ-માં કલી
બાધું ખુડ્યું કાદવ-માં અંગ   ઉચી કોટ કરી શુભ સંગ ૫૧
દુખ પાંમતી દીઠી રાય   કાદવ-માંહેં કલી છેં ગાય
પલક એક-માં પહોતો વાસ   સેવક પ્રીતેં તેડ્યા પાસ ૫૨
આપ હાથેં અવંતી-રાય   કાઢી કાદવ-માંથી ગાય
દીઠિ દાંમણી તેહ-ની દેહ   નરપત્ય-નેં તે-ઉપર નેહ ૫૩
ઉપડાવી સુખપાલેં ધરી   લાવ્યો મંદિર કોડેં કરી
સુધ્ય કર્યું તે ધેનુ-સરીર   ઉપર ઉઢાડ્યું અંબર ચીર ૫૪
આપ વસ્ત્ર થી લોહેં અંગ   શુભ થાનક આસન-નો રંગ
પહેંલ પથરાવ્યા સેજ-તણાં   ખાંન-પાંન ખવરાવ્યાં ઘણાં ૫૫
અમુલ્ય આભુષણ રતને જડ્યાં   ઘણા મુલ-થી હેતેં ઘડ્યાં
બગલા-પંખ-જેહવી છેં દેહ   નરપતિ-નેં ઉપર બહુ નેહ ૫૬

નાહાની સીંગડી નાહાના ચરણ   ઉદર અડે ધેનુનુ ધરણ
રુડું અતી રઢીયાલુ રુપ   ભાવ ઘણો ધરે મન ભુપ ૫૭
જીવ-થકી વાહલી તે ગાય   પુજે પ્રીતેં લાગે પાય
વાંહાંણાં-માં વોલાવા વલે   સાંઝેં તેડવા પંથેં પલેં
જોવા-સરખી થઈ તે જાત્ર   પુજવા-જોગ્ય પવિત્ર જ પાત્ર ૫૮

દુહા

એક દિવસ સંધ્યા-સમેં   ઘેંર ન આવી ગાય
વાટ જુઇ બહુ વલવલેં   આકુલ-વ્યાકુલ થાઇ ૫૯
વારુ કીરત વીક્રમ-તણી   વ્યાપી દેશ-વિદેશ
નવ ખંડે શુભ નાંમના   નિરમલ એહ નરેસ ૬૦
સ્વરગ-માહેં સોભા થઈ   ઇંદ્ર અધિપત્ય જ્યાંહ
વખાણ થયાં વીક્રમ-તણાં   સભા ભરી છે ત્યાંહ ૬૧
કો કહે 'અરજુન અવતર્યો'   કો કહે 'રામચંદ્ર'
કોય કહે 'ફરસુરાંમ છે'   કોય કહે 'હરિચંદ્ર. ૬૨
સત્યવાદિ કો એ-સમો   ધૃઢતા મોટો ધીર
સુરપુર સામદ વરો   નામ રાખણ એ વીર ૬૩
ભક્ત કરે બ્રાંમણ-તણી   પુજે ગુંણવંત ગાય
પ્રાંણ આપે પર-કારણેં   પાછો ન ધરે પાય' ૬૪
ઇંદ્રે એહવું સાભલ્યુ   ચઢી ઘણેરી રીસ
પગથી જ્વાલા પ્રગટી   તે જઈ ભેદે સીસ ૬૫
કામધેનુ નેં તેડી કહ્યુ   'જા અંતરિખ તું આપ
છલ પાડો એ રાય-ને   સહુજેં દ્યોનેં શ્રાપ ૬૬
પેંર પેંગ જો પારખું   નાંણી જો તું મંન
બાલીનેં પ્રલેં કરો   જાણું કહે રાજંન ૬૭
સત સુકવે કેં શ્રાપ દે   કું લેજે એહના પ્રાંણ
ન્યાલી જો નીમેખ-માં   લખ-કોટધા લહાંણ' ૬૮

કામદુર્ગા કોપે થઈ જોઈ લાખીણો લાગ
જયોધ નૌતમ નવ હાથ-નો વેષ ધર્યો છે વાઘ ૬૯
પુછ ઝાટકી ઉઠીયો સુર સવાયો સેર
વન ચરતી'તી ગાવડી તેહ-ને લીધી ઘેર ૭૦
મુજી તે ધરણી પડી એક ન સુઝે પેર
પડિ હાથ પાપી-તણે તે કીમ જવાઈ ઘેર ૭૧
કાંમધેનુ બહુ કરગરે 'મેહલ મું-ને' માહરાજ
ઘડી એક-માં ઘર જઈ હવડાં આવું આજ ૭૨
વછ ઘેર દીવસ દશ-તણો બાલક છે નીરબુધ્ય
તું કહે તો તેહ-ને જઈ પાઇને આવું દુધ ૭૩
કાલો કુંવર કોડાંમણો જોસે માહરી વાટ
તરસે ભુખે વલવલે માગું છું તે-માટ ૭૪
નથી કોહે-ને ભાલવ્યો નથી ખાતો તે તરણ
માહારા ગ્રેંહ વીજોગથી તે નિશ્ચે પાંમે મરણ ૭૫
મન માહરૂં તેહ-માં રહ્યું પ્રોતે વલગો પ્રાંણ
એક ઘડી અલગો રહે તો લખ્ય દિધાં લાંહાણ ૭૬

ચોપઈ

દેવા-થી બીજું નહી દુખ સ્ત્રી-આગલ બીજું સ્યુ સુખ
ભુખ-આગલ બીજા સ્યા ભોગ સાચા-આગલ સ્યો છે જોગ ૭૭
જુહાજુઠ થી બીજું સ્યુ જાંન મહિપતિ-થી બીજું સ્યુ માંન
સંતોષ-આગલ નહી કો સુખી રોગી-આગલ નહી કો દુખી ૭૮
ગંગા-આગલ બીજાં સ્યાં નીર ત્રવેણી-આગલ બીજું સુ તીર
તાવ-આગલ બીજો સ્યો તાપ હત્યા-જોડે બીજું સ્યુ પાપ ૭૯
દયા-જોડે બીજું સ્યુ દાંન તીલોતમા-આગલ નહી તાંન
રાંમ-સમાંન બીજું સ્યુ નામ ડુહ્ય-જોડે તે તો કુંણ કાંમ ૮૦

રીઝ-આગલ બીજો સ્યો રાગ   ભાવેં આપેં તીહાં સ્યો ભાગ
હેમ-આગલ બીજી સી ધાત   વીપ્ર-જોડેં નહી કો જાત્ય ૮૧
અંન-આગલ તે ઉપધ કસ્યું   બરાસ-જોડેં બીજું સ્યું મસમસ્યુ
ગુરુ-આગલ બીજી સી સેવ   ઇશ્વર-થી મોટો કુંણ દેવ ૮૨
ગુંણ-આગલ બીજું પુરુષ   ગુંણ-ની જોડે નવી આવેં રુપ
વેદ-આગલ બીજા સ્યાં ગીત   પુત્ર-આગલ બીજી સી પ્રીત ૮૩
હૃદય કહી મેં પ્રથવી-તણી   'પુત્ર-નેં માતા-સ્યુ પ્રીત જ ઘણી
તે પુત્ર-નેં મોહસ્યો પા-ણેં   જાવા દેં તેહ-નેં બારણેં ૮૪
ધવરાવું તેહનેં માહરું થાંન   જો દયા કરી તું આપે દાંન' ૮૫

દુહા

'ઘેહેંલી કાં થઈ ગાવડી   કરેં જો કોટિ ઉપાય
છુટેં નહી તું હાથ-થી   મંદીર નહી જવાય ૮૬

ચોપઇ

ભુખ્યા જન નેં ભોજન મલેં   તે ભુખ્યો કીમ પાછો વલેં
તરસ્યા-આગલ રહેં કીમ નીર   નાગા-આગલ રહેં કીમ ચીર ૮૭
તસ્કર-આગલ રહેં કીમ દાંમ   કપુત-થકી રહેં કીમ કુલ-નાંમ
ગંગા નાહ્યા-થી રહેં કીમ પાપ   અકલ ભુડીઇ રહેં કીમ આપ ૮૮
જુવતી-આગલ રહેં કીમ જોર   સ્ત્રી-આગલ રહેં કીમ ઘોર
કન્જુષી આગલ રહેં કીમ કરમ   લોભ-આગલ રહેં નહી ધરમ ૮૯
કીરપી-આગલ કીર્ત્તી નવી રહેં   મન-ને પાપ કથેં કીમ દહેં
સાસ્ત્ર-આગલ રહેં કીમ સંદેહ   નંદા-પાસેં રહેં કીમ નેહ ૯૦
માયા-આગલ મોહું કસ્યું   મેહ-નેં આગલ ઝાકલ જસ્યુ
સિંહ-આગલ કુંજર કીમ જાય   વાઘ-હાથેં ન છુટેં ગાય ૯૧
ઘણી પડી છેં તાહરે ગરજ   ઉછા-આગલ કરેં છેં અરજ
ભુખી છેં ઘર-માં ભામીનિ   તો જાવા કીમ દું જામીની' ૯૨

'જો ભાઈ મુંકે ચીત ચઢી   તો ઘેર જઈ આવું આ ઘડી
તે વાતે પ્રતીજ્ઞા કરું   હું વાચા સત વાચા ધરું ૯૩
ચંદ્રસુરજ રાખું બે સાખ્ય   સાચા સમ ખાઉં લખ લાખ
જો મન માને તાહરું   તો કહ્યું કરજે માહરું ૯૪
થરથર ધ્રુજે છે આંણીયો   શ્રી-ઇશ્વર વચ-માં આંણીયો
બ્રાંમણ થઇને નાંણે ભ્રાંત   કરે અભખ્યાભિખ્ય એકાંત ૯૫
સંધ્યા-સ્નાન-વીના જે જમે   મુરખ થઈ ડાહ્યા-ને દમે
ચાચર-ચાવડી જઈ ચાડી ખાય   ગુંણ-કેડે જે અવગુંણ ગાય ૯૬
અતી જુઠાં ચઢાવે આલ   મારે નાહનાં રમતાં બાલ
સ્ત્રી-વધ ગૌ-વધ જે જન કરે   થાંપણ પારકીઇ જે ઘર ભરે ૯૭
મરમ-વચનના બોલે બોલ   કરે વ્યાઘાત દેઇને કોલ
દુભે જે પીતા ને માત   વીસવાસ કરી પછે દે ઘાત ૯૮
જુઠા સમ ખાઈ લે સીસ   વેચે વચમાં રાખી ઈશ
કરે વીધવા-કેરો સંગ   નાહતાં જુઇ ઉઘાડું અંગ ૯૯
જોરાવરી કરે જે જાર   ગરભ ગલાવે દારણ દાર
મલ્યા-સંઘાથે મોટિમ કરે   અહંકાર આપ અધીકેરો ધરે ૧૦૦
વીષ દેઇને જે વાલે વેર   કણુધ-ઢકી જે કરે કહેર
મદિરા-પાંન જે પ્રીતે પીઇ   અનૃત કરતાં જે નવિ બીહે ૧૦૧
આસ-નીરાસ કરે મન-ભંગ   કરે પાપ પોઢાં-નો સંગ
તીરથ-હોમે ચોરે તિલ હેમ   સાચી વાત બોલ્યા-નો નેમ ૧૦૨
અજ ઉભાં લે જે દાંન   મંગણ જાંણિ નવી દે માંન
તીલ કપાસ ચોરે જે ગલી   ભંગી-સાથે બેસે મલી ૧૦૩
ભાઠી ગાલે મદિરા-તણી   લાખ સેલડી પીલે ઘણી
અંધા-બેહેરા-ની નાંણે લાજ   ભારે ખાય અઘટતું ખાજ ૧૦૪
બોલ્યું અબોલ્યું કરે વચંન   ખેડે ભોમી વરસતે ઘંન
ભરે અધિકો ચોપદ-પર ભાર   પારાસી-ઉપર આણે ખાર ૧૦૫

લુટે સુહાસણ-ના મણુગાર   મરી રહ્યા-નેં મારેં માર
અનેક એહવા બહુ છે પાપ   કેટલાએક વખાણુ આપ ૧૦૬
એહવા પાતિક લાગેં મુ-નેં   જો ઘડી એક-મા ન મલુ તું-નેં
જઇ સકારનેં (?) વાલેં વાટ   ઉદાપેં પટલાઈ પાટ ૧૦૭
લુણકરામ લેખે નવી ગણે   ભીખ્યુક થઇનેં ભુડું ભણે
અધિક નીચનુ લે જે અંન   નિત ઉઠી તાકેં પરધન ૧૦૮
ઉદર ઉદમ-પાખી ભરેં   પારકુ સુખ દેખી નવી ઠરેં
નંદેં ભેખ નંદેં નાતિ નેં   નંદેં આપ પીના-માત નેં ૧૦૯
લોક બાધીનેં ખાઇ માર   ધાડ થાઇ વેલાવો વાહાર
કન્યા ઉપર કર જે કરેં   કન્યા-દ્રવ્યેં પેટ જ ભરેં ૧૧૦
એહવા પાપ લેઉ ચીત ચઢી   જો પાઠી આવુ ના આ ઘડી'
એહવા સમ કરેં તિહા ગાય   ઘેંર રાજા આકુલ-વ્યાકુલ થાય ૧૧૧

કર-મધ્યે લીધો કટાર   આપે એકલો આવ્યો બાહાર
પગલા જોતો જગતેં જાય   કોહ-નો ભય ન ગણેં મન-માય ૧૧૨
વાલી ગાતડી અંગે ઘણી   આવ્યો આપ ઉજેણી-ધણી
દીઠો સારદુલો તિહા નેર   રહ્યો ગાય-નેં તે નગ ઘેર ૧૧૩
ધેનુ પામતી દીઠી કષ્ટ   તે નાજા દિઠું દ્રષ્ટ
'હત્યા મેકર એક ને પાપીષ્ટ'   એમ કહીને સમર્યો ઇષ્ટ ૧૧૪

દુહા

કદી કટાર કોપેં થયો   દીધી આપેં દોટ
નરપાત નીકટ તિહા જઈ રહ્યો   તેહ-ને કરવા ચોટ ૧૧૫
'સ્યુ મારે એ નાક-નેં'   લુડી-જાયા લાજ
બલ હોઈ જો કાઇ બાહિ-મા   તો દેખાડો આજ ૧૧૬

ચોપઇ

રાક સાથેં સી કરવી રાઢ   પડતર ખેતર-નેં સી વાડ
ઉજડ ગામ-મા તે સાની ધાડ   રોગ-વીના સી જોવી નાડ ૧૧૭

ઉષ્ણુ-કાલ-માહે' - સી ટાઢય ઉપર ધરતી-માં સ્યાં આઢ
ગરિણ-ઉપર ગજ્જળ સ્યો ઘોર નાગા પુરુષ-આગલ સ્યો ચોર ૧૧૮
સાંહમો થાય તો જાંણું સુર નહી તો નામરદા-નુ નુર
વીપ્ર તે જે ભણે' મુખ વેદ ક્ષત્રી તે જે રાખે' ખેદ ૧૧૯
નારી તે જે નર-સ્યુ બલે' માંણુસ તે જે કોલે' પલે'
નરપતિ તે જે તોલે' ન્યાય સુધર્મિ' તે ન કરે' અન્યાય ૧૨૦
દાતા તે દિલ નાંણે' લોભ ખરા-બોલા તેહ-ને' નહી ખોભ
સાહા તે જે બોલે' સત્ય પંડિત તે જે ન મેહલે પત્ય ૧૨૧
જોરાવર જે હોય જાત તે વધે' વકારો કરતાં વાત
રાંણી-જાયો હોઇ રુપ તો ભડ ઇહાં આવિ લુપ ૧૨૨
કુતી-જાયો હોઇ દાસ તો તે રહે' ધેનુ-ને' પાસ
ઇહાં રહ્યા-થી નહી ઉગરો કાયર થઇ સ્યા-માટે' મરો ૧૨૩
કાયર નારિ રંડાપો કરે' કાયર નર હિમત નવી ધરે'
વાણીક ઓસરે' કરતાં વ્યાપાર કણુબી ઉસરે' લેતાં ભાર ૧૨૪
ચોર ઉસરે' મરતાં-માહે' વીપ્ર ઉસરે' નીરે' નાહે'
પટલ ઉસરે' લેતાં લાંચ ચુગલ ઉસરે' દેતાં આચ ૧૨૫
ક્ષત્રી લોહ રણુ દેખી બીહે' સુરો થાય તે અવસર કીઇ
નાઠે' છુટવો હવે' નથી કાયર સ્યુ કહે'વાઇ કથી ૧૨૬
કુલ-ધરમ તજે' જે-કોય મા-બાપ-માં જો અંતર હોય
દુરજોધને નવી ચુકી મામ સો બંધવ મરાવ્યા જો ઠામ ૧૨૭
રાવણે' નવિ તજીયો વક ખોયુ રાજ્ય સોના-નિ લંક
હરિચંદ્રે' નવિ મુકયુ સત્ય રાખી પરઠણુ-કેરી પત્ય ૧૨૮
જોને' સાખ્ય એહવાં-ની ઘણી પત્ય કાં મુકે' પોતા-તણી
કાયર થયા માટે' એ ભણું સુરો થાય તો હવડાં હણું ૧૨૯
કાયર-ને' માર્યા-નું પાપ અકલ વીચ્યારી જો તું આપ' ૧૩૦

દુહા

કહે સારદુલ 'સુણ રાય તું પ્રથવીપચ્ય ભુપાલ
પાટ ધાયો કીમ કીજીઇ તું પ્રજા-તણો પ્રતિપાલ ૧૩૧
પ્રથમ નાંખ્ય પ્રથવીપતિ ચીત ધરી તું ચોટ
પછે મહિમા જે માહરો દાખવું માહારી દોટ ૧૩૨
કુવચન તેં કહ્યાં ઘણાં ઉલો આણેં ઘાટ
તે સરવેં હું સમઝીયો ધેનુ સુંકાવા-માટ ૧૩૩
એ ભખ્ય છેં માહરું જિમ તાહરેં અંન આપ
તે મારતેં મુઝ-નેં નથી બેંસતું પાપ ૧૩૪
જા પુર-માં પાછો વલી તજી વઢાં-સ્યું વેંર
પલક એક-માં પ્રીછસ્યો જે વધારો છો વેંર' ૧૩૫

ચોપઇ

રાજા કહે 'જાખ મારેં તું પ્રથમ ચોટ કરું નહી હું
ધેનુ સાંમી જે કરસ્યો દ્રષ્ટ કટાર વાગસ્યેં પામસ્યો કષ્ટ' ૧૩૬

ઘડી એક ઇમ રગઝગ થઇ વાઘેં વાત વીક્રમ-નેં કહી
'માહરેં ઘેર નારી-નેં નેટ પંચ માસ પુરો ગરભ પેટ ૧૩૭
બીજો એક કુયર ધાવણો લાડકવાયો અતિ લાવણો
આઠ દિવસ નવિ પાંમ્યાં અહાર ભુખ-તણો ભરાંણો ભાર ૧૩૮
દેહેં સહુ વેઠેં છેં દુખ એ સરવ-ને ભુંડી ભુખ
મહેંણાં દીધાં નારેં ઘણાં વાગાં બાણ તે બોલ જ તણાં ૧૩૯
પરણ્યો થઇનેં ન ભરેં પેટ તેહ-ની જીવીત ઉંડી વેઠ
વનીતા ના કરેં જે-વખાંણ પુરષ નહી તે પુરો પાંહાંણ ૧૪૦
સેવક દેખતેં સ્વામી મરેં સ્વાંન જોનિ-માં તે અવતરેં
પુત્ર છતેં દુખ પામેં તાત તેહ-નો જનમ ગયો થઇ ઘાત ૧૪૨
અધિપતિ-ની ન માંનેં આંણ જીવીત મરણ થયા તે પ્રાંણ
તન-નેં તાત ન લડાવેં લાડ તે પીતા ઉગ્યો વન ઝાડ ૧૪૨

સીષ્ય-આગલ કરે' ગુરુ કાંમ નીચ નિરમાલ્ય પુરુષ તે નાંમ
કહ્યા કબોલ કાંમીનીઇ વરત ભુખ-થકી ભલેરૂ વ્રત ૧૪૩
પાપ- કરે' તે પેટ-કારણે' દેશ-વિદેશ જાઇ બારણે'
કાસદ હેં'ડે' દિન ને' રાત્ય મજુર ભાર ઉપાડે' ભાત ૧૪૪
મુકે' વાંહણ અરણવ-ની તીર પેટ-કારણ પડે જે નીર
ચોર ચોરીઇ-થી સુલીઇ ચઢે' ભુપતિ ભુમી-માટે' ભડે' ૧૪૫
ગરાસ ગમાંતરુ વાલે' વાટ માઠાં કરમ તે પેટ-જ-માટ
બ્રામણ નીત્યે માગે' ભીખ માંણી થઇને' દે' છે સીખ ૧૪૬
નીચ ભોજન કરે' બારણે' પાપી પેટ-તણે' કારણે'
કૈક કાલ નર નરકે' પડે' જુઠું બોલી ચોરે' ચઢે' ૧૪૭
જાંણીને દે' ગોત્રી-ને' ઝે'ર એ પરપંચ તે પેટ-ની પે'ર
રાજા-પરજા રહિયત રાંક પેટ ભરવા આડે' આક ૧૪૮

છપય

પેટ કરે' પરપંચ, સંચ સો એક મન મંડે
પાપ કરે' પરજાય, રાય રહિયત-ને' ડંડે'
ખુહે' રણ-માંહે' શીશ, ચોર સુલીઈ જઇ બેસે'
મુંકે' ઘેર ઘર-નાર, તાર પરદેશે' પે'શે'
ભાર ઉપાડે' ભાર-થી, તજે' ઠામ સરવ સુખ-નુ
કહે' સામલ સંયોગ, ભારે દુખ તે ભુખ-નું ૧૪૯
સામા મેહેલે' સરમ, ધરમ પોતા-નો ચુકે'
કબુધિ ધરે કુસંગ, પત્ય મહિપત થઇ મુકે'
કરે' ચાકરી કુડ, પોઢા સીર લે' ભર ભારી
તાવડ તડકો ટાઢ્ય, હાડ ભાગે' નર-નારી
જુઠું જગતું જોડવું, નંદ્યા નીધી નર-નારી-ના
સાંમલ કહે' સાચું કહું, એ પરપંચ સરવ પેટ-ના ૧૫૦

જાય નાચવા નાર, નટ-વિદ્યા નવી તે આણે
કરે રાગાગી રાગ, કવીય કપોલ વખાણે
ભાટ કહે બહુ ભેદ, વેદ વાડવ થઇ બોલે
જાચીક થઇ જસ ગાય, થાય તરણા નેં તોલે
ઇમ ઉપાય અધિકા કરે, દિન કાપે બહુ દુખના
કહે કવી સામલ વેદ, ભેદ એ ભુંડી ભુખ-ના ૧૫૧
કોય મુંડાવે મુંડ, ડંડ ઝાલે કો કર-મા
કોય વેઠે વન વાસ, પાસ પુરષ રહે ઘર-માં
કોય ચોલે તન રાખ, સાત્રક ખાંબર (?) કોઈ
કોઇ જટા સિર સોડ, કોઇ જરાવે જનોઈ
લેખ ભેદ બહુ જાત-ના, વપુ-રખણુ એ વેઠનાં
કહે સામલ સ્થાપ, પાપ એ પાપી પેટ-નાં' ૧૫૨

ચોપઈ

વાઘે એહવા કહ્યા વીવેક — 'સાભલ રે કહું અધિપતિ એક
પર-દુખ-ભંજન કહે છે તું-નેં — તો નિરાસ કીમ મુંકે મું-નેં ૧૫૩
તાહરું નામ કરે કીમ ફોક — જુઠો ઠુઠો કહેસ્યે લોક
સહુ લોક-નાં ટાલે દુખ — તો ભાગ્ય અમારી ભુંડી ભુખ ૧૫૪
મુઠેં કોલીયો આપ્યો માહરે — કિમ રુડું થાસ્યે તાહરે
કીરત સાભલી તાહરી ઘણી — ભાગ્ય ભુખ ઉજેણી-ધણી ૧૫૫
આઠ દાહા-ની લાઘણ ભાગ્ય — ઉલવ તું અમારી આગ્ય
એક માસ ખાવા દે મું-નેં — જાચીક થઈનેં જાચુ તું-નેં ૧૫૬
કે-નેં તેં આપ્યા ઘરસુત્ર — કે-ના પરણાવ્યા તેં પુત્ર
કે-ના દુખ હરા તેં તાત્ય — કે ગઢ નેં આપ્યાં તેં રાજ્ય ૧૫૭
સદાવ્રત ચલાવી વાટ — ઘણા કરાવ્યા પાણી-ઘાટ
ઘણા-નાં વસવ્યા વતન — ઘણા-નેં તો આપ્યા રતન ૧૫૮

ઘણાંક-નેં દીધાં જીવત-દાંન   કેઇ સાંણા પાંમ્યા સનમાંન
એહવો નર જાંણી માગીઇ   ભુપત ભુખ માહરી ભાગીઇ ૧૫૯
નીરાસ કરસ્યો જો આ ઠાંમ   તો પર-દુખ-ભંજન ખોસ્યો નાંમ
એહવાં વાઘ-નાં સુણી વચન   વીક્રમરાય વિચ્યારેં મન ૧૬૦

દુહા

રાજા તો સંકટ-માં પડ્યો   'ના પણ કીમ કહેંવાય
ધેનુ મરવા કીમ દીજીઇ   પાછો કીમ વલાય ૧૬૧
વાઘ વઢેં તો મારીઇ   જો સાહમો થાઇ સુર
જાચીક-નેં કીમ જીતીઇ   જાય નાંમ-નું નુર' ૧૬૨
'ઘેર જાવા દ્યેં ગાય-નેં   મેહલ એહ-નો ખ્યાલ
ભાવેં ભક્ષ મું-નેં કરો   માંસ ઘણેરો માલ ૧૬૩
અમૃત દેહ છેં અતી ઘણી   ત્રપતી થશેં તુઝ તંન
અજર ન કર એ વાત-માં'   મહિપતિ કહેં 'મુઝ મંન' ૧૬૪
વાઘ કહે 'વીર સુંણ   ધેનુ માહેં બહુ ભાર
તનક પુરુષ તું માંનવી   એક-તણો નહી અ હાર ૧૬૫
ત્રણેં ભુખેં તડફીઇ   એક નારી એક બાલ
તે-માટેં હું આવીયો   ઘણી કરી મેં ફાલ ૧૬૬

ચોપઇ

નર-નું માંસ ન ખાઇ નારી   એ વાતેં તો નહી વીવહાર
તુઝ-થી ત્રપત ત્રણેં નવી થાયું   આપેં ધેનુ તો તે લઇ જાયુ' ૧૬૭
રાજા કહેં 'સાંસલ રે કસ્ણુ   તમ્યો ભુખ્યાં તાહરેં ઘેરેં ત્રણ
હું માહરી રાંણી નેં પુત્ર   તુઝ પાસેં આંણુ ઘરસુત્ર ૧૬૮
એ ત્રણ જણ-નેં ત્રણેં ખાયો   ભાગો ભુખ તમ્યો સુખીયા થાયો'
વાઘ કહેં 'જુઇ છેં મંન   ભક્ષ કરવા ના'પેં કોઇ તંન ૧૬૯
રાંણી કીમ મરવા આવસ્યેં   ભુપત્ય તુઝ-નેં ક્રિમ ભાવસ્યેં'
રાજા કહેં 'તેહ-નો લે કોલ   બોલં સાત પરિયા-નો બોલ ૧૭૦

બોલ્યું અબોલ્યુ જો હુ કરું તો સાત જનમનુ સુકૃત હરુ'
'ઘડી એક-બે' જોયુ વાટ મહિપત્ય તું સતવાદી માટ ૧૭૧
નિરાસ થઈ પછેં જાયુ આપ દિલથી દેઈસ તુઝ ને શ્રાપ
તે વચ-મા આણ્યા ઈશ જા ઘડીકા બેં-મા ન લાવુ શીશ' ૧૭૨

વીક્રમ ધેનુ મુંકાવી વલ્યો ઘડિ એક-મા મંદિર પલ્યો
બાધી ધેનુ ઠેકાણેં ઠામ અન્ય ન જાંણે કોઈ કામ ૧૭૩
તેડ્યો પુત્ર આપેં એકાત્ય ભાગી મન-ની સરવ ભાત્ય
વીતક વાત માડીનેં કહી નિશા આપ-કુંયર ની તીહા થઈ ૧૭૪
'ધન્ય ભાગ્ય છેં આપણું એહ પર-કાજ અરથેં આવેં દેહ
વાર મ લાવો એકે ઘડી' ઉઠ્યો ચીત ચુંપેં તે ચઢી ૧૭૫
'તયો પછવાડેં-થી આવજ્યો મુઝ માતાનેં તેડી લાવજ્યો'
ઉઠ્યો ઇમ કહીનેં તે તંન મરવા-ઉપર અધીકું છે મન ૧૭૬
'સાબાસ' કહીને રાજા ગયો નારી-પાસે નરપતિ જઇ રહ્યો
વનીતા સાભલ્ય માહરી વાત વેચી છેં આપણી તો જાત ૧૭૭
અજર થશેં ઘડી એક નો આપ શીવ-વચનમા તે દેશેં શ્રાપ'
હરમર દેઈ નેંહે વનીતા વરણુ ચાલી વનીતા અણુવણુ-ચરણુ ૧૭૮
કેહનેં વાત ન કહી કરણુ અન્યોઅન્યે ચાલ્યા ત્રણુ

ડોઢ ઘડી-મા દીઠું વંન ઘોર ઘટા જેહવો હોઇ ઘંન ૧૭૯
ચંદ્રવદની જેહવી ચીંતની રામા રુપ રભા ઇંતની (?)
સુભ મકોમલ સુંદર રુપ ભામીનિ કોમલપણનો ભુપ ૧૮૦
લક્ષણુ પદમની-કેગ લેશ જુવતી રંભા જોવન-વેશ
પરમારથ મરવા-કારણેં આવ્યો અરી-તણેં બારણેં ૧૮૧
સપુત સુંદર મકલ સુન્તંણુ જેહવો આપ ઉગમતો ભાણુ
અભિનવો જેહવો હોઇ ઇંદ્ર તારા-મંડલ-ના જિમ ચદ્ર ૧૮૨
વરણુ વાયુ કેં કુલ કુબેર આવ્યો પુન બેંઠા જિહા સેર
એક હતો તેહવા છેં ત્રણ કહેં વીક્રમ 'સાભલ રેં કણું' ૧૮૩

કહે' તાહરી વાઘણ-ને' આંજ　રાંણી ભખ્ય એ તાહરુ કાજ
કહે તારા કુંયર-ને' સુત્ર　પેટ ભરીને' ખાયો પુત્ર ૧૮૪
તું તે માહરી જુગતી જોડ　કરો ભખ્ય પોહોચે' મન કોડ'
અંતરીખ્ય દેવ રહ્યા સહુ જોય　'એહવો સતવાદી નહી કોય ૧૮૫
જોઇઇ કીમ રાખે' છે' ધીર　સ્રહુ સમરપે' કીમ સરીર'

કહે' વાઘ 'સાભલ્ય રે ભુપ　રુડાં અતિ રઢીયાલા રુપ ૧૮૬
એહ અમે નવી માર્યાં જાય　તો આમીષ એહ-નુ કીમ ખત્રાય
પશુ વધતાં અમ-ને નહી પાપ　એહ અઘટતું કરવું આપ ૧૮૭

દુહા

મહીપત્ય કહુ કર માહરે'　આપે' કાપી અંગ
હેતે' આપો હાથ-થી　તો રહે' રુડો રંગ　૧૮૮
નહીતર તો ખાઇઇ નહી　નીરાસ થઇસ્યુ નેટ
ભુખ-ને' દુખે' મરી જસ્યુ　પીડ ઘણેરી પેટ'　૧૮૯
કહે રાજા 'ભલી કહી　હુ ક્ષત્રી-અવતાર
પર-કામે' પેંડ આપતા　મુઝ-ને' સ્યા ની વાર　૧૯૦
આગલ-થી કેહ-ને' કાપીઇ　પાલીઇ પોતે' વરત
બોલ હલ્યા બાધુર થઈ'　ખેંસ્યુ ખડગ જ તરત　૧૯૧
પદમની કહે' 'પ્રથમ જ વધો　સારો અક્ષર સુત્ર'
તાહરુ-પેંહેંલો આગલ થયો　પેટ-તણો જે પુત્ર　૧૯૨
સારદુલ કહે' 'સાભલો　જો પરઠો દુઃખ પેંચ
તો તમો તન નવ કાપસ્યો　જાયો તમારે ઘેંર'　૧૯૩
રાંણી કહે' 'રે તું સ્યુ લવે'　તાહરે' મન છે' રીસ
માહરે' ઘેંર વીહવા-સમો　મલસ્યે' શ્રી-જુગદીસ　૧૯૪
કોટિ કલપ રહું એકઠા　સ્વામી સુત હુ આપ
સ્વરગ-તણું સુખ ભોગવુ　તે આપ અંગ પ્રતાપ'　૧૯૫

તંન કહે 'ત્રીલોકનું સહુજે ભોગવું સુખ
વઈકુંઠ-ઉપર જઇ વસું જો ભાગે તાહરી ભુખ ૧૯૬
મહીપતિ-નેં તું ભલેં મલ્યો ભલેં મલી એ ગાય
ભલેં ભુખ લાગી તુ-નેં સહજે અમ-નેં સુખ થાય ૧૯૭
અધિક નાંમ અવનીનીપે નાસ તેહનો હોય
પ્રાંણ આપેં પર-કારણે નાસ કરે નહીં કોય' ૧૯૮

એમ કહીને આપ-થી કરવાલ મેહલેં સીસ
'હાં હાં' કહી કર ઝાલીયો શ્રી ઉમયાપત્ય ઈશ ૧૯૯
વાઘ અલોપ થઈ ગયો કામધેનુ શુભ કાંમ
સાક્ષાતકાર કો સુંદરી આવી તેણે ઠાંમ ૨૦૦
'માગ્ય માગ્ય રે મહીપતિ દેખાડ્યું દરસંન
ત્રીદશ દેવ વસ તાહરેં પરમેશ્વર પરસંન' ૨૦૧
પુસ્પ-વૃષ્ટી પુણ્ય થઈ જયજયકાર જસ હોય
ઇંદ્ર-આદે સહુ દેવતા વીમાંન ચઢીને જોય ૨૦૨
'ધન્ય હીમત્ય મહિપત્ય-તણી ધન તરણી ઘ-સુત્ર
ધન ઇષ્ટ-ઉપાસના ધન તું પાટવી પુત્ર' ૨૦૩
'સાબાસ સાબાસ' સહુ-કો કરે 'ધનધન તુઝ અવતાર
કલજુગ-માં તું કલપતરુ દેવાંસી દાતાર' ૨૦૪
'મહિપતિ માગ્ય તું મુઝ-કને જે મન-ઇંછા આજ
તે સુખ આપી સંચરુ લેસ ધરો માં લાજ' ૨૦૫

ચોપઇ

નરપત્યે જુગતે જોડ્યા હાથ બોલ્યો કામદુર્ગા-નેં સાથ
'સકલ સુખ-ની માહરે મોટ અલખત-માંહે રણ નહી ખોટ ૨૦૬
તે સરવે તાહરો પરતાપ અકલવંત મોટા આપ
ચતુર હો તો ચીત-મા ચાહો જે ગમે તે આપનાં જાયો' ૨૦૭

કાંમધેનું કહે 'સાંભલ રાજ   એક વરદાંન આપું છું આજ
કાંમધેનુ તાહરેં ઘેંર ગાય   એહ-નો કરૂં મોહોટો મહિમાય ૨૦૮
આર્ય ઇશ્વર તે અંશ-ની   મોટો ભાગ્ય છે તે મહાવંશ ની
આજ અમારી દ્રષ્ટેં પડી   તો વરદાંન આપું આ ઘડી ૨૦૯
પુન્ય પદારથ છેં તાહરું   તેણેં વચન થશે માંહરું
એહ ગાય-તણું ઘી ખાય   રગત-પીત જોતાં-માં જાય ૨૧૦.
પીઇ દુધ મેહલી મન મોડ   સત વરસ-નો જાઇ કોઢ
મુત્ર-છાંણ-નું મરદન કરેં   વ્યાધિ અષ્ટોતર સત હરેં ૨૧૧
માંખણ-નુ જો અંજન કરેં   આંધો સાત જનમ-નો ટલેં
મોદ ગાય-તણો મસમસેં   માહાલક્ષ્મીજી વાસેં વસેં ૨૧૨
રહેં સેવા-કેરેં કારણેં   વંધ્યા પુત્ર પામેં પારણેં'
એહવાં વરદાંન અલૌકિક દીધ   અંતરિખ માતેં કિધુ સીધ ૨૧૩
'ભીડ પડેં સંભારો તમો   એક પલક-માં આવું અમ્યો'
વાર લાગેં કરંતે વાત   આવ્યા ઘેર જતેં અધરાતિ ૨૧૪
તે કોય અન્ય ન જાંણેં વાત   માત પુત્ર ત્રીજો તાત
મોટા પુરુષ મોહોડેં કીમ કહેં   લખ્યણ લોક બીજા-સ્યુ લહેં ૨૧૫
વેદના સઘલી તે વાંમીઇ   પાંચ પદારથ એ પાંમીઇ
પુન્યેં પુન્ય તો વધતું જાય   નિત્ય નિત્ય વાજ સવાયુ થાય ૨૧૬
પ્રજા સહુ પાંમેં છેં સુખ   ટાલેં મહાદુખીયા-નાં દુખ
ગમ-રાજ્ય એ રીતેં કરેં   પ્રજા-નુ સુખ દેખીનેં ઠરેં ૨૧૭

દુહા

એક સમેં સભા ભરી   બેંઠો વીર વિવેક
એટલેં વિપ્ર વિદેશ-થી   આવી પોહોનો એક ૨૧૮
તોલા એક-નું તુંબડું   ફાટાં મલીન અતિ અંગ
પ્રોઢી કર-માં લાકડી   સામદ નહી કો સંગ ૨૧૯

ધાતો ધસમસી આવીયો સભા-મધ્યેં સમીસ
કર પસારીનેં કહે અધીપતિ-નેં આસીસ ૨૨૦

'જાવત ગંગ-તરંગ-જલ જાવત નરબદ-નીર
જાવત ઇંદુ દીનકર અવિચલ વીક્રમ વીર ૨૨૧

જાવત ધરા ધરણી-પતિ જાવત અધો આકાસ
જાવત રામ રમા-રમણ પ્રથવી-પન તુઝ પાસ ૨૨૨

અધિકાર અદેખા-તણો મુરખ-સાથેં મેલ
કીરત કુલ-હીણા-તણી ખોટા-સાથેં ખેલ ૨૨૩

ભોગી-ઉપર ભાવ હો જોગી-ઉપર જોર
વાંણુ હો વટ વાઢિયો ચીત વસ્યો તુઝ ચોર' ૨૨૪

આસીસ અધિક એહવી કહી કથન સાંભલ્યાં કરણ
અધિપતિ સાંહાંમો ઉઠીયો ચીત ધરી વાંદ્યા ચરણ ૨૨૫

'વાસ કિહાં વીપ્ર વસો કુંણ રાય-નેં દેશ
કિહાં-થી આવ્યા કુંણ છો કિહાં કરવો પ્રવેશ ૨૨૬

સુખીયા છો કે દુખીયા કે છો જાચિક જંન
કાજ કહો સેવક-સમું શું માગ્યા-નું મંન ૨૨૭

રખે રાખો મન ઉન્ગો કહો જે મનનું કાજ
લેશ-માત્ર લોકાં-તણી મન મ ધરસ્યો લાજ' ૨૨૮

વિપ્ર કહે 'વિક્રમ સુંણો નથી વાત વિવેક
કરવત સિર મેહલ્યા-તણી કર તું ચીઠી એક ૨૨૯

કોડેં ગયો હું કાસીઇ કરવત લેવા-કાજ
પાછો તુઝ પાસેં પાઠવ્યો રજસ્યો બહુ હું રાજ ૨૩૦

ચિઠી માગેં રાવલી છાપ નીસાંની પત્ર
લખ વીસા આપો લખી તો કરું કાંમ હું ત્રત' ૨૩૧

ચોપઇ

વિપ્ર જમાડી રાખ્યો રાત　　એકાંતેં તેડયો પરભાત
સાલિગરાંમ-ની સેવા ઘણી　　પોથી ચંડીકપાઠ-જ-તણી　૨૩૨
પુજી અરચી મેહુલ્યા વાસ　　વલતી વિપ્ર-નેં તેડયો પાસ
'કહો કરવત મેહલો સ્યાં કાંમ　　છઓ સાસ્ત્ર ને સાલીગરાંમ　૨૩૩
તેહ-માં જે જુઠા ગુંણ ગાય　　તેહ-નું કરવત એલેં જાય'
બાંધ્યો વિપ્ર વિવેકેં કરી　　આદ્ય વાત સાચિ ઉચરી:　૨૩૪

દોસ નાં દેસ્યો એહ-માં સું-ને　　ઈશ્વર આંણુ સાંચી કહું તુ-નેં
કનકકુબ્જ અમારું ગાંમ　　ચંદ્રસેન રાંજા-નું નાંમ　૨૩૫
દાતા કરણ સમાંનેં તેહ　　પ્રજા-ઉપર અધિકો નેહ
દાંન પુણ્ય કરેં છેં ઘણાં　　લાડ લડાવેં રહીયત-તણાં　૨૩૬
રાંમ-સરીખું તેહ-નું રાજ્ય　　અસત્ય અન્યાય તેહ-ના-થી તાજ્ય
કંન્યા એક ઘેંર રુપ-નીધાંન　　વિવિધ પ્રકારેં કરું વખાંણ　૨૩૭
મૃગ-નયણી નેં કરી-લંકની　　વિશ્વ વખાણેં તે વંકની
દિસેં છેં પદમની-થી વડી　　સ્વયં વિધાતા-હાથેં ઘડી　૨૩૮
ચંદ્રવદના નાંમ જ તેહ-નું　　સ્યું વખાંણ કરું એ દેહ-નુ
બેઠી માંનની તે માલીઈ　　ગોખ જડીત્ર રુડેં જાલીઈ　૨૩૯
જિમ આકાસ-માંહેં વીજલી　　જાંણે કેલ વાડી-માં ફલી
ભર-જોબન મછર માતરા　　જુવતી જોવા-ની જાતરા　૨૪૦

દુહા

તે રાજા રીઝયો ઘણું　　કન્યા જોઈને કોડ
'કિહાં-થી વર એહવો મલેં　　જુવતી-કેરી જોડ　૨૪૧
દેશ-વિદેશ ખોલાવીઇ　　રાજ-પુત્ર કો રુપ'
ચીત-માં તે ચિંતા કરેં　　બ્રાંતે પડિયો ભુપ　૨૪૨

ચોપઇ

એ અલખત રાજા-ને ઘેર હવેં પ્રીછ તું માહરી પેર
આદ-ધ્કી અકરમી અમો પુછો છો તો સુણજ્યો તમો ૨૪૩
ઇસી વરસ-નો જીવેં બાપ અંધો એ આખેં છેં આપ
રગત-પીત ગલે છે અંગ અહરનીસ પોઢી રહેં પલંગ ૨૪૪
મોટી વરસ અઠોતર-ની માત ખઇરોગ જુવતી-ની જાત
બાધેં અંગે વાપ્યો કોઢ ઉધકરમ જયવરલો જોડ ૨૪૫
ન મલેં વસ્ત ઝાલેં તે હાથ એક દિવસ અંન-ની નહી આથ
સેના-ગામ-મા ખોહુ દિન તો કીહારે રલી લાવુ અંન ૨૪૬
વીધવા બેંહન એક લુલી લંક તે શામા ઘણું છેં રંક
ભરમ બોલ કુટંબીઇ કલો 'કરમ હીણ કુયારો રલો ૨૪૭
ડાડ ફરાક ફરંતો ફરે' સેવા કુણ જનક-ની કરે
જાતેં નાગર છ વેદીયો ભણ્યા-મા તો નથી ભેદીયો ૨૪૮
ભરે સોને ઘણી ગાગરી તાહરેં નાર આવેં નાગરી
તેહ-મા ન મલે ખોટો દાંમ કિમ થાય પરણાન્તુ કામ ૨૪૯

છપય

ભુંડી સહુ-થી ભૂખ, દુખ ભુંડુ દેહ રોગે
ભુંડું કુલ કપુત, દલદ્ર ભુંડું વેગેં
ભુડો લેયો ભાર, ભુંડું કાસદું કરવુ
ભુંડું પરવશ કાંમ, ભુંડું જે પર-મન હરવુ
ભુંડું નિત્યેં ભીખવુ, ભુંડું અહરનીસ જાગવું
સામલ કહેં એ સરવેં ભનેં, ભુંડું માન-વિણ માગવું ૨૫૦
દિસેં રુડા રુપ, ભૂપ-સરીખા તે ભારી
ભણ્યા-ગણ્યા ગુણ-નીધ્ય, વીધ્ય વીવેકે સારી

આભરણુ પેંહરે અંગ, સંગ સંગતનાં રુડા
આકાર સુધ આચાર, કિર (?) પર-કામેં રુડા
નાત્યવટ નાત્યેં કરે, ભંડાર લખ રલી ભરેં
નાગર-માં નરતું એટલું, કોડ ડુચારા દેહી મરે ૨૫૧

ચોપઇ

ઉછી જાત તે ઇતર ઘણા — સ્યા અવગુંણ કહું નાગરન્તણા
નાગર ન્યાત-ને દેં દીકરી — જોઇઇ ગાગર ગરથેં ભરી ૨૫૨
મેં વિચ્યારું માંહરે મંન — 'રુડો ગાંમ-તણો રાજંન
આગેં પણુ સતવાદી થયા — તેહ-નેં દિલ વસિ છેં દયા ૨૫૩
એહ-નેં જાઇનેં જાચું આજ — જો ઈશ્વર કરે સુભ કાજ'
વિચ્યાર કરતેં વરસ જ ગયું — એક દિન મન માગ્યાનુ થયુ ૨૫૪
બેઠો રીઝ-માં જાહરેં રાજ્ય — મેં મન-માંથી મુંકી લાજ
મેં તેહ-નેં દીધી આસીંસ — 'જીવે રાજા કોડ વરીસ ૨૫૫

દુહા

દો ચ્યાર આઠ-ની ચોગણા — દસ-થી દુંણા દાખ્ય
અરધ જેહ અઢાર-ના — સાહા સંબુધિ સાખ્ય' ૨૫૬
પ્રીત-થકી પુજા કરી — આપ્યું અરધ આસંન
'કારજ કાંઇ રવી કહો — માગ્યાનું હોઇ મંન' ૨૫૭

છપય

'ઘટે કાર વિવહાર, લાજ ઘટે લાખીણી
ઘટે માન સનમાંન, દેહ મટે દાખીણી
ઘટે સરમ કુલ-ધરમ, મરમ મટે માયા-નો
ઘટે ચાતુરી ચીત, ઘટે કંદ્રપ કાયા-નો
હાવ ભાવ આદર ઘટે, વીના અગની દેહ દાગીઇ
સાંમલ કહે ભુંડું મોત-થી, સુંકી માંન જે માગીઇ' ૨૫૮

ચોપઇ

કહેં રાજા 'સીદ્યો છો સીખ   બ્રામણ કરમ લખી છેં ભીખ
આપીઈ અમો તેહવું માગજ્યો   બ્રાંત ઘણી ભાવેં ભાગજ્યો' ૨૫૯

એ ઉતર રાઈ આલીયો   ચતુર વિપ્ર તીહાં-થી ચાલીયો
'વચન ગીસ્ત અમારૂં જાય   તારેં તુંમ-નેં ર્યુ જાયુ રાય' ૨૬૦

ફરી બેંસાર્યો ઝાલી બાંહેં   ભરી સભા બેંઠી છેં જાંહ
'નિશ્ચેં આપુ તે ર્યો કોલ   જે ગમે તે બોલો બોલ' ૨૬૧

તાહરેં હું બોલ્યો અંન્યાય,   'પરણાવ્ય મું-નેં તાહરી કંન્યાય'
સભા સાંભલી કૌતીક થયું   'ફટ ફટ' સહુ લોકે કહ્યુ ૨૬૨

રાજાઈ જાંણ્યું દેસ્યેં શ્રાપ   રાય પ્રધાંન વિચ્ચારેં આપ
આસના-વાસના મુઝ-નેં કરી   ફરી ગયેં વાંણી ઉચરી ૨૬૩

'માહારાજ એ કન્યા લીઝઈ   પન્હુંં તે પતું દિજીઈ
માંગું તેહ-માં નુન્ય જ હોય   તો તે નહી પરણાવેં કોય ૨૬૪

દુહા

હાર ઈંદ્રાંણી કોટી-નો   શેષનાગ-સ્રી-ની ઝાલ્ય
મુસ્તક બત્રીસ-લક્ષણા-તણું   અરથ હોઈ તો આલ્ય ૨૬૫

અન્ય ન રાખીસ ઉરતો   જે કન્યા નવિ દીધ
પતું હોય તો પરણજ્યો   સો પરકારેં સીધ' ૨૬૬

ના કહી હું નવિ સક્યો   લોક હુસારત પેંર
વરસ એક-નો વાયદો   કરીનેં આવ્યો ઘેંર ૨૬૭

વાટેં જાતાં વટેમારગું   હસી દેખાડેં હાથ
'આ વર રુડો પરણુમેં   ચંદ્ર-મુખી શુભ-સાથ' ૨૬૮

રહી ન સક્યો તે દેસ-માં   દેહેં દુખીયો થાયું
કાસદ થઈનેં કાસીઈ   કરવત-કાજેં જાઉં ૨૬૯

ભમતો ભમતો ભીખતો   ગયો કાસિ-દીસ
તિહાં નાહી તેહ-નેં કહ્યૂં   કરવત મુંકો સીસ ૨૭૦

તાહરે' કરવતીયે' કહ્યું 'વિપ્ર સાંભલ વાણુ.
વિક્રમસેન ઉજેણી-પતિ ઈહાં છે તેહ-ની આંણુ ૨૭૧
પોઢ' પંથે' પરવરો ચીઠી-નીશાની આલ્ય
આજ દેખાડો અમ-ને' તો કરવત મુંકુ કાલ્ય' ૨૭૨
નીરાસ થઈ પાછો વલ્યો આવ્યો નગર ઉજેણ્ય
દરસન થયું તમ દેવ-નું આવ્યો કારજ ગેણુ ૨૭૩
માત-પીતા ઘેં'ર રોગીયાં ખાવા ન મલે' અંન
કારણુ કુંયારાન્તણું મરવા-ઉપર મંન ૨૭૪

ચોપઇ

બ્રામણે' વાત ભાંરે કહી ઘણી ચમકયો આપ ઉજ્જેણી-ધણી
'નિરાસ ઇહાં-થી કિમ જાય ભારે વસ્ત પે'દા કિમ થાય ૨૭૫
ઇશ્વિર-ને' ગમસ્યે' તે થસ્યે' એહ-ને' કરમ લખ્યુ જે હસ્યે''
'અરે વિપ્ર રહો અમારે' ઘે'ર પ્રીછી મે' તમારી પે'ર ૨૭૬
એક માસ રાજા-ઘર રમો ભોજન મન-ભાવતાં જમો'
બ્રાંમણુ કહે' 'એ નહી મહારાજ ઉતાવલી ચીઠી દ્યો આજ' ૨૭૭
રાજા કહે' 'રહો આવાસીઇ અમ્યો સાથે' આવું કાસીઇ'
કર્યો દલાસો રુડો રાય રાખ્યો નગરી ઉજેણી-માંય ૨૭૮
સુધ્ય-બુધ્ય સાભલતાં ગઈ રાજા-ને' મન ચીંતા થઈ ૨૭૯

છપય

હરે' વિદ્યા વિવેક, ટેક હરે તીહાં તંન-ની
હરે' ગુરુ ગુંણુ ગ્નાંન, મન હરે' ગત મન-ની
હરે' ચાતુરી ચેંન, હરે અકલ અતી (?)
હરે રુપ રસ રંગ, સંગ હરે' સકલ વાતે'
હરે' સુખ શરીરનું, હરે રાજ-સુખ-રીધ્ય રલી
સાંમલ કહે' સાચું' કહું, ચીંતા-થી તો ચીતા ભલી ૨૮૦

ચોપઇ

ચીના ભટી ચીંતા-થી ચેત ઘડી એક-માહેં રજ રેત
એમ કરીને ગુન્ગ્યુ ઘણુ કર્યું સમરણુ ઇશ્વર-નણું ૨૮૧
'નોધાગ-નણો આધાર જેહ-નેં સીર પ્રથવી-નો ભાર
શ્રમાડ કેટિ ભાજઇ ઘડે સેવક-જન-ની વાહારેં ચડે ૨૮૨
પુરે આમ જે પ્રથવી-નણી માહારેં આ વેલા તુ ઘણી
એકે સુઝ પડે નહી પેર વિપ્ર કિમ વોલાવુ ઘેર' ૨૮૩

છપય

બાલાપણુ-મા મીત્ર, જોવન-વય જુવતી જાણેં
સુખેં સાભરે સોનાર, વ્યધિઇ વેદ વખાણેં
સુખ કામેં સાજન, દુખ પડે દલ દાસી
જર આવંતા જોખ, જનમ થયે કો જોસી
અમલ આવ્યેં અલખત, દલ દખે દલ નીત દામ-નેં
સામલ કહે સંકટ પડે, સંભારેં શ્રી-રામ-નેં ૨૮૪

ચોપઇ

આદ્ય સક્તિ અંબા આવીયા તે ભૂપતિ-નેં મન ભાવિયાં
આદ્ય સક્તિ જે અધિક અનુપ ભટી માત ભવાની ભુપ ૨૮૫

છંદ પાવડી

'રમઝમ રમઝમ, રમઝમ કરતિ, ઘણી ઘુઘરી ગાજેં, મા
ઠમકમ ઠમકમ ઠમકા કરતી વાધિ જેહરી (?) વાજેં, મા
સોભા-સદન વદન, સમી પુરણ, મદન-મોહન મદ-માતિ, મા
ગુણ-નિધ્ય નીધ્ર, વીધ્ય સીધ્ય-સરૂપી, ગુંણ સેવક મન-માતિ, મા
પ્રીતેં પરતી, દૈત્યા દલતી કદી ન સકે કોઈ મા
આનંદ કરતી, અબરે ભરતી, ધરતી સાહક નોઇ મા
મન-વંછીત દેતી, ત્રાપે નેતી કેતી કહુ તમ વાણી મા
સીધ્યે સચું, દીપે ગચું, બહુ છુ તે જાંણી મા ૨૮૬

દુહા

જોખ-દેયણુ જાંણી તું-ને' વાણી વિવધ્ય વિવેક
સાચી સકત સાંમલ ભણે' આદ્ય અધિપત એક' ૨૮૭

ચોપઇ

સાચું બોલી શક્તિ સરુપ 'સાંભલ ભારે મોટા ભુપ
આજ હું કહું તે કરો ધ્યાંન કાંમધેનુનું ધરો ૨૮૮
તેહ-થી કાંમ થસ્યે' સરવ-થી મુઝ-માં તેહ-માં અંતર નથી
તેહ-થી તાહરું સંકટ જસ્યે' હેલાં-માત્ર-માં કારજ થસ્યે'' ૨૮૯
મહિપતિ-ને' દીધાં સનમાંન ઉમયા પાંમ્યાં અંતરધ્યાંન ૨૯૦

દુહા

અધિપતિ એકાંતે' ગયો દીપક ઘણેરાં ઘ્રત
આસન વાલી એકલો તે વેલાં બેઠો વ્રત ૨૯૧
સવા પોહોર તે સ્તુતિ કરી એકે' ચીતે' તે ઠાંમ
પ્રગટ બોલી રાય-સ્યુ કાંમદુર્ગા જે-નાંમ ૨૯૨
'માગ્ય માગ્ય રે મહીપતિ નિમેખ ન રાખો ન્યુન
તાહરે' વશ વરતે' સહુ પુરવ જનમ-નુ પુન્ય' ૨૯૩
કર જોડી તે કરગરો 'ભોગ સકલ-નો ભાર
આપો જોઈઇ આ ઘડી ઇંદ્રાણી-નો હાર ૨૯૪
શેષનાગ-ની નાગણી તેહ-ના કાંન-ની ઝાલ્ય
પાલ્ય વચન તું તાહરું એ બે' વાંનાં આલ્ય' ૨૯૫

ચોપાઈ

[illegible]ામદુર્ગા કહે' 'સાંભલ રે રાય તાહરે' મન મોટી ઇછાય
[illegible]હું વાત તે મન-માં ધરો જ્યાગ ઇંદ્ર-તણો તે કરો ૨૯૬
[illegible]તોષાસે' સુર-નો ધણી મન-ઇછા પુરે' તમ-તણી
[illegible]ાગ-જગન થાય છે' જિમ તેહ કહું તે જાંણો તંમ ૨૯૭

દશ સહસ્ત્ર મણુ આંણ્યો દુધ   સાતવીસ મણુ સાકર ઘોલો બુધ
મોટો કુંડ કરાવો જાંહ   કરો નાગ આવાહન તાંહ ૨૯૮
નાગ-મંત્ર સુભ મુખ-થી ભણી   આહુતી આપો નાગ-જ-તણી
નાગ-જ્યાગ તે પુરો થસ્યેં   તાહરું દલદર તેહ-થી જસેં ' ૨૯૯
એ બોલ રાજા-નેં કહી   આદ્ય સક્તિ તો અંતરધ્યાંન થઈ
રાજાઇ રુડો જોઇ લાગ   કર્યો ઇદ્ર-ઉછવ-નો જ્યાગ ૩૦૦
દશ સહસ તો વીપ્ર જ વર્યા   દાંન-રક્ષણ ભંડારે ભર્યા
એક સહસ મણુ હોમ્યું ઘૃત   પ્રસંન ઇદ્ર થયો છેં ત્રત ૩૦૧
ખણું એક ન લાગી વાર   હેત ધરીનેં આપ્યો હાર
તેહ-ની સોભા કહું કિમ કવી   જેટલાં મોતી તેટલા રવી ૩૦૨
દશ સહસ્ત્ર મોતી ઉદ્યોત   સરવેં સુર્ગ્ય-સરખી જોતિ
પછેં પ્રસન કર્યા છેં નાગ   ભુપતેં આપ્યો તેહ-નો ભાગ ૩૦૩
સાકર શરબદ ઘૃત-થી ઘણી   કોટિ આદૃતિ આપી તેહ-તણી
કનક-રત્ન-સમાનેં દાંન   સંતોખ્યા દીજ દેઇ માંન ૩૦૪
નાગ-જાગ તે પુરો થયો   'માગ્ય માગ્ય' સબદ એહવો કહ્યો
'માહારાજ મુઝ-નેં માગ્યુ આલ્ય   જોઇઇ તાહગ ઘર-ની ઝાલ્ય ૩૦૫
નથી રાખવી માહરેં ઘેંર   કરવી છેં પરમારથ-પેર
ઉગરસ્યે બ્રાંમણુ-નો દેહ   મોટુ પુન્ય છેં તમ-નેં તેહ' ૩૦૬
'સાબાસ' કહીનેં આપી ઝાલ્ય   'કામ પડે સંભારે કાલ્ય'
તે ઝાલ્ય-ની સોભા છેં નવી   જાંણે ઉદય પામ્યો તીહાં રવી ૩૦૭
ઝાલ્ય-હાર-નુ જોડું ઘણુ   સુખ સીરોમણુ સ્વરગ-જ-તણુ ૩૦૮

છપય

પુન્ય-થકી ઘરસુત્ર, પુત્ર શુભ પુન્યેં પામેં
પુન્ય-થકી ધન ધાંન્ય, માંન-કીરત્ત કુલ કાંમેં
પુન્યેં વિનય વીવેક, ટેક વિદ્યા વીધી વેદેં
પુન્યેં જસ લખ્ય લાભ, કાજ ભાવીક ભર ભેદેં
પુન્યેં પ્રતીષ્ટા પાંમીઇ, પુન્યેં પણુ બુધી ઘણી
સાંમલ કહેં સુખ પુન્ય-થી, પુન્યેં પીડા નહી ગ્રહ-તણી ૩૦૯

ચોપઈ

જેહ-નેં મન વસ્યુ છેં પુન્ય તેહ-નેં મન એકે નહી નુન્ય
અધીક પ્રાક્રમ કીધા 'આપ તે સર્વે પુન્ય-તણો પ્રતાપ ૩૧૦

વિપ્ર-પાસેં આવ્યો તે રાય આનંદ તેહ-નેં અંગ ન માય
દીઠી ઝાલ્ય દેખાડો હાર અતુલ તેજ ત્રીભોવન-ભાર ૩૧૧
'આપ્ય તાહરા રાજા-નેં હાથ હુ કહુ તે કહેંજ્યે તે-સાથ
કન્યા-દાન ,દેસ્યો જાહરેં આપસ્યુ પુસ્તક તાહરેં ૩૧૨
નહિ જવા દે તાહરો તોલ સુખેં બોલજ્યો હાકીને બોલ'
વીપ્ર બોલાવ્યો કરી નીરધાર આપી ઝાલ્ય-જોડું નેં હાર ૩૧૩
ગયો વિપ્ર પોતા-નેં ઘેર કહી માત-પીતા-નેં માંડી પેંર
હરખ-તણા અરણુવ-મા ભટયો ગામ તણા મહીપતિ-નેં મટયો ૩૧૪
સભા ભરી બેંઠો છેં જાંહ ઝાલ્ય-હાર જઈ નાખ્યા તાહ
'પરઠણ લેઇ તુ લગન જ થાપ્ય અધિક હેત-થી કન્યા આપ્ય ૩૧૫
હસ્ત-મલાપ હસ્યેં જાહરેં અંતરીખ પુસ્તક આવેં તાહરેં' ૩૧૬

દુહા

સભા સહુ વિસ્મે થઈ અચિરજ અધિકો હોય
આભુષણ અતિ ઉપતા કલી ન સકેં કોય ૩૧૭
દેવ-સરખે દયા કરી એવડી એહ-મા એવડી આય
કન્યા એહ-નેં આપતા ના તે નવિ કહેવાય ૩૧૮
મન માન્યુ કન્યા-તણુ દીઠો હુસી હાર
'પરણાવો મુ-નેં પ્રીતસ્યુ હુ ભામીની એ ભરથાર' ૩૧૯
લગન લીધુ તિહા લખ-વીસા શુદ્ધિ દશમી-નેં દીસ
આપ્યુ જોઇએ તે સમેં ચોરી વેલા સીસ ૩૨૦

વિક્રમસેન વાસેં ફરેં અદ્રષ્ટ-વિદ્યા હોય
તે દેશ તે નગર-મા અન્ય ન જાણેં કોય ૩૨૧

ચોપઇ

જુગતે રાજાઇ માંડ્યાં જંગ આખા દેશ-માં ઉછવ-રંગ
કુયારા-વિવા-નેં કારણેં બાધ્યા તરીયા તોરણ બારણેં ૩૨૨

કંકોતરી ઘણી વીવેકેં લખી મેલ્યા દેશ-ના બહુ સુખી
ચૌંલ-મેંલ આગેં ચહુચહાટ કરે વખાણ તીહા ચારણ-ભાટ ૩૨૩

નટણી નૃત્ય કરે બહુ રમેં જોગ વાતે નગર સહુ જમેં
કૌતક જોવા જન કે કોડ પરણેં કન્યા પાડી હોડ ૩૨૪

ઇમ હરખ લોકા-નેં ઘણો દિન આવ્યો તે લગન-જ-તણો
વીપ્ર-તણો વરઘોડો ચઢેં નીશાંણ ગાજેં નેં ગડગડેં ૩૨૫

વિપ્ર જગન-થી લાવ્યો દામ તે ખરચેં વિવા-નેં ઠામ
જે-ઉપર મહિપતિ-ની મોટ ઈશ્વર પ્રસન તિહા સા-નિ ખોટ ૩૨૬

છપય

કરે રાક-નેં રાય, થાય હેતેં કીડી હાથી
કરે કાયર-નેં સુર, નુર નપુંસક સાથી
કરેં મુરખ-નેં કવ્ય, દ્રવ્ય નીરધન જન પામેં
કરેં જલ સ્થલ ક્ષણ-માહેં, વંઝા તનુ-નુ દુખ વામેં
તરણ-તણો મેરુ કરેં, રહેં ધીરજ ધરમ-ને
સામલ કહેં સુખ દુખ સહેં, તે સોભા કહુ કરમ-નેં ૩૨૭

કર્મેં વીદ્યા વીત, ચીત નીરમલ છેં જેહ-નુ
કર્મે લખ્ય સુલખ્ય, પછેં તનેં તન-સુખ તેહ-નું
કરમેં નારિ સુનારિ, સારૂ સુખ દલ-થી દેહ-નુ
કરમેં મીત્ર પવિત્ર, પુત્ર નીધી વીધી સીધી નેહ-નું
સંસાર સાર સુખ સરગ-નું, જોતા-મા જુગતેં જડયું
સામલ સાચ્ચ સાખેં કહેં, કબુલ સરવ કરમેં અડયું ૩૨૮

ચોપઇ

જેહવી રાજા-ની હોઇ રીત   પુષ્પો તોરણ-થી કરી પ્રીત
વાજેં ઢોલ ઘડીયાલા ઘણાં   સ્યું વખાંણુ કહું સોભા-તણાં ૩૨૯
બહુ મુખી બોલે તે દિશ   'કોહ-નુ છેદસ્યેં' એ તો સીસ
બત્રીસ-લખ્યણો નહી ગાંમ-માં   નથી સુંણ્યો સુપનેં નાંમ-માં ૩૩૦
કદાચીત પ્રથવી-માં હસેં   તેહથી કાંમ એહનું કિમ થસ્યેં''
કો કહેં 'સમ ગજ છુટસેં   અધવચ એ વાડવ ઉઠસ્યેં ૩૩૧
મુસ્તક આંણવું છેં બહુ વાર   ખોહ્યાં ઝાલ્ય-જોડું નેં હાર
લાવ્યો છેં એ કષ્ટેં કરી   લીધો રાજાઇ છેતરી ૩૩૨
નહી ચુકેં રાજા-ની દેહ   સીસ-વીના નહી સુપેં ધેય'
મલી મેદની જોવા લાગ   તલ પડે તેટલો નહી માગ ૩૩૩
બેઠો માહરા-મા જાહરેં   કન્યા તિહા આણિ તાહરેં
કાંનેં ઝાલ્ય નેં કોટે હાર   સમરપ્યા બીજા સણગાર ૩૩૪
જાણે અરણુવ ઉગ્યા કે કોડ   જુવતી આભુષણ બેં જોડ
પાસેં તે કન્યા-ની માત   પાસેં સજન સહોદર તાત ૩૩૫
પાસેં વેદિયા ભારે ભ્રમ   મુખ મરડિ બોલ્યા છેં મરમ
'કરી કષ્ટ તમો આવીયા   આ બે વસ્ત સારી લાવીયા ૩૩૬
બત્રીસ-લખ્યણા પુરષ-નુ શીસ   આ સમે લાવો તે દિસ
પ્રતક્ષ દેખશેં સઘલો સાથ   તો મલશેં વર-કન્યા-નો હાથ ૩૩૭
તે આપતાં જો કરસ્યો વાર   જાસ્યે ઝાલ્ય ઇજત નેં હાર
ઘડી અજર એ વાતેં થઇ   પરણવુ છેં પોતેં ઘર-માં જઈ ૩૩૮
માગ્યુ સરવ મલેં આ દીસ   માગ્યુ કો નહી આપેં સીસ
જે મન-માં વિચ્યારુ''તું તમો   તે સરવેં જાંણું છું અમો ૩૩૯
''આ બેં વસ્ત આપું કાયદો   સીસ-તણો કરું વાયદો
લગન-સમેં તો પગણી જાયુ   તાર-કેડેં પછેં બ્રાંમણ થાયુ'' ૩૪૦
તે મન જાંણું છુ કાજ   કિમ છેતરાય નગર-નો રાજ
જોર હોય તો વડેલાં થાયો   નહિ તો જખ મારી ઘેર જાયો.'૩૪૧

દુહા

કહે વિપ્ર 'સહુ સાંભલો   લાવો કનકની થાલ
પલક એકમાં પાંમસ્યો   બત્રીસ લખ્યણો બાલ' ૩૪૨

લોક કહે 'સુંણુ લંઠીયા   સ્યું જુઠી એ થાપ્ય
જો ગમેં તો તાહરું   તાહરેં હાથેં કાપ્ય ૩૪૩

તે પણ અરથ આવે નહી   બત્રીસ-લખ્યણ-વીણ હોય'
કૌતિક એહવી કોટિધા   વિક્રમ જુગતેં જોય ૩૪૪

દુનીયાં કો દેખેં નહી   નવિ દેખેં કો ભ્રમ
વીપ્રેં મન વીચારીયું   'ભરી સભાંમાં ગઈ સરમ ૩૪૫

અધિપતિ તો ઉજેણીમાં   પંથે વેગલી વાટ
અણ-સમજે એહવું કયું   અતિ લાગા ઉચાટ ૩૪૬

ચીત પરથમ ચેત્યો નહી   કર્યું કાજ એ આજ
કન્યા નાંખી હાથમાં   ગઈ લાખીણી લાજ ૩૪૭

વિસવાસ કર્યો વિક્રમનણો   ખોટું સાહાપણ હોક
પલક એક પછી કરેં   પંચ-ઈરાતી લોક ૩૪૮

વિસ્વાસ કરેં જે રાયનો   તેહનું નાંમ અજાંણ
વણ-પરણે પ્રાજે થયો   હોડ કરંતાં હાંણ ૩૪૯

છપય

વનીતાનો વીશ્વાસ, આસ રાખે જે પરની
    જોગી સરપ સહેત, ઠગ તસ્કર તરવરની
નદિ નખી નેં નાવ, અસપર વિષધર વારી
    દુત જુત નેં પુન, અંગી અંગી તન તરી
લાંચી પરપંચી દુરજન, કેહી કોપી કેદનો
    આંમલ કરેં મુરખ લખ્યો, વીશ્વાસ કરે જે એહનો ૩૫૦

ચોપઇ

નિરમલ નહી મદિરા પીનાર લોલો નહી લાચ લેનાર
સાહા નહી એ નામ (?) સાચો નહી જુહારી નામ ૩૫૧
નારી-સોનાર-ના સમ તે શખ સેઠ-પટલ-ની સા-ની સાખ્ય
જુઠા-ની સી સાચી વાત ભંગી નામ તેહ-ની સી નાત્ય ૩૫૨
કાગ તે કિહા-નો પવિત્ર તિમ રાજા કેહ-નો નહી મીત્ર
મુઝ-ને આગલ-થી મોકલ્યો રહ્યો આપ પુઠેં એકલો ૩૫૩
લાડ લડાવ્યા ખાવા માર ખોહો ભુપતે માહરો ભાર
હવેં ઉપાય બીજો સ્યો કરું દાતે જીભ કરડીનેં મરું ૩૫૪
મુયા-પછવાડેં ગાય જાલો(ય) જીવતે ન ઘાં અધિકી થાય
મરવુ પડેં વણખુટેં આપ એ રાજા વિક્રમ-નેં પાપ ૩૫૫
હલ્યા પાપી-કેરુ સુખ દીધુ મુ-નેં દાવાદલ દુખ
માહરો જીવ વણખુટેં જસ્યે પાપી તાહરુ સ્યુ સારુ થસ્યેં ૩૫૬
કાસિએ જઈનેં કરવત લેત તો આવડું ન થાત ફજેત'
કરડેં જીભ આપેં જાહરેં વિચ્યાર કર્યો વીક્રમેં તાહરેં ૩૫૭

આભમાથી આવે જિમ ચંદ્ર થયો પ્રગટ તિમ આપેં ઇંદ્ર
લોલકલોલ કુડલ શુભ કાન ભુપ ભર-જોવન ભીને વાન ૩૫૮
સાક્ષાતકાર દેવતાઈ અંશ રાજરાજેશ્વર વડ કુલ-વંશ
દીઠો રાજ રહીયાલુ રુપ ભંમ ન જાંણેં એહવો ભુપ ૩૫૯
સભા ચિત્ર-લખ થઈ રહી સુધ-બુધ સહુ લોકા-ની ગઈ
જાણે પ્રગટ્યો ઈશ્વિર આપ તેજ-પુંજ પુરણ-પ્રતાપ ૩૬૦
ચંદ્રસેન નગર-નો ધણી તેણે પરીક્ષા કીધી ઘણી
અર્જાનબાહુ અરજુનવંત એન કરણ-પ્રજત કપોલા નેંન ૩૬૧
સંખ ચક્ર લાછન કર જડ્યા ઇંદ્ર-સરિખા આભુષણ્ અડ્યા
'મોટો પુરુષ કોય છેં એ દેવ ઘટે સરવથા કરવી સેવ' ૩૬૨

ઇમ વીચ્યાર કરે જાહરે　　વિક્રમસેન બોલ્યા તાહરે
'એ બ્રામણ નગર આવીયો　　મુઝ-ને વેચાથી લાવીયો ૩૬૩
મોહ-માગ્યો આપ્યો છે દાંમ　　આંણ્યો મું-ને કરવા એ કામ
હવે વિલંબ સાં-ને કિજીઇ　　લાવો થાલ મુસ્તક દીજીઇ ૩૬૪
અચીરજ પાંમ્યા સરવે લોક　　મરવા-તણો નવિ આંણે શોક ૩૬૫

દુહા

ચંદ્રસેન ચમકી કહે　　'પ્રથમ કહો તુમ નાંમ
તાર-પછી કરવું ઘટે　　તે સુખે કરજ્યો કાંમ' ૩૬૬
'શું કરીસ તું નામ-ને'　　પુછે કોકટ દીસ
તે માગ્યુ તે આપવા　　આવ્યો છુ હું સીસ ૩૬૭
ગુલાંમ અમ્યો એ વીપ્ર-ના　　પરમારથીયો નાંમ
ખોટી તું સાં-ને કરે　　કરવા દે એ કામ' ૩૬૮
કાઢી ખડગ કોટે ધર્યું　　સભા દેખતા માથ
'હા હાં' કરીને નગર-ને　　ગઇ ઝાલ્યો હાથ ૩૬૯
'અકલ-થકી મેં ઉલખ્યા　　જોયુ ધરમ દ્રઢ ધીર
તું ઉજેણી-પતિ ખરો　　પરદુખ-ભંજણ વીર ૩૭૦
અવર આવી કો નવિ સકે　　પર-કાજે પાડે પ્રાણ
એ અધિકારે ઉલખ્યા　　જે વિક્રમ વીર સુજાંણ ૩૭૧
કાને કીરત સાંભલી　　પેહેલી પુર-માં વાત
તે આજ દીઠું અમ્યો　　જાંણી જુગતે જાત ૩૭૨
ધન ભાગ્ય આ લોમીનુ　　ધન એ બ્રામણ ભુપ
ધન્ય એ કુંયારી કન્યકા　　ધન્ય તું રાજ સ્વરૂપ ૩૭૩
ભલે જણી એ ભાંમની　　ભલે પાડી એ હોડ
એ મીસે દરસન થયુ　　પોહોતાં મનનાં કોડ ૩૭૪

તું કહે તો એ વીપ્ર-ને કન્યા પરણાવું સાત
રાજપાટ સુંપું સકલ વિવેક કહી એ વાત ૩૭૫
આંણુ ફરે અહાં તાહરી તુજ-માં ઝાઝું જોર
ચાકર-ના ચાકર અમ્યો ચીત-થકી છું ચોર' ૩૭૬
પાય લાગી પ્રજા સહુ દીઠું દીવ્ય દરસંન
કોડ પોહોતાં કન્યા-તણાં પુરણ થઇ પરસંન ૩૭૭
આભુષણ જાહરે આંણીયાં તાહરે થયો વિસવાસ
'સકે વીપ્ર-ને વીક્રમ મલ્યો પ્રીત ઉજેણી-પાસ' ૩૭૮

ચોપઇ

મનસા સીધ દેઈ-ને માંન દીધુ હેતે કન્યા-દાંન
સાત રવી કે સોનાં-તણાં આપ્યાં રત્ન અમુલખ ઘણાં ૩૭૯
નગર ભોજ્ય કરાવ્યુ ગાંમ વાજે માદલ ઠામોઠાંમ
હરખ નગર બાધા-માં ઘણું દીઠું દરસન દેવ-જન-તણુ ૩૮૦
ચંદ્રસેન કહે છે આપ તેડયા વિપ્ર-નાં મા ને બાપ
'પેંહેશમણી પ્રીતે-થી કરું પાંચ જનમ-નુ પાતિક હરું' ૩૮૧
મા-બાપ કહે 'અમ્યો આવું નહીં હસે લોક નગર-ના તહી
આંધાં લુલા ને પાંગલાં કોઢી કુષ્ટી ને રાઘલા ૩૮૨
અનાથીયાં ને અધિકો રોગ હીણા કરમ-નાં ભારે ભોગ'
ગયાં વિક્રમ વિપ્ર-ને ઘેર પ્રીછયો સરવ પાંગા-ની પેર ૩૮૩
'કહો તમ-ને સાત્યાં છે આજ કુંયરી પરણાવી મહારાજ' ૩૮૪

દુહા

કહે અંધો 'સુણ અધિપતિ ભલે પરણ્યો એ પુત્ર
તાહરે પુન્યે કે જુગ લગે ભોગવજ્યો ઘરસુત્ર ૩૮૫
અમ્યો તો નથી દેખવું રાણી સુત કે રાય
અંન ખાઇ સકીઇ નહી થરથર ધ્રુજે કાય ૩૮૬

'કથા પરમારથ કરો પ્રાકૃત રીતે ભાખ્ય'
કવી કબુલ બીજા કરે શાસ્ત્ર જ પુરે સાખ્ય ૪૦૮

શુભ બુધ્ય દિધિ સરસ્વતિ વસી રહી માં બીજ
તરણ વશ જિમ વાયુ-ને રસના બેઠી રીઝ ૪૦૯

ચોપઇ

શ્રી-ગોડમાલવી-વીપ્ર-સુતેશ વશે વેગનપુર ગુજરદેશ
વીરેશ્વરજી-કેરો પુત્ર શામલ નામ કવી શુભ શુત્ર ૪૧૦
સંસ્કૃત-માંથી એ શોધીયુ પ્રાકૃત બુધી-થકી બોધીયુ
વિક્રમ-મહિમાં સુણસ્યે જેહ પવિત્ર થાસ્યે તેહ-ની દેહ ૪૧૧
વાહલા-તણા નહી વીજોગ દેહ ન વ્યાપે તેહ-ને રોગ
વીસ્ફોટાદિક વ્યાધિ જસ્યે કઠિણ રહે તે કોમલ થશે ૪૧૨
એહવું સાભલી કરસ્યે દાન માહેસ્દ્રન્તણું તે નર-ને માંન
લક્ષ્મી વાસ વસે બારણે પોઢે પુત્ર રુડે પારણે ૪૧૩
મન-માગ્યાં મન-વાંછીત મલે સીધ્ય માત તે સફલે ફલે
કહે પુતલી સાંભલ રાય એહવા થાયો તો ધરજ્યો પાય ૪૧૪

દુહા

ઇમ કહીને ઉતપતિ આપે ગઇ આકાસ
[એહ કથા પુરણ થઈ] કહે કવી **સાંમલદાસ** ૪૧૫

પાઠાંતર

[કડી, પંક્તિ અને પ્રતના ક્રમે]

ક. નો આરંભ : શ્રીગણેશાય નમઃ । અથ સિંહાસનબત્રીસીમધ્યે વાર્તા વાંહાંણુની પુતલી ઇંદુમતીની લખી છે.

ખ. નો આરંભ : શ્રીગણેશાયનમાં. શ્રીસારદાયનમઃ

૧. ખ. માં ૧ થી ૧૪ કડી નથી.

૧૫. ૧. ખ. શિવ વસે, જ્યાંહાં. ૨. ખ. ધર્મધિર. ૩. ખ. ભોજયરાજા વ્રતખંડમ.

૧૬. ૧. ખ. કલ્પતરુ. ૨. ખ. શાહાસ્ત્ર-સમંધ. ૩. ખ. ભલો. ૪. ખ. પિહર.

૧૭. ૧. ખ. માં 'દાને' 'માને' વગેરે જેવામાં તૃતીયા-સપ્તમીના પ્રત્યયમાં, 'ધરે' જેવા ત્રીજા પુરુષના રૂપને અંતે, નપુંસકલિંગી પ્રથમાનાં રૂપોમાં, અને 'ધિર' 'પેંર' એવાં બીજાં સ્થળે ઘણુખરું અનુનાસિક નથી મળતો. આવાં પાઠાંતરો નોંધવામાં નથી આવ્યા. ૨. ખ. વાત. ૩. ખ. અવતારીક, અંસપત. ૪. ખ. વડકાંમ.

૧૮. ૨ ખ. નારાયાણ-શુ. ૩. ખ. બંમણ. ૪. ખ. દીવ.

૧૯. ૧. ખ. ષટ સાહાસ્ત્ર. ૩. ખ. ધરામસાહાસ્ત્ર ધીરજ ધરે. ૪. ક. રાંમરાજ્યની રીત.

૨૦. ખ. કલપના. ૨. ખ. દોસ, રેહે. ૩. ક. જુઠ. ૪. ખ. સાહાસ્ત્ર-સાપમાં.

૨૧. ૧. ક. સાદુલ એક મુંજ છે; ખ. સીદુલ ને એક મુજ પે. ૨. ક. માત-જાયા. ૩. ક. સાદુલ; ખ. ત્રત પામ્યો. ૪. ખ. કુયર.

૨૨. ૧. ખ. ચાર, સી-ભોજને; ૨. ખ. ૨મે એકઠા પાચ. ૩. ખ. મુજ, રાહા. ૪. ખ. સતવાદી સંચ.

૨૩. ૧. ખ. વિચારીઉ. ૨. ખ. મારાથી ન રેહે રાજ. ૩. ખ. માહારુ રેહે.

૨૪. ૧. ખ. મહિપતને મારવા મોકલો. ૨. ખ. બાલક જંલો બાંહા. ૩. ખ. ચેતો, ચંતમાં. ૪. ખ. લખો, તાંહા.

૨૫. ૧. ક. થુએર; ખ. ઘુલરાકેરા કુદમાં. ૨. ખ. અક્ષર લખીયાં વાક. ૩. ખ. માં નથી. ૪. ખ. કિયા વરનાં વાંક.

૨૬. ૧. ખ. માંનુ, મુજનું. ૨ ખ. કબુધ કીધી તાજ. ૩. ખ. રીજે રાજા મન ધર્યુ. ૪. ખ. સુપુ રાજ.

૨૭. પહેલા ક. માં આ પ્રમાણે છે : તે શ્લોક લખ્યો છે : માંધાતા સુમહિપતિ કૃતયુગે લંકાધી. (પછી પોણા બે પંક્તિની ખાલી જગા). તે પછી : પંચાસં પંચ વર્ષાણિ દશ માસા દિનત્રયં ભોજરાજેન ભુક્તવ્યં સગૌડં દક્ષણાપથં. ૨૮. ખ. માં એ શ્લોકો અતિ અશુદ્ધ સંસ્કૃતમાં આપેલા છે. તે પછી આટલું વધારે છે : હવે ભોજે રાજ કર્યું તેની સંગની, વરસ પંચાય'ન નવ માસ, દીવસ ત્રણ કરુ રાજ લીલવલાસ.
૧. ખ. તે ભોજ. ૨. ખ. ભરતે ભુપતે. ૩. ખ. વરણુ અષ્ટદસ સુખ. ૪. ખ. દેશમાંહિ કો કોને નહી દુખ.

૨૮. ૧. ખ. સબલ સાંને (?) ૨. ખ. બુધે વીદસે. ૩. ખ. ગ્હા વીદેસે વારુવ રત્ન. ૪. ખ. આર.

૨૯. ૧. ક. વદેસી; ખ. ઘેહેર જ રહો. ૨. ક. વીદેશી. ૩. ખ. અમુલક, હુતા હાથ. ૪. ખ. સુપા થીપ્ર સોની સાથ.

૩૦. ખ. માં 'ચેત્યો,' 'માન્યુ' એવા રૂપોમાં, 'જાત્ય,' 'બુધ્ય' એવા સ્ત્રીલિંગ શબ્દોમાં, તેમ જ 'ત્યાંહ,' 'ચ્યાગ,' 'સ્યો' વગેરેમાં યકાર નથી આપ્યો. આવાં પાઠાંતરો હવેથી નોંધમાં લેવામાં નથી આવ્યાં.
૧. ખ. તણી બુધ. ૨. ખ. લખ્યાણા, કરી. ૩. ખ. સ્ત્રી બ્રાંમણી ૪. ખ. દેહે.

૩૧. ૧. ખ. પ્રથાંમ, ગેહેર. ૨. ખ. વાહી સંદેસોની. ૩. ખ. સાથે. ૪. ખ. ગેહેર.

૩૨. ૧. ખ. કોયે. ૨ ખ. વિપ્ર ઘણો દીવસે. ૩. ખ. મંદીર. ૪. ક. દિઠી અનાથ, ઘર માયે.

૩૩. ૧. અ. પુણ્ય, પ્રતે ૨. ખ. નાવા.
પૂર્વાર્ધ પછી ખ. મા આટલું વધારે છે :
સોની સાથે ગઢજ થયો રાજદ્વારે ના ચુકાવિ ગયો.
૩. ક. સાચ,
૩. ૪ ખ. મા આ પ્રમાણે છે :
પંચે સાખ કરી જાહરે સોની સાચો થયો તાહરે.

૩૪. ૧. ક. કર્યો, ખ. બ્રામણને. ૨. ખ. ગાંમ બીજ કરો એ ડંડ. ૪. ખ. ચરાવનાર ચોપગો તણા.

૩૫. ૧. ખ. થયો. ૨. ખ. પુડે સહુ બીજા પ્રજાય. ૩. ખ. થઈ જાહરે. ૪. ખ. તાહારે.

૩૬. ૧. ખ. અનકેરાં. ૨. ખ. લઠીઆ સોની જુડા પડા. ૩. ખ. બે વાર.

૩૭. ૧. ખ. વીપ્રે દીધી આશીશ. ૨. ખ. તુ કોડ જ વીસ. ૩. ક. રત્ન પોતાને. ૪. ક. ભોજરાજાની પેર.

૩૮. ૧. ખ. ના ચુકાયો તેનુ તે નાંમ. ૨. ખ. અમુલ કોડી ટીબો એ ઠાંમ ૩. ખ. ખોદી ભોમી. ૪. ખ. સહીયાસન તાંહાં.

૩૯. ૧. ખ. વીસતાર. ૩. ખ. કંચંન વીશ્વકરમાંયે ઘડુ. ૪. ક. હિરા.

૪૦. ૨. ખ. કરે પંચરત્નનુ. ૪. ખ. સરગતણી કોણુ માત્ર.

૪૧. ૧. ખ. જેવી ચંતાંમણીની જોત. ૨. ખ. ઉદાંતકાર. ૩. ખ. તેની સોભા. ૪. ખ. કારમા દીપક જ બલે.

૪૨. ૧. ખ. પરથ. ૨. ખ. પદમણી. ૩. ખ. ઇડ અવછરા દીસે અંસ. ૪. ખ. કોને, વેણા.

૪૩. ૧. ખ. કોં, અદંગ. ૨. ખ. સીંહીઆસંન. ૩. ક. મહીપત્ય ધરી. ૪. ક. પોતાના મનમાં મત્ય ધરી.

૪૪. ૨. ખ. બ્રાંહ્મણ પ્રતીપાલે, લજાતે. ૩. ખ. વચંનથી થાયે. ૪. ખ. 'કેહે કવીત કવીત' પછીનો ભાગ નથી. ૬. ખ. આગલો અંશ નથી. ૬. ખ. બ્રાંમણ ભોજ.

૪૫. ૧. ક. સુભ; ખ. ગંગોદીક, સીહીઆસંન. ૨. ક. માં નથી; ખ. પુસ્પુરક. ૩. ખ. ભોજ સોભા કીધી સરવાસે. ૪. ખ. બો લખ પઢીત સહુ તે પાસે. ૫. ખં. પરદક્ષણ, જાહરે. ૬. ખ. કેહે માં માં કઉતક, તરતીબતે ત્યાંહરે.

૪૬. ૧. ખ. રાજમહારાજ ભુપતિ. ૨. ખ. શાસ્ત્ર સુજાંણ. ૩. ખ. આસંન, અધીપતી. ૪. ક. પુરાંણ પ્રીત પ્રધાન.

૪૭. ૧. ખ. ઇંદુમતી. ૨. ખ. બતરીસલક્ષણી. ૩. ખ. વંયેક શુ. ૪. ખ. શુરણ રાજાજી.

૪૮. ૧. ખ. તમો. ૨. ખ. આસંન પર આજ. ૩. ખ. વણ ૪. ખ. વણસસે.

૪૯. ૧. ખ. સાભલુ કઉતક. ૨. ખ. અચરત પામી સરવે. ૩. ખ. બેચી, રાહો. ૪. ખ. મેહેલી મંનનો ગરવ.

૫૦. ૧. ખ. કેહે. ૨. ખ. મહીપત કેહે છે મુજ. ૩. ખ. વંનીતા, કોણ તમો. ૪. ખ. જોઈ હુ પુછુ આજ.

૫૧. ૧. ખ. ઈંદુમતી. ૨. ખ. સાભલ. ૩. ખ. 'તે' નથી. ૪. ખ. રાજસસકુ રુપ.

૫૨. ૧. ક. પ્રતાપેં; ખ. અવતરો. ૨. ખ. ધરાંમ ધાન. ૩. ખ. સામદ-શીરોમણી. ૪. ખ. વીક્રમ.

૫૩. ૧. ખ. નાગ્નો. ૨. ખ. જોઉ બ્રાહ્મણ પ્રતીપાલ. ૩. ખ. અવિદા. ૪. ખ. બાલ.

૫૪. ૧. ખ. વશુધા ૨. ખ. કોડ. ૩. ખ. પરજાતણુ. ૪. ખ. અને જસ લાક્ષણો.

૫૫. ૨. ક. ગોપ્યો હામેહામ. ૩. ખ. પ્રજામાંહે પડાવીયું ૪. ખ. દુખભ-જાણુ મુજ નામ.

૫૬. ૧. ખ. પરથી પરે. ૨. ખ. જગગત્ર. ૩. ખ. આનંન આપુ ઈંદ્રે. ૪. ખ. ફરવી.

૫૭. ૧. ખ. જુદીષ્ટર જગતપત. ૨. ખ. રાજ જસતુ રુપ. ૩. ખ. છોતો ૭ તેહેનો. ૪. ખ. નેહ વિક્રંમ ભડ ભુપ.

૫૮. ૧. ખ. સીન્ગામનુ. ૨. ક. અહિઆર અત, ખ. 'આ' નથી. ૩. ખ. સરગે. ૪. ખ. સતા પમાડો સોક.

૫૯. ૧. ખ. વીશે ૨. ખ. નાવટ સાવટ. ૩. ક. લાવ્યો ભોજ તે, ખ. ભાવશું. ૪. ખ. આ સાસંન અધીપ એહ.

૬૦. ૧. ખ. થસે. ૩. ખ. સંહીઆસન બેશસે. ૪. ખ. ભજાણુ.

૬૧. ૧. ખ. રાજા. ૨. ખ. સુ નહી ૩. ખ. એવુ. ૪. ખ. રંજીત રુજે.

૬૨. ૧. ખ. કાને સાભળી. ૨. ખ. સખેપે શુભ. ૩. ખ. વીસ્તારીને કહો તમો. ૪. તો પુગ્ણ.

૬૩. ૧. ખ. કેવો, નરપતી. ૨. ખ. કીયા કીધા. ૩. ખ. કેવા મરજા પરીતભના. ૪. ખ. કેવુ ગુવંતુ.

૬૪. ૧. ખ. કેવી, ઉપાસના. ૨. ખ. વીધ કેથી વવેક. ૩. ખ. કેવુ જે જગતમા. ૪. ખ. જે આપ કેવાણો

૬૫. ૧. ખ. કંમ હુસથી. ૨. ખ. છતો સાહા કમ ૩. ખ. હરી કુલ દેહેવટ કરી. ૪. ખ. પરમાથ.

૬૬. ૧. ખ. કોહો. ૨. ખ. હુસે. ૩-૪. અને ૬૭ ૧-૨. ખ. મા નીચે પ્રમાણે છે:

તેવો પ્રાક્રંમ હુ કરૂ   તો સરખા કરૂ એ સાથ
નાહી તો પ્રીતે પુજા કરૂ   નીત નીત પુજુ પાય.

૬૭. ૩. ખ. યથારથ હોય તે કોહો. ૪. ખ. રીઝે.

૬૮. ૧. ક. સુજાંણુ; ખ. કેહે. ૨. ક. વારુ વાણુ; ખ. વીધ. ૩. ખ. સેષ્ટી, બ્ર માછી. ૪. ખ. પચાસ કોટી, ગણી.

૬૯. ૧. ખ. તેહમાહે. ૨. ખ. વીક્રંમસેંન સરખો. ૪. ક. પરનારિ.

૭૦. ૨. ખ. તે વરણુ. ૩. ખ. પંનર સ્ત્ર જે સ્નોત્રી. ૪. ખ. ૭ અગની હોત્રી.

૭૧. ૧. ખ. બીજા અપરંમપાર. ૨. ખ. વીધ વવેક. ૩. ખ. વેવારીઆ અલખત. ૪. ખ. સહસ્ત્રધા લક્ષધા કોડાપતી.

૭૨. ૧. ખ. ૭પ ન, વાજે. ૨. ક. ઉ (?)પરી, ખ. એયા. ૩. ખ. સી, એ નગરી તણી ૪. ખ. રાજરીધ.

૭૩. ૧. ખ. પ્રધાન. ૨. ક. તે, નામ, ખ. મહીપત, માગણને. ૩. ક. ત્નેર, ખ. ઘર, ઘડીઆલા. ૪. ક. હોર, ખ. દુખીઆ, પડે.

૭૪. ૧. ખ. મોહોલંથી. ૨. ક. ફલે, ખ. મંન મનાયેં સકએ. ૩. ખ. સામે. ૪. ખ. સગ્વ.

૭૫. ૧. ક. દુતક ૨. ખ. જુદી, ન્વ. ૩. ખ. અવછગ અપર મપાર.

૭૬. ૧. ખ. શુજાણુ. ૨. ક. કરૈં. ૩. ખ. ગાયે ગુણ ગીન. ૪. ખ. બોહો.

૭૭. ૧. ક. ચતુરાઇ, ખ. ભાલવે. ૨. ક. ભાય, ખ. અલવે અલવે. ૩. ખ. નાટ્ર નઉતમ ગાણુ ગાય. ૪. ખ. પુ ર જસ પરભાતે ભાયે

૭૮. ૧. ખ. વાધ. ૨. ખ. તસ્ર ગણા વાજંત ૩. ખ. સીદુકેરા સહુને સંગ. ૪. ખ. ઘેરઘેર સીવપુજાના લ ગ.

૭૯. ૧. ખ. પચંમ પરભાતે થાયે. ૨. ક. હરીકીગ્ત, ખ. વીસ્નવજ ન હરીકીગ્તન. ૩. ક. થડિ, ખ. ઇદ્રપુરી, નાહી નુન. ૪ ખ. જા લા પરમરથ.

૮૦. ૧. ક. વટેમારગું, ખ. જતા. ૨. ક. વ્યાપારી તન ૪ ક. મન.

૮૧. ૧. ખ. ઉજેણમા. ૨. ખ. દીઠી લીલવલાસ ૩. ખ. અચરત ડીઠુ અવનવુ. ૪. ખ. કરી ગ્હો પુર પાસ

૮૨. ૩. ખ. કહે, કોહો. ૪. ખ. શુ.

૮૩. ૧ ખ. ઘડીઆલાં બાંધા. ૨. ખ. કુણ અરથ કુણ કાજ. ૩. ખ. કોહો. ૪. ક. જયેમ, જે રાજ્ય;

૮૪. ૨. ખ. જે માલવમુખ ધડ ધીર. ૩. ખ. ઉજેણ અધીપતી. ૪. ખ. વીક્રંમ.

૮૫. ૧. ક. દિસે. ૨. ખ. પ્રમાણુ નહી. ૩. ક. અરધ, એક્લો; ખ. નીસાયે. ૪. ખ. શ્રુણે.

૮૬. ૧. ખ. દેશમાં. ૨. ક. ઘડીવાલી. ૩. ક. તેડી; ખ. રીજમાં. ૪. ક. શાદ; ખ. શ્રુણતાં સવણે.

૮૭. ૧. ખ. મંન. ૨. ખ. વવેક. ૩. ખ. સેષ્ટપ્રંમા. ૪. ખ. એવો સરજ.

૮૮. ૧. ક. એહવું સુંણિને; ખ. જાયે. ૨. ખ. વણીક°, મંનમાહ. ૩. ક. દિધા; ખ. ઘડીઆલે ધાયો. ૪. ખ. રૂદે.

૮૯. ૧. ખ. જુહુ હસે. ૨. ખ. સંદે મંનનો નીમે થસે. ૩. ખ. વીક્રમસેન.

૮૯. પછી ખ. માં નીચેની પંક્તિ વધારે :

વ્રત એકાદસીને કારણે ચીત સમે પ્રીતે પારણે.

૯૦. ૧. ખ. શ્રયણો. ૨. ક. ભોજનવાત; ખ. ભોજનનીનિ વાત, તે તો. ૩. ખ. તેડવા. ૪. ખ. તેડાવો.

૯૧. ૧. ખ. પસાયે કરણા. ૨. ખ. ઘણોરૂ. ૩. ખ. કાંહાથી, શુ તમ. ૪. ખ. શુ.

૯૨. ૧. ક. સુખી; ખ. છો. ૨. ખ. મંન મુકીને કોહો. ૩. ક. દિજીઈ; ખ. તેનો દીજીયે. ૪. ખ. કીજીયે.

૯૩. ૧. ખ. એવો, પ્રસ્ન. ૨. ખ. યાં શુધાર. ૩. ખ. કડે. ૪. ખ. બીતે બીતે, કોહો.

૯૪. ૧. ક. માહરાજ; ખ. મોહોટા. ૨. ખ. કરીયે. ૩. ખ. શુણો એમ ૪. ખ. કંથા અદકી.

૯૫. ૧. ખ. કરો સોજ. ૨. ખ. મંનની. ૩. ખ. કેહુ. ૪. ખ. નમ લેઉ નીચે.

૯૬. ૧. ક. મન. ૨. ક. અન; ખ. તારા પછી લેવાસે એન. ૩. ક. દુખી, ખ. કેહે સાભલ. ૪. ખ. મુજને.

૯૭. ૧. ખ. સનવાદી, કેમ. ૨. ક. સાનિધે જોડે જમું; ખ. તમે સાહાનીધે ૩. ક. તાહર; ખ. ભાગીશું. ૪. ખ. સહાય તો ભાજજો ભેદ.

૯૮. ૧. ક. ખ. મન. ૨. ખ. ક. ભોજન. ૪. ક. દેઈ; કર, બેડ.
 * અહીંથી આગળ ખ. પ્રતિના એવાં પાઠાંતરોની જ નોંધ લીધી છે, જે અર્થની, વ્યાકરણની, સંદર્ભની કે એવી કોઈ દૃષ્ટિએ અગત્ય ધરાવતાં હોય. પાઠ ઓછો કે વધારે હોય તેવાં બધાંયે સ્થળો નોધ્યાં છે. પણ માત્ર હ્રસ્વ-દીર્ઘને લગતા, હકારને, યકારને અને શકાર-સકારને લગતા, અનુનાસિકને લગતા, સંયુક્તાક્ષરને લગતા અને 'સિહીઆસંન', 'અપરંમપાર' એવા જોડણી ભેદો—ટૂંકમાં ભિન્ન લેખનપદ્ધતિને લીધે નિષ્પન્ન થયેલાં પાઠાંતરો અને દેખીતી ભૂલો નોંધવામા નથી આવી. કવચિત ક. ના અસંગત જોડણીવાળા પાઠને સ્થાને ખ. માં સુસંગત જોડણીવાળો પાઠ મળ્યો છે, ('દિધી' ને બદલે 'દીધી', ચોપાઈને અંતે 'જન' ને બદલે 'જંન') ત્યાં નોધ્યા વિના જ. ખ. નો પાઠ સ્વીકાર્યો છે.

૯૯. ૧. ખ. તારુ હોય તે. ૪. ખ. ને.

૧૦૦. ૧. ખ. અનુપ. આ પછી નીચેની પંક્તિ વધારે: ચંદાંનસેન છે તા તે. ભુપ. ૪. ખ. અમેચંદ સાહુ છુ આપ.

૧૦૧. ૧. ખ. નગરસેઠ છે. ૨. ખ. મા નથી. ૪. ક ખ. નાટક. ૪ ખ. નાત, આવા, મુજ.

૧૦૨. ૧. ખ. મલો ભાટ તાહા દીધાં. ૩. ક. પેંતે. ૪. ખ. વીવા કેરી વાત.

૧૦૩. ૩. ખ. તંન જેવી. ૪. ખ. ખાંપાણ નાહી ખોડ.

૧૦૪. ૩. ખ. ગુણવંતી. ૪. ખ. એવી તનયા કો ઘેર તણી.

૧૦૫. ૧. ખ. ઉતંમ રૂડુ. ૨. ખ. ભાલ પરણાવુ.

૧૦૬. ૧. ખ. નાટક. ૨. ક. દવ્ય°; ખ. °દમલ એક. ૩. ખ. દેપીસંધ. ૪. ખ. કરે.

૧૦૯. ૧. ખ. નીત. ૨. ક. કેરો. ૩. ખ. ચતુર. ૪. ખ. શીતની પગ તે ચોગ.

૧૧૦. ૧. ખ. જ ગયા. ૨. ખ. તાત-તણે મન. ૩. ખ. કર નાહરી.

૧૧૧. ૧. ખ. એમ કહી, વરત. ૨. ખ. પામસે મરત. ૩. ખ. પડો. ૪. ક. કરતા, ખ. કર્તા.

૧૧૨. ૧. ખ. મેંહે પ્રતીગના મનથી કર. ૪. ખ. દાવો રહો કુઆરો. દેહે.

૧૧૩. ૧. ખ. થયુ. ૪. ખ. વનો, શુધ વારી.

૧૧૪. ૧. ખ. ભરી કરી કોડ. ૪. ખ. પરીઆણુ.

૧૧૫. ૧. ખ. ધરય. ૨. ખ. ટંકા પંચ જ તંણો. ૩. ખ. ચઉદ, ભરી. ૪. ખ. 'તીરી' સુધારીને 'તરી'.

૧૧૬. ૨. ખ.પાંમો આપ.
૧૧૭. ૨. ખ. નર હરી. ૪. ખ. સરવ.
૧૧૮. ૩. ખ. એ'હી.
૧૧૯. ૧. ક. ઉઠી. ૨. ખ. વેહે.
૧૨૦. ૨. ક. મન પલકે' કન્યા. ૩. ખ. ખાન. ૪. ખ. વાત.
૧૨૧. ૧. ક. તણી. ૨. ખ. બેસે બે સત. ૪. ખ. લક્ષ કોટી.
૧૨૨. ૨. ખ. સત બે તોડે. ૩. ખ. સંઘાતે પડે. ૪. ખ. પેઠી સંમરથ.
૧૨૩. ૩. ખ. 'માકરૂ' નથી. ૪. ખ. તા લેગ કરૂ.
૧૨૫. ૧ ખ. ગુણકા. ૩. ખ. જુન્ની. ૪. ખ. દાધુ.
૧૨૬. ૧. ખ. બેનુ એક. ૨. ખ. જેનુ. ૪. ખ. ગુણકા.
૧૨૭. ૪. અસ્ત્રી શુ.
૧૨૮. ૩. ખ. પરણવે.
૧૨૯. ૧. ખ. હેલીન. ૩. ખ. ધીરત. ૪. ખ. ચઉદ.
૧૩૦. ૩. ખ. ડોસ હરખીમાં ઘરૂ. ૪. ખ. સંઘાતે કરૂ.
૧૩૧. ૧. ખ. જાસું સઈયર શોકણી ઘેર. ૨. ખ. તુજને. ૩. ખ. દલાસો. ૪. ખ.તેનો તો. ૫. ૬. ક. માં નથી.
૧૩૨. ૧. ખ. વણીક જે વેપારિયો. ૨. ખ. માંહિ.
૧૩૩. ૨. ખ. તો હુ દલાસો. ૩. ખ. નાહી.
૧૩૪. ૩. ખ. લેઉ. ૪. ખ. કુડ.
૧૩૫. ૧. ક. વચે; ખ. ચેતમાં. ૨. ક. રુડિ; ખ. તો હુ પરણુ ત્રી. ૩. ખ. નાહી તો, લેવા નારીને. ૪. ખ. 'તે' નથી.
૧૩૬. ૩. ખ. તે. ૪. ખ. સાચે દલે.
૧૩૭. ૨. ખ. નરખે.
૧૩૮. ૧. ખ. ગુણકા. ૨. ખ. તે એ, જુગતે.
૧૩૯. ૧. ખ. ઉણવ, તમમા. ૨. ખ. સ્ત્રી વરગ વીદા તમ માહે નથી.
૧૪૦. ૧. ખ. 'તે' નથી. ૨. ખ. તે તો. ૪. ખ. પલંમની.
૧૪૧. ૨. ખ. પરણ્યાની. ૩. ખ. કામેનીયે.
૧૪૨. ૧. ખ. એવ. ૨. ખ. લેખે હુ લવુ. ૩. ક. પ્રીન વેલાતો પાસ.
૧૪૩. ૧. ખ. વાલોતર. ૩. ક. જનગ; ખ. માંતર. ૪. ખ. રહ દસ, જાણ.
૧૪૪. ૧. ખ. મંમત. ૨. ક. નીસર્યો; ખ. સરવે. ૪. ખ. ગયો.

૧૪૫. ૨. ખ. દુખવાત. ૪. ખ. કુ૨.

૧૪૬. ૧ ક. નામ. ૨. ક. કરીને હામ ૩ ક. દુખીં; ખ. દુખી, અરુણવમાં.
૪. ખ. તેનો.

૧૪૭. ૪. ખ. વનતા, વવેક.

૧૪૮. ૪. ખ. સમાઉ કવી.

૧૪૯. ૨ ખ. મટકે. ૩. ક. સાચી. ૪. ક. દેહ, ખ. 'છે' નથી.

૧૫૦. ૧ ખ. ૩૫ દીસે રાજવીધ. ૨. ખ. નરખા કુલના કરમ. ૩. ખ.
જંન ચંતા. ૪. ખ. મુજ, મરંમ

૧૫૧. ૧. ખ. નાર. ૩. ખ. કેહુ. ૪. ખ. લેસ ન કરસો લાજ.

૧૫૨. ૨. ખ. સાચો. ૪. ખ. તે નારી.

૧૫૩. ૧. ખ. અંનગલ. ૨. ખ. ખજાહાનો મોડ. ૪. ખ. નારી મુજમા
એ ખોડ.

૧૫૫. ૧. ખ. એતે, સ્થાનકે. ૩. ખ. 'કઉતક.' તેજ પ્રમાણે અન્યત્ર.
૪. ખ. હાથ.

૧૫૬. ૧. ખ. ની. ૨. ક. યોવન, ખ. વીનતા. ૩. ખ. ધણોક, તેનો ધણી.

૧૫૭. ૧. ખ. આસ્વાગત અદકી. ૩. ક. ૫૨.

૧૫૮. ૨. ખ. કીધી કઉતક. ૩. ક. ખભર, ખ. નીત. ૪ ખ. તુજમા.
તેજ પ્રમાણે અન્યત્ર.

૧૫૯. ૧. ખ. જાર કીધા. ૨. ખ. પણુ પ્રીત. ૩. ખ. મુને. ૪. ક. સામ્યા તુ.

૧૬૦. ૧. ખ. અહીયા. ૩. ખ. મુજ. તેજ પ્રમાણે અન્યત્ર. ૪. ખ.
માનની તારુ મરત.

૧૬૧. ૧. ખ. ખરુ તુ. ૩. ખ. નાહી, ખેદ સુ.

૧૬૨. ૨. ખ. સગ્વે. તેજ પ્રમાણે અન્યત્ર. માપ. ૩. ખ. રામદવા.
૪. ખ. પરદેશે પરભાતે.

૧૬૩. ૨. ખ. ઠીગ. ૩. ખ. તુજને લે. ૪ તો ધ્યામહતા°.

૧૬૪. ૨. ખ. તુ તેહ. ૪. ખ. તમારુ જાણે મંન.

૧૬૫. ૧. ખ. કરસે તે. ૨ ખ. તારે. ૪. ખ. જેખાંનમાહથી છુટથી.

૧૬૬. ૧. ખ. કામનીયે જેડા કથી. ૨. ખ. વાતમા હુમારર નથી. ૩. ક.
સાથેં સોઈ ન. ૪. ખ. મારે પ્રમેશ્વર સાથે બાહુ પ્રીત.

૧૬૭. ૧. ખ. તેનું. ૨. ખ. કુડુ કરમ કેમે ન કરુ. ૩ ખ. અદકો.
૪ ખ. અદકો નેહ.

૧૬૮. ૩ ખ. તંમે કંમ માંનો માહારાજ. ૪ ખ. આણે.

૧૬૯. ૧. ક. તે. ૩. ખ. જે પરથીવીમાં. ૪. ખ. કંથ આગલ માડીને કહ્યાં.

૧૭૦. ૨. ખ. કંથે મનમાં ન ધરી. ૩. ખ. બોલે જીવો ત્મો. ૪. ખ. નાહી.

૧૭૧. ૧. ખ. એણે. ૨. ખ. હવડાં ખેદુ.

૧૭૨. ૧. ખ. જુઠા, પ્રતિ. ૨. ખ. બેદી, મરત. ૪. ખ. રજપુત.

૧૭૩. ૧. ખ. અહેણીમાને, અદકો. ૨. ખ. ક્રોધ કરી તે.
પછી ખ. માં આટલું વધારે : ટીટી તેની છે વરણ માનની તારુ આવુ મરણ.
૪. ક. બાંધી સકલ અંગે થીર થંભ.

૧૭૪. ૧. ખ. માહાર.

૧૭૫. ૪. ખ. અહેણી તેણે કારણે.

૧૭૬. ૧. ખ. કાંમતી. વચલા અક્ષરમાં મૂળમાં ઇકાર હોય ત્યાં સર્વત્ર
ખ. મા આ જ પ્રમાણે. ૩. ખ. હોયે.

૧૭૭. ૩. ખ. તારી.

૧૭૮. ૨. ખ. અમલ અધીપત.

૧૭૯. ૧. ખ. નાપેણી. ૩ ક. જો તે.

૧૮૦. ૧. ખ. કમાડ. ૨. ખ. ચીતવતે જમ ચોર.

૧૮૧. ૧. ખ. સઈયાર સાથ તે સનેસને. ૩. ખ. નવ. ૪. ખ. કેમ રહી
રાંમા રાત.

૧૮૨. ૧. ખ. જુવે જોહા. ખ. માં ૨. આ પ્રમાણે : પ્રાંણ બંધાંણે પ્રીતઃ
પછી ખ. માં આટલુ વધારે : વચન ખુયે છે તાહારુ રડી નારી એ રીત.
૩. ખ. કીમ નહી કે હે. ૪. ખ. હુ પરવશ. પછી ખ. માં આટલું વધારે.
બાંધાં બંધે અંગે અધીક હીડુ ચરણે હાથ.

૧૮૪. ૨. ખ. જાને તુ.

૧૮૫. ૧. ખ. નાપણી. ૪. ખ. કેમ થાય.

૧૮૬. ૨. ક. કરી કરીને; ખ. ધ્રડતાં. ૩. ખ. સમજાણ હોય. ૪. ખ. પાસ

૧૮૭. ૨. ખ. તારી, 'લાખીણી' સુધારીને 'લાખેણી'. ૩. ખ. મરો.
૪. ખ. નાહી. તે જ પ્રમાણે અન્યત્ર.

૧૮૮. ૧. ક. નાપીણ; ખ. નવ બોલી. ૨. ખ. સાભલે.

૧૮૯. ૨. ખ. નાર પરદો. ૩. ખ. જાલી. ૪. ખ. આંગુલ ચાર.

૧૯૦. ૨. ક. નાગ–નારિ; ખ. મરીના ૩. ખ. બાંધ. ૪. ક. જે કર્યો તે કહો; ખ. સોહિ.
૧૯૧. ૧. ખ. રીસ. ૨. ખ. સવારે છેદુ તુજ સીસ. ૪. ખ. પોતે તેહ.
૧૯૨. ૧. ખ. સ્રી આવી. ૨. ક. નાપીણિ; ખ. આપણી. ૪. ક. નાક નીવારુ વારંવાર.
૧૯૩. ૧. ખ. 'કરમા' નથી.
૧૯૪. ૩. ક. પ્રીછિ, ખ. પ્રીછો, નાપેણ. ૪. ખ. શીગ્ર. પછી ખ. માં આટલુ વધારે: મારાને સંમજાવેસ હુ તારાને સમજાવે તુ.
૧૯૫. ૧. ક. રીસ ચઢાવી બોલી. ૨. ખ. ઉઠ હો મારા અકરમી ધણી. ૩. ખ. માં નથી. ૪. પછી ખ. માં આટલુ વધારે: એહવો બોલ નાપણે કહો.
૧૯૬. ૨. ખ. સોહરવાં બાંધા. ૩. ખ. નાલ વધેરવાં.
૧૯૭. ૧. ક. ઉઘાગલો નાઈ; ખ. ઉઠો નહી. ૨. કાઢુ લોહ. ૩. ખ. નાપુ. ૪. ખ. ન જાયં.
૧૯૮. ૨. ખ. કહુએક જ ઘડી. ૩. ખ. છેદુ નારી પાપી તે. ૪. ખ. કંમ જીવેસે મે.
૧૯૯. ૧. ખ. હુ મરુ. ૨. ખ. દેહ કંમ.
૨૦૦. ૧. ખ. આસ્ત્રાગત અદકેરી કરે. ૨. ખ. પાગે લાગુ નારી હુ તુજ તણે. ૪. ક. જાણૂ કારીઘરનુ.
૨૦૧. ૧. ખ. આગ પાઠીને દીપક. ૨. ખ. બોલો અંમ્રત વાક.
૨૦૨. ૧. ખ. લોભે લોપરી. ૩. ખ. કરુ. ૪. ખ. હઇડાનો.
૨૦૩. ૧. ખ. લાપેણ. ૩. ખ. રહેતો. ૪. ખ. નાહી નરપત.
૨૦૪. ૧. ખ. સુદરી. ૩. ખ. જઈ બેઠો આજ. ૪. ખ. બીજા કામની જોવા કાજ.
૨૦૫. ૧. ખ. રેણી, 'જવ' નથી. ૪. ખ. લાક્ષણો લીધ.
૨૦૬. ૧. ખ. પલંગપર જઈ બેઠો પતી. ૨. ખ. બોલીવી સેજ્ઞે સુદરી.
૨૦૭. ૧. ખ. કીધુ. ૨. ક. મુસ્તકનો કરીસુ તાજ્ય.
૨૦૮. ૧. ખ. માંનની કેહે મુરખા સુણો. ૨. ખ. મરે. ૩. ખ. કુનો.
૨૦૯. ૩. ખ. તો. ૪. ખ. જમ.

૨૦૯. પછી ખ. મા આટલુ વધારે:

શ્રીય સંનમુખ છે માહારે પગ્તગ દેવ છે પુઠ.
જે તુ કેહે તે હુ કરુ. આગલ રહી ઊઠ.

૨૧૦. ૩. ખ. મુને. ૪. ખ. દેહ.

૨૧૧. ૧. ખ. હુકમ માંને ડાહો આજ. ૨. ખ. કાંમનીના. ૩. ખ. રે રંડ માનુ જો અમો. ૪. ખ. જ.

૨૧૨. ૪. ખ. પાગ.

૨૧૩. ૨. ક. દારીકા ગત્રી હજો બે કહ્યું. ખ. ધરીકા બે હતી તે ત્રણ. ૩. ખ. વ્યાહ. ૪. ખ. સાચુ કરસે પ્રમેશ્વર નાક.

૨૧૪. ૧. ખ. જુહ.

૨૧૫. ૧. ખ. નાખોલા. ૩. ખ. મુને. ૪. ક. કોણ.

૨૧૬. ૧. ખ. કર. ૩. ખ. સેહેજમા, થાસે.

૨૧૭. ૧. ખ. થયુ સવાદમાં. ૨. ખ. સોભાગ.

૨૧૭. પછી ખ. માં આટલુ વધારે:

સાજુ નાક ન પત્ર ગુ	દીન સરખો દેવ
ભરા રૂધીરના ખાબડા	અચરત મોટુ એક

૨૧૮. ૪. ક. વીપરિત.

૨૧૯. ૨. ખ. પગે, પતી. ૩. ખ. અચગત. ૪. ખ. સામાનુ સની.

૨૨૦. ૩. ખ. ઠગરી. ૪. ખ. બેમા.

૨૨૧. ૧. ક. સુદર્િ, ખ. સુદરી, સાચુ. ૨. ખ. એમાં તમાર. ૪. ખ. ઉમપાતે.

૨૨૨. ૨. ખ. બીક નાહી.

૨૨૩. ૧. ખ. 'તે' નથી. ૨. ખ. તનો. ૪. ખ. એવવી દેખાડુ જેવતા

૨૨૪. ૧. ખ. વાદી વેસ. ૨. ખ. લાયક નાહી હેસ. ૩ ખ. સમજા છે. ૪. ખ. પેરે ભણાવા.

૨૨૫. ૧. ખ. ગયો. ૨. ખ. વાસ્તુતરમાં જઇ. ૩. ક. માનના મલ્યો જઇ. ખ. જઇ મલીયો.

૨૨૬. ૧. ખ. ઉભુત અંમમા તો. આ પછી ખ. મા આટલું વધારે મારે મન પીહા વમી.

૨૨૭. ૧. ખ. કોટપની. ૨. ખ. બોલી વાખ્. ૩. ખ. મુખ વચંન બોલી નહી.

૨૨૮. ૨. ખ. ગુજુશ નંગમય નામ. ૩. ક. વર.

૨૨૯. ૧. ખ. ધને ને. ૩. ક. અમે.

૨૩૦. ૨. ખ. કની રેઉ. ૩. ખ. પાખી. ૪. ખ. તો તુ ત્ર ગુજાને.

૨૩૧. ૧. ખ. વેપારીયો.

૨૩૨. ૧. ખ. 'જે' નથી. ૨. ખ. નગર પરવેસ. ૩. ખ. નહી તો આશા મુકે. ૪. ખ. વપરીયે પરદેશ.

આ પછી ખ. મા આટલુ વધારે :

કામની કેહે સાભલ શાહાપતી રૂડી તારી રેખ રતી
ત્રણ ખોડ નોહ જેહને પ્રેમદા એહ પરણે તેહને
નહી જારવીદ્યા મન ઘણુ ચત લક્ષણુ નહી ચોરીતણુ.

૨૩૩. ક. મા નથી. ૨ ખ. કરો ન કરે. ૩. ખ. ન્વે. ૪. ખ. જેહમા.

૨૩૪. ૧. ૨. ને બદલે. ક. મા : એ ત્રણેની હીમત ધરો, તો એ વનીતાને વરો.
૧. ખ. વના.

૨૩૫. ૧. ખ. નગમા. ૨. ખ. નારી પાસ ૩. ખ. સાથમા. ૪. ખ. કોલ, વચમા

૨૩૬. ૨. ક. તે. ૩. ખ. સુજાણ. ૪. ખ. ચઉદે.

૨૩૭. ૧. ખ. મરે. ૨. ખ. કરે.

આ પછી ખ. મા આટલુ વધારે :

આગલથી ચેતવુ અમ્યો પછે દોસ ને દસો તમ્યો
અપનક્ષ તમમા હોય આજ ના ગ્પે કરતો યે કાજ

૨૩૮. ૧. ખ. વલી. ૨. ખ. વીનતા તારુ ડાહાપણુ વેઠ

આ પછી ખ. મા આટલુ વધારે :

તસકર જાર ને જુઠા કામ તે તો છાજ સેવિયે જે ઠામ.
૪ ખ. દસવીસ.

૨૩૯. ૧. ખ. આણી કાગલ લખીયુ પત્ર. ૨. ખ. સાચા.
૨૩૯. ૩-૪. ક. મા નથી.

૨૪૦. ૨. ખ. હુ પુગાણુ પાર.
૨૪૦. ૧-૨. પછી ખ. મા આટલુ વધારે
સાચી સાખ એ વાતે દેઉ તારે ઘેર સુત્ર એક ના લેઉ.

૨૪૧. ૧. ખ. જાણીતુ. ૨. ખ. ફરીને બોલે.

આ પછી ખ. મા આટલુ વધારે :

સહુસહુ કાને લાગુ કામ પાછી વાત વીસારે હામ
નીરખે છે નીરમલનો તન નથી બીક ધારતો કાંઈ મન.
૩. ખ. હવે ભાન તાગ નીતે કરે. ૪ ખ. મન નવ ધરે.

૨૪૩. ૧. ખ. વેપારીયે ૪. ખ. સુકર તાહાં.
૨૪૪. ૧. ખ. 'ગહે' નથી ૨ ખ. ગામના. ૩. ખ. સાથી. ૪. ખ. કેનથી પેર
૨૪૫. ૩. ખ. પુરૂષ વગર તે.
૨૪૬. ૧. ખ. મોટલીપુ. ૨ ખ. પછેરે. ૩. ખ. ને બાજુ. ૪. ખ. સમથી.
૨૪૭. ૧. ક. ગી. ૨૪૭ પછી ખ. મા આટલુ વધારે:
અશ્વ અગરી પર ચડો સાથે સેવક એક
વાહકે મલ વદલ્ય વડો તગીજ બસેરી ટેક.
૨૪૮. ૧. ખ. વાડી જુયે. ૨. ખ. પરગર. ૩. ખ. અસ્તથી.
૨૪૯. ૨. ખ. બહુ.
૨૫૦. ૨. ખ. દીસે. ૩. ખ. ન્યાંહા. ૮. ખ. પણ ગજ તો.
૨૫૧. ૧. ખ. માન નો. ૨. ખ. સુ તમારૂ નામ ૩. ખ. હોઇ કેને.
૮. ક. નામ, ખ. નેહીડે છે એ.
૨૫૨. ૧. ખ. પન્નમ દવાગે.
૨૫૩. ૩. ક. મદીત, મંજનથી. ૪. ખ. ન દેખુ કોય.
૨૫૪. ૧. ખ. બહુ બને, 'તમે' નથી. ૨. ખ. પ્રમેશ્વરે બહુ કીધી પ્રીત.
આ પછી ખ. મ આટલુ વધારે:
મહિમાએ મનમા બીધ મન પ્રીત કરી આરોગ્ય પાન.
૩ ખ. બીગરા. ૪. ખ. વધા મ વીધ વધેક.
૨૫૫. ૨. પછી ખ. મા આટલું વધારે:
દીઠો દેવ રેવસી દેવ નીરમલસુતને સાચો નેહ
બીજે દીવસે મેલ આવસે વધે મોકા બે હેજે.
૪. ખ. બેના મન મ પે.
આ પછી ખ. મા આટલું વધારે
એક દિવસ આપ્યા તે દીન પ્રીત આપણ્યા ની.

૨૫૯. ૧ ખ. રતન અમુલક જોડ. ૨. ક. જતનેં, ખ. ચેતામણીતી.
૨૬૦. ૨. ખ. નીદ્રા. ૩. ખ. રતન અગોચર આપ. ૪. ખ. જહાં ખાર જરૂઠી દાંઈ.
૨૬૦. પછી ખ. મા આટલું વધારે :
કરે અગાસુ કુડે કાજ   ન્મ તસકર આવો હોય આજ.
૨૬૧. ૩ ખ. ઉપર આગાસુ. ૪. ખ. તે તસકર કામ.
૨૬૨. ૧. ખ. ભેરો ડરી. ૨. ખ. વસ્ત્ર વની તે. ૩. ખ. પેગ. ૪ ખ. રાથે.
૨૬૩. ૧. ખ. ઓલાની.
૨૬૪. ૧. ખ. ક્રાનજી. ૩. ક. લ્યુ. ૪. ક. દેસુ, ખ. સુની સામદ સહુએ ને.
૨૬૫. ૧ ખ. કરો. ૩.-૪. ક. મા નથી. ૩. ખ. પાલે.
૨૬૬. ૨. ખ. રૂપ. ૪. ક. આવે.
૨૬૭. ૨. ખ. માહા. ૪. ખ. શા મારે, અહીયાહા.
૨૬૮. ૧. ખ. રમીયે રમત. ૩. ખ. આહા ચંત.
૨૬૯. ૧. ખ. 'ક્લોલ' નથી. ૨. ખ. 'જ' નથી ૪. ખ. હુ જાઉ
૨૭૦. ૧. ક. હુસીથી. ૨. ખ. હસી બોલ કહો. ૪. ખ. રાતે જવા.
૨૭૧. ૧. ખ. પીનતા. ૨ ખ. સુ છોકરા. ૪. ક. ગ્નિત્ય, ખ. તાહા, રીત.
૨૭૧. પછી ખ. મા આટલુ વધારે
માહારે ઘેર સુ કલંક ચઢે   કાંઈ અપવાદમાથી નહી ચઢે.
૨૭૨. ૨. ખ. ન પ્રીછો. ૩. ખ. માજુંમ.
૨૭૩. ૧. ખ. 'તે' નથી. ૩. ખ. આળસ. ૪. ખ. પોહોડા.
૨૭૪. ૧. ક. ભરી. ૨. ખ. રૂઠી. ૪. ખ. બાધા ચારજ.
૨૭૫. ૩. ખ. પાસેથી જા બાહાર.
૨૭૬. ૩. ખ. સેહેજમા.
૨૭૬. પછી ખ. મા આટલુ વધારે
જોહેી અવધગ કો ઉન્વસી   સીચરીત માઠા કણ ક્સી.
૨૭૭. પછી ખ. મા આટલુ વધારે
નીખસીખ સોભા સુંદર એહ   આભુસાણ આગલ ન જડે દેહ.
૨૭૮. ૨. ખ. એનાત સેહેયો બેઠો છે જાંહા ૩. ખ. ધધોલી. ૪. ખ. પન્દર રે, 'આ' નથી.

૩૦૩. ૧ ખ. જાઉ આપે. ૨ ખ. કરવત લેયુ જાઈ. ૩ ૪. ખ. મા નથી.

૩૦૪. ૧. ખ. સાભરે છે. ૨. ખ. કારે હઇડુ જાય છે. ૩. ખ. કાસી જાતોતો, 'એ' નથી.

૩૦૫. ૧. ક. દીઠિ, ખ. ઘડ સોભા દીઠી ઘણી. ૨. ખ. કિરત કાને સુણી ત્મ તણી. ૪. ખ. વારૂ કહુ રૂદયાની વાત.

૩૦૬. ૧. ખ. દુખ કહે દલ તાહુ થયુ. ૨. ખ. પાતીક ગયુ. ૩. ક. નીહપાપ. ૪. ખ. છટી.

૩૦૭. ૨. ક. કાસિઈ, ખ. જાસુ, કાસીયે. ૩. ખ. પાડીત્યુ. ૪. ખ. એક વનતા.

૩૦૮. ૧. ખ. નવ. ૨. ખ. પેર ભવ તો પરહુ.

૩૦૮. પછી ખ.મા આટલું વધારે :

પુરાણુ વાત્યુ એ ૫ થીયે   દ્રહતા મ'ન થઈ ધીર
એક ચ'ત કરી સાભલુ   વારૂ વીક્રમ વીર

૩૦૯. ૧. ખ. સાહાપુત્ર તુ સાભલે. ૨. ખ. તો સેહેસ. ૩. ખ. કુંન.

૩૧૦. ૧. ખ. નારી કો. ૩ ખ. કેહે. ૪. ખ. કેહે

૩૧૧. ૧ ખ. કેહે, સેના ૩. ખ. તે. ૪. ખ. તે.

૩૧૨. ૨. ખ. સાહા નમાવે. ૪. ખ. 'શ્રી' નથી.

૩૧૩. ૧. ખ. બોવો તમો. ૩.-૪. ખ. સીવ આગનાથી તો હુ કરૂ, સીવસેવક મુજ નામ.

૩૧૪. ૪ ખ. સહેજે હરખે તે.

૩૧૫. ૧ ખ. થયો તે સુખી. ૨. ખ. દેસ તમારે નહી કો દુખી. ૪. ખ. તો પ્રથ'મ માહારો

૩૧૬. ૧. ખ. પરથ'મ. ૨. ખ. નીમેખમાહે પાલુ તેરત્યુ. ૩. ખ. હુ લાખ.

૩૧૭. ૧. ખ. ભાગો ૪. ખ. વાક અમારો, બોયા.

૩૧૮. ૧. ક. જોગવરી, સુત્ર. ૨. ખ. હુ પવીનકેરો નીરમનપુત્ર. ૩. ખ. કોડ વાર કહુ જો ૪. ખ. કરો.

૩૧૯. ૨. ખ. તો તે. ૩ ખ. છતાયે જોયે. ૪. ખ. ચરીત્ર એથી અદકુ.

૩૨૦. ૧. ખ. લગાવે, પાડે ૨. ખ. તાહારે પોહોચે માહાર કોડ.

આ પછી ખ. મા આટલુ વધારે :

જુકી આપ છતાયે કેહે   કર જોડીને ઉભી રેહે.
પુરાચરીત્ર છતા માટ   કેહે ત્રીયરીત્રમાં ઉડી વાટ.

૩. ખ. બાધા માહ્ય પુગવે સાખ. ૪. ખ. મ'નની ભાલે ભાખ.

૩૨૦. પછી ખ. માં આટલું વધારે :

કેમ કીધી જી અન્યાયે કપટથકિ આવે કંન્યાય
પરાણે કેહેસે પરણો તમ્યો તારે મનમાં હરખુ અંમ્યો

૩૨૧. ૧. ક. જેતલાં. ૨. ક. તે તો સમરઘ.

આ પછી ખ. માં આટલુ વધારે :

આખુ ગાંમ મુને સાચો કેહે જુવતી કર લેહી તે રેહે
નારી નરનો વેખ જ કરી મુજને છલ પાહો છેતરી
નર રૂપ નારીનુ કરે હોડે ગરથ ગુણકાનો હરે.

૩. ખ. ધરીને. ૪. ખ. રૂપે તમારી પેરે થાયે.

૩૨૨. ૧. ખ. માટે વાત રાખો એ ઠાંમ. ૨. ખ. લાગો. ૩. ખ. ન દેઉ.
૪. ખ. લોભે પાપ કેમ માંથે લેઉ.

૩૨૩. ૨. ખ. નારચરીત્ર તે દુખીયા થાય. ૩. ખ. આપણી ૪. ખ. કાઈ.

૩૨૪. ૧.–૨. ખ. મજમા હુતુ અદકુ ગનાંન તે વેલા ગઇ સઘ ને સાંન.
૪. ખ. માં નથી.

૩૨૫. ૧. ખ. માં નથી. ૨. ખ. પ્રીતે પરણાવુ કંનાય.
૪ ખ. તો દુખભંજાણ જાણે મુને.

૩૨૬. ૨. ખ. કરો પંથ સંમુહ સીધ. ૩. ખ. નીચ નાગ કપટે નાર.
૪. ખ. તાહાં તેવો કરવો વેહેવાર.

૩૨૬. ૧.–૨. પછી ખ. માં આટલુ વધારે :

જાંહા જેવા દેવતા તાંહા તેવી પાતરી ગરુ કુંભાર ચેલો ખાતરી
ચોલા ખાંણમાં લીધા તેલ ભીલ વીવામાં ભેલાભેલ.
દસપીસ દુતે બેસે દોસ ગટે તાંહા ગરોડા જોસ.
ભંગી પોસતી ભાવી ભણે જુગતે ગાણુ જોગીનુ ગણે
ચડબાઢ જાહા વાગરીઆ તણી તાહા લજા સી મોકંમ તણી.
ખાવા મહુડા વવેકે વાદ તેમા જોવો ગલપાણ સ્વાદ.
ખાવુ લસણ ને જોવી ગંધ હિસબણી સાથે કરવો સંગ.
તાંહાં સેજા સાથરે સંગ ભુપ ઉપાસંન જોવો રંગ
રાજ ઉપાસંન જે નર રેહ નીચ સાથે કરે જે નેહ
ત્યાંહાં દીવીની પેલી આ ના કહે હારે ડાહપણ સાચુ દેહ
ગાંમ ભાજવા જાયે ઘણો તાહે ચાદલો કાજલ તણો.

જાહા રીત ઘરે જવી તાહા બુધ કન્વી એવી
જુઠાને સો સાચો ચાલ વરી આગલ તે સો વાટાલ
પડીત આગલ સુ પાખડ દૈવ કોપ ઉપર સો કઠ
ન્વી આગલ ચતુરાઈ કસી વિક્રમ વાત એવી મ ન વસી

૩૨૭. ૧ ખ. ભરી ૨ ખ. તે પુરા ભરી
૩૨૮. ૧ ખ. અટારીઆ ૨ ખ. લેખે
આ પછી ખ. મા આટલુ વધારે
બદાર બહુ બીજા મેલીયા વાહાણુ રાજ ગીતે તે ટેલીયા
૪ ખ. બીજે હામ
૩૨૯. ૧ ખ. આમ વાડીયે જઈ ઉતરો ૨ ખ. થયુ તે
૩-૪ ખ. વડો આવો વેહપારીયો લાવો વદેસી વાહાણુ
૩૨૮ અ ૧ ક. સરીખા ખ. સરખો ૨, ૩ ૪ ક. મા નથી
૩૩૦. ૧ ક. મા નથી ૨ ક. માનો ૪ ખ તે મલવા ચાલો
૩૩૧. ૧ ખ. કોટવાલ પ્રધાન પુર ૨ ખ. અમ્લવત અમીર ૪ ખ
તે અરશુવની તીર
૩૩૨. ૧ ખ. ઉઠા અતી આનદ કરી ૩ ખ. રીઝો બેઠો રાય તાહા
૪ ખ. સહુ આગલ રીરદાર
૩૩૩. ૩ ખ. ઉપજે ૪ ખ. ખાતેથી ચાની ખાત
૩૩૪. ૧ ક. આન ગુણગ તાહા ૨ ખ. તાચ ૩ ખ. સોભે તે સભાથી
એ ૪ ખ. નારી ફાઘો નાચ
૩૩૫. ૨ ખ. અરેડી ૩ ખ. ઉપર ૪ ખ વાહાણુ
૩૩૬. ૨ ખ બેસારા ૪ ખ. પોતે આપે માહા
૩૩૭. ૨ ક. આમ બદરિ થાન ખ બદરી
૩-૪ ખ. ગોલા પચ ગોબર તણા, મહીપત કેરે મ ન
૩૩ . ૧ ખ પુરા બે પ્રધાનને ૨ ખ. અચરત ૪ ખ. ધાર નથી માહે
૩૪૦. ૧ ખ. વારૂ વસ્ત્ર જે આપ્યા ૨ ખ. વાહાણુ કરી વેહપાર
૪ ખ. એહ
૩૪૧. ૧ ખ નરપત પરધન બોલા ૩ ખ. જાણી વાત ૪ ક
ગોવાનો શો ભાર
૩૪૧ પછી ખ. મા અત્લુ વધારે
એ માલ આવો છે ભરી રલવા ધન મઇ આશા કરી
એ અચરત માહારે દન વસો એ ગોલામા માલ સો હસો

૩૪૨. ૧. ખ. કે શેઠ સાંભલ રે ભાઈ. ૨. ખ. વદેશીને. ૪ ખ. તેની કરીએ.
૩૪૨. પછી ખ. માં આટલુ વધારે :
પ્રમેશ્વરને વાહાલ જેને જેની દેશી ચાલ.
ચંદરમા સાંમો તાંતણો તમ મન અમારો ગરથ ઘણો.
વિદુર-ઘેર માહારાજ, પોતે પધારાં રાજી
અદકી ઘેર અનાથ, ભાવ ભોજનમાં ભાજી
વિપ્ર સદાંમા રીત, તાંદુલ લીધા
ગોકુલમાં ગોવીદ, ગોપીના ગોરસ પીધાં
જીવતી કેરાં બોર, જુઠાં ભીલ કેરાં ભક્ષ કરાં
જેને પુજી જે ઘેર વસે, સાંમુલ સને આગલ ધરે.
૩૪૪. ૨. ખ. રાજ સાંભાલની.
૩૪૫. ૧. ખ. સહુ ગયુ. ૨. ખ. તે પાસ. ૩. ખ. કરી સલામ ઉઠી.
૪. ખ. આપો ગોલો એક.
૩૪૬. ૧. ખ. સામા ગઈ નમાવી. ૩. ખ. ઠેકાણે થયા.
૩૪૬. પછી ખ. માં આટલુ વધારે :
ગોબર ગોલા આપાં છાપ સકે હલુઆ પડીયાં આપ.
૩૪૭. ૧. ખ. ભાજે. ૨, ખ. અદકી દેઇ યાંચ. ૩. ક. નિકલ્યા.
ખ. તો નીકલાં. ૪. ખ. પોઢા મોતી પાચ.
૩૪૮. ૧. ખ. આબલા. ૨. ખ. અનુપ.
૩૪૯. ૧. ખ. પંચવિસ પુરા રામ ઘેર. ૨. ખ. પુરાં દેશ જ ૪. ખ. મનમાં.
૩૫૧. ૧. ખ. ઉંદા અતારે. ૨. ખ. આપો. ૩. ખ. વોલાવીયો.
૪. ખ. જાણી તે.
૩૫૨. ૧. ખ. લક્ષણ સહુ કો દલમાં લહુ. ૨. ખ. અકેક આગલે કહુ.
૩. ખ. દેવ જ રૂપ. ૪. ખ. ભારે નગ્રતણો કો ભુપ.
૩૫૨. પછી ખ. માં આટલુ વધારે :
મોતીના ભરીઆં વો વાંહાણ એર્થી સાહ તે કુણ સુજાણ.
૩૫૩. ૧. ખ. 'એ' નથી.
૩૫૪. ૨. ખ. રૂડાં.
૩૫૫. ૩-૪. ખ. પગનાર સહેદરે વરત વવેક નરનારી સહુ એને એક.
૩૫૬. ખ. માં નથી.

૩૫૭. ૨. ખ. હેત ઘણો.

૩૫૭. પછી ખ. મા આટલું વધારે:

સ્ત્રીચરીત્ર ન જાણે જેહ   અવતાર અક્લ મુરખનો તેહ

સ્ત્રીચરીત્ર ભણો નાંહી કેડ   અવતાર તણી ઉઠી છે વેડ.

૩૫૮. ૧. ખ. મુજમરખી ૨. ખ. સોધી નહી મલે સંસાર. ૩. ખ. ડાંહાપણ. ૪. ખ. ખાતે નાર ચરીત્રની.

૩૫૯. ૨. ખ. 'તે' નથી.

૩૬૦. ૩. ખ. પુરા. ૪. ખ. 'તો' નથી.

૩૬૧. ૨. ખ. અવની. ૪. ખ. બચારો.

૩૬૨. ૧. ખ. ખાબડો. ૩. ખ. 'તીમ' નથી. ૪. ખ. કબુલ કરે.

૩૬૨. પછી ખ. મા આટલું વધારે:

સેરવ આગલ અવસીયા   અને કચન આગલ કથીર

નર આગલ નારીચરીત્ર   સુ રાખે ધરમ ધીર.

૩૬૩. ૧. ક. 'જમ' નથી, ખ. જ્રમ. ૨. ક. જમેદ, 'જમ' નથી; ખ. જરૂ.

૩૬૪. ૧. ક. નારિચરિત્રતે, ખ. નારીચરીત્ર. ૨. ખ. આવ થસે તુજ. ૩. ખ. આહા. ૪. ખ. જાણસે.

૩૬૪. પછી ખ. માં આટલુ વધારે:

ભામની જો વીદ્યા ભણી   તો કરજો જાહર આજ

પુરુષચરીત્ર પેદા થસે   બેસે સ્ત્રીની લાજ

માહોમાહે લાગો હોડ   જુગતે વીખાણ કરે જે જોડ.

૩૬૫. ૧. ખ. હવગાવ. ૨. ખ. માનની જાવવજે મનભાવ. ૪. ખ. બીજુ 'અરથ' નથી.

૩૬૬. ૨. ખ. કોલ પુરીયા કેરો.

આ પછી ખ. મા આટલુ વધારે·

સામસામા લખ્યા બે કરો   મતા ઉપર પ્રીતિ ધરો.

૩૬૬. પછી ખ. મા આટલુ વધારે·

દોયે કોવે દલથી દીસ   તેમા કો કરે નહી રીસ.

૩૬૭. ૧. ખ. સાચવો પોતાનો. ૪. ખ. તેહમા ખેદ કરે નહી કોયે.

૩૬૮. અ.   ૨. ખ. 'તુ' નથી, માગ ઉહેગમા.

૩૭૦. ૧. ખ. સરખા સહુ રૂપ. ૨. ખ. ભયપણમા. ૩. ખ. ધર્યા

૩૭૧. ૧. ખ. અવછરા.

આ પછી ખ. માં આટલું વધારે :

નખ સીખ સોભા સઘલી સાર જોતાંમાં મુકો અંકાર.

૩. ખ. સાક્ષાત. ૪. ખ. મોહો પાંમે જ્મ રાંમતરાંમ.

૩૭૧. પછી ખ. માં આટલું વધારે :

ચંદ્રવદની મ્રગલોચની પ્રાંણ કોલ ક્રત મુખ બોલે વાંણ.

૩૭૨. ૩. ખ. નારીનો ધણો. ૪. ખ. સ્ત્રીચરીત્ર દેખે તે તણો.

૩૭૩. ૨. ખ. પ્રમાણુ. ૩. ખ. પરદાણા બહુ, 'પેંર' નથી. ૪. ખ. સેકલ દેસે છે સાખી સહુ.

૩૭૩. પછી ખ. માં આટલું વધારે :

ઘરમાં ધાંદ્રપના સુત જેહ નર નારી વ્રત કીધાં તેહ.

૩૭૪. ૨. ખ. જેવી ભુપતની ભાંમેની. ૩. ખ. ગુણકાયે જાણુ. ૪. ખ. 'છે' નથી.

૩૭૫. ૪. ખ. વાહીને લેયુ એનાં.

૩૭૬. ૧. ક. વ્યાપારિ. ૨. ખ. દેખાડવાં. ૩. ખ. વસ્ત્ર. ૪. ક. ગમાવો.

૩૭૭. ૧. ખ. લેવુ. ૨. ખ. બાકી. ૩. ખ. સોદો લો કાંઈ.

૩૭૮. ૧. ખ. ગુણકાઘરે. ૨. ખ. વધારી.

૩૭૯. ૨. ખ. લે. ૩. ખ. અસ રજાયે ખપ કરે તો. ૪. ખ. તુ લે તો મુગતાફલ મુલ.

૩૮૦. ૧. ખ. મલુ. ૨. ખ. ગાંઠે બાધો રોક. ૩.–૪. ખ. દાડા હોય જો પાધરા, અજર કરે તે ફોક.

૩૮૧. ૨. ખ. જો જો ત્મો. ૪. ખ. તારે ઘરાક રૂડાં લાવજો.

૩૮૨. ૧. ખ. ને. ૨. ખ. અપાવાસુ. ૩. ખ. વચાર કરો ગુણકાયે મનમાંય.

૩૮૩. ૧. ખ. સોદને પાસ. ૨. ખ. હેત ઘણેરે કીધી હાસ. ૩. ખ. અંમો. ૪. ખ. દીછયે.

૩૮૫. ૧. ખ. વેહેપાર તણી, જાંણે. ૨. ખ. પુરુષ, બહુ પ્રીત. ૪. ખ. અમારૂ.

૩૮૫. પછી ખ. માં આટલું વધારે :

સોદો કરુ સહુ સાથમા ત્રીજો ન્વ ઘાલુ વાતમા

૩૮૬. ૨. ખ. કા પાસે નવે જાયુ.

૩૮૭. ૧ ક. ઉપર દેશ ખ. વાણવની કાઢી
આ પછી ખ. મા આટનુ વધારે
ગોના સાટે સુ લેસ
૩ ખ. તે વાણાણુ
૩૮૮. ૧–૨ ખ. મા નથી ૩ ખ. સવે તેનથી ૪ ખ. એ વાત ન કેહેવાયે મોનથી
૩૮૯. ૨ ખ. 'જ' નથી ૪ ખ. ખાતે પડો એમા
૩૮૮ પછી ખ. મા આટનુ વધારે
એક ગોના તુ ગઈ ગઇ , તે લાલચમા સુખણી થઈ
કુણ રીત ગોલાની હી એ વાતમા સદે નહી
૩૯૦. ૧ ખ. જાણે છે એમા ૨ ખ. એમ સરે નહી તારો ગરથ
૩ ખ. મને નહી મેલ ૪ ખ. ખોટા સાથે કરે કુણ ખેન
૩૯૧. ૧ ખ. મા નથી ૨ ખ. ગોરો ન સુપુ તુજ હાથ
૩૯૨. ૧ ખ. વાણીયા ૨ ખ. તે ૩ ખ. સુનીયે ૪ ખ. સહુ
૩૯૩. ૧ ખ. લેઈ
૩૯૪. ૩ ખ. સેહુ વચે સુનીયે ચડે ૪ ક. ખરો ખ્યાન સાઈ માલ
૩૯૫. ૨ ખ. માનની અ ણો ૪ ખ. ભણાનુ
૩૯૬. ૨ ખ સેઠેમા ૪ ખ. દીધા
૩૯૭. ૧ ખ. ગુમડુ ૨ ખ. માઢડુ ઢાકી
૩૯૮. ૪ ખ. માન કો કોડ
૩૮૮ પછી ખ. મા આટલુ વધારે
મોતી મુધા મુનના ભગ ૯તા જે વાહાણ
તે ગયા ગુણમા ઘેર પુગ્ગ્ણ માલ પ્રમાણ
૩૯૯. ૨ ખ. સરો ૩ ક. થાઇ રાજમા ૪ ખ. તો જાય
૩૮૮ પછી ખ. મા આટનુ વધારે
કાનામા તો નથી
૪૦૦. ૧ ક. એક ઉપાય એહવો નહી ખ એવો
૪૦૦ પછી ખ મા આટનુ વધારે
૨ જાડુ એની ગણીયો કર કુડનો કોટ
છેતરી અને છલ ન્રી ૨ ચતુરાઈની ચોટ
દે સમાહ દાવો થયો બન વેપારી વાહાણ
અગાનીયો અગમા નડી પ્રગ થયો છે પ્રાણ

૪૦૧. ૩. ખ. કર. ૪. ખ. જીવત જોવુ.
૪૦૨. ૧. ક. ઉતારિ. ૨. ખ. પુરણ ઙગી યે પ્રેમદાયે પ્રીત. ૩. ખ. મોહોલમા.
૪. ખ. નાટક રગ નીતે કરે.
૪૦૩. ૪. ખ. વીદ્યાવસ જમ સુતલી.
૪૦૩. પછી ખ. મા આટનુ વધારે
જુઇ જુઈ કીધી હેતે હાથ કોની વાત ન કહે કોહોને સાથ.
૪૦૪. ૧. ખ. સહઅરપણુાનો. ૨. ક. સપુ તમત વીરે અગ.
૪૦૪. પછી ખ. મા આટલુ વધારે:
તુજ વના રેહે નહી ધીર તુ કેહે તારે પીયુ નીર
૪૦૫. ૧. ખ. કીધી લીન ૨. ખ. જ્મ વશ જલચર.
આ પછી ખ. મા આટનુ વધારે
બેસારી બેસે રમાડી રમે સુવારી સુયે જમાડી જમે.
૪-૩ ખ. બોલે.
૪૦૬. ૨ ક. કરૂં. ૩. ખ. પુરુષને. ૪. ખ. રગ રમાડો.
૪૦૭. ૩. ખ. ભુન્ડુ કમ ૪. ખ. જાયે મારા ધણીની લાજ.
૪૦૮. ૨. ખ. એ ઉપાય.
૪૦૯. ૧. ખ. એકજ દીસ. ૨. ક. જ.
૪૦૯. પછી ખ. મા આટલુ વધારે:
અચરત દીઠુ છે એ ગામ ચીત રેહેતુ નથી મુજ ઠામ
૪૧૦. ૨ ખ. વડી. ૩. ખ. સો નથી. ૪. ખ. કીધી ઘણી
૪૧૧. ૩. ખ. ભોગવાને.
૪૧૧. પછી ખ. મા આટલુ વધારે
જે દાહાડે પામીસુ લાગ આવુ તેડના આણી જાગ.
૪૧૨. ૧. ખ. 'તો' નથી. ૨. ખ. પીતે બેઠો. ૪. ખ. વીધાણ.
૪૧૩. ૧. ખ. વીખાણ ૩.-૪. ખ. મા નથી.
૪૧૪. ૧ ક. કીધા. ૨. ખ. કામાતુર ઘર જાતે જોધ.
૪૧૫. ૨. ક. પ્રવશ ૩. ખ. પ્રીતે પેર.
૪૧૬. ૨ ખ. કેહેર.
૪૧૬. પછી ખ. મા આટનુ વધારે.
છવ જતે પ્રાણ વચન નવ જાયે જીવુ તેનુ સફ્લ થાયે.
૪૧૭. ૩. ખ. આવજો. ૪. ક. દિન.

૪૧૮. ૧. ખ. ઓછવ. ૨. ખ. કાવ વડાઈ આંણી. ૩. ખ. નાગ આવુ નખે નદી. ૪. ખ. મોહિાવમાંહા.

૪૧૯. ૧. ખ. લાવ. ૨. ખ. અમાર.

૪૨૦. ૧. ખ. ચતુગ ચારને કહુ. ૨. ખ. થાપ આપો. ૩. ખ. કોહિાની કુને નવ કહી.

૪૨૧. ૧ ખ. પછે રીજમા. ૨. ખ. તે ગુણકા ગઇ. ૪. ખ. જાહા સાચવો તો થાય.

૪૨૨. ૧. ખ. એહને. ૨. ખ. માનની જાય ગુજુયે. ૩. ખ. ઘડીની ૪. ખ. તેડી.

૪૨૨. પછી ખ. મા આટલુ વધારે:

જેને જે ઘટતો'તો કામ   તેને તે સુપુ કામ.

૪૨૩. ૧. ખ. જંન જે જુવતી દષ્ટે જોયે ૨. ખ. પાણુસ મનમા હોયે.

૪૨૩. પછી ખ. મા આટલુ વધારે:

વખાણ કરતી સુખ ઘણા   તમ સુ મનમાહાં અંમ તણા.

૪૨૪. ૧. ખ. ભુખ હોય તો. ૩. ક. રામા ન્યુ.

૪૨૫. ૩. ખ. કરજો.

૪૨૫ પછી ખ. મા આટલુ વધારે:

આપી કેફમા જંમની વણી   સુધ ન રહી તે દેહ તણી.

૪૨૬. ૧. ખ. મડકી મોહિાની ઘણી ૨-૩-૪. ખ. મા નથી.

૪૨૭. ૧. ખ. પાસાની પાટ. ૨. ખ. વાર અન્ન.

૪૨૭. પછી ખ. મા આટલુ વધારે.

એક આગન ઉતીને જાય   નથી સુધ ખાધી કેર માય.

૪૨૮. ખ. મા નથી, ક. અગીયાનુ.

૪૨૯. ૧. ખ. એક, થયુ. ૨. ખ. હસુ. ૩ ખ. ખુંચીને. ૪. ખ. ચોનુખે

૪૩૦. ૨. ખ. હોડી ૪. ક. તણે, ખ. તેણે કામ.

૪૩૧. ૨. પછી ખ. મા આટલુ વધારે

પાછા વેશ પુરુષના કરી   બેઠા સભા સામે ફરી.

૪૩૨. ૧. ખ. તમને. ૨. ખ. 'એક' નથી. ૩. ખ. 'જે' નથી, વેપાર

૪૩૪. ૧. ખ. તાગ ૨. ખ. સોદ તણી ગણી સુ ખાય.

આ પછી ખ. મા આટલુ વધારે:

ગંહારોલ ચણી ઘર ભરે   સહુકાર થઇ નગરમાં ફરે.

૩. ક. તમોરો; ખ. બનો છે ત્મારો દોયો. ૪. ખ. માંન નહી તો.

૪૩૫. ૧. ખ. ચાર પોહો ઘરમાહાં. ૨. ખ. ઉઠો તતખર જાયો તાંહાં.
૩. ખ. માંનુ ચંત. ૪. ખ. પોતે પંત.

૪૩૬. ૧. ખ. ઓછવ. ૨. ખ. તાહાં
આ પછી ખ. માં આટલુ વધારે :
ઉઠી બેઠા થયાં લખ વરા સુભ કારજ લીયાં.
૩. ખ. બોલો. ૪. ખ. ધરી મહાદુખ.

૪૩૭. ૨. ખ. ત્મ ડેરામા છે મુજ ચોર.

૪૩૮. ૨. ખ. મોહોટા.

૪૩૯. ૧. ખ. અમ ઘેર કઉતક એ ન હોય. ૨. ખ. મોહોય. ૩. ખ. એ.
૪. ખ. 'તે' નથી, સાંને.

૪૪૦. ૧. ખ. લખીયા. ૨. ખ. પલકમાં એક. ૩. ખ. 'તો' નથી.
૪. ખ. વાહાણ સરવે ખુંચી.

૪૪૧. ૧-૨. ખ. માં નથી. ૩. ખ. કદાચ કાબેતરુ, 'મુઝ' નથી. ૪. ખ.
તારે સી ત્મારી પેર.

૪૪૨. ૨. ખ. દેહ.
આ પછી ખ. માં આટલુ વધારે :
મુલખરીદી હુ વેચાઉ જાંહા ત્મો મોકલો તાહા હુ જાઉ.
૪. ખ. સાખ સાહાનીધે એણે ધરુ.

૪૪૩. ૨. ખ. ન્ય રાખી બોલામા. ૩. ખ. પ્રે, તા કોયે. ૪. ખ.
વચાર પડો મન સોય.
આ પછી ખ. મા આટલુ વધારે .
નાગ નામ ડેરામા ન હોય જુહા આપ કેહે છે મોય.

૪૪૪. ૧. ખ. સાચાને દીધો. ૨. ખ. ઘટસે. ૩. ખ. જોડી તે. ૪. ખ. ન.
૪૪૪. પછી ખ. મા આટલું વધારે :
ગુનેગાર તારો છુ અમ્યો જે ગમે તે કરજો ત્મો.

૪૪૫. ૩. ખ. વાહાણવટી.
૪૪૫. પછી ખ. માં આટલુ વધારે .
એહ સાચ કરવો પરપંચ સાહુકાર તણો તો એ સંચ.

૪૪૬. ૧. ખ. ડંડ. ૩. ખ. જઈ દેવને. ૪. ખ. સાચા.
૪૪૬. પછી ખ. મા આટલુ વધારે :
તેને ગમસે તે કરે માહારે એવો વાર.
સહુકોનુ મંન માનીયુ વરતો જેજેકાર.

૪૪૮. ૧. ખ. 'બીધુ' સુધારીને 'બીજુ'. ૨. ખ. લખ ચારર સહુ લોક.
૪. ખ. સહુનો.

૪૪૯. ૩.-૪. ખ. માં નથી.

૪૫૦. ૧. ૨.-૩. ખ. માં નથી. ૪. ક. કીધાં અહિ ગય મહરાજ; ખ. કાંધાં.

૪૫૦. અ. ૧.-૨. ક. માં નથી. ૩. ખ. અચરત, સત્ય.

૪૫૧. ૧.-૨. ક. માં નથી. ૩. ખ. પાચે પાટી. ૪. ખ. કલપાંત સહુ લાગેલાગ.

૪૫૨. ૧. ખ. કોણે માગ કોણ હારો. ૨. ખ. વીલાપ ઘણી કાંમનીયે કર્યાં.
૩. આપ દેખતો પેરો ગયે.

૪૫૨. પછી ખ. માં આટલુ વધારે :

'જુઠા ઉપર ઈશ્વરનો કોપ   કીધો સીવે પાંચેનો લોપ.

૪૫૩. ૨. ખ. સહુ બાધુ ગાંમ. ૩. ખ. માં નથી. ૪. ખ. 'રાજા પણ
મુકો પાંચમાં' લખી કાઢી નાખ્યુ છે.

૪૫૪. ૧. ક. એક, ખ. બોલે. ૨. ખ. ત્રમ સહુકોને બોલુ નીર.
આ પછી ખ. માં આટલુ વધારે :

મીતની આગના અંમને હોય   રખે જીવનાં મુકુ કોય.

૩. ખ. તમ કરતુત. ૪. ખ. ઉંડા દ્રહમાં નાખુ અંમ્યો.

૪૫૫. ૧. ક. ચતુર દિશ.
૨. પછી ખ. માં આટલુ વધારે :

ઈષ્ટ ઉપાસંન હોયે આજ   દીવસ ચાર કરે તે કાજ.

૩. ખ. અવોચર.

૪૫૬. ૧. ખ. 'જે' નથી. ૨. ખ. તેહમાં ચાતુરી અદકી ઘણી. ૩.-૪.
ખ. માં નથી.

૪૫૬. પછી ખ. માં આટલું વધારે :

હવે ઉનાર એનો નાદ   પુરૂષ સાથ કરે જે વાદ
સ્રીચરીત્ર ને દાસી કર   પુરૂષચરીત્ર પુન્યશ પગર.

૪૫૭. ૨. ખ. વીચાર. ૩. ખ. સુપન. ૪. ક. દિન; ખ. થતે.

૪૫૭. પછી ખ. માં આટલું વધારે :

મસને મેલા માંનની   લખ કોટીધાં લોગ
નારાયણ નરખાં નદી   તેનુ છુંટુ શેક.

૪૫૮. ૨. ક. તણી. ૩. ખ. અની થાણ.

૪૫૮. પછી ખ. મા આટલું વધારે :

વાલે વાલે મુક્તાફલે　　અંગ અંગ અનુપ
પ્રતાપ એદ પદ્મામની　,　રતીતણું એ રૂપ.

૪૫૯. ૧. ખ. જાંહા વેપારીયો. ૪. ખ. વાંહાણવટી તે આપ

૪૬૦. ૨. ક. પુરુષ. ૩. ખ. તાંહાં અહુ. ૪. ખ. રૂડી કરવા.

૪૬૧. ૧. ખ. ફેરે. ૨. ખ. અમારો પ્રદેશી સાત. ૩-૪. ખ. તેને ગમે તે કરે, તેડાનો નથી લાગ.

૪૬૨. ૨. ક. જો તો. ૩. ખ. મુકીયે ૪. ખ. તેની દો આગેનાય.

૪૬૩. ૧. ખ. સેઠ કેહે રે. ૨. ખ. ભલે પધાર્ગે ગામ ૪. ખ. એહ અમારૂ કામ.

૪૬૪. ૧. ખ. ઘેર. ૩. ખ. નેટ કઉતક. ૪. ખ. સહુકો રાજ.

૪૬૫. ૧. ખ. 'જ' નથી. ૪. ખ. દેહીને.

૪૬૫. પછી ખ. માં આટલુ વધારે:

ખાયો પીયો ખાતે કરી　　જોગ તમારી જાગ
દસ'દીવશ રેહેજો આરવા　　તેહ અમારૂ ભાગ.

૪૬૬. ૨. ખ. માલે મંદીર માહ.

૪૬૭. ૧. ખ. રૂવડી. ૨. ખ. વાડી. ૩. ખ. રમે જમે. ૪. ખ. ગેલ.

૪૬૭. પછી ખ. માં આટલું વધારે:

લક્ષણ સઘલા તેહ લેહ　　'હાવ ભાવ ભરપુર
કલમવ્રત　　કાંમની　　નક્ષત્ર સામાને નુર.

૪૬૮. ૨. ખ. અતી રૂડો રંગ. ૩. ખ. મનુ તે.

૪૬૯. ૧. ખ. પુરણ કીધી તે સુ પ્રીત. ૨. ખ. રાણીમારગની જે. ૩. ખ. નવે રેહે. ૪. ખ. સુખેથી કેહે.

૪૭૦. ૧. ખ. દેખાડે. ૩. ખ. પ્રેમદા ગુણકા લાગી. ૪. ખ. એક જ રૂડી.

૪૭૧. ૧. ખ. પુરણ હોય જો પુરણ પેર. ૨. ખ. ઘણા હેતથી આવો ઘેર. ૩.-૪. ક. મા નથી.

૪૭૨. ૧. ક. તાહારી વાત ગુંણુમા અડે'. ૨. ખ. ઘેર આવતા કલંક મુજ ચડે. ૩. ક. મા નેથી, ખ. ત્મ. ૪. ક. માં નથી.

૪૭૨. અ. ૧.-૨. ક. માં નથી. ૩. ક. મા નથી; ખ. ત્મો. ૪. ક. મા નથી

૪૭૩. ૧. ખ. રીસે ગુણકા હઠ લેઇ રહી. ૨ ખ. કોડ વાત તેની કહી. ૩.-૪. ક. મા નથી.

૪૭૩. અ. ૧. ખ. કાંમની આ જ્માંન હી કરે. ૨. ખ. તો અરથ આપણો સરે. ૩.૪. ખ. તો તેહ મુજને લેઇ જાય તેહુ માલે મંદીર માય.

૪૭૩. અ. પછી ખ. મા આટલુ વધારે:

ખાપાંણુ નાવે ઉની આંચ સેઠ કહે પુત્રી સાચ.

૪૭૪. ૧.-૨. ક. માં નથી. ૪. ખ. ચતુરાઇ કરે સા સેન.

૪૭૪. પછી ખ. મા આટલુ વધારે:

રાખે રમાડી રાત પહોચાડે માટે પ્રભાત

પ્રીત તાહા ઘોડા પાણ કસુ જાયો જો યેને દશ વસુ.

૪૭૪. અ. ૧. ખ. કદાચ એ જો, તને. ૨. ખ. મુને. ૩.-૪. ખ. જો એક રાતમાં મરસો તમ્યો તો તારે હામે જાસુ અમ્યો.

૪૭૪. અ. પછી ખ. માં આટલુ વધારે:

ઝાઝાં ડાહાયા સુ થાયો કરે હેત તેને ઘેર જાયો.

સ તોસી સહીઅર તે સાથ પ્રરસ્પરસ તાલી દેઇ હાથ.

૪૭૫. ૧. ક. નારિ. ૨. પછી ખ. માં આટલુ વધારે.

જલકનુ જેત ગુણકાનુ બાર માલ ખજાનો અપરંમપાર

તે દેખી કૈકાણે ઠરી આસ્નાગત અદકેરી કરી.

૩ ખ. આવા દેવ ૪. ખ. સાઇયર જાણી કીધી સેન.

૪૭૬. ૧. ક. આવ્યો ધીંગ; ખ. એટલે એક ગુણકા તણો. ૨. ખ. જાર. ૪. ક. લાવ્યો હુસે હાર.

૪૭૬. પછી ખ. માં આટલુ વધારે:

મુલ માણક મોતી તણો અમુલક કોઇ કોડ

આપો હાથે ગુણકા તણે મનનો મેલી મોડ.

૪૭૭. ૧. ખ. આજ માહે કહુ જંમ. ૪. ખ. ઓલખાવી.

૪૭૮. ૨.-ખ. ચતુર કાઇ રમાડે ૩. ક. લાખીણિ; ખ. વલી આપ.

૪૭૮. પછી ખ. માં આટલું વધારે:

એહ સાથે રમાડે મુને તો તંન મંન ધંન સોપુ તુને.

૪૭૯. ૨. ખ. કરી. ૪. ખ. જોતામા, સહુકોના.

૪૮૦. ૨. પછી ખ. માં આટલુ વધારે:

જે માગે તે દામ દાહ્યે મુલખરીદી માગી લેઉ.

૪. ખ. કરતાં ન.

૪૮૧. ૧. ખ. તેની. ૨. પછી ખ. માં આટલું વધારે:
દીધો કોલ તેને હસી   એ તો વાત મારે મંન વસી.
૪. ખ. તે વંછુ મુલે પેહેગે હાર.
૪૮૧. પછી ખ. માં આટલું વધારે:
કેહે સેઠાણી તારૂ કાંમ   હુતો માગુ આપુ દામ.
ગુણકા કેહે આપો તે ગરથ   તે સાર સરે નહી અરથ.
એક વાર મલે સુ થસે   જપ મારી હાર આપી જસે.
મંનનીયે કીધાં બહુ મરંમ   એ વાતમાં સાની\ સરમ.

૪૮૨. ૩. ખ. આપે એકાંત. ૪. ખ. કરાં એકઠા હેતે.
૪૮૨. પછી ખ. માં આટલું વધારે:
એકાંત મેડી ઉપર ગોખ   કારો રાતે એકાંતે બે તાષ.
ચર વાંણુ આપી આઘો ધરો   કુમારને તો ગેલો કરો.

૪૮૩. ૨. ખ. સાચુ ન કોહો તો મારા સંમ. ૪. ખ. તેનો તો હારુ.

૪૮૪. ૨. ખ. વાહાલાસ કરુ ગુણકાને સાથ ૩. ખ. મારા ચીતનુ તેને ઠાંમ.
૪૮૪ પછી ખ. માં આટલુ વધારે:
છલ કરી લેઉ છેતરી   ખુન હલા દસવીસ કરી
માણુસ મારતાંમાં નવ બીહુ   પ્રીતે પાંન મદીરાનો પીયુ
ગુણકાનો તો દાઠી સંગ   અભક્ષ ઉપર બહુ મંન.

૪૮૫. ૧. ખ. અધીક પાર લીધો આકરો. ૨. ખ. ચંડાલ રુપ પાપી એ ચોરો.
૩. ખ. એહને મારતા પુનજ હોય. ૪. ખ. બધા દેહેની વાધી જાય.

૪૮૬. ૧. ક. તેહને તો. ૨. ખ. લોહપાલી કમરથી. ૩. ખ. ચેતાડી જગાડી માહારો ધીર. ૪. ખ. નાખો નવાંણુ નદીની થીર.

૪૮૭. ૧. ખ. અલોપ આપ ઠેકાણે થયો. ૨. ખ. વેષ પુરસ થઇ વાંહાંણમા રહો. ૩.-૪. ખ. માં નથી.

૪૮૮. ખ. મા નથી.

૪૮૯. ૨. ક. કાક દેખીને. આ પછી ખ. માં આટલું વધારે:
હઇયે હાથ દે કર દે કરમ   કેમ મહીમા રેહેસે મુજ ધરંમ.
૪. ખ. સાહાપુત્રીને.

૪૯૦. ૧. ક. રૈ.

૪૯૧. ૨. પછી ખ. મા આટલુ વધારે
ઓ ઉપાયે કરી સુજાણ   ખોવા પડસે સહુના પ્રાણ.
૪. ખ. સાવો વાહાણવટી

૪૯૨. ૨. ખ. મોટન. ૩. ખ. આપ

૪૯૩. ૩ ખ. સુજો તા ૪. ખ. ખાઉ, આપણુ.
૪૯૩. પછી ખ. મા આટલુ વધારે
ચરીત્ર નાનુ અગ્વે એક   સુખી વંનીતા સર્વે વવેક

૪૯૪. ૨. પછી ખ. મા આટલુ વધારે.
વગ્યાર ગગ્થ પાર ના થસે   જીવ આપણા સહુનો જસે
૪૯૪. પછી ખ. મા આટલુ વધારે
અવતાર ગ્હે અમારો પડો   કનંક ખુનનો દાવો ચડો

૪૯૫. ૩. ખ. જીવજાન તારૂ. ૪ ખ. વેપાગ.

૪૯૬. ૨ પછી ખ. મા આટલુ વધાગ
નારી પુત્રી જાત સમેત   સર્વ તમારુ આણી હેત
યગ્યગ કુજે ગડે ગ્યે   કર જોડી નીસુ જુયે.

૪૯૭. ૧. ખ. દીન દીન થઇ. ૨ પછી ખ. મા આટલુ વધારે.
ભક્તી કરી તેને ભાવીયો   ગુનેગાર કરી આવીયો.
૩. ખ. બધુ સગનુ

૪૯૮. ૪ ખ. કડે ના

૪૯૯. ૨ દાનાજીવત ૨. પછી ખ. મા આટલુ વધારે
ઘરબાર ઘરણી સમેત   લખી આપીસે સરવ સમેત.

૫૦૦. ૧. ખ. આપો હાથે લખી તે પત્ર ૨. ખ. ઘરધરણી સમેત તત્ર
આ પછી ખ. મા આટલુ વધારે
ગુનામ ગુનખરીદી અમો   જીવદાન દીધુ છે તમો.
૩. ખ. સાખ શ્રીસુરજની કરી ૪. ખ. સનુકોનો ફરી.

૫૦૧. ૨. કેરે.

૫૦૨. ૨. ખ. સગ્વે વાહાણવટીનો. ૩ ખ. ગુખુભ ગામ

૫૦૩. ૨ પછી ખ. મા આટલુ વધારે
અમો તો ચાગ એના વેચાણ   હાથ અદાગ દેહ નાણ.
૩. ખ. જીવના. ૪ ખ. તે એ શેઠ તણો.

૫૦૪. ૩. ખુશાલી કરો.

૫૦૪. પછી ખ. માં આટલું વધારે:

રાજા રાજપાટ પ્રધાંન માંને સહુ પોતાંના માંન
માલ ખજાનો ને જે ગરથ ના આવે એ અમારે અરથ.

૫૦૫. ૨. ખ. ખેલે છે બધું. ૩. ખ. પાસ, રાય.

૫૦૫. પછી ખ. માં આટલું વધારે:

તારી સ્ત્રી તે મારી માત લાગુ પાયે જોડી બે હાથ.

૫૦૬. ૧. ખ. કહુ આપ અમારુ કરો. ૨. ખ. કહીને. ૩. ખ. મોહોલમાંથી.
૪. ખ. દીઠા પુરુષ હુતા તે નાર.

૫૦૭. ૩. ખ. અચરત, અદકુ. ૪. ખ. એ નગરનો.

૫૦૮. ૧. ખ. કરસે.

૫૦૮. પછી ખ. માં આટલું વધારે:

બાલક જાણી બાંહે ધરો અલક હેણુ અહો આપ
સાચુ નામ કોહો નહી તો બ્રંમહતાદીક પાપ.

૫૦૯. ખ. માં નથી.

૫૧૦. પછી ખ. માં આટલું વધારે:

વીક્રંમસેન ઉજેણ્યત આવા છો અહીયાં આજ
ઇશ્વર આણુ સાચુ કોહો આવે પુછતાં લાજ.
કોટીકોટીધા કરગરે નવ લે જલ ને અંન
અમને આપ આલખાવ્યે માંને મારૂં મંન.
જીવતદાંન અમને દીયો કરો વાક જે માપ
ત્યં માગુ એ આપીયે ઓલખાવો જે આપ.

૫૧૧. ૧. ખ. ભાવે ભગતી ડીઠી ઘણી.

૫૧૨. ૨. ખ. નર ભુપ. ૩. ખ. 'જે' નથી.

૫૧૩. ૨. ખ. અદકો. ૪ ખ. પુછી વાત સઘલી પ્રમાણુ.

૫૧૪. ૧. ખ. એણું, છે જ વાત. ૨. ખ. વીખાણુ કેહે વેચે વાત. ૩. ખ.
કંના વખાણુ થયુ આ ગાંમ. ૪. ખ. 'ધેર' નથી, સુંદર સુભ નાંમ.

૫૧૫. ૧. ખ. વરનો બાપ તો. ૨. ખ. તો અદકો રહો. ૩. ખ. પરણાવા.
૪. ખ. કસ્તુરીયે વોરા

૫૧૬. ૧. ખ. આહ. ૨. ખ. નારી પણ કરે નેહ. ૩. ખ. વંનીતાને હાથ.

૫૧૭. ૧. ખ. ભગતમાં. ૨. ખ. ઓચી.

૫૧૮. ૩. ખ. આવરદાયે બલવંત થયો.

૫૧૯. ૨. ખ. ઘણોક બ્રામણો. ૪. ખ. લેયુ નહી.

૫૨૦. ૧. ખ. છેતરૂ ગુણકાને. ૨. ખ. માલ એનો હુ ખુચવી.

૫૨૦. પછી ખ. મા આટલુ વધારે:

ગુનેગાર કરુ સહુને આપ તે વાતે બેસે નહી પાપ.

૫૨૧. ૧. ખ. 'જ' નથી. ૨. ખ. સીત તે પ્રકારે થસે. ૩. ખ. જાણી.
૪. ખ. વેપાર કરજે.

૫૨૨. ૧. ખ. માંનનીચરીત્ર. ૨. ખ. 'જિમ' નથી.
આ પછી ખ. મા આટલુ વધારે:

પુરુષચરીત્ર તણો પ્રતાપ અધીક વધારો આપોઆપ

૪. ખ. બહુ કામે આવો

૫૨૩. ૧. ખ. પગે. ૩.-૪. ખ. ધંન કો ભવ તણુ પુરો પ્રવેસ.

૫૨૩. પછી ખ. માં આટલુ વધારે:

ધંન આ સર્વ લોકને ધંન પુર પીડ પ્રર્મંન
છવત સફલ સહુનુ થસે દીઠુ દેવ દર્સંન
સ્વાપોહોર સ્તુતી કરી ઉભો રહો એક ચરણુ
મલી જેવા સહુ મેદની વીપ્ર આદ સહુ વારણ

૫૨૪. ૧. ખ. જેજેકાર. ૨. ખ. જેકારે જેકાર. ૪. ખ. આવો.

૫૨૫. પછી ખ. માં આટલુ વધારે:

નગ્રલોકને પુરપતી રાજા ને પ્રધાંન
કંના કે કંકોતરી દૈને ઝાઝા માન.

૫૨૬. ૧. ખ. સમુદ્રજ. ૨. ખ. લીલમણી. ૪. ખ. સ્વપંન નાહી.

૫૨૭. ૧. ખ. પીતમણી. ૩. ખ. રતાંન મણી સો સાત મણી ૪. ક. વાસ,
ખ. સુ એ વાત.

૫૨૮. ૪. ખ. આપે મંન.

૫૨૮. અ. ક. મા નથી.

૫૨૯. ૩. ખ. દો. ૪. ખ. તો હઇડુ.

૫૩૦. ૨. ખ. મરડુ તેનુ મીસ. ૪. ખ. સહીયે.

૫૩૧. ૧ ખ. કે. ૨. ખ. આવો. ૩. ખ. સહુ લોક સુખીયા કરા
૪. ખ. કંમ ગુણકા દુખેણી થાય.

૫૩૨. ૧. ખ. મેડે. ૨. ખ. અઇયાં.

૫૩૩. ૧. ખ. થાયો ૪. ક. સરપાયો, ખ. ઉપગ દીધ

૫૩૩. પછી ખ. મા આટલુ વધારે

દુખીયો હોયે કો દસમા જેને જોઇયે ધાગન ધન
તે મન મુગીને માગજો મુલ મનાવુ મન

૫૩૪. ૨ ખ. દેવરૂપતુ દરસન થયુ ૩.-૪. ખ. મા નથી.

૫૩૫. ૧ ખ. બોલાવી ૩ ખ. પસાયે લોકો તાર્યાયો.

૫૩૫. પછી ખ. મા આટલુ વધારે

જુગતે દેશ બધામા જાણુ ગડગડીયા નીરઘોષ નીસાણુ

૫૩૬. ૧ ખ. વાહાણપુત્રને નાહી વસવાસ ૨. ખ. પોતાને. ૪. ક. એહનો, ખ. તો તો.

૫૩૬. પછી ખ. મા આટલુ વધારે

એમ ડગમગે તેનુ મન તે દુખે ન ભાવે અન

૫૩૭. ૧ ખ. જાણે જે કના. ૨. ૫ઠી ખ. મા આટલુ વધારે

ગજકના રાજસરૂપ ભારે એ ભોગતારી ભુપ

૩. ક. 'તો' નથી, ખ. એક

૫૩૮. ૨ ખ. પાસ ૩ ૪ ખ. તો તો દીધુ જીવતદાન એટલુ મહીપત દેજો માન

૫૩૯. ૨ ખ. તેડો ૩ ખ. સગવી સમગધ ૪. ખ. ગરસુત્ર

૫૪૦. ૧. ખ. આગના ૨ ખ. તરત ૩ ખ. અમુનક ૪. ખ. સરવ સણુગાગત

૫૪૧. ૩ ખ. બાલાવ્યો ૪ ખ. સુભ કીધી સોભાય

૫૪૨. ખ. મા નથી

૫૪૩-૫૪૪ ને બદલે ખ. મા નીચે પ્રમાણે છે

ચોપાઇ

એના કામ કીધા કે કરોડ કેહે પુતલી તે કર જોડ
સાભલ ભોજ ભાર ભુપ દીઠો વીક્રમ દેવસરૂપ
ચરીત્ર સુણુ તેનુ મન માહે પચ જનમના પાતીક જાયે
પાપ બુધ ન આવે રદે સાચી વાણુ વાયક વદે
પ્રમાર્થ ઉપર બહુ પ્રીત રાજમારગની સાતચ રીત
એવુ સાભની ક્રેસે દાન આ લોકે સરગ લોકે માન
પ્રથિવમાહે મોટુ છે પુન એ વના સોભા તે સુન

દોહા

સર્ગ બ્યાર્ણુ તે તો ધર્મનુ   વીક્રંમમદીમાં   સાભલે
મનસાથ થઈ પ્રમને   પુન્ય ચાદ્રાયણુ મતનુ મી રેવાનુ દર્સન

૫૪૫. ૩. ખ. એ કથા.

૫૪૬. ખ. મા નથી.

ક. નો અંત· ઇતિ શ્રી સિંહાસનબત્રીસી વીક્રમચરીત્ર કવી સામળદાસ વીરચીતાયઃ વાર્તા વાહાણની સંપુર્ણ. ॥

ખ. નો અંત આ વાત વાહાણની લખી છે.

[૨]

ક. નો આરંભ: શ્રી ગણેશાય નમઃ। અથ વાર્તા ભાભારાંમની પુતલી પ્રદ્યુમનાની લખ્યતે ॥

ખ. નો આરંભ: શ્રી ગણેશાય નમઃ। વાત ભાભાગંમની લખી છે.

ગ. નો આરંભ: શ્રી ગણેશાય નમઃ। અથ વાર્તા ભાભારાંમની પુતલિ ૧૯સમિ નાંમ પ્રદ્યુમના લખિ છે.

ઘ. નો આરંભ: શ્રી ગણેશાય નમઃ। અથ વાર્ત્તા ભાભાગંમનિ લિખ્યતે ॥
દુહા ॥ ગણપત્ત ગુણનો આગરો, ગુણનાયક ગંભિર ।
શુંઢાળો સોહામણો, ધર્મ ધોરંધર ધીર ॥

ચ. નો આરંભ: પહેલુ પાનું ખૂટે છે. ૨૩ મી કડીથી ગ્રંથપાઠ મળે છે.

૧-૧૦. ખ. ગ. ઘ. મા નથી. ૧૧. ૧. ખ. એક સમે ભોજરાયજી; ગ. ઘ. એક સમે શ્રી ભોજનૃપ. ૨. ક. મન, ખ. વીચારૂ, ગ. વિચ્યારૂ; ઘ. વિચ્યારિ મન. ૩. ક. લેઈ; ખ. પૂછ્યુ, ગ. 'લેઈ' નથી, પુજા કરી; ઘ. લેહને પૂછ્યુ. ૪. ખ. સમુદ્રુત્તં સીંહાસન, ગ. શુભ તે સિંહાસન; ઘ. સમુદ્રુત્તં સહિાસંન. ૧૨. ૧. ખ. પુણ્ય કરિ. ગ. કરિ; ઘ. પુણ્ય કરિ. ગ. કામ્ય, ઘ. તિણે કામ્ય. ૩. ગ. ઘ. પુતલિ. ૪. ખ. પદ્યુમના જેહેનુ; ગ. જેનુ. ઘ. નિજ નામ. ૧૩. ૧. ખ. પાગ ન ધરેસ રે પુરપતી, ગ. ઘ. મા ધર્ય રે પુરપતિ. ૨. ગ. સુપ, ઘ. નહિ. ૩. ખ. એ સિંહાસન ઇંદ્રનુ, ગ. સિંહાસન ઇંદ્રનુ, ઘ. એ સિંહાસન ઇંદ્રનુ તે. ૪. ક. બેસે. ગ. બેશે વિક્રમરાય. ૧૪. ખ. ગ. ઘ. તે સન્ખો દાતા થશે (ગ. થસે). ખ. ગ. કરે પ્રમારથ (ગ. પરમારથ) પ્રિસ, ઘ. કરે પરમારથ કામ. ખ. તે બેસે. ગ. તે બેશે, ઘ. પ્રીત્યે બેશે, ૪ ખ. એહેને રામરાજ્યની સ, ગ. ગમગાજનિ ગ્રિસ, ઘ. ગમગાજ્ય ગ્રિસ નામ ૧૫. ૧. ગ. તે ઢગણ, ઘ. ને. ૨. ખ. ગ. ઘ. નાગણુ તગણુ. ૩ ક. પર સહોદર: ખ. નાર્યનો, ઘ. નાગ્નો. ૪. ગ. ઘ. દશ દિવ્ય દાતાર. ૧૬. ૧. ખ. વ્યણ, ગ. વિના આસંનપરે, ઘ. વિના સિંહાસને. ૨. ખ. સ્પર્સ, ગ. સ્પર્શ કરે સંયોગ. ૩. ગ. અદ્રકી આપદા, ઘ. અદતા. ૪. ક. રૂગ, કેઉ દહ વાપે; ઘ. વાધે. ૧૭. ૧. ગ. મહિપતી મંન; ઘ. મહિપસ. ખ. ગ. ઘ. પૂજા કરો કે પાગ (ગ. ઘ. પગ). ૩. ખ. ભોમ્ય રાય;

ગ. જોડિ જડો; ઘ. બોજ્રરાજ, જોડિ. ૪. ગ. કહો; ઘ. પુતલિ.
૧૮. ૧. ખ. સંભલાવ્ય વીક્રમસેનનુ, ગ. સાંભલુ વિક્રમકેર; ઘ. વિક્રમસ્યેન્યનુ.
૨. ક. કર્યાં; ખ. શા શાં કરા, ગ. માં સા; ઘ. સા (હાં) સાં કર્યાં.
૩. ૪. ખ. માં નથી. ૩. ગ. વિસ્તારિને; ઘ. તે વિસ્તારિ કો તે સુને. ૪.
ક. પ્રભુમો; ગ. ઘ. વાગુ. ૧૯. ૧. ખ. થાઉ તો પાગ જ ધરૂ;
ગ. ઘ. તેનો થાઉ તો પગ. ૨. ખ. નહી તો, પૂજા (ગ. પુજા) કરૂ,
ઘ. નહિ તો તેનિ પૂજા. ૩. ૪. ખ. ગ. માં નથી. ગ. સંનમુખ હોકારો
દિજ્યેં, વધાંણુ વીક્રમનાં કિજ્યે. ૨૦. ૧. ખ. બોલી પુતળી પ્રિસધુ;
ગ. બોલી પ્રેમે પુતલિ; ઘ. પૂતલિ બોલિ પ્રિલ શું. ૨. ખ. સુણ્ય હો બોન્ય,
ગ. સાંભલ્ય બોજ, ઘ. શુણુ તે. ૩. ખ. અંસપલ; ઘ. ઈંડ. ૪. ખ.
પ્રતાપવંત પ્રમાણુ; ગ. પરતાપવંત પ્રમાણુ; ઘ. પ્રથવીપલ પરમાંણુ. ૨૧. ૧.
ગ. °લાઘવિ વિદ્યા; ઘ. °લાઘવ વિદ્યા. ૨. ખ. ગ. પરવેસ; ૩. ખ. આવડે,
ગ. અદષ્ટવિદ્યા; ઘ. અદષ્ટવિદ્યા આવડે. ૪. ક. ગ. અખીવ; ઘ. અણુ.
૨૨. ગ. માં નથી. ૧. ખ. અઠારણિ અવ્યની કરિ; ઘ. અઠ્ઠગણિ અવનિ
કરિ. ૨. ખ. શાહાશિક ધ્રઢ ધિર; ઘ. સાહમિક, ધિર. ૩. ખ. શકો, શાહાસ્ત્રમાં,
ઘ. ચાથો. ૪. ખ. તે તો વીક્રમસેન્ય વડવીર. ઘ. વિક્રમસ્યેંન્ય વડ વિર.
૨૩. ૧. ખ. ચ. મનમા ધરૂ; ગ. આકસ્માત મનમાં ધરૂં; ઘ. આકાસ્માત
મનમાં ધરું. ૨. ખ. સત્ય શિરોમણુ ગય, ગ. સતી મીરામણ્ય રાય, ઘ.
સત્યશિરોમણિ ગય; ચ. સતિસિરોમણુ ગય. ૩. ખ. દિવશ ચાતુરમાસના,
ગ. દિવસ ચાતુર્માસના; ઘ. ચ. દિવસ ચાતુરમાસના. ૪. ગ. ચર્યા.
૨૪. ૧. ખ. અંકખો અંગે ધરિ, ગ. અગરખો અંગે ધર્યો, ઘ. અગરખુ
અંગે ધરું, ચ. અંગર્ખો અંગે ધરો. ૨. ખ. ટોપ છે શિરા, ગ. કુસુમ,
મીશ, ઘ. જસમ, શુભ શિશ; ચ. ઝનંમ, શુભ સિશ. ૩. ખ. મહીપલ
મહીમાં નિસર્યો, ગ. મહીપત્ય મૈમા નીસર્યો, ઘ. મહિપત્ય મૈહેમાં નિસર્યાં,
ચ. મહિપત્ય મેહમા નિસરો. ૪. ખ. દીશ; ગ. વિસમ દોહલા દિશ,
ઘ. વિશમ દોહેલે દિશ, ઘ. વિખંમ દોહલા દિશ. ૨૫. ૧. ખ. વર્ગે
વાસમાં; ગ. ચ. વાજું, ઘ. વાનો વગે. ૨. ખ. પૂર; ગ. માહ. ૩ ખ.
દિવશ સર્વનિ, ગ. ચ. સર્વની, ઘ. એકેકો દિવસે કરિ ગહિ. ૪. ખ. ચ.
ચર્યા (ચ. ચર્યા) જોતો નાઠે, ગ. જોતો ત્યાહ; ઘ. ચરચા જુવે છે.
૨૬. ૧. ખ. નાહા, ગ. ત્યાંહા વિપ્રનો; ઘ. ત્યા વિપ્રનો, ચ. તાં વિપ્રનો.
૨. ક. ખ. ગ. ઘ. આણિ. ૩. ખ. કરિ, ગ. પ્રાતુસકાલમાં; ઘ.

આતસઘાલનાં; ૪. ખ. ભણુતા વાણિ તે વેદ; ગ. ચ. ભણે વાંણિ એ વેદ; ઘ. વાંણિ બોલે રે વેદ. ૨૭. ૧. ખ. અર્ધ તે; ગ.ઘ. ચ. અર્થ. ૨. ખ. સાલિગ્રામ; ગ. ઘ. ચ. સાલિગ્રાંમ. ૩. ખ.ચ. પ્રસાદ; ગ. ઘ. પ્રસાદ, પોરમાં. ૪. ખ. નિસ કરે શુભ કાંમ; ગ. કુડે કરે નહી કાંમ; ઘ. કરે તે રુડાં કાંમ; ચ. કુડુ કરે નહિ કાંમ. ૨૮. ૧. ખ. નાહે નિત્ય પરોદમાં; ગ. ચ. માં નથી; ઘ. નાએ નિત્ય અપુટથિ. ૨. ૪. ખ. ગ. ઘ. માં નથી. ૨૯. ૧. ખ. ઘ. માં નથી; ગ. ચ. નાયે (ચ. નાહે) નીસ અબોટ અલ. ૨. ખ. અધિક ભિક્ષાને ધાય; ગ. ૰વસ્ય; ઘ. કોય ભિક્ષા પ્રત થાય; ચ. ભિક્ષા. ૩.-૪. ખ. માં નથી. ૩. ગ. શીવસેવાપુજન કરે; ઘ. શ્રાદ્ધ સેવા પૂજન કરે. ચ. સાધસેવા પુજંન કરે. ૪. ગ. ઘ. ચ. 'કે' નથી; ચ. ભોજંન. ૩૦. ૧. ખ. કાંઈ; ગ. ઘ. દુષ, કોઈ; ચ. કો. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. કર્મ; ઘ. અનુસરિ. ૩ ખ. ઝીલતો; ચ. ઝિલતાં. ૪. ખ. ગ. ચ. દેખિ રિઝે; ઘ. દેખિ રિઝે. ૩૧.-૩૫. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩૬. પહેલાં ખ. માં આટલું વધારે: એહવી દિઠી બ્રહ્મપુરિ, તાંહાંથી આઘો જાય. ૩૬. ૧. ખ. ગ. ચ. વાસ જોયો વણિકાં તણો; ઘ. વાસો જોયો વણિક તણા. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. ખાય અવેખે આહાર (ગ. આર). ૩. ગ. લોઈને; ઘ. લેષણમાં લેષુ નહિ. ૪. ખ. ગીદ ઉપાડે, ગ. ચ. સિદ ઉપાડે; ઘ. સિદને ઉપાડે. ૩૭. ૧. ખ. મોહોટિ દુંદ; ગ. મોટી દુંદ; ઘ. ચ. મોટિ દુંદ, નહિ. ૨. ખ. બેઠા રહે હરિ; ગ. ઘ. બેઠો રહે હરિ હામ્ય, ચ. બેઠો રેહે હરિ. ૩. ગ. સહુ કરે કહે; ચ. કેહે. ૪. ખ. ને જોડે ઝાઝાઝા; ગ. ઝાઝા; ઘ. કરે શિદને કામ. ૩૮. ૧. ખ. ગ. ચ. ઓછુ; ગ. આગલા; ઘ. ઓછુ વેચે; ચ. આલવે. ૨. ખ. અઘકુ લેવે; ગ. અઘકું લેવા; ઘ. અદકો લેવે; ચ. અદકુ લેવે. ૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં આ ચરણ ૩૯. ૧ તરીકે આમ છે: ખ. મુલ કાહાડે માગ તાંહા; ગ. મુલ કાટે માગે તહા; ઘ. મૂલ કાડે માગે ત્યહા; ચ. મુલ કાહાઢે માગે તાંહા. ૪. ખ. ધાહાલે હાભ; ઘ. ઉડોલમા લે આભ; ચ. ઉડલ. ૩૯. ૧. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં આ ચરણ ૩૮. ૩. તરીકે આમ છે: ખ. ડાહ્યો દેવુ વાળવે; ગ. ચ. ડાહ્યો દેવુ વાલવે. ઘ. ડાહ્યો દેવું વાલતાં. ૨. ગ. ઘ. ચ. ગણવે લિન. ૩. ક. મોટા; ખ. મળી વર્તે; ગ. મળી વર્તે મોટા; ઘ. બોલાવે તે મોટે મને: ચ. મલિ વર્તે મોટા જંનને. ૪. ખ. જ્યેમ જળ સાથે મિન; ગ. જેમ જલ સાથે મીન; ઘ. જમ જલ સાથે જય મીન; ચ. જંમ જલ સાથે મિન. ૪૦.

ગ. માં નથી. ૧ ખ. ઘણો; ૨. ખ. બહુ ને ગેહ; ઘ. ઘણેરો; ચ. લોક. ૩. ખ. મિથ્યા મોહો; ઘ. મિથ્યા મોહ; ચ. મિથા મોહો. ૪. ઘ. કરજેતિ. ૪૧. થી ૫૫. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૫૬. ૧. ખ. નીરક્ષા સેહેરમાં; ગ. ચ. સોનિ નીરખ્યાં; (ચ. નિરખ્યાં) સેહેરમાં; ઘ. સોનિ નિર્યાં સેહેરમા. ૨. ખ. ઘ. ઘણેરા. ૩. ખ. તસઠ તે; ગ. ચ. નહિ; ઘ. તે સમે નહિ. ૪. ખ. ઘ. હરી; ઘ. હરી ધરિ લે હાટ; ગ. ચ. હંસ હરિ લે હાટ. ૫૭. ૧. ખ. પતંતરો; ઘ. પાપટાતરો; ૨. ખ. સન્હે નહિ કો સાથ; ગ. ઘ. ચ. સ્નેહ નહિ; ઘ. કોય. ૩. ગ. ચૂનું કરિ; ઘ. સોનુ કરિ; ચ. સુનુ કરિ. ૪. ખ. ઘ. હાથ; ગ. સોપે હાથ; ચ. સોપે. ૫૮-૬૦. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૬૧. ૧. ખ. જોયા કંસાગ કુડીયા; ગ. ચ. જોયા કાંસાકુડીયા (ચ. કુડિયા); ઘ. જોયા કસાગ કુડિયા ૨. ખ. કુડાં ત્રાંબાકેરાં; ગ. તાંબો; ઘ. કરે. ૩. ખ. કરે; ગ. ચ. કરિ; ઘ. કરે. ૪. ખ. બમણાં માગે મોક્ષ; ગ. ચ. બમણું માગે મુખ (ચ. મોખ); ઘ. બમણાં માગે મુક્ષ. ૬૨. ૧. ખ. કરે આપિને ઉજ્ડો; ગ. ઘ. ચ. ઓપિને. ૨. ખ. મરાયો હોય; ૩. ખ. ઘેર બેઠા અવખત કરે; ગ. ઘર બેઠો કર બોલિયો, ઘ. ઘેર બેઠા અવખેસ કરે, ચ. ઘેર બેઠા કર બોલિયો. ૪. ખ. 'જે' નથી; ગ. ચ. જે ગર્જે; ઘ. તે ગર્જે. ૬૨ પછી ચ. મા આટલું વધારે: મોહના જોયા મુખના, ચતુરાઈના ચોહન, આમાને ઘેર ઓટલો, આપ આગેગે એન. ૬૩. ૧ ખ. જુવે, ગ. દરજિનું, જુવો, ઘ. જુવો; ચ. દરજિનુ ૨. ખ. સોય દોરા હાથ, ગ. સુઇ ને દોરો હાથ, ઘ. હરી છે હાથ, ચ. સોય ને દોરો હાથ. ૩. ખ. કરે બેઠા રંગમા, ગ. ચ. બેઠો કરે રંગમા; ઘ. કરે બેઠો ૪. ખ. ગ. ઘ. ઘરમા સામાને (ગ. સામા, ઘ. સ્વામા.) સાથ; ચ. ઘરમાં સામા સાથ. ૬૪. ૧ ક. વીચના. ૨. ખ. ગ. થાય અહંકારિ, ઘ. થાય અહંકારે, ચ. થાયે અહંકારિ. ૩.-૪. ખ.: એ લક્ષણ પરિયટ નજુ, કરે ઘણેરા પાપ. ૩ ગ. ચ. મોટંમ, તણિ; ઘ. અતિ ઘણિ ચ. મોહો. ૪. ગ. જેમ હોય લાખેણો, ઘ. જાણે લાખેણ આપ; ચ. જેમ હોય ૬૫. ખ. ગ. ઘ. ચ. નથી. ૬૬. ખ. માં આ પ્રમાણે:—અવરી એકજ પાસવા, પડે ન આણિ ભાવ, મોહોટયમ સારે હિ મનસ્થકી, નાપિકોરી સ્વરૂપ. ૧. ગ. ઘાંયન્યા નગાં; ઘ. ઘાયન; ચ. ઘાયના. ૨. ગ. જમ જાણિતિ, ઘ. જાણિ. ૩. ક. એક ઉઝેરી પાશથી. ૪. ગ. વખાણ વોરિ

વાત; ઘ. વખાંણે વડેરિ વાત; ચ. વિખાંણ વડેરિ વાત. ૬૭. ૧. ખ. નવ્યુ; ગ. ચ. બોલ્યો તે નવ; ઘ. અણુબોલ્યો નવ્ય; ચ. રેહે. ૨. ખ. તરણાનો; ગ. તગણુનો; ઘ. તક્ષનો; ૩. ખ. અણુદિકે અણસાંભલે; ગ. ચ. અણુદિઠુ અણ-સાંભલું; ઘ. અણુદિઠુ'. ૪. ખ. સેહુજે બોલ્યે ફર, ગ. સૈજ્યે; ઘ. સહેજ્યે; ચ. શેર. ૬૮. ૧. ખ. મનથિ મહેનત નવ; ગ. ઘ. મનથિ મેનત (ઘ. મેનત્ય) નવ્ય; ચ. મેહેનત નવ્ય. ૨. ખ. ઘ. પ્રિત્ય; ગ. પ્રીત્ય; ચ. પ્રિત. ૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. નાખિવત નખગં કરે. ૪. ખ. તે જાંણે રાતની રીત્ય; ગ. નઈરાતનિ રીત્ય, ઘ. ચ. ૰રાતનિ રિત્ય (ચ. રિત). ૬૯. ૧. ખ. જાયા; ગ. ચ. કોકિલ, કાયંમા; ઘ. કોકિલ, કાગમા. ૨. ગ. હીડે; ઘ. હેડે હરામિખોર; ચ. હરે હરાંમિખોર. ૩. ક. થઈ; ખ. ચ. ફરે; ગ. દિવસેં, ફરે; ઘ. દાડે, થૈને. ૪. ખ. રાત્યેં વીતતાં; ગ. ગત્યેં ચિંતથિ, ઘ. રાત્યે ચિંતમા, ચ. રાતે ચિંત્તથી ચોર. ૭૦. ૧. ૨. ખ. દિઠુ દ્રાષ્ટ મુકે નહી, ઘાહાલે મોહોટિ હામ. ૧. ગ. ઘ. ચ. દેખિ, નહિ. ૨ ઘ. ચ. નહિ. ૩. ખ. વ દાણ; ગ. વિદાંણુ; ઘ. વાણિ; ચ. વીદાણુ. ૪. ખ. કુળના કામ; ગ. ઘ. ચ. કોકિલના એ. ૭૧.-૭૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી ૭૩. ૧. ગ. નમં; ઘ. નાશે નમં; ચ. પડાયડિ. ૨. ખ. સુઠે તે સુ સૂર, ગ. છૂટો ભાગે સૂર, ઘ. સુદ્યો તારેં; ચ. સોદો તારે સર. ૩. ખ. બાધ્યા તાહારે બાપડો, ગ. તારે, ઘ. ચ. તારે બાપડો; ચ. બાધો. ૪. ખ. નાહો જાયે દુર, ગ. ચ. તારે; ઘ. નાહા તારે. ૭૪.-૭૬. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૭૭. ૧. ખ. ગ. ચ. ગરાસિયા; ઘ. ગરાશિયા. ૨. ગ. પેખારા, ઘ. ખુખારા ખાંત. ૩. ખ. અતિઘણો, ગ. ચ. આરોગે આલસુ (ચ. આલશુ), ઘ. આરોગે અતિ ઘણા. ૪. ખ. હોડે, ગ. હોડે હકીલિ, ઘ. હાડ હઠિલિ, ચ. હોડે હઠિલિ જાત. ૭૮-૮૧. ખ. મા પાનુ ફાટેલ હોવાથી કેટલોક અ શ તૂટક છે. ૭૮. ૧. ગ. દાવો ડસ મુકે નહિ, ઘ. દાવો દંક ચુકે નહિ; ચ. ડંસ મુકે નહિ. ૨. ગ. ઘ. ચ. આછા પેરે (ચ. પહેરે) અંગ. ૩. ગ. સમર્થિં રાખે સોભતિ; ઘ. સમરથી, ગોભતિ, ચ. સ્મર્થ, સોભતિ. ૪. ગ. ચ. રાજાકેરા રંગ, ઘ. પણ રાખે. ૭૯. ૧. ગ. ઘણા વખાંણ ઘરડાતણા, ઘ. વખણ ઘરડાતણા; ચ. ઘણા વિખાણ ઘરડાતણો. ૨. ખ. કર્યંમા કોઅ, ઘ. કારમો કોપ; ચ. કારમા. ૩. ગ. ચાલો કરે જગતમા; ઘ. જશ વાલો કરે જગતમાં, ચ. વાદાલો. ૪. ખ. હુસેં જીતેં હોઅ; ગ. ચ. જિતે હુસેં (ચ. હોસે) હોડ, ઘ. જાતે હુશિ હોઅ.

૮૦. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૮૧. ૧. ખ. પસાયતાં......ણું; ગ. ઘ. ચ. પસાયતાં પ્રાસન (ઘ. પ્રાશન, ચ. પ્રાસંન) કરે. ૨. ખ. કરે ક્ષત્રવટ ખેત; ગ. ચ. ક્ષત્રવટ જાણે એન; ઘ. ક્ષત્રવટના જે પેન. ૩. ઘ. જનયન; ચ. જંનને. ૪. ખ. હૈડે નવ્ય આંણે; ગ. હૈડે; ઘ. હૈડે ન આણે; ચ. હૈડે. ૮૨. ૧. ખ. ગ. ભાસના; ઘ. ભલિભાસના; ચ. ભલિભાતના. ૨. ખ. મુછ માહામૂલ; ગ. ચ. માહામુલ્ય; ઘ. ચ. મુછ. ૩. ગ. ચ. લોકનિ; ઘ. લોકમા. ૪. ખ. ગ. ચ. બોલિ; ઘ. હાકે. ૮૩. ૧. ક. કનકવ; ખ. આપુ એસંકલ કરે; ગ. ચ. આપું એસી(ચ. ॰સિં)કલ કરે; ઘ. આપું એશંગલ કરે. ખ. વીવીધ્ય વીવેક વીષાંણુ; ગ. વિવિધ વિવેક, ઘ. વિવેક વિધ્ય વષાંણુ; ચ. વિવિધ્ય વિવેક વિખાણુ. ૩. ખ. ગ. અમૃત કહે (ગ. ચ. કેહે) આદર કરે. ૩. ૪. ઘ. મા : કાવ્ય કવિતા વર્ણવે, એહેવા ચતુર સુજાંણ. ૪. ખ. પ્રાસ્ય. ૮૪.–૮૬. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૮૭. ૧ ક. ચ. જોઈ; ખ. ચાતુરી, તણિ; ગ. જો ચારણતણિ; ઘ. ચ. તણિ. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. મિઠા બોલે બોલ. ૩. ખ. માંન્ય મહિપતિ; ગ. ચ. માને નહિ જો મહિપતિ, ઘ. કોય મહિપતિ. ૪. ખ. ઘ. ટેક ઉતારે; ગ. તો તત્ત; ચ. તતં. ૮૮.–૮૯. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૯૦. ૧. ખ. નવ્ય; ગ. ચ. તો નાવે; ઘ. નહિ; ૨. ખ. એવા 'વરણ જોયા અગાહ; ગ. ચ. વર્ણ જોયાં છે છો (ચ. ૭) નં બાર; ઘ. એવા વર્ણ જોયાં અઢાર. ૩.–૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૯૧. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૯૨. ૧. ૨. ગ. મા નથી. ૧. ખ. થોડુ, અઘડુ; ઘ. અઘડુ; ચ. અદકુ. ૨. ખ. ઘ. ચ. જોતો જોતો; ૩. ખ. કૃમીલાક જે; ગ. કસીયોક જે; ઘ. કલબિયોક જે વેતિ, ચ. કખીઠાક જે ખેતિ. ૪. ખ. ધરણિપત્ય હૈડે તો; ગ. ચ. ધણિપત્ય હૈડામા; ઘ. ધરણિપત્ય જે હૈડે ધરે. ૯૩. ગ. મા નથી. ૧. ખ. જુગતેથી, ઘ. જુગતેથિ જોયાં સર્વ; ચ. જુગતેથિ; ૨. ઘ. 'તે' નથી. ૩-૪. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૯૪. ૧. ખ. કણિ; ગ. કણબિ; ઘ. કલબિ; ચ. કણંબિ. ૨. ખ. સુખદુખ આજ જોતુ; ગ. સુખદુખ જોઉ, ઘ. સુખદુખ આજ જોતું, ચ. સુખદુખ જોયુ. ૩. ખ. પળવાડ પુરે ઉજેણિ ઠાંમ; ગ. પટલવાડે ઉજેણિ ગાંમ. ૪. ખ. ઘ. 'એક' નથી; ચ. કલબિ, ઘ. પલવટય, ઉજેણે ગાંમ; ચ. પલવાડ પુરવ ઉજ્યેણે. ૯૫. ૧. ખ. ગ. ઘ. ધરડુ; ચ. ધરડ. ૨. ખ. પોઠાદા પ્રતાપિ; ગ. પ્રતાપિક પૂત્ર, ઘ. પ્રતાપિ; ચ. પોઠોડા; પ્રતાપિક

૩. ખ. અહલ નાંગળ અલખતનો ઠાઠ; ગ. ચ. અલખત્ય (ચ. ૦ત) ઠર ઠાઠ; ઘ. અલેખે ઠાઠ ૪. ખ. ઢાઢાં, બલ સા આઠ, ગ. અનિબલિયા; ઘ. અતગિ બોલે છે શાઠય; ચ. અતલિબલ શા. ૯૬. ૧.-૨. ખ. ગ. ઘ. માં નથી. ૪. ગ. સહુ સુતુ રાંમ ઉઠો તાહરે. ૩. ખ. જાહરે; ગ. રેણિ રહિ; ઘ. ચ. ઘડિ, રેણિ. ૪. ખ. ઘ. ચ. સહુ સુતાં ઉઠાં તાહરે (ઘ. ચ. ઉઠિ તાહરે). ૯૭. ૧. ૨. ગ. માં નથી; ખ. માં ઊલટાસૂલટા છે; ૧. ખ. ગોબર ગાર ચોપગાં છોડીયાં; ઘ. ચ. ગવિર (ચ. ગોબર) ગારં ચોપાં છોડિયાં; ૨. ખ. પલાશતણાં પાગ્રણ ઓઢીયાં; ઘ. પલશતણાં પણ પ્રેહરિયાં; ચ. પલાશતણાં પાંગ્રણ ઓઢિયાં; ૩-૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૯૮. ૧. ખ. ગ. ઘ. ચ. કરિને જાય; ગ. ખંભે, ચ. હલ. ૨. ખ. રહો નીરખી રીઝો; ગ. રહો નિરખવા રીઝો; ઘ. રહો નરષવા રિજિ; ચ. રહો નિખષવા રિઝે. ૩.-૪. ખ. ગ. ઘ. માં ઊલટાસૂલટા છે, ૩. ખરાબાને લીધે વાંચી શકાતુ નથી. ગ. ચ. ભુમિ ષેડવા હલ જોતરં; ઘ. ભોમિ ષેડવા હલ જોતરે ૪. ખ. વૃક્ષતણા મેહેલાણુ જ કર્યાં. ગ. ઘ. વૃક્ષ, મેલાંણું કરં (ઘ. કરે); ચ. વૃક્ષતલે મેહેલાંણુ જ કરુ. ૯૯. ૧. ખ. ઘ. આવે ને; ગ. ઘ. ચ. ફરતિ; ૨. ખ. ક્ષણુ...... .; ગ. ચ. ક્ષણુ વાલે નં (ચ. નહિ) પ્રથવિ પાય, ઘ. ક્ષણુ વાર વાલે નહિ પાય. ૩. ખ. વાહાદે ઝાંખર કંટક જ ઘણાં, ગ. ઘ. ચ. કંટક ઘણા; ઘ. વાડે. ૪. ખ. રક્ષણુ;........; ગ. ઘ. ચ. રક્ષણ કરે નહિ દેહ જ તણાં. ૧૦૦. ૧. ખ. ગ. ચ. સુડ કરિને; ઘ. સુડ કાડે ને વાડ જ; ૨. ચ. ગ. ઘ. જિવજંત થઠિ નવ (ઘ. નવ્ય); ૩-૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. થુવર, (ગ. થોર) ખરસાણિ દુધ જ જેહ, (ઘ. થુવર ષરસાડિ દુધ જ દેહ), લપટાયે લ પટે તે દેહ (ગ. ચ. લપટાય લપટ દેહે તેહ, ઘ. શરિરે લપટાણુ તેહ.) ૧૦૧. ૧-૨. ખ. ગ ઘ. ચ. મા નથી. ૩. ખ. વરષે ને ક્રુજે; ગ. ક્રુજે, ઘ. મેઘ વરસાતે ક્રુજે; ચ. ક્રુજે. ૪ ખ. ટગવા દે નહી વાડ; ઘ. વાદે ૧૦૨. ૧.-૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૩. ખ. આવે ખડધાન ખેતર ખાય; ગ. ચ. આવે ષેતરમા ષડધન્ય ષાય; ઘ. આવિ ભાત ષેતરમાં. ૧૦૩. ૨. ખ. ગ. ચ. 'ભારે' નથી; બાહુ ભાર; ઘ. ગણુંચો માથે લે બહુ ભાર. ૩.-૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. પડી ગત્ય ઘડી પાચેક પેય', બાબોરામ પધાર્યાં ઘેર; ૧૦૪. ૧. ખ. ઘ. પરણો જુકતે, ગ. ચ. પરોણો નાડી જોય. ૨. ખ. સાંધી. ૩. ખ. ગ. ચ. તાંહાં પણુ; ૪ ખ. બહુ અપરંપાર; ગ. ચ. અસંખ અપાર;

ઘ. તે અપરંમપાર. ૧૦૫. ૧. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ.માં નથી. ૩.-૪. ખ. ઝાહાઝા મછર ઝાઝા જુવા, રાજા જોઈ મન દુખિયા હુવા; ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૧૦૬. ૪. ખ. ઘ. ચ. જઈ બોલાવ્યા ભાભોરામ. ૧૦૭. ૧. ખ. ગ. ઘ. ચ. કાકાજી દુખિયા છો. ૨. ગ. ચ. તે નજરે નગ્યું છુ અમો. ૪. ક. ધરો; ખ. ઓહાડો; ગ. ચ. ઓડો હાથ જે. ૧૦૮. ૧. ખ. ગ. ચ. જે કાંઈ મનમાં હોયે; ઘ. જો કાંઇ મનમાં હોય. ૨. ખ. ઘ. માગી લ્યો ઘણેરો; ગ. ચ. માગી જો (ચ. લો) મંન ગમતો. ૩. ગ. દુખ દેખિને અમો આવિઆ; ઘ. તેહ; ચ. માં વધારેઃ દુખ દેખિને આવિ દયા. ૪. ખ. ચ. તમ્યો મુજ પાસે માગો તેહ; ગ. ચ. મા વધારે- માટે બોલ તમ પ્રત્યેં કહ્યા; ઘ. એવુ લો સુખ પાંમો દેહ. ૧૦૯. ૧. ઘ. તમને દેવે; ૨. ખ. માં નથી; ગ. ઘ. જે માગો તે આપી જાઉં છૂં; ચ. જે માગો તે આપિને જાયુ. ૩.૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૧૧૦. ૧. ખ. જે માગો તે આપિ જાવુ; ઘ. ચ. માં નથી. ૨. ખ. ઘ. ચ. તેહનો બોલ. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. ભાભોરાંમ બોલ્યો તે હસ્યો. ૧૧૨. ૪. ખ. એવો કુણ છે અહાય. ગ. ચ. તેવો કુણ કેહેવાય, ઘ. એવો કુણ છે કયાય. ૧૧૩. ૨. ક. તે. ૧૧૪. ૩. ખ. ગાંમાંતરે; ઘ. ગામ તણા. ૧૧૫. ૧૧૬. ખ. ગ. ઘ. ચ.માં નથી. ૧૧૭. ૧. ખ. ગ. ઘ. ચ. ભાટચારણ ને. ૩. ગ. સહુ અંમ. ૪. ખ. કરોડ; ઘ. ક્રોડ્ય, ચ. ક્રોડ. ૧૧૮. ૩. ઘ. સાચિ મનનિ. ૪. ગ. લહું તમારી. ૧૧૯. ૧. ગ. ઘ. ચ. સેવક શ્રી. ૧૨૦. ગ. મા નથી. ૧. ઘ. માન્જે; ૨. ઘ. ચ. દુખભંજન કુલકામ; ૩. ઘ. રંજન સદા; ૪. ખ. ઘ. ચ. નીરમલ. ૧૨૧. ગ. માં નથી. ૨. ખ. જોઈ વરણુ. ૩. ખ. ઘ. જેવા તુજ ધરે; ચ. જેવા તુ ધરે. ૪. ખ. ઘ. ચ. 'તુમ' નથી. ૧૨૨. ખ. વેહુ; ચ. વેો. ૩. ખ. ગત્યસુધિ. ૧૨૩. ૨. ગ. ચ. તુજ ભાગ્ય. ૩. ખ. પ્રિછી તે, ગ. ચ. આતુ તુજને આ ઘડી; ઘ. પ્રિછે નહિ પ્રસન્ન થયો. ૪. ખ. તાહારે મન ગમે તે; ગ. મનમા ગમે તે; ઘ. ચ. મન ગમે. ૧૨૪. ૧. ખ. ગ. રાખેશમા; ઘ. ચ. રાખિશમાં. ૨. ખ. ન; ગ. ચ. લેશ ધરો માં; ઘ. ધરે માં. ૩. ચ. પોહોચે જ મ. ૪. ખ. તે કોડો અમને કાજ્ય; ગ. ચ. કેહે (ચ. કોહો) તે અંમને કાજ; ઘ. તે કહે અમને આજ. ૧૨૫. ૧૨૫ ને સ્થાને ગ. માં નૃ વિક્રમ પ્રસંન થયો, મંનમા વાચા કાય, મંન ઉલ્લાસે માંગ તુ પુત્રપુત્રાદિક પાય. ૧. ખ. બોરદ, ઘ. ચ. બરદ. ૨. ઘ. ચ. મુજ. ૧૨૬. ૧. ખ. ઘ. ગુરુઅંશ; ગ. ચ. શુભ અંસ. ૨. ખ. ગ. ઘ. દેવતાઈ વંશ,

ચ. દેવતાઈ વંક્ષ. ૪. ખ. અમ કુલ માગ્યાતો ધર્મ જ નથી. ૧૨૭. ૧. ખ. બીજી અષ્ટાદશ છે વર્ણ; ગ. ઘ. અંન્ય બિજિ (ઘ. બિજા જે) અષ્ટાદશ વર્ણ. ૨. ખ. ગ. ચ. તે સહુનાં અવલાં આચર્ણ; ઘ. સર્વેનાં અવલાં આચર્ણ. ૩. ગ. ઘ. થોડી. ૪. ખ. ચ. તે અંમ; ગ. સુપ નિખું તે તો; ઘ. દુખ સુખ, મે અમ. ૧૨૮. ૧. ખ. ગ. ચ. તુ જોય. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. તાહારે વર્ષ તો એક જ હોય. ૩. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૧૨૯. ૧.-૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩, ગ. ઘ. ચ. ઘડી નહી. ૧૩૦. ૨. ખ. વેહેચી. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. પ્રથ્વીનો એહને શિર ભાર. ૧૩૧. ૧.-૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩. ખ. ગ. ચ. નહી યે પખે; ઘ. નહિ કોઈ પખે. ૨. ઘ. સ્વર્ગમાં તસ્વા. ૧૩૨. ૩. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૧૩૩. ૧.-૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩. ઘ. જમુના. ૪. ઘ. 'પાવક' નથી. ૧૩૪. ગ. માં નથી; ૧. ખ. સંદો બીજો નાંમ; ઘ. એક કણક સદો બિજો કાંમ; ચ. બિજ્જે નવિ સંપ્યો. ૩.-૪. ઘ. ચ. માં નથી. ૧૩૫. ગ. માં નથી. ૨ ક. એક મન°. ઘ. મનરંજિત દ્રવ્યકાગણિ. ૩. ૪. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૧૩૬.-૧૪૦. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૧૩૬. ૪. ક. તેહ ન. ૧૪૧. ગ. માં નથી. ૧.-૨. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩. ક. દોસી સ...વાયો ગના, ઘ. દાસી સાહેલિ વારંગના, એઉ માગે આડે ભાગના; ચ. દોસિ તો લેવા લાગના. ૧૪૨. ૧. ખ. ઘ. શુંભ મોચિ આથે; ગ. ચ. મોચી આથે શુભ સુતાર. ૨. ઘ. કલબિને દાર. ૪. ગ. ચ. તેહ તો. ૧૪૩. ૧.-૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. ટલાટી ગરાશિયા ઘોર. ૧૪૪.-૧૪૫. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૧૪૬. ૧. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૧૪૭. ૧. ખ. ઘ. એ લોક વર્ણ; ગ. ચ. એટલા વર્ણ. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. કણબી ઉપર. ૧૪૯. ૨ ગ. માં નથી. ૩.-૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૧૫૦. ૧. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૩. ગ. મા નથી. ખ. ઘ. ચ. મજુરિ કરે. ૧૫૧. ખ. માં નથી. ૧. ગ. ભુંડા હાકમ ને કરગરે; ઘ. કરજ જ કરે; ચ. જે કર કરે. ૨. ઘ. બાલ પોતાના. ૩.-૪. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૧૫૨. ૨. ખ. બોલજે સઘલો સાથ; ગ. ચ. બોલે સઘલો સાથ, ઘ. સાચુ બોલજે સઉકો સાથ. ૪. ખ. કહુ કરતુતે કણુબીનો ધર્મ; ગ. ચ. કણબીકુલ કર્મ. ૧૫૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૧૫૪. ૧.-૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૪. ખ. બોળે; ચ. ખેલ. ૧૫૫. ગ. માં નથી. ૧. ખ. ડોહાદા. ૨. ગ. માં નથી; ઘ. પુજાપખે. ૧૫૬. ૧.-૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૪. ખ. લઉ; ઘ. શિર ઉધારે.

૧૫૭. ૧. ખ. ઘ. કરે મેહેનત ન રાખે કુડ; ગ. ચ. ક્યારે. ૨. ગ. કાપ્ય કોવાડો નેં કરવુ રૂડ; ઘ. ખાંધે કોવાડો કાડે શુડ. ચ. ખાધ કોદાલો કરવુ સુડ. ૩.-૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૧૫૮. ૪. ગ. ચ. કરવા તણા.- ૧૫૯. ૧. ખ. લોહ કઈ; ઘ. લોહકુટ. ૨. ખ. ઘ. મેહેનત મજુરિ તણિ; ગ. ચ. કગુબિ તણિ. ૩. ખ. ગ. ઘ. ખાવુ ખોટુ ખડધાંન; ચ. ખોટુ. ૪. ખ. ગ. હલક (ગ. ઘ. ચ. હલ) પરોણો હાથે રાસ. ૧૬૦. ૧.-૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૨. ગ. ચ. જે જોયે તે વાવે બીજ. ૧૬૧. ૩. ખ. એટયે ગાજે; ગ. ચ. એટલેં જાગ્યો અસાટી; ઘ. એટલે વરશેં. ૪. ખ. તે થન્થર દેહ. ૧૬૨. ૧. ગ. પુંજ, ઘ. બિજ તે. ૨. ગ. આગલ્સ. ૩.-૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૧૬૩. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. તેહને મન અડી. ૪. ખ. વપેં ઉગેજે હુવે, ગ. ઘ. તો ઉગેલ હુવે; ચ. ઉજેલે ખુયે. ૧૬૪. ૧.-૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩. ખ. શ્રાવણ સોહાવ્યો એટલે; ગ. આવો જેટલે; ઘ. શ્રાવણ સોહાયો જેટલે. ૪. ખ. ગ. તેટલે, ઘ. જાય એ તેટલે. ૧૬૫. ૪. ખ. એ સુખ પેયેં સુખે સુવે; ગ. ચ. એ રીત્યેં ધયં સુખે સુવે; ઘ. એવે દુખેં ગત્યેં સુવે. ૧૬૬. ૧.-૨. ગ. ચ. માં નથી. ૧૬૭. ૧. ખ. ઘ. ચ. બંટી; ગ. બંટજ. ૨. ખ. બાવત બહુ, ગ. બાબલ બહુ. ઘ. ખડધાન ઈમ ખાય છે સહુ; ચ. બાબત સહુ. ૩. ખ. ખેતીની, ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. અતીસે કરે. ૧૬૮. ૧. ૨. ખ. ગ. ચ. મા નથી. ૩. ખ. ડોહોડે, ગ. ચ. ગલે, ઘ. દાડે. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. આસા થઈ ૧૬૯. ૧. ગ. સુખેં; ઘ. શુભ માલ ખેતરમાં. ૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. હો હો હો હો. ૪. ખ. ઘ. ચ. દે પંખીને મોહોકંમ માર; ગ. પંખિનેં ઝાઝો માર. ૧૭૦. ૩. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૧૭૧. ૧. ખ. ગ. ઘ. ચ. ખાત્યે ખાય. ૨ ખ. ગયુ નીત્ય જુવતી લઇ, ગ. ઘ. ચ. જુવતિ લેઈ. ૪. ખ. ગ. ચ. આવીને બેસે, ઘ. આવિ બેઠો. ૧૭૨. ૧. ગ. ધાવડ સુ, ઘ. ધાડેગિ, ચ. ધાયડ શુ. ૩ ગ. ચ. માડ. ૧૭૩. ૧.-૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૧૭૪. ૪. ખ. સારુ આપાવે અંન; ગ. ચ. સારુ ઓપાવે અન્ન, ઘ. જે આવે. ૧૭૫. ૩.૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૧૭૬. ૨. ખ. ઘ. નહિ તો, ગ. નહિ તો, જાય ખવે. ૪. ગ. અંજ સાંમુ. ૧૭૭. ૧.-૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૧૭૮. ૧.-૨. ઘ. ચ. મા નથી. ૩. ઘ. લાગવા વાઢવા ને વેગ્વા. ૪. ગ. ને બાજગ, ઘ. ને હણવા. ૧૭૯. ૧. ખ. ઘ. ખજુરિ; ગ. ખંજુલિ, કરે; ૨. ગ. મા નથી. ૩.-૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી.

૧૮૦. ૨. ગ. કણ દિઠ. ૧૮૧. ૧. ગ. ચ. તો બિવાલો અડે. ૨ ખ. ઘ. વળતા (ઘ. વલતો) બ્રામણ પેદા થાય, ગ. ચ. લે વધતુ ને ઝાઝુ વદે. ૩. ૪. ખ. ઘ. મા નથી. ગ. ચ. મા: લે રખપાલિ ગામ ગગાસ, હવાલદાર પણ રાખે આશ, શરદારી સેરીપું જાય, પટલ તલાટિ પેદા થાય. ૧૮૨. ૧. ગ. ચ. બ્રાહ્મણ ગોર ખડ જગ્ને કહે, ઘ. ખલ, તેલ, ૨. ખ. ઘ. મા નથી. ગ. ચ. આસરાગત્ય ઉભા થઈ રહે. ૨. પછી ગ. ચ. મા આટલુ વધારે: ભુરસી બ્રાહ્મણ આવે ઘણા, વલવલે ભિખારી ઘણા (ચ. સુવાડાગાપણા). ૩. ખ. ગ. ચ. આવે કરવા નેહ, ઘ. કરવા એ નેહ. ૪. ખ. મા નથી, ગ. ચ. આપે આરસી તે લે એહ. ૧૮૩. ૨. ખ. કરતા, ગ. ચ. કેહે બાપો ભાટ, ઘ. કિ. ૩. ૪. ખ. ઘ. મા નથી, ગ. ચ. ચારણ ચાચવા આવિ અડે, ભાડ ભવાયા આવિ નડે ૧૮૪. ૧. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૪. ખ. ગ. ચ. ખોજો ધરે, ઘ. તે સર્વે ખોલા. ૧૮૫. ૧. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૩ ખ. ગ. ઘ. ચ. લુટાવતામા. ૧૮૬. ખ. ઘ. મા નથી. ૧. ૨. ગ. ચ. મા વળી માગણ વેરો જાય, પેદા કરે તે પૂરૂ (ચ. પરુ) થાય. ૩-૪. ગ. ચ. મા નથી. ૧૮૭. ૩.-૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૧૮૮. ૧. ખ. ઝાહાડ વાડય, ઘ. ઝાડ ખેટમા જીવજ રહે ૨ ખ. ઘ. અગે સહે, ગ. લુ કે સે હે, ચ. ચૈતર તડકે લુ કો સેહે. ૩ ૪. ખ. ચ. મા નથી. ગ. ચ. મા. કોન્યા ડાચ્યા પોતે ખાય, પાડાને પાલો લેઈ જાય કે કોલિઅશવારી અડે, તો કરિ મજુરિ મિથ્યા પડે ૧૮૯. ૨. ખ. ઘ. પ્રથીપત્ય મન કરો વીચાર, ગ. કોપ તો વેલા ખાવો માર, ચ. પોતા વેના ખાવો માર ૩. ૪. ખ. ઘ. ચ. મા નથી. ૧૯૦. ૩. ક. કણબીતણા, ગ. છો, કુટમતણા, ઘ. કનબિતણા, ચ. કુટબજ તણા ૧૯૧. ૨ ગ. ઘ. ચ. તમને (ઘ. દે) દેઈ માન ૩. ખ. ગ. સેન્યા, ઘ. સૈન્ય, ચ. સૈન્ય ૪. ગ. ચ. તમને આપ્યા જોગ્ય હૂં આવ્યો. ૧૯૨. ૩. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી ૧૯૩. ૩ ખ. ઘ. સી કરણા ગ. ચ. સિ કિપા. ૧૯૪. ૧ ૨ ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી ૧૯૫. ૩. ક. ગ. ખડધન, ખ. ખાયે બેઠે જો આણાથ, ગ. ચ. ખાય બેઠે જે અનાથ (ચ. અણાથ), ઘ. ખાય ખડધન બેઠે અનાથ ૪. ખ. હોઢે નહી કણની હાય, ગ. ઘ. ચ. મા નથી ૧૯૬. ખ. મા નથી. ૧. ૨ ૩. ગ. ઘ. ચ. મ નથી ૧૯૭. ૧ ખ. ગ. ઘ. ચ. ઘેર જાજો પ્રથીપત્ય તમો ૩ ૪ ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૧૯૮. ૨. ખ. એક, ગ. ચ. તમે. ૩. ખ. થયો ૪ ગ. ચ. ભના.

૧૯૯. ૧. ખ. ગ. ઘ. ચ. સહુ થકી. ૪. ખ. સાચિ, ગ. તો કહું સાચી પેર. ૨૦૦. ૨. ખ. એ, ઘ. શું. ૩ ખ. ચઢે. ૪. ખ. ભાગલે સહુવે ભ્રાત્ય. ૨૦૨. ૪. ખ. ઘ. ન, ગ. ધગ્સો, ચ. મા ધગ્સો. ૨૦૩. ૧.-૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૨૦૪. ૨ ગ. ચ. મન મામ ૩. ગ. ચ. કણુબિકુલ એક એવુ કાજ. ૨૦૪. પછી ગ. ચ. મા આટલુ વધારે: ખરો નીચ કો નવ્ય આચરે, એવુ કામ એક હણુબી કરે. ૨૦૫. ૧ ખ. ગ. જ વંશ; ઘ. શુદ્ર વંશ, ચ. વૈશ વંશ ૨ ૩. ખ. ગ. ઘ. મા નથી. ૪. ખ. જાત એ ચ્યારે અંશ, ગ. ચ. શુદ્ર જ્યાતિ (ચ. જાતિ) આચરે અંશ, ઘ. ચઉદ જાત એ ચારે અશ, ૨૦૬. ૧. ઘ. એનો તો ઉત્તમ અવતાર ૨. ગ. ચ. ચોગિ બાધિ પગણે ચાર ૩ ખ. ઘ. વર કંન્યાતણુ, ગ. ચ. કરે કન્યાતણુ ૪. ખ. ઘ. એક તો પુન્ય ગ્રહસ્તાવત (ઘ. ગ્રહસ્તાશ્રમ) તણુ, ગ. ચ. તે તો પુંન્ય ગ્રહસ્તાવટ ઘણુ. ૨૦૮. ૧ ક. અવગુણ. ૨. ક. એહવી વાત માહરે, ચ. અવગુણ માહાન. ૩. ૪ ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૨૦૯. ૧. ખ. ઘ. પ્રતક્ષ પાતક, ગ. પ્રતક્ષ. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. અરધ ભાગ લે તેહનો કક. ૨૧૦. ૨. ખ. ગ. ચ. પુછિ, ઘ. ભાગિ. ૩. ખ. ઘ. ચ. તાહરે, ગ. મન તાહરો. ૨૧૧.-૨૧૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૨૧૩. ૨. ઘ. અન નહિ આ ાશ. ૩ ગ. રવી ચંદ્રમા, ઘ. ચદ્ર રવિ, ચ. રવિ ચદ્ર, ૪. ગ. પુરણ તે પાસ, ઘ. પુરિ બ્રહ્મ પ્રકાશ, ચ. પુરણ. ૨૧૪. ૨. ઘ. આકાશ કે, ચ. આકામ. ૩. ખ. ઘ. અકલ સ્વરૂપ કો એહેવો, ગ. ચ. અકલ સ્વરુપ કોણે કરો. ૨૧૫. ૪. ખ. બ્રહ્મ ભણકારે, ગ. ચ. બ્રહ્મ ભણકારો, ઘ. ભયભજન કરે ૨૧૬. ૧ ખ. ઘ. આદ્ય. ૨. ખ. ગ. ચ. અનખન જ એક, ઘ. અનકજ ૪ ખ. કર ૨૧૭. ૨. ખ. નર નેહ, ગ. ચ. નર નારાયણ નેહ. ૩. ઘ. કારિ થઈ. ૪. ગ. ચ. નારિ પોતે તેહ ૨૧૮. ૧. ખ. વરતું, ચ. વરતે ૨. ઘ. કહે મુજને તુ કામ ૨૨૦. ૩ ખ. ગ. ચ. અકલ તુ તો, ઘ. અકલ હેતુ તો અધિપતિ ૨૨૧. ૪. ખ. સાન્યુ સત, ચ. સાન્યુ સત્ય, ઘ. કહે સાચે મન ૨૨૨. ૧ ખ. ચ. એ (ચ. આ) ભસ્મક શી છે ભામ્યનિ, ઘ. આ ભસ્મ કર્યા. ૩. ખ. ગ. તોહો તરણિ કોહો તે કરુ, ઘ. તારુણિ કહો તે કરુ, ચ. તો તરુણિ કેહે તે કરુ. ૪ ગ. ચ. વચન ન્હ્યું તા તેહ. ૨૨૪. ૧. ખ. ગ. ઘ. ચ. શીવ સકત સયોગથી. ૨૨૫. ૧. ખ. સહારે, ગ. ચ. સર્જણુ પાળણુ સહારણે, ઘ. સિંહાર કરે ૪. ખ. ઘ. ચ. ઉપરૂ કીધિ જષ્ટ ૨૨૬. ૨. ક. છત્રા જંન. ૪.

ખ. એ ઉપજાવશે; ગ. અંન્ય. ૨૨૯. ૧. ખ. કણબી કર્યા. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. ધરિને. ૨૨૮–૨૪૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૨૪૨. પછી નીચેનું ક. માં હાંસીયામા ઉમેરેલું: મુન્જાપીણુ મેહેનત માણે, ઘણી રજભરીયાં ગાત્ર, તે હાથ ઉઠાવે હલવતી જે સાર સેનાછત્ર. ૨૪૩. અ.-ને બદલે ખ. મા: કણુ શેપ્પા કણબી કરે, એહ ઉપજાવસે અંન, એથી સૃષ્ટ જ જીવસે, બોલ્યા એહ વચંન. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૨૪૪. ૧. ખ. ભરણુપોસણુ કરે સૃષ્ટનું; ગ. કણુ ઉપાય કણબિ કરે; ચ. કણુ સોપા કણબિ કરે. ૩. ખ. કણમી થકી; ગ. ચ. કણુ થકિ, ઘ. કણા થકિ. ૪. ખ. વસતી ગયિ. ૨૪૫. ૩. ખ. ગ. સૃષ્ટ પેહેલા એક; ઘ. સૃષ્ટિ લોક એ સરજ્યો; ચ. શ્રેષ્ટ પેહેલા એ. ૨૪૬–૨૪૭. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૨૪૮. ૨ ક. આપણે. ૩. ગ. એક કણબિ, ઘ. ચ. કણુ કણબિ. ૨૪૯–૨૫૦. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૨૫૧. ૧. ખ. ગ. કદાચિત જો કણ; ઘ. કદાપિ જો કણ. ૪. ખ. ઘ. ચ. જીવત્ય ગત્ય, ગ. જીવન ગુંણ ગત્ય થાય. ૨૫૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૨૫૩. ૨ ગ. ખ. ઘ. ચ. કરે જે આપ ૨૫૪. ૨. ઘ. અક્ષય પુઠે અશ. ૨૫૪. ૩. ૪. થી ૨૫૭. ૧.-૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૨૫૭. ૩. ગ. ચ. સિધી પામશે. ૨૫૮. ૧. ક. નાત; ખ. ગ. ચ. ગે (ચ. તે નોતરુ) નુતરુ, ઘ. નાતર નહિ એ ભુતર ૩ ખ. ચ. વાધે. ૪. ખ. રીઝો કરશો, ગ. ચ. કરસો, ઘ. કરશો. ૨૬૦. ૧. ખ. પોપ્પાયે. ૩. ગ. ચ. કણુ રીઝીને, ઘ. અંતરમણુમા રિજિયા. ૨૬૧–૨૬૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૨૬૪. ૧. ખ. ગ. ઘ. ચ. એ નગ નગી. ૩. ૪. ખ. ગ.: કુલ સુધ એ કણબીતણુ, જુગપતિ જુકતે જોય. ઘ. ચ. કુલ શુધ કશ્યપ તણું, જગતપતિ જુગત્યે જોય. ૨૬૬. ખ. ગ. ઘ. ચ. પરમાગથનુ ૨૬૭. ૨. ક. પોતાનુ. ૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. મેહેનત કોટીધા ૨૬૮. ૩. ખ. કેગ આગમાં; ગ. ઘ. ચ. કર્યા, અવંમા. ૨૬૯. ૧. ખ. વીશ્વપતિને; ગ. અશ્વપતિ નેં ગજપતિ; ઘ. વિશ્વપતિ. ૨ ખ. કેરિ જોડ, ગ. જેથી, ઘ. હયપતિથિ જેડાં, ચ. જેથિ જોડ. ૩. ઘ. અયવિપતિથિ. ૪. ખ. હળપત્ય કેરિ કેડ; ગ. ચ. હલપતિ કરી હોડ, ઘ. હલપત્ર કરિ કોડા. ૨૭૦ ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૨૭૧. ૧. ખ. તે 'તંમ્યો' ને સ્થાને 'તે', ગ. ચ. જે. ૨. ખ. ઉતર એ છે આજ. ૪. ખ. કરતેને. ૨૭૨. પછી. ગ. ચ. મા આટલુ વધારે: બ્રાહ્મણને સંધ્યા કહિ, રાજાને જેમ સુર, વૈસને વ્યાપારમા, ત્યંમ

જેહ નાનાધમ તુગ ૨૭૨, ૧ ખ. ચ. મુગુતે જ. મુગુતા ૨ ખ. ઘ. માનુ
જ. ચ. મલ માન્યુ ઘ. આવ્યો ૪ ખ. નીય તમારે, ચ. નિત્ય તમને
૨૭૩. ૨ જ. ચ. અધર્મન, ૩-૪ ખ. જ. ઘ. ચ. મા નથી
૨૭૪. ૧ ખ. ગ. ઘ. ચ. નીના તન્વન વાદો ૩ ઘ. રેતા પાપ ન
૨૭૫. ૩ ખ. નીના તરખગ ગુસગ, જ. જે ધણા, ઘ. ઢણુઅર. ૨૭૬. ખ.
ઘ. મા નથી ૩ ૪ જ. ચ. મા વાસભા ને કુગી નરો, કુકુ પેટ જે પાપે ભરો
૨૭ . ૨ ખ. પગુ નહી પાપિ, ગ. ચ. નહિ પાપિ ૩ ૪ ખ. મા
મ મની વચન ને બોલ્યો તેહ, ભાભો ામ બેઠો છે જેહ ગ. ઘ. ચ. મા
નથી ૨૭૮. ૨ ૪. પાપમા લીપાણી ખ. પાપે લગધાણા, ઘ. અને કરે
પાપ ચ. નિપાણિ પ્રાણિ તમ દેહ ૨ પડી ઘ. મા આટલુ વધારે
કહે ભાભો ગુણો ભુપત્ય નનની વિદ્યા તુજમા સત્ય ૩ ઘ. પડો તાગે
૪ જ. ચ. તમે પાપિ તે આડે આન ૨૭૯. ૧ ખ. ભૂમિપસ
૨૮૦. ૨ ઘ. જે નવિનુ સે લુઇને ૨૮૧. ખ. ઘ. મા નથી ગ. ચ. મા
અનર્મ ને અન્યા કરે, નના રે ક્ર આપ (ચ. નાપ), તેને માથે મોડ છે,
ભુગિને નહિ પાપ ૨૮૩. ૧ ખ. રુડા છો ૨૮૫. ૪ ખ. ગ. ઘ. ચ.
મતાપિ જાનુ હુ વાસ ૨૮૬. ૩ ૪ થી ૨૮૭. ૩ ૪ ખ. ગ. ઘ. ચ. મા
નથી ૨૮૮. ૧ ગ. ચ. ધવન ઘોગિ ૨૮૯. ૧ - ખ મા આવા
દાનિ છે મુ ર ધણિ તો આશા ની ન૩ તમ તણિ જ. ચ. આશ
(ચ. આ૦) ટત્યાની મુ રને ધણિ તો શિ (ચ. સિદ) આમ કરે
તમ તપિ ઘ. મા આપ ટવવાનિ ઈછા મુ ર ધણી ૩ ૪ ખ. મા નથી
ગ. ચ સૂરિ સજ્જનને આપે જેમ અમને પણ આપે છે તેહ, તમે માગીને
મેલ્યુ ગ ર, માગ્યામા સુ માગુ આજ ૨૯૦. ૨ ખ. જ. ઘ. ચ. કરિ બેવ
ભાભાને લો ૪ ખ. એમ મિથા થાય ૨૯૧. ૧ ૨ ઘ. મા નથી
૪ ખ. ચ. જે વસ્ત ન હોયે તુજ જાગ ગ. ઘ. જે વસ્ત ન હે ર તે તુ
જાણ્ય ૨૯૨. ૩ ખ ામજ થયૂ જ. ગમ ામ જન્મનુ થયુ ચ. ગમ
નામ જન્મનુ થત ૪ ખ. ભાભા તે ગ. ચ વનિ વિક્રમે ભાભાને કહ્યુ
૩ ૪ ગ. મા ભાભાને વિક્રમે કહ્યુ ભાભા નામ તે શાને થયુ ૨૯૩. ૧
ખ ઉપાયાનુ નામ વ. ઉપાડે જમ ૨ ઘ. ભાભો નામ તો માટે તમ
૨ ખ ગ. ઘ. તે ગમે તો ૨૯૪. ૧ ૨ ખ. ઘ. ચ. મા નથી
૩ ખ. માતર ચિ ઇશ્વરે ૮ ખ. અનનાગ છે તુ તાહરે ગ. ચ
અવતાયા (ચ છે) જતુ તાહરે ઘ. અવનગ છન જત તાહરે ૨૯૫. ૧ ૨

ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૨૯૬. ૨. ખ. પાછો અગ્નીમાંહિ પચાય. ૩. ખ. દિક્ષ; ઘ. કુપમાલ તે રે'ટે' ફરે. ૪. ઘ. પુનરપિ જન્મ આવિ અવતરે. ૨૯૭. ૧. ખ. ગ. પદમી એ આપ, ઘ. પામે આજ આપ. ૨. ગ. પદપદમાં; ઘ. છે પાપ. ૪. ગ. ચ. દામજ. ૨૯૮. ૧. ઘ. વર્ષાપેર. ૨. ક. લીલી; ખ. ચ. નીલી; ગ. ચ. વવરાવે; ઘ. રલિ વાવે કરશણ પેય'. ૩.-૪. ગ. માં નથી. ૩. ક. યંત્ર જંત્ર, ખ. જંતુ; ઘ. ભિક્ષુ જાત્યના જીવ. ૪. ક. વૈદ્ય વણુજાંણુ; ઘ. કરે કરે વૈદુના વિવેક. ૨૯૯. ૧.-૨. ગ. મા નથી. ૩૦૦. ૨ ક. ખ. આચારી; ઘ. ગજ્ય કુલ આચરિ એ રિત્ય. ૪. ખ. કુડા કુળ કરે; ગ. ચ. કુડ કરે; ઘ. કુડે કોવે. ૩૦૧. ૧. ૨. ખ. ઘ. મા નથી. ગ. ચ. બાપનો માલ એકાકી લિયે, ભાઈ ભાગને (ચ. ભાગીને) ઝેરજ દિયે. ૩૦૨. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. 'નર' નથી. ૨. પછી ગ. ચ. માં આટલું વધારે: ઇશ્વર સુપે' અહુંફ ખાય, પંચ પ્રપંચ કરે અંન્યાય, બલીયો ગરિબ જાંણિને નડે, કરે કરમ તે નરકે પડે' ૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. ભોજન હોય. ૪. ખ. ગ. અઘકરા શોય; ઘ. હોય. ૩૦૩. ૧ ખ. ગ. ચ. જાત્યે, ઘ. જોતા ૨. ખ. ઘ. ચ. માહા પાતક. તેણે કામ. ૩. ખ. ભોજ્ય. ૩-૪. ગ. ચ. મા નથી. ૩૦૪. ૧.-૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૩.-૪. ખ. ઘ. ચ. કથાતર; ગ. કથારથ. ૩૦૫. ૧. ખ. ચ. જાત્ય શાહા જુદા; ગ. વણિક સાહા પણ જુદા; ૩. ખ. ફોગટ, મહેલ; ગ. ચ. ખોટા માહિ મેલે, ઘ. ધંધાનો મેલવે. ૪. ગ. ઘ. ચ. 'ધણી' નથી; છે તેવ. ૩૦૬. ૧-૨. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૩. ગ. ઘ. ચ. ધણિ. ૪. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૩૦૭. ૧. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૨. ગ. અલ જાગ ને અધકું'. ૩૦૮. ૧. ખ. ઘ. ચ. સ્વર્ગ સમાન્યે નહી કાંઈ સુખ. ૨. ખ. ઘ. નર્ક સમાને નહી કાંઈ દુખ. ૩. ખ. ગ. પાપ કરંતા, ચ. કરતે. ૪. ખ. જયેંમ શાનિધ્ય સચરે; ઘ. જન્મસ ગાથે'. ૩૦૯. ૧. ઘ. આશુપ ભોગવે. ૨ ઘ. તા દેહ ભોગવે. ૪. ખ. ગ. કહ્યા ન જાયે કષ્ટ ૩૧૦. ૨. ખ. માર્ગે જાય. ૩. ઘ. મોકલે કોય. ૩૧૧. ૨. ખ. ઘ. ચ. શંચરે; ગ. દેહ સચરે. ૩-૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી ૩૧૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી ૩૧૩. ૧ ખ. જનમાં જત, ગ. ચ. જંન માહા જંત, ઘ. જન્મ એ જંત. ૩૧૪. ૩ ૪. ખ. ગ. ઘ. મા નથી. ૩૧૫. ૧ ઘ. 'ઘણુ', નથી. ૨. ઘ. ઘણુ ઘણુ પામે છે ત્રાસ. ૩૧૫. ૪. ખ. સાજુક્તિ; ઘ. મર્મ જડે ૩૧૬. ૧. ગ. ચ. બિજા.

૨ ખ. મોક્ષપદવીનો રે છે, ગ. મોક્ષપદમિનો જે મર્મ, ઘ. મોક્ષ પદ્મિનો તેજે ૪ ખ. મનખુજ પદમી અઘળી ૩૧૭. ૧ ૨ ગ. મા નથી ૨ ખ. ઘ. મગે ૩ ક. ગ. જે ૪ ખ. ગ. ચ. ધર્મમુર્યાદા, ઘ. મરજાદા ૩૧૮. ૧ ખ. પદમી ગ. તે મિછુ જો આવે હાથ, ઘ. જો હોયજ હાથ, ચ. તે આવે હાથ ૨ ખ. ઘ. ચ. ઓહોહુ હાથ માગુ તે સાથ ગ. ઓડુ હાથ માગુ તમ સાથ ૩ ૪ ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી ૩૧૯. ૨ ગ. ઘ. એદ કિન્યા ૩૧૯. ૩ ૪ ૩૨૧ ૩૨૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી ખ. ઘ. ગજાને બેન તે નામે ન્યા, ગ. ચ. ગિજ્ઞ બેન તે ભાજે (ચ. ગમે) રહ્યા ૨ ખ. મા પાનુ બગઆને ૧ હો પાઠ તૂટ, ગ. ઘ. ચ. ગજા અથ ત જોઈન ઉા ૩ ખ. એ ભાભા ામ ૪ ખ. દીઠા ૩૨૫. ૧ ૨ ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી ૩ ખ. ઓશમન, ગ. ઓમિગન ઘ. ઓરાગન ચ. ઓગી ન ૩૨૬. ૧ ખ. પરાણુમા ગ. પરમાણે ૨ ક. ઉ ખ. અગ્રમોરે ૩૨૭. ૧ ખ. ગ. ચ. ગિદ શોભ્ય ઠગે, ઘ. શિદ શોક ગ ૨ ૪ ને ૩૨૮. ૧ ૨ ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૪ ખ. મોપોરપમ ૩૨૯. ૧ ગ. દુનના બાળ ને એક ઘ. ઈશ્વર દાતાર ૩૩૦. ૩ ખ. ગ. ઘ. ચ. દ્રદ્રી આનમુ ને ધનનો અર્થ ૪ ખ. તો આપો ગ. ચ. તે માગે ત્યાદ્ગ આપો, ઘ. તેને મા તે આપો નથ ૩૩૧–૩૩૫. ગ. મા નથી ૩૩૧. ૧ ૨ ખ. મા નથી ૩૩૨. ૧ ખ. ઘ. ચ. ામિ કવારો આવે ૩ ઘ. કોઇ બ્રાહ્મણને નજરે ધગે ૩૩૩. ખ ઘ. ચ. મા નથી ૩૩૪. ૧ ખ. ચ. આવ્યો ઘ. બ્રાહ્મણુજ આવ્યા ૨ ખ. ચ. પમાયતા ચ. પાએના ૨ ખ. દિવાલી મર ઘ. દ્રાન ગધ ચ સુખ મિહિ વાણિ ભાખજો ૪ ચ. ઉમેદના ચા ૨ ૪ પછી ચ. ના આગ્નુ વધારે કો દવાલિમધને ન ડુમો નાય, એ અર્થ ઉ તમમા આવાય ૩૩૫. ૧ ચ. સવાઈ જમ વધે તમ વાર ૪ ક. મનવંગ ખ મર વેરે ૨ ન ચ તો વેરા ૩૩૬. ૨ ખ. ગ. ઘ. ચ ાને હાથ તમ પાએ ધરે ૩૩૬. ૩ ૪ થી ૩૩૮. ૧ ૨ ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી ૩૩૮. ૩ ખ. ભોવો પાર ભાર ગ. ચ. નાભ મેલો ઘ. પાસો ૩૩૯. ૧ ૨ ખ. ગ. ઘ ચ. મા નથી ૩ ખ. મોહોટિ વસ્ત્ર માગીજે બેગ ગ. ચ. માટે મોટિ વસ્ત ઘ. મોટિ વસ્તુ માગુ નેગ ૪ ખ. તથી નાવે ગ. જેથી નાવ ઘ. તે નાદુ ચ જેથી નાવો ૩૪૧. ૨ ખ. નથી જવરો તાહાિ ગ. ઘ. ચ. નથી જવ રો ૩૪૨. ૧ ૨. ગ. ઘ. ચ. મા નથી ૪ ગ. ચ. સુધી

જાતને ૩૪૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૩૪૪. ગ. મા નથી. ૧. ઘ. દુર રહે નહિ કોય, ચ. રુદે ૩ ખ. ચીર જીવો કૈક, ઘ. જીવી જિવ જે ઘણુા એક કાન. ૩૪૫. ૧ ૨ ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૩૪૬. ૧. ગ. પ્રસન થયા. ૪. ખ. ઘ. એ પદમિ, ગ. એ મોટિ વાત ૩૪૭. ૨ ખ. હીગ ૩૪૯. ૪. ખ. ગ. ચ. સી પરહુ હુ પેર્ય, ઘ. શિ પરહુ હવે પેર્ય. ૩૫૦. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. તજ્યા જનહુવ. ૩૫૨. ૨ ખ. મન ભાગિ અનુલ્ય, ઘ. પોથી લિધિ કર પુર. ૩. ખ. ગ. ચ. વીત જોયુ વેદાતનુ, ઘ. વિચાર જોયો વેદાતનો. ૪ ખ. ગ. ઘ. શાહાસ્ત્ર તણુ જે મૂળ (ગ. ઘ. ચ. સુર) ૩૫૩. ૨ ખ. મહામા સાભનો સાર, ઘ. મહિમા સાથે મૂલ્ય ૪ ખ. કેહેના નાવે પાર, ઘ. શોધતા સમતુલ્ય ૩૫૪. ૨ ઘ. તપવ્રત ધીર ૪. ખ. તારક, ઘ. કો કહે દ્દઢ મન ધીર. ૩૫૫. ૧. ખ. પુજે પ્રતમા, ગ. પૂજે શિવને, ઘ. પ્રતમા ૩ ખ. ગ. ચ. સોધો, ઘ. શોધો શાસ્ત્રમા. ૪. ગ. સાધ્ય ૩૫૬. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૩૫૭. ૧ ખ. કહે નરપત્ય તમ્યો સાભનો, ગ. ચ. ન્યાય કોહો, ઘ. ન્યાયે કહો ૨. ખ. બહુ હાર ૩. ખ. દૈવત સર્વ એકઠા મલી, ઘ. દૈનત તો સૌમા ખરુ, ચ. તત તત્વનુ ૪. ખ. કહ્યો ઘડીને વાટ ૩૫૮. ૧. ખ. ડાહાયો પડીત બોલ્યો એક. ૨ ખ. આણિ નેક, ગ. ઘ. ચ. આણિ ૩. ગ. અકલ, ઘ. અનક ૪. ખ. ગ. પાર નવ્ય, ઘ. ચ. પાર ન ૩૫૯. ૧. ઘ. રુદ્ર જ ત્રણ્ય ૩. ખ. ગ. ઘ. ન ય ક્ને, ચ. સકન, નવક્યો ૪. ખ. કીહે સ્થાનક કેહી જાગે મળો, ગ. ચ. કિયે ધ્યાને કેઈ જાયગે મનો, ઘ. કોય એનાને કોય જાગે મનો. ૩૬૦. ૧ ખ. ઘ. ચ. સોધ્યા લાધો અમને કયાહા, ગ. મા નથી ૨ ખ. ભાવે, ગ. મા નથી ૪ ગ. ધરિને ૩૬૧. ૨. ખ. ઘ. ચ. જોશે, ગ. જયોજો ૩. ૪ ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૩૬૨. ૧ ૨ ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી ૩૬૩. ૧ ૨ ખ. મા નથી, ૨ ગ. ઘ. કહું તે તો ૩ ગ. ઘણિ, ઘ. ઘણુ ૪ ગ. તણિ, ઘ. તણુ ૩૬૪. ગ. મા નથી ૩ ખ. નરમા છે નેહ, ઘ. નિર્મલ નેહ, ચ. ધાતમા. ૪ ક. માહારી દેવ, ખ. ઘ. દૈવત માહારા ચ. સર્વ દૈવત તે ૩૬૫. ૩. ખ. જે વારૂ, ઘ. તે વારુ ૪. ખ. ઘ. માહરો દેહ તે, ગ. ચ. દેહ મારો તે ૩૬૬. ૧ ક. ઘ. ચ. વાર તુ સાચ, ગ. વાર તુ સાચા જાણ્ય ૩. ૪. ગ. મા નથી ૪ ઘ. પુષ્ય નક્ષત્ર અમારો ઠામ, ચ. તે મુજ ઠામ. ૩૬૭. ૧. ૨ ગ. મા નથી. ૧ ઘ. અનેક વ્રત કરાવે તરત. ૨. ખ. માહારો દેહ

ધણા તે ધન, ઘ. મારા દેહ તો અભ્યાગત, ચ. માહરો દેહ તે નેત્રે ધ્રત. ૩૬૮. ૧.-૨. ગ. મા નથી. ૨. ખ. ચ. સાર પ્રગરે, ઘ. ચાર પરકારે. ૪. ખ. લાગ; ઘ. કરવા લાગ, ગ. પ્રીછો મુજને. ૩૬૯. ૩. ક. વણા, ખ. ગ. ચ. ગુણ ગીત,-ઘ. મુજ ગીત, ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. ગમનામ ઉપર પુરણ (ઘ. ચ. બહુ) પ્રિત્ય ૩૭૦. ૩. ૪. ગ. મા નથી ૩૭૧. ૧.-૨. ગ. મા નથી ૩. ક. માહરુ રુપ તે સુંદર શામ, ઘ. શ્યામ. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. તેમા મુખ્ય પ્રણવ તે. ૩૭૨. ગ. મા નથી. ૧. ખ. ઉપાસન કરે બહુ. ૩. ખ. ઘ. મુજ સ્વરૂપ કહીયે માહાદેવ, ચ. મુજ સ્વરુપ તે તો માહાદેવ ૩. ૪. ખ. ઘ. ચ. મા નથી ૩૭૩. ૧.-૨. ગ. મા નથી, ૩. ચ. તેહમા પિપલ દેહ. ૩૭૪. ૧ ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી ૩૭૫. ૨ ગ. મુજ સ્વરુપ ૩૭૬. ગ. મા નથી ૩. ખ. માહારિ, ચ. સત્યવાદિ તે માહારિ. ૩-૪. ચ. મા નથી. ૩૭૭. ૨.-૩. ૪. ખ. ઘ. મા નથી. ૨. ગ. ઘ. ચ. એ લક્ષ. ૩૭૮. ૧. ખ. મા નથી. ૩૭૯. ૩. ગ. ધરૂં દેવિનુ ધ્યાન, ચ. ધરુ ધરણિપત્યનુ. ૩. ગ. ચ. પરસન થઈ ૩૮૦. ૪. ઘ. વેહાય. ૩૮૧. ૧. ખ. તુ જ તુલાઈ ને તોતળા, ગ. ચ. તુલજા ને, ઘ. તુલજા ત્રિનાત્રિ ત્રિલોચના. ૩ ક. પીગવા, ખ. પિંગળા. ૪. ખ. માહામાઈ. ૩૮૨. ૨. ઘ. રુપાણિ રુપદાઈ. ૩. ખ. વસુવાદની. ૩૮૩. ૧. ખ. ઘ. સહારણિ, ગ. શક્તિ તુ સહારણિ, ચ. સંહાર્ણી. ૩. ખ. દત શક્તિ ગુણ, ગ. તમ્યો, ચ. ત્રિગુણાત્મા. ૩૮૪. ૨. ખ. વાર્તા. ૩. ખ. વશી રહી ૪. ખ. નારાયણિનુ નેહ, ગ. ઘ. ચ. નારાયણિ તુ ૩૮૫. ૨ ખ. ગ. ઘ. ચ. અગની ને આકાશ. ૩૮૬.-૩૮૭. ગ. મા નથી ૩૮૬. ૧. ઘ. ચ. અગનિ અનિલ. ૩૮૭. ૧. ખ. ચ. જગત જનેતા તુ, ઘ. જક્તપાવણ લોગણિ તુ ૪ ઘ. મુરતિમા છો. ૩૮૮. ૨ ખ. માણહારિ, ઘ. માણેહારિ, ચ. માણહાર તુ. ૩. ખ. તણુ ૪. ખ. તમ્યો પ્રણવરુપ તુ પેર, ઘ. પ્રાણરુપનુ પેર, ચ. પ્રણવરુપ તુપેર. ૩૮૯. ૩. ખ. રુપ અનેક, ઘ. વાણિરુપ, ચ. વિશ્વ કરતા. ૩૯૦. ખ. વ્યાપત સવગે જકત, ઘ. વ્યાપિક સવગે જકત. ચ. વ્યાપિક. ૩ ક. શગતિ લોક, ઘ. સ્માર્ત લોક, ચ. શિવભક્તિ તો, ૪. ખ. ઘ. શક્તિમાર્ગી શક્ત, સન્ત તણા કેઈ. ૩૯૧. ૧ ખ. નામવાદિ તો વામ કહે, ઘ. બ્રહ્મવાદિ ચ. બ્રંહ્મવાદિ તે. ૩. ખ. ઘ. પંડીત પરમે, ચ. પંડિત પરમેશ્વરિ. ૩૯૨. ખ. ઘ. ચ. મા નથી ૩૯૩. ૧. ક. વીચારી ૩. ખ. કો પ્રગરે. ૪ ક.

ધણી; ચ. ધારણુ. ૩૯૪. ૩. ખ. યોજ્યતા; ઘ. યોજા કરે. ૩૯૫. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩૯૬. ૨. ખ. મનકુ તાંહાં વીશ્વાસ; ઘ. દઢતા; ચ. મંન દડતા વિસવાસ. ૪. ખ. ઘ. ચ. નિત્ય પરમેશ્વર પાસ. ૩૯૭. ૨. ખ. નાથ. ૩.-૪. ખ. જ્યંમ રમાડે મર્કટને, લેઈ લાકડી હાથ્ય. ૩. ક. ચ. લકરી. ૩૯૮. ૧. ખ. લાજ પાલી. ૨. ખ. કરાં. ૩૯૯–૪૦૩. ગ. માં નથી. ૩૯૯. ૩. ખ. ચ. શક; ઘ. શાપો. ૪. ખ. લાવ્યો આડે. ૪૦૦. ૧. ખ. ઘ. જીતાડિયો. ૨.-૩.-૪. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૪૦૧. ૧. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૨. ઘ. કરાં. ૪૦૨. ખ. ઘ. ચ. મા નથી. ૪૦૩. ૧. ખ. ઘ. છત્રપત. ૨. ચ. કરો અધિપત. ૪૦૪. ૨. ગ. ચ. સંતોખ્યો; ઘ. ને શોક. ૨. ગ. ભંજણુ જે હવો. ૪૦૫. ૩. ખ. સર્વે દાંનતણુ. ૪. ખ. ગ. ચ. 'વેદ' નથી. ૪૦૬. ૨. ખ. કેહેતો વસમી; ગ. ચ. કહી વસમી એ. ૩. ખ. સમરિ મેહે તુને. ૪. ખ. શાંભલ્ય મોરિ માત; ગ. ચ. શિવા મોટી વર માત. ૪૦૭. ૨. ગ. સીર હાથ. ૩. ગ. પરહરુ, 'તું' નથી. ૪૦૯. ૨. ગ. ઇંદ્રાસંન તે જાવો; ઘ. ઇંદ્રાસનમાં; ચ. ઇંદ્રાસંને. ૪. ખ. ચ. માને; ગ. માંન્યે; ઘ. તમને. ૪૧૦. ૨. ખ. ઘ. ચ. બીજો કોય. ૪૧૧. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. મોહોટો માહારો. ૪. ઘ. લાખેણો કરે જુગ હાર. ૪૧૨. ગ. મા નથી. ૪. ચ. અધિપત્ય તુજ. ૪૧૩. ૧. ઘ. માં નથી. ૨. ઘ. એકાંત્યે. ૩. ખ. તેડો વીર કારી શીઘ્રહ થાઓ ૪૧૪. ૨. ખ. સુર પાસે જઈ ઉભો; ગ. ચ. સુરપત્ય પાશ જૈ. ૩. ઘ. અંગુઠો ભોમિ પર. ૪૧૫. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૪૧૬. ૧.-૨. ગ. માં નથી. ૧. ખ. ચ. મેહલ્યો મનથી મોહોટંમ (ચ. મોટો) ગર્વ. ૪૧૭. ૩-૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૪૧૮. ૧-૨. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૪૧૯. ૨. ખ. ઘ. કણબીકુળ ભાભો એક રામ; ગ. ચ. કણબીકુલમાં ભાભો રાંમ. ૩. ખ. તેહનિ. ૪. ખ. તે. ૪૨૦. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૪૨૧. ૧ ખ. ગ. ઘ. ચ. માગી મોહોટંમ. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. ભાવે ભુદરમા જઈ ભળે. ૪૨૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી ૪૨૩. ગ. માં નથી. ૩. ૪. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૪૨૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૪૨૫. ૧. ૨ ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩. ઘ. આવ્યો તો. ૪. ચ. ખ. ગ. ઘ. વસ્યગ્યો છું તમારે ચરણ. ૪૨૬. ૨. ખ. અસંભવ; ગ. ચ. અચંભો; ઘ. અચંબો. ૩. ખ. મોહોટો યે બહુ; ગ. ચ. મોટમ બહુ; ઘ. મોરો બહુ. ૪૨૭. ગ. માં નથી. ૧ ખ.

૪૬૯. ૨. ચ. રિત. ૨. પછી ચ. માં આટલું વધારે: ગમતે ખોટે ચાલે પંથ, માંનનિને મુકાવે કંથ. ૩. ક. પત જે કુડાં; ઘ. સાચાં પત; ચ. જુઠાં કરે. ૪૭૦. ૧. ખ. વર્ત; ઘ. વ્રત; ૨. પછી ચ. માં આટલું વધારે: ક્રરજ અપાવે જાંમિન થાય, તેહેનિ સાથે ઉકટો ધાય; વાજબિને ગેરવાજબિ કરે, તે જન્મોજન્મ દરિદ્રિ અવતરે. ૩. ખ. ઘ. ચ. વીપ્ર દેવને જે. ૪૭૧. ૨. ખ. મારવો હસ્તી વાંનર વૃથ, ઘ. બાલિ નાંખે સેવા કે વ્રત. ૪૭૨. ૧. ચ. પગહિ પેર. ૪૭૨. ૩. ૪. ૪૭૩. ૧. ૨. ૪૭૪. ૨. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩. ૪. ઘ. માં નથી. ૩. પછી ચ. માં આટલુ વધારે: ચોરિ ચડાવે જુઠિ જાંણુ. ૪. ખ. કાંહાંન. ૪. પછી ચ. માં આટલુ વધારે: કાઢિ મુકે આવો શણું. ૪૭૫. ૧. ઘ. લગાડે. ૨ ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩. ૪. ને બદલે ખ. માં: વણ કરડે મારે પહોડાં પાપ. ૪. ઘ. ચ. માં નથી. ૪૭૬. ૨. ૩. ૪. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૪૭૭. ૧. ૨. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૪૭૮. ૧. ખ. ભોજન સુધુ. ૪૭૯. ૨. ખ. ચ. અમર જીવ અલોપ નવ્ય થાય; ઘ. અમર ન અલોપ જ થાય. ૪૮૦. ૧. ક. પોતાનું; ઘ. પોતા તણુ. ૨. ૩. ઘ. માં આ પ્રમાણે: અધઘ દુખ અદકેરું ઘણુ, કરે જીવ તે જ હોય. ૩. ખ. આધિ દુખ. ૪. ઘ. ચ. તાંહાંથિ. ૪૮૧. ૧.-૨. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩. ખ. ઘ. ચ. પાપિ નર, મદપાન જ કરે. ૪. ખ. ઘ. થકી ન કરે, ચ. કરતાં નવ કરે. ૪૮૨. ૧.-૨. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩. ઘ. હત્યા નવ્ય ધરે. ૪. ખ. વપુ લેશ; ઘ. ભેપ. ૪. પછી ઘ. માં આટલુ વધારે: તે પ્રાણિના પુગ ભોગ. ૪૮૩. ૧. ક. સ્ત્રી; ચ. સિ. ૨. ખ. ઘ. વૃતિક ને. ૩. ઘ. ગૌહરન; ચ. ગોહંન. ૪. ખ. લુટી ધગભંડાર, ચ. લુટિ નાહક ઘરમા ભરે. ૪૮૪. ૪. ખ. અસ્નાત ઉતમ થઈ; ઘ. ઉચ્છિષ્ટ ષાય જે કોય ધાંન ૩. ઘ. દેવપ્રતિકને જે કોય દંડ. ૪૮૫. ૪. ખ. ઘ. ભેખ ધરિ કરે પાખંડ. ૪૮૬. ૧. ખ. હોરમાઈ, કુધકેહેર. ૩.-૪. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૪૮૭. ૨. ચ. નાત મુકિ પરનાતે વરે. ૩. ક. ધણું, નેંમુકરી; ઘ. કોય નોકર; ચ. નેમુકરિ. ૪૮૮. ૧. ચ. કરે પટેલિ વિપ્ર જ તણી. ૨. ઘ. વેશવે તન ગલિ તો ધણી, ૪. ખ. નાપે દાંન નખેતર તકે. ૪૮૯. ૧. ચ. પ્રિત; ૨. ચ. ન્યાય કરે અંન્યાનિ રિત. ૩. ખ. 'સ્ત્રી' નથી. ૪૯૦. ૧. ઘ. પુસ્તક તોલ. ૨. ખ. ઘ. ચ. પુસ્તક વેચિ. ૪. ક. નેં હોઈ અનાથ. ૪૯૧. ૩. ખ. જે નગ્ની. ૪. ખ. તે જે કવી. ૪૯૨. ૧. ચ. છેતરે. ૩. ૪. ખ. ઘ. ચ. માં નથી.

૪૯૩. ૧.-૨. ખ. ઘ. ચ. ખાતર પાડીને લે ચોર, એહવા પાપ બીજા છે રોગ. ૪૯૫. ૨. ઘ. ગજ. ૪. ખ. ચ. નાકે નવ્ય છુટે તે દાવ, ઘ. વનાગને પામે નહિ દાવ. ૪૯૬. ૨. ખ. કાયાના કરે, ઘ. સાત કટકા કાયાના કરે ૪. ખ. ચ. ભોગવે જુકતે જોય, ઘ. કહ્યુ નો સાભવે જુક્તે જોય. ૪૯૭. ૪. ખ. તે રેહે સંગ, ચ. તે તો સગ. ૪૯૮. ૧. .ખ. જે. ૨. ખ. ઘ. ચ. કયેમે નવ. ૪. ઘ. એ કાયાનો ધણી. ૪૯૯. ૧ ઘ. મિત્રીનો. ૨. ખ. બહુ કોપ, ઘ. બ્રાહ્મણ ઉપર. ૫૦૦. ૪. ખ. ઘ. ચ. ગોવધના કરે જે કર્મ. ૫૦૧. ૧.-૨. ખ. મા· ઘાત કરતા કરે જે નેર, હણે ગર્થ જે થઈને ચોર. ૨. ઘ. હરી ગ્રથ હરે જે ચોર, ચ. હણિને ગર્થ હરે જે ચોર. ૩.૪. ખ. ઘ. ચ. મા નથી. ૫૦૨. ૧. ઘ. ભગ્ની ભાણેજ મિત્ર. ૨. ઘ. રાખે પ્રિત્ય. ૪. ઘ. અવનિ કરતા જગ, ચ. કરતે જગ ૫૦૩. ૧. ખ. વારી, ઘ. વાર્ય, ચ. વાર. ૩. ખ. માગી કથ ને બીજો કરે. ૪. ખ. ઘ. ચ. વિશ્વાસે થાપણુ જે હરે ૫૦૪. ૧. ૨. ખ. ચ. મા નથી ૩ ખ. વટેમારગુ માર ગમાટરૂ ઘ. વડે માર્ગે ગામતરું, ચ. વટે માર્ગું મારે ગમાતરુ. ૪. ખ. ઘ. ચ. અદકા કણુ કલે કણુકલતર (ઘ. ચ. કલતરુ) ૫૦૫. ૧. ખ. પરતુ, ઘ. પટલ બ્રાહ્મણ ઉપર કર કરે, ચ. પંડિત થઈ જે પુસ્તક હરે. ૨ ખ. ઈશ્વિર ભાગા જે, ઘ. ઈશ્વર ભાગો તે, ચ. ઈશ્વિર ભાગો જે. ૩ ખ. થઈ કરે. ૪ ખ. બીજાને વરે ૫૦૭. ૩. ચ. આવિશ નર્કમા. ૫૦૮. ૨. ખ. કરવો આગ્યમાહે તે વાસ, ઘ. ચ. તપ્ત આગ્યમા તે એ વાશ. ૩. ખ. ચ ધિકે અદ્યકેરા અગાર, ઘ. ધખે આગ્યકેરા અગાર. ૫૦૯. ૧. ઘ. નર વહે, ૨. ઘ. સહે. ૫૧૦. ૩.૪. ખ. ઘ. ચ. અનેક બીજા એથી ઘણા. ૪. ખ. ચ. બમણે બમણુ દુખ તે તણા, ઘ. ભ્રમના દુખ બમણા તે તણા. ૫૧૧. ૧ -૨ ખ. ઘ. ચ. મા નથી. ૪ ખ. ભોગવે છે. ૫૧૨. ખ. ઘ. ચ. મા નથી. ૫૧૩. ૩. ખ. તેહને, ગ. તુને. ૪. ખ. ગ. ચ. સ્થાનક બેઠા રહો ઘ. આ સ્થાનક બેશિ રહો. ૫૧૪. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. સુપુ તુજને હુ. ૫૧૫. ૪. ઘ. સુપનો ધામ. ૫૧૬. ૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. ભારે. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. શુભ ૫૧૭. ૫૨૨. ગ. મા નથી. સ્નગ ૫૧૭. ૧. ક. ચ. 'સહસ્ર' નથી, અગ્યાસી. ૨. ખ. વેણુા વાહાય. ૫૧૮. ૨. ખ. ચ. મા નથી. ૪. ખ. ચ. મા નથી. ૫૧૯. ૧. ૩. ને ખ. ઘ. ચ. મા નથી. ૪ ખ. તે; ચ. તાહા છે. ૫૨૦–૫૨૧. ખ. ઘ. ચ. માં નથી ૫૨૨. ૧. ઘ. અગ્યના,

આટલુ વધારે: નિગુણાત્મક આપણુ છે નામ, એક એકને અનુક્રમે છે ઠામ.
૫૬૧. ૧. ખ. તે કહે તે વાતજ વશી. ૨. ગ. ચ. વિષ્ણુ બોલ્યા વલતા
હસી. ૨. પછી ગ. ચ. માં આટલુ વધારે: એકાદસી આનંદે કરે, દિન
દશમીનું સાધન ધરે. ૩. ખ. ઘ. બાર માસ ચોવીસ પક્ષજ તણી. ગ. ચ.
વર્ષ એકે ચોવિશે ગણે. ૪. ખ. વીઈખ્ય; ગ. ચ. સેવે વિષ્ણુ સાધુપણે;
ઘ. વિષ્ય. ૫૬૧. પછી ગ. ચ. માં આટલુ વધારે: મહિમા જુજવા જુજવા નામ
પુરાણ સર્વમાં પુછો ઠામ. ૫૬૨. ૧. ખ. દિવસને; ગ. દેવસેની; ઘ. જ્યેષ્ઠ
માસ તણિ નિર્જલા; ચ. દેવરોવનિ. ૨. ખ. ગ. ચ. કો વીધ કશા.
૩. ખ. માનય પાન; ગ. ને મુકે માંમ. ૫૬૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી.
૫૬૪. ૩. ખ. સયન; ગ. ઘ. ચ. સૈન્ય. ૫૬૫–૫૬૭. ગ. માં નથી.
૫૬૫. ૨. ખ. અંન્ય ન બાશે મુખ અંનર્થ; ઘ. અન્યા ન બોલે એ અનરથ.
૩.-૪. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૫૬૬. ૧.-૨. ખ. ઘ. ચ. માં નથી.
૩. ખ. બીજુ પિપળ; ઘ. બિજો પેંપલ ૩.-૪. ચ. મા નથી. ૫૬૭. ૧.-૨.
ચ. મા નથી. ખ. ઘ. માં: બ્રાહ્મણ ઉપર ભક્તિ વશી, નઘા ન કરશી
કોહોનિ કશી. ૩. ચ. વેદવચંનનાં. ૪. ખ. પૂજે નીત્યનીત્ય ભાવે બ્રંહ્મ;
ઘ. પૂજે નિતિ ભારે બ્રંહ્મ; ચ. પુજે નિતનિત નૌતંમ બ્રંહ્મ. ૫૬૮. ૧.
ઘ. શ્રી ભગવતનાં સુણે ગાન. ૨. ખ. ચ. શ્રવણ કરે મનસા સીદ્ધ માન,
ઘ. શ્રવણ કરે શિવ કરે ધ્યાન. ગ. શ્રાદ્ધ કરે દે બ્રાહ્મણ માંન. ૩.-૪. ગ. મા
નથી. ૫૬૯. ગ. માં નથી. ૧. ખ. મોહોટે મન કરે જો મોહની. ૩.-૪. ખ. ચ.
મા નથી. ૫૭૦. ૩. ખ. નર વાગીયે, ગ. ચ. વાસ વસે તિરથ વાગીયે;
ઘ. ન વાશિયે. ૫૭૧. ૧. ખ. ત્રવેણિમાં. ૨. ખ. ઉપર છે નેહ.
૩.-૪. ગ. મા નથી. ૪. ઘ. પ્રદક્ષણા. ૫૭૨. ગ. માં નથી.
૫૭૪. ગ. મા નથી. ૧. ખ. ઘ. નહી જેહ. ૨. ખ. ચ. વારુ જન તો
વૈષ્ણવ દેહ (ચ. તેહ), ઘ. વારુ નર જે વૈષ્ણવ તેહ. ૪. ઘ. તે પરમેશ્વર
પગે સંચરે. ૫૭૫. ૧-૨. ગ. માં નથી. ૨. પછી ખ. ઘ. ચ. આટલુ
વધારે: ખ. અક્ષયદાન કર ગડે ધરે; કૃષ્ણાર્પણુ તે પ્રિત્યે કરે; ઘ. અર્ઘેદાન
રદેમા ધરે, કૃષ્ણાર્પણુ નિત્ય યે કરે; ચ. અક્ષેદાન ઉચટ શુ કરે, કૃષ્ણાર્પણ
પગ પ્રિતે ધરે. ૩. ખ. ઘ. અધિક કરે; ગ. ચ. અધીક પરમારથ આપે
અંન. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. માગે નહી કાં વાસના મંન, ૫૭૬. ૧. ખ.
ચ. નિસકામિકથિ સુપે સાગ, ગ. માં નથી; ઘ. શિવકાંમથિ સુપે. ૨. ચ.
માયાગહિન મંનનો વેહેવાર. ૩. ખ. કષ્ટ તે જે દેહ સુખ; ગ. ચ. કાયા

કષ્ટે તજીને સુખ; ઘ. કાયા કષ્ટ તજે તે સુખ. ૫૭૭. ૨. ગ. ચ. કરે. ૩.-૪. ગ. માં નથી. ૩. ખ. સાધુની સીસુકા કરે; ઘ. સાધુ શિશ સરિખા; ચ. સાધુનિ શ્રીશુર્ખા કરે. ૫૭૮. ૧-૨. ગ. માં નથી. ૨. ખ. ઘ. વલ્યગ્યુ હે ચતુરભુજ શુ ચિત્ત. ૩. ગ. ચ. ક્રોધ કાંમ લો. ૪. ગ. ચ. આપ અંતસ્કરણ અંતર; ઘ. તો પોતે મંન્ય અઘકો ઠરે. ૫૭૯. ૧.-૨. ગ. માં નથી.. ૧. ઘ. ગુરુવચન આંણે જોડ. ૨. ઘ. ભેખનો; ચ. પરનારિ નવ રાખે કોડ. ૫૮૦. ગ. માં નથી. ૧. ખ. ઘ. સાચવે લહે; ચ. સાચા લહે. ૨. ખ. ઘ. ચ. ભુડા આપ મુખે નવ્ય કહે. ૩. ખ. ધ્યાન્ય ઉપર રાજે સાચે સાજ; ઘ. દશ્ય ઉપજે સાચે સાજ; ચ. સાચે સાજ. ૫૮૧. ૧. ગ. ચ. જે. વાતે નવ્ય બેસે; ૨. ખ. તે સમિપે નવ જાયે આપ; ૨. ગ. ચ. તેહ સમિપે જાયે આપ. ૩.-૪. ગ. માં નથી. ૫૮૨–૫૮૩. ગ. માં નથી. ૫૮૩. ૧. ઘ. ચ. જમતાં. ૩. ખ. તીલક છાપ તુલશીની માળ; ઘ. ચ. તિલક છાપ તુલશિ દલમાલ (ચ. ધરે) ૫૮૪. ૧.-૨. ગ. માં નથી. ૫૮૫. ૧. ખ. ગ. જાગ્ય જુકતે; ઘ. જાય જુકતે જોગવે; ચ. જાગ જુગતે જોગવે. ૨. ખ. વૈકુંઠ ભોગવે. ૩. ખ. ઘ. ચ. વીશ્નુ સુધિ. ૫૮૬. ૨. ખ. ગ. ચ. બેસે આવી, 'આસન' નથી; ગ. ઓલ્ય; ઘ. બેસે આવિ અવધી ઓલ. ૩.-૪. ખ. ઘ. સાયુજ પદ જ સજેહે મલે, માહા ધમમા તે ભળે; ગ. ચ. સાયુજ્યપદ સેજયે જે મયે, માહા ધાંમ તેજે જૈ મલે. ૫૮૭. ૨. ખ. ભાવે સંચરુ. ૪. ખ. ગ. ચ. જોઉ પાર કુ તેહનો લેઉં; ઘ. જોઉ પાર તે દનનો લેઉ. ૫૮૮. ૧. ગ. ચ. ગરુડારુઢ ગરૂડે ચઢા. ૨. ગ. ચ. દેવતણાં અધિદેવ. ૩. ખ. ઘ. ચ. 'પ્રીત્યેં' ને બદલે 'તે' ૪. ખ. ગ. ચ. સહેજે ને બદલે 'જે'. ૫૯૦. ૪. ખ. સુદર શોભા; ગ. સોભે; ઘ. જાં છે ધામ; ચ. સુદરસેંન સોભે સાર. ૫૯૧. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. કોટી ધણી કૈલાશ. ૫૯૨. ૩. ક. લખી. ૪. ઘ. ચૌદ રત્નનિ ખાંણ્ય. ૫૯૩–૫૯૬. ગ. મા નથી. ૫૯૩. ૧. ઘ. અતિત, ૨. ખ. સીર. ૫૯૪. ૪. ઘ. ઓંકારતણિ એ સાદ્ય, ચ. શક્ત માતા તુ સદ્ય. ૫૯૫. ૧. ઘ. સ્વચક્ર ખેલિ જુવુ ૨. ખ. ચ. બ્રંહસાને ભુપ; ઘ. બ્રંહ્મયગ્ન ને ક્ષુપ. ૪. ચ. રામા રિધ સ્વરુપ. ૫૯૬. ૩. ખ. ચ. શ્રી કહિ વીશ્નુ કહે; ઘ. વિષ્ણુ કહા. ૫૯૭. ૧. ઘ. અતિ ઘણી. ૨. ક. શગતીરુપ; ઘ. શક્તિરુપે. ૩. ઘ. મરદ એ. ૪. ખ. પ્રાંણરુપ; ગ. ચ. પ્રેમરૂપ પરકાશ; ઘ. નરરુપ મર્જાદ. ૫૯૮–૬૦૦. ગ. માં નથી. ૫૯૮. ૧. ખ. યે ક્ષયાતીથિ. ૫૯૯. ૧. ઘ.

મર્મ. ૪. ખ. ગખો તે ધર્મ. ૬૩૨. ખ. ઘ. માં નથી. ૬૩૩. ૧. ૨. ખ. ઘ. માં નથી. ૩. ૪. ઘ. શિવચરણુથિ શિવા વિષ્ય, કરતા દિશે સેનિ શિષ્ય. ૪. ખ. કરતાં દિસે તે નવનીધ્ય ૬૩૪. ૧. ખ. પરમેશ્વરની ૨. ખ. ટચે, ગ. ચ. પંચ જન્મનાં. ૩. ખ. પંચ શત પુજે નીપયાશ, ચ. પુજે નિત પામ. ૩. ૪. ગ. માં નથી, ૬૩૫. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૬૩૬–૬૫૦. ગ. માં નથી. ૬૩૬–૬૩૭. ચ. માં નથી. ૬૩૬. ૨. ખ. અખંડ દીપક કરે જૈ તાહા; ઘ. અખંડ શિવ કરે જઈ ત્યહાં. ૩. ખ. નિત્ય જમે. ૪. ખ. હરિજન ગોવીંદના ગમે; ઘ. તે ગુણુ હરી ગોવિંદને ગમે. ૬૩૭. ૧. ઘ. દાંન કરે સવછિ ગાય. ૪. ખ. ઘ. કરે સવંથા તેહતી. ૬૩૮. ૧.-૨. ઘ. ચ. માં નથી. ૩.-૪. ચ. માહાન્દ્ર અતિરુદ્ર આચરે, સહસ્ત્રચંડિ લક્ષચંડિ કરે. ૬૩૮. પછી ચ. માં આટલું વધારે:

> સિરકેપર સમર્પે સિશ, તે કૈલાસે પાસે ઈશ
> કેક પુંન્યતણા પરકાર, વિસ્તાર વદતે લાગે વાર.

૬૩૯–૬૪૦. ચ. માં નથી. ૬૩૯. ૪ ખ. તે તો પાપ. ૬૪૦. ૨ ખ. જુવતી સમરંગે. ૩. ખ. મહ્ણી જંતુ ઉપર પ્રેમ પાસ; ઘ. સકલ જીવ સુ હેતે દાસ. ૪. ખ. ઘ. શિવ કૈનાસ. ૬૪૧. ૧.-૨. ચ. મા નથી. ૧. ખ. °હસા ચુર, ઘ. ભૂર. ૧. પછી ખ. ઘ. માં આટલું વધારે: ખ. તેથી દેવનું દરસંન દુર, માહા પાપિ થાતી જુદો થશો, ઘ. તેહને દેવનુ દર્શન દુર, લાગી મહા પાપિ ધાન થયુા ૬૪૨. ૩. ક. સહી, ૪. ઘ. ગગોદકનિ. ૬૪૩. ૨ ચ. આપ્યેથિ. ૩.-૪ ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૬૪૪. ૨. ખ. કરતા. ૪. ખ. પડતો જે દીન જન. ૬૪૫. ૧.-૨ ચ. મા નથી. ૧. ખ. ઘ. બહુ ગંગ. ૨. ખ. તે તેણે સંગ. ૩. ખ. ઘ. સઙ્ગ તીર્થ; ચ. અડસઠ તિર્થ. ૪. ખ. પંદ ધિર. ૬૪૬. ૧. ચ. સહુલગ્ન ભીવપુજંન રેહે. ૩. ઘ. કરે દા ઉલ્લાસે શશ. ૩. ૪. ચ. મા નથી. ૬૪૭. ૧.-૨. ચ. મા નથી. ૨. ખ. સરના વ્યમ્નને, ઘ. સ્થાપક રે સંધરે વાશ તે ૩. ઘ. બિલ્વવન ઘણા, ચ. વડ મિલિ વવરાવે ઘણાં. ૪. ખ. દમ્પતે, ચ. પરવ મડાવે પાંણિ તણા. ૬૪૮. ૧.-૨. ખ. ઘ. ચ. મા નથી. ૩. ચ. ગુપ્ત દાન દયકિ દિયે. ૪. ખ. ઘ. નીમંલ ગંગાજળ નિત્યે પ્રિયે. ૬૪૯. ૩.-૪. ખ. ઘ. ચ. મા નથી. ૬૫૦. ૧-૨. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩. ઘ. મારે પાગે વાશ ચ. જેહને શિરપુજનનો વિસવાસ. ૪. ખ. વસવા તેને એ કૈલાશ, ઘ. વસવા તે આપ કૈલાશ, ચ. કરે ક્ષોભ તે નર કૈલાશ. ૬૫૨. ૧. ખ. સુધિ; ગ. મા

સહઅલક્ષ શિવપુજન રેહે. ૨. ગ. મા શિવ શિવ શિવ મુખેથી કહે. ૪. ખ. મને કહો એક ઉચાર, ગ. ચ. તમને તે કયો ઉચાર, ઘ. તેમ તેવો એક ઉચાર. ૬૫૨. ૪. ખ. ગ. ચ. સત્ય સ્વર્ગ સમતુલ્ય, ઘ. શત સ્વર્ગ સમતુલ્ય. ૬૫૩. ગ. મા નથી. ૧. ખ. સુખને વેહેવારે રહે. ૨. ઘ. નિદ્રામા દિન જાય. ૩. ચ. યતુ. ૪. ચ. તેહેનો કોહો મહિમાય. ૬૫૮. ૪. ઘ. વિવધ પાપ વિવે-. ૬૫૬. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૬૫૭. ૧. ક. દેવ, ૧. ૨. ખ. તેહ દેહ ભાવે ટળે, નામે નીમર્ળ નેટ; ઘ. તે દેહ કુણે ટાલિ ટળે, નામ ટકેને ટ. ૨. ચ. ગ. ગુટણે. ૬૫૯. ૧. ખ. તેજથી; ગ. ચ. સર્વે જસે. ૩. ખ. જીવ મળે જઇ તેજમા. ૬૬૦. ૧. ખ. જીવડો વાધે તેજથી. ૬૬૧. ૨. ખ. મન્ય ન ગખે ભેદ. ૩. ખ. હુતુ લક્ષણુ લહે નહી, ગ. ચ. તુ તે થેહે, ઘ. લખ તે નહિ. ૪. ખ. ભેવ, ઘ. ભ્રાત્ય આણે ભેખ્ય. ૬૬૩. ૪. ખ. વાધિ કાઈ વીવેક, ઘ. વિદ્યા કરિ વિવેક. ૬૬૪. ૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. સ્વપને નહી. ૬૬૫. ૩ ખ. સાદ, નહી, ઘ. સાથ, નહિ, ચ. રહિત. ૬૬૬. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૬૬૭. ૧. ખ. ઝાહારે ઉપડે. ૨. ખ. અગ્નની કાટા. ૬૬૮. ૩. ખ. ઘ. ચ. થયો. ૧. ૬૬૯. ૨. ગ. મા નથી. ૧. ખ. ઘ. તે જીવ જેને (ઘ. જેનિ) અવતરે, ચ. જિવા જેન્યે. ૩. ખ. ક્ષાત તે સીધ, ગ. સાચી વાચે. ૪ ખ. મુનુષ્યની કાય, ગ. સાચી વાતે સ્વર્ગે જાય. ૬૭૦.– ૬૭૧.–૬૭૨. ૧. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી ૩. ખ. સવારથને કારણે, ગ. આપ સ્વારથને કારણે, ઘ. આપ સવારથ કારણે. ચ. આપ સ્વાર્થને કારણે. ૪. ખ. ગ. ચ. બાધે. ૬૭૩. ગ. મા નથી. ૨. ખ. જુઠુ નવ્ય ધરે તે ચિત. ૩. ૪. ખ. ઘ. ચ. મા નથી ૬૭૪. ૧. ૨. ખ. મા નથી. ૩ ખ. જુઠા સાથે. ૬૭૫–૬૭૬. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૬૭૭. ૧. ખ. ઘ. સાચથી જાય, ગ. જાય ૨. ખ. નવ્ય ખોવે, ગ. નવ્ય આવે. ૩. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૬૭૮. ૧. ખ. દેહ તે, ગ. દેહિ અતર, ઘ. દેવ જ. ૩. ૪. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૬૭૯. ૩ ખ. કરોડ. ૪. ગ. કાસી જેવો મહિમા નથિ. ૬૮૦. ૩. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૬૮૧. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૬૮૨. ૪. ખ. તે કાહામા ગગાજી, ગ. ચ. તે કે, ઘ. તે કહિ. ૬૮૩. ૨ ખ. ગ. ઘ. ચ. ઉપર રહુ નારી ૩. ખ. છે એ વશી, ઘ. એક શિશ. ૪ ખ. ગ. ચ. તાહા શુધિ જલ આવે ધશી. (ગ. ચ. દિશ), ઘ. સહા સુધિ આવે એ દિશ ૬૮૪. ૧. ખ. ગ. ઘ. ચ. જલ બુડી. ૬૮૫. ૧. ખ. શીવપુરિમા, ઘ. સદાપુરિ.

૬૮૬. ૩. ૪ ૬૮૭. ૧. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૪. ખ. અહનીશ
નેટ કર્મ આચરે, ગ. ચ. અહનિંશ મવકર્મ આગરે, ઘ. અહોનિશ
મધ્યમ મમ આચર. ૬૮૮. ૨. ક. ખ. ફીકર. ૬૮૮. ૩.-૪. ૬૮૯.
૬૯૧-૬૯૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા 'નથી. ૬૯૩. ૧. ૨ગ. મા નથી.
૧. ચ. શ્રીનો. ૨. ખ. પગ ધરતીમા દે તાવથી જાય પાપ, ચ. તો પગ
ધરતિથિ આપ ૩. ખ. ઘ. પ્રમાણ પ્રમાણે પાપ ભોગવે. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ.
લક્ષ મેરુ તેટલુ ભોગવે. ૬૯૪. ૧. ખ. ને ગામે, ગ. ચ. તે ગામે. ૨. ખ.
એ વારે. ૬૯૫. ૧. ૨. ગ. મા નથી. ૧. ઘ. ક્ષણમાત્ર, ૨. ઘ. ક્ષણમાત્ર.
૪. ખ. તાહા, ઘ. ઘણિ થાય છે ત્યા છાપ. ૬૯૬. ૧. ખ. થકો મરૂ જા
તાઉ, ગ. પાપ થકો મરે, ચ. નહિ પાપ થકો ૨. ખ. મરણ નણગ મહીમા
માઉ, ગ. મ[ ]ર્ણિંગના ત્રગમાઉ. ૩. ગ. રહે ત્ર ળ્ય. ૪. ગ. ચ. આપે
તારકનો મહામ ન, ઘ. તો આપિ તારકનો મ ન ૬૯૮. ગ. મા નથી. ૧ ખ.
ન્હુ કથી. ૩. ૪. ઘ. મા નથી ૩. ચ. પડે. ૪. ખ. નિંચે નરકે, ચ. સડે.
૬૯૯. ૩. ૪. ગ. મા નથી. ૭૦૦. ગ. મા નથી. ૨. ખ. ચ. જિવહિટ પ્રાણિ
ચીવ થાય. ૪. ઘ. શિવ કહે ન જાણુ અમો, ચ. શિવ કેહે તે જાણુ છુ અમો.
૭૦૧. ૧ ગ. ચ. કથાતર. ૪. ખ. છે એહવી નથી. ૭૦૨. ૧. ગ. ચ. પુણ્ય,
ઘ. આવે. ૨ ખ. માટીને કેદુ, ગ. ચ. તમને માહિ કહું. ૭૦૨. ૩. ૪.
૭૦૩-૭૦૪. ૭૦૫ ૧. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૪. ગ. ચ.
ગરુડવાહન વિષ્ણુએ. ૭૦૬. ૨. ખ. ગ. માડી, ચ. ભાપી ૩. ઘ. નામ ૪. ગ.
મ ન્ય ગમ્યા ઘ. ગુણગ્રામ. ૭૦૭. ૧. ઘ. પ્રણામ જ કર્યો, ૨. ઘ. તણે સાંનિધ્ય.
૩ ખ. જે, ગ. ચ. માટીને છે જે, ઘ. ક્યો સુખે માડિને મર્મ. ૭૦૮.
૧. ખ. ઘ. ચ. આવ્યો વાસ, ગ. આવ્યા પાસ ૨. ખ. કરિ પ્રિત્યે
એહા તે પાસ, ગ. ચ. પ્રિત્યે એહા સુરપતી પાસ, ઘ. પ્રીત્યે સુરપતિ કેરે
પાશ ૩ ૪ ગ. મા નથી ૪. ક. મચુંકુણિંદા. ૭૦૯. ૨. ખ. આવ્યો
ઇંદ્ર ભાવે ભોજીન ગ. ચ. આવ્યો ઇંદ્ર ભાવેથી ભોવન, ઘ. આવ્યા એદ્ર
ભાવે ભોવન ૩ ખ. એવ જ્ઞાન, ગ. ઘ. ચ. જેહ જ્ઞાન ૪. ખ. ઘ. ચ.
'કારણ' નથી, વીક્રમસેન્યને, ગ. તે વિક્રમને ૭૧૦. ૨. ખ. તો તે
જન વૈકુંઠ નીંચે જાય, ગ. ઘ. ચ. તે તો જન વૈકુંઠે જાય ૭૧૧-૭૧૨.
ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી ૭૧૩. ૪ ગ. માગી વાત ૭૧૪. ગ. મા
નથી ૩ ખ. ઘ. ચ. તમ વીણ કોણ આદર કરે (ચ. કરિ) ૭૧૫.
૨. ખ. ગ. ચ. સર્વને મન, ઘ. સર્વનુ માન્ય. ૭૧૬. ગ. મા નથી ૪.

ખ. ચ. તવ ચરણરેણુ પ્રતાપ; ઘ. ત્વમ ચર્ણ પરતાપ. ૭૧૭. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૭૧૮. ૧. ખ. ગ. ચ. નીજ ધામ. ૨. ખ. ગ. ચ. કરો સર્વથા. ૩.૪. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૭૧૯. ૩.-૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૭૨૦. ૨. ખ. ધાયર; ગ. ધાવડ; ઘ. ધાડિ; ચ. ધાયડ. ૪. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૭૨૧. ૧. ખ. અધકુ એહનુ. ૨. ખ. બીજુ અંન્ય ના જાણે કોય; ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૩.૪. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૭૨૨. ૨. ગ. ચ. જસ ઝીતો. ૭૨૩. ૨. ઘ. વચિક છાય એવો તા કિધ. ૩. ખ. કહેજે વીક્રમરાયને; ગ. ઘ. ચ. કેહેન્જ્યો. ૭૨૪. ૧. ખ. ગ. ઘ. ચ. દ્વાદશી; ૨. ખ. ઘ. તજસે એ. ૭૨૫. ૪. ગ. પિતાને મનમાં; ચ. પીતાનો મનમાં. ૭૨૬. ૩. ખ. ગ. ચ. રાજાયે તાંહાં. ૪. ખ. ઘ. મહીપત્ય ઉજેણિમાંહ્ય; ગ. ચ. મહીપત્ય ઉજેણિ જયહા. ૭૨૭. ૧. ૨. ગ. માં નથી. ૨. ખ. ઘ. ચ. અચરત એહવુ દિઠુ તેમ. ૩. ખ. 'કોઉ' નથી, પુજા તો; ચ. ગ. ઘ. પુજા જે હરસિધની. ૭૨૮. ગ. મા નથી. ૨. ખ. જેત્ય રતન સી. ૩. ૪. ખ. ઘ. ચ. માં નથી. ૭૨૯. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૭૩૦. ૨. ગ. ચ. ભણ્યા વેદ વિદ્યા ભારતિ. ૭૩૧. ગ. મા નથી. ૨. ખ. ચ. જે જે કુણ કરશે છે કામ; ઘ. જેન્જ્યો કુણ કરશે કામ. ૩. ૪. ખ. ઘ. ચ. મા નથી. ૭૩૨. ૩. ગ. ચ. આવિ રહિ. ૭૩૪. ૩. ખ. રહે માહરૂ, ઘ. માહરો. ૪. ગ. ઘ. ચ. દિવસથી. ૭૩૫-૭૩૬. ગ. મા નથી. ૭૩૫. ૨. ક. આગલમણ ને; ઘ. આઞ્મણ્ય કહેવાય; ચ. આહે. ૩. ખ. ચ. મન થાયે. ૭૩૬. ખ. ઘ. ચ. મા નથી. ૭૩૭. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. નહી ઘરડાનો વાક. ૭૩૮. ૧. ખ. અસવારિ પણ એકલો, ચ. ગ. ઘ. અસવારિ વિણ એકલો. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. જઈ બોલાવ્યો. ૭૩૯. ખ. ગ. મા નથી. ૭૪૦. ૧. ક. પુછી, તણી, ગ. ચ. પુછા, તણા. ૪. ખ. ચ. તે બોલો; ગ. તો બોલો મુજ સધાત્ય; ઘ. તો બોલો. ૭૪૨. ૧. ગ. અવતાર ગઅો આનંદમા. ૨. ખ. જેઅમા હરંતો જાય; ગ. ધણેરો જોય;. ઘ. ક્લેશ; ચ. ઘણેરે જોય. ૩. ઘ. અવતરિઓ અવજ્ઞેનમા; ૪. ગ. હોય; ઘ. તો તો. ૭૪૩. ગ. મા નથી. ૨. ઘ. બિટક જક્ષ, ચ. જક્ષ. ૩.-૪. ખ. કુણ જાણે સી ગત્યે, અવતરયુ આ પક્ષ. ૪. ઘ. વારુ વાધવા વૃક્ષ, ચ. વક્ષ. ૭૪૪. ૧. ખ. ગ. ચ. તેહની ગત્ય કુહુને નથી; ઘ. તે ગતિ કોયને નથી. ૨. ખ. ગ. ઘ. 'જે' નથી. ૩. ખ. ગ. ઘ. કરણિ પોતાની ભોગવો (ગ. ઘ. ભોગવે). ૪. ચ. ઈશ્વરનો. ૭૪૫. ગ.

ઘ. ચ. મા નથી. ૭૪૭. ૧. ગ. ઘ. ચ. ફરાગ થાસે તુને. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. મિદ ધરે ૩. ખ. ફરા. ૭૪૮. ગ. મા નથી. ૧. ચ. બ્યાપુ છે, ૩. ચ. એ વાતથી ૭૪૯. ૩. ગ. ચ. હેલાડથી. ૭૫૦–૭૭૦. ગ. મા નથી. ૭૫૨. ૩ ખ. ફુલ. ૪. ખ. સાચ ચાવણહાર ૭૫૩–૭૬૯. ખ. ઘ. ચ. મા નથી. ૭૭૦. ૧ ખ. પેડી થળી, ઘ. પેડી થડી, ચ. પગ પિડિ પિડા કરે. ૩. ૪. ચ. ઔશધ અગ લાગે નહિ, તો નિશ્ચે આવે મધુ. ૭૭૧. ૧. ૨. ગ. ચ. એવા ચેત અતગાવના, હવે કરવુ પુન્યદાન (ચ. મમ). ૩. ખ. માટે સહુ લ્યો મુખ આગળે ગ. ચ. માટે સહુ લોક માલ્હરો ઘ. તે માટે સહુ લો માલ્હરો. ૭૭૨. ૩. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૭૭૪ ૧ ૨ ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૪ ઘ. દિવશ સાતે. ૭૭૫. ૧ ક. ખ. સાગવાન ઘ. સાગવા ન ૩. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૭૭૭. ૨. ગ. ચ. સતી નારનિ પુન્યે તર, ઘ. સતિ મહિન તો નર તે તરે. ૭૭૮. ૧ ૨ ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી ૩ ઘ. વૈકુંઠ સુખના વામ. ૪. ઘ. ભાવે ભેદે. ૭૭૯. ૧. ખ. ગ. ઘ. ૨. સસવાદિ પતી ૩. ખ. ચ. કહે ભનુ સાભાર, ગ. કહે ભનુ સભાર, ઘ. ભનુ તે સાહર. ૭૮૦. ૧. ખ. અન્ધ ન, ગ. ચ. અધં, ઘ. અધર ન. ૨. ગ. ચ. કોપક જન્મ ૭૮૧. ૧. ગ. ચ. આવો પ્રાસિયે, ઘ. પ્રાણુ આ અવાસિ. ૨. ખ. ગ. ચ. પોઢોયાડુ નમને કાશીયે ૩ ચ. ખ. ગ. નેહ. ૪. ગ. પડો ૭૮૨. ૨ ગ. ચ. જિવ છતા શિવ, ઘ. છવ છે તે શિવમા. ૩. ગ. ચ. કંઈ કામ થાય. ૪. ખ. મહો ખલ્યવા. ૭૮૩. ૨. ગ. મા નથી ૩. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૭૮૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૭૮૫. ૧ ખ. ગ. ઘ. ચ. તુ પ્રથમીપન્ય. ૨. ખ. પ્રજા તુજ નામ, ગ. મા નથી, ઘ. એ તો સો પ્રજાને કામ, ચ. પ્રજા સહુ કેડે કામ. ૩. ૪. ગ. મા નથી ૭૮૬. ૧. ખ. નીગળ અક્ષ તે તો કેહેવાય. ૧. ૨. ગ. મા નથી. ૩ ખ. પુગળ શાહાએ, ઘ. પુછાતો. ૭૮૭. ૧. ખ. જોઈ સાહજિયો. ગ. ચ. જોઈ સહજી પોતાનિ તેહ, ઘ. જો સહજિ ૨. ૩. ગ. મા નથી ૪. ઘ. પવનવેગે. ૭૮૮. ૧. ઘ. સો. ૨. ખ. ઘ. શીઘમ્યથી નહી ટરે, ગ. ચ. સિઘથી તે નમ ૩. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી ૭૮૯. ૧ ૨. ગ. મા નથી ૧ ખ. પલક કોસ ઘ. પાછે કોશ તો આવ્યા પચ. ૨. ખ. અસ્વાર થઈ આવ્યો તે પામ, ઘ. અપનિને ભો નહિ અચ. ૩. ખ. સરા મુદ્ગરનમા, ગ. ચ. સરા પોટમા તેહ ઘ. સારા

મુતંમાં. ૪. ક. પોતાની; ખ. ચ. ભરિ; ગ. ભરી; ઘ. પેટિ ભરી. ૭૯૦. ૧. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૭૯૧.-૭૯૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૭૯૩. ૩. ખ. એક પુત્રને. ૪. ખ. ગમાદે ધણિયાણિ આથ્ય; ગ. તરૂણિ જે આપ; ઘ. રામાદે અસ્ત્રિ તે હાથ્ય; ચ. રામાદે ધરૂણિ જે આપ. ૭૯૪. ૧. ઘ. ત્રીજો ભાભો ચોથો. ૨. ખ. સુકન ભલેરા જાય; ગ. ચ. નં નિશ્ચે જાય; ઘ. જોયા શુકન ભલે' એ રાય. ૨. પછી ગ. ચ. માં આટલું વધારે; ચાર (ચ. કહુ) પૂત્ર જે ઘેરે રયા, જાંણો સ્વર્ગ જે ભાભો ગયા. ૪. ખ. વાગે; ઘ. દુંદવિ વાગે છે ગેબિ સહાં. ૭૯૬. ૧. ઘ. અત્રાશિયે' ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. લીધો પંથ ગયા. ૪. ખ. પુરા સકલ દિન થયા પાંચ. ૭૯૭. ૧. ખ. ઘ. ક્ષુર કર્મ સધ્યા વીધ્ય સ્થાન; ગ. ચ. ક્ષુર કર્મ કર્યાં શુભ સ્નાંન. ૨. ૩. ખ. ગ. ચ. માં નથી. ૭૯૮. ૧. ખ. નિસ્તરા આહાર દ્રડ; ગ. ચ. ધૃડ રાખ્યુ ધિર. ૨. ગ. ચ. વંઘા. ૩. ખ. તૃપ્ત તે. ૪. ગ. ભંજન થયા. ૭૯૯. ૩. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૮૦૦.-૮૦૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૮૦૩. ૧. ખ. ગ. ચ. છે પતી. ૨. ખ. ઘ. રામાદે શીરોમણ સતી; ગ. ચ. સાથ્યે સતિ. ૪. ખ. જીવરૂપ તે શીવમા ભલ્યાં; ગ. ચ. શિવરૂપ થઈ શિવમાં ભલ્યાં; ઘ. શિવ શિવરૂપ થઈ બ્રહ્મ ભલા. ૮૦૪. ૧. ખ. ચ. હેજ; ઘ. નેહ. ૨. ખ. ભલીયુ છે તેજ, ગ. ચ. તેજ થઇ માણ્યા તેહ (ચ. તેજ). ૮૦૫. ૨. ખ. પાલ્યુ વચન પોતે તેણિ વાર; ગ. ચ. ભાભોરાંમ કર્યાં ભવપાર; ઘ. મહિમા વાધ્યો અપરમ્પાર. ૪. ખ. ગ. ચ. નાદ દેવતાઈ થયો (ગ. ચ. થયા); ઘ. ગેબિ વાજાં દેવતાઈ થયાં. ૮૦૬. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. સહુને જાંણ્ય. ૩. ખ. માણ્યો મહીપત્યે; ગ. ચ. મંદિરલોકે જાંણ્યો મર્મ. ૪. ખ. ધર્મ; ગ. ચ. કરી ક્રિયા કુલાચારે કર્મ. ૮૦૭. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. ઉજયેણિ વંશ. ૮૦૮. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૮૦૯. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. વંસ રાંમનો ચાલ્યો જસે. ૪. ઘ. નામ. ૮૧૦. ૧. ખ. ગ. ચ. કણબી કુળકામ; ઘ. કરવા કુલનાં. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. ધનધન એ ભાભોરાંમ. ૩.-૪. ગ. માં નથી. ૮૧૧. ૧.-૨. ગ. ઘ. માં નથી. ૮૧૨. ૧.-૨. ગ. માં નથી. ૧. ખ. ચ. થીરથાવર થાય; ઘ. કાંમ રૂદેથી સ્થાવર થાયે. ૨. ખ. જન્મજન્મનાં. ૩. ખ. દાંન માન મયાથ્ય ને આપ. ૪. ખ. ઓછુ મન કરતાંમાં પાપ; ગ. ઘ. ચ. કરતાંમાં. ૮૧૩. ૧. ગ. કહી પુતલીયે' તેને જયા; ઘ. કહિ પુતલિયે એ કયા. ૪. ખ.

કાસીખંડતણિ યે કથા; ઘ. ભોજને જથા. ८१४. ગ. મા નથી. १. ખ. કેહે શુનંણ; ઘ. એજ જાણુ. ૨. ખ. પ્રમાંણુ. ૩. ૪. ખ. બુધ્ય સારૂ કીતા યે કવી, હેવી બુધ્ય તેહવી તેહવી. ૩. ઘ. કરાવિ; ૪. ઘ. ચ. તેવિ તિને નિરણે નવી (ચ. હવિ). ८१५. १. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. પરદુખભંજન વીક્રમ કહ્યો, તે ઉપર એ ગ્રંથ જ થયો. ૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. પરમારથતણુ યે પુ૰. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. ન્યાય વાત તણુ એ તુર. ८१६. ૩. ખ. પંડીનને એ ઉપર પ્રિસ. ૪. ગ. ચ. રાજસ ગુણ નેં રૂડિ રીસ, ઘ. રાજગુણ તણિ તો રિસ. ८१७. १. ૨. ગ. મા નથી. ૨. ખ. ઘ. ચ. પુરુષ તણે મન ભોગ. ૪. ખ. ઘ. અદાતા સૌમને તો દમે. ८१८. ગ. માં નથી. १. ખ. પાપિને મન નહી રસાલ; ઘ. પાપિને તો નહિ પુરુષાતન. ૨. ખ. અકરમીને તો મન આલ; ઘ. અકર્મિને નહિ વાહન. ચ. અકર્મિ માને એ આલ. ૩. ચ. પાખંડિ જાંણે પાખંડ. ૪. ખ. દુખિ, ઘ. દ્રેખિ; ચ. દોખિ, જમ ડંડ. ८१९. १. ગ. ચ. જન જાણે વિચારે, ૩. ખ. પુરષતણુ ચરિત્ર; ગ. ચ. ચતુર ચિત ધરે ચરિત્ર; ઘ. ચતુર પુરુષને મન્વચિત્ર. ૪. ગ. ચ. પુંન્યવંત કેહે પરમ પવિત્ર. ८१९. પછી ગ. ચ. માં આટલુ વધારે; સમુઝુને સારે લાગસે, અકર્મિ ઉઠી ભાગશે. ८२०. ૨. ખ. ગ. ચ. વિક્રમ ભોજ. ઘ. ભુપત્ય ભોજ વૈલાશ. ૩. ગ. ચ. કોડે કરી. ८२१. ગ. માં નથી. ૩-૪. ઘ. કાવિદાસને ભોજનુ, રચુ નવ ખંડ નામ. ८२२. १. ખ. ઘ. ચ. ગુણ સાગરે; ગ. શ્રી ગુજરાત્ય ગુણસાગરો. १-૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. આ દેસ. ૩. ગ. સાભરત્રટ; ચ. સાભરત્રટ. ८२३. ગ. મા નથી. ૨. ખ. સત્ય ધર્મ, ઘ. જે ધર્મ; ચ. તે ધાયે નિત્ય ધર્મ. ८२४. ૨. ઘ. વેગનપુરમાં વાશ. ૩-૪. ઘ. પિના પુરુશોત્તમતણા, કહે કવિ સામળદાસ. ८२५. ગ. માં નથી. ૨. ખ. ચ. 'શ્રીવ' નથી; ઘ. બુધિ તણો પ્રતાપ. ૩ ૪. ખ. કવીશક્ત તે ઉપની, અંતર આપોઆપ. ૩. ઘ. પરતાપથી. ८२६. १-૨. ગ. મા નથી. १. ખ. દોહો દશે. ૩. ગ. ચ. મોરવિ, ઘ. મોગરી. ૪. ખ. થાપુ જગત્તથી જાંણુ, ગ. સુકતથી; ઘ. થયુ જગતમા જાણુ. ८२७. ૨. ગ. તેજ પુંન્યની વાણ્ય; ઘ. પુણ્ય પ્રકાશ. ૩. ખ. ઘ. ભલુ; ગ. ચ. તીર્થ ભોમિ ભલી. ८२८. ૩. ખ. ઉત્તમ કહુ; ગ. ચ. કાલુઝ, ઘ. ઉતમ હુવો ૪. ઘ. માનજી. ८३०. १. ખ. શુભ વીધ્યના, ગ. વાસ; ઘ. માન ૩-૪. ઘ. કરુણાનિધ કરુણા કરી, ગુણ તણા ભંડાર. ૪. ગ. હેત દૃસની

હાર; ચ. તે હેત હોસિનિ હાર. ૮૩૧. ૧. ખ. પારખ; ગ. પારખુ, પુરાણમા; ઘ. પારખુ; ચ. પરખુ, પુગંણુને. ૪. ગ. જેવા ભોજ. ૮૩૨.–૮૪૧. ખ. ગ. ઘ. ચ. માં નથી; ૮૪૨.–૮૪૫. ગ. માં નથી. ૮૪૨. ૨ ચ. દુખ. ઘ. રિદ્ધ રિસ. ૩. ખ. ઘ. ચ. કરા. ૪. ખ. ચ. પુન્ય ઉપર મુજ પ્રિત; ઘ. પુણ્ય ઉપર બહુ પ્રીત. ૮૪૩. ખ. ઘ. ચ. મા નથી. ૮૪૪. ૨. ચ. પુંન્ય ઘણુ પવિત્ર. ૮૪૫. ૨. ચ. ગુણિયલ તેહેનો ગુણ ગ્રેહે. ૮૪૬. ૪. ઘ. ધર્મ ધ્યાંન ઘણો ધીર. ૮૪૭. ગ. માં નથી. ૧. ઘ. પાલે વ્રત; ચ. પોતાતણું. ૨. ખ. ચ. દેખિ; ચ. મા આ પછીનો ભાગ ખૂટે છે, [ઘ. દે. ૩. ખ. ઘ. રહીપત પર રાજી સદા. ૮૪૯. ખ. ગ. ઘ. માં નથી. ૮૫૦. ખ. માં નથી. ૨. ગ. પાવ. ૪. ગ. ફરિને દાવ, ઘ. ફરિ ન. પછી ગ. માં, આટલુ વધારેઃ

> એહ ચરિત્ર જે સાંભલે, મંનમાં આંણિ ભાવ
> ટાઢો ઉનો ચોથીયો, સુપ્ને નાવે તાવ.
> આખ્યાંન રાજા વિરનુ, સુણે નરનારિ જંન
> પુંન્ય ચાંદ્રાયણવ્રતનું, શ્રીરેવાનુ દર્સન.

૮૫૧. ખ. માં નથી. ૧. ગ. ઘ. ઈમ કહિને પુતલિ. ૩. ગ. ઘ. એહ કથા. ૮૫૨. ખ. ગ. ઘ. મા નથી. ૮૫૨. પછી ગ. ઘ. મા આટલુ વધારેઃ

> શ્રોતા વ્યકતા સાભલો, કહે કવિતા કર જેડ
> એક વાર સહુકો બોલજ્યો, (ઘ. સામલભટ કહે સહુ).
> જે જે શ્રી રણછોડ

ક. નો અંતઃ ઇતિ સીહાસનબત્રીસે વીક્રમચરીત્ર સામલદાસ–વીરચીતાયા વાર્તા ભાભારામની ઉગણીસમી સંપુર્ણ. સમાપ્ત:॥॥ શ્રીયોસ્તુઃ કલ્યાંણમસ્તુઃ॥

ખ. નો અંતઃ ઇતિ વાત સમાપ્ત.

ગ. નો અંતઃ ઇતિ શ્રી સિંહાસનબતરીશમધ્યે વારતા ભાભારામની સંપૂર્ણ શુભં ભવતુ. સંવત્ ૧૯૦૯ના વરષે માગસીર વદ ૧ વાર ચંદ્રે લ. દવે રામચંદ્ર. ઘ. નો અંતઃ ઇતિ શ્રી ભાભારામનિ વારતા સંપુર્ણ॥ સંવત્ ૧૯૩૦ના માર્ગશિર વદિ ૮। લી. જોશિ હરિશંકર વાહલજી આત્માર્થે॥ શિવેતિ મગલં ભગવાન્, વિષ્ણુ નારાયણ હરે ॥શ્રી॥

ચ. નુ છેલ્લુ પાનું ખૂટે છે.

★

[૩]

ક. નો આરંભ - શ્રી ગણેશાય નમઃ અથ સિંહાસનબત્રીસીમધ્યે વાર્તા વેતાલભાટની પુતળી સભારંજની લખી છે ॥

ખ. નો આરંભ શ્રી ગણેશાય નમઃ વાત વેતાલની લખી છે.

ગ. નો આરંભ : શરૂઆતના ત્રણ પત્ર તૂટે છે. એટલે ક. ની ૪૨ મી કડીની ૨. પંક્તિ ('તે શરવ વીગ્ય') થી ગ. માં પાઠ શરૂ થાય છે. ગ. માં એ કડીનો અંક ૩૯ છે.

૧. ૧. ખ. શ્રીમુખ આરાધુ. ૨. ખ. મતિ ૩. ખ. રસાનાયે. ૪. ખ. બાલ્યેઇ બાહે ધરો. ૨. ખ. કાજય. ૩. ક. સ્વરસ્વરતી. ૪. ક. વલ, ખ. ઉણ્યમ. ૩. ૧. ખ. કૃપાથી. ૨. ખ. જે. ૩. ખ. હધુરે. ૪. ખ. થસે ૪. ૧. ખ. જમ. ૨. ખ. ભસ્સે ૩. ખ. ક્રિપા હસે તાહારી ૪. ક તો તે, ખ. રેહેસે માહારિ. ૫. ૧. ખ. મોહોટી. ૨. ક. સાખ્યાત, ખ. સાહામુ. ૩. ખ. આપે બુધ તુરંગ. ૬. ૧ ખ. જગપાનની. ખ. ઉમાપત્ય. ૪. ખ. રાજ્યગત્યેશ્વરી. ૭. ૧. ખ. આણંદમરણિ ૨. ૨. ખ. કોટીક અવહારણિ. ૩. ખ. °ગુરૂ°. ૪. ક. આજ, ખ. શ્રઈ. ૮. ૧. ખ. શ્રીય ૨. ક. ધરધામ. ૩. ખ. ભીપત્ય. ૪. ખ. નરમત ૯. ૧. ખ. અવનતુ. ૨. ખ. ધણિયુ લાહા. ૩. સર્વ સોભિ રહિ. ૪. ખ. મહીપત, માહાય ૧૦. ૧. ખ. પોહોડા. ૨. ખ. લાખીતુ લગ્ન ૩. ક. સુડુર મેના, ખ. મન સુ ૪. ક. મનમા મન ૧૧. ૨ ખ. ચોખ્યુ ૩. ખ. સમર્પિયા. ૪. ખ. જસ જસ જગમા જાણ્ય. ૧૨. ૧ ખ. ભનુ [૨ ક. ભાત ૩. ખ. ગુપસ, કરા. ૪. ખ. અધિપતીયે ૧૩. ૧. ખ. પગ્દક્ષિણા મર. ૨. ખ. મિત્યે ૪. ખ. મા મા રેહે રે રાય. ૧૪. ૨. ખ. આણિ, મિલ ૪. ખ. ગિત્ય ૧૫. ૧. ખ. દાતાર દરે ગરીઆ સમો. ૨. ખ. ગરૂવો ગંભિર ૧૬. ૧. ખ. હગસિધ્ય હજુરિ ૨. ખ. તેહેને. ૧૭. ૧. ખ. પંચડંડ સિર છત્ર ધરૂ ૨. ખ. આણંદ ૩. ખ. અહગણી અગ્નની ૪. ખ. સાહાસ્ત્રમા. ૧૮. ૧. ક.મહીમા. ૩ ખ માયે. ૪. ખ. સાસ્ત્રમા અતિ સચ. ૧૯. ૧. ખ. પરહે બોજ નો! બે હથ પાયુ ૨. ખ. વીખાણુ ૩. ખ. ભગતખંડમા તણો ૪. ખ. નગ. ૨૦. ૧. ક. લખ્યણુ, ખ. ગોભા ધણિ ૨. ખ

લંકાંતણિ. ૩. ખ. વરણુવણ્ જાંહાં વીધ. ૪. ખ. અધિકાં. ૨૧. ૧. ખ. અરજુંનવત. ૨. ક. છતિ; ખ. સકે. ૪. ખ. ભરિ. ૨૨. ૧. ખ. જાચિક. ૨. ખ. કેહે નીત્ય કથા. ૩. ખ. અવછરા. ૪. ક. રુડા ગાઇ ધ્યાન; ખ. ગાયે. ૨૩. ૧. ખ. માયે. ૨. ખ. તાંહાં, ભુપત્મવટ. ૩. ક. સઘ વીદ્યા; ખ. દલ ક્ષ્યલ. ૨૪. ૧. ખ. સરખો દીસે. ૩. ખ. આસિરવાદ. ૨૫. ૧. ખ. આપ્યો અદકો. ૩. ખ. દિસો. ૪. ખ. મોહો ૨૬. ૧. ખ. ઘેલો. ૨. ખ. હેવો, ના. ૩. ખ. દીઠો ૪. ખ. સેનેહ. ૨૭. ૧. ખ. ભોજ્ય સુણ્ય ભાંમ્યણી. ૩. ખ. પોહોકુ સુ પ્રાક્રમ કર્યું. ૪. ક. રુડું; ખ. રુડુ, કેમ્ય. ૨૮. ૧. ખ. જાયકો. ૩. ખ. માંન્યંની, કર્મેમ. ૪. ક. ભીખારિનેં; ખ. ભીખારીને. ૨૯. ૧ ખ. કોહોનો કયાં. ૨. ખ. કોણ, અંક્ષ. ૩. ખ. વ્યપુ વીદ્ય વીનય કસો. ૪. ખ. કોહોને. ૩૦. ૧. ખ. કેવો, પ્રાક્રમી. ૨. ક. કેવાં; ખ. મૈપત્ય, માંન્ય. ૩૨. ૧. ખ. કામ્યની સાંભલ્ય. ૩. ખ. હોસ હૈડામા રહે છે ધણિ. ૪. ખ. ઉતપસ. ૩૩. ૩. ક. ભૌમ. ૪. ખ. કર્મક્ષેત્ર. ૩૪. ૧. ખ. કારમો. ૨. ખ. લંકાં, હ્રાયનો. ૩. ક. મરમ; ખ. મૈહમા. ૩૫. ૨. ખ. નારિનાં. ૪. ક. ભિમ. ૩૬. ૧. ખ. ધેર્ય. ૩. ખ. સીરોમણ સાહાસરૂપ. ૪. ક. નીર. ૩૭. ૨. ખ. દોસીદી સેખ. ૩. ખ. ધ્યંન. ૪. ક. માન. ૩૮. ૧. ખ. કેવાયે. ૨. પછી ક. માં આટલુ વધારેઃ કરે છે તે ભારે મોટાં કામ. ૪. ખ. સરિખા ૩૯. ૩. ખ. સમગધિ. ૪. ક. પતીવ્રતા; ખ. પણ પેટ નહિ. ૪૦. ૧. ખ. મોહોટો વૃદ્ધ. ૨. ખ. દેહે. ૩. ખ. કસિ. ૪. ખ. વ્યાધી આવી વપુવે(યે) વસી. ૪૧. ૧. ખ. સિરોમણ. ૨. ખ. કે, પતિ. ૩. ક. સીવ સીવંતો. ૪૨. ૧. ખ. ગાઢ તમારે. ૨. ખ. ઉદયે યે, વ્યર્થ, ગ. તે શગ્વ વીરથ. ૩ ખ. ઘર સેતુ સુખ, ગ. પુત્ર વીના તે શાતુ શુખ. ૪. ખ. કેયમ; ગ. વીના કેમ. ગ. મા આ કડીનો આક ૩૯ છે. પછીથી ૪૦, ૪૧ વગેરે. ૪૩. ૧. ગ. પુત્ર વીના (તેજ પ્રમાણે અન્યત્ર, કોણ ઠરે (તેજ પ્રમાણે અન્યત્ર ત્રીજા પુ.ના રૂપો, 'ધરે' વગેરેમા ગ. મા અનુનાસિક નથી). ૨. ક. પેડ કર કુણ, ખ. પીત્રવ્યીના; ગ. પીઠ કોણ (તેજ પ્રમાણે અન્યત્ર 'કોણ'). ૩. ક. મુખ કો; ખ. નવ્ય, ગ. કોએ મોહો નવ જોએ. ૪. ખ. બાધે; ગ. શુકને નવ, કાર કોએ. ૪૪. ૧. ખ. વાઝીયા; ગ. નથી. ૨. ખ. ભદ્રય. ૩. ખ. 'સી' નથી, અંસ; ગ. અલબત. ૪. ખ. કેમ, ગ. વાધે કેમ. ૪૫. ૧. ખ. પુત્રવી, માંન્ય; ગ. તે શુ શળતાન. ૨. ક. લેવાં;

ખ. સાં વેવાં; જ. શુ આસરાં. ૩. ગ. વંઝ કેહે શહુ. ૪. જ. ઘર નવ આવે. ૪૬. ૧.-૨. જ. નથી. ૨. ખ. તે શોક નવ. ૩. ખ. ને નવ, નાત્ય; ગ. નવ માંને ન્યાત. ૪. ગ. સગાં શહોદરની શી ભાત. ૪૭. ૧.-૨. ગ. નથી. ૨. ખ. ઇજ્યામા. ૩. ખ. ગ. કેમ; ૪. ખ. ચલ્યા, કયેમ; ગ. દેખી ચોકને પાછા. ૪૮. ૧. ક. દિજીઇ, ખ. કીજ્યે, જ. વેહેવા તે કોહોને કીજએ. ૨. ખ. લાવો, લીજ્યે (તેજ પ્રમાણે અન્યત્ર); જ. તૂટક. ૩.-૪. જ. નથી. ૪. ક. ધારે; ખ. નત્ય, ધીરે. ૪૯. ૩.-૪. ગ. નથી. ખ. સમસાન. ૪. ખ. નવ દે કોઈ માન્ય. ૫૦. ગ. માં નથી. ૧. ખ. ધન્ય. ૨. ખ. સર્વથી. ૩ ખ. ક્રોડ ૪. ક. તોહે; ખ. પનોતો નવ કેહે. ૫૧. ૧.-૨. ગ. નથી. ૧. ખ. ના હોયે. ૩. ગ. ઉલેખ. ૪. ક. લખ્યણથી; ખ. શાહાસ્ત્ર લક્ષણથિ. ગ. શાહાસ્ત્ર. ૫૨. ગ. માં નથી. ૨. ખ. માન્યનીને. ૩. ક. લુટાવો. ૫૩. ૧. ખ. સુળ્ય, ભામ્યની. ૩. ખ. થાયે ગોવીંદનુ. ગ. થાયે ગોવીંદનુ. ૪. ખ. ડાપણ; ગ. ડાહાપંણ. ૫૪. ૧. જ. ભાટ વઈબિર ઘર તંણો. ૨. ગ. તે કીધો મંત્રથી સાજ. ૩. ગ. ગઓ ભીમ માહાવંન વીખે. ૪. ક. તે તનપર; ગ. કરવા તપને કાજ. ૫૫. ૧. ગ. જંગુલમાંન એક શીવ તાંહાં. ૨ ક. ઝુઝુલમાંન, ખ. જોત્ય; ગ. એક જોત. ૩. ખ. તેજ પુંન્ય ત્રીલોકપત્ય; ગ. તેજ છે ત્રહ્યોકનુ. ૪. ખ. ઉદેકાલ ઉધ્યોત્ય; ગ. ઉદોત. ૫૬. ૧. ખ. પુરુ; ગ. પરતાપ ઘંણો. ૨. ક. નારાયણ જે; જ. નાગએણનુ. ૪. ગ. હેત ઘંણે હજુર. ૫૭. ૧. ખ. બીલપત્ર, ગ. બીલપત્ર તુલશી આકડે. ૩. ગ. અહર નીશદીન કરે. ૪. ક. અધિકો. ૫૮. ૧. ગ. શુણે. ૩. ખ. જીવ્હા, જ. જીભે. ૪. ખ. ચકો, જ. કરે ભાવથી. ૫૯. ૧. ખ. ગુરુઆપણે; ૨. જ. જનની ૩. ખ. આપો. ૬૦. ૪. ક. ખ. જુગદિશ, જ. પાવણ. ૬૧. ૧. ખ. ખોટય, તાવરે, ગ. ઘર. ૨. જ. નથી અશમરથ આપ. ૩.-૪. જ. મા નથી. ૬૨. ૨. ક. દાણુન. ૩. જ. શુભ એક. ૪. ખ. પાંમુ જે તુજ. ૬૩. ૬૩ થી ૭૩ સુધીની કડીઓ ગ. મા નથી. ૧. ખ. જુગતમા. ૨. ખ. વીખાણે સુહુ. ૪. ખ. બુપત્ય. ૬૪. ૧. ક. પરીયા; ખ. ત્રો. ૨. ખ. નાત્ય. ૪. ખ. કરણુનિધ્ય કર્યં. ૬૫. ૧. ખ. માગણ. ૩. ખ. કોયેક ૬૬. ૨. ખ. ચેર્ય ૩. ખ. ભણિ. ૪. ખ. સોદ. ૬૭. ૧. ખ. વરિયા ભાવથિ. ૩. ખ. કરિ ૪. ખ. દક્ષણા. ૬૮. ૧. ખ. એકાદસ્ય કરો. ૨. ખ. લુંટાવ્યુ, ધંન્ય. ૪. ખ. ઉપર્ય. ૬૯. ૨. ખ. શાહાસ્ત્રતણિ જે

સાક્ષ. ૩. ખ. પારશેશ્વર ચીતામણી. ૪. ક. લખ લાખ; ખ. નવલક્ષ. ૭૦. ૨. ક. સ્યુ હોય પાય. ૩. ખ. સો ૪. ખ. ઓસીકલ ના. ૭૧. ૧. ખ. સતોષો એને. ૩. ખ. જેણે વાલવુ. ૭૨. ૧. ખ. નિર્મલ, તેને. ૩. ખ. વર્ળીને. ૪. તપ્ત, કર્યમ. ૭૩. ૧. ખ. વદયે ધણિ. ૨. ખ. સાધ્યે સગલા. ૩. ખ. સિવ બચ્યારો સુ કરે જો. ૪. ખ. લખ્યો ના હોય ગમે પુત્ર. ૭૪. ૧. ખ. વર્ષ, ગ. કરતા વીતૂ વરશજ એક. ૨. ખ. ગ. વીવીધ વીવેક. ૩. ખ. ગ. આવ્યો ઢીમર એક ઈશને પાશ. ૪. ખ. તેણે ગ. તંણી. ૭૫. ૧. ગ. શમીપે. ૨. ખ. ધાર્યો, ખરો નારાએણ. પછી ગ. મા આટલુ વધારે : મેલ્યા મછ ઉપરજ ઈશ, વલતી કહી શીવજીને વાત. ૩. ખ. ના આપે જુગધિસ, ગ. જો પુત્ર નહી આપ્યો જુગદીશ. ૪. ગ. તો મારી પાડુ મછ દશવીશ. ૭૬. ૧. ગ. પ્રશન થઈને બોલ્યા શાચ. ૨. ગ. આપ્યા પુત્ર ફલ પુરા પાચ. ૩ ક. હેત, ખ. ધેર્ય, ગ. ઘણે હેતથી. ૪. ક. મન, ખ. મંન્ય વીચ્યારુ પેયં, ગ. શર્વ પ્રીછો ભીમ તે પેર. ૭૭. ૨. ખ. બનીયા, ગ. બનજન પામે બે. ૩. ૪. ગ. મા નથી. ૩. ખ. મેહે કયેમ ૭૮. ૧. ખ. ધરિ; ગ. કાળજ ૫ર. ૨. ખ. બુદ્ધ, ગ. બુધ મરવા કોડ કરી. ૩. ખ. શિષ્ય, ગ. છેદે આમ હાથે કરી શીરા. ૪. ગ. કરીને. ૭૯. ૧. ખ. બ્યણુ મોહોતયે, ગ. વણુ, મોટે. ૨. ક. આતમ, ખ. સિદને, ગ. શાને. ૩. ખ. ભિમ, ગ. ભીમજ ભણે ૪ ગ. છો. ૮૦. ૧. ક. ખ. તે, ગ. વહીને. ૨. ખ. દર્શણુજના થયુ, ગ. સ્વપ્ન માહે દરશણ નવ થઉ. ૩. ગ. માછી પાપી. ૪. ગ. તેને પાચ આપ્યા છે તન. ૮૧. ૧. ખ. ભુડો, ગ. એથી તો મુજને ભુડો. ૨. ક. દિધ, ખ. નવ્ય દિધ, ગ. એક. ૩. ખ. ડેહેગ, જાવો, ગ. દેહેરા. ૪ ખ. થાવો, ગ. નેહરુ. ૮૨. ૨. ખ. ગાયં, ગ. દીઠો. ૩. ક. ખ. દિઠા, ખ. ગ. તાહા. ૪ ખ. પ્રતયે સાક્ષાત્, ગ. પ્રતે પાખ. ૮૩. ૧. ક. નરખીયા, ગ. કોટી એક જોયા મે તાહા કીટ. ૨. ક. ૫ર, ખ. નહી પીછીયા, ગ. પંણુ શમજો નહી હુ તેહેમા દીઠ. ૩ ખ. તજ સુ, સાચ, ગ. શાચ. ૪. ખ. માથિ, ગ. આપ્યા કીટ. ૮૪. ૧ ૨ગ. નથી. ૧. ખ. કરતે ૨ ખ. પેટ. ૩. ખ. તુજ આપવા જોગ નહી કો તંન. ૪. ગ. ગમતો. ૮૫. ૧. ૨. ગ. નથી. ૧ ખ. તાહારે, ૨. ખ. નવે ખંડ. ૩. ક. માથે સિર, ગ. મુજ માથે ઘણો. ૪. ક. ગ. તપ વ્રત પુજા તંણો. ૮૬. ગ. મા નથી. ૧ ખ. પુરુષોત્તમ ૨. ક. વચન બાધા. ૩. ખ. તેમ, માહરે.

૪. ખ. તાલરે. ૮૭. ૧-૪ ગ. નથી. ૧. ખ. માહરુ છે; ૨. ખ. કયેમ, ક્યાંમ. ૩. ખ. પેથ; ગ. પુરંણ. ૪. ખ. થેપ, ગ. પુત્ર જાઉ દુજ. ૮૮. ૧. ખ. ધર્યાં એ; ગ. ધરૂ હૂ નેટ. ૨. ગ. થાગે તારે પેટ. ૩. ગ. હોયે મંન તંણી. ૪. ક. લખમી; ગ. ધંણી. ૮૯. ૧. ખ. પરત્યે ભાખ્ય; ગ. ભાખ. ૨ ખ. લક્ષ, લાક્ષ; ગ. લક્ષમી ધણી ધમે બહુ લાખ. આ પછી ગ. માં આટલુ વધારે: દેશદેશથી આવે દાંમ, દેવતંણો દશોદી નામ. ૯૦. ૧. ગ. શીવ કેહે આપે અવતરૂ. ૨. ગ. ખર્ચ કરૂ બહુ પેર. ૩. ખ. તાહારે, ગ. ત્યારે નીશરૂ. ૪. ખ. ઘડીયે નહી રેહે; ગ. તજી તારણી ધર. ૯૧. ૧. ખ. પામિ તે વસ્યો. ૨ ગ. શીધ. ૩. ગ. આનંદ ઉપનો અની ઘંણો. ૪. ગ. ધંણો ખરચીઓ ગર્થ. ૯૨. ૧. ખ. યોગ ગરભ જે ઉરી રહ્યો; ગ. જઈ ગર્ભ જઠરે રહ્યો. ૨. ખ. કામ્યની; ગ. કામની શગે નામ. ૩. ગ. પ્રતાપીક પ્રગટ થઓ. ૯૩. ગ. જેમ ચંદ્ર નીકલે આભથી. ૨. ખ. જંમ; ગ. આંણુથી જેમ. ૪. ગ. તનને નીરખો તેમ. ૯૪. ૧. ક. રુપ, ગ. મા ૧ ને સ્થાને ૩. આ પ્રમાણે છે: હર્ષ ઘંણો માબાપને. ૨ ખ. સાહામીક કો સીખ્ય; ગ. શીવપગનાપે શીધ. ૩. ખ. દાંન દીધા બહુ વીપ્રને. ૪. ક. કરમ, કિધ, ખ. કીધ્ય; ગ. જાતીકનુ. ૯૫. ૧. ક. પખ્ય. ૨ ખ. જ્યમ, ગ. વાધો છે જેમ. ૩. ગ. વધે રૂપ વઈતાલનુ. ૪. ગ. અવતર્યો જેવો ચંદ્ર. ૯૬. ૧. ખ. ગ. પુજ. ૨. ખ. સીરોમણ, ગ. શીરોમંણ ૩. ખ. અંસપત્ત; ગ. અવતરીઓ કો અધીપતી. ૪. ગ. જેવો ઇશ્વરનો. ૯૭. ૧. ખ. વરસનો એહેજે; ગ. સાત વરશ શેહેજે ગયાં. ૨. ખ. અને તેને મુક્યો નીશાળ, ગ. મુકો નર નીશાલ. ૩. ક. વણુ સીખવી. ૪. ક. વિતાલ, ખ. વીતાત, ગ. વશા વઈતાલ. ૯૮. ૧. ગ. પુગણ કર્યા. ૨. ગ. માગંણ તાગણ બહુ ભેદ. ૩. ખ. ભાખ્યામા, ભણે; ગ. ભાખા ભંણે સુપત થએ ૪. ખ. જે વાણિ વીખાને, ગ. જેમ વીખાણે. ૯૯. ૧. ખ. બાહોતરો. ગ. બહુગુણો. ૨. ક. વેદ, ખ. વીદ્યાયો ચીત્ત, ગ. વિદ્યા ચીત. ૩. ખ. ગીતવે, ગ. ગગ આલાપે રીહીઝમા. ૪. ખ. ખાત, ગ. વાતમો ક્ષાત. ૧૦૦. ગ. મા નથી. ૧. ખ. મુશીયું. ૨ ખ. મીધ્યથિ. ૩. ખ. જુઠ ના બોલે. ૪. ખ. દેઉ. ૧૦૧. ૧. ગ. ગેત્રંજ ગંઠડો. ૨ ખ. રાજ્ય ગમતી, ગ. ગજર મતી ૩. ખ. જોખથી, ગ. જાઓ જુગતે જોગથી. ૪ ક. મીત, ગ. બહુ પ્રીત ૧૦૨. ૪. ખ. ગ. વીશીધ. ૧૦૩. ૧. ખ. વોરી, ગ. ખોરી હઈ કો ઉમની ૨. ખ. ગ. જુવટે. ૩. ક. જિતે. ૧૦૪. ૧. ગ. ભંડારીને જ્ઞ

શહુના તેજ, મુતાર·પાડી મંન થકી, આવ્યો ઉજેરણી શહેજ. ૧૩૮. ૧. ગ. કુતક જાનુ કાગ્મુ. ૨. ગ. જે શીવજી. ૩.-૪. ગ. એ કુતર્ક પરતાપથી, ક્રોડ શમરથી થાઓ. ૧૩૯. ગ. માં નથી. ૧. ખ. યે. ૩. ખ. છે શ્રાપથી. ૧૪૦. ૨. ગ. ઉજરંણી ભણી. ૪. ખ. ભારે; ગ. ધર અંગ વરૂ વીભુત. ૧૪૧. ૨. ખ. કોઈક. ૩. ગ. મંત્ર ભણે શીવજી તણાં. ૪. ખ. 'તે' નથી. ૧૪૨. ૧. ખ. આસાનિ; ગ. અહંકાર થકી અલગો રેહે. ૨. ખ. ત્રૈણ્ય; ગ. બ્રહ્મ રૂપ બ્રાંહ્મણને કેહે. ૩.-૪. ગ. જુઠી વાત નવ બોલે મુખે શદાશરવદા રહે તે શુખી. ૧૪૩. ૩. ખ. વરતામાં; ગ. માં નથી. ૪. ખ. હનુવો; ગ. માં નથી. ૧૪૪. ૧. ગ. ઉજરણી; અન્યત્ર પણ તે જ પ્રમાણે કે 'ઉજરંણી.' ૨. ગ. લંકાંશમાંન. ૩.-૪. ગ. ગુણવંતી ખીપ્રા શુભ ગંગ, તાહાં વીક્રમનુ રાજ શુભ શંગ. ૧૪૫. ૧. ગ. શાચી શીધ શગતી. ૩. ખ. ગામે; ગ. ગામમાં ગઓ જ્યાહરે. ૪. ખ. મોહોલ મોહોટા; ગ. મોટા મોહોલ. ૧૪૬. ૧. ક. ખ. અધિક હાંમ ઉચા આકાસ. ૨. ગ. ઉચી અટાલી જેવાં કઈલાશ. ૩.-૪. ગ. નથી. ૩. ક. જે ગાંમ. ૧૪૭. ૧. ગ. જે રૂપા. ૨. ક. ખ. કોટે કનકતણા કાંગરાં; ગ. કેડે કલશ. ૩. ગ. હીરાવત જડા. ૪. ગ. વીવેક કરી વીસ્વકરમા ઘડા. ૧૪૭. પછી ગ. માં આટલુ વધારેઃ શભા શોભે ઈંદ્રાશંન તંણી, જડાં મંણી માણેક બહુ મંણી. ૧૪૮. ૧. ખ. લહેર; ગ. નવલ દુકાંન નવલા મંણી મેહેલઃ ૨. ખ. બહેર; ગ. અનેક બીજાં કસ્તુરી કેલ. ૩. ખ. ચોપાસ, ગ. પાશ. ૪. ક. ધણી, ગ. ધંણા એક. ૧૪૯. ૧.-૨. ગ. માં નથી. ૩-૪. ગ. નવલ મંણી ત્રેહે જુગ વશ, આદીતઉદોત જાંણે બહુ અંશ. ૧૫૦. ૧. ગ. માણેક રવી મોતવ ચંદ્ર. ૨. ખ. મંગલ પરવાલાં જઆં છે મીંદ્ર. ૩. ગ. પોખરાજ. ગ. સ્ફટીક પરવાળાં જહાં છે તીદ્ર. ૪. ગ. લશણીઆં હીગ લાલમંણી શાજ. ૧૫૧. ૧. ખ. લાહગ; ગ. રાહાલ. ૨. ગ. જડીત. ૩. ક. ભ રહે ગાંન; ખ. ન હે' ગાનાન; ગ. નવ રેહે અનુમાંન. ૪. ખ. ઉજેણિ અતિશે; ગ. ઉગેશ રવી બીજ શમાંન. ૧૫૨. ૧ ક. ખ. વાસે, ગ. વાશો જઈને. ૧૫૩. ૧. ગ. શોનાંનાં આશો કર ગ્રહી, બેહે શાંમદ શોભા શહી; શી કહ્યુ તેહની શોભ! શોહેત. ૨. ક. મહીપતિના; ખ. મહીપત્સનો; ગ. 'કો' નથી, મહીપની કેરો. ૩-૪. ક. ખ. માં નથી. ૧૫૪. ૧. ખ. રહ્યો; ગ. રોપે ઉભા અધક્કાંગ આંધા. ૨. ગ. તમે જાશો કાંહાં. ૩. ગ. તમો ભારે ૧૫૫. ૪. ખ. પ્રતીહાર બોલ્યા પ્રીતે પાસ; ગ. બોહો

પ્રીત પ્રતીહારી પાશ. ૧૫૬. ૧. ગ. ગુણરૂપી ગુણીકા કેહે. ૨. ક. લખલા લહે' સહુ લોક; ખ. લક્ષણ તેહ સહુ લોક. ૪. ખ. જાવુ; ગ. આવે. ૧૫૭. ૪. ગ. શંભળાવુ. ૧૫૮. ૨. ખ. અહીયાં પાસ; ગ. ધરીને પાશ. ૩. ખ. ભણે; ગ. ભંડારી તેને ભરે. ૧૫૯. ગ. માં નથી. ૧ ખ. હજાર સાત સહે. ૨. ઉપરે પેય'. ૩. ખ. રહ્યુ. ૪. ખ. ઘેય'. ૧૬૧. ૧. ખ. દેક્ષ, બાહારણે; ગ. દેવ દળાંમુ. ૨. ખ. પોહોડા નાંક્ષો પીસ; ગ. પડદો લાખો પ્રીત. ૩. ગ. ડંકો ખ. દે શહુ દેખતાં. ૪. ખ. રદે; ગ. પ્રીત કરવાની રીત. ૧૬૨. ૧. ગ. ડંકે. ૨. ખ. બીજા જાયે; ગ. બીજે જાવુ. ૧૬૩. ક. આલંઘન. ૧૬૫. ૧. ખ. માંણી જયે; ગ. આવી જુએ. ૨. ખ. ઘણા; ગ. જેની ગાંઠે હોએ ગથ'. ૩. ગ. નંહી તો જાએ પાછો વલી ૧૬૬. ૨. ગ. દેઈ દળાંમુ દેહ. ૩. ખ. કર્યો; ગ. ડંકો જઈ મકંમ કરો ૧૬૭. ૧. ખ. ધાવો; ગ. ધાએ કરા. ૨. ખ. ગ. પ્રાહાર. ૩. ગ. દબાંમો ઘણુ જગાવીઓ. ૪. ખ. ચિત; ગ. ચિતથી ચંમકા શુર. ૧૬૮. ૧. ગ. અધીક શબ્દ કરા ઘંણાં. ૨. ખ. સુણે સાભલે; ગ. શુણ શાંમાંએ શવ'. ૩. ખ. ગુણકા તેહ ગલી ગઈ; ગ. ગુણકા તે ગલી ગઈ. ૪. ખ. ઘણો મેહુલી મન ગવ'; ગ. મેહેલો. ૧૬૯. ૧. ક. કોપક; ખ. સીધ અબધુન, 'છે' નથી; ગ. કોઈ એક અબધુત તંણો ૨. ખ. ક્રોડી વરત; ગ. વીશ ક્રોડી વર્તે'. ૪. ગ. ચુકાવા. ૧૭૦. ૧. ગ. 'જો' નથી, ગીહીશત. ૨. ખ. કે કામ. ૪. ગ. નંહી દેશપતી ધર દાંમ. ૧૭૧. ૨. ગ. જો શાહા રાએ. ૩. ખ. દીયો, દદામે ધાએ બોહો; ગ. દીધો દળાંમે ધાએ બહુ. ૪. ખ. સો; ગ. છે પાશે શી રીધ. ૧૭૨. ૨. ગ. મળે મંન°. ૪. ગ. જે આવે. ૧૭૩. ૧. ખ. કાહાને; ગ. કુતી સુને. ૨. ગ. છે અંશ. ૧૭૪. ૨. ક. માનનિ; ખ. માન્યનીયે; ગ. માંતુનીએ. ૩. ક-ખ. રહી. ૪. ગ. આપ્યાં. ૧૭૫. ૧. ખ. અતોલ્લના; ગ. અમુલના. ૨. ગ. જોહેવાં એહ. ૩. ખ. કર્યાં; ગ. રતન રકેબી મોહે ધરી. ૪. ગ. તરૂણીએ મેહેલ્યાં તેહ. ૧૭૬. ૧. ખ. ધરો; ગ. પાગ ધરો. ૨. ગ. હેજ્યુ. ૨. ખ. સુલપાણેસ્વરનુ; ગ. શમરી શ્રી શુલપાંણને. ૪. ખ. સેહેજ્ય; ગ. શુતો જઈનિ શેહેજ. ૧૭૭. ૧. ગ. કરી. ૨. ક. ઘણા એક બરાસ; ખ. બેહેકે; ગ. ઘણો, 'બરાસ' નથી. ૩. ગ. કસ્તુરી તીલક ભર્લાં. ૧૭૮. ગ. માં નથી. ૧. ખ. જે અવીકા. ૧૭૯. ૧. ગ. વઇનાળને ...ન. શેહેજ શખજ. ૩. ગ. ને મહીપતી. ૧૮૦. ૩. ગ. ભોગી થઈ. ૪;

ખ. ગ. ભાખે, ભાખ. ૧૮૧. ૧. ખ. ચીતની; ગ. ચીત થકી. ૨. ખ. આલીંગન; ગ. આલીંધન. ૩. ગ. ચીત થકી. ૪. ખ. મોહાટમ; ગ. મોટી. ૧૮૨. ૨. ગ. વારૂ જોબંન વેશ. ૧૮૩. ૨. ગ. ધાઈ આવી એક દાશ. ૩. ગ. જે વઈતાળ પાગે વીને ગઈ. ૪. ગ. પ્રીતે તેને પાશ. ૮૧૪. ૧. ખ. નેહોર, ગ. કાંણુ એક નેહોર ખળકા તંહી. ૨. ખ. ન સુણાઃ ગ. શુણાં નંહી. ૩. ગ. પગપાન વાજે તંહી. ૪. ગ. એ શજોગી તંહી અનુમાન. ૧૮૫. ૨. ગ. જેમ ચડે શાગર જોર. ૩. ખ. ડાહાપણ તો ન, ગ. ડહાપણ નહી કાંઈ એણે. ૪. ગ. કાંઈ ખોજા શરખી જોડ, ૧૮૬. ૧ ગ. એમ એ તપતપે. ૩. ગ. મન્દ રહો મરજાદા થકી. ૧૮૭. ૨. ગ. તે ઠગ હામનાં હામ. ૧૮૮. ગ. મા નથી. ૩. ખ. ખેન્યો. ૧૮૯. ૨. ગ. કંચુકી કેરા બધ. ૩. ગ. લેશ આપ્રંણુ ખરયા નંહી. ૪. ગ. કે ધંણીએ ન કરો ધંધ. ૧૯૦. ૧. ગ. વયો પ્રશવેદ લેશ નંહી. ૪. ક. વસ્યો; નહી નેહ, ગ. નેહ ટરો નંહી નેહ. ૧૯૧. ૧ ખ. પાપ રહ્યો; ગ. રહ્યાં છે પાથરા. ૨. ગ. કરમાઆ. ૩. ગ. ખોલો. ૪. ગ. એ અચરત હોએ. ૧૯૨. ૨. ખ. માંન્યુની, ગ. માનુની માણુસા. ૪. ખ. કોહોને, ગ. કોહોની. ૧૯૩. ૩. ગ. કામ ન જાગે કેમ કહુ. ૪. ગ. વીધાત્રી વાંશી. ૧૯૪. ૨. ગ. માન. ૩. ગ. કામરશ. ૧૯૬. ૨. ગ. રૂપે દેખે લોક. ૩-૪. ગ. રશ ચાખે કો ગણજો, સ્વાદ જાણુવો કોક. ૧૯૭. ૧. ખ. ઝાહાકલ. ૨. ક. ચારુ; ખ. વારુ દીસના; ગ. દીશે. ૩. ખ. ના; ગ. નવ. ૪. ખ. કે કુંડલ, કાંહાન. ૧૯૮. ૨. ગ. દીશતા, મહા ઉજલા. ૧૯૯. ૧. ગ. ઠનક નામ ધતુનુ. ૩. ક. ઉપે; ખ. આભુક્ષણ; ગ. થાએ નંહી. ૪. ગ. શરે નંહી એકુ કાંમ. ૨૦૦. ૧. ગ. ચીત્રાંમંણુ ચીતરે. ૪. ખ. કેહે, અકજ, ગ. કરવા શવારી કાજ. ૨૦૧. ૧. ખ. તરવાર; ગ. તીર બાંપી. ૨. ખ. જે બાપે સોભે સામત સુર. ૩. ખ. રિસી નરે; ગ. દેખીને નાહાશે શહી. ૪. ખ. આવે નહી ખોઈ નુર; ગ. નાહાશીને ખોહે નુર. ૨૦૨. ૧. ક. મસાંણ; ગ. શમશાણુના. ૩. ગ. થંણો શા કામનો. ૨૦૩. ૨. ગ. શહાકમા બહુ ભાન. ૩. ગ. અંન. ૨૦૪. ૧. ગ. અની બલા. ૨. ગ. કીધા મોટાં નીર. ૨૦૫. ૪. ખ. જો મુહુર્ત ના હોયે દેવ, ગ. જો નહી હોએ માહે માહાદેવ. ૨૦૬. ૨. ક. ખ. દિવટ; ગ. દીવટ. ૪. ગ. જો નંહી હોએ માહે તેલ. ૨૦૭. ૪. ખ. ગ. ન હોએ. ૨૦૮. ૧. ગ. મનોરથ અહો કરે. ૨. ખ. અદકા; ગ. અદો. ૨૦૯. ૩. ક. ખ. ચોર વીનાં. ૨૧૧. ૪.

ગ. કરે સુગલ ગુ કાજ. ૨૧૨. ૧. ક. સુરને; ગ. શેહેસ્ત્રને. ૨. ખ. જયોગ. ૨૧૩. ૩. ગ. વંણુરોગીને વઈદ શુ કરે. ૪. ખ. અહંધાર; ગ. ગુણુહીણુને અંધારૂ ઘોર. ૨૧૪. ૩. ગ. હેત નંહી તો આદર શુ કરે. ૨૧૫. ૨. ખ. ગ. ગરધવ. ૩. ગ. રીહીજે રેહેનારથી ૨૧૬. ગ. માં નથી. ૨. ખ. જયેમ. ૩. ક. ધાપડ, ખ. ધેહેલા. ૨૧૭. ૧. ખ. ઝાઝુંવા; ગ. ઝવાશા કેરા જાઢવા. ૨૧૮. ૨. ગ. હરમંત આગળ હાર. ૩. ક. બેંડલા. ૪. ગ. આગળ. ૨૨૦. ૧. ખ. ગ. લંકાં. ૨. ગ. શાહેગ. ૩. ગ. કામદીપ જેહુને ઘંણો. ૪. ક. નારિ તુર. ૨૨૧. ગ. શીધ સાથે જો આથડે. ૨. ખ. સલાહ; ગ. રોલે ભાજે શીશ. ૪. ગ. દીશે જીત. ૨૨૨. ૩. ખ. હાભ, ગ. બાથ ભરે જઈ આભને. ૪. ગ. તે કેમ જીતે ચતુરા ચાલ. ૨૨૨. ગ. મા નથી. ૧. ખ. નામ. ૨. ખ. નામ. ૩. ખ. જવલો જન. ૪. ખ. રાડ. ૨૨૩. ગ. માં નથી. ૨. ખ. ટસુ. ૪. ખ. ગગધવે. ૨૨૪. ગ. મા નથી. ૧. ખ. વરતીયા વાડે કાસકો. ૨. ખ. ધરે. ૩. ખ. રાંડવો. ૨૨૫. ગ. મા નથી. ૨૨૬. ગ. મા નથી. ૩. ખ. માતુની ૪. ક. સ્યો કરે. ૨૨૭. ૧. ખ. કાહા; ગ. કેહે. ૨. ગ. નારીનાં. ૪. ગ. એ તારૂણી. ૨૨૮. ૧. ખ. વસીયગ, ગ. છંછેડો વશીએગ. ૨. ગ. જેણીએ. ૩. ગ. બોયો. ૪. ગ. મરમ જાંણો મંનની ફુલ. ૨૨૯. ૧. ગ. શદા હોએ ગરૂની. ૨. ગ. દીલમો જેને બેઠેલો દેવ. ૧. ગ. જોઇ વીનતાને કેમ ડગે. ૪. ગ. લગે. ૨૩૦. ગ. મા નથી. ૨૩૧. ગ. મા નથી. ૧. ખ. માને. ૨૩૨. ૧.-૨. ગ. મા નથી. ૩. ઝેર લાવે તો. ૪. ગ. અતોલ મોહોશાગરથી તરૂ. ૨૩૩. ૨. ખ. એના આભુક્ષણુ; ગ. એવા આભુશંણુ છે. ૪. ગ. શ ધેહ ૨૩૪. ૧. ખ. તાહારિ. ૨. ગ. ભરા છે ભોગ. ૪. ખ. હાથીની, ગ. માંરે મંન છે વશ રાખ્યાની હોડ. ૨૩૫. ૧. ગ. મંન વશ જેથી યાએ. ૩.-૪. ગ. મા નથી. ૪. ખ. જોતી કામ્યની. ૨૩૬. ૧. ખ. દ્રષ્ટાંત; ગ. એહેવા. ૪. ગ. 'તે' નથી. ૨૩૭. ૩.-૪. ગ. તારા મીણા શહુ નહી એમ, તો જુવંતી જીતી કેમ, ૨૩૮. ૨. ગ. તેને તરૂણી કોણ માત્ર. ૨૩૯. ૧.-૨. ગ. મા નથી ૨. ખ. ઝેહેગ કામની કારણુ કયે. ૩. ગ. જેહેને. ૪. ગ. પ્રીત કરી કેમ રાખે પાશ. ૨૪૦. ૨. ગ. તેનુ કેમ ચીત બાવલીએ જાએ. ૨૪૦. પછી ગ. મા આટલુ વધારે

જગત વશ તમારે જેમ મંન વશ અમારે તેમ
જાંહાં મોકલીએ તાં મંન જાએ નંહી તો અટકી રેહે મંન માંહે

વીવીધ પ્રકારે કરે તે વાત રંગ ઘંણેરે વીતી રાત
આલશ મરડી ,.નર ઉઠીઓ જેમ મદગળ હાથી છુટીઓ
બોલો ગુણીજંન ગુણીકા શાથ રહી ગુણીકા જોડીને હાથ.

૨૪૧. ૩. ગ. નીરદે ન ગંણુ નેહે, દેહ મલીન ભજંન બીન, ખ. મલીન મજનવંત. ૪. ખ. તનુતંત; ગ. પક્ષ પરીવાર. ૫. ક. નમૃતા; ગ. નિરમતા. ૬. ગ. આપમત આડી ઘંણી ઘંણી અદકી ' માઆ આણુવી. ૨૪૨. ૧. ખ. જાંણુ; ગ. સ્ત્રી રસં શમાંન જાંણે. ૨. ખ. સણુગાર; ગ. શંણુગાર, ઓર ચુડી. ૩. ક. લધહેવ; ખ. ધલહલ; ગ. ધવલ એ. ૪. ગ. માં નથી. ૫. ગ. ભડ ભોજ હરીચંદ એ હરી હારનાં. ૨૪૩. ૨. ગ. અંગ દેખાડે ૩. ગ. નદીન શાંહામુ નવ જોએ શેહેજ પરમંદીર પેશે. ૫. ખ. જાતે જરે; ગ. મુરખ રાખે મિત્ર કંથ મુઓ તે દુખ કુએ પડે. ૬. ગ. ચેતી જુઓ. ૨૪૩. પછી ગ. માં આટલુ વધારેઃ તજી શશુર-ઘરશુત્ર માબાપની લજા મંન નવ ધરે, એવી નીચની નાર જાર-ઘર જઈ પેટ ભરે. ગુણીકા ઓવાચ. ૨૪૪. ૨. ક. ખ. મા નથી. ૬. ખ; નારાયણુ નર નીરબલ તે, સાહા ઘેર તસો. ગ. માં આ છપ્પય નીચે પ્રમાણે છે.

જે ઘરમા ઘરનાર, તે પીડ પીતૃ લેશે
નારી જુગત જે ઘર માહે તો શીર મીઠીણુ દવશે
જે ઘરમાં ઘરનાર, તાંહ માંન શહોદર માલશે
નારી જુગત જે નર હશે તે ગોભે વન શીધ જશો
નારી વીનાં નર નીરબલ દીપક બીના ઘર કશો.

૨૪૫. ૧. ક. શત ભગ; ખ. અની ભગ. ૨. ગ. બોહુ શરીર, દશાનન વંહિભવ. ૩. ગ. શોભાઈ શમાઓ શાથે. ૪. ગ. કઈઆ કઈચક, ક. ખ. વીધા ધુર. ૬. ગ. મા નથી, ખ. કામ નામ ન અટકે. ૨૪૬. ગ. મા આ છપ્પો ૨૪૯. પછી છે. ક. ખ. માં સર્વત્ર 'વીનો' છે. ૨. ગ. જર જોર. ૩. ખ. સમથ ના રાખે સંગે, ગ. શમ્રથ ગખે શંગે. ૪. ગ. નર દીન હેથ. ૫. ગ. જુગમો ન રેહે જ્યાહરે. ૬. ગ. ગુણીકા કેહે વઈતાલ શુણો શશાર તજ્યો ત્યાહરે. ૨૪૭. ૧. ગ. લાખે. ૩. ખ. મા 'મંન' નથી. ૬. ગ. તેહનો નેહ નવ માનીએ. ૨૪૮. ૧. ગ. જોબંન માહે રાખે રંગ શંગ શુખ આપે તનની. ૨. ખ. નીચ, ગ. નીત નીત. ૩. ખ. રાગસરુદે. ૪. ખ. મહા મદમાની. ૨૪૮. પછી ગ. મા આટલુ વધારેઃ તુ પ્રથા ત્રીની નીદા કરે.

૨૪૯. ૧. ગ. રણમોહે. ૫. ગ. પરદારાથી શકુ દેહ દંમી. ૬. ગ. વઈતાલ કુહે. ૨૫૦. ૨. ખ. રંછક મોહો ત્રોડે; ગ. ક્ષણમાં તોડે. ૩. ગ. વંણશાહે મોટી વાત ભાવ કરી ભોજન છંડે. ૫. ગ. ગરીબ ધણી. ૬. ગ. આપ અકલ નવ. ૨૫૦. પછી ગ. માં આટલું વધારે;

વઈતાલ કેહે શુણીકા શુણો   જુઠી નાર તે શરવદા.
જો શોપી દે પ્રાંણ   તો વીશ્વાશ નંહી કરવો કદા.

*ગ. માં 'ચરંટ' નથી; ખ. હાંસિયામાં 'ચેહુ૦'. ૨૫૧. ગ. માં નથી. ખ. વાત ૧. ક. માંણીઈં; ખ. માંનીયે. ૨૫૨. ગ. માં નથી. ૨. ખ. ભુતડકુ. ૪. હરિયે. ૨૫૩. ૧. ખ. ખરિ; ગ. ખરી. ૨૫૩. પછી ગ. માં આટલુ વધારેઃ

પરનારી પ્રગટ છરી   નંહી લગાઓ અંગ
રાવંણનાં દશ શીશ ગઆં   તે પરનારીનો શંગ
પરનારી પ્રતક્ષ રાક્ષશી   નંહી ભોગ શુખ રંગ
કૌરવ શત હંણ્યાં પાંડવે   જો જોઈ દ્રુપદી અંગ

૨૫૪. ૧. ક. પરભવ્યા; ગ. પ્રભવ થકી. ૪. ખ. શાહસ્ત્ર દેવ તુ સાક્ષ; ગ. શાહાસ્ત્ર પુરાવુ શાખ. ૨૫૫. ૧. ખ. દીકયરી. ૨. ગ. બેઠી ગોખે ગરવ જ ધરી. ૩. અને ૪. ગ. માં નથી. ૩. ખ. જોબંન. ૨૫૬. ૧.-૨. ગ. માં નથી. ૨. ખ. હેરવા. ૩.-૪. ગ. માં આ પ્રમાણે છેઃ વરતીઓ એક આવ્યો જેટલે, શ્રીરાંમજી દ્રસ્ટે દ્રસ્ટ મલી તેટલે. ૨૫૭. ૧. ગ. શંમસ્થાએ એકાંત તેડીઓ. ૨. ગ. આનદે. ૪. ગ. અપવાસ ખટ મસવાડા તંણાં. ૨૫૮. ૨. ગ. પાલા. ૩.-૪. ગ. માં નથી. ૨૫૯. ૧.-૨. ગ. માં નથી. ખ. માં આ પ્રમાણે એક નાર્યતણે તે સંગે ચલ્યો, ભારે વર્ત્ત તે ભુલી ગયો. ૩.-૪. ખ. માં આ પ્રમાણે : રેણ એક રાંમા ઘેર રહ્યો, કોએક પાપે તેને ચીતે ચલ્યો. ૨૬૦. ૧. ખ. થયા પછે આવ્યા; ગ. એટલે શવારે. ૩. ખ. તાજ્યખાનુ; ગ. તાએતખાંનુ. ૪. ખ. ગ. તે માંહાં. ૨૬૧. ૪. ગ. કુન્જે વરતીઆનો. ૨૬૩. ૧. ગ. પામો તેહ. ૨. ખ. ઉઠ્યો અષાડામેહ; ગ. આવ્યો અશાડો મેહ. ૩. ગ. તંણા ઉખાપો. ૪. ખ. હેડે ચડી; ગ. હડશેલે ચઢી. ૨૬૫. ૪. ગ. સાહાપુત્ર આવ્યો. ૨૬૬. ૧. ક. સાચો; ગ. માં નથી. ૪. ગ. શુતાં શેઠાંણી શ્યાણાં થઈ. ૨૬૭. ૪. ખ. દિઠો માહાંય; ગ. પેટીમાંહે જાંહે. ૨૬૮. ૨. ખ. અહુણ; ગ. ઓણ. ૪. ગ. નારી તારી થઇ માઠી મતી. ૨૬૯. ૩. ક. 'વરતીક' નથી; ખ.

દોરના. ૪. ગ. ચાલ દેખીને ડલકુ મન. ૨૬૯. પછી ગ. મા આટલું વધારે.

પોલ દીઠો પેટીમાહે ભલે તમે આવ્યા છો આહા
મને મારીને લેતો ગયં તમે દીઠે તે શરીઓ અર્થ.

૨૭૦. ૨. ગ. મારા ખાશડા દશ વીશ. ૩. ૪. ગ. મા નથી. ૨૭૧. ૧. ખ. તેઓ છુ, ગ. તેડા હતો. ૩. ગ. શેઠે જોઉ. ૪. ગ. ત્યારે કાને. ૨૭૨. ૧. ગ. વગતક થઈ કેડે જુદો વાડ. ૨. ખ. છેદુ, ગ. વાઢુ. ૩. ખ. વાઢ્યા ડાહાન બે તેને દાધં, ગ. વાઢુ નાક તેણે દાર. ૨૭૩. ૧. ગ. સ્વામીને પાગે મેહલુ. ૨. ગ. નાગીના ગુણ. ૩. ખ. લાખાક્રોડ, ગ. 'હું' નથી, લાખોક્રોડ ૪. ખ. જુઠુ નહી કહુ જુવતીજોડ, ગ. જુઠી નહી કો જુવંતીની જોડ. ૨૭૪. ૧. ગ. તેડા હતો ચોતે પરદીને પ્રીત. ૨. ખ. રમાડ્યો તો હેતી રીત્ય, ગ. રહ્યુન્તડો તેણે એ ગીત ૩. ખ. રાખે. ૪. ખ. મોકમ, ગ. પડો રોવડાને બહુ માગ. ૨૭૫. ૧. ખ. વીવીધ્ય, ગ. વીવીધ. ૨. ગ. પ્રીત છાડી ચાના પ્રભાત. ૩. ગ. આળશ મરડીને ઉઠીઓ. ૪. ગ. જેમ મદગલ છુટો હાથીએ ૨૭૬. ૪. ગ. વઈતાળ કેરે સાથ ૨૭૭. ૪. ખ. ના પામુ, ગ. નવ પામા. ૨૭૮. ૪. ખ. પસાયો લાખેણો, ગ. પંચાશ લાખેણા. ૨૭૯. ૧. ખ. ના, ગ. નવ ૩. ખ. ગક્ષ ઘણેરે. ૪. ગ. નીરબન ૨૮૦. ૨ ખ. ગ. સ્નાન જઈ ક્ષીપ્રામા. ૨૮૨. ૧. ખ. તુજ, ગ. પથી હેઉ તુ પામીશ વાહાણી. ૨૮૪. ૨. ખ. પસાયો, ગ. બાઉ પશાગી તાણી બાપ ૩ ગ. જોઈ ચકીત થઈ નાભા સર્વે. ૪. ખ. મોહાત્યમ ૨૮૫. ૪. ખ. ટહુ જે આયો, ગ. કેહે આવો આવ ૨૮૬. ક. આવો તેર ઘર લછ, આવો પેર પુન્ય બહુ પ્રીતે, આવો સીર પુજન સિધ, આવો ઘેર પુન સપુતે, આવો ઘેર વિદ્યા વિધવિધે, આવો મગણ આગીડ ઘેરે, આવો પધારો કહો નિત્યે, સામલ કવી વૈતાન દહે, આવો ચતુરભુજ વીક્રમચાતે. ખ. તેમજ ગ. મા ક. મા છે તે અને ઉપર આપેલ છે તે એમ બને છપા ક્રમે આપેલા છે. ખ. મા બધે 'આવ્યો,' ગ. મા બધે 'આઓ' છે ૨૮૭. ૨. ખ. હરખ્યો, ગ. હરખો. ૨૮૮. ૨. ખ. હરમીધી, ગ. હરશીધી. ૨૮૯. ૨. ખ. માન. ગ. મેરુ સમાન. ૨૯૧. ૧. ખ. મનમાઈ, ગ. મનમાહે ગીરીજા ૨૯૩. ગ. મા સખ્યાઓ જુદી છે. ૩. ખ. હરાદા ૪. ક. અગાર ૬. ખ. ઓગણપચાસ અરોત્તરિ. ૨૯૪. ૩. ગ. પરનાગી વાવરો એમ થશે ૨૯૫. ૧ ગ. કોગી કહે, જાગ પુગર જે મરતો. ૨. ખ. જર દેવત, ગ. જર દે

અનંત. ૩. ખ. પરણુ; ગ. નાંમ નીતે રૂદે, કરણ. ૨૯૭. ૪. ગ. છત્ર તંણી નીત છાંહે. ૨૯૮. ૫. ગ. છીભ. ૬. ગ. વઈતાલ કેહે વીક્રંમ શુણો, નીત નીત શાંમલો કરણા કરે. ૨૯૯. ૪. ખ. ગ. વીખાંણુ ૩૦૩. ૩. ખ. છત્ર દેવ. ૩૦૪. ૪. ખ. કણુસા; ગ. કણુશ. ૩૦૬. ગ. માં નથી. ૩૦૭. ૧. ગ. ભંણુવુ. ૪. ખ. અસી; ગ. કેટલી અગની. ૩૦૮. ૧. ખ. બ્રહ્માહાની શ્રષ્ટમાં; ગ. પુછી- વાત બ્રંહ્માની શ્રષ્ટમાં. ૨. ખ. વ્યાધિ. ૩૦૯. ૨. ગ. પુછાં. ૩૧૩. ૧. ખ. માટી; ગ. ચાઠી લાંઠી ને ચગાંતી. ૩. ક. બાંધ્યો. ૩૧૫. ૧. ક. માં નથી; ખ. દયા દમણુ; ગ. દાંન કરે. ૩૧૬. ૩. ખ. અરધ; ગ. સ્વર્ગ મીત પાતાલમાં. ૪. ખ. દૈવ્ય. ૩૧૮. ૧. ખ. અધમ; ગ. નીગંમ ન મધમાં ૪. ખ. દાહાપણુપણે. ૩૧૯. ૪. ખ. સાકર એ અનુમાંન; ગ. શાકતુ માંન ૩૨૦. ૧ ખ. ગરફલુ; ગ. ગરગલુ. ૩. ક. મરણુ; ગ. જોબન. ૩૨૪. ૩.-૪. ગ. મંન બુધી ને ચઈતંન એ ત્રંણે બનાવ. ૩૨૫. ૩. ખ. ધરહલ ધરધનુક 'ધરફસ; ગ. ફરશીધર બલીભદ્રજી. ૪. ગ. ત્રીજા દશરથ રાંમ. ૩૩૦. ૧.-૨. ગ. ચોથો પાત્ર મલે નંહી, ચોયુ મલે નંહી કાજ. ૩૩૧. ૪. ખ. તેહ પ્રાણિ માત્ર; ગ. તે પ્રમાણીક પાત્ર. ૩૩૨. ૨. ગ. માંને. ૩. ખ. તાત્ય તજે જે થકી; ગ. હંકાર તજે જે મનસ્થકી. ૩૩૩. ૪. ખ. સપ્ત સુભ પાત્ર; ગ. સુપાત્ર વીક્રંમ અવતાર. ૩૩૬. ૬. ગ. બીજુ નામ નંહી કો તણુ. ૩૩૭. ૪. ખ. ખાણ ચારની; ફરો ચારેની ખાણે. ૩૩૮. ૧. ખ. ગ. લીલુ. ૨. ખ. પાણિ; ગ. પાંણી. ૩. ખ. ફલો દીસે બનરાય, ખપ્યાતુર; ગ. ફુલો દીશે વંનરાએ. ૪. ક. જાંપ્યે ઘણા; ખ. આવે જાયે ઘણા; ગ. દાતાર દીલ દરીઆવ જાંહાં, ઘંણાં. ૩૩૯. ૫. ખ. સંગદથકી; ગ. શંધયથકી. ૩૪૦.-૩૪૧. ગ. મા નથી. ૩૪૨. ૪. ખ. લાદજનમ. ૫. ખ. હુવા. ૬. ક. તે તણી. ૩૪૩. ખ. નીપ્યાન; ગ. બુધથકી આવ્યો. ૩૪૪. ૩. ખ. લક્ષણુ મોહોતુ; ગ. લક્ષંણુ નોતુ આપે લહુ. ૩૪૫. ૨. ખ. પોહોતા; ગ. ચોહોતો. ૩૪૬. ૧. ખ. ઝાહાઝા જે ઘેર પૂત; (સર્વત્ર 'ઝાધાઝા'). ૨. ખ. વેપાર; ગ. રાખોઠી. ૩. ખ. ઉદવસ્તે; ગ. ઉદવસ્ત. ૩૪૮. ૧. ખ. ઘે ગાજંતા; ગ. હુયવર. ૩૫૦. ૧. ખ. આરબી અતુપ; ગ. આરબી અમુલ. ૩. ખ. મોહોરડે. ૩૫૨. ૨. ગ. દોરી હીર તંણી વીહી બે પાશ. ૩૫૩. ૧. પંચાંણુ ક્રોટી. ૩૫૯. ૧. ખ. તે સુખ્ય. ૩. ક. સોટ. ૩૬૦. ૧. ખ. રેટલા, ધણો; ગ. આપ્યુ ધંન તે મંન નવ ગંણે. ૩૬૭.

૨. ગ. સાધુર બે આવ્યા બારણે. ૩. ગ. દશે દશા બધાવી વાટ. ૩૭૧. ૨. ખ. ત્રીસે એક પુરુષ, ગ. પુરશ અતી પ્રમાણ. ૫ ખ. સતાવીસનો, ગ. સતાવીશનો કસ્યપતન જુગ ભોગવે. ૩૭૪. ૧. ખ. મેઉ ૩. ખ. બેસી નીસ રરે, ગ. એ ગુણીદા બેઠી આવી ચહુરે. ૩૭૫. ૨. ખ. ઘેઉરથી, ૩૭૬. ૨. ખ. બ્યપુ. ૩૭૭. ગ. મા નથી ૩. ખ. ચાપો બધ. ૫. ખ. અકનું. ૬. ખ. બોઈ. ૩૭૯. ગ. સર્વત્ર 'બે કરે જે બાપ.' ૧. ખ. બે વારે, ગ. વચન ફેર જે. ૫. ખ. મોહોત. ૬. ખ. ગયે મોહો બોલનો, ગ. પાછો વચન મુખ બોલવો. ૩૮૦. ૩. ગ. જાચીકજનને. ૩૮૧. ૩ ગ. રેતનો દડ ૩૮૨. ૧. ખ. દેવે બોખારા, ગ. દેતા ખખારા. ૩૮૪. ૨ ખ. ને જોવો જોગ, ગ. ને પાલવો જોગ. ૩૮૫. ૧. ગ. શુર. ૨. ગ. કાઢવી હદી ને વેનુ પુર. ૩૮૭. ૧ ૨. ગ. મા નથી. ૨. ખ. જર જોડાવણુ. ૩ ખ. ને નહી ગરથ, ગ. ને રાખવો ગર્વ. ૪. ગ. કરવો ધર્મ ને શાચવવો દ્રવ. ૩૮૮. ૧. ૨ ખ. ગ. મા નથી. ૩૮૯. ૨. ખ. ક્યાકાવા, ગ. કહેવાએ ભાટ. ૩૯૨. ૧. ગ. તોલ તુકારો. ૩૯૩–૩૯૫. ગ. મા નથી. ૩૯૩. ૧. ખ. માન્ય થકી માનુ ઘણુ ૨. ખ. સીધા તે કાઢ ૩૯૫. ૧. ખ. કહે ૨ ખ. ગરુવાને. ૩૯૭. ૩. ખ. પોહોટે, ગ. પોહુ. ૩૯૮. ૧ ગ. ખાતણ ૨. ગ. પાર. ૩૯૯. ૨ ક. ગાણે. ૩. ગ. શાયરે. ૪. ખ. બાટરિ ૩૯૯. પછી ગ. મા આટલું વધારે

> પરધન પરનદા નહી પરનાર તણી નહી પ્રીત
> બાપબાપ કરી બોલવુ એ રાખે ભાટની રીત
> ફીરત કપોલ વીખાણુવા ચોરી ક્ષુધ નવ નીત
> આદર જીવ ઉપર કરે એ રાખે ભાટની રીત

૪૦૦. ૧. ક. ખ. પરવરુ. ૪ ખ. ભાટગી ૪૦૧. ૧ ખ. માન નહિ, ગ. માનુ નહી. ૨. ખ. ઉપમાન્ય તની રધ્યવાર, ગ. ઉપમાનની નત્ર લેઉ વાર ૩. ખ. ઉસીયો ૪૦૨. ૨ ખ. કેઉ દસ્યોદિ ખાય, ગ. એ કશો દો ખાએ, ૪. ખ. તે તો ગજા, ગ. તે રાજા ભાર કેઉવાએ ૪૦૩. ૧ ખ. કટે, ગ. કેડે. ૨. ખ. ઉપર્ય રેહે આપ્ય, ગ. હાથ ૩. ખ. સાખે સદેહતણિ, ગ. શેહેજની. ૪૦૪. ૧. ખ. ગ. પલાવે ૪૦૬. ગ. મા નથી ૪૧૩. ૧. ખ. થબકાક, ગ. અદરક્ષાર બીગડે ૨ ખ. મોહરુપ તે જાણ્યો, ગ. મોટા પાપ તે જાણવો લાભ. ૪૧૫. ૧ ગ. મહીપતીના માન. ૪૧૮. ક. ૨.

દરદોહીજી. ૪૨૨. ૧. ખ. હરાદ; ગ. અરાઢ તણો વીવેક. ૪૨૩. ૩. ખ. બંધિ છોડાવે; ગ. બંધીછોડંણુ માહાજંનનું નામ. ૪૨૪. ૪. ખ. પલે; ગ. વંણીકજંનનો ધંન અવતાર. ૪૨૫. ૩.-૪. ખ. ગ. માં નથી. ૪૨૬. ૫. ખ. કોઠી; ગ. હુડી. ૬. ગ. શુલતાન લેહે ૪૨૭. ૨. ખ. કણુલ્ય કરે સાણો વૈતાલ; ગ. વાંણે વીદા કરા વઈતાલ. ૪. ખ. તોલવા. ૪૨૯. ૪. ખ. દિધાં; ગ. દીધાં. ૪૩૧. ૨. ખ. ગ. વાન. ૪૩૬. ૧. ખ. સીંજલ સર સોહામણાં; ગ. શુભ જલ ભરીઆં શરોવર વીખે ૪૩૮. ૧. ગ. કટક જોઈ. ૪૪૨. ૪. ક. ગ. ખોડ. ૪૪૬. ૩. ખ. અબ્યની. ૪૫૩. ૩.-૪. ખ. માં નથી; ગ. શુક્રીત શાત જનમતુ તે જાએ શરવે શાથ. ૪૫૪. ૩. પુસ્તક ધર્યું. ગ. મુખમા ધરૂ. ૪૫૫. ૩.-૪. ખ. માં નથી. ૪૫૮. ૨. ખ. સુકે સાગર; ૩. ખ. ધુમધુમે; ગ. ધંમધંમે. ૪૫૯. ૪. ખ. કાહાંન. ૪૬૦. ૩. ક. તેણે સમેં; ગ. તેણે શંમે. ૪૬૧. ૧. ક. વખુ ખોલીયુ; ગ. વઈતાલે મન વીમાશીઉ. ૪૬૪. ૨. ખ. તંમ; ગ. શુભ પ્રકારે કીધી શેવ. ૪૬૫. ૨. ગ. પુરણ પરમાંણ. ૪૬૭. ૧. ખ. સંસારસમાને સાર. ૪૭૦. ૧. ખ. વરત; ૩. ખ. ગ્રહસ્થ દિક્ષરિ; ગ. ગ્રહસ્ત. ૪૭૧. ૧. ખ. અંક્ષ. ૨. ખ. વંક્ષ. ૪૭૨. ૪. ખ. ભુડતાં બણહેને નહી વાહાલ; ગ. જે ભુડા તેહેની ભુજને વાર. ૪૭૬. ૪. ગ. હત્યાદીક અધમં. ૪૮૭. ૧. ખ. પલુ, ગ. મંનમો આણી આદરભાવ. ૪૮૯. ૩. ક. પ્રણુવા. ૪૯૧. ૩. ગ. લાખ. ૪. ક. તુર, ગ. તુર. ૪૯૨. ૪. ગ. કોલ. ૪૯૪. ૨. ગ. શીધ. ૪૯૭. ૧. ખ. પીંડ, ગ. પીડ. ૨.-૩. ગ. મોહો માગ્યુ હુ આપુ, નંહ તો મુજને એશે પાપ. ૫૦૧. ૪. ખ. ગ. વીખાંણ. ૫૧૩. ૨ ગ. પીત્રુ. ૫૧૬. ૨. ખ. લક્ષમી, ગ. લક્ષ. ૫૧૭. ૧. ખ. ઠાંમ. ૫૨૦. (૩.-૪.)–૫૨૩. ગ. માં નથી. ૫૨૫. ૨. ખ. માગો; ગ. મોઘજી. ૫૨૬. ૨. ગ. ઘેહેચા કેહેને દીએ શીખ. ૫૨૭. ૩. ખ. ક્રેહેને ૪. ક. નીરમલ નામતું. ૫૨૮–૫૩૧. ગ. મા નથી. ૫૨૮. ૩. ખ. પ્રવેસ. ૪. ક. ખ. સખીયા. ૫૨૯. ૨. ખ. ન્યાય ઘણા. ૩. ખ. વેહેર. ૫. ખ. બળીયો જીત્યો. ૫૩૦. ૬. ખ. કોટટ. ૫૩૪. ૧ ખ. ગરજે નહી, ગ. ઘટે નંહી. ૫૩૫. ૨. ખ. એવો ઉગ્યો પરભાત્ય; ગ. પછે થઓ પરભાત. ૪. ગ. હેતે. ૫૪૯. ૨. ગ. કહ્યો. ૫૫૨. ૨. ગ. શંકરટ. ૫૫૩. ૩. ખ. બ્રાહ્મણુસસ્ન (?), ગ. બ્રંમ્હારપંણ. ૫૫૪. ૪. ખ. પિત્રીસહિત તે નરકે પડે; ગ. પીત્રુ શહીત તે નરકે પડે. ૫૫૫. ૨. ગ. અસ્ટ અવતાર સુધી રોગીઓ ૩. ગ. બ્રંહ્મહરતની જે લાચ ખાએ. ૫૫૬.

૩-૪. ખ. ગ. મા નથી. ૫૫૮. ૧. ખ. ધ્યંન્ય ૪ ગ. નાહાશી. ૫૬૫. ૧. ગ. રીદીઉઓ. ૫૬૯. ૨. ખ. તોકોપે, ગ. તુજ આગલ ૪. ખ. તંમ સાથ્ય, ગ. તમ સાથ ૫૭૩. ૨. ગ. બહુ પરોણાની પેર. ૩. ક. શુપત્ય ભયો. ૫૭૭. ૨. ખ. ક્રોડ, ગ. ક્રોડ. ૫૮૦. ૧. ખ. સોમ, ગ. શુભ. ૪. ખ. તેમને. ૫૮૧. ૧. ગ. ફરી લાવાર ૫૮૭. ૧. ક. તે સહુ, ખ. તે વીપ્રરે, ગ. કીધા વણુજ્વેપાર આજ સુધી માગે નંદી. ૫૯૦. ૩. ગ. ગામ જમાડુ જુગત શુ. ૫૯૧. ૩. ગ. ખરચ્યા ખાઓ વાપરો. ૪ ખ. ધરવ, ગ. દ્રવ. ૫૯૨. ૨. ક. વત્ય. ૫૯૩. ૧. ગ. વરસએક. ૫૯૬. ૩ ખ. મી વીધે સાનીધે, ગ. જલ ચડાવે શીવને. ૫૯૮. ૪. ગ. શીવલંગ. ૫૯૯. ૩. ખ. પ્રીત્યે સહુ પૂન્ન કરે. ૬૦૩. ૧. ખ. પાઠ કર્યો, ગ. વાત કહી ૬૦૩. પછી ખ. મા અંત ભાગ નીચે પ્રમાણે છે

વીક્રમમહિમા સાભલે મન ધરિ પરસન
પુન્ય ચાદ્રાયણવ્રતનુ રેવાનુ દરસન.
કથા સાભની જે નરે અન વસ્ત્ર દક્ષણા દાન
આ લોકે જસ ઉપજે પરલોકે ધરિ માન્ય
એમ કહીને પૂતલી આપે ગઈ આકાસ
એ કથા પૂરણ થઈ કેહે શ્રી શામળદાસ

ઇતિ સિંહાસનબત્રીસી વેતાલભાટની કથા સમપૂર્ણ

૬૦૩ પછી ગ. નો અંતભાગ નીચે પ્રમાણે છે

વીક્રમરાજ વીક્રમપુરી માનર પ્રગટ્યા માટે
કલ્યુગી કાન્યુ શમોવડ તન્તીસ ઘણેરી તાહે
ભવઉન્નત કલ્પતરુ માનવ ગુન મેહેરાણુ
નખીદાસજી ગજ વદે શબ્દ શાહાબ્ન ગુનખુ
વાધાનુ પરમાનથ તેહને પુન્ય ઉપર બહુ પ્રીત
નીરમળ નવાણુ નગીઆ અહો પુન્ય ગીત ગીત
વીક્રમરાજા પદીનની વારુ વીખાણે વાત

અત ઇતિ શ્રી વીક્રમચરીત્ર સિંહાસનબત્રીસે વાતા વેતાલભાટની વારુ.મી સપૂર્ણ ॥
સંવત ૧૮૮૫ના વર્ષે ફાગુન શુદિ ૫ રવૌ લખીતં ગંધિમુ કલ્યાણમસ્તુ ॥

મને સાજતી ક્યા તણી ખોટે જશ પરતાપ
શ્રનુશાગર ગુજ્જાનમા કરી શામલ છે એક

અંમદાવાદ અધીપતી એગંમપુર વીવેક
શુભ કીપાએ શારદા શદા પાંમે શંતોશ
પ્રીત તે પરીબ્રંહ્મ ઉપરે દેહ નવ પામે દોશ
કીરત કવીની શાંભલી રાખીદાશ તે કાન
કવી તેડો કરણ્ણા થકી મંનશા શીધે દેઈ માંન
આરાભુણ અંન વસ્ત્ર ભલી બોલા તે ગખીદાશ
પંનર કથા પેહેલી હતી ગ્હો અધુરો ગ્રંથ
પ્રીતેથી પુરંણુ કરા પુન્ય પરમાગ્થ પંથ
ગ્રથ શકલ છે કામનો અકલવંત શહુ આપ
કવીએ ગ્રંથ પુરો કરો પરેલાનો પ્રતાપ
દીવ્ય દેહ શુધા તેહને ગુણશાગર ભાટ ગુમાન
શોપ્યો ગ્રથ તેહને ગુણ દીપ ગ્નાન
વાવ્ય બંધાવી શામા પગ્માગ્થની પ્રીત
શીહોજ તંણી શોભા થઈ રુડી કીરતના રીત
ભગ્થખ ડમાહે ભલુ ગુણવંત ગુજગ દેશ
મહાલક્ષમી વાશો વશે પવીત્ર પુન પગ્વેશ
શ્રી અંમદાવાદ અતી ભલુ વરણાવરણ વીવેક
બ્રંહ્મરૂપ બ્રાહ્મણ ઘંણા એકથી અદકો એક
શ્રીગોડમાલવી વીપ્ર શુભ વીરેશ્વર તેહેનૂ નામ
શાંમળજી શુત તેહનો કરતા ગ્રથ એ કામ
ગાએ શીખે ને શાભલે ભંણે ગંણે મનમાહે
વીન્નેગ ભાગે તે તણો આસ્યા પુગ્ણ થાએ
હેત પ્રીતથી મન ધરે પ્રીત ધરે મંન પ્રશંન
પુન્ય ચંદ્રાએણ વર્તનુ રેવાતુ દગ્શંણ
એ કથા શાભલા પછી અન વસ્ત્ર દક્ષણા દાન
અબા આસ્યા પુરશે કરરો શુભ ક્લાણુ
એમ કહીને પુતળી આપે ગઈ કઈલાશ
એહ કથા પુરણ થઈ કેહે કવી શામળદાશ
ઇંતી શ્રી વઈતાલની વારતા શંપુરણ ॥

[૪]

ક. નો આરંભ : શ્રીગણેસાય નમઃ, અથ સિંહાસનબત્રી મધ્યે વાર્તા પાંનની, પુતલી કપુરગૌરાની લિખ્યતે.

ખ. નો આરંભ : શ્રીગણેશાય નમઃ, વાત પાંનની લખી છે.

ગ. નો આરંભ : ॐ નમ ॥ શ્રીમાહાગણપતયે નમઃ ॥ અથ વારતા પાંનની : પુતલી કર્પૂરગૌરાઃ ॥ છે ॥ ॥ દોહરાઃ ॥

ઘ. નો આરંભ : શ્રીગણેશાએ નમો ॥ અથ પાંનની વાતા લખી છે ॥ પૂતલી કરપૂરગોરા છે ॥ દોહરો.

ચ. શ્રીગંણેશાએ નમ ॥ શ્રીશારદાએ નમ ॥ શ્રીગરૂભ્યો નમ ॥ શ્રીશરસ્વતીએ નમ ॥ અથ વારતા પાંનની લખી છે ॥ દુહો ॥

છ. આરંભની ૩૦ કડીનો સમાવેશ કરતાં પાનાં પ્રતમાં તૂટે છે.

૧. ૧. ખ. શ્રીપત્ત શીવસુત પગનમુ; ગ. પ્રથમ શીવ શ્રીપત્ત; ઘ. પ્રંથમ શીવ પ્રપંત પણુંમુ; ચ. પગથંમ શીવશુત પરણમુ; જ. શ્રીપત શિવ. ૨. ખ. ગુણપત્ત ્ગુણનીધાંન ગામ; ગ. ગણપત્ય ગુંણનીધ્ય નાંમ; ઘ. ગણપતં ગુણનીધ નામ; ચ. ગંણપત ગુણનીધી ગામ; જ. ગાંમ. ૩. ખ. દુદાળો; ઘ. દુદાલો દુખભન્જણો; ચ. દુદાલો દુખભંજનો. ૪. ખ. મન ચિતવ્યાં; ગ. વાંછીત; ઘ. મંનવાંછીત; ચ. મંનવાંનચીત; જ. મનચિતવા. ૨. ૧. ખ. શીધ; ગ. સત્તદાયક તું સારદા; ઘ. સંતદાએક તું શારદા; ચ. શતદાએક તુ શાગદા; ૨. ખ. હંસવાહનિ; ઘ. હંશવાહ્ની માંત; ચ. હંશવાહેની. ૩. ખ. વેણાપુસ્તકધારણિ; ગ. વેણાપુસ્તગ; ઘ. વેણાં પુશતંગ; ચ. વેણાપુસ્તકધારણી ૪. ક. વાણિ વિક્ષાત; ગ. વાંણી દે વીક્ષાત. ઘ. વાણી દે વીખ્યાંત, ચ. વીક્ષાત. ૩. ૧. ક. ક્રીપા; ખ. કરૂણાનિધિ; ગ. કરુંણાનીધી; ઘ. ક્રીરપાલ કરૂણાનીધી: ચ. કરૂણાનીધી. ૨. ગ. ઘ. જ. નદનંદન, ચ. નંદનંદંન. ૩. ખ. ગીરધર; ગ. ગીરધર ગદાધર; ઘ. ચ. ગીરીધર ગદાધર. ૪. ખ. મુરલીધર; ગ. ઘ. હીત; ચ. હેતે. ૪. ૧. ખ. આદ્ય આરાધુ, ગ. આદ્ય આરાસુર; ઘ. આંદ આરસુર; ચ. આદ આરાસુર. ૨. ઘ. પ્રાવાધંડ પરચંદ. ૩. ખ. સંનખનપુરી સાચિ, ગ. સનષંનપુર; ઘ. સવપ્યનપુર શાચી શદા. ચ. શવક્ષંણપર શાચી શદા. ૪. ખ. નારાયણિ નવ; ગ. ચ. વ્યાપી રહી નવ; ઘ. વીપી રહી; જ.

નારાયણી નવ. ,પ. ૧. ગ. બલવંત તું; ઘ. ભૈરવ બલવંત; ચ. ભાઇરવ બલવંત તુ. ૨. ખ. સદાસરુપ; ગ. ગુંણ સદાસ્વરુપ; ઘ. ચ. શદા સ્વરૂપ. જ. સદા સ્વરૂપ. ૩. ખ. અજી કાહાવે; ગ. અજીત; ઘ. અજીત કાહાવે; ચ. અજીત કહાવે એખલો. ૪. ક. ભ્રમ ન ન; ઘ. ભાંમણ જાંણે; ચ. ભ્રંહ્મા. ૬: ૧. ખ. દેવ તુ; ગ. ગુરૂ ઇષ્ટ સહુ; ઘ. ગરૂ ઇસટ શહુ; ચ. ગરૂ ઇષ્ટ તુ; જ. દેવ તું. ૨. ખ. જ. જગતપાવન જુગ જોડ; ગ. ઘ. જગત જ્યોગણી જોડ; ચ. જાત જોગણી જોડ. ૩. ખ. ઘ. કવી સહુ કો કરૂણા; ગ. કવી સહુ કો કરંણા; ચ. સહુ કો કરૂણા કરે. ૪. ખ. જ. કોય માં દેશો ખોડ; ખ. ઘ. ચ. જોડ. ૭. ૧. ક. વાંણિ રુડિ; ખ. વાંણ રુડી વરણુવુ; ગ. વાંણી હેતેં વરણવ કરું; ઘ. વાંણી હતે વરણવ કરૂ; ચ. આણી હેતે વરણવુ. ૨. ખ. વીક્રમ°; ગ. વારૂ વીક્રમચરીત્ર; ઘ. વારૂ વીક્રંમચરીત; ચ. વારૂ વીક્રંમચરીત્ર. ૩. ખ. સોતા વક્તા સાંભલો; ગ. શ્રોતા વક્તા; ઘ. શોતા વીગતા શાભલો; ચ. શોતા વગતા શાંભલો. ૪. ક. મન; ગ. ઘ. પવીત્ર; ચ. પુરંણ મંન પવીત્ર. ૮. ૧. ક. ધરણિ, ધાર ધર; ખ. ધરતી માળવ; ગ. ચ. ધારાનગર; ઘ. માંલવ ધારાનંગર. ૨. ખ. રુડુ ભોજનુ; ગ. રૂડું; ઘ. ચ. રૂડુ ભોજનુ. ૩. ખ. દલ સાચો દાતા વડો; ગ. દલ; ઘ. દલ શાચે દાતા ઘણો; ચ. દલ શાચે દાતાર ધંણો. ૪. ખ. જ. કરે ઘણા; ગ. પ્રીત્યેં; ચ. પીતે. ૯. ૧. ખ. જ. પુરણ પુન્યપ્રતાપથિ; ગ. ચ. પુરવ પુન્ય પોતાથકી; ઘ. પુરવ પુન પોતાથકી. ૨. ક. સિહાસન; ખ. સારુ શિહાસંન; ગ. લાધુ સીહાસંન ('લાધું' ઉપર તેને કાઢી નાખવાનાં ચિહ્ન કર્યાં છે); ઘ. રૂડુ શીહાશંન; ચ. રૂડુ શીહાશંન. ૩. ખ. જડીયુ; ગ. જડીયુ; ઘ. જડુઉ; ચ. જડુ. ૪. ક. મન; ખ. મહીમા પામ્યો મ્રન; ગ. મહીમા પામ્યો, ઘ. મહીમા પાંમા મંન; ચ. મહીમા પામો મંન. ૧૦. ૧. ક. આ સભા; ખ. આંણુ, વીખે, ગ. આણું, વીષે; ઘ. ચ. આણુ આપ શભા વીખે. ૨. ખ. હૈડા; ગ. મનમાં ઝાઝું હેત; ઘ. મંનમાહાં જાજુ હેત; ચ. મંનમા જાજુ હેત. ૩. ક. સુભ પુન્ન, ગ. પ્રેમલ; ઘ. પ્રીમલ પુરાપ; ચ. પીર્મળ પુરપ. ૪. ઘ. શુભ અખ્યત શમેત; ચ. શુભ અક્ષત શંમેત. ૧૧. ૧. ખ. જ. ભોગ્ય રાજ્ય શુભ ભાવથિ, ગ. ભોજ નગર સુભ ભાવ સુ; ઘ. ચ. ભોજનંગર શુભ ભાવ ગુ. ૨. ખ. જુકતે; ગ. જ્યંગ; ચ. જુગ્તે કીધો જાગ. ૩. ખ. નર મેળ્યા સહુ નગ્રના; ગ. નરપત્ય મેલા નવ દેવા(?)ના. ૪. ગ. રૂડો; ૮. રાખો; ચ. રૂડે. ૧૨. ૧. ખ. મૂહૂં, લગ્નથિ; ગ. સુભ મહુરત સુભ;

ઘ. મુરત, લંગન; જ. લગ્નથી. ૨. ક. દિસ; ખ. દિશ; ગ. સુભ; ઘ. દીશ; ચ. દીન. ૩. ક. પંતિતેં; ખ. જ. પ્રમાંણુ રુડા પંડીતે; ગ. પ્રમાણ કરું તે પંડીતે; ઘ. કરુ તે પડીતે; ચ. પ્રણુંમ કરા તે પંડીતે. ૪. ખ. જ. આપ ચડાવ્યુ શિશ; ગ. તે આપ ચડાવું; ઘ. તે આપ ચડાવુ શીશ; ચ. તે આપ ચડાવુ શીશ. **૧૩.** ૧. ખ. જ. ધન્ય દાડો; ઘ. ચ. ધંન ભાએગ એ ધંન ઘડી. ૨. ખ. ધન્ય આજ; ગ. ધંન વેલા; ઘ. ચ. ધંન, ધંન. ૩. ખ. ધન્ય,.ધન્ય; ગ. ધંન ઇષ્ટ; ઘ. ધંન ગરૂ ધંન ઇસ્ટિ એ; ચ. ધંન ગુરૂ ધંન ઈષ્ટને. ૪. ક. કરસ્યું રુડું કાજ; ગ. આસન બેસુ આજ; ઘ. ચ. આશન બેશુ આજ; જ. કર્યું. **૧૪.** ખ. જ. માં નથી. ૧. ગ. સુભ આગન્યા તે સરવની; ઘ. શુભ આંગના તે શવની; ચ. શુભ આગના લેઈ શરવની. ૨. ગ. સુભ પરદક્ષણા; ઘ. શાત; ચ. દક્ષણા શાથ. ૩. ગ. ગ્રહો; ઘ. આંશન આગલ ઉભો રહો; ચ. આંગન, ગ્રહો. ૪. ક. જોડિ; ગ. ઘ. ચ. જોડી હેતે. **૧૫.** ૧. ખ. જ. પ્રીત્યે પાગ જ પગ્રીયો; ગ. પાગ, જબ પેગ્રીયો; ઘ. પ્રાગ દખ્યણા જવ પ્રહીઓ; ચ. આપી દક્ષણા જવ કાઢીઉ. ૨. ગ. જાચીક જયે જયે કેહે; ઘ. જાંચીક જેએ જેએ કહે; ચ. જાચક જે જે કેઉ. ૩. ખ. કપૂરગૌરગયે કહુ; ગ. કપુરગૌરગયેં કહું; ઘ. કરપૂરગોરગએ; ચ. કપુરગૌરગરાએ. ૪. ક. હાંહા ગય, ખ. 'હાંહા'ને બદલે ગય, રેહે; ગ. ઘ. રેહે, ચ. રેહે ગએ. **૧૬.** ૧. ખ. જ. નીર્મળ કપૂરગૌર નાંમ; ગ. ઘ. ચ. કપુરગૌર છે માહારૂં નાંમ. ૨. ખ. આવી છુ તાહારૂ; ગ. આવી હુ તાહરૂ, ઘ. ચ. કરવા આવી હુ તાહરૂ કાંમ. ૩. ખ. કોડ વાર કહુ શુ કયિ; ગ. કોડ નુ, ઘ. કોડ વાર કહુ કથી; ચ. કોડ વાર કહુ છો. ૪. ખ. એ આસન બેસવા જોગ્યે નથી; ગ. આસંનનેં ઓલખતો. ઘ. ચ. તુ આશંનને ઓલખતો નથી. **૧૭.** ૧. ખ. કર ગયો કોયે, ગ. કોયેક, ઘ. ગઓ કેહે; ચ. ગઓ કોએ ૨. ખ. ઇંદ્રાસન નથિ અદકુ સાર; ગ. ઈંદ્રાસનથી અધકું સાર; ઘ. ઇંદ્રાશંનથી અંદકુ શાર, ચ. ઇંદ્રાશંનથી અદકુ શાર. ૩. ખ. ગ. પ્રતાપ પરમેસ્વરને, ઘ. પ્રતાપ પરમેશ્વરનો ઘણો; ચ. ઘણો. ૪. ખ. જ. તે હાથ આવુ તુજ તણે; ગ. ઈંદ્ર, ઘ. આવુ હાઠ તે ઇંદ્રતંણે; ચ. આવુ, ઇંદ્ર ગ્ર તંણે. **૧૮-૨૦.** ખ. જ. મા નથી. **૧૮.** ૧. ગ. પ્રગટો એ રાયે; ઘ. તેને વંશ પ્રગટો એ રાએ, ચ. તેને વગે પ્રગટો રાએ. ૨. ગ. વીક્રમસેન મોહોટો મહીમાય; ઘ. વીક્રંમશેન મોહોતો મહીમાએ; ચ. વીક્રંમશેન્ય મોટો મહીમાએ. ૩. ગ.

પ્રથવીમાહા, ઘ. પ્રતાપ, પ્રચંદ, ચ. પ્રથવીમાહે. ૪. ગ. ઝીત્યા છત્ર એણે પચડ ડ, ઘ. જીતા છત અને પેચડંડ, ચ. જીત્યા છત્ર જેણે. ૧૯. ૧. ગ. પરકાજ્યે દેતા તે પ્રાણ ઘ. પ્રરકાજે દેતા તે પાણ, ચ. પરકારજે દેતા તે પ્રાણ ૨. ગ. ચીત ચતુર, ઘ. શાહાશીક ચત ચતુર શુજાણ, ચ. શાહાશીક ચીત ચતુર શુજાણ. ૩. ક. લાવ્યો, ઈદ્ર અધિપત્ય આપ, ખ. ઈદ્ર, ઘ. લાગો, (ચ. લાગે) ઈદ્ર અધીપતને. ૪. ક. એદ્રાસન જેહવો એ માપ, ઘ. ઈદ્રાગન લે આપ, ચ. ઈદ્રાશન લીએ. ૨૦. ૧. ઘ. ચ. આશન મોકતુ. ૨ ગ. સરગપદમીથી, ઘ. શરગપદમીથી, ચ. સ્વર્ગપદમીથી. ૩. ક. કોટિધા લક્ષના, ખ. કરા, ઘ. લખ્યધા, કરા, ચ. લખધા કરા. ૪. ખ. દાવાદલ, હગ, ઘ. દાવાદલ શકટ હરા, ચ. શકસ્ટ હરા. ૨૧. ૧ ૨. ખ. મા નથી ૧. ગ. રુડુ, ઘ. ગમગાજથી રુડુ હોએ, ચ. રુડુ હોએ ૨ ગ. પામે નહી કોયે, ઘ. પ્રજા દુખ પામે નહી (ચ. નહી) કોએ ૩ ખ. જ. વિક્રમસરખો જે નર થાય, ગ. તેહેવા, પાગ, ઘ. તેહેના થાઓ જો પગ, ચ. તેહેવા થાઓ તો પગ. ૪ ખ. જ. તે આસન પર પરઠે પાય, ગ. નહીનર એહેની, ઘ. નહીતર એહેની પુજા, ચ. નહીતર એની. ૨૨. ને સ્થાને ખ. જ. મા આમ છે કહે ભોજ નૃપ કહુ છુ તુને, મહીમા વિક્રમનો કેહે મુને ૧ ગ. વાણી સાભલી ભોજે કરણ (ઘ. કણ, ચ. કર્ણું). ૨. ગ. ચરણ, ઘ. તતખ્યણ, ચરણ, ચ. તતક્ષણ પાછા લીધા ચર્ણ. ૩. ગ. પવીત્ર, પાયે, ઘ. ચ. પવીત્ર, પાએ. ૪ ગ. મહીપતનો કેને મહીમાય, ઘ. મહીપત કેહેની (ચ. નુ) મહીમાએ ૨૩. ખ. જ. મા નથી. ૧. ગ. તેણે, ઘ. તેણે કેહેવા પરાક્રમ જ કરા ચ. તેણે કેવા પ્રાક્રમ કરા. ૨. ગ. હેતે દુખ, ક્યમ હગ ઘ. હેતે દુખ પ્રના કેમ હરા, ચ. હેતે દુખ પ્રજાના કેમ હગ, ગ. ઘ. ચ. મા ૩ ૪ ઉનગાસુવટી છે. ૩ ક. જોડિ, ગ. પરણામ કરૂ, ઘ. પ્રણામ નરી કરી ચ. પ્રણામ કર જોડી ૪. ક. સખેપે, ગ. ઘ. ચ. મા 'તે' નથી, ઘ. શખ્યેપે, ચ. શખેપે. ૨૪. ૧ ખ. જ. કપૂરગૌરા કેહે શુણ વાણ, ગ. કરપુરગૌરા કેહે છે વાણ, ઘ. કરપુરગઉર, વાણ, ચ. કપુરગૌર કેહે વાણ ૨. ખ. જ. સાભળ દાતા ભોજ્ય સુજાણ, ગ. સાભલ્ય દાતા, ઘ. ચ. દાતા ભોજ. ૩ ૪. ખ. જ. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૨૫. ૧. ખ. ગ. માનસુખ ઉજેણમા, ઘ. ચ. મુખ ઉજેણીગામ. ૨. ક. રહે ઠાણ, ખ. ક્ષીપ્રાતટ, ગ. ક્ષીપ્રાનટ હેઠાદ ('હ' ઉપર કાઢી નાખવાનુ ચિહ્ન), ઘ. ખીપ્રાત્રટ હેથાણ. ૩. ક. ઠરે ઘણો, ખ. ભુપસ,

ઘ. ચ. ભુપત રાજ. ૪. ક. તે વિક્રમવિર; ગ. સુભ વીક્રમ; ઘ. શુભ વીક્રમ; ચ. શુભ વીક્રંમ. ૨૬. ૧. ખ. શ્રી માહાંકાલેસ્વર સદા; ગ. શીવ માંહાંકાલેસ્વર તીહા; ઘ. શીવ માહેકાલેસ્વર તાહે; ચ. શીવ મંહંકાલેશ્વર તાંહાં. ૨. ક. સાથિ, હરસિધ; ખ. શુભ ભકિત હરસિધ્ય; ગ. શક્ત હરસીધ્ય; ઘ. શાચી, હરશીધ; ચ. સચી હરશીધ. ૩. ખ. પ્રતાપથિ; ગ. ઘ. ચ. પરમેસ્વર પરતાપથી. ૪. ક. નિધ; ગ. નીપજે; ઘ. ચ. નીપજે છે નવનીધ. ૨૭. ૧. ક. ચોરાસિ; ખ. વાસ ચોગસિ સિધ વસે, ગ. સીધ તાહાં; ઘ. શીધ ચોરાશી તાહા (ચ. તાંહાં). ૨. ક. યોગણિ; ખ. તે ચોસઠ જોગ્યણિ; ઘ. ચોશેઠ; ચ. ચોશેટ. ૩. ખ. ભુતાવળ; ગ. ભુતાવલ. ઘ. ભુતાવલ ભૈર; ચ. ભુતાવલ, ઘંણાં. ૪. ગ. બલવંતા બાવંન; ઘ. બબવતા બાવંન; ચ. બાવંન. ૨૮. ૧. ક. ખેત્ર; ખ. મહીમા; ગ. મુકતી, મંહીમા; ઘ. મુક્તખ્યેત મહીમાંહા ઘણો; ચ. મુકતી, મહીમા ઘંણાં. ૨. ક. હર ઠામ; ઘ. ભોમ; ચ. ભોમ પ્રમાંણ. ૩. ખ. કાસિ ક્રાંતી દ્રારાવતી; ગ. કાસી કાંતી દ્રારકા; ઘ. કાંતી કુવારીકાં; ચ. કાંતી દ્રારીકાં. ૪. ક. અવંતિ; ખ. અવીતી; ઘ. એહે અવતી. ૨૯. ખ. માં આ પ્રમાણેઃ સિધ્યવડ શાખા ભલિ, સિદ્ધ ચોરાસિ લાખ, ગુણ આશ્રવ ગ્રહ આગળા, સામા તે સઘળિ સખ (જ. દક્ષ) ૧. ગ. ગાંદલુ; ઘ. મશાંણુ છે ગાંદલુ; ચ. મશાણ છે તા આધલુ. ૨. ગ. સુભ સાપ; ઘ. શુભ શાખ, ચ. શુભ શાખ. ૩. ગ. આદ્ય વંતર ઘણાં; ઘ. વૈતાલ આંદ વત્ર ઘણા; ચ. વઈતાલ આદવંતર ઘંણા. ૪. ક. હો હો લાખ; ગ. સીવ; ઘ. શેના; ચ. શેન્યા. ૩૦. ૧. ખ. ગ. અડસઠ, તાહા; ઘ. ચ. અડશેટ, તાંહા. ૩. ખ. પૂર્ગમાં ઘણુ; ઘ. પુનવત પુગ્માહા ઘણાં. ૪. ક. ઉજ્વ; ખ. ચ. અપરંમપાર; ગ. ઘ. અપરમપાર. ૩૧. ૧. ખ. અદર, તાંહાં; ગ. તોહા; ઘ. તાંહાં; ચ. વરંણુ અરાઠ વશે તાહાં. ૨ ક. બ્રમ; ખ. રુખિ મોહોટેરા, ગ. રખી મોહોટા સુભ બ્રમ, ઘ. રૂખ્ખી મોતા શુભ બ્રંમ; ચ. રૂખી મોટા શુભ બ્રંહ. ૩. છ. '°હાત્ર'થી શરૂ થાય છે. ખ. અસીહોત્ર ને આવસ ઘણા; ઘ. આવશતા; ચ. °હોતર ને આવશંન; છ. આવસ. ૪. ખ. 'ખરાં' નથી, પાલે તે; ઘ. કરંમ; છ. ખરા, કરમ. ૩૨. ૧. ખ. વિવિધ્ય ધર્મ; ગ. વીવીધ્ય વરણ; ઘ. વીવીધ વરણ, ચ. વીવીધ વરંણ, છ. વીવધ વરણ. ૨. ખ. વિવેક વીધ વીચાર; ગ. વવેક ધરમવીચ્યાર; ઘ. વવેક, વીચાંર; ચ. વીવેક વરણ વીચાર; છ. વીવેક, વીચાર. ૩. ખ. મુરજાદ કો; ગ. મુરજ્યાદો કો; ઘ. મુરજાંડાં કો;

ચ. મરજાદા કો મુકે નંહી; છ. મરજાદા. ૪. ખ. ફ્ળ; જ. ઘ. વારૂ;
ચ. વારે, વેવાર; છ. ફુર. ૩૩-૩૪. ખ. જ. માં નથી. ૩૩. ૧. ગ.
ભુપત્યસમા; ઘ. ચારંણ ભુપતશમાં; ચ. ચારંણ ભુપતશંમે; છ. ભુપત જેસા.
૨. ગ. ગાયે; ઘ. ગાંએ ગુણગાંથાં; ચ. છ. ગાએ. ૩. ચ. પુગંણ. ૪. ઘ.
શભાંની; છ. છીભાની. ૩૪. ૧. ઘ. કોએ જલોપે; ચ. જુઠુ, નહી; છ. કોએ
જલ પીએ. ૨. ક. ચોરિ; ગ. ચ. નહી ચોરી નહી ચાડ (ઘ. છ. ચાંડ).
૩. ક. રાજા; ગ. રહીયત; ઘ. રહેત; ચ. રઇએત; છ. રહીએત. ૪. ગ.
ઘ. ચ. પરજાનાં પાલે; છ. પરજાની; ૩૫. ૧. ખ. ભારે પૃથ્વીકેરો. ઘ.
પ્રથવીનાં પત્ય; ચ. પ્રતી; છ. પતી. ૨. ક. સ્વરુપ; ગ. ધરમસ્વ°; ઘ. ધરમ
ધોરીધંર ધરંમ સ્વરૂપ; ચ. ધરંમ ધોરીધર રાજસ્વરૂપ; છ. ધરમ, ધરમસ્વરુપ.
૩. ક. બેહા; ખ. ભરિને; ઘ. બેહા, તાહી; છ. છીભા, તેવે. ૪. ક. દેવરુપ;
ખ. દેવાક્ષિ; ગ. ચ. દેવરૂપ સોભે છે દેહ (ઘ. દેહે): છ. દેવશ્વરુપ સોભે છે તેહ.
૩૬. ૧. ખ. તાંહાં, ત્રંબોલિ; ગ. તાંહાં; ઘ. તાહા, તબોળી આવીઓ;
ચ. તાંહાં, આવીઓ; છ. તીહા, આવીઓ. ૨. ક. લાવિયો; ખ. બીડાંપાંન
ભરિ; ઘ. ચ. છ. લાવીઓ. ૩. ક. ભરી; ખ. કાથોચુનો મેહેલી કરિ;
ગ. મેહેલાં કાથો ચુંને કરી; ઘ. મેલા; ચ. મેલાં; છ. મેલા કાથે ચુને કરી.
૪. ખ. ભરિ; ચ. કસ્તુરી. ૩૭. ૧. ખ. લવીંગ એલચિ માહે બગાસ;
ગ. માંહે બરાસ; ઘ. ચ. લવેગ, માંહે બરાશ; છ. લવીંગ, માહે. ૨. ખ.
વિવિધ્ય પેરતણા મુખવાસ; ગ. વીવીધ્ય પેયંતણા મુખવાસ; ઘ. વીવીધ
પેરતણાં (ચ. તંણાં); છ. વીધવીધ પેરતણા. ૩. ક. 'રાયે' ને બદલે
'છે'; ખ. બિડાં લિધાં રાયે હથમાં; ઘ. રાએ હાહમાં; ચ. છ. રાએ.
૪. ખ. વેહેચિ; ગ. આપ્યાં છે સહુ; ઘ. વેચી આપા છે સહુ શાંથમાહા;
ચ. વેચી આપ્યાં; છ. વેચી આપે છે સહુ સાંથમા. ૩૮. ૧. ખ. પંડીત
જોશી પૂરપ્રધાંન; ગ. પંડીત; ઘ. પડીત, પ્રને પરધાંન; ચ. પંડીત.
૨. ખ. મહીપત્યે આપ્યાં દેઇ માન; ગ. આપ્યાં બીડી દેઈ; ઘ. આપો
બીડાં દેહીને માંન; ચ. બીડાં; છ. બીડા. ૩. ક. વસેષ; ખ. વેહેચિ, ભરિ;
ગ. વીસેક. ઘ. વેહેચી, વીશેખ; ચ. વેચી, વીશેખ; છ. વેચા છાબ ભરી
વીસેક. ૪. ક. બિહું; ખ. રહ્યુ, બીહ; ગ. રહુ, બીહૂં. ઘ. રહુ આહમાહા
બીહુ એક; ચ. રહ; છ. રીહુ બીહુ હાથમા. ૩૯. ૧ ખ. મહીપત્સમુખમાં
લે જેટલે; ઘ. મુખે; છ. મુખ ઘાલે. ૨. ખ. સબ્દ થયો; ગ. ચ. ઉડો;
ઘ. ગેબી શબદ ઉડો તેતલે; છ. સબદ થીઓ. ૩. ક. માં માં મા મુખ;

ખ. નરપંચ તમને મ્હુ છુ ન્યાઓ ઘ. મો મો મુખથી ના ર ના એ, ચ. મોમો મુખથી તારે નાએ, છ. મા મા મુખથી નારે ખાઓ ૪ ક. રાયો, ખ. ગ્ખે ગય યે બીડુ ખાઓ ઘ. ગખ્યે રાએ એ બીડુ ખાએ, ચ. ગખે ગખે બીડા તું ખાએ, છ. ગએ, ખાઓ ૪૦. ૧ ક. વાણિ ખ. સહુ સભાયે વાણિ સુણિ ઘ. શહુ શભા તે વાણી જાણી ચ. શહુ શભાએ વાણી સુણી છ. સૈહુ ર ખ. અચરત, ઉજ્યેણિધણિ, ગ. અચરત ઘ. અચ ત પામો ચ. છ. અચગત પામો ઉજેણનો ધણી ૩ ખ. કોહો ભાઈયો યે બોતુ સુણુ ગ. કોડો ભાઇ બોતુ તે એ સૂણુ ઘ. કોહો ભાઇ બોતુ તે ગ એ (ચ. સુણી) છ. ૧, ભાઉ બો તે સુણો ૪ ખ. ભારે વચન એ કોહોને ભણુ ગ. એહેવુ વચન એ કુણે ભણૂ ઘ. એહવુ વચન એ કુણે ભણુ ચ. એ ભણુ છ. એવુ, એ ભણુ ૪૧. ૧ ઘ. કોએ ન બોતુ ગજા શાથ ચ. કોઈ બોતુ છ. કોએ નવ બોતુ રાજાને સાથ ર ક. ગિડા, ગ. રહા ઘ. ગહા, ચ. બીડુ રહા છ. બીડા ગ્રેહી ગીહા ૩ ખ. પુઠા પ ડીત ગ. ચ પ ડીત ઘ. પડીત છ. પુઠા પડીત ૪ ખ. કુણે ઉતર ન દીઓ એ હાર ગ. નગ્ન સુઝે કોહોન વીચાર ઘ. ચ. નવ શુઝે કોહોને વીચાર છ. નવ સુઝે કોએને વીચાર ૪૨. ૧ ક. બીજુ ખ. બીડુ ખાયે ગ. બીડૂ યાયે ઘ. બીડ ખાય ચ. બીડુ ખાએ છ. બીડા પાએ ર ક. વની ગેણી ખ. સમ્દ ઊો તટરે ગ. સમ્દ ઉઠો ઘ. શમદ ઉઠો તેતરે ચ. ઉઠો છ. સમદ થીઓ ૩ ખ. કો મ્હે માહે ભરિયુ ગ્રેહે ગ. કોયે મ્હે માહી ઘ. કોએ હુ હુમાહી ભરી જોર ચ. કોઈએ હુ માહે ભગીઉ જોઉ છ. કે એ ડહે માહે ભગીઉ ૪ ખ. કો દ્દોખિ દુસમનકેરિ પેર' ઘ. દખ્ખી દુશમ ન ચ. દખી દુશમ ન છ. દ્દી દુસમન ૪૩ ૧ ખ. પૂછુ તઓળીને તાહાય ગ. પુછુ તઓનીને તાહે ઘ વ. પછે 'નથી ઘ. તાહે ચ. તઓનીએ તાહે છ. પુછુ ત તીહાએ ર ખ. ભરિ માહાન ઘ. તેહમાએ છ. છીભ તે માએ ૩ ખ. ગહાથિ તુ ગ. ક્યાહાથી ઘ. ચ ગહાથી, લાવીઓ છ ગીહાથી લાવીઓ ૪ ખ. કોહોનો માર્યા આહા ગ. કોહોનો અ હા ઘ. કોહોનો માર્લા અ હા આવીઓ ચ. કોનો મો લો આદ આવીઓ છ. મ્હેના મા ૧૧ હુ આવીઓ ૪૪. ૧ ક. વચને ખ ગ કહા ઘ વ ચન વા તમે લી ચ કહુ છ કહા ર ક થકિ ખ. અહા જોજન છે ગ. આહા જોયોજન ઘ અ હા જોજન

ચ. આંહાંસ્થકી, જોજન; છ. આહીથી જોજ'ન છે ખાર. ૩. ક. ખ. માહારિ; ઘ. માહાંરી; છ. મારી. ૪. ખ. અઢારે; ગ. ભાર અઢાર તે કવીયે' કલી; ઘ. ચ. તે કવીએ કલી; છ. અઢારમાંહે તે મલી. ૪૫. ૧. ખ. નાગરવેલ્યનો; ગ. નાગરવેલ્ય; ઘ. ઉગો; ચ. નાગરવેલ જો ઉભો છોડ; છ. નાગરવેલ્યના ઉચા છોડ. ૨ ક. ક્રોડિ; ખ. તેહ જોતામાં પોહોચ્યે ક્રોહોડ; ઘ. તેહે, પોચ્યે; ચ. પોચ્યે; છ. પોચ્યે મ'નનાં. ૩. ખ. ઉગ્યો તે વાંણુ; ગ. વગર્ય; ઘ. ચ. વગર વાવો ઉગો; છ. વીગર વાવો ઉગો. ૪. ક. પાંણિ; ખ. ભેહા તે વેલ બહુ પાંન; ગ. વીણુવરસે; ઘ. વીણુ, વીણુવરેશે; ચ. વંણુ પાણી વંણુવરશે; છ. વરસે. ૪૬. ૧. ક. ઉજલ, તેણે; ખ. ઉજલાં, વેલે લાગીયા; ઘ. ચ. ઉજ્વલ, તેહેને લાગીઆં; છ. ઉજલ વડા તેણે લાગીઆ. ૨. ક. માહારાં; ખ. દલદર; ગ. દરીદ્ર. ઘ. માહાંરા તો દાલીદ્ર ભાગીઆ; ચ. માહારા તો દલડા ભાગીઆ; છ. તે દીઠે દુખડા ભાંગીઆ. ૩. ક. વેણી; ખ. પ્રથમ નવેલી વૃદ્ધિ આજ; ગ. પ્રથમ વેલ્ય વેડી છે આજ; ઘ. પ્ર'થમ વેલ વેડી છે આંજ, ચ. પરથ'મ વેલ વેડી છે આજ; છ. પ્રથમ પેહેલા કાઢીઆ આજ. ૪. ક. માહગજ, ખ. ગ. મહીપત્ય; ગ. ઘ. લાવો, મહીપટ માહારાજ, ચ. મહીપત, છ. લાવા, મહીપત. ૪૭. ૧. ક. જઇ નૃપતિને'; ખ. દેઉ; ગ. પ્રથમ પાન રાજાને; ઘ. પ્રથ'મ (ચ. પરથમ) પાન રાજાને દેઉ; છ. પ્રથમ મ'ન જોર મહીપતને દીઉ. ૨ ખ. સહજમા લાણુ લાખ્યેણો લેઉ, ગ. સહેજમા, લાખેણું; ઘ. રોજમાહા લાણુ લખ્યેણી લેઉ; ચ. શેજમા લાણુ લાખેરો પાઉં, છ. સેઝ માલ લાખેણો લીઉ. ૩. ખ. નવ્ય જાણુ; ઘ. અમત; ચ. અમીત કે જેહેર, છ. અમૃત. ૪. ખ. નથિ માહારે કોસાથે વેહેર; ગ. કોયેસુ માહારે; ઘ. કોએ સુ માહારે; ચ. કોઈ શુ માહારે; છ. કોએ સુ મારે. ૪૮. ૧. ખ. સાચુ; ઘ. બોલા અમે; ચ. બોલા અમો; છ. બોલા તે અ'મો. ૨. ખ. કરજો, ગ. કરવુ ઘટે; ઘ. કરવુ ઘટે તે કરજો તમે (ચ. તગો), છ. કબુલ બુઝે તે કરજો ત'મો. ૩. ખ. ના વચન તે કુણે કહ્યું; ગ. ન્યાવચન તમને' જે કહુ; ઘ. નાવ'ચન તમે જે કહુ; ચ. ન્યાવચન જે તમો કહુ; છ. તે ના વચન ત'મને જો કેહુ. ૪. ખ. તેહનુ મર્મ અમ્યો નવ્ય લહ્યુ, ગ. તેહનો મરમ, નવ્ય; ઘ. તેનો મર્મ (ચ. મર'મ) અમો નવ લહુ; છ. તેનો મરમ અ'મે નવ લીયુ ૪૯. ૧. ઘ. ભ'ખ્યું; ચ. ગમે, 'જ' નથી. ૨. ક. પાછિ, ખ. નહીકર પાછા છાખ્યે ભરો, ગ. ઘ. છ. નહીનર; ચ. ન'હીતર, 'જ' નથી. ૩. ખ. દેશો, શિશ; ગ. દેસો, શિશ;

ઘ. દાશ નોન્દારશો માહરે શીશ, ચ. મો દેશો મારે શીશ; છ. મ દસે મારે. ૪. ખ. ગ્ય્યે, ન્સિ, ઘ. ગજાંજી રીશ, ચ. રીશ, છ. રાજાંજી. ૫૦. ૧. ખ. માહોમાપમા સોમુ જોય, ગ. માહોમાહીમા સાહામુ જોયે ઘ. મોહોમાહે મોહોશામુ જોએ, ચ. માહોમાહામા શામુ જુએ, છ. માહારાજ મુસાનુ જોવો. ૨. ખ. બીડુ નૃવ્ય, ગ. બીડૂં નન્ય, કોયે; ઘ. ચ. છ. (છ. મુખથી) બીડુ નન ધાલે કોએ. ૩. ક. સદમ સામા એમ વાતો, ખ. સમસ્યામા, ઘ. ચ. શામશામા, છ. સામસામવા વાતુ કરે. ૪. ઘ. ચાવે, નીશે, ચ. તો નીશે, છ. ધાએ તો ૫૨. ૧. ખ. નાખ્યા પાછા, ૨. ખ. જ. છાબ પાડી હતી તે, ગ. ઘ. ચ. છાબ હેની ત્યમની તમ, છ. છાબ હતી તેમ જ. ૨-૩. ખ. જ. આપિ. ૪. છ. જે કટલેક ધડે. ૫૨. ૧. ચ. લાવ્યો પાછો. ૨ ઘ. છ. નન. ૩. ૪. ખ. જ. મા ઉનટાસુલટા. ૩. ખ. ક્ગમાયુ તતક્ષણુમા મુખ, ઘ. ચ. મા 'સ્યુ' નથી. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. જ. લાગ્યુ તબોળીને. ૫૩. ૧ છ. નીસવાસ વરો જેટલે, ચ. જ. નીગશ. ૨. ક. તગ્ત રાયે. ૩. ખ. કેહેરે, પામે. ૪. ક. કહુ છુ, ગ. ઘ. વાત કેહે પુછુ, ચ. વાત કહુ છૌ. ૫૪. ૧. છ. તબોલી બોડા ૩. ખ. આમ (ઘ. અમો) જીવણુ પ્રાણુ ગજ ગયો, ગ. આમે, છ. અમે, જ. શરિર ગ્યુ પણ પ્રાણુ જ ગયો ૫૫. ૧, ખ. બોનશુ, ગ. સવી વાત, ઘ. ચ. શાચી વાત ૨. ખ. તોળશુ ૩. ગ. ચ. વાડીમા એમ જ, ઘ. છ. એક છોડ જ. વાડીમા એ. ૪. ખ. મેહે જાણ્યુ તે, ગ. મેહે, ઘ. મેહે, છ. તે જોતા જે પોહોચે કોઇ. ૫૬. ૧ ક. 'જે' નથી. ૨ ઘ. ચ. છ. ભડારજ. ૪. ખ. ફગિ અમુલ્યન, તેહ, ગ. ઘ. ચ. ફગી અનુપમ, છ. તો ફગી મુનપ વેચુ તેહ ૫૭. ૧. ખ. મરો માહારો અર્થ, ચ. એક, છ. એકે ન સરો ૩. ક. માહગ, ખ. નાગ્યો માહાગ હાથમા, ગ. નાગ્યો, છ. નવ આવો હાથમા માન. ૩ ખ. જ. નદા જે, ગ. ઘ. નદાયા બીજા, ચ. નદાઆ શબામા અહી, છ. નવ પાએ પાનના બીડા આહી. ૪ ક. બીડા કો આઇ, ખ. કો બીજે ૫૮. ૧. છ. અમ્મજ થીઉ મારુ મન, ગ. ઘ. ઝુરે છે, છ. તે માટે ગ્ડુ છુ અન ૩. ખ. સિદ સભામાહે ગ. ઘ. ચ. 'હું' નથી, છ. સીદ છીભા ૪ ખ. અહા તે બીડા શુ. ચ. આહા બેદા ગે ન લાવીઆ, છ. આહી બીડા વીદ ૫૯. ૧ ખ. વેદ ભુખ, ભુખા. ૨ ખ. મોહોટુ એક દીનમાહે દુખ, ગ. ઘ. ચ. છ. એહેતું માહારે છે દુખ. ૩. ખ. હુ લાવ્યો, છ. લાવો આહે ૪ ગ. ઘ. પુગ્ણ

મુખારુક .૬૦.૬૯ મિ.કળેચરુ .૬૭. ને. ટીપા.બોગ. ર. ખ. તો.તો મળકારક કર્મનું.ભોગ. પ.૩ઘ.ફુલેલ.તે.આહાર. છે ભોગ. ૭. તે.માટે કરમ તંત્રુ બોગ.૩.૪. ખ.ગ.ઘ.ચ. છ.૭૮. મા.નથી. ફ૨.૧. મિ. જ. વિક્રમસેને) ૬૩. ૩..ખ. જ.હાઈ લાગ્યાં તે. ઘ.(હિ) નથી; જુ. આઈ મુખ બળ રૂ.૭. પોતાને. તારી. ૩.૮. ગો.હસ્તે. ખ. મને મને.૬ ૭. ચ મૂત મને ૪. મ. છ. સબારે.મન, ચ. 'મન'.લખી ઉપર હાથી નીખવાના.ચિહ્ન ૬૩–૭૨. ખ. મા 'નથી. ૬૩. ૩. છ એ.૭૭ .ગ. કદાચ.૬૯૪ ૧૬૬ રુચ. અ. પીસુ ૩.ખ.ગ.ઘ. ઘ. જ. તો જે છે. ગ. ઘ. ચ. તેથી અમૃત માહારે ગ્રહ. ૬૪. મેહી મિ.ઘ. ચ. ૭. જ. મા આટલુ વધારે ફાગે દેઈ ઉપર એ રાખે, અગ્નુ તેમ ખવાએ. છે. ત્રીજું આર.૬૫. ૧–૨૫ પંકી જ. મા.આટલ.વધારે.૬ ખીસા .પાધે અતરથ થશે, ઝેર છે. તેણે છવ જશે. ૬૬. ૪. ક. પીસા માનુ ચાખ્યા. ૬૭ ૮. જ. ક્ષ ક્ષ કંતક સરીપી કાલ થઇ ૬૭. ૩. ૩. ૭. દેવઅતુથી દધ.જ રહી. દેવચ્ચગ્ગી દય્ય જ થઈ. રાફ દેવુકશ શરુખી કરત. થઈ. હેમચ્યુત કુષ્ટ થઇ. ૩. ગ. ૭. તે સુપ. ઘ.દ્ય. તે ભુપ. ૪ .૬. ૭. દેહીમ. ૬૮. ૨. ગા. છે શેર. છે.કેરાપ ૩.ચ. એણ્ન.કુએ.છે વેશ; સ. લેખ ન થઈ છે બાથી.વેશ.છ. તેમાંના વેશ થીઓ.છે. ચાર. ૩. અ. ઘ. ૯. દમયંતીતણ. સ. માધુ-રૂપે(ચ. જેવુ) બાણું), છ. દેવપતીનુ. ૪. ગ. ઘ. ૭. જાણ્યંતા. હસો છે ભુપ; ચ.૭૮ નીરાખતા કુએ.છે ભુપ .દેવા.૭. ગ. ઘ. અગનરૂપીય અતબાહુ ગયુ, ચ. અંગારૂપી ભુપ.બાહુ ગઉ..૭. અંગારૂપ અધ ક્ષમીઉ..જ. અગનરૂપીઅ અને તાસ્તી ગયુ. ૬. ચ. ઘ. 'આપુ' ને બદલે 'જમ'. ચ. જેમ, છ. રાએ- દેતા..૭૦. ૩. ક. .આગેથી, બ. ક્યારાગાયે. ૪. ક. તે લીધ. ૭. શેરગતુ ઉર. ૧. છ. ઘ. છ.આણ્યા.િર ગ.ઘ. ચ. છ. પછે તેવ ૩. ગ. ઘ. જે નેહિ હાથ.થ.૭. ન લાગે ૬. જ. ક્ષ ૭. એ તા..૭૨. ૧ મિ.જ. ચ. મ.હણી તે; મ. ઘ. ૩.ચ. રાખુ. ૨. ક. વાત થાયે .એવી વેઠ) છ. વાતબની વસી તે. ૩. ખ. મ. ક્ષ. ચ. સહુથી ૭૩. મ ૫. છ. ૩૬ કીધુ ચાપ, ગ.ઘ. તે.ચ. ૨૬ રર તમો જોગે; જ. ૨ કીધુ તે ગયા ૩.ખ. જ. આપ્યા તા.મેહુના ધાવમાતુ ગ. ઘ. આવ્યુ તે; મ. આપેષિ નમો: ૬૯ આપુ. ૪. ગ. ફ.૭. આ. ૭૪. ૨. ખાતે નથી. ગ. ઘ. ચ. તે કેમને. ૪. ખ. 'નર.છે' નથી, ગ. ઘ.ચ. જે હી કૃત પ્રગાશ.૭. કરે બોલતો હતા મગ્નાસ. ૭૫.૨ ખ. ગ.ઘ. નરૂતોઈ ૩૬ ખર્ચ્ચ અગનતુ

ગ. ઘ. અગરત તો એ, છ. તો અચગત ૪. ખ. દવમા પગ્યુ, ગ. ઘ. ચ
પામ્યા મ્હુ દુપ, છ. દીન પામા તવ દુપ, જ. પ્રગગ્યુ. ૭૬. ૧. ખ. પ્ર
વિશ્વાસ એમને થયો ગ. પ્રક ગીસનામ એમને થયો, ઘ. જ. પ્રક વીશવાર
અગને થઓ ચ. કુદ પીત્વાશ અમને થઓ (છ. થીઓ) ૨. ખ. વાડા
પેગ્જ હોય. ૩. ક. અધીકો. ૪ ક. સમો, ખ. 'પણ' નથી, પેગ્ સમુ
ચ. જ. 'પણ' નથી ૭૭. ૨ ખ. જ. 'પણ' નથી, છ. પણ ગાન
૪ ક. જુઠી રીગ ગાલ, ખ. જ. અઘક્ક વેહ્નુ આલ, ઘ. જુથી, છ. જુઠી
૭૮. ૨ ગ. ઘ. મહીપત્ય હોયે તે ૪. ગ. ઘ. તે અમો ચ. ૭ અમો
૭૯. ૨ ખ. ગ. ઘ. થાતી માદારી. ૩ ક. બીડા પાન ૪ ક. નામ
ગ. કરૂ એ, ઘ. કરુ એ, નામ, ચ. રાહુના. ૮૦. ૨ ખ. જ. નાગરવેનતણુ
વત્ય જનહા, ગ. ઘ. વન તે માહે. ૩ ક. એ વેલાના, છ. એ વેનાની
આન લઈ હાન ૪ ખ. ચ. જ. વેડુરો આવ્ય, છ. વેરો આવ ૮૧. ૧
ચ. તુ આશાન, ૪ ચ. લાવ ૮૨. ૧ ખ. પસય તબોળીયે, ગ. ઘ. ચ.
પસાય ઘણુ, છ. તબોલીએ કેહ, જ. પસાય તબોળીને ૨ ખ. જ. સહુનુ
ગ. ઘ. મુખમા બીડા, ચ. મુખમા બીડા ધરૂ ૪ ક. સહુ સભાયે ભરી
ખ. ગ. ઘ. ચ. જ. સહુ સભા જે ભરી, છ. છીભા તે ૮૩. ૨ ખ. જ.
નિત્યચળ થયો, ગ. ઘ. ચ. છ. 'તો' નથી ૩. ખ. જ. સભામા સામદ,
ગ. ચ. સભાયે સામદ છ. સામદ ૮૪. ૪. ખ. જ. સાહાડ સભામા
ઘ. મા નથી, ચ. તબોલી આવ્યો તેટલે. ૮૫. ૧ ખ. જ. મહીપતીયે
ચ. નથી ૨ ખ. છાગ ભરિને બીડા પાન ગ. ઘ તે, ચ. તુ ૩ ચ.
શાબ્ત કુહે ૪ ખ. જ. ગુભ સરપાવ આપુ બહુ માન, ગ. ઘ સુભ સીરપાયો,
ચ. સીરપાણે છ. શુભ સુરવે આપુ ૮૬. ૨ ગ. ચ. ગયો તે ઘ. છ.
'તો' નથી ૩ ખ. જ. તે તો છોડ સુકાઈ ગયો ગ. ઘ. તે તો છોડ સુકી
ચ તે તો છ. તે છોડ ૪. ખ. જ. કાષ્ટવત તે (જ. છે) તાહા
૮૭. ૧ ખ. જ. ખરિ ગયા, ગ. પડી ગયો ઘ. ખ્યડી ગયા, છ. પાસા
પાન ૨ ખ. જ. સુકી ગયો તે ૩ ક. બેગાઈ ખ. વેશ તે, ચ. વેશ
સો વીટલાઈ ૪ ક. પોહોતિ, ખ. કમ પોહોચે તે ક્રાડ ગ. કયમે ન
પોહોતો, જ. ઘ. છ. કેમે ન પોતા ચ. કેમો ન પોતે ૮૮. ૧ ખ.
અમો કરા ગ. ઘ. ચ. અમ્યો કરૂ છ. જ. અમે કરા ૨ ખ.
ચ. છ. 'પણ' નથી ના ગ. એક નાવે ઘ. એકે ના આવે
ચ. આવે ૩ ક. કુન ૪ ખ. જ. જેહ બો ગ સહ સાથ

૮૯. ૧. ખ. ગ. ઘ. ચ. સાંમદ; છ. સમુદ્ર સખે બોલીએ. ૨. ચ. નરખો. ૩. ખ. ગ. જ. પાન બાધાં અમે પ્રાસીયા; ઘ. અમે પાશીઆ; ચં. છ. પ્રાશીઆં. ૪. ખ. જ. રુડા વાધ્યા રુપ; ગ. રૂડું વાધું કમ રુપ; ઘ. રૂડુ વાધુ રૂપ, ચ. રૂડુ વારૂ; છ. રુડુ વાધુ અમારુ રુપ. ૯૦. ૨. ખ. અમ્યો કરિયે, ગ. ઘ. ચ. જ. કરીએ; છ. નીત કરીએ; (ખ. જાંહા) અથવીપત્ય પરસંન. ૩-૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. પલક ષોટ રી પાનની, જ. પછી ખોટ શી પાનની. ૯૧. ૧. ખ. જલ્રસ્થકી. ૯૨. ૧. ખ. જ. જવ આવતા ગ. ઘ. છ. આવતા. ૨. ખ. ઘ. જ. ઝાઝા માંન; ગ. 'ઝાઝા' સુધારીને 'ઝાહારે'.' ૯૩. ૧. છ. વીદાબલે. ૨. ઘ. જેમ ખેત્ર; ચ. તેમ. ૩. ખ. ઘ. તેમ. ૪. ખ. જ. નરખ્યા છો જી નેત્ર; ગ. ચ. નીરષો છો જે (ઘ. જો) નેત્ર; છ. નરપીએ જી એ નેતર. ૯૪. ૧. ખ. જ. દિન શોભે જેમ; ૨. ગ. સોભેજ્ય; ચ. જેમ રાત. ૩. ખ. જ. તમ કુરણાથિ, ગ. ઘ. ચ. તમ કરુણાથી; છ. તંમારી કરણાથી. ૪. ગ. ઘ. ચ. છોજી, છ. છે જે. ૯૫. ૧. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. જ. સોભે. ૩. ક. રામ. ૨. છ. દેવલ માહે. ૯૬. ૪. ખ. ઘ. ચ. રુડા. ૯૭. ૧. ખ. જ. રીઝ રાવલી ઘણિ છે; ગ. ઘ. રીઝ; ચ. રીઝા ગવલા; છ. રીઝો રાવત. ૪. ખ. પાર; ગ. ઘ. તણા સા. ૯૮. ૧. ખ. જ. નથી, ચ. અમો બોલીઆ. ૨. ખ. જ. મોટમ ચડાવો; ગ. ઘ. મુડે ચડાવે, ચ. મોઢે ચડવે; છ. મોઢે ચડાવો. ૩. ક. રાજા, ખ. જ. રાજા કહે, ઘ. દાહાએ; ચ. છ. દુવાઈ. ૪. ખ. ચાવો; જ. ચાવ્યાં. ૯૯. ૧. ખ. વાતનો શો ખરખરો, ગ. ઘ. ચ. ખરખરો; છ. રીહો ખરખરો, જ. વાત તણો છે ખરખરો. ૨. ખ. જ. કરણિ; ગ. ફીરણી, ઘ. કરણી, ચ. કરણી, છ. તમો કર. ૩. ખ. પખા પોતે; ગ. ઘ. ચ. પાચમે પક્ષે, છ. પાચે વીચે, જ. પાચ સમય પાળો તમો. ૯૯. પછી ખ. મા આટલુ વધારે: પાડ તમો ન પડે અમ્યો. ખ. મા ૯૮. અને ૯૯. સોરઠાના રૂપમા છે. ૧૦૦. ૧. ઘ. શાભયે વીગ. ૨. ખ. જ. જોતામાં જાયે મુજ નીર, ઘ. ચ. માહારૂ નીર; છ. મારે નીર; ૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. જ. શીનજીને, તે થસે, છ. ગમે. ૪. ઘ. માં નથી; ચ. હવડા મારૂ વચંન જ જશે; છ. સારે. ૧૦૧. ૧. ખ. બોલ; ચ. કોલ, છ. વલી. ૨. ખ. 'તેજ'ને બદલે 'તો'. ૩. ખ. ચામડી લોહીને; ગ. ઘ. ચ. ચામડી લોહી. ૪. ઘ. ચ. દુરગંધ તે રેહે પાશ. ૪. ગ. ઘ. ચ. છ. નહીતર બાકી જીવત (ઘ. ચ. જીવતર). *જ. નાં પાઠાંતર ઘણુંખરું ખ. ને

મ[illegible] શિવાયી આથી આગળ [illegible] નથી, [illegible] ખ. થી [illegible]
[illegible] પાદથી [illegible] કે બીજી [illegible] દષ્ટિએ [illegible] હોય [illegible]
તેની નોંધ લીધી છે ૧૦૪. ૧. ઘ. ચ. જ. [illegible]
[illegible] નહીં [illegible] ૧૦૫. [illegible] મત
[illegible] વાદીયે છ. મન [illegible] ૧૦૬ [illegible] નહિ [illegible] નહીં
૧૦૭. [illegible] ખ. મોહિડામા, છ. મોહમા, [illegible] ખ. [illegible]
[illegible] ૧૦૮. ૪ [illegible] ખ. [illegible] ઘ. [illegible] ખ. [illegible] 'શુ'
નથી ચ. [illegible] ૧૦૯. [illegible]
[illegible] તે [illegible] ખ. [illegible] તમે એ
દેશ ગ. એ ગામ, દેશ ઘ. [illegible] ગામ [illegible]
[illegible] ગામે ૪ ઘ [illegible] ૧૧૦. [illegible] ખ. [illegible]
[illegible] ઘ. ચ. [illegible]
[illegible] ઘ. [illegible] ખ. [illegible]
[illegible] ચ. [illegible] ૪. ઘ. [illegible] નથી, ચ. [illegible]
[illegible] ૧૧૧. ૩ ખ. [illegible] હોય ઘ. [illegible] ૪ [illegible]
[illegible] ખ. જ. [illegible]
[illegible] છે [illegible] ૧૧૨. [illegible] છે [illegible]
ગ. ઘ [illegible] છે [illegible] ચ. [illegible] છે કે [illegible]
૧૧૩. ૧ ક. ગ. ઘ. ચ. છ. ગામ ૨ ખ. [illegible] વસે છે ગામ [illegible]
ખ. [illegible] ગ ઘ. ચ. [illegible] માટે તે [illegible] ૧૧૪
૨ છ. [illegible] જ. મ. [illegible] વધારે [illegible]
[illegible] ૪ ખ. [illegible] ૧૧૫ ૧ [illegible]
ખ. તે [illegible] ખ. [illegible]
[illegible] ૧૧૬. ૨. ખ. [illegible] થી [illegible]
[illegible] નથી ૩. [illegible]
તે, [illegible] નથી [illegible]
[illegible] ૧૧૮. [illegible] ખ. [illegible] ૨ ઘ. ચ. [illegible]
[illegible] ઘ. [illegible] તે [illegible]
[illegible] ૨ [illegible] માટે ૧ ઘ.
[illegible]
[illegible] ૧૨૦. ૩

વસે છે. ૧૨૧. ૧. ખ. માગ્ગ. ૨. ખ. સાય; ગ. સાયે; ઘ. ચ. શાહે.
૧૨૨. ૩. ક. કહી ઉભો; ગ. ઘ. ચ. છ. નામર્દ નામ કહી. ૧૨૩. ૧. ખ.
જ. મર્દ મુગાશો થાય; ગ. ઘ. મન મરદુમી થાયે. ૨. ખ. લઈ જાય.
ચ. મર્દાનો; છ. કોએ મરદૂમા. ૧૨૪. ઘ. ચ. મા નથી. ૧ ક. ત્યારે
વાત; ખ. પછે છે ચાર જ; ગ. ત્યાર જ. ૪. ક. છે વધ; ખ. ધાયે છે.
૧૨૫. ૧. ક. એક એક; ખ. એકને એક; ઘ. પ્રતમેંા; ચ. તેને એ;
છ. એકાએક. ૪. છ. ફેગ ફે.વે. ૧૨૬. ૧. ખ. નારીકા કરણ. ૧. પછી
ખ. જ. માં આટલું વધારે: અદવા તો છે નારિ ત્રઇણ. ૨. ખ. જ.
ચોથ વા પુછે પ્રમાણ; ગ. ઘ. ચ. લેસે પ્રાણ. છ. મા નથી. ૨. પછી ખ.
જ. મા આટલું વધારે: નવ કહેવાય તો એ છે પ્રાણ. ૩. ખ. જ. તેહનો
પાંચ જ લે દે; ગ. ઘ. ચ. છ. પાર દેઈ. ૧૨૭. ૨. ખ. જોતામા તેહનો.
ગ. ઘ. ચ. જોના સાસ્ત્ર તેહના; છ. સાસ્ત્રનો સીઓ. ૪. ખ. શા માટે તમો
દુઃખિયા; ગ. ઘ. ચ. છ. સાં મોટે દુખીયા બહુ. ૧૨૮. ૧. ખ. આવ્યો છુ. ૩.
ક. ભલવ તો કહુ. ૪. ખ. છ. જોતામાયે લહ્યું; ગ. લેવે મે. ૧૨૯. ૩. ક.
તું કહે છે તે એવુ કામની. ૪. ખ. ભોગવે છે દેવી. ૧૩૦. ૪. ગ. ઘ. ચ.
ભોગ્યનાને. ૧૩૧. ૧. ખ. મનમા હૂસ છે, ગ. ઘ. ચ. છે મન. ૨. ક.
પાય; ખ. ચરણ પાગે લાગે; ગ. ઘ. ત્યારે લાગે; ચ. પગે; છ. ચારે પગે
લાગે. ૧૩૨. ૧. જ. પથી વદે. ૨. ખ. જો, એણે; ૧૩૩. ૧. ઘ. દ્રોહે;
ગ. દ્રેહ. ૧૩૪. ૨. ચ. ચોગ માને ૩. ઘ. ચ. થઓ ૪. ઘ. જે અવુ તમારે;
ચ. તો આવુ તમારે. ૧૩૫. ખ. ઇશ્વરાયે. ૧૩૭. ૧. ખ. વિક્રમ. ૪.
ઘ. શાક્ષી શત વચનની સાથ; ચ. હુ વિક્રમ છો નગ્નો નાથ. ૧૩૮ ૧.
ઘ. બોલુ તારદી શાથે શાચ. ૨. છ. માં નથી. ૪. ઘ. ચ. દેખાડો. ૧૩૯.
૩. ખ. જાઓ; ગ. જાયો. ૪. ખ. લાભ લાહવો માટે ખાઓ; ગ. ખાયો;
જ. લાભ લાડવો ખાતે ખાઓ. ૧૪૦. ૧. ક. જેહને; જ. તમને. ૧૪૧.
૨. ખ. જ. નિશા ન કિ, ગ. છ. નીસા કરી; ઘ. ચ. નીશાં કીધી. ૩.
છ. મંસમંધગને. ૪. ખ. જ. આપો બાપનો અમૃત ૧૪૨. ૩. ક.
પેહેલા; જ. પથીએ જે. ૪. ખ. એહા. ૧૪૩. ૧. જ. પથીના સાં. .
૨ ખ. ચ. જ. જાણ્યુ. ૩ ખ. ગલગલિ, ગ. ગલતી, ઘ. ગલગલી;
ચ. ગગદી; છ. ગગેદી; જ. ગળેળી. ૧૪૪. ૧ ખ. તુ જા માગ. ૨.
ખ. હું તો એશાસ ૧૪૬. ૧. ખ. અઇથિ જાવુ જો આપ. ૨ જ.
તુજને અભરત્યાનું પાપ. ૩ ક. સમ ખાઈ ગખ્યો રાંનમા. ૧૪૭. ૧.

ખ. દુરસ્થણ; ચ. ચાલીઓ. ૨. ખ. ચોકીવાલાયે જાણે. ૧૪૮. ૨. ઘ. મેહેન; ચ. મેનન. ૪. છ. પુનતા. ૧૫૧. છ. માં નથી. ૧૫૨. ૨. છ. ભડથાર. ૩. ઘ. અરથ કેહે નો થાએ અજાંણ; ચ. અન્ય નવ થાએ જો અજાંણ; છ. કરે. ૧૫૩. ૩. ખ. જુઠી ખોટાં. ફાડસે. ૧૫૪. ૩-૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. જ. માં નથી. ૧૫૬. ૧. જ. તેડી સમાપે. ૩. ખ. જ. કહો અમતણુ. ૪. ખ. જ. કામનાને એકાસ. ૧૫૭. ૧. છ. સાહીરુ. ૩. ખ. ગ. ઘણો; જ. લક્ષણવંતો કેમ આવશે. ૪. ખ. ઉતર એહવો આલ્ય; ગ. આપે ઉત્તર એ આલ્ય; ઘ. ચ. આપે ઉતરે આલ; છ. ઉતર જશે એક આલ; જ. ઉત્તર એનો આલ. ૧૫૮. ૩. ક. સેવક સાધ થૈ જઈ કહી; ઘ. શેવકે પ્રદેશ જોઈ કહ્યુ; ચ. શેવકે મેલ્યા જઈ કહ્યુ. ૧૫૯. ૧. છ. સાભલ રે તુ મારી માત, જ. માનની સાભળ માહારી માત. ૧૬૦. ૨. ઘ. ચ. છ. મા નથી. ૧૬૧. ૧. ક સો વાતના; ક. ખ. ભાગસ્યુ; છ. સરવે. ૨. ક. ખ. છ. જ. ગજા. ૧૬૨. ૨. ખ. ચિતડાં ગમાં. ૧૬૩. ૩. ખ. ઉલટભે ઘણું; ઘ. ચ. પ્રેમ પ્રાત ને ઉતે ઘણો. ૧૬૪. ૧. ક. માલ; ખ. મ્હોલ એક તે અપર પાગ; ૨. ખ. પૂરિના સાગ; ગ. પુરી કૈલાસ, ઘ. ઝાંણે ચેકુ કરાયે કૈલાશ; ચ. જાંણે શીવનણુ કઈલાશ ૧૬૬. ૨. ખ. મુખ ભરિ રાતા ત્ર બોલ; ગ. ઘ. મુખ બોપીલા દીસે તંબોલ ચ. મુખ ભર્યાં દીસે તંબોલ; છ. મુખ ભરા બોહોરા તંબોલ. ૪. ખ. ગ. જ. કરે નૃત્ય નારી તે તણા (જ. નરતવા); ઘ. કરે નારી નરત તે તણા ૧૬૭. ૩. ખ. જાણરે; ગ. ઘ. ચ. જ્યાહરે. ૪. ખ. તાહરે; ગ. ઘ. ચ. ભારેભૂપ દીઠો તાહરે. ૧૬૮. ૨. પછી છ. મા આટલુ વધારે : રૂપ સોભે છે અનંત આપ. ૩. ખ. ગ. ઘ. અત્રનવો; ચ. અત્યોનવો. ૪. ક. ગ્રહમાં તારા; ખ. ગ. ઘ. ગ્રહ તાગ કે; ચ. ગ્રહે તારામાં ચંદ્ર. ૧૬૯. ૨. ખ. ભારે લક્ષ ધણો તે; ગ. ધણો તે; ઘ. ચ. ધણો; જ. ભારે લક્ષણવંતો ભુપ. ૪. ક. છ. ભ્રુકુટિ અંગ તે; ખ. જ. ભ્રુગુટિ આંખ્ય દિસે; ચ. ભ્રગુટી ચઢાવી. ૧૭૦. ૧. ખ. જ. ચતુર શિરોમણ સત્યસુજાણ. ૨. ખ. વનીતાને વાગ્યા મેદનાં બાંણ. જ. વનિતાંને વાગ્યાં. ૧૭૦. ૨. પછી જ માં આટલુ વધારે : જ્યારે એ ત્યા અખડી ભરી, ઇશ્વરીની ત્યાં વિનતિ કરી ૧૭૧. ૪. ઘ. પ્રનંગના. ૧૭૨. ૨. ક. ખ. સોનાનેં. ૪. જ. ચારે એ શ્રીફળ પાન. ૧૭૩. ૧. ક. દર્પ પાંમ્યા; ખ. દરખુ છુ; ૪. ક. તે મારે હું પણ કરું; ગ. ઘ. તે મારે કેરૈ કેં

(ચ. કરું છો). છ. તે વાતે હુ કરુ સેર. ૧૭૪. ૪. ક. ચારે વારુ દેહમાં ભરી. ૧૭૬. ૨. ખ. જ. વાનનો છેહ જો નવ્ય આપિયે; ગ. ઘ. ચ. અન્થ નહી થાયે. ૪. ખ. સ્થાપિયે; ગ. ઘ. ચ. દેવાયે. ૧૭૮. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. જ. વેહેવાર. ૧૮૦. ૨.-૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. જ. માં નથી. ૩. જ. પ્રેયમ કોણ બોલે મુજ સાથ. ૧૮૧. ૧. ક. દીકરી. ૨. ખ. નદનંદ, ગ. નંદમતી; છ. જ. નંદનંદની. ૩. ખ. આવી ઉભી રહિ; ગ. ઘ. તેહને; ચ. રાએને. ૧૮૩. ૨. ખ. દાશિ. ૩. ખ. દાશીહુ. ૩.-૪. જ. વણમૂલની દાસ હું, વેચે ત્યાં વેચાઉં. ૧૮૪. ૨. ખ. જ. આ વેલા આ દિશ્ય; ક. ખ. ગ. ઘ. છ. જોઓ. ૧૮૫. ૩. ક. ધરતણો. ૧૮૬. ૧. ખ. જ. પૂછવુ હોય તે પૂછ તુ. ૨. ખ. મન વિચારિ. ૪. ખ. કોટિક. ૧૮૭. ૧. જ. પાલવે તેને. ૩. ખ. તો પૂછુ; ગ. તો પુછે. ૪. ખ. છે અરજ. ૧૮૯. ૧. ખ. કનકધજો; ચ. અંગોટો; છ. અકોટડો; જ. કનક વેસર અકોટી. ૧૯૦. ૪. ખ. જ. પ્રેમદાને શોભે છે પ્રાણ. ૧૯૧. ૧. ખ. નેહેપુર; ગ. ઘ. ચ. નેઉર; ગ. રૂપાંતણો; ઘ. રૂપાતણા; ચ. રૂપાતણુ; જ. વિછિયા છે ધાતુ જ તણ. ૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. સ્થાનક. ૧૯૨. ૨. ખ. જ. એહનુ ધ્યાન જ ધરે; ગ. આધા ધરે; ઘ. આધા. ૪. જ. ચીત ધરે. ૧૯૪. ૧. ખ. ધરુણિ ધણિ. ૨. ખ. જ. ગણે છોછ. ૩. ખ. જ. કોય માંનનિનુ ન જુવે મુખ. ૪. ઘ. તેહ; ચ. લેશે સુખ. ૧૯૫. ૧. ઘ. ચ. જ શાહુ; જ. કહુ સનિયાનું સચ જ ગ્રહુ. ૨. ઘ. ચ. જ. કેહે; છ. કહે. ૩. ખ. સાહ, જ. શાહા. ૧૯૬. ૩. ખ. છેહ; છ. છોત. ૧૯૭. ૩. ક. પુરુષ પ્રાક્રમ; ગ. ઘ. ચ. ધરો ક્રમ એહનુ. ૪. ઘ. ચ. એહો. ૧૯૮. ૨. છ. આપીજે. ૨. ૧૯૯. ખ. ગ. ઘ. ચ. જ. ચતુરનણી ઇ તંન. ૩. જ. પ્રમદા પ્રશ્ન પુછ્યુ. ૨૦૦. ૩. ઘ. ચ. પ્રેમથકી; છ. પ્રેમવચંન. ૪. ખ. ગ. છ. તે શાસ્ત્ર વચન સાક્ષાત. ઘ. શાખ્યાશાત; ચ. ખ્યાત. ૨૦૨. ૨. ખ. જ. મિત્ય જોહવિ બપૈયા મેહ. ૪. ખ. જ. વિદ્યા; ગ. ચ. વીદ્યા; ઘ. વીડાં, છ. વીદ્ય. ૨૦૩. ૧. ચ. મા નથી. ૨૦૪. ૨ છ. એમા સબ્દ થીઓ તેટલે. ૨૦૫. ૨. ચ. મદભરી, જ. ભામની મોહ ભરી. ૩. ચ. રૂપે તે રૂડી; છ. દૈઈવ રૂપ. ૨૦૬. ૩. ક. સુધ. ૨૦૭. ૧. ખ. જ. ચાર જણે જોઈ; ગ. છ. ચારે જણે જોઈ. ૪. ખ. જ. અદ્રષ્ટ થયુ જોતાંમા તમ; ગ. થંભ નરખવા થોભા થંભ; ઘ. થઆ નરખવાં થોભા થંભ; ચ. શાંમાં નરખવા થોભા જેમ; છ. થંભી નીરખના જોઆં

તેમ. ૨૦૮. ૧. ઘ. ચ. વીત્ત્ય, છ. વીહનવા, જ. વીહ્વળ. ૨. ખ. જ. થોભા નરખવા સ્થાનક તમ. ૨૦૯. ૪. જ. પ્રેમ બ્યાપ્યો મનમા ઘણો. ૨૧૦. ૧. ઘ. ચ. છ. આપણો. ૨. ખ. ન દિઠી નાર્ય, ઘ. કોએ વ ગ ચ. નવ આવા એવી નાર, છ. નવ કો દીઠી નાર. ૨૧૧. ૨ ઘ. ચ. માંડો. ૪. ક. ખ. જ. અંન છિદ્ર ને. ૨૧૨. ૨. ઘ. મન ઈશ, ૨. ચ. 'મુખ' નથી. ૨૧૩. ૧. ક. ખ. ગ. છ. 'હો' નથી. ૪. ખ. ગ. ચ. વેચાથો; જ. વેચાતો. ૨૧૪. ૩ ખ. ગ. ચ. ડંમરત. ૨૧૫. ૬. ક. છ. દુખ. ૨૧૬. ૧. ખ. ગ. ઘ. ચ. સંભુ માહારાજ, છ. સભલો માહારાજ. ૩. ક. પયોધર ઉપરિ તેતણું; છ. ઉપર તણું, જ. ઉરપર જોઈ ૪. ખ. તેહને આહ્લાદ પામ્યો છુ ઘણું, જ. તેણે રહ્યો છુ મોહી. ૨૧૭. ૧. ખ. તેહ મનમા, ગ. છ. તે મનમા, ઘ. ચ. તે મંનમાહા પન્ણાની હોશ. ૩. ક. રી કહું. ૪. ક. ભી નીરખી મેં જોઈ પાણિ, ગ. પ્રેમદાના નરખ્યા બે પાહાનુ. છ. અંગના મે નીરખ્યા છે પ્રાણ. ૨૧૮. ૧. ખ. જ. તાહા રહ્યાનિ, ગ. ઘ. ચ. તેહ જોવાની, છ. ગ્રેહવાની ૩. ક. ગ્રહેવી, છ. ગ્રહે થયા, જ. તે વેળાથી. ૨૨૦. ૨ જ. સામા સાથે લાગો. ૩. ખ. જ. નાગરગુ જોડા છો નાથ. ૪. ક. જોડું, ખ. જ. હારવીના ક્યા હોડું ગ. ઓડૂ: ઘ. કોહો પારો, ચ. કોણ પારો;. છ. તમારી પાસે. ૨૨૧. ૪. ચ. વનચોત આપોના દેવ ૨૨૩. ૪. ખ. જ. જ્યેમ માને તમ રુ. ૨૨૫. ૧ ખ. જ. અઘ મધ્ય અપ લગ. ૨. ખ. જ. મ જાણુ, ગ. ઘ. ચ. છ. નારમાગુ. ૨૨૬. ૩ ખ. ઉગરતી ને અનુભગ. ૨૨૭. ૪. ખ. કુળમા આપણ્ય લાજ, ગ. ઘ. ચ. છ. અગે લાજ. ૨૨૮. ખ. પ્રતક્ષ, ગ. પરતીગ, ઘ. પ્રતેગ, ચ. અમને, છ. પ્રત્યક્ષ લાગુ ૨૩૧. ૧. ગ. તમ સુખે દુ કોયે, ઘ. તમને શુમ દુખ, ચ. તમને શુખ દુખ. ૨. ક. આગન ધરે, ચ. ઉનયણી, છ. ઉનથણી. ૪. ખ. જ. આભૂષણ, ગ. આભુષણ. છ. આભુલણ. ૨૩૨. ૧. ખ. ગ. ઘ. છ. હરા ઘરેણે આપે વાસ, ચ. ને ઘરેણા આપોઆપ. ૧ પછી ચ. મા આટલુ વધારે તેમા જઈને પુરો વાસ. ૨. ક. રીસને, ઘ. ચ. શણગાર. ૨૩૩. ૩. ક. ખ. ઘ. ચ. તેને સગ, છ. તેને સંગ. ૪. ઘ. હુરોહા ૨૩૪. ૧. ઘ. ચ. જોડો. ૨. ઘ. મા નથી. ક. ચ. એો; છ. ઋસે. ૩. ખ જ. આપુ મુજ આપ, ગ. ઘ. ચ. છ. પાસા મુજ આપ. ૪ ક. તુઝ, ખ. તુજ. ૨૩૭. ૨ ઘ. ચ. રૂપ કના. ૪. ખ. બોલ્ત. ૨૩૮. થી

૨૪૦. કડીનો કેટલોક ભાગ ગ. માં પાનું ખવાઈ ગયું હોવાથી તૂટક છે. ૨૩૮. ૧. ખ. ચરણુસંઘાથે. ૨. ક. હીમ; ચ. એમ; છ. ઠાંમ. ૩. ખ. વિછુવા કેરો રંગ. ૨૩૯. ૨. ખ. કરે મનથિ એહ વીલાસ; ઘ. ચ. મંનમાંહિ; છ. કરવા મંનમા રુપ વીલાસ. ૩. ખ. આવે; ગ. આવે; છ. અંગે ઘેર આભુક્ષણ; જ. પ્રથમ. ૨૪૦. ૨. ઘ. ચ. અંગે; છ ધરે. ૪. ક. કહું; ગ. કહુ; છ. કેહુ. ૨૪૨. ૨. ખ. છ. પુરાણમાં એ છે કથા; જ. પુરાણમાં કહી છે કથા. ૩. ગ. છ. સાંભલસે. ૪. ક. ખ. ગ. તેહમાં તો. ૨૪૩. ૨. ખ. જ. ગુણની વાત રુદેમાં ગમી. ૨૪૪. ૨. છ. ચરણુમાં. ૩. ક. વલતી બોલ્યો જુગતે જન; ગ. ઘ. ચ. તાવાર પછી બોલ્યો રાજન. ૪. ક. ખ. હવેં સાંભલ. ૨૪૫. ૩. ઘ. વંણીક પુત્રીની ૨૪૬. ૨. ચ. પુછવો છે વીચાર. ૨૪૭. ૧. પછી ખ. જ. માં અટલું વધારે: નિત્યે કરે છે રુડાં કામ. ૨. પછી ખ. જ. માં આટલુ વધારે: જાણિતી છે કોટિક ઠાંમ. ૨૪૮. ૧. ખ. જ. વાત કહેતાં વિવાદ થયો; ગ. કરતે વાદ જ થઈ; ઘ. કરતે વાત જ; ચ. છ. કરતાં વાદ જ. ૪. ગ. ઘ. ચ. પુરણ મનમાં; છ. 'પણ' નથી. ૨૪૯. ૧. ગ. ઘ. ચ. છ. હું તો આવી. ૨. જ. પ્રીતથકી વિહારી પેર. ૨૪૯–૨૫૪ નો કેટલોક ભાગ ગ. માં પાંનું ખવાઇ ગયુ હોવાંથી તૂટક છે. ૨૫૦. ૪. છ. બીડા માન મુકીને આઉ. ૨૫૨. ૧. ઘ. ચ. પોહોચે મુજ આશ; છ. પોહોચે મંન. ૩–૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. જ. મા નથી. ૨૫૩. ૪. જ. પ્રશ્ન કર્યું મહામુલ્ય. ૨૫૪. ૩. ઘ. ઉપરનુ કહુ ન હોથેનુ; ચ. છ. ઉપરનુ કહુ ને હેઠલનુ કહુ. ૨૫૫. ૧. ક. ખ. છે દીન. ૨૫૬. ૧. ખ. છ. સુતારે આપ; ગ. સુતારેં આપ. ૨. ક. ગ. ઘ. ચરઢ; ચ. છ. ચરકે; ખ. છે છાપ; જ. મારી છાપ. ૨. પછી આટલુ વધારે: ખ. જ. થડ કે ડાળ એહમા તે કીયુ, રાય પૂછ પુછુ તે બોહુ; ગ. ઘ. ચ. થડ નેં ડાલ તેહમાં કીયુ, રાય પુછે પુછંતા બોહુ; છ. થડ કે ડાલ મા કીઉ, ચોટ પુછ તે પુછી બહુ. ૨૫૯. ૧. ક. ખ. ગ. પ્રથમ. ૨. ખ. અચરત પામો નહી કોય; ગ. દ્રષ્ટાંત ન કરસો કોયે; જ. એમા અચરત ગણે ન કોઈ; છ. એમા પેદ ન કરસો કોએ. ૨૬૦. ૩. ક. બાલા. ૨૬૧. ૨. છ. રભાતણા. ૨૬૨. ૪. ક. તુ મેલ; ગ. ઘ. ચ. જ. તુજ મેપેલ; છ. તુઝ મેલ. ૨૬૩. ૧. ખ. જ. ઓપંગી; ગ. ઘ. ઓલાંડી; છ. ઓલાડી. ૩. ખ. ગ. ઘ. ડાબો. ૨૬૪. ૨. ખ. એહ એંધાણ. ૨૬૫. ૧. ક. ચ. ભાગો સંદેહ. ૨. ક. તમારું મંદ. ૨૬૬. ૨. ક. છે; ઘ. એ દઉ ધણી; ચ. ને થાઓ ધંણી ૪. ખ. જ.

જુગંતાજુગતી છે. જોડલા; ઘ. ચ. છ. સરખાસરખી છે (છ. બે) જોડની. ૨૬૭. ૨. ઘ. ચ. છ. જ. મરમ. ૨૬૮. ૩. ક. ન કરયો ૨૬૯. ૧. જ. જળ'પાવાં સરોવર. ૨. ખ. છ. વગર સવારે. ૨૭૦. ૪. ખ. જ. અરભક તણું' ૨૭૧. ૨. પછી ખ. જ. માં આટલું વધારે : છાનિમાનિ હિડે જેહ, જતુની તેહનિ જાંણો તેહ. ૨૭૨. ૩. છ. સાહેનડી. ૪. છ. બેવડી. ૨૭૮. ૨. ક. બોલ્યા તબોલ; ખ. બોહો ત્રાંબોળ, ગ. પોહોલા તે બોલ; છ. માં નથી. ૨૭૬. ૩ ઘ. ચ. આરતી. ૨૭૭. ૩. ઘ. ચ. એકએક રાતનુ બેને ગુખ; જ. એક દહાડાનુ. ૨૭૮. પછી જ. મા આટલું વધારે: એક ગત ભોગવિયો પતિ, બીજી નારિ છે અણઝતી. કરો પારખું તેનુ આજ, તો તો થાય આપનુ કાજ. ૨૭૯. ૧. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. જ. નારે નર ભોગવ્યો. ૨૮૦. ૩. ખ. જ. પ્રિત્ય ન્રિ પગણુ તૂને: છ. મા નથી. ૨૮૨. ૨. ખ. ગ. ઘ. સમઝે તો; ચ. જે શામશામો; છ. જે સંમઝે તો ઉત્ત. ૨૮૩. ૧. ઘ. ચ. તણી છે. ૨૮૫. ૪ છ. ગઈ પીહર પીતાને; જ. રહી પીયર પિતાને. ૨૮૬. ૨ છ. નાજા કહે તે. ૨૮૯. ૪. છ. રાજા ચીતા વાહે તેહ તણો, જ. રાય ચિંતવજો હિતે ઘણો. ૨૯૦. ૨. ક. સુપ્યુ છે; ખ. છ. રાજી રાજ્ય સૌપૂ છુ; ગ. જ. રીઝી રાજ્ય; ઘ. ચ. રીઝી રાજ પૂણ અમો. ૨૯૧. પછી ખ. જ. મા આટલું વધારે: પુત્રિ પ્રધાનવરૂ પામિયા, દુખ દલીદ્ર દેવના પામિયા. ૨૯૭. ૧. છ. પોઠીઆ. ૨૯૪. ૪. ક. છ. વિવધ. ૨૯૬. ૨. ક. નરપતને ભાણ, છ. નરપતાનુ નામ. ૨૯૯. ૩ ખ. ગ. જ. જે આગવ ચેહે, ઘ. જે આંગલ લહે; ચ. આગવ જે લહે, છ. જે આગલે વહે. ૪. ખ. અખંડ રતન કયેમ એથી રહે, ગ. ઘ. ચ. અખંડ રતન કીમ એથી રહે. છ. અંબર તન કેમ એથી રીએ. ૩૦૦. ૩. ખ. કરો છે; ગ. ઘ. ચ. કરો જે. ૩૦૧. ૧. ખ. છ. રસોઈ રહ્યો; ગ. તે સ્થાંનક રહ્યો; ઘ. તે થાનકે રહ્યો, ચ. તો સ્થાનેક રહ્યો; જ. રસોઈ કરી રહ્યો. ૩. ક. પંડિતે દુરથી દિઠી નારિ. ૩૦૨. ૧. ખ. જ. લક્ષ્ણ રૂપમાહે નહી મણા; ઘ. લખ્યંણ રૂપમાંહાં રે મણાં; ચ. લક્ષંણ રૂપમાહે નહે ભાણ; છ. લક્ષણ રૂપ મનોહર ઘણા. ૨. ચ. ઉભા જાંણ. ૩૦૩. ૨. ખ. જ. પાન્યો: ગ. ઘ. છ. દેર પામ્યો માવાદુખ, ચ. દખી દેહમા પામો દુખ. ૩૦૪. ૩. ઘ. કોહેડી થએ ચ. કાઢીથી થાએ, છ. કોએ ઉપાએ કોટી નવ થાએ. જ. કાઢ થયે કઢી નવ થાય. ૩૦૬. ૨. ખ. ચ. જ. કરો; ગ. ઘ. છ. કરું

૪. ક. ઘ. જ. સાચી તે સૂધ્ય; ચ. તે શાચી બુધ; છ. સાચી સોધ. ૩૦૭. ૧. ખ. જ. પછી પેયં. ૨. ખ. નગરનાયેકને. ૩૦૮. ૪. ખ. પ્રિત્ય છે; ગ. અજરજ કસી; ઘ. અજર તે કશી; ચ. લજ્જા કશી; જ. ખામી કશી. ૩૦૯. ૨. ચ. શોખ. ૩. ઘ. ચ. દેખાડ; છ. દેખાડસો. ૪. ખ. જ. 'રયણુ' નથી; ગ. તરંણી; ઘ. ચ. તરૂણી રંમાડ; છ. રમાડસુ. ૩૧૦. ૪ ખ. પાલિનેઃ ૩૧૧. ૪. ખ. રહાં વદવા સહુ સન્મુખ સાથ; ગ. ઘ. ચ. ગાઢ વદવાદ. સંનમુખ થઈ સાથ; છ. નહી સંનમુખ વદવાને કાજ; જ. વાત કરે બ્રાહ્મણની સાથ. ૩૧૨. ૧. ઘ. કરી; ચ. કરી રાખો મે પાશ. ૨. ખ. કેંમ જુઠું બોલ પ્રભાત્ય; ગ. પોહોરે પરભાત્ય; ઘ. પ્રોહોઢે; ચ. પ્રોઢ પ્રનાપ. ૪. જ. રાવ લઈ. ૩૧૩. ૧. ખ. ગ. ચ. છ. જ. પડીત તણી. ૩૧૪. ૧. ચ. ગુણવંતી. ૩. ચ. જુઠંણુની પેર. ૪. ખ. જ. આ વીપ્ર આવ્યો રાત્ય મુજ ઘેર્ય. ૩૧૬. ખ. અક્ષર આંક; ગ. ઘ. ચ. સાચો આક. ૩૧૭. ૧. જે પગ્રી અબોલુ. ૨. ખ. ચઢે ખરે; ગ. ઘ. ચ. ચડે. ૩૧૮. ૧. ૨. ૩. ઘ. ચ. માં નથી; ખ. જ. વિપ્રનુ માન્ય એ વાતે મટે; ગ. છ. વીપ્રનુ માન તો એથી મટે. ૧. પછી અ ટલુ વધારે : ખ. જ. તંમને કરવુ એ નવ્ય ઘટે, રુડા દિશો છો કહુ તે માટ, કલંક તમારા કુળમાં ચઢીયુ, ડાહાપણ સઘલુ કુપે પડીયુ. ગ. છ. એહુ કામ તુમને કરવુ નવ્ય ઘટે, રૂડા દીસો છો કહુ તે માટ. ૪. ઘ. ચ. તો પરહરવા પડશે પ્રાણ. ૩૧૯. ૧. ચ. રાજદ્વાર આવ્યામાં જાણ, આવડો અન્યા કર્યો માહારાજ. ૩૨૦. ૨. ખ. નહીકર; ગ. ઘ. છ. નહી તો; ઘ. ખોચી; ચ. ખોચીને; છ. પેચીને. ૪. ખ. ભાગ્યુગાગ્યુ નાંખ્યુ છે કુપ. ૩૨૧. ૩. ઘ. ચ. બારણે. ૪. ખ. તોવજો. ૩૨૨. ૩. ઘ. એહવો વીચાર આપે કરો; ચ. છ. જ. એહ વીચાર આપે કરો. ૪. ચ. મેર્યે; છ. મે વાચાર. ૩૨૩. ૨. ચ. કાલે. ૩૨૪. ૩–૪. ઘ. ચ. માં નથી. ૩૨૫. ૨. ચ. પછે દો મુને પાશ. ૩. ચ. અન્ધો અરધ બનોએ ભોગવુ. ૩૨૬. ૧. ખ. માનિ; ચ. માપ્રી જુઓ. ૩. જ. ન્યાય કરાવો. ૩૨૭. ૧. જ. નારીનુ મન ચિતમાં ધરો. ૩૨૮. ૨. ખ. જ. રાખ્યો, ગ. ઘ. ચ. આપો; છ. રાખો. ૩૨૮. ૨. પછી જ. માં આટલુ વધારે : બે પહોરનુ મુજને સૂખ, એમા શાના દાવો દુઃખ. ૩૩૧. ૨. પછી ખ. જ. માં આટલુ વધારે :

શામા કપે નન્ય જાણું વાતનો સ્વાદ, કેમ જાણુ હું તાહાગે વાદ ,
નારિમા કે નારમા ઘણો, મર્મ ન જાણુ હુ તે તણો
એ વાતમા હુ જાણુ આપ તે સાક્ષ દિમિ તેથી બમણુ પાપ.

૩૩૩. ૨. છ. માં નથી. ૪. ખ. જ. તો કોટિ કોટિ બ્રંમહત્યા તુને; ગ. ઘ. ચ. છ. કોટી હત્યાદીક (ચ. પ્રાતીક.) ૩૩૫. ૧. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. જ. વસની વાત બોલ્ડ. ૩૩૬. ૨. ખ. આપ્યા અરધ પંચાસ. ૪. ખ. સત્યનણિ. ૩૩૭. ૨. ખ. ઘ. ચ. એહનેં. ૩૩૮. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. જ. વડવાડ; છ. વીઢવાડ. ૪. ક. ઘ. ગંહાડ; ચ. જ. કોપ્ટ કરે છે. ૩૪૦. ૧. ઘ. ચ. નગ્નુ મુખ; છ. નગ્નુ રૂપ. ૩૪૩. ૨. ઘ. 'મલી' નથી; ચ. 'વલી'; છ. જ. ભલી. ૩૪૫. ૨. ઘ. ચ. વીખાણી ૩. ખ. ગ. ઘ. જ. પંથ અમારે; ચ. ૧થ અત્ય રે: છ. અમારે જાંવૂ પંથ. ૩૪૬. ૨. ક. ઘણી વાત. ૩૪૭. ૪. ચ. શુક શનકાદીક. ૩૪૮. ૧. ૨. ગ. ઘ. ચ. છ. મા ઉનડાનુસરી છે. ૩૪૯. ૧. ક. સરછક પીઢક સંચારક; ખ. સરજિક પ લિક સિંથાસન, ગ. ઘ. ચ. સન્જન પાલક સીંઘારીક; છ. સન્જત પલક સંઘાર જ કરે. ૨. ઘ. ચ. નામે રૂપ: છ. માહા પ્રાતીક હરે. ૩૫૨. ૧. ઘ. ચ. કહો મુને જાણો તેટલુ. ૩૫૩. ૨. ખ. મોહરો. ૩૫૪. ૨. ચ. સ્વરગ માગગ મંન હોએ. ૩૫૫. ૨. ખ. પૂગગ મન પ્રસંન. ૪. ક. તેહનેં રેવાનુ; ચ. દેવનુ. ૩૫૬. ૨ ગ. ઘ. ચ. મુકે. ૩૫૭. ૧. ઘ. ચ. ગુણ, ગ ગોદરી; છ. ગુણ, ગંગોદરી; જ. ભગે. ૩૫૮. ૨. છ. હિમાલે. ૪. ખ. પૂજે; જ. પૂજનનો પાઠ. ૩૫૯. ૩. ક. તે મધ્યે ૪. ક. કિંમ ઘણેરા; ખ. જ. પૂરણ આણિ પ્રિત્ય; ગ. ઘણેરે. ૩૬૧. ૧. ક. વદ વૈકુંદ; ખ. ગ. ચ. વદે તે. ૨ ખ. ન્યાય કરો. ૩૬૨. ૨. ગ. ઘ. ચ. આઘ થકી જે અંત. ૩ ખ. બ્રંહ્મસ્થકી. ૪. ગ. સગુણ નાનંત, ઘ. ચ. રતંત. ૩૬૪. ૧. ખ. જ. કરયે પૂજન ને સેવ, ગ. ઘ. ચ. છ. કરં છુ. ૪. ખ. જ. ત્રેઉ સિધ્ય શિરોમણ, ગ. છ. સીરોમણ: ઘ. શોધી શારોમણ; ચ. શોધ શીંમણ. ૩૬૫. ૩. ખ. ગ. ગયા છે. ૩૬૭. ૪ ખ. જ. માંનવ સહુ પૂજે છે લંગ. ૩૬૮. ૩. ખ. જ. શિવે વિંણુના હિધિ સંગ; ગ. ઘ. ચ. મહાન વાખગગે કરો જે સંગ. ૪. ખ. જ. વિષ્ણુ પણ પૂજે છે લંગ. ૩૬૯. ૧. જ. સ્વર્ગ મૃત્યુ લોગનિ માહ. ૧. પંકી ક. માં હાસ્યામાં આટલું વધારે: કમ વીચારે પુન્ય પ્રનાસ. ૩. ક. માં નથી ૩ ઘ. ચ. 'ગત્ય' નથી; ગ. સ્વર્ગસ્થકી. ૪. ને બદલે ક. માં અશાણું સ્વર્ગહોકે ત્યાહ.

૩૭૦. ૧. ખ. જ. આવ્યો ઈશ; છ. નર આવે. ૪. ખ. મ્હાદેવતણા
નહીં કલા. ગ. ૧. મંહીમામાંહી દેવના ન; ચ. મહીમા મહાદેવજીનાં નંહી
કલા; છ. દેવ તણા. ૩૭૧. ૧. ઘ. ચ. પાતાલ પંનંગ. ૨. ચ. ગંગ.
૩. ક. કેહેં સ્યુ જેહને મીઠ; ઘ. ચ. કેરી; છ. જેની પીઠ. ૪. ક.
તો કહેં; ઘ. તો કુપે. ૩૭૨. ૪. ક. વાત તે દિહીને; ક. ખ. કથા
તે દાહાદાનિ; ગ. ઘ. ચ. મેં તો કહી; ચ. તેડાવીને મેહે કહી.
૩૭૪. ૧. ખ. જ. શોભાવે; ગ. ઘ. ચ. સોભાની. ૩. પુરાણસ્થકી.
૩૭૫. ૧. ઘ. ચ. દેવ. ૨. ખ. જ. ભવાંનિ ભૂપ; ગ. ઘ. ચ. ભવાંની
ભુપ; છ. ભાંમની ભુપ. ૩૭૭. ૩. ઘ. ચ. આરતી ઓવારે છે. ૪. ખ.
જ. નિલાવટ માહે; ગ. નીલાવટ; ચ. લીલવટે; છ. ઝળકે છે. ૩૭૯. ૨.
ખ. ગ. ઘ. ભભુતી; ચ. ભગતી. ૩. ગ. ઘ. ચ. કરપુરગૌર; છ. પુનગકત.
૪. ઘ. ઉંકાર ઓહોરાત્રી વેદ વખ્યાંણ; ચ. અહોરાત્રી કરે વેદ વાખાંણ;
છ. ઓહકાર અક્ષર વેદ વખાંણ; જ. ઓંકાર મંત્ર વંદિત વખાણ. ૩૮૨. ૪.
ક. પરવસ્યું; ખ. પન્દે આખા. ૩૮૩. ૨. ખ. જાંણિ; ગ. ઘ. ચ. જાંણીને.
૩૮૪. ૩. ખ. જ. તપથિ નારમલ સગજુ નથી. ૪. ગ. સુખે તમે તો કહુ
છુ કથી; જ. કામની તમને કહું છુ કથી. ૩૮૬. ૪. ક. દેહમા; છ. મનેરેમાં
૩૮૭. ૨. ખ. જ. ભાગે તપ કેરો જે ભંગ; ગ. ઘ. ચ. છ. ભાગે તપ કરે જઈ.
૩૮૯. ૪. જ. પંચઈંદ્રિ દેખી મન ના ડરે. ૩૯૦. ૧. ગ. લેપે. ૩૯૦.
પછી જ. માં આટલું વધારે : અજીન નામ તે માયાતણુ, જીતા ન શકે
મોહકમપણું. ૩૯૨. ૨. ક. રનિ; ગ. ઘ. ચ. રતુ. ૪. ખ. સપગણ; જ.
પરમાણ. ૩૯૩. ૪. ખ. જ. ભોલાન; ગ. ઘ. છ. ભોલાનાથ. ૩૯૪. ૪. ક.
તેહને; ખ. શામાને. ઘ. શીવજીને; ચ. તે મારો; છ. શીવજીના; જ. શામાનો.
૩૯૭. ૨. ક. ખ. જગતપીતા ૪૦૧. ૨. પછી ખ. ગ. ઘ. છ. જ. માં
આટલું વધારે : મહાપુરુષને માયા મલી, ધ્યાન ટેક હતી તે ટલી ૪૦૩.
૧. ખ. ચ. ઘણુ. ૨ જ. અધહરગ. ૪૦૬. ૧. ગ. ઘ. ચ. છ. વ દની
૪૦૮. ૨. ગ. ઘ. ચ. પટકુલ; છ. નવકુલ ૩. ખ. મન ઈછા હર મળવા
તણો; ગ. ઘ. ચ. મન ઉછવ રમવા તણો; છ. મનમા ઉછરંગ; જ.
મન ઈચ્છા વર મળવા તણે. ૪. ખ. જ. રામા કેરો રંગ; છ. મેવા.
૪૦૯. ૪. ઘ. ચ. ગુણશુભ; છ. સંભુગુણ ગીત. ૪૧૦. ૧. ખ. સરૂવે;
ગ. સ્વરયે. ઘ. ચ. સ્વરે સ્વર; છ. સ્વરૂપિશ્વરે ઉચાર્યા, જ. નૃત્ય કરે
સાતભાતનાં. ૪૧૧. ૧ ખ. ચ. જ. ફરે ફેર; છ. ફેર ફુરે. ૨. ક. હવોડા

દે; ઘ. આવોદા લે ; ચ. ઓઆડા લો; જ. અંબોડો લે; છ. દંબો લીએ હાથ ૪. ખ. સખિસખિઆ સાથ; ગ. ઘ. સખીયો સહુમાં સાથ; ચ. સખીએ શહુ મની સાથ. ૪૧૨. ૧. ખ. આણિ પ્રિત્ય; ગ. અત.ક્રણ આણીનેં પ્રીત્ય; ઘ. અનતક્રણ આણીને પ્રીત. ચ. આવ્યા તે શક્ર અણી પ્રીત. ૨. છ. કામ. ૪. ઘ. જાંદા રાંન; ચ. જાદાં ગમ; છ. છુદી શ્રી ગમ. ૪૧૪. ૩. ગ. પેરે દલ, ઘ. નેત્ર થકી તો પેથો દેલ; ચ. નેત્ર યકી તે પેરે દેલ. ૪૧૫. ૨. છ. લીવછ તેણે. ૪૧૬. ૩. ઘ. ચ. છ. વીભુત, જ. વિભૂત. ૪૧૮. ૧. ઘ. ચ. છ. બોલાવો. ૨. છ. જ. મોપોમાઆ. ૪. છ. મોપો-માઆ. ૪૧૯ ૨. છ. ધર્યા. ૪૨૧. ૧. ખ. જ. પેડે પડે; ઘ. ક્રોડ, છ. પુદે. ૨. ચ. તાવનગત. ૪. જ. વિંધ્યુ. ૪૨૩. ૨. ખ. જ. તાલિ દેઈ સહુને સાથ; ગ. ઘ. તાલી ૬ (ઘ. દેઈ) સહુ ક્રાને સાથ; છ. તાલી દીએ સહુક્રોયેને હાથ. ૪૨૪. ૧. ક. આપીયે; ખ. ગ. ઘ. મેલો; ચ. છ. લાબે, જ. લજ્જા આણીએ. ૨. ક. ઝાલંયે, ગ. ઘ. ચ. ભાલીએ. છ. મા નથે. ૪૨૬. ૨. ક. વિભલ, ચ. વીવળ, છ. વીવલ, જ. વિહ્વળ. ૪૨૭. ૧. ખ. ગ. જ. ગયા; ઘ. ચ. ગઆ; છ. ગીઆ. ૨. છ. ગંભાએ બોલ. ૩. ખ. ગ. ગયા છેં; છ. ગીઆ છે. ૪૨૮. ઘ. ચ. માં નથી. ૪૨૯. ૨. ખ. છ. પૂરણ શાબળ જ થયા; ગ. ઘ. ચ. સાસ્ત્ર જ થયાં ૪. ખ. છ. મનમથ. ગ. મનમાહે. ૪૩૦. ૨. ખ. જ. તેડી લાવીયે; ઘ. ચ. છ. તેડી લાવો. ૩. ગ. ઘ. ચ. આલીગારી. ૪૩૧. ૧. ખ. ગ. ઘ. ગણેં. ૨. ખ. ગ. ઘ. મુખથી ભણે; ચ. કેહે. ૩. છ. ગંગાને તીર. ૪. ખ. હરી ગ્રતા સસારી. ૪. ક. હરિ, ખ. હરિ ગ્રતા તા દિલ આમ; ગ. જાદાં શીવછ, ઘ. ચ. ક્રનાતા. ૪૩૫. ૧. ક. વિગ્નાંન. ૪૩૬. ૩. ક. ખ. ગ. જ. તાપસ, છ. નામગી. ૪૩૭. ૩ ખ. જ. માભા પાર્વતીયે, ગ. ઘ. મુખથી, ચ. મોહમાઆથી, છ. મુખથી. ૪૪૧. ૩. ક. અમર્થી. ૪૪૧. પછી ખ. જ. આગલ વધારે: વેદ કરે વખણ જેનુ નિ છે દરસંન તેહનુ. ૪૪૨. ગ. ગ્રથ; છ. ગ્રન્થા. ૪૪૩. ૩-૪. ઘ. મા નથી. ૪૪૪. ૩. ઘ. ચ. જ. ખુશ. ૪. ખ. જ. ફ્રુજ્યાં ગાત્ર સહુ પર્વતનણુ, ગ. છ. ફ્રુજ્યા ગાત્ર પર્વતનાં ઘણાં; ઘ. ફ્રુજ્યા ગાત્ર પાર્વતીના ઘણુ, ચ. ફ્રુજ્યા હાડ પાર્વતીનાં ઘણા. ૪૪૫. ૧. ખ. શવકો ચૈત્યને ફ્રુક્છ. ગ. ઘ. ચ. છ. સવકો, ફ્રુક્છ, જ. ત્રિલોક શોધ. ૨. ખ. ઘ. ચ. છ. જ. ગ્રહ; ગ. ગ્રંહ, ચ. નક્ષેત્ર જ ઘણા-

૪૪૬. ૩. ખ. ગ. ઘ. ત્રીદસ, ચ. તેત્રીશ કોટી; છ. ત્રીયોદશ. ૪૪૬. અ. ક. મા નથી. ૧. ખ. જ. સઘલે આવી ઝાલ્ય. ૨. ખ. જ. વાપ્યો અસી કોપ્યો કાળ. ૪. ખ. જ. બાહે ઝાહાલો. ૪૪૭. ૧. ચ. શંકસ્ટ. ૪૪૮. ૨. ખ. વાંક અમારો. ૨. પછી ખ. જ. માં આટલુ વધારે: કરતાહરતા સર્વ ઈશ, નથિ દોષ રૂખને શિશ. ૪૫૦. ૧. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. ધરૂં. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. કરૂં. ૪૫૨. ૪. ઘ. મા નથી. ચ. શક્તી એમા આ વાશતરી. ૪૫૩. ૪. ના જગા છ. માં ખાલી છે. ૪૫૩. પછી ખ. જ. મા આટલુ વધારે:—

જનાધારિ તે યોનિસંગ	આપ સ્વરૂપ તે પોતે અંગ
યોન્યરૂપ તે પ્રથવીનુ પાસ	લીંગરૂપ આપે આકાશ
ઉઠ કોટ રોમાવલી સંગ	જાંહાં જુવો તાહા યોનિલીંગ
કોડ વાર કહુ શુ કથિ	શિવશક્તિ વિના બીજુ કો નથિ
શ્રીકાર તે શક્તિનામ	શિવરૂપ તે રમતો રામ
શ્રીનાધા તે શક્તિરૂપ	કૃષ્ણ કૃપાળ તે બોલો ભુપ
નંદિક પૂરૂષ થકી છે દુર	હરિજંન તે શિવશક્તી હજુર
અણુમાત્ર હાલો નહી હામ	કલ્યાણરૂપ તે શિવનુ નમ

૪૫૫. ૨. ખ. જ. સાક્ષાતકાર શિવજીનો હામ. ૪૫૫ પછી ખ. માં આટલુ વધારે.—

પ્રથમ તો બાલ્યો છે અમ્યો	ના ખમાય તો રાખ્યો છે તમ્યો
એટનાને તો પ્રલે દરૂ	દરપહંકાર એહનો હરૂ.

૪૫૬. ૪. ક. અજાન; ખ. કહીને તેઓ કાંમ. ૪૫૬. પછી ખ. જ. મા આટલુ વધારે: કામને તો કરૂણા કીધ, અજિત એ વરદાનજ દિધ. ૪૫૭. ૪. જ. મસ કાધો અપનાધ તે કાળ. ૪૫૮. ૨. ખ. થાય ફૂટકો કીહે કામ; ગ. ઘ. ચ. છ. થયે ફૂટકો કહો તે કામ. ૪૫૮ પછી ખ. જ. મા આટલુ વધારે. શિવના શિર તે બ્રામણ આપ, તેમને તે કેમ દેઉ શ્રાપ. ૪૫૯. ૨. ખ. જ. જેમ તંમાન પોચે; ગ. ઘ. ચ. પોચે સહુના મનમા કોડ; છ. આપો બન્દ મુઝ પોહોચે કોડ. ૪૬૨. ૧. ખ. નિગસ્થકી રૂપ્યા ને વ્રષ્ટ; ગ. જ. વંગ થકી મઘાની મસ્ટ; ઘ. લીંગસ્થકી મ માની મસ્ટ; ચ. લીંગથકી મઘાની મસ્ટ; છ. લીગથી વન્યા ને વીસ્ટ. ૨. ખ. ઘ. લિંગસ્થકી. ૪૬૩. ૨. ખ. નિગ ભગ એ શ્રષ્ટી કાંમ. ૩.-૪. ખ. જ. મા નથી.

૪૬૪. ૨. ચ. ઽપનરૂ નર્કે પડે, છ. સચરે. ૪૬૫. ૧. છ. પૂજા નર થાઅ. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. તેહને પુણ્ય મિઝુ શુ નહુ. ગ. ઘ. તેહ પૂન બીજુ શહુ નહુ જ. તેને પૂજ્ય. ૪૬૬. ૧. ખ. જ. નિગ પૂજે તે સફળે ફળ. ઘ. ચ. છ. પૂજ્યુ ૪૬૭. ૧. ખ. જ. એહચિ માન. ૨. છ. એથી આપણે એથી હીન. ૪૬૮. ૨ ખ. જ. અઘ પૂજન છે નિગજ ત્રાણુ. ગ. ઘ. ચ. છ. વાધુ ૪. ઘ. જેનાવીગ પ્રઠા પૂનાણ; ચ. જોતીનીગ પગઠા પુનશપુગાણ. ૪૬૯. ૩.૪. ગ. ઘ. ચ. છ. મા નથી. ખ. જ. નિશ્વ માયા તેહ વવેક, અજોનિ તે શિન જ એક.
૪૭૨. ૨. ક. બ્રહ્માડ. ૩. ઘ. પૂજે શહુ લાગરી, ચ. તેહેવુ શહુ કો લાગરી. ૪. ઘ. નહ, ચ. શહુ. ૪૭૩. ૨. ખ. નહી મોહ માયા સુ મેલ, જ. નહી માય શુ મેન. ૩. ખ. શખો નહી, ઘ. શાચો કરી, ચ. જ. શખે ત્રી, છ. સીનો કરી. ૪૭૪. ૩. ચ. નહી મદીન મુખ ધર નહી. ૪૭૫. ૧. જ. ગોળમટોળ. ૨. ઘ. ચ. પૂજ્યા, જ. પુજનનુ. ૪૭૫. પછી ખ. જ. મા આટલુ વધારે

> વિષ્ણુ સમાન્ય મહોગ નહી   વિષ્ણુ સમાન્ય નહી દેવ
> પરમેશ્વર પરિ પરિભ્રમ એ   શખાતણિ શિ શેવ.

૪૭૬. ૨. ખ. પૂજ્યાચિ, છ. પુછુ તે. ૪૭૭. ૨. ખ. જ. વરણુન વેદમાં કર વખાણુ, ન. ઘ. ચ. છ. નરે વેદ વરણવ વાખાણ. ૪૭૮. ૩. ઘ. ચ. ઝગનપ્રરખ, છ. જોતપુરસ. ૪. ક. પુજ, ખ. પૂજ્ય. ૪૭૯. ૧. ગ. ઘ. ચ. તેહનુ મહુકા કર છે ધ્યાન. ૪ ખ. જ. ભેદ ના, ઘ. રૂપ ન, ચ. નીગુણ ન. ૪૮૦. ૨. ખ. જ. સહુમા નહી, ચ. શહુમા શહી. ૪૮૦. ૨ પછી ખ. જ. મા આટલુ વધારે જેમ જળમાહિ યે નવા ઉદ્યોત, સઘળાપિર છ કોઇ જોત્ય.
૪૮૧. ૨ ચ. માઆ જે આકાર, જ. માઓ આકાર. ૩ ખ. વરણુનમા કેમ રે વરન, ગ. ઘ. વરણુનમા નાવે કર પરિક્ષ, ચ. વરણુવમાહા ન આવે કરે વીત, છ. વરણુન માનવ નરે. ૪૮૨. ૪. ખ. છ. જ. પૃથ્વી આભ (જ. આ) તેજ નહી પાસ, ગ. ઘ. પ્રથ્વી અપ તેજ નહી પાસ, ચ. પ્રથ્વી આપ જન હોએ પાશ ૪૮૩. ખ. જ. વેનિના બિજ. ૪૮૪ ૧. ક. અપરનાગ્નિ, ખ. જ. અ વ કા ઇ, ઘ. અધી ઇંદ્ર, ચ. અધીન ઇંદ્ર. ૪૮૬. ૩ ક. ત્રણે જણે, ખ. જ. ત્રિગુણ મલિ. ૪. છ. સેવ સુજસ સેવ. ૪૮૯. પછી ખ. જ. મા આટલુ વધારે ઠીવા તેહવા (જ. અધમ ઈશ્વર)

ધ્રાસે સહુ. હેન દેહથિ હોય; નિરંજન નાંમ નારાયણનુ, તેહને નવ્ય કિછે કોય. ૪૯૦. ૨. છ. સાકાકાર. ૪૯૨. ૨. ઘ. ચ. છ. બ્રંમા. ૪. ઘ. ચ. દીહો; જ. નામો. ૪૯૬. ૧. ખ. ગ. ઘ. ચ. જ. તે કર્તા; છ. સુધી કરી. ૩. ખ. ત્રિગુણ દેવ. ૪. છ. લેહું. ૪૯૭. ૪. ક. ગ. ઘ. ચ. છ. તેણે નિરાકાર (ઘ. નાંકાર). ૪૯૮. ૪. ક. તિમ; ઘ. વાચારો મરમ; ચ. છ. મંન; છ. વાચારો મંન. ૪૯૯. ૨. છ. માં નથી. ૪. ખ. પરિભ્રંમ કેરિ. ૫૦૦. ૨. ઘ. ચ. શરવે; છ. સ્વરૂપ. ૩.–૪. ખ. જ. માં નથી. ૩. ઘ. ચ. શરવે. ૪. ઘ. વસ્ત; ચ. સત; છ. વગત. ૫૦૧. ૨. ખ. જ. નારાયણ નિર્ગુણ નિરાકાર. ૪. ખ. જ. સકળ રૂપ શ્રષ્ટીમાં સહી. ૫૦૩. ૨. ખ. ગ. છ. જ. બ્રંમાકાર પૂજે એ ભ્રમ; ઘ. ભ્રમકાર પૂજે એ ભ્રમ; ચ. બ્રંહ્મ આનરે જે બ્રંહ્મ. ૫૦૪. ૧. ખ. ગ. ઘ. પુજે જેહ; ચ. શરમથ શઉ પુજે જેહ; છ. પુજે દેવ; જ. સમર્થ એ સહુ પુજે જેહ. ૨. ખ. ત્રીગુણ યેહ; ગ. સાક્ષાતે એહ; ઘ. શાખ્યાશાન તે એહ; ચ. શાક્ષાત તે એહ; છ. સગ્યા તેહ. ૩. ખ. જ. નહિ નડ; ગ. ઘ. ચ. જે કો નડે. ૫૦૬. ૧. ઘ. ચ. સમો જે દેવ. ૨. ઘ. ચ. સમી જે શેવ. ૪ છ. સમોવડ કો દેવના. ૫૦૭. ૨. ક. ખ. ગ. થયો; જ. અકળ એગે તે ગયો. ૩ ખ. પૂજા નહી માટ; ગ. ઘ. ન પુજ્યા માટ. ૪. ખ. જ. ત્રણ વેદ; ઘ. ભણે; ચ. છ. દેવ ભણે. ૫૦૮. ૧. ૨. પછી ખ. જ. માં આટલું વધારે: શાલિગ્રામની પૂજા થાય, ધન્ય કુખ તેહાન તો માય. ૩. ક. ઘ. ચ. શાલિગ્રામને; ખ. જ. શાલિગ્રામની ન સુણિ કથા. ૪. ખ. જ. અવતાર તેહનો જાણે વૃથા, ગ. ઘ. ચ. અવતરો માનવા તે સહુ વ્રથા; છ. અવતરો માનવા સરવથા. ૫૦૯. ૩–૪ ખ. જ. મા નથી. ૫૧૦. ૨. ખ. ઘ. વવાપો; ગ. વવલ્યો; ચ. વવાઓ; છ. નથી; જ. વાલ્યા ૫૧૧. ૨ ખ. જ. ઉવટ ગયો; ઘ. તેણો; ચ. તેહને. ૫૧૨. ૨. જ. કહો. ૩. ક. મહુરત્ય, ખ. ગ. ઘ. મહુરત. ૫૧૩. ૩. ઘ. પ્રતમા; ચ. પરતમા. ૫૧૪. ૧. જ. કંતાહરના. ૨ ક. દેવ એ દેહ; ખ. જ. આદ્ય દેવનો દેહ; છ. આદ દેવ એ દેવ. ૪. ખ. જ. મોહોટુ અચગત યેહ. ૫૧૬. ૩. ૪. ઘ. ચ. માં નથી. ૪. ક. મુકી; ગ. મેહલી. ૫૧૮. ૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. જ. દેવી કમળાથી. ૫૧૯. ૧. જ. સત્ર સરવે અવનીતણું. ૫૨૦. ૧. ખ. આદ્યની આદ્ય એ રચણનિ ગાત્ર; ગ. ઘ. ચ. છ. આદ્ય આદ્ય થયા; જ. આદ્યની અદ્ય નારણ્ય એ ગાત્ર. ૨. પછી ખ. જ. માં

આટલું વધારે : બ્રંહ્મા વેદ પેહેલી છે એહ, શાક્ષાતકાર શક્તિનો દેહ. ૩. ખ. છ. જ. તેણિયે; ગ. ઘ. એણીયેં. પર૧. ૨. ખ. છ. જ. કેમ મોહોડે મેહે તો; ગ. ઘ. ચ. મુખથી મેહેં તો. પર૨. ૧.–૨. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. પર૩. ૨. ક. ભાવનિઈ; બ્યાંમ્યાંનયે. ૪. ઘ. ચ. આંવી બેઠા ઝાંહાં; છ. આવી બેઠા; જ. આવી બેઠી. પર૫. ૧. ઘ. ચ. આકાશમાત્ર. પર૬. ૩. ખ. પ્રષ્ટ ગ્નાન રહુ મન ધીર; ગ. ઘ. ન રહ્હુ ધ્યાનેં મનમાં ધીર; ચ. ને ન રહુ ધીર. પર૭. ૧. ક. અવગુંણના; ખ. જ. અવકલના. પર૮. ૨. ક. છ. ગ્નાંન વિચ્યાર; ખ. જ. બ્યપુ વિચ્યારતાં દુખ માહા થયું. ૫૩૦. ૧. ઘ. ચ. શ્રાપ આજ દેઉ છુ અમો; છ. અંગ સગતીને દીઉ. ૫૩૧. ૧. ખ. જ. કલપિને. ૫૩૯. ૪. ખ. જ. સુકા કાષ્ટવત એહ; ગ. ચ. છ. સુકા કાષ્ટ. ૫૪૦. ઘ. ચ. માં નથી. ૩. ખ. ગ. જ. સુખનુ મુલ તે સારદા, છ. સુઝનુ મુલ તે સારદા. ૫૪૧. ખ. જ. વિદ્યામુલ. ૫૪૧. પછી ખ. જ. મા આટલુ વધારે: યગ્નમુળ તુ સારદા, ધાન્ય મુલ તુ ધર્મ; મંત્ર મુળ તુ માવડી, કરત મુગ તુ કર્મ. ૫૪૨. ૧. ખ. જ. સારદા. ૧-૨. ચ. માં નથી. ૨. છ. સારદા વીદા. ૫૪૩. પછી ખ. માં આટલુ વધારે: ગાયત્રિના ગુણ ઘણા, ભ-ણવ (જ. અર્ણવ) કેરા ભેદ, બાવન રૂડિ માત્રિકા, તે તુ વિદ્યા વેદ. ૫૪૪. ૨. ખ. અમૃત એ અહંકાર; જ. અમરીખ. ૫૪૬. ૪. ખ. કો સદા ધાત પીતળ તે થાય; ગ. કો સાંધાંધા પીતાલનુ થાયે, છ. કોએ સદા પીતલના; જ. સાદી ધાતુ પીતળ જે થાય. ૫૪૮. ૨. ક. ગ. ઘ. ચ. છ. દેવની પુજા. ૪. ઘ. ચ. માં નથી. ૫૪૯. ૧. ૨. ૩. ઘ. ચ. મા નથી. ૨. પછી ખ. જ. માં આટલુ વધારે : વરણ ચાર ખટ દરસન મર્મ, બ્રંહ્મસ્વરૂપ તે બ્રાહ્મણ બ્રમ; વિષ્ણુ સિવ બ્રાહ્મણ પૂજસે, સરવાં કારજ તો શુભ જ થસે. ૪. ઘ. ચ. છ. બ્રામણ શ્રી બ્રંમા જુગદીશ. ૫૫૦. પછી ખ. જ. માં આટલુ વધારે :

બ્રાંહ્મણ પિત્રિ ને બ્રાહ્મણ ગંગ — બ્રાહ્મણ નર્મદા બ્રાહ્મણ શ્રીરંગ
બ્રાહ્મણ પ્રથમ થાપો જાય — તાહારે કામ જગતનું થાય.
શિવ વિષ્ણુની પ્રતિમા ધરે — બ્રાહ્મણ મંત્રપતિષ્ટા કરે.
બ્રાહ્મણ બ્રાહ્મણ ને બ્રાહ્મણ દેવ — સ્વર્ગ મૃતુ પાતાલે સેવ.
કયે શાસ્ત્રની જેયા ધરમ — બ્રાહ્મણ વિના નહી રૂડાં કર્મ.
વિપ્રવચને વરસંત્યા વરે — તેત્રીસ ક્રોડ તો સાખ્ય જ ઠરે.
બ્રાંહ્મણથિ તિરથ નહી પુન્ય — બ્રાહ્મણથિ બીજુ નહી અંન્ય.

૫૫૧. ૩. ચ. અર્જુન. ૫૫૨. ૩.–૪. ખ. જ. મા નથી. ૫૫૩. ૩. જ. વ્રત સફળ. ૫૫૪. ૪. ખ. તે પૂન્ણ થાય જો. ૫૫૪. પછી ખ. જ. મા આટલુ વધારે ; બ્રાહ્મણ શક્તિશિવ સ્વરૂપ, બ્રાહ્મણ તે વિષ્ણુ રૂપ. ૫૫૫. ૨. ખ. જ. ઇશ્વરનિ. ૩. ખ. મસે; ગ. ઘ. જ. મસમસે, ચ. થશે; છ. વસે. ૫૫૬. પછી ખ. જ. મા આટલુ વધારે : જે બ્રાહ્મણથિ રૂઠયો હસે, વંક્ષમુળ સમ્રો જસે. ૫૫૭. ૧. ક. છ. નંદે બ્રામણ દીધિ ગાળ; ઘ. ચ. નંદ્ર બ્રામણ દીધી ગાલ. ૫૫૯. ૧. ખ. જ. બ્રાંહ્મણિ ને બ્રંહ્માણિ જોય. ૨. ઘ. ભાન ન રાખે; ચ. ભાન ન જાણે. ૩. ખ. જ. સંવંચરી તે મ્હોટો બ્રંહ્મ. ૫૬૦. ૧. ૨. ખ. જ. મા નથી. ૫૬૦. પછી ખ. જ. મા આટલુ વધારે :

જે (જ. જૈન) નંદ્યા વિપ્ર મન ધરે, તાહા પ્રતિષ્ટા બ્રામણ કરે
પરણાવા પૂજનનૂ નહી કામ, જોઈએ બ્રામણ તેણે ઠામ.

૫૬૧. ૨. ઘ. ચ. છ. તે દેખાડી ન શકે કોએ; જ. તેવો એક દેખાડો કેય. ૫૬૪. ૨. ખ. વાસેક ભૂમીપ્રદાન, ઘ. ચ. વીશાખ. ૫૬૪. પછી ખ. જ. મા આટલુ વધારે :

દેહ તણુ જે સાધન ચાહાયે તો બ્રાહ્મણના પૂજો પાયે
વિપ્ર–સાથ હ્રદષ્ટ જાય સાધન પુન્ય પાતાનુ ઓય.
હરિ ભાગીરથી બ્રાહ્મણ જેહ એ ત્રૈણ એક તે દેહ.
એ ત્રૈપયેમાં ભ્રાત્ય જ થશે તેહના પિત્રિ નરકે જ થસે.
જે કોઈ જુગમા રેહેવુ ચાહે નિર્મળ જળ તીરથમા નાહે.

૫૬૫. ૩. ક. ખ. ઘ. ચ. થયા; છ. ચાતે વીચાર પુરા થીઆ. ૪. ક. ખ. ઘ. ચ. સુણી. ૫૭૦. ગ. ઘ. ચ. રાજા રામ, છ. સારૂ જે રામ. ૫૭૧. ૪. ક. દેહ. ૫૭૨. ૪. ગ. ઘ. ચ. છ. બ્રંમાંનો પુત્ર. ૫૭૪. ૪. ઘ. છ. જ. થાએ, ચ. રટે થાએ. ૫૭૫. ૧. ગ. ઘ. ચ. છ. ધનુખવા. ૨. ઘ. ચ. છ. રામચંદ્રને. ૫૭૭. ૩. છ. રીણ. ૫૭૮. ૧. પછી જ. મા આટલુ વધારે : ત્યારે દર્શન દેશ, નહિતર સ્પર્શ નહીં થશે, રામજી રુડા વેશ, લાગ્યુ પાપ નહીં નિકળે. ૨. જ. લાગ્યુ જન તમ ત્રણ. ૫૮૦. ક. ખ. ગ. ઘ. ચ. મંન. ૫૮૨. ૨. ઘ. શરવ શશાર; ચ. શરવે શશાર. ૫૮૩. ૩. ખ. જ. કરુ અવગાહન ગંગનુ; ગ. ઘ. ચ. કરો. આપ ઝીલણુ ગંગમાં. ૫૮૪. ૨. ગ.

ઘ. ચ. અનગ. ૩. ૪. ખ. મા નથી. ૫૮૫. ૩. ખ. ગ. ઘ. ત્રકુટી, ચ. છ. ત્રીકુટી, જ. ત્રિકુટી. ૫૮૭. ૨. ઘ. શાધ, ચ. શાધુ. ૫૮૮. ૨. ઘ. હુનાદ, ચ. આહ્લાદ. ૪. ખ. પુન્ય તણૂ તે શાધ, જ. પુન્યતણુ તે. ૫૮૯. ૨. ૩. ઘ. ચ. મા નથી. ૫૯૦. ૪. ક. તે લાવ્યો હું સર્વ. ૫૯૨. ૩. ખ. પુનર, છ. પરભવતણુ, જ. પૂર્વ ભવતણુ. ૫૯૩. ૩. ઘ. ચ. છ. પીડ ૫૯૪. ૨. ઘ. ચ. છ. જ. લવ ૫૯૭. ૩. ક. ગ. ચ. બાલે કેનખા, ઘ. બાલે અગની છે, છ. બીજુ કનખી ૫૯૮. ૮. ક. એહ પુગણ ૬૦૨. ૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. જ. મહા રાજ રખ્યે મન સદેવ રગે. ૬૦૩. ૧. ક. રાછ. થનિ. ૪ ખ. જ. સતાનો તોલ, ગ. ઘ. છ. સીતાનો. તોલ, ચ. શીતાને. ૬૦૪. ૪. ક. ભુગ્ય ઉરજાવો, ગ. ઘ. ચ. છ. મુખ ઉપજાવો. ૬૦૫. ૪. ખ. જ. દહી દરભ સામગ્રી લ્યો, ગ. ઘ. ઉદો દ્રવ્ય સામગ્રી લો, ચ. મા નથી, છ. એ દરભ સામગ્રી લીઓ ૬૦૬. ૨. ક. જો મુઝ, ખ. જો મુજ. ૬૦૭. ૧. ૨. ક. મા નથી. ૧. ચ. કાગ કેનકી. ૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. જ. નો પરમાનજો. ૬૦૮. ૨. પછી ખ. જ. મ આટલુ વધારે. ચારે પેના છાના રહ્યા, તાહારે શિતાને જુદા લહ્યા. ૬૦૯. પછી ખ. મા આટલુ વધારે ગઆ ૧પત્રિ લહી તે ગયા, શ્રીરામચંદ્ર તો જાખા થયા. ૬૧૧. ૪. ખ. જ. ભુનળમાહે ભમતી ફરો. ગ. ઘ. ચ. ભુનનમાહે જઈ પરવરો. ૬૧૨. ૩-૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. જ. મા નથી ૬૧૩. ૨-૩. ઘ. મા નથી. ૨. ચ. ાલા રહાનો રામ. ૩. ચ. આન્યા ગવે તીહા ૬૧૫. ૨. ઘ. ચ. પૂરી શાન. ૬૧૭. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. જ. સહ વાત માનાછ નમ્યો: (છ. માનજો). ૬૧૯. ૪. ખ. ગ. જ. અક્ષર. ૬૨૧. ૩ ૪ ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. જ. મા નથી ૬૨૪. ૨ ઘ. ચ. છ. ફરી બોલા એ કર, જ. ફરી બે ૨ જો કોડ ૪. ખ. ચોખડ, ગ. ઘ. ચ. છ. નવ પંડને. ૬૨૫. ૩. ખ. શ્રાધ નિવર સતોષનો, ગ. ઘ. ચ. છ. શ્રાધ દીવસે સતોષીયે, જ. શ્રાદ્ધ સંતાપી આપિયે ૪. ચ. દીધામા જાણી માન ૬૨૬. ૨. ક. વાહની પુર ગ. ઘ. છ. પ્રવાહ નદી પુ, ચ. પ્રભા નદી પુર ૪ ખ. જ. કલકુ નીરમળ પુર ગ. ઘ. ચ. કુલ તુ ચ. નીર. ૬૨૭. ૪ ખ. અભિરામ નહી રે દામ, ગ. અધીનાગણ એ દામ ઘ. ચ. અધીક રાગ દામ, છ. અધી નાગ એ દામ. ૬૨૯. ૨. ઘ. ચ. શાના. ૬૩૦. ૧. ગ. ઘ. ચ. સર સહુ

૬૩૧. ૪. ઘ. ચ. તો પશુરૂપ તેહેવાએ; છ. પાઠાંતરૂપ. ૬૩૨. ૪.ખ. માહારૂદ્રજી નીલાવટિ પાસ; ગ. માહારુદ્ર ને જ્યારે (ઘ. ગ્રારે) મસમસે; ચ. માં નથી; જ. લેલાવટ પાસ. ૬૩૩. ૨. ખ. જ. અડસઠ તીરથ પૂછે મસમસે; ગ. અડસઠ તીરથ થાપ્યો છે પાસ; ઘ. ચ. થઆં છે પાશ. ૬૩૪. ૧. ક. છ. ઉરમાં. ૬૩૫. ૨. ઘ. ચ. છ. જ. ચગણુ ખરીએ. ૪. ગ. ઘ. ચ. છ. જ. દેવી. ૬૩૬. ૪. ચ. પ્રાતીક. ૬૩૭. ૨. ખ. જ. નિસ્પાપ કરે પોતાને કાય. ૬૩૮. ૪. ખ. ગ. ઘ. છ. જ. ગૌરી ધેનુમાં; ચ. ગવરી ધેનુમાં. ૬૪૦. ૨. ખ. જ. ધેનુ ઈશ્વર ધેનુ રાંમ; ગ. ઘ. ચ. છ. ધેનુ સીતા ધેનું રામ. ૬૪૧. ૨. ખ. ગ. ચ. જ. આસન; આશન; ઘ. આશન કરે. ૩. ગ. ગમાનક; ચ. ગવાંનીક; છ. ગવંન. ૬૪૩. ૧. ખ. કોડ કરમથિ છૂટે; જ. ક્રોડ જનમનાં છૂટે કર્મ. ૬૪૪. ૩-૪. ગ. ઘ. ચ. છ. જ. માં નથી. ખ. બ્રંહ્માવિષ્ણુરુદ્રાદિના દેહ, શક્તિરૂપ તે ધેનુ એહ. ૬૪૫. પછી. ખ. ગ. છ. જ. મા આટલું વધારે: વરો મુજને વિનય કરિ, પ્રીતેં રાખો પાસ; જો ગમે તો વેચજો, મુલખરીદી દાસ (જ. માં પહેલું ચરણ: 'અંગીકૃત મુજને કરો'). ૬૪૮. ખ. સર્વત્ર 'કવણુ'. ૬૫૦. ૩. ખ. ચ. મણિ થકી; છ. માણસ થકી. ૪. ઘ. છ. જ. હિજ. ૬૫૧. ૨. ખ. સિમંત. ૬૫૨. ૨. ક. સૌમ્ય પ્રકારેં સુલ; ગ. ઘ. ચ. સુભ પરકારેં સાલ; છ. સુભ પ્રરકારે સાર. ૪. ક. તાહરું મુલ; ગ. ઘ. ચ. તાહારો માલ; છ. તો માણું તારો પાડ. ૬૫૩. ૨. ખ. મુછુ પ્રેમદા પાર. ૩. ક. ગ. ઘ. ચ. ડાહાપણુ હોઈ તો દાખવો. ૬૫૫. ૧. ક. ગ. ઘ. વડો. ૬૫૭. ૩. છ. માંણુસ થકી. ૪. છ. જ. હિજ. ૬૫૯. ૪. છ. માં નથી. ૬૬૦. ૨. ઘ. ચ. વાતોને. ૪. જ. પિતાને જે કહી. ૬૬૨. ૧. ખ. પૂજો; ગ. ઘ. ચ. સમજ્યં; જ. પ્રાછયો; ૬૬૬. ૩.-૪. ક. માં નથી. ૩. ગ. ચ. નાંણીસ ખીહીક; ૪. ગ. ઘ. ગયો વેગલે વાડીનં તાહેં; ચ. ગયો વેગલો વાડી છે તાંહે; છ. ગીઓ વેલ વાડી હતી તીહાએ. ૬૬૬. ખ. ૨.-૨. ક. મા નથી. ૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. જ. કારજ કયમ થાસે અમ તણું. ૬૬૮. ૩. ખ. નિસપલવ; ગ. નીસપલ્લવ; ઘ. નીશપલવ; છ. નીસપાલવ. ૬૬૯. ૪. ક. નીશપલવ; ખ. નિસ્પલવ; છ. નીસપાલવ. ૬૭૦. ૨. ખ. જ. મ્હોલે બેઠા છે તેહને મહેલ; ચ. તે પલો. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. જ. સુકી જસે; છ. સુકાંઇ જાસે. ૬૭૧. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. પડાવી. ૬૭૧. પછી પછી ખ.જ. માં આટલું વધારે: હરસીધિયે સપને કહ્યું, લક્ષણવંતે સર્વે લહ્યું.

૬૭૩. ૧. ક. સાથે હોતો. ૨. પછી ખ. માં આટલું વધારે: ઈહાં એહ રેહેજો રે તમ્યો, દિવપ ત્રેણ્યમાં આવુ અમો. ૪. ખ. ગ. ઘ. છ. વીરતણુ; જ. વીર વેતાલનું કહ્યું. ૬૭૪. ૧. ખ. પાહાડ; ગ. પરવતની પાડ; છ. ખાડ. ૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. જ. ગુફા વાઘની ઝાઝી હોય. ૬૭૪. પછી ખ. જ. માં આટલું વધારે: પગલે વાઘતણે પંથી ગયો, બલવંત ખોજ ઉપર જઈ રહ્યો. ૬૭૫. ૨. ક. પેહાં. ૬૭૬. ૨-૪. ઘ. ચ. મા નથી. ૬૭૬. પછી ખ. જ. માં આટલું વધારે: જોયો માંનવી લઘુઓ લાગ, વિર કહે સાંભલ્ય રે વાઘ. ૬૭૭. ૧. ક. ભલ્યો; ખ. જ. ભુદરના ભજનમા ભલ્યો; ગ. ઘ. ચ. ઈસ્વરના ભજનમાં; છ. ઈશ્વર ભજન માઐ. ૨. ક. ખ. મલ્યો. ૬૭૯ ૨. ઘ. ચ. હીમત જોર એવડુ લાવીઓ; છ. હેમત જોર એવડી; જ. હિંમત જોર ક્યાંથી લાવિયો. ૬૮૦. ૪. ઘ. પ્રાનગ; ચ. પ્રાતીક; છ. પ્રાછત. ૬૮૩. ૩. ખ. જ. તે દુઃખભંજણ દેવતા; ગ. છ. તે (છ. તુ) દુખભંજણ દાવો ધરે; ઘ.ચ. તેણે દુખભંઝન દાવો ધરો. ૪. ખ. મારવાનુ નહી મન; ગ. ઘ. તો ન કરે મારવા મન; ચ. તે ન કરે. ૬૮૫. ૪. ખ. જ. તો પ્રવેશાલનુ પાપ. ૬૮૬. ૪. ખ. જ. આવ્યો છુ તે કાજ્ય. ૬૮૬. પછી ખ. જ. માં આટલું વધારે:

પરદુખભંજણ કારણે પયે લઇયે પ્રભાત
શીવઆગ્ના સાચુ કહુ વાઘ સાંભલ્ય તુ વાત
પય આપો જો તુજ માયનુ તો જીવો આ ઠાંમ
નહીતર બન્યેને હણુ નીમેખ ના રાખુ નાંમ.

૬૮૮. ૩. ખ. જ. જા મુકુ છુ જીવતો; ઘ. ચ. મુકુ; છ. મુકુ પાછો ફરી.
૬૯૧. ૨. છ. ઔરત. ૬૯૧. પછી જ. મા આટલુ વધારે:

પાટ ઘાવ દેતાં પાપ છે અધિપત હણે અતીશ.
મારે મૂકું જીવતો શિવ આગ્ના મુજ શીશ.

૬૯૨. ચ. છ. મા નથી. ૧. ક. પય લેવા; ગ. ઘ. પુછું અમ્યો. ૬૯૩. ૩. ઘ. ચ. માંકડ. ૬૯૫. ૩. ખ. કો વાઘ વટ બીહુ હુ. ૬૯૫. પછી ખ. જ. માં આટલુ વધારે:

વાર કેટલી મારતા દાખુ છુ આ દિસ.
ખણુ વાવર ખાસથી પડે ભૂમિયે શિશ.

૬૯૬. ૧. ખ. જ. આવીષ તુજ આવી ગ્યું, ગ. છ. વાર જેમ સૂમ રોડતે; ઘ. વાર જેમ શુમ મરોડતે; ચ. વાગ જેમ કો શંમ મરોડતા. ૨. ખ. જ. જોધ તુ સાચુ જાંણ્ય. ૩. ક. પડ્યું; ખ. જ. પાછો ઘાવ ફરે નહી. ૬૯૭. ૩. ખ. લેંડી થાય કેંમ લુડીયા, જ. લોંક થાય, કેમ લુંડીયા. ૬૯૮. ૪. ઘ. ચ. મુજ જીવત મીથ્યા થાએ. ૬૯૯. પછી ખ. જ. મા આટલું વધારે : પ્રથવીપત્ય પૂરપતી, તો પણ માહારો પૂત્ર; એ મૂવે અન્યની જસે, તુજ મુવે ઘરસુત્ર. ૭૦૧. ૧. ખ. રાજા કહે સુણ્ય પરિસપત્ય, ગ. ઘ. ચ. છ. જ. રાજા કેહે સુણ વંનપતી. ૭૦૧. પછી ખ. જ. મા આટલું વધારે : (ખ. સવા) સેર સવાયો સેરથિ, નિમેષ ન રાખુ ત્રુન્ય; વાત કરવા દેઉ છુ તુને, તે જાંણજે પોતે (જ. તુજમા) પુન્ય. ૭૦૨. ૨. પછી ખ. જ. મા આટલું વધારે : મ્હારા સંમ જો કો ઘાત જ કરો, વ્યણ મ્હોતે સા માટે મરો, મ્હારે તો બે સરખા તમ્યો, સાચો ન્યાય ચુકવીએ અમ્યો. ૭૦૨. ૩. ખ. જુક્તે જોઈ, જ. જુગતે જોઈ. ૭૦૩. ૪. ક. પાવ ગણુ. ૭૦૪. ૩. ઘ. ચ. મલે. ૭૦૫. ૨. ખ. જ. રાજા કહે થયુ મુજ કામ. ૩. ખ. જ. નિસા જાળ રાયે સ્થાપિયુ; ગ. ચ. સાધી થાપીયુ; ઘ. શોધી થાપીઉ; છ. સુધી થાપીઉ. ૪. ક. રુદેસ્યુ ધરી રુધીર; ખ. જ. પય રૂધ્યાથિ તો; ચ. રૂદેસ્યકી. ૭૦૭. ૧. ખ. જ. રાત્રિ માન; ગ. ઘ. ચ. છ. રાત્યે માંન ૨. ઘ. ચ. વેડાં તે. ૩. ચ. વંણપાણીએ વેલ થઈ ઘણી. ૭૦૮. ૧. ખ. સહસ્ત્ર. ગ. ઘ. ચ. સો. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. જ. વલતી તેહને સી ચિંતાય; છ. વલતી તેની ઈછા થાએ. ૭૦૯. ૩. ખ. ગ. છ. જ. દેવરુપ દાતા; ઘ. દેતા; ચ. રૂપે એ તો પુતલુ. ૭૧૦. ૨. ખ. આવે દરબાર; ઘ. રહા શહાર, ચ. રહા શહુ હાર. ૭૧૧. ૨. ખ. જ. ચારે હામ; ગ. ઘ. ચ. ચાર હાંમ, છ. ચોરીએ બેઠા. ૩. ખ. કહે છત્યો, ગ. કેહે ઝ; ઘ. કેહે ઝીતાં; ચ. જોતા. ૭૧૩. ૨. ખ. ગ. જ. ભુખ, ઘ. ચ. તમારી ભુખ. ૩.–૪. ખ. ગ. મા નથી. ૭૧૪. ૩. ઘ. પરણો પથી તમો; ચ. પરણે પંથી તે મુને. ૭૧૬. પછી ખ. જ. મા આટલું વધારે

કાંમસરિખિ કાયા થઈ	જોબનવંતો વેસ
ઈંદ્રચંદ્ર સરિખડો	દિપક જાંણે દેસ
નરખિ હરખિ નારિયો	જાણે તળ એ હોય
ભાગ્ય ભલું કેહે ભાંમ્યની	જોખ કરંતી જોય.

૧. છ. રામાને કહે. ૭૧૭. ૩. ચ. 'જમાત્ર ગજાએ તાહાં· કેરો. ૭૧૮. ૩. ખ. ગ. ઘ. છ. જ. સુખ ભોગવો. ૭૧૯. ૩. ક. ખ. ઈમ. ૭૨૦. ૩. ખ. જ. એક પૂછુ છુ વારૂ વાત. ૭૨૧. ૧. ખ. ગ. ઘ. જ. ગજા કેહે એમાં સુ કાંમ; ઘ. ગજા કેહે એ માહારૂ કાંમ; છ. અમે જાસુ ગામ. ૨. ખ. જ. પૂછવુ હોય તે પૂછો આ કામ; ગ. ઘ. ચ. પુછ પુછવુ આણે કાંમ. ૩.-૪. ઘ. ચ. છ. જ. માં નથી. ૭૨૨. ૩. ઘ. ચ. ચારે જીવથકી જીવે કશુ; છ. ચીઆરે જીવેથી. ૪. ખ. પ્રિછો રુડી પેર. ૭૨૩. ૪. ગ. તોલ વીખાણી સુણ, ઘ. તોલ વીખાણુ સૂણુ, ચ. તે વીખાંણુ શુ કરંણુ. ૭૨૪. ૬. ૧. ખ. નિરસ્થકી. ૩ ખ. દાસુક્ષણ. ૭૨૫. ૧. ખ. દાનસ્થકી. ૨. ખ. પુનસ્થકી. ૪. ખ. મ્હીમા કહો. ૭૨૬. ૪. જ. શ્રીપતિ ગખે ધર્મ. ૭૨૭. ૩. ખ. છ. જસછવો; ગ. જસ ઝીલે, ઘ. ચ. જશ છતો ચરંણુછવાથી. ૪. જ. જસછવ્યો. ૭૨૯. ૧. ખ. નીરમાસ, ગ. ઘ. ચ. નરમાસ; જ. નરમાઈ. ૭૩૦. ૨. ખ. જ. પરમાનથ પુન્યપવીત્ર; ગ. ઘ. પુન્યથી પરો પવીત્ર; ચ. પરમ પવીત્ર, છ. પૂરો પવીતર. ૭૩૨. ૪. ખ. ઘ. જ. લાખેણિ, ચ. છ. સો લાખેણી. ૭૩૪. ૪. ખ. જ. વારૂ, ગ. ઘ. ચ. રજીન ગયે. ૭૩૫. ૧. ખ. ગ. જ. ભામની. ૩. ૪. ક. ઘ. ચ. છ. તાવરે દુખભંજન ગ્રયો (ચ. કરો), નવ ખંડ માહે ચાલુ નાંમ. ૭૩૭. થી ૭૪૯. ખ. જ. મા નથી. ૭૩૮. ૪. ક. નાગવણને. ૭૩૯. થી ૭૪૧. ગ. માં નથી. ૭૪૦. થી ૭૪૧. ઘ. ચ. માં નથી. ૭૪૦. થી ૭૪૯. છ. માં નથી. ૭૪૪.થી ૭૪૬. ઘ. ચ. મા નથી. ૭૪૬. ૩. ગ. ન્યાયેં કરા. ૭૪૮-૭૫૦. ઘ. ચ. મા નથી. ૭૪૮. ૩. ગ. દસેધાનેં. ૭૫૦. ૧. ખ. જ. એહ ચરિત્ર જે સાંભલે. ૭૫૧.થી ૭૫૫. ખ. જ. મા નથી. ૭૫૨. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૨. છ. તરત ઓધરે. ૭૫૩. ૨. ઘ. શુભ, ચ. શુભ અશુભ. ૭૫૫. પછી છ.જ. મા આટલુ વધારે : શ્રોતા વીગના સાંભલો, કહુ કવીતા કર જોડ, (શૈવ) જે જે શ્રી રઘુછોડ. ૭૫૫. ૧. ક. કહીનેં ઉનપની. ૨. ક. પુનશી ગઈ. ૪. ચ. શેવક. ૭૫૫. પછી ચ. મા આટલુ વધારે : કવીજંન સાંમળની સુખ વાણુ, વીકંમક્યા રસ અમીત-ખાણુ; કહેતાં શ્રવણે શુખ ઉપજે, હોએ દાતાર કંપણાઈ તજે.

ક. નો અંત : ઇતિ સીંઘાસનબત્રીસી-મધ્યે કથા પાંનની સંપુર્ણ: શુભં ભ· લખીતં પરોપકારાય ગોરજી મીઠાજી-શીષ્ય જીવણજી-લખીતં શુભં·

ખ. નો અંત : ઇતિ સીહાસનબત્રીસી । વાત પાંનની સંપૂર્ણઃ । ૨૧ મી । લ. મે. બા. રા. અ. સ. અં. કા. માં.

ગ. નો અંત: ઇતિ શ્રી વીક્રમચરીત્રે સિંહાસબત્રીસેઃ કવી સાંમલદાસવીરચીત્તાં પાનની વારતા સંપૂર્ણં સમાપ્તં ॥ શ્રીરસ્તુ । કલ્યાણમસ્તુ ॥ સુભં ભવતુ ॥ શ્રીરસ્તુ ॥ સંવત ૧૮૩૪ના વરષે કારતગ વદ ૬ વાર ગુરૂ, લપીતગ અધ્યારૂ૦ સંભુરામસુત સરૂપરામેણ ઇદં પુસ્તકં લપીત્વા પઠનાર્થં આત્માર્થે । લેષકપાઠકયો શુભં ભવતુ ॥ ॥ ૭ ॥ ॥ શ્રી ॥.

ઘ. નો અંત ઇત્રી શ્રી વીક્રમચરીત્રે શીહાશંનબત્રીશે ॥ કવી શામલદાશ વીરચીત્રા પાંનની વારત્રા શમપૂરંણ॥ શંમાપ્રત ॥ લખતંગ મોડ વાણીઆ શા. ખુસાલ કીકાશાએ લખી છે, પોતીકે હાકે, સવત ૧૮૩૯ના ચઈત્રર શુદ ૧૩ ભોમે શ મપૂરંણ થઈ છે ॥

ચ. નો અંત · ઇંતી શ્રીવીક્રમચરીત્ર સીહાશણબત્રીશે કવી શામલદાશનીરચીતે, એકત્રીશમી પુતલી, પાનની વાત શપુરંણ લખી છે.

આ પછી જુદા દસ્તકમા : શહી કથા (?) ઇશવરગઘજીની ચોપડી જે કોઈ લઈ જા વાચવાને એરશે તેને બ્રમહતાનો પાપ, અસ્ત્રીહતાનો પાપ, તેને......

છ. નો અત · ઇંતી શ્રી ગીહાસનબત્રીસમીધે ॥ વીક્રમચરીતે કવી સાંમલદાસ ॥ વીરચીતા ॥ પાનની કથા ॥ વારતા ॥ ૨૪ ચોવીસમી સંમપુરણ ॥ લે । જેસી. છ ભાણજીના જે વાચે તે જે મારા જ...વજો ॥ દીઠા પરમાણે લીષા છૈ ॥...॥ ૧૯૦૦ ના ચૈઈતર સુદ ૧૦ વાર...વારે સદામાપૂરી મધે સંમાપતે શ્રી શ્રી શ્રી શ્રી શ્રી.

જ. નો અંત : માત્ર આટલુ જ આપ્યુ છે : પાનની વાર્તા સમાપ્ત.

★

[૫]

ક. નો આરંભઃ શ્રી ગણેશાયનમઃ। અથ સિંહાસનબત્રીસિમધ્યે પુતલી શુભગાઃ। વાર્તા કામધેનુની લખ્યતેઃ।

ખ. નો આરંભઃ શ્રી ગણેસાઅ નમઃ॥ શ્રી સારદાય નમઃ। વાતઃ કાંમદુરગાની। છાપો :—

૧. ૧. ખ. સીવસરખ્યો છે તાત, માતઉમઆ છે જેહેની; ૨. ખ. લખ, રીધ મીધ, તેહની. ૩. ક. હલ દાસી; ખ. ખેમકલાંણ, સીધી; ૪. ખ. સેવે નવ નીધ ઘરેવાસી; ૫. ખ. પ્રભુ કલ્યાણ ટરે અતી ઘણુ; 'ખાધે' ને બદલે 'ખાંતે' જોઈએ; ૬. ખ. ગજાનંદ, પ્રથંમ ધાંન ધરૂ તે તણુ. ૨. ૧. ખ. ગીરજાનંદ ગુણનીધી; ૨. ખ. બુધસાગર; ૩. ખ. દાતા દીવ, દશે; ૪. ખ. ધાંન. ૩. ૧. ખ. 'શ્રી' નથી, સ્વરસ્વતી; ૨. ખ. મતદેઅણ તુ; ૩. ક. વ્યાપિ; ખ. રહા; ખ. વાણી વદે વીખાત. ૪. ૧. ખ. બુધ આગલો; ૨. ખ. વીરજીત; ૩. ખ. ધમકે ઘુઘરી કટી પરે; ૪. રૂડે. ૫. ૧. ખ. આદ સીવ ઉમઆપતી; ૨. ખ. જગતપતી જુગદીસ; ૩. ખ. સેવક સાહક તુ સદા; ૪. ખ. ઈસ. ૬. ૨. ખ. કલ્યાણ કોટ; ૩. ખ. કારણ ક્રોટી ભ્રમાડનો. ખ. મા સર્વત્ર 'ડ'નો વળાંક 'ઠ' જેવો છે એટલે હવેથી એની નોધ નથી લીધી. ૭. ૧. ક. સુદગિ; ૨. ખ. હીગલાજ હરસીધી; ૩. ખ. તુ સમરે સુખ ઉપજે; ૪. ખ. નીત નવી નવનીધ. ૮. ૧. ખ. પરણામ પ્રીતેથી કરૂ; ખ. માં સર્વત્ર 'પ્રીતે' જેવા તૃતીયા-સપ્તમીનાં તથા રૂપોમાં, 'કરુ' 'કરે' જેવા વર્તમાનનાં રૂપોમાં અનુનાસિક નથી આપ્યો. વળી 'રુ' ને બદલ ઘણુખરું બધે 'રૂ' જ મળે છે. આવા જોડણી-ભેદોની આથી આગળ નોંધ નથી લીધી. ૨. ખ. થાઉ પવીત્ર, ૩. ખ. પુગણ પરમારથ કાગણે, ૪. ખ. વીક્રમચરીત્ર. ૯. ૧. ખ. રી ધાગધરાનો; ૨. ખ. વીદા ઘણી; ૩. ખ. ભતખડે; ૪. ખ. કોટીધા, કરમ. ૧૦. ૧. ખ. જે દે આખ, ૨. ખ. લેસ માત્રમા પામે લાખ; ખ. મા સર્વત્ર 'શ' ને બદલે 'સ' છે. તેની આગળ નોધ નથી લીધી, ૩. ખ. કો નવ મલે; ૪. ખ. 'એ' નથી. ૧૧. ૧. ખ. બમણો આપે દલઈ દામ, ૨. ખ. બમણો બોજ પડાવુ; ૩. ખ. નીત નીત કઉતક જુવે, ખ. મા ઘણુ ખરુ 'ય'શ્રુતિ નથી. આવા પાઠાંતરોની નોધ આગળ નથી લીધી. ૧૨. ૧. ખ. ઢીજાઅ, ૨. ખ. ગઆ; ૩. ખ. મોકલાં; ખ. માં ઘણુ ખરુ સર્વત્ર ભૂતકાલિક

રૂપો યકાર વિનાના છે. તેમની નોંધ આગળ નથી લીધી; ૪. ક. મુકરી, ખ. નામુકરે. ૧૩. ૧. ખ. માહેમાહે; ૨. ખ. ના કરાવા; ૩. ખ. ચીત. ૧૪. ૨. ક. દિઠો; ખ. કારમો; ૩. ક. થઈ; ખ. બેસેતાં એક; ૪. ખ. ઘણી ચાતુરી વીવધન એક. ૧૫. ૧. ક. જતન; ૨. ક. રતન; ખ. આપાં; ૩. ખ. તે; ૪. ક. માંની ખોજ; ખ. પછી વાતની. ૧૬. ૧. ક. કીધિ; ૨. ખ. સરવ કરાંમત; ૧૬. ક. રાજન. ક. માં કડીને અંતે આવતા 'રાજન' 'આસન' જેવા શબ્દોમાં ઉપાંત્ય અનુસ્વાર નથી. આની આગળ નોંધ નથી લીધી. ખ. ભુમી તાં રાજંન; ૪. ખ. અવનતુ. ૧૭. ૧. ખ. સીંહાસન; ૨. ખ. 'હાથે' નથી; ૩. ખ. હેત ભુપત; ૪. ખ. સભામધે લાયક લાવીઓ. ૧૮. ૧. ખ. પંડીત, ૨. ખ. બેસવાનુ મન; ૩. ખ. તોરણ બારણે મોતીતણાં; ૪. ક. 'છાં' છેકીને 'છટણાં'; ખ. માં પાનાનો એ અંશ ખવાઈ ગયેલો છે. ૧૯. ૧. ક. દિધાં; ખ. બેરપેર, માન; ૪. ક. હેઠેથી. ૨૦. ૧. ખ. પ્રદખણા ભોજ કરે, ૨. ખ. પાગ સીંહાસન ધરે; ૩. ખ. ઝાછી; ૪. ખ. તારે એક. ૨૧. ૧. ખ. સીંહાસન ન ધરેસે; ૨. ખ. એ આસન બેઠે; ૪. ખ. સુભગાની. ૨૨. ૨. ખ. તે નરપતનુ કેહે વુ નાંમ. ૩–૪. બેઠો ગય જોડી બે હાથ, સુભગા બોલી ભોજસંધાત. ૨૩. ૧. ખ. કેહે; ૨. ખ. સુદીગ; ખ. વીખાંણુ કરુ વીક્રંમ તણા, ૪. ક. કરિ. ૨૪. ૧. ખ. ઉજાંણીનો અધીપતી. ૩. ખ. ચતુરા રાજ ચકબે કરી, ૪. ખ. સદગુરૂ રૂડી સેવ. ૨૫. ૨. ખ. પરકાજ્જ; ૩. ક. નારિ, ૪. ખ. 'તે' નથી, વીક્રંમ. ૨૬. ૧. ખ. સીંહાસને. ૨૭. ૧. ખ. કોટી; ૨. ખ. નીસ નીત પુરાણ. ૨૮. ૧. કેહે રે, ૨. ખ. મારૂ. ૩. ખ. વાસીએ; ૪. ખ. અમો, કાસીએ. ૨૯. ૨. ક. મન વણારસ ઉપર; ૩. ખ. ગએ સીફલ, ખ. મા 'રાઈ' જેવાં રૂપોમાં અંસ 'ઈ'ને સ્થાને 'એ' હોય છે. તેની આગળ નોધ લીધી નથી, ૪. ખ. પુછુ સભા. ૩૦. ક. ચીતામણુને; ખ. ચીતામણી; ૩. ખ. કાંઇકિ. ૪. ખ. માહારે. ૩૧. ૧. ખ. બ્રાહ્મણ, 'ને' નથી; ૨. ખ. બીજી ગા અને ગંગ; ૩. ખ. એથી બીજુ અધીક નથી, ૪. ખ. કરે. ૩૨. ૧. ખ. ગામોતર, ૨. ખ. ગામ લાગી રીજ; ૪ ખ. બધી સ્વાદનુ બીજ. ૩૩. ૧. ખ. પંચ સહસ્ત્ર વવરાવા, ૨. ખ. ઘેર ઘેર. ૩. ખ. પુજુ; ૪. ક. તન મન ધન, ખ. સાપી. ૩૪. ૧. ખ. 'નીત' નથી, ૩. ખ. અવખત ઉજાંણી વીખે. ૩૫. ૩. ખ. કગવી; ૪. ખ. હાકો સહુનો. ૩૬. ૨. ખ. નવાંણુ, ૩. ખ. સહબત; ૪. ખ. ઘેન પ્રમાણ. ૩૭. ૧. ખ.

ચાકરી કરે; ૨. ખ. ધમધામ; ૩. ખ. રાજદ્વારથી; ૪. ખ. રેહેવા. ૩૮. ૧. ક. ઘણી; ૨. ખ. સીધ; ૩. ખ. ચઉદ લખ એ વીચરે; ૪. ખ. ઉજાંણી. ૩૯. ૧.-૨. ક. ધેનુ આવે નાહરે, ધેનુનું કરે દરસન; ૩. ક. મોતી, ખ. મહીપતી; ૪. ક. પ્રીત ધરી. ૪૦. ૧. ખ. વાંણી વધાવે; ૨. ખ. સાંજે સાંહામો; ૩. ખ. કો. ૪૧. ૧. ક. રહીય; ખ. રહીઅત; ૨. ખ. સોભા સાર; ૪. ખ. સોનાના. ૪૨. ૧. ક. મોતિ; ૩. ખ. ઝાંજરી; ૪. ખ. પવીત્રે. ૪૩. ૧. ખ. ઓપતા; ૨. ખ. કરાવાં સમતુલ; ૩. ખ. ઝાઝા; ૪. ખ. જુલ. ૪૪. ૧. ખ. 'તે' ને સ્થાને 'એવી'. ૪૫. ૧. ખ. ચઉદ લખ; ૩. ખ. દીવસ સીરોમણુસાર; ૪. ક. માગર; ખ. માગસર સુદી ચોથને. ૪૬. ૧. ખ. વરત સુવેશ; ૨. ખ. સહુ ઉજ્જંણી; ૩. ખ. પગદોસે તે સીવ; ૪. ખ. લખ પુન્ય માને. ૪૭. ૧. ખ. પરદોષપુજંનનો મહીમા; ૨. ખ. કો કેહેવાવા; ૩.-૪. ખ. મા નથી. ૪૮. ૧. ખ. સોમપ્રદોષતણુ ફલ; ૩. ખ. એવી, મહીપતશ્રી; ૪. ખ. સાંજે. ૪૯. ૧. ખ. પરીબ્રંમ સંતોખા; ૨. ખ. જાતા, ૩. ખ. કોઈ નથી સંધાથ; ૪. ખ. કોઅલુ. ૫૦. ૧. ખ. એવે; ૨. ક. તીરે, ખ. બરાડી ખીજ્યા, ૪. ખ. તેતણુ. ૫૦ થી આગળ જોડણીના નિરર્થક હોય તેવા ભેદોની નોંધ લીધી નથી. ૫૧. ૧. ખ. ગએાા ગાય, ૨. ખ. 'તે' નથી; ૩. ખ. બહુ, ૪. ખ. શુભ ગંગ. ૫૨. ૧. ખ. દીઠી ગાય; ૨. ખ. તેહ તણી...વા સાદાઅ; ૩. ખ. પોતો. ૫૩. ૨. ખ. કાદવમાથી કાઢી; ૩. ખ. દીઠો દામણો તેનો દેહ; ૪. ખ. નરપનને ઉપનો બહુ. ૫૪. ખ. મા ૩. ને ૪. નો વ્યત્યય, ૪. ખ. ઉસ્ન કરાં ગંગોદક નીર. ૫૫. ૧. ખ. લુહુ અંગ; ૩. ક. સેજે તણાં; ખ. પેલે પયરાવાં; ૪. ખ. ખાણુ દાણ પાવા જલ ઘણાં. ૫૬. ૧. ખ. અમુલક; ૨. ખ. ઘણા મુલ હેતેથી; ૩. ખ. પાંખમુખી; ૪. ખ. ઉપનો અહુ. ૫૭. ૧. ખ. સીધરી; ૩ ખ. દલીઆલુ. ૫૮. ૧. ખ. વાલી છે ગાય; ૨. ખ. નીતે પ્રીતથી. ૫૮. ૫. ખ. થઈ છે, ૬. ખ. પવીત્રે પાત્ર. ૫૯. ૩. ખ. સહુ. ૬૦. ૨. ખ. ચાની દેસ; ૩. ક. ખંડ; ૪. ક. ધન્ય નિરમલ. ૬૧. ૧. ખ. સ્વરગમાલા; ૩. ખ. વીખાંણુ થયાં છે. ૬૨. ૧. ખ. કો કેહે, અવતાર; ૨. ક. કો કહેં કરણુ મયંક; ૩. ક. નર ઈંદ્ર છે. ૬૩. ૨. ખ. ક્રસ્ના નહી મંન ધીગ; ૩. ક. સમંદ; ૪. ખ. 'એ' નથી. ૬૪. ૧. ખ. ભગની; ૩. ખ. પ્રાણુ ધરે. ૬૫. ૪. ક. જઈ બેઠી, ખ. જાઈને. ૬૬. ૧. ખ. કામધેનુ; ૨. ખ. અંત્રખ; ૪. ખ. સેજે દેવ્રે. ૬૭. ૨. ખ. મોણી, ૩. ખ. કરે; ૪. ખ. સન સુધે. ૬૮. ૧. ખ. સુણી

આપ દે; ૨. ખ. લે. ૬૯. ૨. ક. લાધ; ૩. ખ. જોંધો. ૭૦. ૧. ખ. ઝાપટી ઉડીઓ. ૭૧. ખ. માં નથી. ૭૨. ૧. ખ. 'બહુ' નથી; ૩. ખ. 'ઘર' નથી: ૭૩. ૧. ખ. દસ દીન તણો; ૪. ખ. પાઈ. ૭૪. ૧. ખ. લાલકુંવર; ૩. ખ. તલવલે; ૪. ક. માટ. ૭૫. ૨. ખ. 'તે' નથી; ૩. ખ. મારાં સેહે; ૪. ખ. 'તે' નથી. ૭૬. ૩. ખ. રેહે લ્યે; ૪. ખ. તો લખધા લીધી લાંહાંણુ. ૭૭. ૧. ખ. એ વાતથી; ૨. ખ. અસ્ત્રી સતીથી બીજુ; ૩. ખ. બીજો સો. ૭૯. ૧. ખ. બીજુ સુ; ૨. ક. આગલ સી. ૮૦. ૨. ખ. ત્રીશાતમા; ૪. ખ. પુન્યની જોડ બીજુ સુ કાંમ. **આથી આગળ પ્રતના ઉલ્લેખ વિનાનાં પાઠાંતર ખ. પ્રતના સમજવા.** ૮૧. ૨. તેમાં સો ભાગ; ૪. વીપ્ર આગલ બીજી સી જાત. ૮૨. ૧. આગલ ઔસધ; ૨. બ્રાસ આગલ. ૮૩. ૧. ક. સુપ; ખ. વેણુ; ૨. જોડ ના. ૮૪. ૪. તેને કારણે. ૮૫. ૨. કરી આપો દાંન. ૮૭. ૨. તે કંમ ભુખો; ૩. ત્રશા. ૮૮. ૨. કપુતથી રેહે કંમ; ૩. કંમ રેહે; ૪. ભુડીથી કંમ રેહે. ૮૯. ૨. ચોકી આગલ કંમ રેહે ચોર. ૯૦. ૧. કરપીપાસ કીરતી કેમ રેહે; ૨. માનને પાચક અગની દેહે. ૪. નંદા પાસ. ૯૧. ૧. મોટુ સુ; ૩. ગજ કંમ; ૪. વાઘ હાથથી છુટે કંમ ગાઅ. ૯૨. ૨. ઓછી અકલ કરે છે અરજ; ૩. ભાંમની; ૪. તુજને જાંમની. ૯૩. ૨. પાછી જઈ. ૯૪. ૧. તે સાખ. ૯૫. વચમાં ઈસ્વરને, ૩. આણે. ૯૬. સનાંન કરા પીના; ૨. ક. થઈને જેહને દમે; ૩. જઈ ચાવડીએ ચાડી. ૯૭. ૨. ઈસ્વર ઊપર ન રાખે વાહાલ; ૪. 'જે' નથી. ૯૮. ૧. વચનને; ૨. કરે ધાત. ૯૯. ૨. વીચે વચમાં રાખે ઈસ. ૧૦૦. ૧. જોરાવર કરે તે જાર; ૪. અદેકેરો. ૧૦૧. ૧. દેઈ, ૩. પ્રીતે કરે; ૪. અનરથ. ૧૦૨. ૨. પાપી જુહાનો; ૩. ચોરે તલી; ૪. નથી. ૧૦૩. ૧.-૨. નથી; ૩ ખેનરમાં જે વાલે ગલી; ૪. નથી. ૧૦૪. ૧. ભાડી ધાંલે, ૨. નથી; ૩. હરી ભજતાં લ્યે આંણે લાજ. ૧૦૫. ૧. જે કરે; ૨. ખેડે ભુમી જે પડતર પંન; ૩.-૪. નથી. ૧૦૬. ૧. સોભાસેણુનો; ૪. કેટલાક. ૧૦૭. ૧. પ્રાતક; ૨ ઘડી એકમાં નવ આવુ તુજ કને; ૩. ગરાસ કારણુ વાલે ઘાટ; ૪. ખ. પટલાઈનો. ૧૦૮. ૪. પારક ઉદ્રી તાકે ધંન. ૧૦૯. નથી. ૧૧૦. ૧.-૨. નથી. ૧૧૨. ૩. જોતાં; ૪. લેખાંમાંહ. ૧૧૩. ૨. આપો આપ; ૩. સાંદુલ. ૧૧૪. ૨. દીઠી; ૩. હલા જાવા દે ગાઅને પાપીષ્ટ. ૧૧૫. ૧. કાડી; ક. કાઢિ; ૩. 'તિહાં' નથી; ૪. ચૈતંન કરવા. ૧૧૬. ૨. રાખ મનમાં લાજ; ૩. જો તાહરે. ૧૧૭. ૩. સી ધાડ.

૧૧૮. ૧. કાલમાં તે સી; ૨. ઉજડ ધરતીમાં તે સી ઝાડ; ૪. પુરસપાસે. ૧૧૯. ૨. નાગ્રદેર; ૩. 'મુખ' નથી. ૧૨૦. ૪. ક્વીત તે જે ગુણ...ઈ ગાઅ. ૧૨૧. ૨. ખરાઓલા તેમાં નહી ખોભ; ૪. જે રાખે વીદાનુ પત. ૧૨૧. પછી આટલું વધારે: જુવો ગ્રાખ એવાની ધણી, દઆ આંણે તો સહુનો ધણી. (સરખાવો આગળ ઉપર ૧૨૯. ૧–૨.). ૧૨૨. ૧. જોરાવર હોએ લે જાન; ૨. તો મરદ સાંહામો કરે ધાત; ૪. આવે. ૧૨૩. ૧. કુંતીજાઓ; ૨. ધેનુની; ૩. ઉગરે; ૪. મરે. ૧૨૪. ૧-૨. નથી; ૩. વણીક ઓસરે નવ વેપાર. ૧૨૫. ૧. મરતાં માર; ૧૨૫. ૨. પછી આટલું વધારે: આહારી ઓસરે થોડુ ખાઅ. ૪. સુંગલ. ૧૨૬. ૧. લોહ દેખીને; ૨. નહી સુરો તે કાઅર કેહે. ૩. છુટનુ આવે. ૧૨૭. ૩. ક. દુરજોધનને. ૪. બંધવ સમાવા(!) કાંમ. ૧૨૮. ૧. નવ છતીઓ; ૨. રાજ ધટ લંક; ૪. રાખી પાંડવકેરી. ૧૩૧. ૧. સાંદુલ રાઅ ગુંણ; ૩–૪. પાટલાવ કંમ દીઠએ, પ્રજાતણા પ્રતીપાલ. ૧૩૨. ૨. ધરીને ચોટ; ૩. લોજે; ૪. ક. તાહારી જોડ. ૧૩૪. ૩. એને માગતાં સુજને. ૧૩૫. ૨. ગુન વડાંથી વેર; ૪. વધારસો વેર. ૧૩૬. ૩. કરજે. ૧૩૭. ૧. ધડી એક તો રધજ(ગ); ૪. ગરભ પુરા પેટ. ૧૩૮. ૩. પામા નહી આહા(ર); ૪. તણો સો કહુ વીચાર. ૧૩૯. ૨. અન સરવની, ૪. ક. બાલકાણાં. ૧૪૦. ૧. થઈનાં ભરે; ૨. તેહનું જીવતર; ૪. પુરણ. ૧૪૧. ૧. દેખતા; ૪. તેને ગરભ ગલેની ધાત. ૧૪૨. ૨. જીવન મૃત્ય થઓ તે પાંચાંખુ; ૩. 'ન' નથી; ૪. તે પીનાને વંન ઉગે ઝાડ. ૧૪૩. ૨. ખોલ; ૪. ક. ભવે મરે મરન. ૧૪૫. ૨. જઈ નીર; ૩. ચોર... સીથી સુર્ગાએ; ૪. વદે. ૧૪૬. ૧. ગામા(તર); ૨. માહાં કરમ કરે પેટ માટ. ૧૪૭. ૩–૪. નથી. ૧૪૮. ૨. પેહેર; ૩. રંક; ૪. આડો અંક. ૧૪૯. ૧. પરપંચ સો કામને માંડે; ૨. પ્રગનનણા છે પાપ; ૩. કો મોઅ; ૪. ક. મુકે પરદેસે નાર: ખ. અંન્ય દેસ જઈ પેમે; ૫. ભારથી દીવસ વેહે સહુ દુખના; ૬. ક. સાંમલ કેહે છલભેદ કરે, એ સરવે બુરી દુખના. ૧૫૦. ૧. તેહુનો ચુકે; ૨. ક. કબુધિ ધરમ કુમત્ય; ખ. પરપુરસ તે ઢુકે; ૩. 'ભર' નથી; ૪. ઉસનકાલ ને ટાઢ; ૫. જુઠુ જરનુ, નાહા નીધી એ નેટના; ૬. કેહે સાર સહુ, એ પરપંચ એ પેટનાં. ૧૫૧. ૧. નવી જાણે. ૧૫૨. ૨. દાસ થઈ રેહે ઘરમાહે: ૩. નાખ, કુલમરજાદા ખોઈ; ૪. ક. કહું જદા; ખ. સોઅ, કોઈ કરે બગુરાં જોઈ; ૫. ક. બ્રાંતના; ખ. ધીક જીવતર એ

વેહનાં; ૬. છાપ પાપ. ૧૫૩. ૧. એહેવાં કહાં: ૪. તો નીરાહાર મુકે છે મુને. ૧૫૬. ૧. આઠ દીવસની. ૧૫૭. ૨. ૩. ક. કહીના; ૪. કે કેને તે આપા રાજ. ૧૫૮. ૧. સદાવરત ચલાવે; ૨. પાંણીનાં; ૩.–૪. નથી. ૧૫૯. ૧. ઘણાંક; ૪. અમારી. ૧૬૧. ૧. રાજાને સંકટ પડ; ૪. પ્રાછત કંમ લેવાઅ. ૧૬૩. ૧. ઘરે; ૨. મેલ મનનો મોડ; ૩. કરો મુજને; ૪. તારો પોચે મનનો કોડ. ૧૬૪. ૧. અમરત દેહ અતી ઘણો; ૨. ત્રપત, તુજ; ૩. ન કરીએ. ૧૬૫. ૧. રાઅ સુણુ; ૨. ઘેનુમાં. ૧૬૬. ૧. ભુખાં તરપીએ. ૧૬૭. ૧. માંસ ખાએ જે નાર; ૨. એ વાત તે. ૧૬૮. ૨. ભુખા છો જણ ત્રણ. ૧૬૯. ૧. એક એક જણ; ૨. ભાગે ભુખને સુખીઆ થાવે. ૧૭૦. ૩. ક. લ્યે'; ૪. વાઘ સંઘાથે બોલો બોલ. ૧૭૧. ૨. સપત જનમતુ; ૩. એક જોવુ; ૪. ક. સત્યવાદિ. ૧૭૨. ૧. 'પછે' નથી; ૨. દલથી દેઇસુ તુજને સાપ; ૩. ક. વચનમાં; ૪. જે બે ઘડીમાં નાં સાંપુ ભીસ. ૧૭૩. ૨. પલ એકમા; ૩. ક. ઘેનુ મુકી ઠેકાણે. ૧૭૪. ૨. મંન કેરી ભરાત; ૪ કુવરને થઈ. ૧૭૫. ૪. મંન પોતે ચીત ચઢી. ૧૭૬. ૧. પછવાડે, ૪. અદકુ મંન ૧૭૭. ૧. ક. કહિ તે; ૨. તે નરપતી રહો. ૧૭૮. ૧. ઘડીનો આપ; ૨. વચમાં, સાપ; ૩. દર પરદે રહે વનીતા વરણ; ૪. ચાલી ચતુર. ૧૭૯. ૧. ક. વાત કહીને', ખ. કોહોને; ૩. દોહોદ; ૪. જેહેવુ ધંન. ૧૮૦. ૧. ક. ચંદ્રવદન, ખ. ચંતની; ૨. ક. રામ રુપ; ખ. રંભા નીતની; ૪. ભામની કો ભલપણનો ભુપ. ૧૮૧. ૨. જોબંનવેશ. ૧૮૨. ૧. સુદીર; ૩. અવનવો. ૧૮૩. ૧. કે કુબેર, ૪ ક્રણ. ૧૮૪. ૧. કેહે વાઘણ તાહા જઈ આજ. ૧૮૫. ૩. અંત્રીક્ષથકી દેવ સરવે જોઅ, ૪. ક. સત્યવાદિ. ૧૮૬. ૪. અતી રલીઆલાં. ૧૮૭. ૨. ખાતે અમે કંમ ખવાઅ, ૩. પસુવરધ ટગતા. ૧૮૮. ૧. માહરૂ; ૨ આપ સ્વહસ્તે અંગ. ૧૮૯. ૧. નહીકર; ૩. ભુપતે અમે મરી; ૪. સુ કહીએ ઘણી વાત. ૧૯૦. ૧. ભલ હુ, ૨. ખત્રીતણો; ૩. પંડ. ૧૯૧. ૧. કોને આપીએ, ૨. પોતાનુ; ૪. કાહાડ ખડગ તરત. ૧૯૨. ૧. 'જ' નથી; ૧૯૩. ૧. સાદુલ; ૩. ક. ન; ૪. પોતાને ઘેર. ૧૯૪. ૩. માહરે હરખ વીવાસમો, ૪. મલસુ. ૧૯૫. ૧. કોટી વરસ. ૧૯૮. ૨. નાસ પાંમતે હોઅ; ૪. સ્થીર રેહે નહી કોઅ. ૧૯૯. ૧. કહીને વીક્રમે; ૨. મેલે પુત્રને સીસ; ૪ આપે ઉમઆપત. ૨૦૦. ૨. કામધેનુ પ્રગટી શુભ. ૨૦૩. ૪. ધંન પવીત્ર જ પુત્ર. ૨૦૪. ૩. કલીજુગમાં કલ્પતરૂ. ૨૦૫. ૨. આજ ઈછા હોઅ તે માગ, ૪. જોઇ રૂડો લાગ.

૨૦૬. ૨. કાંદુરગાની; ૪. અલખત નહી ખાણુ એ ખોટ. ૨૦૭. ૨. અકલવંત તમો છો આપ. ૨૦૮. ૨. આપું આજ. ૨૦૯. ૧–૨. નથી; ૩. દ્રષ્ટે અડી; ૪. ક. આપો. ૨૧૦. ૨. થાસે; ૩. એ ગાંઅનુ જે ઘી. ૨૧૧. ૧. મેહલીને મોડ; ૩–૪. ૨૧૨ પછી મળે છે. ૨૧૨. ૨ સપ્ત જનમનો અંધો ટલે; ૪. જેની સેવસે. ૨૧૩. ૧. સેવાકારણુ બારણે; ૩. અશોકીક; ૪. અંત્રીખ માતા કીધા સીધ. ૨૧૪. ૩. લાગે કહેતાં; ૪. આવો ઘેર તાંહા આધી રાત. ૨૧૫. ૪. બીજુ સુ લેહે. ૨૧૬. ૪. સવાઆં. ૨૧૯. ૨. મલીન વસ્ત્ર અંગ; ૩. ક. લાહી કરમા; ૪. ક. સમદ. ૨૨૦. ૩. કહી. ૨૨૧. ૧. ગંગાતુરંગ; ૨. નરમદા; ૩. ક. જાવત (ક. માં બધે 'જાવત્') હીનકર ઇંદુઅન; ખ. ઇંદુ. ૨૨૨. ૨. અથ આકાસ; ૪. પરથવીપત તરમાસ. ૨૨૩. ૩.-૪. કીગ્ત કરમ કુનહીણુ થકી, એ સરવે ખોટો ખેલ. ૨૨૪. ૧. ભોગીસાથે ભાવ હોઅ, ૨. ભોગી સાથે; ૩. દીન દીન પ્રતે વટ-વાડીઓ; ૪. વસો નીત ચોર. ૨૨૫. ૨. કથના સાભલી, ૪. વંદા. ૨૨૬. ૨. કોણુ. ૨૨૭. ૩. કારીઅ હોઅ તો કોહો મુને. ૨૨૮. ૧. ચોરતો; ૩-૪. નથી. ૨૨૯. નથી. ૨૩૦. ૩-૪. નથી. ૨૩૧. ૩. વસા આપે. ૨૩૧ પછી આટલુ વધારે: ગજા કેહે સીધુ લીજીએ, પ્રભાતમાં ચીઠી કીજીએ. ૨૩૨. ૧. સંતોખીને ગઓ; ૨. ક. પરભાતિ. ૨૩૩. ૧. અરચી તે મેલી પાસ; ૨. વીપ્ર તેડો અનાસ; ૩. મેલા કરવત કુણુ કાંમ; ૪. ક. છઓ સાસતી. ૨૩૪. ૧. તેમાં જે જુઠા સમ ખાવો; ૪. બોલો બ્રામણ સત ચોચરી. ૨૩૫. ૧. ક. 'ના' નથી; ૩. કનકકુડલ માહર ગામ. ૨૩૬. ૨. અદકો. ૨૩૭. ૨. અંન્યા તનથી તાજ, ૩. ક. ઠામા એક. ૨૩૮. ૪. ક. સ્વપ. ૨૩૯. ૨. ક. દેહીનુ; ખ. ઘણુ સુ વખાણ્ કર દેહનુ; ૪. ઝનુખાં છત્ર રડે. ૨૪૦. ૧. જમ આપ્રણમા; ૨. વાડીની; ૩. મગઅવતાર. ૪. જુવતી રૂપ તણો નહી પાર. ૨૪૧. ૨. ક. જોઈ. ૨૪૨. ૧. બોલીઓ; ૪. ભરતે. ૨૪૩. ? હાવે પ્રીછુ; ૩. જન્મ થકી. ૨૪૪. ૧ એસી. ૨૪૫. ૪. ...માતપીતાની જોડ ૨૪૬. ૧. વસ્ત્ર આલતા; ૨. નહી અનની આથ, ૩. ખોઆ, ૪. ની આપુ. ૨૪૭. ૧. કઠીનંક, ૨. એ નામા જાતે બહુ રક; ૩. બોલ કંટક એ કહા; ૪. કુવારા રહાં. ૨૪૮. ૧. કકડો ફરતો; ૨. જનની કરે; ૪. ભણતાં ઠામ નથી બેઠીઓ. ૨૪૯. ૧. ક. ભરે બે ઘણોરી સી ગાગરિ, ૪. થાસે. ૨૫૪. ૬. બુડો પરનારીસંગ. ૨૫૦. ૧. રડે, ૨. ક. વીવેક, ૩. સંગ છે તેનાં રડાં; ૪. કાગજ પરઠામે કુડાં

૬. નીતે કરે, ભંડાર ખરચીને ભરે; ૬ઃ તે કોટ કોટ કુવારા મરે. ૨૫૧. ૧. ઓછી જાત ને ઇતરાઈ ઘણી; ૨. સી અવગણના; ૩. નાત નાં; ૪. સોને ભરી. ૨૫૨. ૩. આગે સતવાદી બહુ થયા. ૨૫૩. ૩. કરતાં; ૪ માગવાનુ ૨૫૫. ૧. એહો રાજા પોતે માહરાજ; ૪. જીવ જીવ રાજા. ૨૫૬. ૧. ચાર અડથી ચોઘણા; ૨. દુણી દાખ; ૩. અરધ જે આહથકી; ૪. ક. દાખ્ય; ખ. સદા સબુધે સાખ. ૨૫૭. ૪. જે માગાનુ ૨૫૮. ૧. કાર વેપાર, લાખેણી; ૨. મટે માંન સમાન; ૩. મરમ ધરે; ૫. દાખીએ; ૬. કેહે સાંમલ મોત જ ભલુ, પણ ભુંડી ભીખ ન માગીએ. ૨૫૯. ૩. એવુ માગીએ; ૪. ઘણેરી ભાગીએ. ૨૬૦. ૧-૨ નથી; ૪. તારે તે હુ સાનો રાય. ૨૬૧. ૩. તુ લે; ૪. બોલે. ૨૬૨. ૩. કઉતક. ૨૬૩. ૨. ના—અખર ન બોલુ આપ. ૨૬૪. ૨ હેતે ધરી—સોં દીહએ; ૪. તો તો. ૨૬૫. ૧. ઇંદ્રાંણીના કોટ; ૨. સેખનાગની ઝાલ. ૨૬૬. ૩. પાલવુ હોઅતો પગણજે. ૨૬૭. ૧. ક. ના કહેતાં; ૨. હસારથ. ૨૬૯. ૪. કરવત મુકાવા. ૨૭૦. ૨. કાસીએ; ૩. તાંહાં મે નાહીને કહુ. ૨૭૨. ૪. કરવત મુકસુ કાલ. ૨૭૩. ૪. આવો છુ તે કરેબ. ૨૭૭. ૧. માસ તમો આંહાં રોહો; ૨. મનગમતુ; ૪. ચીઠી કર આજ. ૨૭૮. ૧. આહાં રોહો વાસીએ. ૨૭૯. ૧. સુખ દુખ બુધ; ૨. ક. ચીતા. ૨૮૦. ૧ હરે વાધી; ૨. હરે ગુણરૂપ ગનાન, ૩. હરે રૂપ રસ ગંધ, હરે કામ સકલ—તી ૬. કહે હુ સુ કહુ. ૨૮૧. ૨. ધડી એકમા થાએ રેત; ૩. એમ કહીને ઝુરે ઘણુ. ૨૮૨. ૩. ભાગે ને ઘરે. ૨૮૩. ૧.-૨. પુરે આસ સરવ મંનતણી, મારે આસ તો તેની ઘણી. ૨૮૪. ૧. બાલપણે તો મીત્ર જોબનમાં જુવતી જાંણુ; ૩. દલ દાઝે; ૪. જરા આવંતાં શોક, માન પાંમે મંન છાઝે; ૫. આગલ આવે અલબત; રાખે પોતાની માંમને. ૨૮૫. ૧. સક્ત; ૪. બોલી. ૨૮૬. ખ. છંદ પાઘડી. ૨. છમકાર કરતી ઝાંઝરી પાએ; ૩. મોહનમદન માતી માં; ૪. સેવક ગાતી માં. ૬. ક. સાહક સારી મા; ખ. ભરતી સકલવાપી સોઈ માં. ૨૮૭. ૧. જે વરદેણી જાંણુ તુને; ૪. ક. અધિપ. ૨૮૮. ૧. સાચી બેલી સકલ સરૂપ. ૨૮૯. ૪. કામ જ. ૨૯૧. ૨. ક. દિપ; ખ. ઘણેરો. ૨૯૩. ૨. રાખેસ. ૨૯૪. ૩. જઇને આ. ૨૯૬. ૪. ક. જયાગ ઐંદ્ર તણો; ખ. અગન ઇંદ્ર તણો. ૨૯૭. ૨. તુજતણી; ૩. ક. જિમ; ખ. નાગઅગન. ૨૯૮. ૨. ક. સવાઈ સાકર ઘોલો; ખ. સાકલ ઘોલો; ૩. મોટાં; ૪. નાગનુ. ૨૯૯. ૨. નાગઅગન જે.

૩૦૦. ૨. આદ સક્ત તે અંત્રીખ થઇ; ૩. રાજા રૂડો જોઓ લાગ. ૩૦૧. ૧. વીપ્ર વરાં; ૨. ભરાં; ૩. એક હજાર. ૩૦૩. ૧. દસ હજાર; ૨. સુરીઅ-સરીખી જોત. ૩૦૪. ૨. ,ઇંદ્રતણી; ૩. કનકસ્થંભ સમાવે દાંન; ૪. સનમાંન. ૩૦૫. ૧. નાગઅગન; ૨. એહવો થઓ. ૩૦૯. ૧. પુત્ર ફલ; ૪. લખણ લાજ, કાજ હોઅ દુખનાં ભેદે; ૫. પુન્યેં પુન્ય સુધી; ૬. ક. 'નહી' નથી. ૩૧૨. ૪. આપીસુ મુસ્તગ. ૩૧૩. ૧. જાવા દો; ૨. સુખે બોલ, ૪. ઝાલજોડ. ૩૧૪. ૨. માતપીતા આગલ પેર; ૪. મહીપત ગોમતણુાને મલો. ૩૧૫. ૧. સભા સરવ ભરી છે; ૩૧૬. ૨. આવમે. ૩૧૭. ૨. અંધીકું; ૩. ઓપતાં. ૩૧૮. ૧. ક. કરી એવડી, ખ. દેવ સરવે; ૨. સકતી એહને સાહાઅ; ૪. ક. નીત્યેં. ૩૧૯. ૨. દીઠું હાંસી હાર. ૩૨૦. ૧. લખવસા; ૨. માહા સુદ; ૩. ક. જોઈ. ૩૨૧. ૧. અંત્રીખ ફરે; ૪. મરમ ન જાંણે. ૩૨૨. ૨. નીતનીત નવ ઓછવરંગ; ૩. કુવરી વીવાકારણે. ૩૨૩. ૧. ક. કકોતરીયેં; ખ. ઘણી એક લખી; ૨. દેસપતી; ૩. નોબત સરણાઈનાં ચેચાટ. ૩૨૪. ૧. ક. નટ પ્રણુત કરી; ૨. સમગ્ર નગર. ૩૨૬. ૨. વીવાને કામ. ૩૨૭. ૪. ક. જલપીણુ; ખ. અનેક પગકારનુ દુખ વાંમ; ૫. ધર ધરમને; ૬. દુખ કહુ તે સોભા સહ. ૩૨૮. ૧. વીદા વાદ; રેહે છે જોહતાં; ૨. તન શૂભ; ૪. નથી. ૫. તો તેમાં જુગત; ૬. શાસ્ત્રસંક્ષેપ કહે, કરમે કર. ૩૨૯. ૨. બાંધાં તોરણ પુરણ પ્રીત; ૩. વાજે ઘંટ. ૩૩૦. ૧. બહુ મલાં, ૩–૪ નો ખ. માં વ્યત્યય. ૩૩૧. ૪. એ હવડાં. ૩૩૨. ૧. આંસુતાં; ૨. ખોઓ ઝાલ જોડા; ૩૩૩. ૨. મોટો મનમાં છે સંદેહ; ૪. એટલી નહી જાગ. ૩૩૪. ૪. સમારા. ૩૩૫. ૧. ઉગો કોડ; ૪ સાંમો સાથ સહોદર. ૩૩૬. ૧–૨ ને બદલે ખ. મા, પાસે વેદીઓ છે મરમ. ૩. આવીઆં; ૪. લાવીઆં. ૩૩૭. ૪. તારે ઝાલસો કંન્યાનો હાથ. ૩૩૮. ૨. તો કંતા નહી પામો નીરધાર. ૩૩૯. ૨. કોઈ ના આવે સીસ, ૩. જોતાંમાં વીચારો તમો. ૩૪૦. ૧–૨. નથી; ૪. તાર પછી તો. ૩૪૨. ૧. જાંણુ તુ એ કાજ, ૪. નીકર ઝંપ મારીને જાવો. ૩૪૩. ૨. સુ ઝુઠું બોલે આપ; ૪ હાથે મસ્તક કાપ. ૩૪૪. ૧. વે પણ. ૩૪૬. ૨. ૫ ય; ૩. હાવે ઉપાઅ સો કર; ૪. અધીક લાગે. ૩૪૭. ૧. ચીતમાંહે ચેતો; ૨. કર અગ્નસે કાજ. ૩૪૯. ૩. કામ એક નવ થઉ. ૩૫૦. ૧. વનીતા ને વલી વાઘ; ૩. નંદી શ્રંગી ને; ૪. ભોગી જંતને ગંદી; ૫. સાચી પરપંચ; ૬. જે. ૩૫૧. ૨. લાચનો હેનાર,

૩. ક. માં નથી. ૩૫૨. ૧. સૌનાર જાર સમધ્યાય; ૨. સેઠ પટલાઈને સાંના ન્યાય. ૩. જુહાની નહી સાચી; ૩૫૩. ૧. કાગ કીઆ દાહાડાનો. ૩૫૪. ૨. ક. ભુપતિ. ૩૫૫. ૧. ક. ગાડો જાણો; ૨. ક. સુત નંધા અધિકી થાયો. ૩૫૬. ૧. પાપી કરે તુ. ૩૫૭. ૨. આવડો નાં. ૩૫૮. ૩. કપોલ; ૪. ભુપ છે ભરજોબંન વાંન. ૩૫૯. ૨ કુલ સુભ વંશ; ૪. ક. ભ્રમા; ખ. એકો. ૩૬૦. ૧. ચીત્રલખીત રહી. ૨. સુધ સહુ; ૪. તેજપુંન્ય. ૩૬૧. ૩. આજાનબાહુ અરજુન......રો, ૪. કપોલ નયણ કરણુ બીજે ખરો. ૩૬૨. ૨. ઇદ્રિયકાં; ૩. કોઇક દેવ. ૩૬૩. ૨. બોલો; ૪. ચેચાયો. ૩૬૪. ૧. મુખમાગા આપા છે; ૨. મુજને કરવા કાંમ; ૪. લાવ. ૩૬૫. ૧. અચરત; ૨. મુવાતણો. ૩૬૬. ૧. ચંદ્રસેન તે બોલીઓ. ૩૬૭. ૨. ફોગટ; ૩. તે કારણે; ૪. આપવા આવો સીસ. ૩૬૯. ૧. કાઢી કટાર કોટે ધરો; ૩. કહી નગતણે. ૩૭૦. ૧. ઓલખા અમો; ૪. ભંજનહાર. ૩૭૧. ૨. પરકાંડે પરદે પ્રાંણુ; ૩. મે ઓલખ્યો. ૩૭૪. ૨. મે હોડ. ૩૭૫. ૪. કહુ. ૩૭૬. ૨. ક. જુગમાં ૪. થકી કહુ ચોર. ૩૭૭. ૧. પગે લાગી; ૪. પરણી થઈ. ૩૭૮. ૪. સરાં સઘલાં કાજ. ૩૭૯. ૩. સાત રચ્ચાં સહુ; ૪. આલ્લાં. ૩૮૦. ૧. ભોજંન; ૩. ધણો. ૩૮૧. ૨. તેડો ૪. પ્રાતીક. ૩૮૨. ૨. અહી; ૪. દુબલાં. ૩૮૩. ૧. અતીથીઆને. ૪. પ્રાછી સરવ સગાની પેર. ૩૮૪. ૧. કહો તંનને. ૩૮૬. ૪. હુજે. ૩૮૮. ૧. માને તો માનની; ૪. સાસુંપાગે. ૩૮૯. ૨. સમધ્ય ઘરસુત્ર. ૩૯૦. ૩. દેઉ. ૩૯૧. ૪. ગાઅ સરીર. ૩૯૨. ૩. કહી. ૩૯૩. ૧. આંધલા; ૨. પાગલો તો પગ પલાઅ. ૩૯૪. ૧. ૨. સસરો તે તો સમઝીઓ, આપુ રાજપાટ તે ગામ. ૩૯૫. ૨. લવલેશ; ૪. છુટો કરજ. ૩૯૬. ૧. તે ભાલી; ૨. જંન સહુ સાથ; ૩. ક. મનાવીયું. ૩૯૭. ૪. એક પલકમાં. ૩૯૯. ૧. કરણુ કહીએ; ૨. હરીચંદ્ર, સતવાદી એહવો લહીએ. ૩. નથી; ૪. નાંમ તે પાચ પાડતુ આપે; ૪. પછી ખ. માં આટલુ વધારે: નાંમ તે શ્રી કદમ, સમરણ કરતાં જાય વાપે; ૫. દ્રસુરામનુ; ૬. કવીતણુ, હરે તે જગતનુ ૪૦૦. ૨. તેણે રાખુ નામનુ નર; ૩. કેહુ પુતલી વીક્રંમ વખાણ. ૪. પંડીતે પુરસ પુરાંણ. ૪૦૧. ૧. ક. સમર; ખ. સમક; ૩. પોતે હાથે જીતી; ૪. કવીએ પ્રાક્રંમ કોડ. ૪૦૨–૪૦૯. ખ. માં નથી. ૪૧૦. ૧ શુભ વેસ; ૩. વીસ્વેસ્વરકેરો છે, ૪. નીમંલ નામ કવીઆ. ૪૧૧. ૨. બાધીઉ. ૪૧૩. ૩. કારણે; ૪. પ્રોઢો

પુત્ર રૂ૦. ૪૧૫. ને બદલે ખ. મા : એમ કહી ઉઠી આકાસ, કેઉ કન્યા જોડી સામળદાસ. આ પછી ખ. નો અંત ભાગ : પુરે મંનના ઈશ્વર કોડ, જે જે બોલો શ્રી રણછોડ.

ઈતી કામદુગ્ગાની વારતા બાવીસમી સંમપુર્ણ્ શુભં ભવતુ કલ્યાણમસ્તુ ॥

સંવત ૧૮૮૭ના આસાઢાદી ૮૮ શાકે ૧૭૫૨ના ચૈઈતર સુદી ૩ વાર શનીવારે સપુંર્ણું ॥ લા. પંડા કાળીદાસ દયાગમ દયાગમે લખુ છે (પાઠાંતર: પોતે લખુ છે). ચોપડી પોતાની છે.

શબ્દસૂચી

[આંક વાર્તા, કડી ને ચરણના ક્રમે સમજવા. સં. = સંસ્કૃત; પ્રા. = પ્રાકૃત; અપ. = અપભ્રંશ; દે. = દેશ્ય; હિં; = હિંદી; મ. = મરાઠી; અ. = અરબી; ફા. = ફારસી; પ્રા. ગુ. = પ્રાચીન ગુજરાતી]

અકજ ૨૧ ૫૮ ૧, ૨૧.૫૬૮.૩ વ્યર્થ [સં. अकार्य].

અકાચીન ૧૯. ૫૫૮.૨

અંકોર ૧૮.૪૩૨.૧, ૧૯.૭૬.૨. ૨૧.૧૯૫.૪ અંકુર, મૂળ, મર્મ, રહસ્ય, ભેદ.

અઘગમ ૨૦.૩૧૮.૧ આગમ ને નિગમ સાથે ગણાવેલો એક શાસ્ત્રપ્રકાર. [અઘ + ગમ = પાપવિનાશક]

અચીરીજ ૧૮ ૮૧.૩ અચરજ [સં आश्चर्य, પ્રા. अच्चरिज्ज].

અજ ૨૨. ૧૦૩. ૧ ?

અજર ૧૮.૪૪.૫, ૧૮.૩૮૦.૩, ૧૯. ૫૨૬.૪, ૨૨.૧૬૪.૩, ૨૨.૧૭૮.૧ ઢીલ. [અ. उज्र]

અડવું ૨૦ ૫૩૦.૬ વળગવુ, ચોંટવું.

અણુવણુ ૨૨.૧૭૮ ૪ અડવાણું. [સં. अन् + उपानह्, प्रा. अणुवाणह]

અણાથ્ય ૧૯ ૧૯૬.૩, અણાથ ૧૮.૩૨ ૪, ૧૯.૪૯૦.૪ આથનો અભાવ, ગરીબાઈ. [અણ + આથ્ય, આથ]

અતલીબલ ૧૯.૯૫.૪, અતુલીબલ ૧૯.૭૧૬.૨ અતુંલ બળ વાળો. [સ. अतुलित + बल]

અધ્યારુ ૧૮.૩૫૯.૨ અધ્યાપક [સં. अध्यापक ને अध्वर्यु નો સંકર ?]

અનપુરાંણુ ૧૮.૬.૬ અન્નપૂર્ણા.

અનરત ૧૯.૫૬૫.૨ અનૃત, અસત્ય.

અપોખણુ ૧૯.૨૯.૧ અપોશણ, અપૂશણ [સં. आपोशान]

અમુલીક ૧૮.૨૫૯.૧ અમુલખ.

અરાપરી ૨૦.૩૯૦.૩ આઘીપાછી [પ્રા. ગુ. अरहु परहु]

અલખત ૧૯.૫૮.૩, ૨૨.૨૦૬.૪ પૂંજી, દોલત.

અલેખ ૧૮.૧૧.૪, અલેખેં ૧૯.૩૬.૨, ૧૯.૧૫૬.૪ હિસાબ વગરનું, બેશુમાર, અસંખ્ય. [સં.अ + लेख्य]

અલોકિત ૨૨.૨૧૩.૩ અલૌકિક

અવારી (દાન) ૧૯,૪૩૨.૨, અવેરી (દાંન) ૨૦.૬૮.૩ અવિરત (દાંન) [સં. अवार्य]

અસબો ૨૭.૧૯૧.૪ અચંબો [સં. असभव અને अत्यद्भुत (પ્રા. अच्चब्भुअ) નો સંકર]

અસંભમ ૧૯.૪૨૬.૨, અસંભવ ૧૯-૭૩૯.૨ અચંબો, હેરતભર્યું.

અહુરણી ૧૮.૫૫.૧, ૧૯.૨૨.૧ ૨૦.૧૭.૩ ઋણ-મુક્ત, દુ:ખમુક્ત ? [સં. उद्+ऋण ?]

૨૦.૧૩૮.૧ અદ્ભુત. [પ્રા. कारिम= કૃત્રિમ].

કીરપી ૨૨.૯૦.૧ કૃપણ [સં. कृपण, ઉચ્ચારમા ત્રિપણ,किरपण ને 'કરપવું, ='કાપવુ,' 'કોરવુ'નો સંકર]

કુતકો ૨૦.૧૩૮.૧ દંડૂકો (અહીં 'મોજડી'?); કુતકું ૨૦.૩૬૮.૩ કતકું, ભાગ ખાંડવાનો લાકડાનો દસ્તો. [તુર્કી कुत्क]

કુગંણુ ૧૮.૬.૫ કરુણા

કેક ૨૦ ૧૨૪.૨?

કેક (સ્ત્રી.) ૧૮.૨૭૩.૨

કોહલુ ૨૨.૪૯.૪ ઢાલ.

ખરીદાર ૧૮.૩૭૯.૧ ખરીદદાર.

ખીમા ૧૮.૫૦૬.૧ ક્ષમા.

ખેદવું ૧૮.૧૭૧.૨, ૧૭૨.૨ છેદવુ.

ખેવ ૨૦.૨૦૫.૨ જલદી (કે ખેવનાથી, નાળચાથી ?)

ખેહ ૨૧.૧૦૭.૨ ધૂળ.

ગચ્છી ૨૦.૩૧૩.૨ ચૂનાગચ્છી, ધાબો.

ગમાતરું ૨૨.૧૪૬.૧ ગામતરું.

ગરકલુ (ગરફલુ) ૨૦.૩૨૦.૧૦ ગળગટુ?

ગયેલવુ ૨૧.૧૪૩.૩ ઢીલા થવુ.

ગવાનક ૨૧.૬૪૧.૩, ગવાનીક ૧૯.૬૩૭ ૧ ગોખ્રાસ. [સં. गवाह्निक]

ગીસ્ત ૨૦.૧૭૮.૧, ૨૦.૩૭૯.૬, ૨૨.૨૬૦.૩ નિષ્ફળ, ફોગટ [ફા. જિસ્ત]

ગુજ્ય ૨૧.૩૬૦.૨, ગુઝ ૧૯.૭૪૫.૩, ગુહ્ય વાત [સં. गुह्य, પ્રા.गुज्झ].

ગુણ ૨૦.૧૪૧.૨ ગયુ (શંખનો).

ગુદરાવવું ૧૮.૨૯૬.૩ મોકલાવવુ [હિં. गुदराना]

ગુમડ ૧૮.૩૯૭.૧ ગુમડું.

ગૌરી ૨૧.૬૩૨.૧ ગોરી ગાય.

ઘડ ૧૮.૮૩.૧, ૨૦.૨૦.૨ ગઢ.

ઘડવી ૧૯.૮૯૪ ગઢવી.

ઘડીયાલ ૧૮.૮૩.૧ કાંસાનો ગોળ સપાટ ઘંટ, ઝાલર.

ઘરસુત્ર ૧૮.૨.૨, ૧૮.૧૦૫.૧ ઘરનો વહેવાર.

ધાયડ ૧૮.૩૦૫.૧, ૨૦.૨૧૬.૩, ૨૧.૨૬૬.૨, ધાહડ ૧૯.૭૨૦.૨. ૧૯.૮૪.૧ બલિષ્ઠ, શૂરવીર.

ધાર ૧૯.૭૫૮.૨ ધારણ

ધાહડ—જુઓ 'ધાયડ'.

ઘેંમર ૨૦.૪૧૯.૩ હાથી [સં. गजवर].

ઘેયંવર૨૦ ૩૪૮.૧ હાથી (જુઓ 'ઘેંમર').

ઘેર ૨૩.૧૧૩.૪ ઘેરીને.

ચાત્ર ૨૦.૩૩૪ ૨ ચાતરીને, ગુપ્ત, સંયત.

ચિતની ૨૦.૧૮૧.૧, ચીંતની ૨૨.૧૮૦.૧, ૧૮.૧૦૯.૪ ચિત્રિણી, સ્ત્રી.

ચેંન ૧૯.૭૪૯.૨, ૨૧.૪૦૧.૪ ચિહ્ન

ચોપા ૧૮.૩૪.૪ ચતુષ્પદ, ઢોર.

છબવુ ૨૨.૨૩૩ ૪ સ્પર્શ કરવો [પ્રા. छिव]

છાહા (સ્ત્રી.) ૧૯.૭૫૧.૨ પડછાયો [સં. छाया, પ્રા. छाहा, छाही]

છીપવુ ૧૮ ૩૨૮ ૨ લાગરવુ.

છેઉ ૨૧.૧૭૬.૩ છેડો [સં. छेद, પ્રા छेअ].

છોછી ૨૦.૨૪૭.૬ ઓછી [સં. तुच्छ, પ્રા. छुच्छ]

જડીત્ર ૧૮.૩૯.૨ જડિત.

જયવરલો ૨૦.૨૨૨.૩, ૨૨.૨૪૫.૪, જવરલો ૧૯.૭૪.૪, જવલો ૧૯.૬૦૦.૩, ૧૯.૬૨૯.૪ જવલ્લો, વિરલો, વિરલ. [સં. जगति विरलक., પ્રા. जए विरलओ. અપ. जइ विरलउ].

જગજાણુ ૨૦.૩૨૦.૩, દ્રવ્યપ્રાપ્તિ?

જરદોજી ૨૦.૩૫૨.૨, ૨૦.૪૧૮.૨ કસબી ભરતકામ વાળું (ફા.)

જવલો–જુઓ 'જયવરલો', ૨૦ ૧૧૫.૪ પાસે.

જાચીક ૨૨.૧૦.૩, જાચિક ૨૨.૧૯.૨ યાચક.

જુવ ૨૦ ૧૬ ૪ જુઅ.

જુજુઆ ૧૮ ૨૭૩.૪, જુજુયા ૨૧.૧૭૬.૪ જુદાજુદા.

જોડ ૧૯.૨૬૯.૨, ૧૯.૫૭૯.૧ નક્કી?

જોખ ૧૯.૭૪૨.૨, ૨૦.૧૦૩.૩, ૨૨ ૨૮૪ ૪ સુખ, આનંદ [સ. जोप].

જોયણુ જાત્ર ૧૮.૩.૧ જોવા જેવી બાબત.

ઝગમ ટોપ ૧૯.૨૪.૨ એક પ્રકારનુ શિરસ્ત્રાણુ.

ઝગમલાનંદ ૨૦.૫૯૬ ૩ ખૂબ આનંદ.

ઝીનુ ૧૯.૩૦.૩ નહાનુ [દિ. झिल्ल].

ટેકું ૧૮.૨૬૯.૪ ચેલ્નો મળતિયો, વાટપાડુ.

ઃ ૧૮.૨૬૯.૪ ઠામ, ઠેકાણુ.

ડંડૂત ૧૯.૭૨૫ ૩, ૨૧.૨૦૪.૩, દંડવર્ત ૨૧.૪૦૮.૧ દંડવત્ (પ્રણામ)

ડાહગ ૧૮.૪૫૦.૧ વધારે ડાહ્યા લોકો.

તતખર ૧૮.૨૯.૨ તત્પર.

તરતીબ ૧૮.૨૭૩.૧ ખુબી [અ. રીતભાત, વ્યવસ્થા]

તનક ૨૨.૧૬૫.૩ સાવ નાનું

તંટ ૨૨.૪૪.૪?

તાચ ૧૮.૩૩૪.૨ સાથ આપનારી મંડળી?

તાથે ૨૦.૨૨૫.૪ સાચે [સં. तथ्य?]

તારતખાનુ ૨૦.૨૬૦.૩ પાયખાનું?

તાવડ ૨૨.૧૫૦.૪ તાપ

ત્રટ ૨૧.૨૫.૨, ૨૧.૪૦૩.૧ તટ.

ત્રંબાગુ (ન.) ૧૯.૭૫૬.૩ ત્રાંબાનો ઢોલ.

ત્રીહો ૨૦.૬૪.૧ ત્રણે.

દવાલીબંધ ૧૯.૩૩૪.૩ તલવાર લટકાવવાનો આડો પટ્ટો જેણે પહેર્યો છે તેવો સિપાઈ [ફા.]

દસ્ત્ર ૨૦.૩૦૬.૪ નિયમે કરીને? [ફા दस्तूर]

દહેવટ ૧૮ ૬૫.૩, દેહુંવટ ૧૯.૭૧.૧, ૨૦.૧૬૭.૩, ૨૧.૪૪૭.૨ જડમૂળથી નાશ.

દાખીણી ૨૨.૨૫૮ ૨ દાક્ષિણ્ય?

દંડવર્ત–જુઓ 'ડંડૂત'.

દાઠી ૧૮.૪૩૪.૧ દહાડી, દરરોજ.

દાદુર ૧૮.૧૨૫.૪, ૨૧ ૨૦૨.૨ દેડકો [સ. दर्दुर, પ્રા. दद्दुर]

દાયો ૧૮.૪૩૪ ૩ દાવ, લાગ [સં. दाय]

દાવાદવ ૨૨.૩૫૬.૨ દાવાનલ.
દિહિં ૨૨ ૩૮.૩ દિવસે (?).
દુણો ૧૮.૪૪.૫ બમણો [સં. द्विगुण. પ્રા. दुउण]
દેવ (પુ.) ૨૧.૧૧૦.૩
દો ૧૮.૮.૧ બે.
દ્રવ્ય (પું.) ૧૮.૨૪૩.૩.
ધન (પું.) ૨૧.૫૯૧.૩.
ધધ ૨૦.૧૮૯.૪ તોફાન, ધાધન, વાધો.
ધધોલનુ ૧૮.૨૭૮.૩ ઢઢોળવુ
ધૃઠ ૧૯.૨૨.૨, ધૃઠ ૧૯.૩૯૬.૨ દૃઢ.
ધૃઠતા ૧૮.૪૯૮.૪, ૧૯.૭૨૬.૨ દૃઢતા.
ધિંણુ ૨૦.૧૮૯.૪ નાયિકા, પ્રિયતમા,
ધિય ૨૨.૩૩૩.૨ દીકરી.
નમેરી ૧૮.૨૪૨.૪ નિર્દય
નરતુ ૨૨.૨૫૧.૬ નગ્ન.
નરિયા ૨૦.૧૦૭.૨ નારીઓ.
નવતેરી (નગરી) ૧૮.૭૦ ૧ નવતગ.
નવીસંદો ૧૯.૧૩૪.૧ કાગકુન, નહિયો.
નાગડ ૧૮.૧૦૧.૪, ૧૮.૭૭.૩ નગ્ગુડિ, ચારણ, ભાટવિશેષ.
નાપીક ૧૮.૧૯૯.૨ નાવી, હજામ.
નાપીણી ૧૮.૧૯૨.૨ હજામડી.
નાશીકા (ન.) ૧૮.૧૮૯.૪.
નિરમુખ ૨૧.૫૯૨.૨, નીરમુખ ૧૯.૫૬૩.૩, ૨૨.૧૦.૩ વિમુખ
નીસ્યા ૨૧.૧૪૧.૨ ખાતરી? [સ. निश्चित, પ્રા. निच्छिय?]
નેઉર ૨૧.૧૯૧.૧ નૂપુર.
નેટ ૧૮.૧૩૮.૨, ૧૯.૬૧૧.૨, ૨૧.૭૨.૨ નક્કી
નેસંક ૨૦.૧૨૪.૨ નિઃશંક, નક્કી?
નેહુર ૨૦.૧૮૪.૧ નૂપુર.
પખેં ૧૯.૧૫૫.૨ વિના.
પટંતર ૧૮.૨૦૪ ૩, ૧૯.૫૫૪.૨, ૧૯.૭૨૩.૧ છુપું, રહસ્ય, ભેદ.
પટંતરો ૧૯.૬૬૨.૧ અંતર.
પરઠ્યું ૨૧.૩૧૦.૪ ઠગાવ્યું [સં. परिस्थाप, પ્રા. परिठव]
પ્રતાપીક ૧૮.૫૨.૧ પ્રતાપી.
પલવાડ ૧૯ ૯૪.૩ વાડ.
પાખી ૧૮ ૧૯૯.૨, ૧૯.૨૫૨ ૩, ૨૨.૧૦૯.૧ વિના [સ. पक्ष, પ્રા पक्ख].
પાછણો ૧૮.૧૯૬ ૪ સન્તયો.
પાટધાયો ૨૨ ૧૩૧ ૩ ગર્જવી ઉપર ઘા.
પાડ ૨૧ ૬૭૪.૧ સમીપમા
પાતિક ૨૨.૧૦૭.૧ પાતક.
પીહર ૧૮.૧૬.૪ પીયર, આશ્રયસ્થાન [સં. पितृगृह, પ્રા. पिइहर]
પુખરાગ ૨૦.૧૫૦.૩ પુષ્કરરાજ, પોખરાજ.
પુખાધન ૨૦.૨૬૩.૩ ખાળ?
પુંછ ૨૧.૬૪૯.૪ ઝડપી?
પેંડ ૨૨.૧૯૦.૩ પિંડ, પંડ, શરીર.
પોહોતી ૨૧.૫૨.૨ પહોચી, પૂરી થઈ. [સં. प्रभूत, પ્રા पहुत्त]
પ્રજંત ૨૨ ૩૬૧.૪ પર્યંત.
પ્રેમલ ૨૧. ૧૦.૩, ૨૧ ૧૧૮ ૩ પરિમલ
પ્રલણું ૨૧.૭૧૮.૧ ખંડણી?
બાધુર ૨૨ ૧૯૧.૩ બહાદુર.
બાહિ ૨૨.૧૧૬.૩ બાવડું [સં. बाहु,

અપ. वाहिया]
ભુગ ૨૨.૪૭૨.૪ ભંભ, પોતી ચીજ?

ભેંટ ૨૦.૨૬૬.૪?
ભુગનારિ ૨૦ ૫૧૦.૪ ભોક્તા
ભેન ૧૯.૨૧૨.૪, ૧૯ ૬૬૧.૪ ભેદ,રંગ..
ભિખ્ય ૧૯ ૭૪૩.૪ વૃષ, બળદ.
ભ્રમસ્ત ૨૦.૫૫૩ ૪, ૩૫૪,૩૫૫. ભ્રમસ્ત, અસ્ત, આશ્રિણાનું ધન, અર્પણ કરવું દ્રવ્ય.
મચ્છર ૨૧.૨૦૫.૨ મદભરી [સં. मत्सर, પ્રા मच्छर]
મધુચી ૧૯.૬૬૭.૧ એક ખડધાન.
મગ્ગડો (પું.) ૧૮.૧૪૯ ૨ મગ્ગડ઼ો.
મઘણ ૨૧.૭૧૮.૧?
માજમ ૧૮ ૨૭૨.૩ ભાંગના સત્ત્વમાં બીજા વસાણા નાખી બનાવેલો કેફી પદાર્થ [મ माजूम, અ. मअजून].
માઝીમ ગસ ૧૮ ૨૮૫.૨ મધ્યગાન [સં. मध्यम, પ્રા. मज्झिम].
માઠી ૨૦.૩૧૩.૧. માઠેલ, ઘડેલ [સ. मृष्ट, પ્રા मट्ठ].
માદમ ૨૨.૩૮૦.૨ મૃદંગ [દે मद्दल].
માગ ૨૦.૧૮૬.૩ એથી [સ. मार्ग, પ્રા. मग्ग].
માતંગ ૧૮.૧૪૩ ૩ મદમાત, મહેનાઙ
મુનાગ ૨૦.૧૩૫ ૩, મુનાગે ૧૮ ૭૬.૩ મોજડી, જોડા.
મુમત (પું.) ૧૮.૧૮૮.૧ મમત.
..- ૧૮.૮૫૦અ.૨ મનુષ્ય.
મા ૧૮.૪૨૯.૪ મેખ જેવા, ખીલા જેના ગ્રન્થ?
મેંદ ૨૦ ૧૫૦.૨ મહેંદ્ર?
મેદલીમ ૧૯.૧૦૨.૨?
મોજ ૧૯.૧૨૦.૧ ઇચ્છિત વસ્તુ.
મોટિમ ૨૨ ૧૦૦ ૩ મોટાઈ.
મોદ ૨૨.૨૧૭.૩?
મોહકમ ૧૯.૧૭૦.૩, મોહોકમ ૨૦.૧૬૬.૩ ખૂબ, સખત [મ. મોહકમ, અ. मुहकम]
મોહેગ્વી ૧૯.૮૨૬.૩ મોખરાનું, આગળ પડતું.
મ્રત ૨૧.૧૪૩.૪ મૃત્યુ.
રલી ૨૨.૨૮૦.૫ આનંદ.
રગઝગ ૨૨.૧૩૭.૧ ચળકે.
રમ્ય ૧૯.૧૦૫.૧, ૨૧.૨૪૪.૨, ગન ૨૧.૪૧૨.૪ અરણ્ય.
રયણ ૨૧.૩૦૯ ૪, રયણી ૧૯.૯૬.૩ ગાન.
નાથવું ૨૨.૩૮૨.૪ ગંઠું, નમણું [સં. रत्त 'ગીખવું'].
રાજ ૧૮.૭૫૦.૪, ૧૯.૭૧૪.૩ અ.પ.
રાદ ૧૮.૧૬૮.૧ ઇન્દ્રિયો.
લામલ ૨૨.૧૬.૨ રમત.
રીખ્યવાખ્ય ૧૮.૨.૪ ઋદ્ધિવૃદ્ધિ.
રઅઠી ૧૮.૪૬૭.૧ રઠી.
લછ ૨૦.૫૧૬.૨ લક્ષ્મી.
લક ૧૯.૭૪૯.૩?
લાવણો ૨૨.૧૩૮.૨ સુંદર [સં. लावण्य 'સૌંદર્ય'].
લોહડર ૧૯.૧૫૯.૧ લોઢાનો સમન.
વધનડું ૧૯.૭૯.૧ વાધો, વિઘ્ન.

વછોહ ૧૯.૪૮૫.૧ વિયોગ.
વડહુથ ૧૮.૧૫.૪, ૧૮.૫૨.૪ આજાનુબાહુ.
વનકુલ ૨૧.૪૦૮.૨ વલ્કલ.
વરસાત ૨૦.૨૦૩.૪ વરસાદ.
વરાં ૨૧.૧૩૪.૩, ૧૮.૩૯૩.૩ વાર.
વસેક ૨૧.૩૮ ૩ વિશેષ.
વંકની ૨૨.૨૩૮.૨ વામા, સ્ત્રી?
વાસિઈં ૨૨.૨૮.૩, વાસીઈં ૧૯.૭૯૬.૧ વાસમાં, ઘરે (સરખાવો, 'આવાસિઈં').
વાહવુ ૧૮.૧૩૫.૩ છેતરવું.
વીઘાંણુ ૧૯.૭૦.૩, ૧૯.૭૪.૧ પાખંડ, કપટ.
વીભલ ૨૧.૨૦૮ ૧, ૨૧.૪૨૬.૨ વિહ્વલ.
વીરુવી ૨૦. ૨૬૨.૩ વરવી, ખરાબ.
વીહાણું ૨૦.૪૯૫.૩ ગયું [હિં. बिहाना વીતવું, ગુજરવું].
વુંણ ૨૨.૮૩.૧ વણ.
વૃત્ય ૨૦.૩૩૪.૨ વૃત્તિ.
વૃથા (વ્રથા) ૨૧.૪૪૨.૪ વ્યથા.
વૃહ ૧૮.૧૧૯.૨ વિરહ.
વેચાથી ૨૧.૨૧૩.૪, ૨૨.૩૬૩.૪ વેચાતો.
વેદ ૧૮.૩૦૩.૧, ૧૯.૪૦૫.૪ નક્કી.
વેસ ૨૦.૩૧૬.૨, ૨૧.૬૮.૨ વય, ઉંમર.

શગત્ય ૨૦.૧૩૩.૪. સગત ૨૧.૪.૧ શક્તિ.
શનિશનિ ૧૮.૧૮૧.૧. શનૈઃ શનૈઃ, ધીમેધીમે.
શ્રષ્ટ ૧૮.૪૨૮.૪ સૃષ્ટિ.
શ્રીપાત ૨૦.૩૮૭.૧ સંન્યાસી, ત્યાગી
સકાલમાં ૧૯.૨૬.૩ સવારમાં.
સકોમલ ૨૨.૧૮૦ ૩ સુકોમલ.
સખો ૨૧. ૪૭૩.૩ શાલિગ્રામનું નામ [સક્કો=પત્થરની લખોટી]
સગરાં ૨૧.૧૪૧.૩ સંઘર્યાં!
સઘરે ૨૦.૩૩૯.૫ સુધરે.
સજ ૨૦.૩૩૩.૪ સજ્જ, તૈયાર?
સપરસ ૧૯.૧૬.૨ સ્પર્શ.
સમંધી ૧૮.૨૪૯.૪ સંબંધી.
સમારથ ૨૧.૫૦૪.૧, સમારથી ૧૯.૬૨૮.૩?
સમીસ ૨૨.૨૨૦.૨?
સર્વસ્ત ૨૧.૩૨૦.૨ સર્વસ્વ
સવછી ૧૯.૫૩૨.૧, સવત્સા, વાછડા સાથે.
સવાર (પું.) ૧૮.૨૧૭ ૧
સહીયારણી ૧૯.૩૮૩.૧ સંહારણી.
સંઘાથે ૧૮.૧૨૬.૨, ૧૮ ૧૩૦.૪ સંઘાતે, સાથે
સાકો ૧૮.૫૫.૨ શક, સંવત.
સાજ ૧૯.૫૮૦.૩ સાધન
સાંતરું ૧૯.૧૮૮.૩ તૈયાર, સજ્જ?
સામદ ૧૮ ૫૨.૩, સામંદ ૧૮.૨૬૪.૪ સામંત.
સીદુલ ૧૮.૨૧.૧,૩ સિંધુલ.
સાયરું ૧૯ ૭૭૯.૩?
સુતલી ૧૮.૪૦૩.૪ પાતળી, સીધી?
સુરત ૨૦.૨૬૬.૪, સુરતા ૧૯.૬૬૫.૩, ૧૮.૯૦.૧ સુધ, ભાન, સતેજપણું.

સુંહવુ ૧૯.૭૮૨.૩, ૧૯.૭૩.૨,૨૦. ૪૯૬.૩ સજ્જ થવુ, ઊપડવું.

સુંબ ૧૯.૮૧૭.૪, ૨૧.૬૫૬.૩ કૃપણ.

સોરંગી ૧૮.૨૪૭.૧ ફક્કડ ?

હુરઅર ૨૨.૧૭૮.૩ ગભરાટ.

હંબોડા ૨૧.૪૧૧.૨?

હાસર ૧૯.૩૯૭.૩ !

હાલરું ૧૯.૧૭૮.૩. કણ છૂટાં પાડવા ખળામાં બળદ ફેરવવા.

હુસ ૧૮.૨૭૦. હોંશ.

હેન્ત ૧૮.૫.૨,૧૮.૬.૩, ૨૧.૩૯૪.૧ હેત.

હેત ૨૦.૧૯૧.૪ (એ) હેતુથી, (એ) કારણે.

હેતક ૨૦.૫૬.૪ હિતુ, હિતસ્વી.

